FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM
MİMARİ KORUMA - RESTORASYON PROGRAMI

SULTANAHMET SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN YAPISAL DÖNÜŞÜMÜNÜN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SELEN AZAKLI

İSTANBUL, 2022

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM
MİMARİ KORUMA - RESTORASYON PROGRAMI

SULTANAHMET SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN YAPISAL DÖNÜŞÜMÜNÜN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SELEN AZAKLI
(190211010)

Danışman
(Doç. Dr. Hasan Fırat Diker)

İSTANBUL, 2022

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
TEZ ONAY FORMU

19/01/2022

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Mimarlık Anabilim Dalı'nda 190211010 numaralı Selen AZAKLI'nın hazırladığı "İstanbul Fatih'deki Soğukçeşme Sokağı'nın Tarihsel Süreç'teki Doku Dönüşümünün İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 19/01/2022 Çarşamba günü saat 13:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE/~~REDDİNE~~** karar verilmiştir.

Düzeltme verilmesi halinde:
Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı 19/01/2022 tarihinde, saat 13:00 da yapılacaktır.

Tez Adı Değişikliği Yapılması Halinde: Tez adının Sultanahmet Soğukçeşme Sokağı'nın Yapısal Dönüşümünün İncelenmesi. şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Tarih	İmza
(Danışman) Doç.Dr. Hasan Fırat Diker..	19/02/2022	**Kabul.**
Doç.Dr. Ebru Omay Polat.	19/02/2022	**Kabul.**
Doç.Dr.Mine Esmer..	19/02/2022	**Kabul.**
(İkinci Danışman) *.....	…/ …/20…	…….
*.....	…/ …/20…	…….

*2. Danışman varsa doldurulacak

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Selen AZAKLI

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimine başladığım günden itibaren öğrencisi olmaktan onur duyduğum, çalışmalarını heyecanla takip edip takdir ettiğim, bendeki yeri bir hocadan çok daha fazla olup hayatımın dönüm noktalarından birine, bir çift yüzükle şahitlik etmiş olan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Hasan Fırat Diker'e, tez danışmanım olduğu, tez konumu belirlediği, çalışma sürecimdeki rehberliği ve desteklerinin yanı sıra akademik alanda farklı konular üzerine de düşünüp yazmama vesile olduğu için kendisine çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam sürecinde ilgili arşiv kaynaklarına ulaşmam konusunda emeği geçen, Fatih Belediyesi Başkan Yardımcısı Sayın Okan Erhan Oflaz'a, Tapu ve Kadastro II. (İstanbul) Bölge Müdürü Sayın Dr. Cengiz Yıldırım'a, İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'ne, Sit Alanları Daire Başkanlığı'na, Arkeolog İslam Erdoğan'a, eski Türk Basın Birliği Başkanı Engin Baydar'a, Reklamcı Mehmet Nail Keçili ve Kızı Nazlı Keçili'ye, Zeynep Nazikioğlu'na, Nazikî Tekkesi aile üyeleriyle görüşmeme vesile olan Serkan Akkoç'a, MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi çalışanlarına, Konuk Evi Oteli çalışanlarından Cenk Alakurt ve Süleyman Bilgiç'e ve son olarak ilgi alakaları ile arşivlerindeki tozlu sandıkları taşıyıp önüme koyan Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu çalışanlarından başta Kültür Sanat ve Projeler Müdürü Tülay Taşdemir olmak üzere Abdülhamit Beşir ve emeği geçen herkese yardımlarından ötürü teşekkürü borç bilirim.

Yüksek lisans serüvenine başladığım günden itibaren dostluğunu, desteğini ve yardımlarını bana her daim hissettiren sevgili arkadaşım Yüksek Mimar Birgül Kurtçu'ya, Osmanlı arşiv belgelerini benim için okuyup çeviren sevgili Tarihçi Arzu Ulaş'a, Arşivini benimle paylaşıp pek çok bilgiye ulaşmama vesile olan Yüksek Mimar Hasan Soyal'a, yardımları için Mehmet Akif Köseoğlu'na, İngilizce çevirileriyle tezime katkıda bulunan sevgili Hacere Erdoğan'a, desteklerini daima

arkamda hissettiğim ve hatta zaman zaman tezi yazmam konusunda bana baskı yapan kıymetli anne ve babama, özellikle evlenip çocukları olduktan sonra çalışmak zorunda kaldığı için yüksek lisans eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalan ve bunu içinde hep ukde ile taşıyan babamın benim de aynı şeyleri yaşamamam konusundaki ısrarı ve motivasyonu için çok teşekkür ederim.

Son olarak, lisans döneminden yüksek lisans dönemine kadar aynı sıraları paylaştığım, birlikte hayaller kurup ortak bir hayata adım attığım, tez hazırlama sürecimin her anında yanımda olan, bütün kurumlara benimle birlikte gelen, düştüğümde kaldıran, tüm stresimi alıp götüren, desteğiyle daima arkamda olan sevgilim, eşim, Mimar Enes Uluköylü'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Selen AZAKLI

İmza

SULTANAHMET SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN YAPISAL DÖNÜŞÜMÜNÜN İNCELENMESİ

Selen AZAKLI

ÖZET

Soğukçeşme Sokağı, İstanbul Fatih'de Topkapı Sarayı Bab-ı Hümayun Kapısı'ın kuzeybatı cephesinde, Sur-i Sultani ile Ayasofya Camii arasında yer almaktadır. Sur-i Sultani sur duvarları üzerinde sokağa açılan iki koltuk kapısı bulunmaktadır. Kapıların açık olduğu Osmanlı döneminde, sokak konumu itibari ile, Topkapı Sarayı ile Ayasofya Cami arasında geçiş noktası görevi gören tampon bölgedir.

Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapılaşmalar Erken Bizans Dönemi'nden Osmanlı Dönemi'ne kadar uzanmaktadır. Bizans döneminde sokak üzerinde iki adet sarnıç yapısı inşa edilmiştir. Osmanlı Dönemi'nde ise 16. yüzyılın ilk çeyreğinde yerleşim yapıları inşa edilmeye başlamıştır. Sokak üzerinde bilinen ilk yerleşim yapısı, 16. yüzyıl başlarında inşa edilip ev ve tekke olarak kullanılmış olan Şeyh Sinan Erdebili Tekkesi'dir. Tekke inşa edildiği 16. yüzyıl içerisinde sökülerek taşınmıştır.Tekkenin varlığı buradaki yerleşim yapılarının erken kanıtlarından biridir. İlerleyen dönemlerde 1740 yılında, Ayasofya İmareti Kapısı'nın karşısına Sur-i Sultani'ye bitişik konumda ev ve tekke olarak kullanılan Nazikî Tekkesi inşa edilmiştir. Sokaktaki geri kalan yapılaşmalar ise, Nazikî Tekkesi'nden Sur-i Sultani Soğukçeşme Kapısı'na kadar uzanan sur hattı boyunca sur duvarına bitişik olarak inşa edilmeye devam etmiş ve 18. yüzyıl içerisinde sokak dokusu oluşmuştur.

Sokak üzerinde yer alan yapılar tarihsel süreç içerisinde tahrip olup özgün kimliklerini kaybetmişlerdir. 1985 yıllarından sonra TURİNG kurumu tarafından sokaktaki konut yapıları yıkılarak yeniden yapılmış, sarnıç yapıları ise temizlenerek yeniden işlevlendirilmiştir. Yıkılıp yeniden yapılan konutlar günümüzde Ayasofya Pansiyonları olarak hizmet verirken sarnıç yapıları restoran ve otel yapılarına hizmet veren birimler olarak kullanılmaktadır. Sokaktaki yapılar, konut kimliklerinden sıyrılarak turistik, ticari faaliyetlerin görüldüğü mekanlar haline gelmiştir.

Çalışma kapsamında, tarihsel süreç içerisinde Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların ortaya çıkışları ve yapısal dönüşümleri incelenmiştir. Çeşitli yazılı görsel kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında, yapıların tarihsel gelişimleri, yeniden yapım ve onarım süreçleri, mevcut durumları ile geçmiş dönemlerde hazırlanan projeler üzerinden mevcut durumlarının değerlendirilmesi hakkında bilgiler verilmiştir.

Anahtar kelimeler; Sur-i Sultani, Soğukçeşme Sokağı, Şeyh Sinan Erdebili Tekkesi, Nazikî Tekkesi, Rekonstrüksiyon, Ayasofya Pansiyonları.

INVESTIGATION OF THE STRUCTURAL TRANSFORMATION OF SULTANAHMET SOĞUKÇEŞME STREET

Selen AZAKLI

ABSTRACT

Soğukçeşme Street is located in Fatih, Istanbul, to the right of the Bab-i Humayun Gate of Topkapi Palace, between Sur-i Sultani and Hagia Sophia Mosque. There are two sofa doors opening to the street on the fortification walls of Sur-i Sultani. During the Ottoman period, when the doors were open, as of street location, it is a buffer zone that served as a transition point between Topkapı Palace and Hagia Sophia Mosque.

The structuring on Soğukçeşme Street dates from the Early Byzantine Period to the Ottoman Period. During the Byzantine period, two cistern structures were built on the street. In the Ottoman Period, the first quarter of the 16th century, residential buildings began to be built. The Sheikh Sinan Erdebili Tekke is known as the first residential building on the street, it was built at the beginning of the 16th century and used as a house and an islamic monastery. The islamic monastery was dismantled and moved in the 16th century. The existence of the islamic monastery is one of the early evidence of settlement structures in here. In the upcoming years, 1740, the Naziki Islamic Monastery which used as a house and a tekke was built adjacent to Sur-i Sultani opposite the Hagia Sophia Imaret Gate. The remaining structures on the street continued to be built adjacent to the fortification wall along the wall line stretches across from the Naziki Islamic Monastery to the Sur-i Sultani Soğukçeşme Gate and the street texture originated in the 18th century.

The buildings located on the street were destroyed in the historical process and lost their original identity. After 1985, the residential buildings on the street were demolished and rebuilt by the TURING institution, and the cistern structures were cleaned and refunctioned. These residental builgins serve as Hagia Sophia Hostels nowadays. The cistern structures are used as units serving restaurant and hotel structures. The buildings on the street have been stripped of their residential identity and have become places where tourist and commercial activities are seen.

Within the scope of the study, the emergence and structural transformations of structures on Soğukçeşme Street are examined in the historical process. In the light of the information obtained from various written visual sources it is informed about the historical development of the structures, reconstruction and repair processes, evaluation of their current situations with the current situations via the projects prepared in the past.

Key Words: Sur-i Sultani, Soğukçeşme Street, The Sheikh Sinan Erdebili Islamıc Monastery, The Naziki Islamic Monastery, Reconstruction, Hagia Sophia Hostels.

ÖNSÖZ

Soğukçeşme Sokağı, İstanbul'da kentin önemli tarihsel ve kültürel nitelikli yapılarının, anıtlarının bulunduğu Tarihi Yarımada'da, Topkapı Sarayı Sur-i Sultani surları ile Ayasofya Cami bahçe duvarı arasında yer almaktadır. Sokaktaki yapılaşmalar Erken Bizans Dönemi ve Osmanlı Dönemi'ne kadar uzanmaktadır. Bizans döneminde sokak üzerinde iki adet sarnıç yapısı inşa edilmiştir. Tez çalışması kapsamında yapılan araştırmalarda, sokak üzerindeki ilk yerleşim yapısının 16. yüzyıla kadar uzandığı bilgisine ulaşılmıştır. Bugünkü sokak dokusu ise 18. yüzyılda sur duvarına bitişik inşa edilen ahşap konut dizileri ile oluşmuştur. Ancak 20. yüzyıl dolaylarında pek çok konut yıkılarak özgün dokusunu kaybetmiş betonarme binalara dönüşmüştür. Sokak üzerindeki sur duvarına bitişik konutlar ile Soğukçeşme Sarnıcı'nın karşında yer alan yapılar 1985 yılından sonra TURİNG kurumu tarafından yıkılarak yeniden yapılmış, sarnıçlar ise temizlenerek yeniden işlevlendirilmiştir. 2016 yılında ise sokağın sonunda, sur duvarının karşısında kalan iki yapı ve eski Hakkı Paşa Konağı da aynı kurum tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır. Yeni işlevleri ile Ayasofya Pansiyonları, İstanbul Kitaplığı, Konuk Evi Oteli ve Sarnıç restoran olarak hizmet vermektedirler. Yeniden yapım çalışmaları sonrasında yapılar, mesken mahallinden çıkıp kültür rotası haline gelmiştir. Yapıların tarihselliğinin yanı sıra turistik birimler haline gelmeleri daha popülerlik kazanmıştır. Çalışma kapsamında, Soğukçeşme Sokağı'nda yer alan yapıların ortaya çıkışları, tarihsel gelişimleri, mevcut mimari özellikleri ve geçmiş dönemlerde hazırlanan projeler üzerinden mevcut durumlarının değerlendirilmesi incelenmiştir.

Çalışma için yapılan araştırmalar sürecinde, gerek konumu, gerekse tarihi gelişimi ve önemi açısından önemli bir örnek olan Soğukçeşme Sokağı'nın yeterli akademik ilgiyi görmediği tespit edilmiştir. Hazırlanan tez çalışmasının, yakın dönem korumacılık tarihimiz açısından önemli olan Soğukçeşme Sokağı hakkında gerekli bilgileri sunması amaçlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
ÖNSÖZ ..... **viii**
GÖRSEL LİSTESİ ..... **xiii**
KISALTMALAR ..... **xxvi**
GİRİŞ **1**
BİRİNCİ BÖLÜM **4**
1. SUR-İ SULTANİ **4**
1.1. SUR-İ SULTANİ'NİN TANIMI VE KONUMU 5
1.2. SUR-İ SULTANİ'NİN TARİHSEL GELİŞİMİ ve ÖZELLİKLERİ 10
1.3. SUR-İ SULTANİ SURLARINDA YAPILAŞMALAR 19
1.3.1. Sur-i Sultani Kara Surlarındaki Yapılaşmalar **20**
1.3.2. Sur-i Sultani Deniz Surlarındaki Yapılaşmalar **45**
İKİNCİ BÖLÜM **54**
2. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN TARİHSEL SÜRECİ **54**
2.1. Bizans Dönemi 55
2.2. Osmanlı Dönemi 59
2.2.1. 15. Yüzyıl (Kuruluş Dönemi) **59**
2.2.2. 16. Yüzyıl (Klasik Dönemi) **60**
2.2.3. 17. Yüzyıl (Klasik Dönemi) **63**
2.2.4. 18. Yüzyıl **64**
2.2.5. 19. Yüzyıl **66**
2.2.6. 20.Yüzyıl Son Osmanlı Dönemi **74**
2.3. Cumhuriyet Dönemi 76
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **99**
3. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN YAPISAL DÖNÜŞÜMÜ **99**

3.1. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN ÖNEMİ 100
3.2. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI YAPILARININ DÖNÜŞÜMÜ ve KORUMA POLİTİKALARI 103
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 137
4. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NDA PARSEL ÖLÇEĞİNDEKİ YAPISAL DÖNÜŞÜMLER 137
4.1. 2 Ada 110 Parsel (eski 60-61 parsel) / Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon) 145
4.1.1. Tarihsel Gelişimi 145
4.1.2. Mevcut Mimari Özellikleri 153
4.1.3. Değerlendirme 157
4.2. 2 Ada 59 Parsel (Menekşe Pansiyon) 162
4.2.1. Tarihsel Gelişimi 162
4.2.2. Mevcut Mimari Özellikleri 164
4.2.3. Değerlendirme 166
4.3. 2 Ada 58 Parsel (Menekşe Pansiyon) 170
4.3.1. Tarihsel Gelişimi 170
4.3.2. Mevcut Mimari Özellikleri 173
4.3.3. Değerlendirme 174
4.4. 2 Ada 56 Parsel (Gül Pansiyon) 179
4.4.1. Tarihsel Gelişimi 179
4.4.2. Mevcut Mimari Özellikleri 181
4.4.3. Değerlendirme 183
4.5. 2 Ada 55 Parsel (Orkide Pansiyon) 187
4.5.1. Tarihsel Gelişimi 187
4.5.2. Mevcut Mimari Özellikleri 189
4.5.3. Değerlendirme 191
4.6. Soğukçeşme Sokak Konak Hamamı - Çeşmesi 195
4.7. 2 Ada 54 Parsel (Papatya Pansiyon) 197
4.7.1. Tarihsel Gelişimi 197
4.7.2. Mevcut Mimari Özellikleri 200
4.7.3. Değerlendirme 203

4.8. 2 Ada 52 Parsel (Karanfil Pansiyon) 207
4.8.1. Tarihsel Gelişimi 207
4.8.2. Mevcut Mimari Özellikleri 210
4.8.3. Değerlendirme 212
4.9. 2 Ada 51 Parsel (Lavanta Pansiyon) 215
4.9.1. Tarihsel Gelişimi 215
4.9.2. Mevcut Mimari Özellikleri 218
4.9.3. Değerlendirme 221
4.10. 2 Ada 49 Parsel (Sümbül Pansiyon) 224
4.10.1. Tarihsel Gelişimi 224
4.10.2. Mevcut Mimari Özellikleri 227
4.10.3. Değerlendirme 230
4.11. 2 Ada 108 Parsel (İstanbul Kitaplığı) 234
4.11.1. Tarihsel Gelişimi 234
4.11.2. Mevcut Mimari Özellikleri 240
4.11.3. Değerlendirme 244
4.12. 2 Ada 107 Parsel (Soğukçeşme Sarnıç Restoranı) 247
4.12.1. Tarihsel Gelişimi 247
4.12.2. Mevcut Mimari Özellikleri 250
4.12.3. Değerlendirme 254
4.13. Nazır İsmail Efendi Çeşmesi 258
4.14. 2 Ada 45 Parsel (Manolya Pansiyon) 260
4.14.1. Tarihsel Gelişimi 260
4.14.2. Mevcut Mimari Özellikleri 263
4.14.3. Değerlendirme 264
4.15. 2 Ada 44 Parsel (Konut +Ticari) 266
4.15.1. Tarihsel Gelişimi 266
4.15.2. Mevcut Mimari Özellikleri 270
4.15.3. Değerlendirme 271
4.16. 52 Ada 16 Parsel (Konuk Evi Oteli) 273
4.16.1. Tarihsel Gelişimi 273

4.16.2. Mevcut Mimari Özellikleri 279
4.16.3. Değerlendirme 286
4.17. 52 Ada 14 Parsel (Konuk Evi Sarnıcı) 289
4.17.1. Tarihsel Gelişimi 289
4.17.2. Mevcut Mimari Özellikleri 292
4.17.3. Değerlendirme 295
4.18. 52 Ada 27 Parsel (Hürrem Sultan Pansiyon) 296
4.18.1. Tarihsel Gelişimi 296
4.18.2. Mevcut Mimari Özellikleri 300
4.18.3. Değerlendirme 301
4.19. 52 Ada 28-29 Parseller (Nergis Pansiyon) 302
4.19.1. Tarihsel Gelişimi 302
4.19.2. Mevcut Mimari Özellikleri 307
4.19.3. Değerlendirme 308
4.20. 52 Ada 12 Parsel (Hakkı Paşa Konağı / Açelya Pansiyon) 309
4.20.1. Tarihsel Gelişimi 309
4.20.2. Mevcut Mimari Özellikleri 316
4.20.3. Değerlendirme 318
4.21. 52 Ada 12 Parsel Hakkı Paşa Konak Hamamı 321
DEĞERLENDİRME ve SONUÇ 329
KAYNAKÇA 333
EKLER 346

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel 1. 1: Tarihi Yarımada'da Sur-i Sultani'nin konumu ve hava fotoğrafı genel görünümü (Url-1).5
Görsel 1. 2: Tarihi Yarımada ve Sur-i Sultani'nin Sit durumu (Url-2). 6
Görsel 1. 3: Sur-i Sultani'nin çevresinde bulunan mahallelerin konumlanışı (Url-1). 6
Görsel 1. 4: Sur-i Sultani'nin kara ve deniz surlarının bütüncül görünümü, F. Kauffer tarafından 1776 yılında çizilen, A.Melling tarafından 1819 yılında albümlerinde yayınlanan Kostantinapol Haritası 7
Görsel 1. 5: Sur-i Sultani sur hattı üzerindeki ana giriş kapıları, Mühendishane-i Berriye-i Hümayun haritası, 1847-48 (Url-3). 8
Görsel 1. 6: Sur-i Sultani'nin vaziyet planı rölövesi ile hava fotoğrafı üzerindeki görünümü (İRAM; Soyal, 2021)..... 9
Görsel 1. 7: Yeni Saray alanı ve kademeli terasları, S.Münster, 1550 (Url-4). 11
Görsel 1. 8: Matrakçı Nasuh'un 1537 civarında çizilmiş İstanbul haritasında Sur-i Sultani burçları üzerinde yer alan yüksek külahlı çatılarının görünümü (URL-5). 14
Görsel 1. 9: Sur-i Sultani kara sur hattının hali hazırdaki genel görünümü (İRAM; Soyal, 2021) 15
Görsel 1. 10: Sur-i Sultani'nin deniz sur hattının hali hazırdaki genel görünümü (İRAM; Soyal, 2021) 16
Görsel 1. 11: Sur-i Sultani kara ve deniz surlarında incelenecek bölümler 2 bölüme ayrılmıştır. (Azaklı, 2021)..... 19
Görsel 1. 12: Sur-i Sultani kara surunun Ahırkapı Mevkii ile Demir Kapı Arasındaki Bölüm (Azaklı, 2021)..... 20
Görsel 1. 13: Sur-i Sultani kara surunun Ahırkapı Mevkii ile Bab-ı Hümayun Arasındaki Bölüm (Soyal, 2021) 21
Görsel 1. 14: Sur-i Sultani kara surunun deniz suru ile birleştiği noktada yer alan 1 nolu burç ve sol tarafında Ahırkapı istikametindeki sosyal tesisler. (Azaklı, 2021) 21
Görsel 1. 15: 1914 Tarihli Alman Mavileri Haritasında İshak Paşa Yokuşu'nda yer alan yapılaşmalar (Azaklı, 2021)..... 22
Görsel 1. 16: Otluk Kapısından İshak Paşa Yokuşu istikametindeki kara suruna bitişik nizamda inşa edilmiş olan konut yapıları 19.yy sonlarına doğru genel görünümü. (Url-6). 22
Görsel 1. 17: Günümüzde Otluk Kapısı (Azaklı, 2021). 23
Görsel 1. 18: Sur-i Sultani'nin 4. ve 5. Burçları arasında kalan sur dibi yapılaşma (Azaklı, 2021)..... 23
Görsel 1. 19: Fossati'nin çizimiyle Sur-i Sultani'nin Bab-ı Hümayundan Ahırkapı civarına kadar olan kara surları kısmı, 1852 (URL-7) 24
Görsel 1. 20: Sur-i Sultani'nin Bab-ı Hümayundan Ahırkapı civarına kara surları kısmı (Azaklı, 2021) 24
Görsel 1. 21: Sur-i Sultani kara sur hattı üzerinde Babı- Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki bölüm (Soyal, 2021). 25
Görsel 1. 22: Fossati'nin çizimiyle Sur-i Sultani'nin Bab-ı Hümayundan Alay Köşkü kısmına kadar olan kara surları kısmı, 1852. 26
Görsel 1. 23: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki sur hattının genel görünümü, 1985 (İstanbul IV Numaralı Kurul) 26

Görsel 1. 24: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki sur hattının, sur içi ve sur dışından genel görünümü (Ceco, 2012) 27
Görsel 1. 25: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki sur hattının kısmi genel görünümü, 2015 (İRAM) 27
Görsel 1. 26: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki sur hattının plan ve siluet görünümleri (İRAM; Soyal, 2021). 28
Görsel 1. 27: 10. ve 11. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021) 29
Görsel 1. 28: 10. ve 11. Burç arasındaki kısmın altında yer alan sarnıç yapısı (Azaklı, 2021) 30
Görsel 1. 29: 11. ve 12. Burç arasındaki sura bitişik yapılar (Azaklı, 2021) 30
Görsel 1. 30: 11. ve 12. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021) 31
Görsel 1. 31: 12. ve 13. Burç arasındaki Koltuk Kapısı'nın sur dışı görünümü (Azaklı, 2021) 32
Görsel 1. 32: 12. ,13. ve 14. Burç arasındaki yapılaşma sur dışı görünümü (Azaklı, 2021) 32
Görsel 1. 33: 12.ve 13. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021) 33
Görsel 1. 34: 13.ve 14. Burç arasında kalan Soğukçeşme Sokağı Sarnıcı görünümü, (Azaklı, 2021) . 34
Görsel 1. 35: 13.ve 14. Burç arasında kalan surlara bitişik yapılaşma görünümü, (Azaklı, 2021) 34
Görsel 1. 36: 13.ve 14. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021) 35
Görsel 1. 37: 14.ve 15. Burç arası sur dışı görünümü, 1976 (Kurul IV) 36
Görsel 1. 38: 14.ve 15. Burç arasında kalan sur dışı görünümü, (Azaklı, 2021) 36
Görsel 1. 39: 14.ve 15. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021) 37
Görsel 1. 40: Kara sur hattı üzerinde Alay Köşkü ile Yalı Köşkü arasındaki bölüm (Soyal, 2021). ... 38
Görsel 1. 41: Alay Köşkü ile Demir Kapı arasındaki sur hattının plan ve siluet görünümleri (İRAM; Soyal, 2021) 39
Görsel 1. 42: Alay Köşkü sur dışı ve içinden görünümü (Azaklı, 2021). 40
Görsel 1. 43: 16. Burç ile Alay Köşkü arasında kalan, bugün yerinde olmayan eski Telgrafhane-i Amire Binası, Abdullah Freres, 1893 40
Görsel 1. 44: 19.ve 20. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021) 41
Görsel 1. 45: 20. ve 21. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021) 42
Görsel 1. 46: 21. ve 22. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021) 42
Görsel 1. 47: 22. ve 23. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021) 43
Görsel 1. 48: 23. ve 24. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021) 43
Görsel 1. 49: 24. ve 25. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021) 43
Görsel 1. 50: 25. ve 26. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021) 43
Görsel 1. 51: 25. ve 26. Burç arası sur dışına ait 1948 yılı görünümü (İAMA) 44
Görsel 1. 52: 26'nolu burç ile Demir Kapı arası sur dışı genel görünümü, (Azaklı, 2021) 44
Görsel 1. 53: Sur-i Sultani deniz surlarının Yalı Köşkü ile Ahırkapı Mevkii Arasındaki Bölüm (Azaklı, 2021) 45
Görsel 1. 54: Deniz surlarındaki yapılaşmalar, Piri Reis Haritası, 1525-26 46
Görsel 1. 55: 1819 tarihli Melling haritasında Haliç deniz surları ve etrafındaki yapılanmaların gösterimi (Melling, 1819) 47
Görsel 1. 56: Yalı Köşkü'nün görünümü, Choiseul-Gouffier, 1822 (Url-8) 48
Görsel 1. 57: Sepetçiler Kasrı ve Yalı Köşkü, James Robertson, 1853-1854 (Url-8) 48
Görsel 1. 58: Sepetçiler Kasrı'nın ve yakın çevresinin genel görünümü, (URL- 9I 49
Görsel 1. 59: 1819 tarihli Melling haritasında Marmara deniz surları ve etrafındaki yapılanmalar (Melling, 1819). 49
Görsel 1. 60: Şevkiye Köşkü, Grelot, 1680 (URL- 10) 50
Görsel 1. 61: İncili Köşk, Choiseul-Gouffier & J.B.Hilair (URL- 11) 51
Görsel 1. 62: İncili Köşk, 1944 (URL- 12I 52

Görsel 1. 63: İncili Köşk' ait kaide ayaklarının kalıntıları, 2019 (URL-13) 52
Görsel 1. 64: İncili Köşk ile Balıkhane Köşkü hattını gösteren hava fotoğrafı 53
Görsel 1. 65: Balıkhane Köşkü'nün görünümü, Lorichs (Tafel III), 1559, (Url-14)..... 53
Görsel 1. 66: 10. ve 11. Burç arasındaki kısmın altında yer alan sarnıç 58

Görsel 2. 1: Tarihi Yarımada ve Soğukçeşme Sokağı'nın çalışma sınırının genel görünümü 54
Görsel 2. 2: Bizantion Haritası'nda Soğukçeşme Sokağı ve çevresinin Bizans dönemi, (Millingen, 1899)..... 55
Görsel 2. 3: Tarihi Yarımada'nın 4.-7. Yüzyıldaki sınırları (Müller-Wienner, 2002)..... 56
Görsel 2. 4: 10. ve 11. Burç arasındaki kısmın altında yer alan sarnıcın plan şeması (Müller-Wienner, 2002)..... 57
Görsel 2. 5: 1453-1481 yılları arasını gösteren Tarihi Yarım Ada Haritası ve Soğukçeşme Sokağı'nın bulunduğu kısım (İBB)..... 59
Görsel 2. 6: Suriçi İstanbul, Galata ve Pera Tarihi Alanlarını gösteren Plan, İstanbul 1922; mavi kesikli çizgi ile işaretlenen alan Soğukçeşme Sokağı'ndaki Şeyh Sinan Erdebil Tekkesi, (Müller-Wienner, 2002)..... 61
Görsel 2. 7: Topkapı Sarayı ve çevresi, Grelot, 1680..... 63
Görsel 2. 8: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, Fr Kauffer ve Le Chevalier, 1776/1786 (Url- 15)..... 65
Görsel 2. 9: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, F. Kauffer, I.B. Lechevalier, 1807 (Url- 16)..... 66
Görsel 2. 10: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, yeşil renk ile nitelenen kısım sur duvarına bitişik yapıları göstermektedir, Kauffer, 1819, (Url- 17) 67
Görsel 2. 11: 19. yüzyılda Topkapı Sarayı'nın varsayımsal restitüsyon haritasında Soğukçeşme Sokağı 67
Görsel 2. 12: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, Mühendishane-i Berriye-i Hümayun Haritası'nda Soğukçeşme Sokağı detayı, 1847-48 (URL- 18)..... 68
Görsel 2. 13: Lewis'in 1830'lar, İmaret kapısı ve Soğukçeşme Sokağı'nın görünümü 69
Görsel 2. 14: Soğukçeşme Sokağı'ndan Ahırkapı'ya kadar Topkapı Sarayı görünümü, Gaspare Fossati, 1852 (Url-19). 70
Görsel 2. 15: Solda Darülfünun binası, ortada Ayasofya, sağda Soğukçeşme Sokağı, Gaspare Fossati, 1852 (Url-19)..... 71
Görsel 2. 16: Ayasofya Camii ve önündeki ahşap evler, 1852. Gaspare Fossati (Url-20). 72
Görsel 2. 17: Soğukçeşme Sokağı, Pascal Sebah, 1875 (Url-21)..... 72
Görsel 2. 18: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, Abdullah Freres, 1880'ler (Url-22)... 73
Görsel 2. 19: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, Abdullah Freres, 1890'lar (Url-23)... 73
Görsel 2. 20: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, Alman Mavileri, 1913-14 74
Görsel 2. 21: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, Necip Bey, 1918 (Url-24)..... 75
Görsel 2. 22: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1920 (Url-25)..... 75
Görsel 2. 23: 1933 yılı çıkan yangından sonra Darülfünun binasının durumu, (Url-26) 76
Görsel 2. 24: Soğukçeşme Sokağı, 1900'ler (Url-27) 77
Görsel 2. 25: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1900'ler. (Url-28)..... 77
Görsel 2. 26: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi hava fotoğrafı ile hali hazırın çakıştırılması, 1946 (Azaklı, 2021)..... 78
Görsel 2. 27: Ayasofya minaresinden çekilen Soğukçeşme Sokağı, İstanbul Kitaplığı ve yakınındaki yapılar görünmektedir, t.y. (Url-29)..... 79
Görsel 2. 28: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi hava fotoğrafı ile hali hazırın çakıştırılması, 1966 (Azaklı, 2021)..... 80

Görsel 2. 29: Solda tarihi bilinmeyen Soğukçeşme Sokağı'ndaki İstanbul Kitaplığı fotoğrafı, (Url-30)sağda yapının güncel fotoğrafı (Azaklı, 2021) 81
Görsel 2. 30: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1960'lı yıllar (Url-31) 81
Görsel 2. 31: Soğukçeşme Sokağı, 1967 (Url-32)..... 82
Görsel 2. 32: Soğukçeşme Sokağı, 1967, Salt Araştırma, Ali Saim Ülgen Arşivi, (Url-32)..... 82
Görsel 2. 33: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi hava fotoğrafı ile hali hazırın çakıştırılması, 1976 (Azaklı, 2021)..... 83
Görsel 2. 34: Soğukçeşme Sokağı'nda yıkılma noktasına gelen yapı (2 ada 56 parsel), 1970'ler, (Url-33)..... 84
Görsel 2. 35: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi hava fotoğrafı, 1982 (Azaklı, 2021) 85
Görsel 2. 36: 01.10.1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı'nı gösteren kadastral harita 87
Görsel 2. 37: Görsel 2.36'dan detay; 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'ndaki hanelerin sahipleri 88
Görsel 2. 38: Bedrettin Dalan, Çelik Gülersoy ve barışmalarına vesile olan Gazeteci Leyla Umar,1995 88
Görsel 2. 39: Dalan kendisini "İstanbul Bedri" olarak adlandırmaktadır. (Nokta,1986)..... 89
Görsel 2. 40: Bedrettin Dalan'ın Takvim Gazetesi'ne verdiği röportaj, (Takvim, 1985), (Url-34) 90
Görsel 2. 41: Bedrettin Dalan'ın Milliyet Gazetesi'ne verdiği röportaj, (Milliyet, 1987)..... 91
Görsel 2. 42: Gazete kupürlerinde Soğukçeşme Sokağı Evleri haberleri (Url-34)..... 92
Görsel 2. 43: Cem Atabeyoğlu'nın gazete kupürlerinde Soğukçeşme Sokağı Evleri haberi, t.y.(Url-34) 93
Görsel 2. 44: Mehmet Akif'in 01.10.1986 tarihli İstanbul Kitaplığı haberi (Url-34)..... 94
Görsel 2. 45: 13.05.1984 tarihli gazete kupüründe İstanbul Kitaplığı haberi (Url-33)..... 95
Görsel 2. 46: Anna Turay'ın 25.01.1990 tarihli İstanbul Kitaplığı haberi haberi (Url-34) 95
Görsel 2. 47: Ayasofya İmareti Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı girişi, 1820 (Url-35)..... 97
Görsel 2. 48: Ayasofya İmareti Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı girişi (Azaklı, 2021)..... 97
Görsel 2. 49: Soğukçeşme Sokağı girişi (Azaklı, 2021)..... 98
Görsel 2. 50: Soğukçeşme Sokağı (Azaklı, 2021)..... 98
Görsel 2. 51: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, 2008 102

Görsel 3. 1: Tarihi Yarımada içerisinde Soğukçeşme Sokağı'nın sit alanı durumu, (Url-36)..... 101
Görsel 3. 2: Sur-i Sultani ile Ayasofya Camii arasında kalan Soğukçeşme Sokağı, 2021 102
Görsel 3. 3: İstanbul haritası'nda Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapılar, F. Kauffer, 1776..... 103
Görsel 3. 4: Sokaktaki en eski tapu kaydına ait bir alım satım belgesi, bugünkü İstanbul Kitaplığı'na aittir. 106
Görsel 3. 5: İmaret kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, Lewis, 1830 görünümü (Url-37) 107
Görsel 3. 6: Sur-i Sultani önünde yer alan Soğukçeşme Sokağı, Fossati, 1852 (URL-38). 108
Görsel 3. 7: Haliç Limanı'ndan Eyüp banliyösüne kadar Ayasofya'nın minaresinden yapılmış İstanbul panoraması ve sağda Soğukçeşme Sokağı evleri, Fossati, 1852 (URL-38)..... 108
Görsel 3. 8: Feraceli Kadınlar, Osman Hamdi Bey 1887 (URL-39)..... 109
Görsel 3. 9: Soğukçeşme Sokağı, Abdullah Freres, 1875-80 (Url-40)..... 110
Görsel 3. 10: Soğukçeşme Sokağı, t.y. (Url-41)..... 110
Görsel 3. 11: Soğukçeşme Sokağı, (Yüksel, 2007) 111
Görsel 3. 12: Soğukçeme Sokağı girişi, 1950'ler 112
Görsel 3. 13: Ayasofya İmareti Kapısı'nın önünden Soğukçeşme Sokağı, t.y. (Url-42)..... 114
Görsel 3. 14: Ayasofya Konakları'nın 1976 yılındaki durumu 115

Görsel 3. 15: Cephesi bozulan sarnıç ve üstünde betonarme eklentiler. Sağda bugün resepsiyon olan parseldeki altı bakkal üstü ev olan yapı, 1970'ler 116
Görsel 3. 16: Soğukçeşme Sarnıcı yanında bulunan resepsiyon binası, eski altı bakkal üstü ev olan alan (Azaklı, 2021) 116
Görsel 3. 17: Nazikî Tekkesi ile 59 numaralı parselin arasında kalan bölüm, büyük kamyonların girip çıktığı bir kâğıt deposu ve arkasında yer alan niteliksiz betonarme yapı, 1979 (Fatih Belediyesi) 117
Görsel 3. 18: Nazikî Tekkesi ile 59 numaralı parselin arasında kalan bölüm, büyük kamyonların girip çıktığı bir kağıt deposu, 1984 117
Görsel 3. 19: Ayasofya Konakları'nın 1984 yılındaki durumu, soldan sağa sırasıyla 2 ada 54, 55, 56 parseller 118
Görsel 3. 20:, Restorasyon öncesi Soğukçeşme Sokakta yıkılmak üzere olan ev, soldan sağa doğru 2 ada 55, 56, 58 parsel, 1983 118
Görsel 3. 21: Restorasyon sonrası Soğukçeşme Sokağı soldan sağa sırasıyla 2 ada 52, 54, 55, 56 parseller, (Azaklı, 2021) 119
Görsel 3. 22: Restorasyon sonrası Soğukçeşme Sokağı soldan sağa sırasıyla 2 ada, 55, 56 parseller (Azaklı, 2021) 119
Görsel 3. 23: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev (İstanbul Kitaplığı), t.y. (IV Numaralı Kurul) . 120
Görsel 3. 24: Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi Vaziyet Planı 122
Görsel 3. 25: Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi için hazırlanan çevre maket fotoğrafı 122
Görsel 3. 26: Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi kapsamında Soğukçeşme Sokağı için hazırlanan mevcut durum cephe rölövesi (üstteki çizim) ve düzenleme sonrası olacak sokak silüet görünümü (alttaki çizim) 123
Görsel 3. 27: Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların restorasyon öncesinde alım satım kayıtları, (Azaklı, 2021) 125
Görsel 3. 28: Soğukçeşme Sokağı'nın Görünümü, (Altunbaş, 2016) 126
Görsel 3. 29: Soğukçeşme Sokağı Alemdar Caddesi girişi ve eski Hakkı Paşa Konağı, (Azaklı, 2022) 129
Görsel 3. 30: Soğukçeşme Sokağı Alemdar Caddesi girişi, eski Hakkı Paşa Konak Hamamı ve Ayasofya Pansiyonları, (Azaklı, 2022) 129
Görsel 3. 31: Soğukçeşme Sokağı, (Yüksel, 2007). 130
Görsel 3. 32: Yapılara verilen çiçek isimleri sırasıyla Yaseminl Ev, Hanımelili Ev, Boru Çiçekli Ev, Leylakl Ev ve Mor Salkımlı Ev, (Yüksel, 2007) 131
Görsel 3. 33: Soğukçeşme Sokağı'nın 2004 yılına ait görünümü (Benzergil, 2006). 133
Görsel 3. 34: Sokağın 2004 yılına ait görünümü (Benzergil, 2006). 133
Görsel 3. 35: Restorasyon sonrası Ayasofya Konakları, 2007. 134
Görsel 3. 36: Soğukçeşme Sokağı, 2021 (Azaklı, 2021) 135
Görsel 3. 37: Soğukçeşme Sokağı, 2021 (Azaklı, 2021) 135
Görsel 3. 38: Soğukçeşme Sokağı, 2021 (Azaklı, 2021) 136
Görsel 3. 39: Soğukçeşme Sokağı, 2021 (Azaklı, 2021) 136

Görsel 4. 1: Üstte 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritası, altta Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin eski bir fotoğrafı, tahmini 19. yy sonu veya 1900'ler başı, alttaki fotoğraf üzerinde 2 Adada bulunan hanelerin parsel numarası ve bina sınırları farklı renklerle çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021) 139

Görsel 4. 2: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'ndaki hanelerin sahipleri, ortadaki çizim mevcut hali hazır, sağdaki çizim 1930 tarihli kadastral haritada yer alan Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin hali hazırdaki durumu (Azaklı, 2021) 140
Görsel 4. 3: Soğukçeşme Sokağı Turistik Yerleşim Projesi, 1980'ler 141
Görsel 4. 4: Soğukçeşme Sokağı için hazırlanan mevcut durum cephe rölövesi, 1977-1979 142
Görsel 4. 5: TURİNG Kurumu yeniden yapım ve restorasyon çalışmaları sonrası Soğukçeşme Sokağı, (Azaklı, 2022) 142
Görsel 4. 6: Soğukçeşme Sokağı, 1992 143
Görsel 4. 7: Soğukçeşme Sokağı, oturum planı ve silueti, 2013 143
Görsel 4. 8: Soğukçeşme Sokağı rölöve projesine göre sokağın siluet görünümü, 2019 144
Görsel 4. 9: Hâlihazır harita üzerinde Soğukçeşme Sokağı ve çevresi (Azaklı, 2021) 144
Görsel 4. 10: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında Nazikî Tekkesi'nin konumu (Azaklı, 2021) 145
Görsel 4. 11: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1920 (Url-25) 149
Görsel 4. 12: 2 Ada 110 parselde yer alan Nazikî Tekkesi'nin restorasyon öncesi görünümü, solda 1900'ler başı, ... 149
Görsel 4. 13: 2 Ada 110 parselde yer alan Nazikî Tekkesi'nin restorasyon öncesi görünümü, 1920-30'lar arasındaki görünümü 150
Görsel 4. 14: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1954 (Url-43) 150
Görsel 4. 15: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1970'ler (Url-44) 151
Görsel 4. 16: 2 Ada 110 parselde yer alan Nazikî Tekkesi'nin restorasyon öncesi görünümü, 1985 151
Görsel 4. 17: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon), (Azaklı, 2021) 152
Görsel 4. 18: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon), (Azaklı, 2021) 154
Görsel 4. 19: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon) kuzeydoğu cephesi, (Azaklı, 2021) 155
Görsel 4. 20: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon) iç mekânı, (Azaklı, 2021) 155
Görsel 4. 21: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon) iç mekânı, (Azaklı, 2021) 156
Görsel 4. 22: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 110 parsel 158
Görsel 4. 23: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 158
Görsel 4. 24: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 110 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013 . 158
Görsel 4. 25: 2 Ada 110 Parsele ait restitüsyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1984 161
Görsel 4. 26: 2 Ada 110 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1984 161
Görsel 4. 27: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 59 parsel konumu (Azaklı, 2021) 162
Görsel 4. 28: 2 Ada 59 parselde yer alan evin (soldan 2. ev) restorasyon öncesi durumu, 1954, ... 163
Görsel 4. 29: 2 Ada 59 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1985 163
Görsel 4. 30: 2 Ada 59 parselde yer alan Menekşe Pansiyon, (Azaklı, 2021) 164
Görsel 4. 31: 2 Ada 59 parselde yer alan Menekşe Pansiyonun iç mekânı, (Azaklı, 2021) 165
Görsel 4. 32: 2 Ada 59 parselde yer alan Menekşe Pansiyonun bodrum katı, (Yüksel, 2021) 166
Görsel 4. 33: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 59 parsel .. 167
Görsel 4. 34: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 167
Görsel 4. 35: 2 Ada 59 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013 167
Görsel 4. 36: 2 Ada 59 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü,1986 168
Görsel 4. 37: 2 Ada 59 parsel rölöve projesi siluet görünümü, 2019 169
Görsel 4. 38: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 58 parsel konumu (Azaklı, 2021) 170

Görsel 4. 39: 2 Ada 58 parselde yer alan evin (soldaki ilk ev) restorasyon öncesi durumu, 1954 171
Görsel 4. 40: 2 Ada 58 parsel, 1985, (Url-33)..... 171
Görsel 4. 41: 2 Ada 58 parselde yer alan Menekşe Pansiyon, (Azaklı, 2021) 172
Görsel 4. 42: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 58 parsel .. 174
Görsel 4. 43: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 175
Görsel 4. 44: 2 Ada 58 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013 175
Görsel 4. 45: 2 Ada 58 Parsele ait ahşap evin normal kat planı ve cephesi görünümü, 1985 177
Görsel 4. 46: 2 Ada 58 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1985 177
Görsel 4. 47: 2 Ada 58 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1987 178
Görsel 4. 48: 2 Ada 58 parsel rölöve projesi siluet görünümü, 2019 178
Görsel 4. 49: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 56 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 179
Görsel 4. 50: 2 Ada 56 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1983. 179
Görsel 4. 51: 2 Ada 56 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1985, (Url-33)..... 180
Görsel 4. 52: 2 Ada 56 parselde yer alan Gül Pansiyon, (Azaklı, 2021)..... 180
Görsel 4. 53: 2 Ada 56 parselde yer alan Gül Pansiyon, (Azaklı, 2021)..... 182
Görsel 4. 54: 2 Ada 56 parselde yer alan Gül Pansiyon iç mekânı, (Azaklı, 2021) 182
Görsel 4. 55: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 56 parsel .. 183
Görsel 4. 56: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 183
Görsel 4. 57: 2 Ada 59 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013 184
Görsel 4. 58: 2 Ada 51 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1985 185
Görsel 4. 59: 2 Ada 51 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990 185
Görsel 4. 60: 2 Ada 49 Parsele ait rölöve projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019 . 186
Görsel 4. 61: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 55 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 187
Görsel 4. 62: 2 Ada 55 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1985 188
Görsel 4. 63: 2 Ada 55 parselde yer alan Orkide Pansiyon, (Azaklı, 2021)..... 188
Görsel 4. 64: 2 Ada 55 parselde yer alan Orkide Pansiyon iç mekânı, (Azaklı, 2021) 190
Görsel 4. 65: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 55 parsel .. 191
Görsel 4. 66: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 192
Görsel 4. 67: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 55 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013 ... 192
Görsel 4. 68: 2 Ada 55 Parseline ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1986..... 193
Görsel 4. 69: 2 Ada 55 Parsele ait tadilat projesinde projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990..... 194
Görsel 4. 70: 2 Ada 55 parsel rölöve projesi siluet görünümü, 2019 194
Görsel 4. 71: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında Konak Hamamı ve Çeşmesi konumu (Azaklı, 2021)..... 195
Görsel 4. 72: Hamam, (Azaklı, 2021) 195
Görsel 4. 73: Soğukçeşme Sokak Hamamı ve Soğukçeşme Sokak Çeşmesi rölöve çizimleri, 2019 . 196
Görsel 4. 74: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 54 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 197

Görsel 4. 75: Görsel 4.1'den detay, fotoğraf üzerinde 2 Ada 54 parselde bulunan yeşil renkte çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)..... 198
Görsel 4. 76: 2 Ada 54 parselde yer alan ahşap ev, 1985 (IV Numaralı Kurul)..... 198
Görsel 4. 77: 2 Ada 54 parselde yer alan Papatya Pansiyon, (Azaklı, 2021) 199
Görsel 4. 78: 2 Ada 54 parselde yer alan Papatya Pansiyon, (Azaklı, 2021) 199
Görsel 4. 79: 2 Ada 54 parselde yer alan Papatya Pansiyon, (Azaklı, 2021) 201
Görsel 4. 80: 2 Ada 54 parselde yer alan Papatya Pansiyon iç mekân, (Azaklı, 2021)..... 202
Görsel 4. 81: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 54 parsel .. 203
Görsel 4. 82: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda yapının 1985'teki durumu (IV Numaralı Kurul) 204
Görsel 4. 83: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 54 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013 ... 204
Görsel 4. 84: 2 Ada 54 Parseline ait restitüsyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2013..... 205
Görsel 4. 85: 2 Ada 54 Parseline ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990..... 205
Görsel 4. 86: 2 Ada 54 parsele rölöve projesinde projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019..... 206
Görsel 4. 87: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 52 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 207
Görsel 4. 88: 2 Ada 52 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1983 208
Görsel 4. 89: Görsel 4.1'den detay, fotoğraf üzerinde 2 Adada 52 parselde bulunan hane açık mavi renkte çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)..... 208
Görsel 4. 90: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon (Azaklı, 2021) 209
Görsel 4. 91: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon, son fotoğrafta bodruma inen merdiven görünmektedir. (Azaklı, 2021) 209
Görsel 4. 92: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon (Azaklı, 2021)..... 211
Görsel 4. 93: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 52 parsel .. 212
Görsel 4. 94: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda 1986 yılındaki rölöve çizimi,..... 212
Görsel 4. 95: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 52 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013 ... 213
Görsel 4. 96: 2 Ada 52 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1986 213
Görsel 4. 97: 2 Ada 52 parsele ait tadilat projesinde projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990..... 214
Görsel 4. 98: 2 Ada 52 parsele ait rölöve projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019.. 214
Görsel 4. 99: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 51 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 215
Görsel 4. 100: 2 Ada 51 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1985 216
Görsel 4. 101: Görsel 4.1'den detay, fotoğraf üzerinde 2 Ada 50 parseldeki hane sarı, 51 parseldeki hane yeşil renkte çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)..... 216
Görsel 4. 102: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon (Azaklı, 2021) 217
Görsel 4. 103: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon, 2017 (Fatih Belediyesi)..... 219
Görsel 4. 104: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon iç mekânı (Azaklı, 2021)..... 220
Görsel 4. 105: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 52 parsel 222
Görsel 4. 106: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 222
Görsel 4. 107: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 51 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013 . 222
Görsel 4. 108: 2 Ada 51 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1986..... 223

Görsel 4. 109: 2 Ada 51 parsele ait rölöve projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019 223
Görsel 4. 110: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 49parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 224
Görsel 4. 111: Görsel 4.1'den detay, fotoğraf üzerinde 2 Ada 49 parselde bulunan mavi renkte çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)..... 226
Görsel 4. 112: Solda 2 Ada 49 parseldeki betonarme bina, 1970'ler, mevcut durumu (Azaklı, 2021) 226
Görsel 4. 113: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon, 2017 (Fatih Belediyesi)..... 228
Görsel 4. 114: 2 Ada 49 parselde yer alan Lavanta Pansiyon kuzeybatı cephesi (Azaklı, 2021)..... 229
Görsel 4. 115: 2 Ada 49 parselde yer alan Lavanta Pansiyon kuzeydoğu cephesi (Azaklı, 2021)..... 229
Görsel 4. 116: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 52 parsel 231
Görsel 4. 117: Solda Görsel 4.5'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 3.23'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79..... 231
Görsel 4. 118: 2 Ada 49 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1986..... 232
Görsel 4. 119: 2 Ada 49 parsele ait tadilat projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü,1990 . 232
Görsel 4. 120: 2 Ada 49 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1997..... 233
Görsel 4. 121: 2 Ada 49 parsele ait rölöve projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019 233
Görsel 4. 122: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 108 parselde İstanbul Kitaplığı'nın konumu (Azaklı, 2021)..... 234
Görsel 4. 123: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, t.y (İstanbul Kitaplığı) (Url-45)..... 236
Görsel 4. 124: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, t.y (İstanbul Kitaplığı) (Url-46)..... 236
Görsel 4. 125: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, 1957 (İstanbul Kitaplığı) (Url-47)..... 237
Görsel 4. 126: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, 1984 (İstanbul Kitaplığı) 237
Görsel 4. 127: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, t.y. (IV Numaralı Kurul)..... 238
Görsel 4. 128: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, t.y. (IV Numaralı Kurul)..... 239
Görsel 4. 129: İstanbul Kitaplığı, 1993. 239
Görsel 4. 130: İstanbul Kitaplığı, 2021 (Azaklı, 2021)..... 241
Görsel 4. 131: İstanbul Kitaplığı, 2021 (Azaklı, 2021)..... 242
Görsel 4. 132: İstanbul Kitaplığı, 2021 (Azaklı, 2021)..... 242
Görsel 4. 133: İstanbul Kitaplığı, 2019 (Url-48). 243
Görsel 4. 134: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 108 parsel 245
Görsel 4. 135: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79..... 245
Görsel 4. 136: 2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1988. 246
Görsel 4. 137: 2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1988. 246
Görsel 4. 138: 2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2005. 246
Görsel 4. 139: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın konumu (Azaklı, 2021)..... 247
Görsel 4. 140: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul) 248
Görsel 4. 141: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul) 248
Görsel 4. 142: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı (Azaklı, 2021)..... 249
Görsel 4. 143: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı (Azaklı, 2022)..... 249

Görsel 4. 144: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı (Azaklı, 2021) 250
Görsel 4. 145: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı, solda giriş kapısı ve Nazır Efendi Çeşmesi (Azaklı, 2021)..... 251
Görsel 4. 146: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı ve İstanbul Kitaplığı (Azaklı, 2021)..... 251
Görsel 4. 147: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı iç mekân (Azaklı, 2021) 252
Görsel 4. 148: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı kafe bölümü (Azaklı, 2021) 253
Görsel 4. 149: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 107 parsel 255
Görsel 4. 150: Solda Görsel 4.5'den detay, tursitik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 3.23'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 255
Görsel 4. 151: Solda, Görsel 4.5'den detay, Turistik Yerleşim planı, 1980'ler 255
Görsel 4. 152: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın rölöve projesi cephe çizimleri, 1985..... 256
Görsel 4. 153: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın restorasyon projesi cephe çizimleri, 1989..... 256
Görsel 4. 154: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın renovasyon projesi cephe çizimleri, 2009 257
Görsel 4. 155: 2 Ada 107 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimleri, 2019 257
Görsel 4. 156: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında Nazır İsmail Efendi Çeşmesi konumu (Azaklı, 2021)..... 258
Görsel 4. 157: Nazır İsmail Efendi Çeşmesi, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul) 259
Görsel 4. 158: Nazır İsmail Efendi Çeşmesi, (Azaklı, 2021) 259
Görsel 4. 159: Nazır İsmail Efendi Çeşmesi, solda, 26.11.1945 tarihli fotoğraf, (IV Numaralı Kurul) sağda, 2021 yılına at fotoğraf görülmektedir. (Azaklı, 2021)..... 259
Görsel 4. 160: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın konumu (Azaklı, 2021)..... 260
Görsel 4. 161: Fotoğrafta görünen ilk ev 44 parselde bulunan ev, arkasında 2 ada 45 parselde bulunan konutun kısmi görünümü, 1978, (Url-49)..... 261
Görsel 4. 162: Gülhane girişi önünden Soğukçeşme Sokağı girişi, 2007 (KUDEB) 261
Görsel 4. 163: 2 Ada 45 parselde bulunan pansiyon, (Azaklı, 2021)..... 262
Görsel 4. 164: 2 Ada 45 parselde bulunan pansiyonun sarnıç üzerindeki kafe terasından görülen kuzeydoğu cephesi, (Azaklı, 2021) 262
Görsel 4. 165: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 45 parsel 264
Görsel 4. 166: Solda Görsel 4.5'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 3.23'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 264
Görsel 4. 167: Solda 2009 tarhili renovasyon projesine göre 2 ada 45 parseli zemin kat planı, sağda 2013'de çizilen siluet görünümü 265
Görsel 4. 168: 2 Ada 45 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimi, 2019 265
Görsel 4. 169: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın konumu (Azaklı, 2021)..... 266
Görsel 4. 170: 2 Ada 44 parselde yer alan konut, 1929, (Url-49) 267
Görsel 4. 171: 2 Ada 44 parselde yer alan konut, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul)..... 267
Görsel 4. 172: 2 Ada 44 parselde yer alan konut, 1978, (Url-49) 268
Görsel 4. 173: 2 Ada 44 parselde bulunan yapı, 1985 sonrası 268

Görsel 4. 174: 2 Ada 44 parselde bulunan yapının Gülhane Parkı tarafından görünümü (Azaklı,2021) 269
Görsel 4. 175: 2 Ada 44 parselde bulunan yapının Gülhane Parkı'na doğru görünümü (Azaklı,2021) 269
Görsel 4. 176: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 45 parsel 272
Görsel 4. 177: Solda Görsel 4.5'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler sağda Görsel 3.23'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79 272
Görsel 4. 178: 2 Ada 44 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimleri, 2019 272
Görsel 4. 179: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 16 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 273
Görsel 4. 180: Konuk Evine komşu binanın yerindeki eski asıl ahşap konak. 275
Görsel 4. 181: Restorasyon sonrası Konuk Evi, 2007 (Yüksel, 2007) 275
Görsel 4. 182: Özgün hali ahşap olan konağın, betonarme olarak yapılması ve iki kat daha yükseltilmesi, 1970'ler 276
Görsel 4. 183: Özgün hali ahşap olan konağın, betonarme olarak yapılması ve iki kat daha yükseltilmesi..... 276
Görsel 4. 184: Sol tarafta kalan siyah bina Konuk Evi Oteli ve parsel içindeki üst teras otopark, alt terasta kömür deposu bulunmaktadır, 1980'ler 277
Görsel 4. 185: Konuk Evi Oteli parseli içinde yer alan üst teras, kafeterya birimi olarak kullanılmaktadır (Azaklı, 2021) 277
Görsel 4. 186: Konuk Evi Oteli'nin parselinde yer alan sarnıç yapısının girişinin bulunduğu alt teras, kömür deposu ve üst teras ise otopark olarak kullanılmaktadır, 1986 278
Görsel 4. 187: Konuk Evi Oteli'nin parselinde yer alan sarnıç yapısının girişinin bulunduğu alt teras, sauna, masaj birimlerinin olarak kullanılmaktadır (Azaklı, 2021) 278
Görsel 4. 188: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli, (Azaklı, 2021) 281
Görsel 4. 189: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli 281
Görsel 4. 190: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli, (Azaklı, 2021) 282
Görsel 4. 191: Konuk Evi Oteli, solda bar, sağda oturma alanı(Azaklı, 2021) 282
Görsel 4. 192: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli bahçesi, (Azaklı, 2021) 283
Görsel 4. 193: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli bahçesinde 2015 restorasyonları sonrası inşa edilen 2 katlı pansiyon birimi, (Azaklı, 2021)..... 283
Görsel 4. 194: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli girişi ve bahçesi, (Azaklı, 2021) 284
Görsel 4. 195: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli iç mekânı (Azaklı, 2021)..... 285
Görsel 4. 196: Görsel 1 : 52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1988, ... 287
Görsel 4. 197: 52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990 287
Görsel 4. 198: 52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin renovasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2009 288
Görsel 4. 199: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 14 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 289
Görsel 4. 200: Konuk Evi Oteli sarnıcın giriş cephesi, (Altuğ, 2011)..... 290
Görsel 4. 201: Konuk Evi Oteli sarnıcı, (Altuğ, 2011)..... 290
Görsel 4. 202: Konuk Evi Sarnıcı girişi (Azaklı, 2021) 291
Görsel 4. 203: Konuk Evi Sarnıcı bodrum katı havuz bölümü (Azaklı, 2021) 291
Görsel 4. 204: Konuk Evi Oteli altındaki sarnıcın planları, (Altuğ, 2013)..... 292
Görsel 4. 205: Konuk Evi Oteli altındaki sarnıcın planları, (Güngör, 2017) 293
Görsel 4. 206: Konuk Evi Sarnıcı girişi bekleme alanı (Azaklı, 2021)..... 293
Görsel 4. 207: Konuk Evi Sarnıcı masaj bölümü (Azaklı, 2021)..... 294

Görsel 4. 208: Konuk Evi Sarnıcı'nda yer alan baca detayı (Azaklı, 2021)..... 294
Görsel 4. 209: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 27 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 296
Görsel 4. 210: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul) 297
Görsel 4. 211: 52 Ada 27 parselde bulunan ahşap konut, 1967, Salt Araştırma, Ali Saim Ülgen Arşivi, (Url-35)..... 297
Görsel 4. 212: 52 Ada 27 parselde bulunan betonarme bina, 1988 yılı öncesi 297
Görsel 4. 213: 52 Ada 27 parsellerde bulunan yapının restorasyon öncesi durumu, 23.07.2014..... 298
Görsel 4. 214: 52 Ada 27 parselde bulunan Hürrem Sultan Pansiyon, güneydoğu cephesi, 2016..... 298
Görsel 4. 215: 52 Ada 27 parselde bulunan Hürrem Sultan Pansiyon, güneybatı (sokak) cephesi (Azaklı, 2022)..... 299
Görsel 4. 216: 52 Ada 27 parselde bulunan Hürrem Sultan Pansiyon, güneydoğucephesi (Azaklı, 2022)..... 299
Görsel 4. 217: Konuk Evi Oteli bahçesinden 52 Ada 27 parselde bulunan Hürrem Sultan Pansiyon, (Azaklı, 2021)..... 300
Görsel 4. 218: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 28-29 parselleri konumu (Azaklı, 2021) 302
Görsel 4. 219: 52 Ada 28-29 parsellerde yer alan ahşap konutlar, t.y. (IV Numaralı Kurul)..... 303
Görsel 4. 220: 52 Ada 28-29 parselde bulunan Nergis Pansiyon, güneybatı (sokak) cephesi, 2016.. 303
Görsel 4. 221: 52 Ada 28-29 parsellerde bulunan yapıların güneydoğu cephesi, 1980'ler..... 304
Görsel 4. 222: 52 Ada 27-28 parselde bulunan Nergis Pansiyon, güneydoğu cephesi (Azaklı, 2022) 304
Görsel 4. 223: 52 Ada 28-29 parsellerde yer alan ahşap konutların güneybatı(sokak) cephesi, t.y. .. 305
Görsel 4. 224: 52 Ada 28-29 parsellerde yer alan ahşap konutların güneybatı(sokak) cephesi, t.y. .. 305
Görsel 4. 225: 52 Ada 28-29 parsellerde bulunan yapının restorasyon öncesi metruk durumu, 23.07.2014 (Url-50)..... 306
Görsel 4. 226: 52 Ada 28-29 parsellerde bulunan yapının restorasyon öncesi metruk durumu, 23.07.2014 (Url-50)..... 306
Görsel 4. 227: 52 Ada 27-28 parselde bulunan Nergis Pansiyon, güneydbatı (sokak) cephesi (Azaklı, 2022)..... 307
Görsel 4. 228: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 16 parsel konumu (Azaklı, 2021)..... 309
Görsel 4. 229: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden görünümü, 1970'ler ... 310
Görsel 4. 230: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, 1970'ler 310
Görsel 4. 231: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden görünümü, 1970'ler ... 311
Görsel 4. 232: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, 1970'ler 311
Görsel 4. 233: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden görünümü, 1980'ler ... 312
Görsel 4. 234: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, 1980'ler 312
Görsel 4. 235: Soğukçeşme Sokağı Alemdar Caddesi girişi ve eski Hakkı Paşa Konağı, (Azaklı, 2022) 313
Görsel 4. 236: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden görünümü, (Azaklı, 2022) 313
Görsel 4. 237: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden ve Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, Elif Nursad'ın ''Babam ve Ustam'' hikayesinden bir kare, (Nursad, 2015)..... 314
Görsel 4. 238: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının İlhamı Atalay Sanat Galerisi olarak kullanıldığı dönemden iç mekân görünümleri, Elif Nursad, 2015 (Url-51) 314
Görsel 4. 239: 52 Ada 12 parseldeki Açelya Pansiyon'un kuzeybatı cephesinden görünümü, soldaki fotoğraf 1970'ler, sağdaki fotoğraf 1980'ler 315

Görsel 4. 240: 52 Ada 12 parseldeki Açelya Pansiyon'un kuzeybatı cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)..... 315
Görsel 4. 241: 52 Ada 12 parselde yer alan Konak Hamamı ve Açelya Pansiyon'un Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, 1970'ler..... 315
Görsel 4. 242: 52 Ada 12 parselde yer alan Konak Hamamı ve Açelya Pansiyon'un Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, (Azaklı, 2022)..... 316
Görsel 4. 243: 52 Ada 12 parseldeki Açelya Pansiyon'un kuzeybatı cephesinden otel odalarına giriş için inen merdiven ve teras zemini altında kalan odalara ait giriş kapısı ve hamamın olduğu avluda yer alan kafe-bar bölümünün, görünümü, (Azaklı, 2022)..... 316
Görsel 4. 244: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde zemin ve normal kat planı, 1976..... 319
Görsel 4. 245: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1976..... 319
Görsel 4. 246: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde zemin ve normal kat planı, 1978..... 319
Görsel 4. 247: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1978..... 320
Görsel 4. 248: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde zemin ve normal kat planı, 1982..... 320
Görsel 4. 249: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1982..... 320
Görsel 4. 250: 52 Ada 12 Parselde bulunan Konak Hamamı'na ait rölöve projesinde kat planları, 1992 322
Görsel 4. 251: 52 Ada 12 Parselde bulunan Konak Hamamı'nın mevcut durumunun rölöve üzerinden gösterimi, renkli alanlar doldurularak özgün plan bozulmuştur, (Azaklı, 2021)..... 322
Görsel 4. 252: Konak Hamamının kuzeydoğu ve kuzeybatı cephesinden görünümleri, t.y. 323
Görsel 4. 253: Konak Hamamının kuzeydoğu ve kuzeybatı cephesinden görünümleri, 1970'ler 323
Görsel 4. 254: Konak Hamamının kuzeybatı cephesinden görünümü, t.y. 324
Görsel 4. 255: Konak Hamamının güneybatı ve kuzeydoğu cephesi ile hamam bacası, t.y. 324
Görsel 4. 256: Konak Hamamının Soğukçeşme Sokak üzerinden görünümü, t.y. 325
Görsel 4. 257: Konak Hamamının kuzeydoğu cephesinden görünümü, t.y. 325
Görsel 4. 258: Konak Hamamının sanat galerisi olarak kullanıldığı dönemden sonra kuzeybatı cephesinin görünümü, t.y. 326
Görsel 4. 259: Konak Hamamının sanat galerisi olarak kullanıldığı dönemdeki durumu, t.y. 326
Görsel 4. 260: Konak Hamamının güneydoğu cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)..... 327
Görsel 4. 261: Konak Hamamının kuzeybatı cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)..... 327
Görsel 4. 262: Konak Hamamının güneydoğu ve kuzeybatı cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022) 328
Görsel 4. 263: Konak Hamamının kuzeydoğu cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)..... 328

KISALTMALAR

a.e.	Aynı eser/yer
a.g.e.	Adı geçen eser
b.a.	Eserin bütününe atıf
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
çev.	Çeviren
ed. veya haz.	Editör/yayına hazırlayan
s.	Sayfa/sayfalar
t.y.	Basım tarihi yok
v.d.	Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
İAMA	İstanbul Arkeoloji Müzeleri Arşivi
İRAM	İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü
TSM	Topkapı Sarayı Müzesi
TSMA	Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi
BOA	Başkanlık Osmanlı Arşivi
ŞD	Şura-yı Devlet
İ.MVL	Başbakanlık Osmanlı Arşivi İrade Meclis-i Vâlâ
TURİNG	Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu

GİRİŞ

TEZİN AMACI

Soğukçeşme Sokağı, Topkapı Sarayı, Sur-i Sultani, Ayasofya ve Gülhane Parkı'nın ortak paydası altında olan konumu itibari ile oldukça önemli bir noktadır. Sokak üzerinde Erken Bizans Dönemi'ne ait sarnıç yapıları bulunmaktadır. Sokaktaki ilk yerleşim yapılaşmaları 16. yüzyılda Şeyh Sinan Erdebili Tekkesi ile başlamıştır. İlerleyen dönemlerde 1740 yılında Ayasofya İmareti Kapısı'nın karşısına Nazikî Tekkesi inşa edilmiştir. Nazikî Tekkesi'nin devamında inşa edilen konut yapıları ile 18. yüzyılda sokak dokusu oluşmuştur. İlk yapıldıkları dönemde konut sahipleri saray görevlileri ve Ayasofya çalışanlarından oluşmakta iken 19. yüzyılın yarısından sonra hanedanın Dolmabahçe Sarayı'na yerleşmesiyle ev sahipleri evlerden taşınmış ve yerine daha düşük gelirli kişiler gelmiştir. Mimari bütünlüğünü 20. yüzyıla kadar koruyabilen sokak, sosyal dokusumda kayıplar yaşamıştır. 1980'li yılarda sokak harap duruma gelmiştir. Kimi yapılar içlerinde yaşanamayacak durumda, kimileri ise yıkılıp niteliksiz, özgün dokusunu kaybetmiş betonarme binalar olarak yeniden yapılmıştır. Ancak bulunduğu konum itibariyle önemli noktada olan sokağın, Topkapı Sarayı surlarının önünde bu durumda yer almaması gerektiği düşüncesiyle koruma kurulları tarafından incelenmiştir. 1975 yılında sokaktaki yapılar, ikinci derece tescilli yapılar sınıfına girerek koruma altına alınmıştır. 1985 yılında restorasyon çalışmalarıyla yeniden yapım ve onarımlar ile yeni işlevlerle hizmete açılmıştır.

Sokağın tarihsel geçmişi ve bulunduğu konum, geçirdiği onarımlar çerçevesinde önemine karşılık yeterli düzeyle akademik çalışma bulunmamaktadır. Hazırlanan tez çalışmasında, Soğukçeşme Sokağı'nın oluşumundan günümüze kadar geçirdiği yapısal dönüşümleri ve yeni işlevleri hakkında bilgilerin tek kaynakta toplanması ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

TEZİN KAPSAMI

İstanbul Fatih'teki, Topkapı Sarayı surlarından Sur-i Sultani ile Ayasofya arasında yer alan Soğukçeşme Sokağının dönüşümleri tezin konusunu oluşturmuştur. Yapının doğrudam ilişkili olduğu tarihi Sur-i Sultani kara surları, konumu tarihsel gelişimi, mimari özellikleri ve sur dibi başka yapılaşmaların olup olmadığı ile ilgili bilgiler tezin kapsamı içerisinde çalışmıştır. Sokağın bulunduğu özel konumun vurgulanması açısından Soğukçeşme Sokağı'nın çalışma alanı sınırları belirlenmiş ve tarihsel gelişimi Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi alt başlıklarında anlatılmıştır. Soğukçeşme Sokağı'ndaki ilk yapılaşmalar, tarihi gelişimleri, ve günümüze kadar geçen süre içerisinde geçirdiği tahribatlar ve onarımlar, restorasyon süreçleri ve sonrası alt başlıklar altında çeşitli yazılı ve görsel kaynaklar aracılığıyla tespit edilmiştir.

Tezin birinci bölümünde Sur-i Sultani'nin tanımı ve yer aldığı konumun özellikleri, çevresi ile olan ilişkisi açıklanmıştır. Sonrasında Sur-i Sultani surların çevrelediği alan ve inşa sürecinin tarihsel gelişimi ile surların özellikleri anlatılmıştır. Sur-i Sultani 'deki yapılaşmalar, kara ve deniz surlarındaki yapılaşmalar alt başlığı ile incelenmiştir. Kara ve deniz surları ise kendi içerisinde bölümlere ayrılarak numaralandırılmıştır.

Tezin ikinci bölümünde Soğukçeşme Sokağı'nın çalışma alanı sınırları tarihsel süreci, Bizans Dönemi, Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi alt başlıklarında anlatılmıştır. Sokak üzerindeki ilk yapılaşmaların tarihlendirilmesi ve günümüze kadar uzanan süreçteki gelişimleri arşiv belgeleri, eski haritalar, gazete kupürleri ve fotoğraflar üzerinden incelenmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde Soğukçeşme Sokağı'nın tanımı, konumu ve çevresi ile olan ilişkisi açıklanmıştır. Sonrasında sokakta yer alan yapıların varoluşları, tarihsel gelişimleri ve dönüşümleri, koruma politikaları, yenileme çalışmalarının başlaması ve süreç içerisinde ortaya çıkan sorunlar ile günümüzdeki durumları anlatılmıştır.

Tezin dördüncü bölümünde Soğukçeşme Sokağı'nın parsel ölçeğindeki dönüşümleri incelenmiştir. Sokakta yer alan yapıların her birinin kendi içerisinde tarihsel gelişimi, mevcut mimari özellikleri ve geçmiş dönemler ile mevcut

durumlarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Durum değerlendirmeleri, geçmiş dönem rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri ile mevcut durum proje ve fotoğrafları üzerinden incelenmiş olup ilgili projeler ekler kısmında detaylı şekilde sunulmuştur.

Tezin Sonuç bölümünde; Soğukçeşme Sokağı'nın tarih içerinde geçirdiği dönüşümler, yapılan restorasyon çalışmalarıyla sokağa verilen yeni işlevlerin neler olduğu, neden tercih edildiği gibi soruların değerlendirilmesi ortaya konmuştur.

TEZİN YÖNTEMİ

Soğukçeşne Sokağı'ndaki ilk yapılaşmalar ve çevresine dair tespitler için Osmanlı ve Batı kaynaklı haritalardan, gravürlerden görsel veriler toplanmıştır. Yapıların ilk yapım tarihleri ve restorasyon öncesi alım satım işlemlerinin kayıtları için tapu kayıtları incelenmiştir. Sokağın geçirdiği dönüşümleri, restorasyon projeleri üzerinden değerlendirebilmek için rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri ilgili kurumlar tarafından temin edilerek incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, yapılarda gözlenen değişikler tespit edilip yazılı ve görsel olarak sunulmuştur.

Soğukçeşme Sokağı, Sur-i Sultani, Ayasofya ve çevresi, Topkapı Sarayı ve çevresi ile ilgili yazılan yükek lisans ve doktora tezleri, makaleler, sarayı ve sokağı ziyaret eden seyyahlar tarafından kaleme alınan yazılar, resimler, güncel haritalar, gravürler, minyatürler, fotoğraflar, bölgede göülmüş restorasyon çalışmaları incelenmiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Salt Arşiv, Fatih Belediyesi Arşivi, Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi, İstanbul Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, İstanbul Atatürk Kitaplığı, Ahmet Süheyl Ünver Halk ve Çocuk Kütüphanesi'nden elde edilen kaynaklardan faydalanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SUR-İ SULTANİ

Osmanlı Devleti, İstanbul'un fethinden sonra, Bizans döneminden kalan eski saray ve çevresinde yeni sarayı inşa ettirmiş ve deniz surlarını Sur-i Sultani kara surları ile birleştirmiştir. Sur içinde kalan saray çevresi ihtiyaçları doğrultusunda saray bahçelerinde yeni yapılaşmalar oluşmuştur. Öyle ki bu yapılaşmalar surların da dışına çıkarılmış, hem saraya hizmet veren hem de kentin siluetinde kentsel imgeler oluşturan birimler olmuştur. Örneğin, Alay Köşkü, Sepetçiler Kasrı, Mermer Köşk, İncili Köşk gibi özel yapılar kentin siluetini gösterişli hale getirirken, Balıkhane Ocağı, Bostancılar Tabhanesi Mesciti ve hastanesi gibi yapılar sur içinde sarayın kendi ihtiyaçlarını dışarıya bağlı kalmadan karşılayabilecekleri işlevsel mekânlar olarak hizmet vermiştir.

Deniz surlarında oluşan yapılaşmalar kara surlarında da devam etmiş ve saray çevresinde sur dibinde ticari ve konut işlevlerinde kâgir yapılar yer almıştır. Sur dibi yapılaşmalarında, Soğukçeşme Sokağı üzerinde bulunan tarihi yapılar aslına uygun olmayan rekonstrüksiyon çalışmalarıyla günümüzde varlığını sürdürmektedir. Geri kalan pek çok eski yapı ise kaldırılmıştır. Günümüzde Soğukçeşme Sokağı dışında, sur dibinde bulunan yapıların çoğu niteliksiz olarak inşa edilen binalardan oluşmaktadır.

Tezin bu bölümünde, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların bitişik konumda yer aldığı ve birinci dereceden ilişkilerinin bulunduğu Sur-i Sultani'nin konumu, inşa süreci, tarihsel gelişimi, surların özellikleri ve surlar üzerindeki yapılaşmalar incelenmiştir. Surlar üzerindeki yapılaşmalar, Sur-i Sultani kara surlarındaki yapılaşmalar ve Sur-i Sultani deniz Surlarındaki yapılaşmalar alt başlıklarında anlatılmıştır. Sur dibi yapılaşmalarının tarihsel süreçteki varlığı, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların da, inşa süreçlerinin anlaşılması açısından önemli bilgiler sunmaktadır.

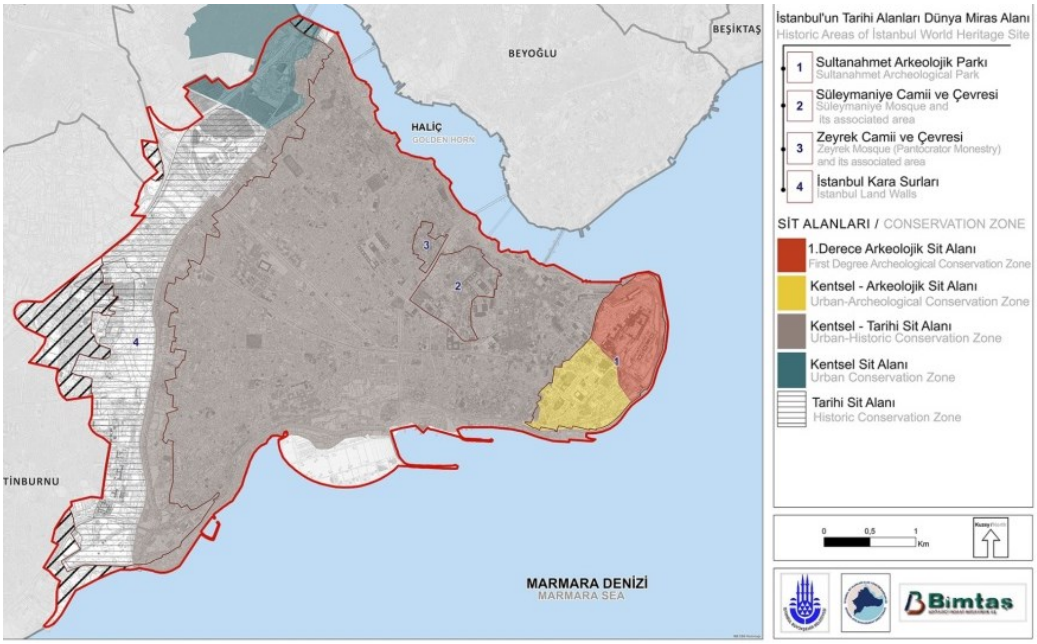
1.1. SUR-İ SULTANİ'NİN TANIMI VE KONUMU

Sur-i Sultani, İstanbul'un Tarihi Yarımadası'nda, kentin önemli yapı unsurlarından biri olan Topkapı Sarayı'nı avlularıyla birlikte kuşatıp koruyan, Fatih Sultan Mehmet'in fetihten sonra inşa ettirdiği kara tarafındaki sur hattı ile Bizans dönemine ait deniz surlarının (Haliç ve Marmara) birleşiminden oluşan sur hattıdır. Topkapı Sarayı ve bünyesindeki yapı toplulukları ile avlularını, kara ve deniz tarafından çevreleyen Sur-i Sultani, günümüzde İstanbul İli, Fatih İlçesi (Tarihi Yarımada), 1. Derece arkeolojik sit alanı içerisinde yer almaktadır. Surlar, güney-doğu kısmında Haliç, İstanbul Boğazı ve Marmara Denizi'nin kesişmesiyle özel bir konumda yer almaktadır. Sur-i Sultani'nin, mevcut halindeki yerleşim alanı Cankurtaran Mahallesi'ndedir. Surların, Fatih döneminde inşa edilen özgün ve bütün haliyle kapladığı alana bakıldığı zaman, Cankurtaran Mahallesi dışında Hocapaşa Mahallesi ve Alemdar Mahallesi'ne cephe verdiği görülmektedir. (Görsel 2.3).

Görsel 1. 1: Tarihi Yarımada'da Sur-i Sultani'nin konumu ve hava fotoğrafı genel görünümü (Url-1).[1]

[1] Fatih Belediyesi Kent Rehberi Haritası, https://gis.fatih.bel.tr/webgis/ Erişim Tarihi: 29.11.2021

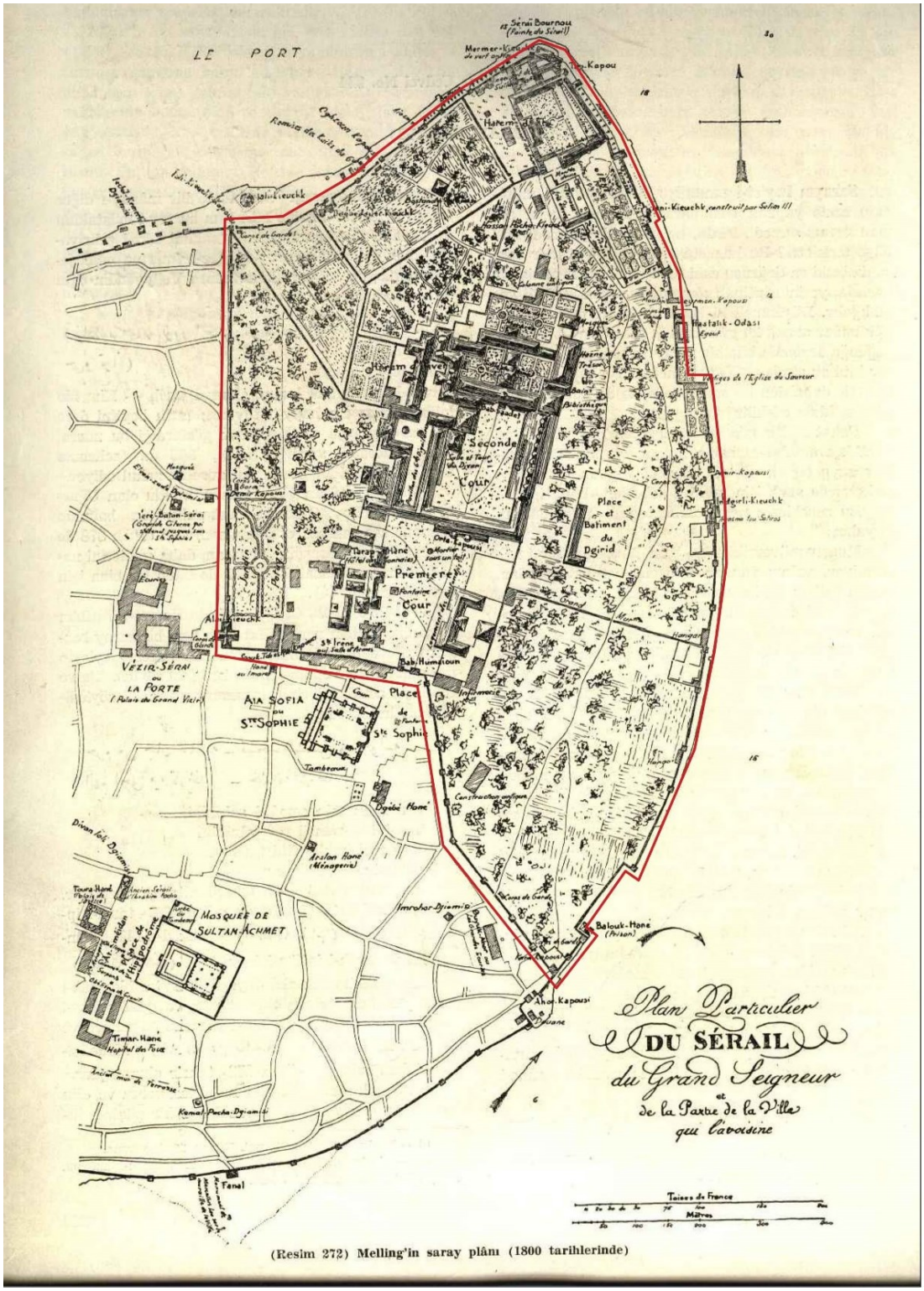

Görsel 1. 2: Tarihi Yarımada ve Sur-i Sultani'nin Sit durumu (Url-2).[2]

Görsel 1. 3: Sur-i Sultani'nin çevresinde bulunan mahallelerin konumlanışı (Url-1).[3]

[2] http://www.alanbaskanligi.gov.tr/analitic.html, Erişim Tarihi: 16.02.2021
[3] https://gis.fatih.bel.tr/webgis/ Erişim Tarihi: 29.11.2021

Görsel 1. 4: Sur-i Sultani'nin kara ve deniz surlarının bütüncül görünümü, F. Kauffer tarafından 1776 yılında çizilen, A.Melling tarafından 1819 yılında albümlerinde yayınlanan Kostantinapol Haritası[4]

[4] Ekrem Hakkı Ayverdi, **19. Asırda İstanbul Haritası,** s.286

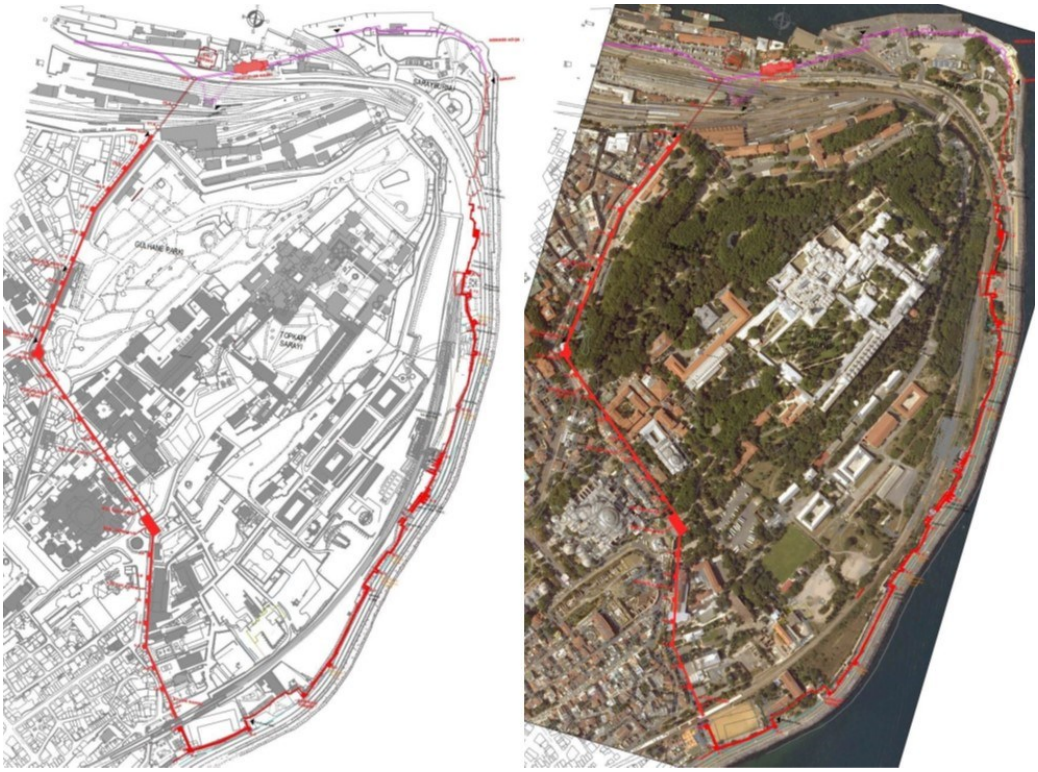
Görsel 1. 5: Sur-i Sultani sur hattı üzerindeki ana giriş kapıları, Mühendishane-i Berriye-i Hümayun haritası, 1847-48 (Url-3). [5]

Sur-i Sultani'nin çevresinde, 19. yüzyılda sahil şeridinde dolgu yapılarak inşa edilmiş olan Florya-Sirkeci sahil yolu ile Haliç istikametindeki Sirkeci vapur hatları iskeleleri ve Sirkeci Tren İstasyonu yer almaktadır. Soyal, geçmişteki özgün sur hattı ve çevrelediği alana bakıldığında, tren istasyonu yapılarının ve raylarının kapladığı alanların Sur-i Sultani'nin özgün alanından bölünerek koparılmış alanlar olduğunu ve sahil kıyılarında özgün sur içi alanı dışında yer alan kıyı kenarı oluşumlarının dolgu yapılarak genişletildiğini belirtmektedir.[6]

Sur-i Sultani'nin, kara suru üzerinde günümüzde kullanılmakta olan beş adet giriş-çıkış kapısı bulunmaktadır. Bu kapılardan ilki, Marmara kıyısındaki Ahırkapı mevkiine yakın konumda olan ve günümüzde kullanılmayan tren istasyonu durağı yakınındaki Otluk Kapısı'dır. Otluk Kapısı'ndan sonra gelen ikinci kapı, İshak Paşa Yokuşu'nu takiben Topkapı Sarayı'nın ana giriş kapısı olan Bab-ı Hümayun kapısıdır. Bu kapının karşısında Ayasofya Camii ve III. Ahmed Çeşmesi yer almaktadır.

[5] https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/103336 , Erişim Tarihi: 29.11.2021
[6] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 46

Bab-ı Hümayun'un kuzeybatısında kalan, Soğukçeşme Sokağı'ndan Gülhane Parkı'na doğru gidildiğinde, sur hattı üzerinde Soğukçeşme Kapısı bulunmaktadır. Soğukçeşme Kapısı'ndan Gülhane Parkı ve İstanbul Arkeoloji Müzesine gidilebilmektedir. Soğukçeşme Kapısı'ndan aynı sur hattında devam edildiğinde köşe burcu üzerinde Alay Köşkü ve karşısında tarihi Bab-ı Ali Kapısı yer almaktadır. Alay Köşkü'nden Haliç sur hattına doğru devam edildiğinde ise sur hattı üzerinde sur içi sosyal tesisler ve park alanına giriş çıkışların yer aldığı koltuk kapısı bulunmaktadır. koltuk kapısı'nın devamında, sur hattı sekizgen bir köşe burcunda kırılma yaparak devam etmektedir. Hattın sonunda Gülhane Parkı'na giriş çıkışların yapıldığı Demir kapı yer almaktadır. Demir kapının bitişiğinde, Haliç surları istikametinde demiryolu yapıları ve rayları bulunmaktadır. Gülhane Parkı'na giriş çıkışların sağlandığı Demir Kapıya yakın bir mesafede Sirkeci Tren İstasyonu yer almaktadır. Sur-i Sultani, konumu ile kara, deniz ve demiryolu ulaşım ağlarının içerisinde bulunmaktadır.

Görsel 1. 6: Sur-i Sultani'nin vaziyet planı rölövesi ile hava fotoğrafı üzerindeki görünümü (İRAM; Soyal, 2021).[7]

[7] Hasan Soyal, **a.g.e**, Yüksek Lisans Tezi, s. 47; İRAM: Proje Müellifleri 1. ve 3. etaplar için Kuleli Mimarlık (Dr. A.Esin Kuleli); 2. Etap için Almira Tasarım (Y.Mimar A.Nur Cücenoğlu).

1.2. SUR-İ SULTANİ'NİN TARİHSEL GELİŞİMİ ve ÖZELLİKLERİ

İstanbul kentinin tarihsel evrimi içinde çeşitli surlar inşa edilmiştir. Tarihi yarımadada inşa edilen surlar; Bizantion Surları, Septimus Severus Suru, Konstantinus Suru, Theodosios Surları ve Topkapı Sarayı'nı çevreleyen Sur-i Sultani surlarıdır. Kentin eski surları, antik Bizantion'u çevreleyerek kent duvarı oluşturan Bizantion Suru'dur. Bizantion Suru, Akropol Tepesi, günümüzdeki Topkapı Sarayı'nın bulunduğu tepe veya Sarayburnu alanında inşa edilmiştir. Yapılan kazı çalışmalarında, Bizantion kentini çevreleyen surun varlığına dair kanıtlar bulunmuştur. Bu surların bir bölümünün daha sonraki dönemlerde inşa edilecek Sur-i Sultani surlarıyla örtüştüğü genel bir kabul görmüştür.[8] Kuban, Bizantion'u insanlık tarihinin en büyük uygarlığının merkezlerinden birinin beşiği ve İstanbul'un ilk çekirdeği olarak tanımlamıştır. Kentin fiziksel konumuna dair yapılan kazı çalışmalarının yetersizliğinden dolayı kesin bilgilere ulaşılamadığını vurgulayan Kuban, bütün uzmanların bugünkü Topkapı Sarayı surlarının ve yerleşiminin Yunan kentine tekabül ettiğini belirttiğini söylemektedir.[9] Bu bağlamda, Tarihi yarımada kentinin surlarla çevrili olmasının Bizantion döneminde başlamış olduğu ve günümüze kadar devam ettiği söylenebilmektedir. Ancak, anlatılan sur hattının, Sur-i Sultani kara sur hattı ile hangi ölçüde örtüşüp örtüşmediğiyle ilgili yeterli bilgiler bulunmamaktadır.

Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'un fethinden sonra ilk olarak Eski Sarayda ikamet etmiştir. Daha sonra şehrin birinci tepesi olan Akropol Tepesi'ne Topkapı Sarayı'nı inşa ettirmiştir. Yeni Saray'ın inşası sürecinde, Yarımada'nın çevresinde hali hazırda var olan Marmara deniz surları, karadan inşa edilen yeni sur hattıyla birleşerek Sur-i Sultani'yi oluşturmuştur. Tezcan'a göre, Marmara deniz surlarının ilk devri Bizantion'a aittir. Yine Tezcan'ın aktarımıyla, Bizantionlu Dionisios, ilk Bizantion'un çevresinin, beşi kara tarafında olmak üzere 35 Stadion ölçüsünde,[10] 27 kuleli bir surla çevrili olduğunu ifade etmektedir. Çok iri taş bloklarının harçsız olarak üst üste konmasıyla inşa edilen bu surlara ait kalıntılara yer yer rastlandığını da belirtmektedir. Bu kalıntılarla ilgili olarak Tezcan, Sirkeci'den başlayan Rumeli demiryolu inşaatı sırasında (1872), A.G. Paspatis'in tespit ettiği 10 ayak uzunluk, 2.5 ayak genişlik ve

[8] Metin Ahunbay; Zeynep Ahunbay, **Surlar**, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.7, s.74
[9] Doğan Kuban, **Bizantion,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.2, S.258
[10] 1 stadion=600 ayak, 1 ayak=0.296 m

1.5 ayak kalınlıktaki taşlardan oluşan duvar kalıntılarının bu ilk sura ait olduğunu ifade etmektedir. Yine Tezcan, 1982'de Devlet Su İşleri'nin bölgede yaptığı hafriyatlar sırasında Sirkeci yönünde Ahırkapı'dan hemen önce, sahil surunun delindiği kısımda rastlanan sur taşlarının bu ilk sura ait olduğunu söylemektedir.[11] Bu bağlamda, Sur-i Sultani deniz surlarının başlangıcının Bizantion şehrinin surlarına kadar dayandığı söylenebilmektedir.

Kuban, Akropolis Platosu'nun (Topkapı Sarayı'nın ikinci avlusu ve çevresinin bulunduğu alan) kıyılarına inen yamaçlarında, çeşitli yüksekliklerdeki terasların üzerinde tapınaklar ve diğer önemli yapıların olduğunu belirtmiştir.[12] Necipoğlu'nun aktarımında, Bidlisi, 16.yüzyılda, Yeni Saray'ın inşa edilebilmesi için gerekli arazinin Müslümanlar ve gayri Müslimlerden satın alındığını, ardından arazi temellerinin düzenlenerek tepeden denize inen dik yamaçta, eski akropolün istinat duvarlarını da içine alacak şekilde oluşturulan bir dizi terasların yapıldığını dile getirmektedir.[13] Eski haritalar incelendiğinde bahsedilen katlı terasların ve sarayı çevreleyen Sur-i Sultani surlarının, S.Münster'in yayınladığı İstanbul haritalarında yer aldığı görülmektedir. (Görsel 1.7) Kuban ve Necipoğlu'nun aktarımlarıyla birlikte, bahsedilen ve çizimlerde gösterilen teraslamaların, alandaki eski akropole ait istinat duvarlarının kısmen ya da bütünüyle korunarak Yeni Saray alanının inşasında da yer aldığı söylenebilmektedir.

Görsel 1. 7: Yeni Saray alanı ve kademeli terasları, S.Münster, 1550 (Url-4).[14]

[11] Hülya Tezcan, **Sur-i Sultani,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.7, s.72
[12] Doğan Kuban, **Bizantion,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.2, S.258
[13] Gülru Necipoğlu, **15. ve 16. yüzyılda Topkapı Sarayı Mimari, Tören ve İktidar,** s. 55
[14] https://www.vintage-maps.com/en/antique-maps/europe/turkey/muenster-turkey-constantinople-istanbul-1550::807, Erişim Tarihi 29.11.2021.

Tezcan, Sur-i Sultani surları için, bazı kaynaklarda sadece Fatih Sultan Mehmet döneminde inşa edilen kara surları bölümünü kapsadığını bilgisinin yer aldığını belirtmektedir.[15] Bütüncül bir yaklaşımda sur hattına bakıldığında, Topkapı Sarayı ve çevresini tamamen kuşatan surlar, kara ve denizden gelebilecek saldırıları önlemekte ve Saray alanını sınırlandırmaktadır. Bu bağlamda, Sur-i Sultani surları, Ahırkapı'dan Yalı Köşkü Kapısı'na kadar uzanan Fatih dönemi kara suru ile bu iki mevki arasında sahil boyunca uzanan Bizans dönemi deniz surlarının bütünüdür.

İstanbul surları, II. Theodosios tarafından 413'teki yapılışlarından günümüze kadar çeşitli depremler, bakımsızlık ve doğal etkenlerden dolayı yıpranmış ve onarılmaları gerekmiştir. Bugünkü Sur-i Sultani'nin Marmara ve Haliç surları kısmı, Theofilos döneminde (829-842) onarılmış ve bugün imparatorun adını taşıyan yazıtların çoğu bu sur duvarları üzerinde bulunmaktadır. 15. yüzyılın ilk çeyreğindeki kuşatma ve savaş tehditlerinden dolayı deniz surları savunmaya hazır durumda bulundurulmuştur.[16] Tezcan, Fatih Sultan Mehmet'in (1451-1481), fetihten sonra şehri güvence altına almak için önce kuşatma sırasında hasar gören surları ele aldığını, özellikle denizden gelecek tehlikelere karşı Marmara sahil surları üzerinde hemen onarım ve yenileme çalışmalarına başlandığını söylemektedir.[17]

Tezcan'ın aktarımına göre Fatih'in çağdaşı olan Tursun Beğ, Topkapı Sarayı'nın inşa edilmesinden sonra etrafının yuvarlak, üçgen kuleler ve kapılarla donatılmış bir surla çevrildiğini belirtmektedir. Sarayın ana giriş kapısı olan Bab-ı Hümayun'un üzerinde okunan "Ramazan 883" (M.1478) tarihi, deniz surlarını kara tarafından kuşatan duvarın tamamlandığı tarih olarak kapıya ekletilmiştir. Fatih Sultan Mehmet döneminde, Topkapı Sarayı ve Sur-i Sultani'nin ana hatları ve savunma sistemi oluşturulmuştur. İlerleyen dönemlerde ise yerleşim alanı içerisinde çeşitli düzenlemeler ve yeni eklemeler yapılmıştır. Yeni yapılan düzenlemeleriyle birlikte saray alanı ve Sur-i Sultani surları 19. yüzyılın son çeyreğine kadar bütünlüğünü koruyabilmiştir. [18] Kuban, Topkapı Sarayı'nın müstahkem bir kent, bir "kal'a-i sultani"

[15] Hülya Tezcan, **Sur-i Sultani,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.7, s.74
[16] Metin Ahunbay; Zeynep Ahunbay, **Sur Onarımları,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.7, s.79
[17] Hülya Tezcan, **Sur-i Sultani,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.7, s.72
[18] Hülya Tezcan, **a.g.e.,** C.7, s.72

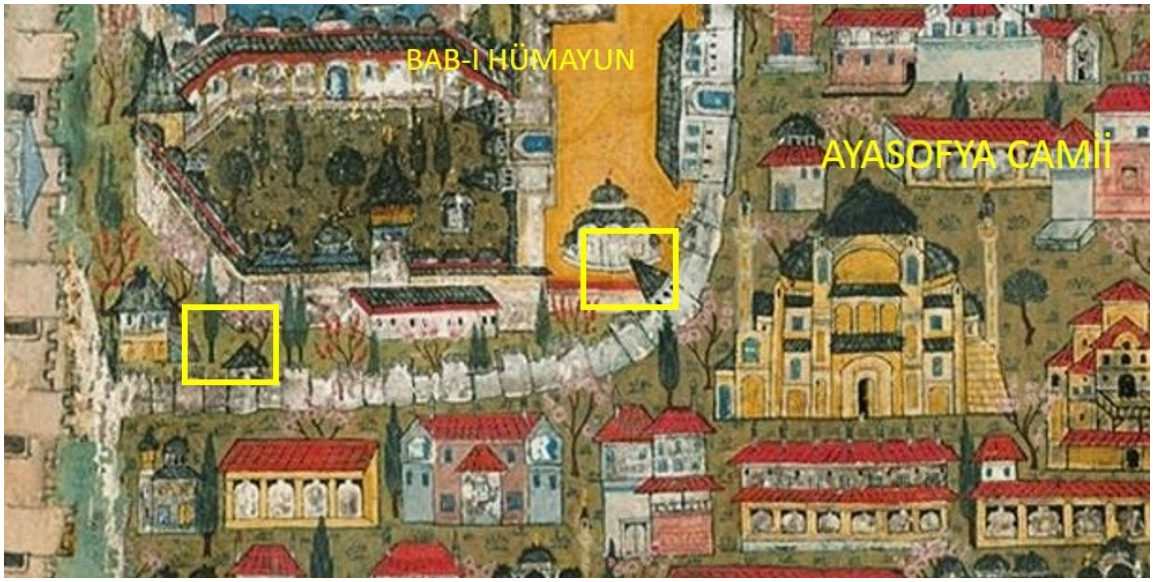
olduğunu ve Sur-i Sultani ile çevrili alan içinde binlerce kişinin yaşadığını belirtmektedir. Topkapı Sarayı, inşa edildiği ilk dönemlerde, idari bir merkez ve bu merkezi çevreleyerek özel bir alan oluşturan savunma duvarlarıyla birlikte inşa edilmiştir.[19]

Sur-i Sultani'nin ilk yapıldığı dönemde öncelikli amacı, kenti deniz ve karadan gelebilecek saldırılara karşı koruyan bir askeri savunma hattı olmasıdır. Bununla birlikte, Sur-i Sultani ile sınırlanan saraya eklenen ilave yapılar ile dışa bağımlı olmayan, devletin idari işlerinin görüldüğü, çeşitli ocak yapıları ve alanda çalışan kişilerin barındığı koğuş yapılarıyla kente yapılacak herhangi bir kuşatma karşısında, kentin savunulabilmesinin en önemli unsurlarından olan gıda, su ve acil onarım gibi ihtiyaçları kendi içerisinde karşılanabileceği bir saray kenti haline gelmiştir. Sur-i Sultani ile çevrelenen Topkapı Sarayı ve sur içi bahçeleri içerisindeki yapılaşmalar ile birlikte saray yerleşim alanı etrafındaki konut ve ticaret alanları da zamanla artmıştır. Sur-i Sultani deniz sur hattından Haliç ve Marmara deniz sur hatlarının gerek önünde gerekse surlara bitişik olarak inşa edilen köşkler, kasırlar ve yazlık saraylar inşa edilmiştir. İnşa edilen bu yapılar, kente görkemli bir görünüm kazandırmış ve devletin görünen simgeleri haline gelmiştir.[20] Hanedanın 19. yüzyıl ortalarında Topkapı Sarayı'ndan Dolmabahçe Sarayı'na taşınmasıyla birlikte saray yapıları, Sur-i Sultani ve sur dibi yapılaşmaları da bakımsız kalmıştır. Kuban'a göre, Osmanlı kentlerinin bile surlara pek gereksinim duymadıkları yüzyıllarda, surların asıl rolü bir saltanat imgesi olmaktan öteye gitmemiştir.[21]

Sur-i Sultani surları, yapıldığı döneminin şartları içinde çok yönlü ve fonksiyonel bir biçimdedir. Bu bağlamda, Sur-i Sultani'nin fonksiyonel yönü ile alana, bir iç kale olma, sarayı ve hazineleri dışarıdan gelebilecek saldırılardan korumak, saray hayatını ve yapılanmalarını belirli bir sınır içerisinde tutarak iç disiplin oluşturmak, saray halkının dış çevrelerle ilişkisini sınırlandırmak ve gerektiğinde kesmek, saray alanını şehir yangınlarından korumak şeklinde özellikler katmıştır. Sakaoğlu, Sur-i Sultani'nin kuleleri ve burçlarının ilk zamanlar yüksek külahlı çatılarla örtülü

[19] Doğan Kuban, **Topkapı Sarayı,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.7, s. 281
[20] Eremya Çelebi Kömürciyan, **İstanbul Tarihi XVII. Asırda İstanbul,** s. 2
[21] Doğan Kuban, **a.g.e.,** C.7, s. 281

olduğunu ve içlerinde nöbetçi odaları, koğuşlar, ambarlar olduğunu aktarmıştır. Sonraki zamanlarda bu külahların yıkılmış olmasının, sarayın uzaktan görünüşünü ve siluet etkisini kısmen bozduğunu da belirtmiştir.[22]

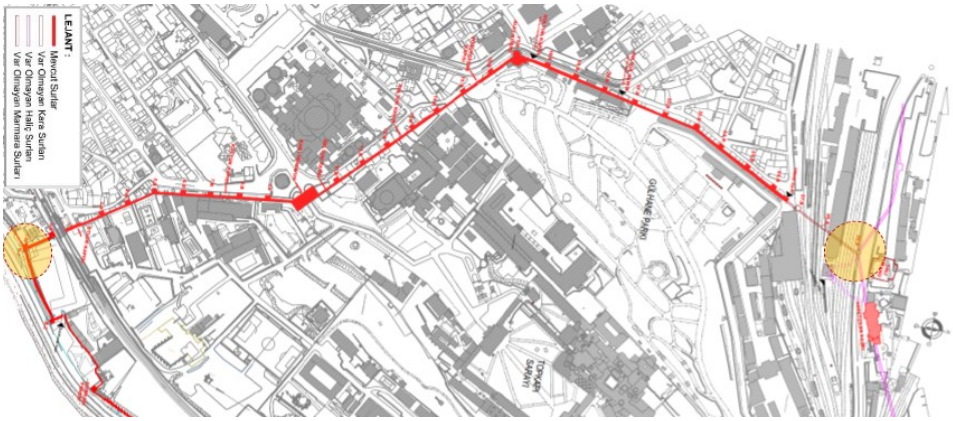

Görsel 1. 8: Matrakçı Nasuh'un 1537 civarında çizilmiş İstanbul haritasında Sur-i Sultani burçları üzerinde yer alan yüksek külahlı çatılarının görünümü (URL-5).[23]

Sur-i Sultani, kara surları ve deniz surları olarak ikiye bölümden oluşmaktadır. Deniz surları da kendi içerisinde Haliç deniz surları ve Marmara deniz surları olmak üzere iki alt bölüme ayrılmaktadır.

Sur-i Sultani kara surlarının inşa biçimi oldukça sistemli bir yapıdadır. Sur hattı, Marmara kıyısındaki Ahırkapı mevkiinden, Haliç kıyısındaki Yalı Köşkü'ne kadar uzanan kara surları araziye göre yön değiştirerek kırılmalar yapmaktadır. Kırılmaların olduğu köşe noktalarda dörtgen burçlar yerine çokgen (sekizgen ve onikigen) gövdeli burçlar kullanılmıştır. Kara sur hattı toplamda 4 köşe kırılması ile 5 doğrusal hattan oluşmaktadır. Soyal, Sur-i Sultani kara sur hattındaki burç sayısını 28 olarak belirtmiştir. Ve bu sayıdan 25 adedinin dörtgen, 2 adedinin sekizgen ve bir adedinin onikigen olduğunu ifade etmektedir. [24]

[22] Necdet Sakaoğlu, **Tarihi, mekanları, kitabeleri ve anıları ile Saray-ı Hümayun: Topkapı Sarayı**, s.20
[23] https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Matrak%C3%A7%C4%B1_Nasuh_-_%C4%B0stanbul.jpg , Erişim Tarihi: 29.11.2021, Görselde, Sur-i Sultani sur hattı ve kara surlarındaki külahlı burçlar görülmektedir.
[24] Hasan Soyal, **a.g.e.,** Yüksek Lisans Tezi, s. 61-66

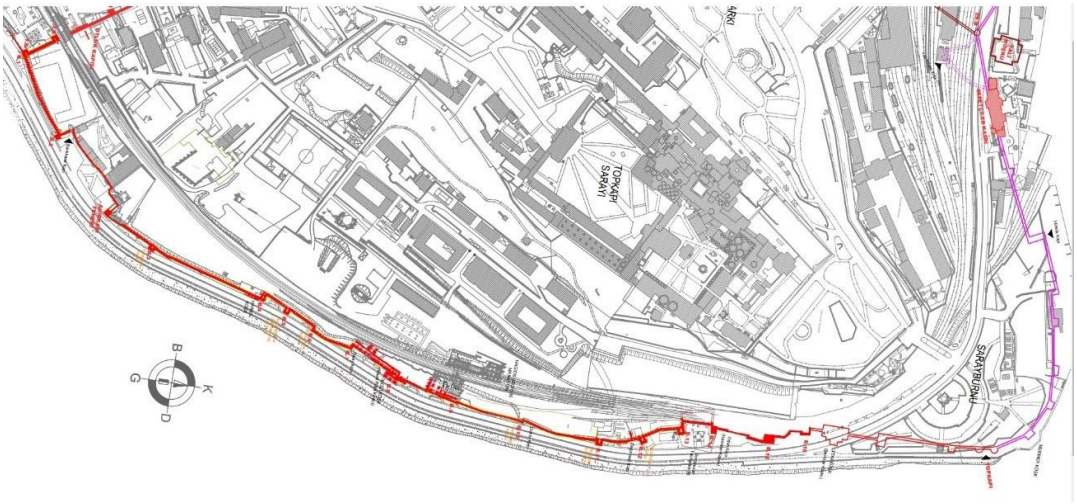
Görsel 1. 9: Sur-i Sultani kara sur hattının hali hazırdaki genel görünümü (İRAM; Soyal, 2021)

Osmanlı'da görülen iç ayaklanmaların fazla olması, iç tehditlere karşı kara sur hattı üzerinden güçlü bir savunma hattı gereksinimini doğurmuştur. Bu nedenle tarih içinde Bizans deniz surlarında yapılan onarımlarla beraber, Sur-i Sultani kara sur hattı çeşitli noktalardan savunma yapabilecek şekilde inşa edilmiş ve ilerleyen dönemlerde onarımlar ile güçlendirilmiştir. Sur-i Sultani kara sur hattı, kara tarafından çeşitli yönlerden gelebilecek saldırılara karşı savunma yapabilmek amacıyla birçok noktadan açısal kırılmalar yapmakta ve bu kırılma köşelerinde savunma hattına direnç sağlayacak ve gözetleme yapılabilecek kuleler inşa edilmiştir. Kuleler arasındaki sur duvarlarında bütüncül savunmanın sağlanabilmesi için yaya ulaşımının sağlandığı seğirdim yolları, dendanlar, kapılarda yağ dökme mazgalları, okçu ve top atışı deliklerinin yer almaktadır.[25] Sur-i Sultani kara surları kendi içerisinde yükseklik ve kalınlık farkları göstermektedir. Savunma hattının güçlendirilmesi amacıyla surların bazı kısımlarında ilaveler yapılmış ve kimi kısımlar uzatılmıştır. Bu yükseklik farklarından Topkapı Sarayı'nın ana giriş kapısı olan Bab-ı Hümayun ve bitişiğindeki sur bölümlerinin, diğer kısımlara göre yüksek yapıldığı olduğu görülmektedir

Sur-i Sultani deniz surları, Sur-i Sultani kara surlarının Haliç kıyılarında günümüzde var olmayan Yalı Köşkü Kapısı ile Marmara kıyılarındaki Ahırkapı mevkii arasında kıyı şeridine paralel şekilde uzanan sur hattıdır. Kara sur hattının günümüzde var olmayan Yalı Köşkü Kapısı'nın birleşim noktası ile Topkapı arasında kalan bölümü Haliç deniz surları; Topkapı ile Ahırkapı arasındaki bölümü de Marmara deniz surlarıdır. Deniz surlarından Haliç tarafında yer alan Haliç surları günümüze

[25] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 55

kadar ulaşmamıştır. Marmara kıyılarında yer alan sur hattı ise çeşitli tahribatları olsa da günümüze kadar ulaşmıştır. [26]

Görsel 1. 10: Sur-i Sultani'nin deniz sur hattının hali hazırdaki genel görünümü (İRAM; Soyal, 2021)

Deniz surlarının yapılış amacı, kenti deniz yönünden gelen olası saldırılara karşı savunmaktır. Bununla birlikte surların, deniz tarafından gelen şiddetli dalgalardan da korunma işlevi de vardır. Ancak Bizans Dönemi'nden Osmanlı Dönemi'ne kadar yaşanılan depremlerin surlara zarar vermesi gibi lodos fırtınalarının yarattığı dalgalarda surlara oldukça zarar vermiştir. Deniz kıyısının tamamının kayalık olmaması ve çoğu kesiminin alüvyal doğal dolgu alan üzerinde bulunması, zamanla denizin getirdiği malzemeyle kıyı şeridi genişletmiştir. Bu durum zeminin zayıflığı ve surlarda çeşitli anomalilere ve yıkılmalara neden olmuştur. Oluşan bu tahribatlar ile surlar, sık sık inşa ve onarım faaliyetleri görmüştür. Antik Bizantion kentinden 20. yüzyıla kadar surlar üzerindeki kuleler ve kapılar her dönem değişmiştir. Osmanlı'nın İstanbul'u fethetmesinden sonra, deniz surlarındaki kapıların kimisini kapatmış, kimisini kullanmış bazen de yeni kapılarak açtırmıştır. Sarayı deniz tarafından bütüncül bir duvar hattı ile kuşatan surların yüksekliği genel olarak 12-15 metre arasında değişmekte ve kule şeklinde olan burçların yüksekliği ise 20 m civarındadır. 1871-1872 yılında Marmara kıyısından demiryolu hattının geçirilmesiyle deniz surları tam sekiz yerinden yıkılarak kesilmiştir.[27] Surların alt kısımları, 1950'li yıllarda inşa

[26] Hülya Tezcan, **Sur-i Sultani,** C.7, s.72
[27] Metin Ahunbay; Zeynep Ahunbay, **Surlar,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**,** C.7, s.75-76

edilen sahil yolu dolgularından ötürü günümüzde yaklaşık 2 ile 2,5 metre arasında dolgu altında kalmıştır.[28]

Deniz surları, İstanbul'un fethi sorasında, onarılmıştır. İlerleyen dönemlerde surlar üzerinde ve önünde çeşitli daireler ve köşkler inşa edilmiştir.[29] Deniz surları üzerinde büyük ve küçük ölçekli birçok kapı yer almaktadır. Sur-i Sultani sur hattının Haliç tarafından Sarayburnu'na ve Marmara tarafına doğru olan kısmında yer alan bu kapılardan bazıları; Yalı Köşkü Kapısı, Vükela Kapısı, Odun Kapı, Top Kapısı, Odun Kapı, Değirmen Kapı ve Balıkhane Kapısı'dır. Bu kapıların çoğu günümüze ulaşamamıştır. Soyal, Fatih'in olası saldırı tehlikelerini denizden değil karadan beklediği düşüncesiyle, deniz surlarına gerekli önemin verilmediğini ifade etmektedir.[30]

Bizans Dönemi'nde olduğu gibi Osmanlı Dönemi'nde de yaşanan bazı büyük depremler surlara zarar vermiş ve çeşitli onarımlara gidilmiştir. Bu depremlerden ilki 1509, ikincisi 1690, üçüncüsü 1719, dördüncüsü 1766 (beden duvarları yıkılmış), beşincisi 1855 (surlarda çatlaklar meydana gelmiş) ve sonuncusu 1894 depremidir. Bu depremler sonrasında surlar devamı olarak onarılmıştır. Ancak 1894 depremi sonrasında yapılacak onarımlar ise yarıda kalmıştır. 1950'li yıllara kadar surlarda onarım faaliyetleri yeterli düzeyde yapılmamış ve surlar harap durumlara gelmiştir. Ancak ilerleyen yıllarda, surlar inceleme altına alınmış ve çeşitli onarımlar görerek günümüze kadar ulaşmıştır.[31]

Tezcan, 1509 yılında meydana gelen, şiddeti dolayısıyla "küçük kıyamet" olarak anılan depremden sonra onarımların yapıldığını ve deprem gibi yangınlardan da korunmak için saray tarafından bazı önlemlerin alındığını söylemektedir. Bu önemlerden biri, Kanuni Sultan Süleyman'ın (1520-166), 1558'de surların iç yüzünde duvara bitişik ve duvar üzerinde ev yapılmamasını, surun dış yüzeyine bitişik dükkânlar varsa derhal kaldırılmasını, yüksek katlı evler yapılmamasını, hisara yakın

[28] Doğan Kuban, **İstanbul Bir Kent Tarihi, Bizantion, Konstantinopolis, İstanbul,** s.392-393
[29] Necdet Sakaoğlı, **Tarihi, mekanları, kitabeleri ve anıları ile Saray-ı Hümayun : Topkapı Sarayı**, s.36
[30] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 219
[31] Metin Ahunbay; Zeynep Ahunbay, **Sur Onarımları,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**,** C.7, s.79

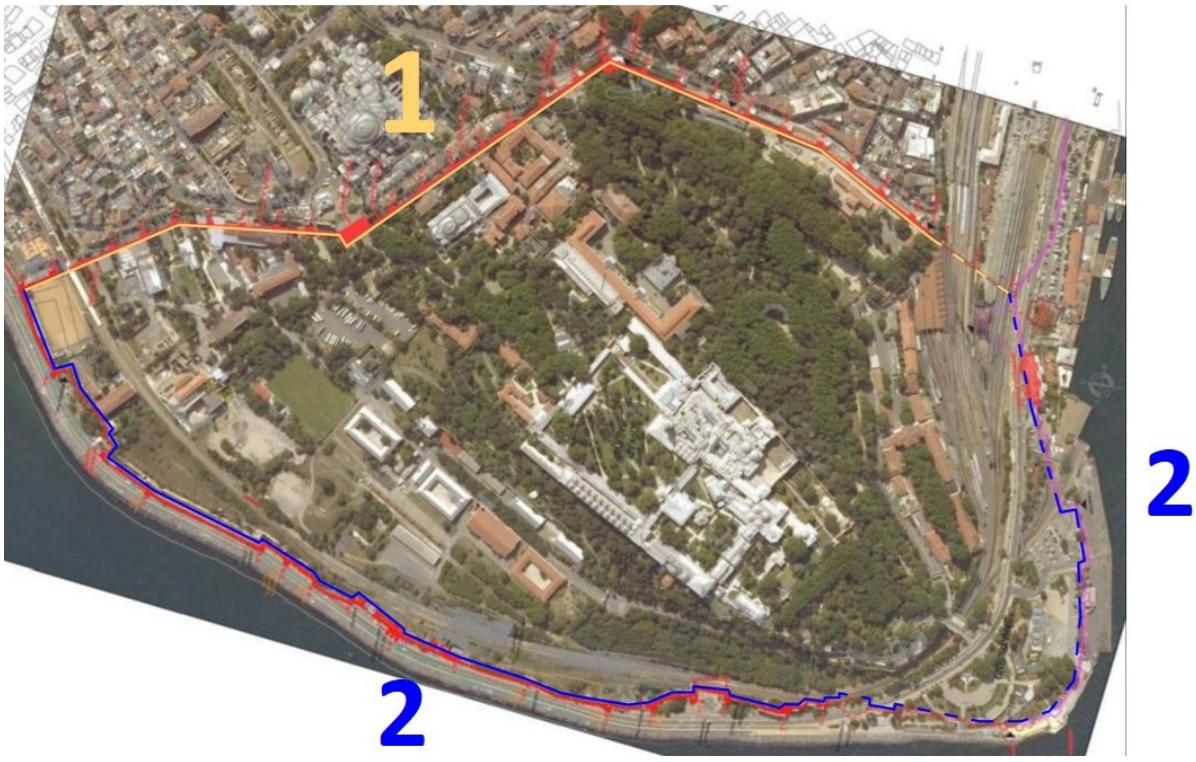
yıkılmış ağaç kalmamasını emretmesidir. İlerleyen dönemlerde surların tamamı IV.Murad (1623-1640), Revan seferindeyken Kaymakam Bayram Paşa tarafından tamir ettirip yenilemiş ve beyaz renkle badanalanmıştır. Tezcan'ın aktarımıyla, Evliya Çelebi, 1634-1635 yıllarında surlardaki yenileme faaliyetleri sırasında, kale üzerinde ve kaleye bitişik ne kadar âyan ve eşraf evi varsa yıktırıldığını belirtmektedir. Surlar, IV. Mehmed'in (1648-1687) sadrazamı Boynueğri Mehmed Paşa tarafından 1656 yılından yeniden beyaz rengine boyatılmıştır. Sur-i Sultani surları, en son 1719 depreminde hasar görmüş ve koruma ile onarım önlemleri Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından alınmıştır. Deprem sonrasında, III. Ahmed, surlara bitişik ev yapma yasağı ile ilgili emri tekrar yayınlamıştır. Tekrar yayınlanan emir, surlar üzerinde ve bitişiğinde ev yapılmasının yasak olmasına rağmen yasağa uyulmadığını göstermektedir. Sur-i Sultani'nin, 1722-1725 yılları arasında Yalı Köşkü kapısından Demirkapı'ya kadar iç ve dış tamiri yapılmıştır. Tezcan, bu onarımların surlar üzerinde yapılan son onarımlar olduğunu ve bu tarihten sonra surlarla hiç ilgilenilmediğini hatta kısım kısım ortadan kaldırıldığını söylemektedir. Yine Tezcan, surdaki ilk kapı olan Topkapı'nın iki yuvarlak mermer kule ile korunmakta olduğunu ancak 1817 yıktırıldığını ve Sirkeci tarafındaki diğer sur kapılarının da bunu takip eden yıllarda ortadan kaldırıldığını belirtmektedir.[32]

Marmara sahil surlarına verilen en büyük zararlardan biri 1871-1872' de Sirkeci'den başlayan Rumeli demiryolu hattının döşenmesidir. Soyal, hat güzergâhında yer alan Sur-i Sultani sur duvarlarının sahile paralel uzanan ve bu kısımlara dik bağlanan bazı kara suru bölümleri ile Topkapı Sarayı sahil köşklerinin büyük çoğunluğunun tahribata ve yıkıma uğradığını belirtmektedir. Söz konusu demiryolu hattı, tarihi sur duvarlarında tahribat ve yıkımlara sebep olmasına rağmen, dönem içerisinde demiryoluna ihtiyaç ön planda tutulup surlara önem verilmemiştir. Sur-i Sultani'nin Haliç deniz surları kısmı Sepetçiler Kasrı dışında tamamen yok olmuştur. Bununla birlikte, surların Marmara deniz surları kısmı da büyük ölçekli kayıplar ve tahribatlar yaşamıştır. [33]

[32] Hülya Tezcan, **Sur-i Sultani,** C.7, s.73
[33] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 357

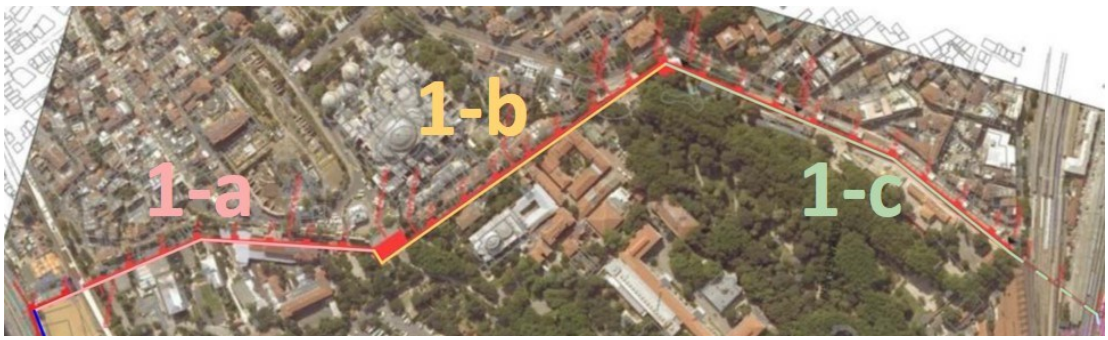
1.3. SUR-İ SULTANİ SURLARINDA YAPILAŞMALAR

Sur-i Sultani sur hattı üzerinde, sur içi ve sur dışında pek çok yapılaşmalar görülmektedir. Bunların kimisi sur duvarına bitişik, kimi sur duvarının üzerinde, kimisi ise sur duvarına çok yakın ancak bitişik olmayıp yakın konumunda yer almaktadırlar. Sur- i Sultani surlarındaki yapılaşmalar, Bizans dönemi deniz surlarındaki yapılaşmalarla başlayıp, Osmanlı'da fetihten kısa süre sonra görülen yapılaşmalarla devam etmekte ve yalnızca bir kısmı günümüze ulaşabilmektedir. İlgili bölümde Sur-i Sultani surlarında yer alan yapılaşmaları, kara ve deniz surları olarak iki bölümde incelenmektedir. Kara surları 1 numaralı bölüm olup, kendi içinde 1-a, 1-b ve 1-c bölümlerine ayrılmıştır. Deniz surları ise 2 numaralı bölüm olup 2-a ve 2-b bölümlerine ayrılıp haliç ve Marmara sur hatları alt başlıklarında incelenmiştir.

Görsel 1. 11: Sur-i Sultani kara ve deniz surlarında incelenecek bölümler 2 bölüme ayrılmıştır. (Azaklı, 2021)

1.3.1. Sur-i Sultani Kara Surlarındaki Yapılaşmalar

Görsel 1. 12: Sur-i Sultani kara surunun Ahırkapı Mevkii ile Demir Kapı Arasındaki Bölüm (Azaklı, 2021)

Sur-i Sultani'nin kara sur hattının sur dışı tarafında, eski gravür ve fotoğraflardan görüldüğü üzere Otluk Kapısı ile Demirkapı arasındaki sur hattı üzerinde surlara bitişik olarak inşa edilen pek çok konut ve ticaret yapıları olduğu görülmektedir. Sur içi tarafında ise, sarayın 1. Avlusu ile Gülhane Parkı kısımlarında sur duvarlarına bitişik olarak inşa edilmiş idari ve hizmet binaları bulunmaktadır. Sur dışı tarafında yer alan eski yapılaşmaların birçoğu günümüzde bulunmamaktadır. Ancak Soğukçeşme Sokağı üzerinde yer alan Osmanlı ve Bizans dönemi yapıları korunmaya değer görülerek günümüze kadar ulaşmıştır.

Günümüzde, Sur-i Sultani kara sur hattının, sur duvarına ve burçlarına bitişik veya yakın mesafede konumlanmış birçok yapılaşma görülmektedir. Bu yapılaşmalar içinde idare binaları, müze, kütüphane, ticari amaçlı yapılar bulunmaktadır. Otluk Kapısından Bab-ı Hümayun istikametine doğru olan bölümde sur duvarına bitişik veya yakın mesafede çeşitli kamu yapıları yer almaktadır. Bu yapıların bazıları kâgir, bazıları da betonarme ve niteliksiz yapılardır. Sur hattının Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki kısmında yer alan Soğukçeşme Sokağı'nda ise yine surlara bitişik olarak inşa edilen Osmanlı ve Bizans dönemi yapılaşmaları bulunmaktadır. Alay Köşkü'nden Demir Kapı istikametine doğru gidildiğinde, surlara hem sur içinden hem de sur dışından bitişik olarak inşa edilen yapılar görülmektedir.

Kar sur hattındaki yapılaşmalar, 1 numaralı bölgede verilen 1-a, 1-b ve 2-c bölümlerinde detaylı olarak incelenmiştir.

1-a: Ahırkapı Mevkii ile Bab-ı Hümayun Arasındaki Yapılaşmalar

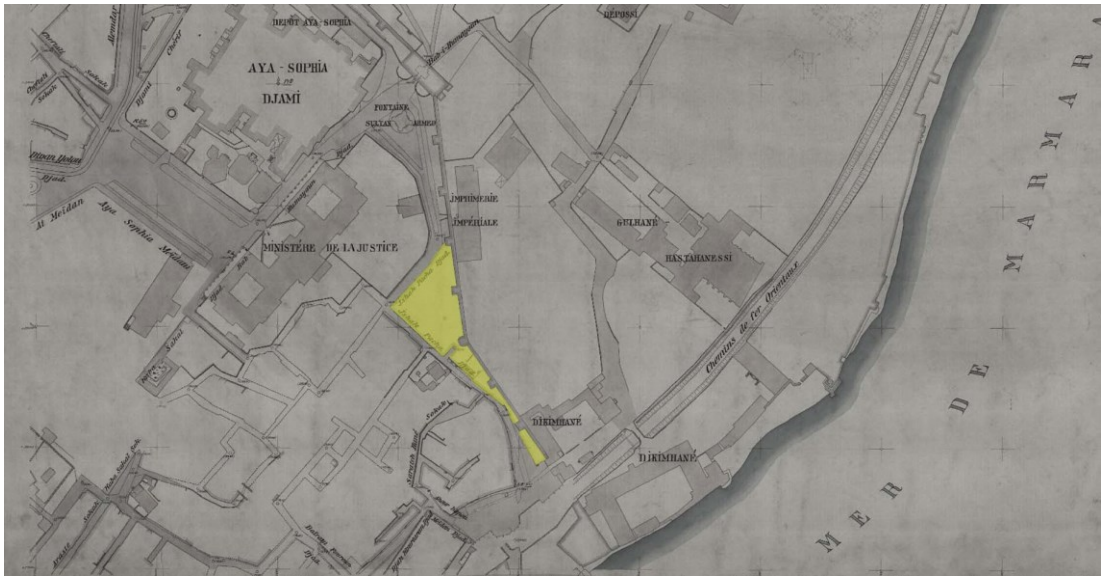
Görsel 1. 13: Sur-i Sultani kara surunun Ahırkapı Mevkii ile Bab-ı Hümayun Arasındaki Bölüm (Soyal, 2021)

Sur-i Sultani kara sur hattı, Ahırkapı civarındaki deniz surlarından dikine bir istikamette İshak Paşa yokuşundan tepeye doğru çıkarken sekizgen köşe burcu ile hafif bir açıda kuzey yönünde kırılma yaparak sarayın kara surundaki ana giriş kapısı olan Bab-ı Hümayun'a bağlanmaktadır. 1 ve 2'nolu dörtgen burçları arasındaki sur dışı bölümde, sur duvarı ve burçlara bitişik olarak inşa edilmiş tek katlı Fatih Belediyesi Sosyal Tesis yapısı bulunmaktadır. 1'nolu burca bitişik inşa edilen tesis yapısı, Ahırkapı istikametine doğru Bizans sur kalıntılarının üzerinde devam etmektedir.

Görsel 1. 14: Sur-i Sultani kara surunun deniz suru ile birleştiği noktada yer alan 1 nolu burç ve sol tarafında Ahırkapı istikametindeki sosyal tesisler. (Azaklı, 2021)

Otluk kapısından Bab- Hümayun istikametine doğru giden hat üzerindeki sur dışı, surlara bitişik olan yapılaşmalar, yakın geçmiş dönemlere ait fotoğraf ve haritalarda görülmektedir. Ancak bu yapılardan pek çoğu günümüzde mevcut değildir. Günümüzde 4'nolu dörtgen burç ile 5'nolu sekizgen köşe burç arasında sur duvarına bitişik inşa edilen konut yapısı ve bahçe alanı varlığını devam ettirdiği görülmektedir. Söz konusu bitişik nizamdaki ilave yapı 4 katlı olup mahya kotu sur duvarı kotunun üzerindedir.[34]

Görsel 1. 15: 1914 Tarihli Alman Mavileri Haritasında İshak Paşa Yokuşu'nda yer alan yapılaşmalar (Azaklı, 2021)

Görsel 1. 16: Otluk Kapısından İshak Paşa Yokuşu istikametindeki kara suruna bitişik nizamda inşa edilmiş olan konut yapıları 19.yy sonlarına doğru genel görünümü. (Url-6).[35]

[34] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 78
[35] https://www.istanbulium.net/resimler , Erişim Tarihi: 11.11.2021; Surlara bitişik sivil mimari örnekleri görülmektedir.

Görsel 1. 17: Günümüzde Otluk Kapısı (Azaklı, 2021).[36]

Görsel 1. 18: Sur-i Sultani'nin 4. ve 5. Burçları arasında kalan sur dibi yapılaşma (Azaklı, 2021)

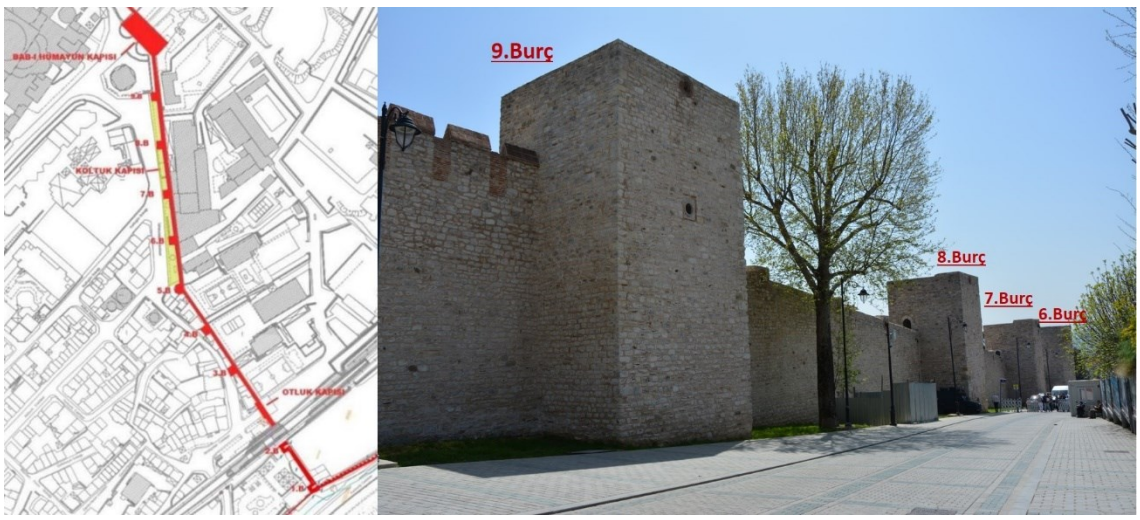
Bab-ı Hümayun ile Ahır Kapı mevkiindeki sur hattının, tren yolu inşası ile tahrip edilmeden önceki özgün hali 1852 tarihli Fossati çiziminde görülmektedir. Fossati'nin muhtemelen Ayasofya'nın minarelerinden bakarak çizdiği gravüründe, 5'nolu sekizgen köşe burç ile Bab-ı Hümayun arasındaki sur hattında, surlara bitişik olan yapılaşmaların var olduğu görülmektedir. (Görsel 1.19). Sur dibi yapılarının, surlar ile yükseklik ilişkilerine bakıldığında, sur duvarlarının yarı yüksekliklerine

[36] Otluk Kapısı'nın eski tarihli fotoğraflarında surlara bitişik olarak inşa edilen sivil mimari örnekleri, günümüzde 4 ve 5. Burç arasında görülmektedir. 3 numaralı burç ile Otluk Kapısı arasında kalan örnekler günümüzde bulunmamaktadır.

gelecek kadar tek katlı yapılar olduğu görülmektedir. Bugün var olmayan sur dibi yapılaşmalarının, sur duvarının yakın çevresinde günümüzden farklı bir semt dokusu oluşturmuş olduğu görülmektedir. Günümüzde Ahırkapı ile Bab- Hümayun arasında surlara bitişik olarak inşa edilen yapıların varlığını, İshak Paşa Yokuşu'ndaki 4. ve 5. burçlar arasında yer alan sur dibi yapısında görülmektedir.

Görsel 1. 19: Fossati'nin çizimiyle Sur-i Sultani'nin Bab-ı Hümayundan Ahırkapı civarına kadar olan kara surları kısmı, 1852 (URL-7)[37]

Görsel 1. 20: Sur-i Sultani'nin Bab-ı Hümayundan Ahırkapı civarına kara surları kısmı (Azaklı, 2021)

[37] https://fineartamerica.com/featured/constantinople-eastern-accents.html?epik=dj0yJnU9Ykh4c1VCOUpzb1hnVnlsb2tjZG5JVHlzT25TOEc3dkcmcD0wJm49b0lUQmlEMzBiSHhvbVowd3ZoVlhLdyZ0PUFBQUFBR0dtRGpR , Erişim Tarihi 29.11.2021.

1-b: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü Arasındaki Yapılaşmalar (Soğukçeşme Sokak)

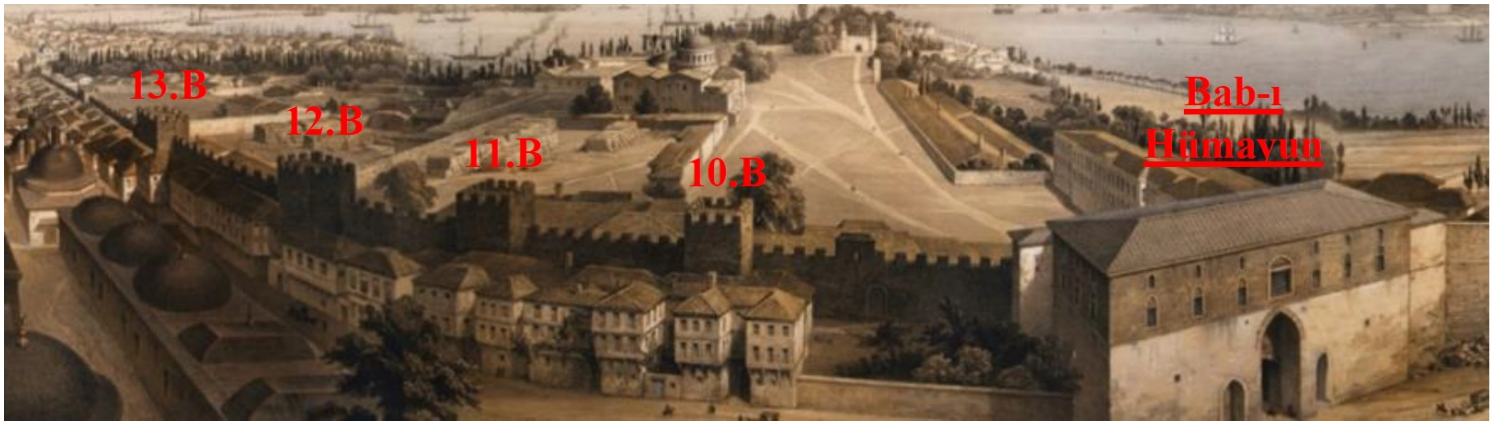

Görsel 1. 21: Sur-i Sultani kara sur hattı üzerinde Babı- Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki bölüm (Soyal, 2021).

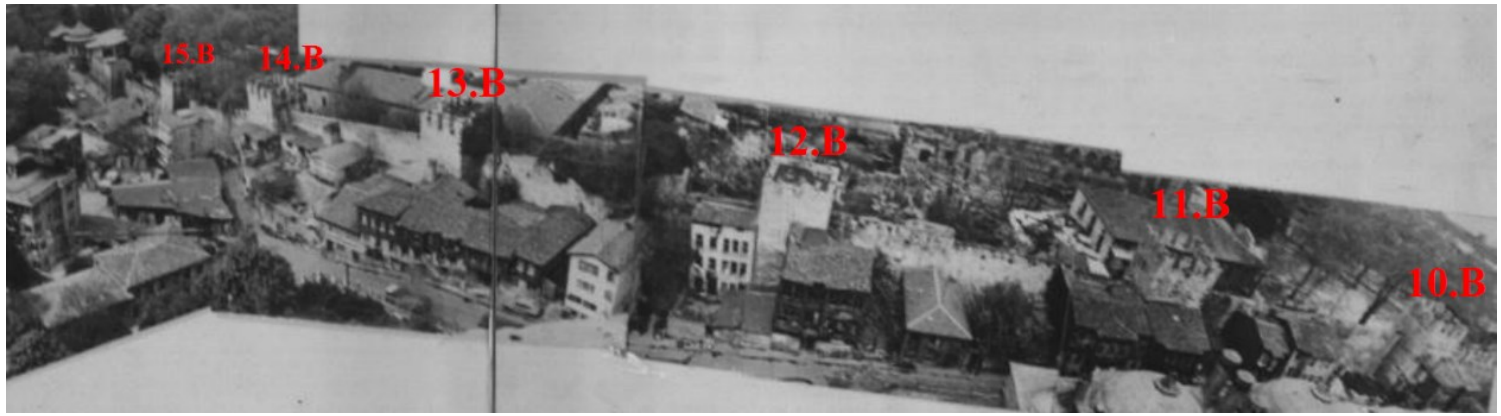
Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasında kalan bölüm, Sur-i Sultani'nin, Marmara kıyılarındaki Ahırkapı mevkii ile Haliç kıyılarındaki Yalı Köşkü arasındaki kara sur hattının arasında bulunmaktadır. Kara suru hattındaki en uzun doğrusal hattıdır. Uzunluğu yaklaşık 400 metredir.[38]

Sur-i Sultani kara sur hattının bu bölümünde, bir uçta sarayın ana giriş kapısı olan Bab-ı Hümayun ile diğer uçta sur hattındaki tek onikigen burç ve üzerinde yer alan Alay Köşkü yapısı bulunmaktadır. İlgili sur hattında, Ayasofya Camii ve Sur-i Sultani arasındaki dar sokakta surlara bitişik olarak inşa edilmiş yapılaşmalar mevcuttur. Bu yapılaşmalar Osmanlı Döneminde ahşap hane işlevlerinde iken restorasyon geçirmiş ve ticari oteller haline getirilmiştir. Bu sur hattının, saray içi tarafında ise sura bitişik nizamda olmayan ancak yakın mesafesinde inşa edilen Bizans dönemi yapılarından Aya İrini ve etrafını kuşatan Osmanlı döneminde inşa edilen olan Darphane Binaları yer almaktadır. Bu bölümde, tezin çalışma konusu da olan Soğukçeşme sokağındaki sur dibi yapılaşmaları, siluet çizimler ve fotoğraflar üzerinden detaylı şekilde gösterilmektedir.

[38] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 91

Görsel 1. 22: Fossati'nin çizimiyle Sur-i Sultani'nin Bab-ı Hümayundan Alay Köşkü kısmına kadar olan kara surları kısmı, 1852.[39]

Görsel 1. 23: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki sur hattının genel görünümü, 1985 (İstanbul IV Numaralı Kurul)

[39] Caspard Fossati, Ayasofyia Constantinople as recently restored by oorder of H.M. Thfe Abdülmedjid, Londra, 1852, Lev.22-23, Bu çizimde Sur-i Sultani kara surlarının Bab-ı Hümayun'dan Soğukçeşme Sokak istikametinde Alay Köşkü'ne kadar olan sur hattı ve sur dışındaki sur duvarına bitişik inşa edilmiş olan yapılaşmalar görülmektedir.

Görsel 1. 24: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki sur hattının, sur içi ve sur dışından genel görünümü (Ceco, 2012) [40]

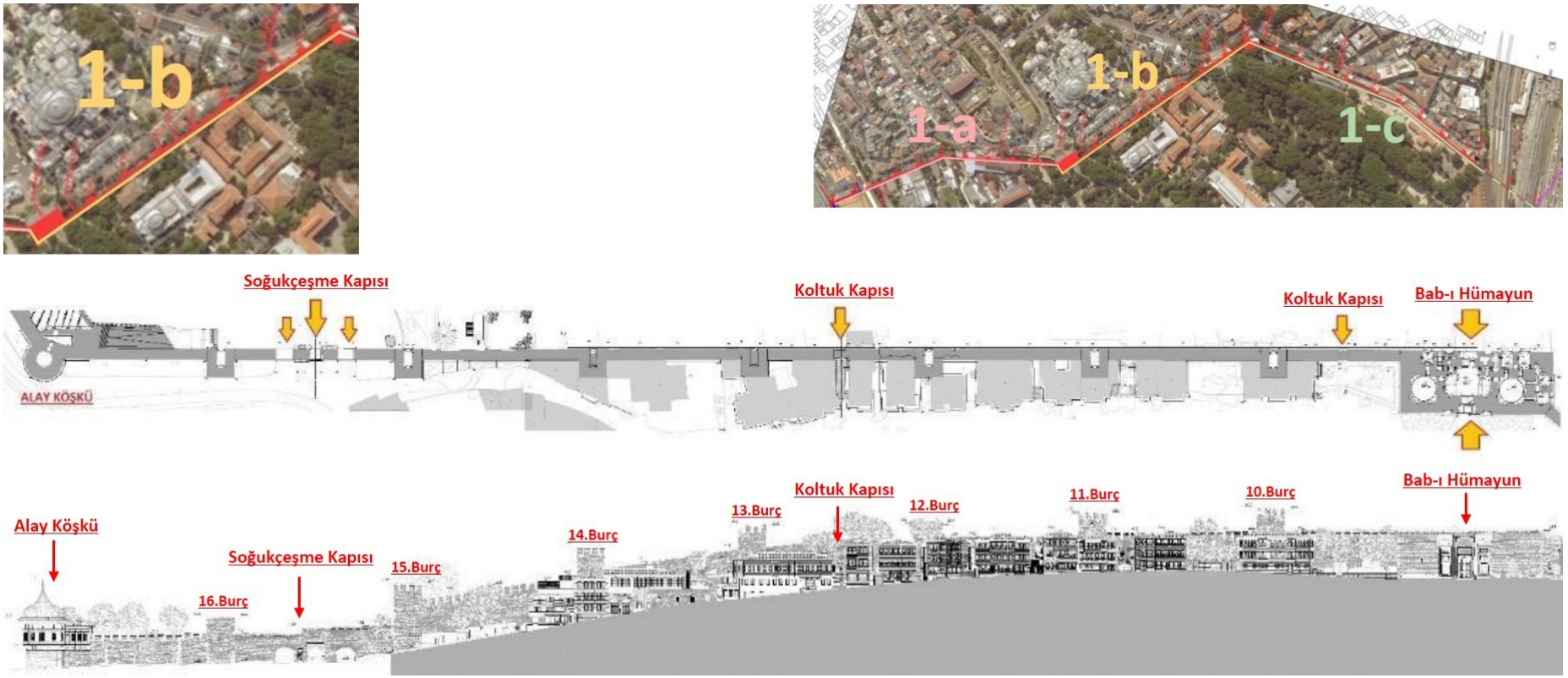

Görsel 1. 25: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki sur hattının kısmi genel görünümü, 2015 (İRAM)

[40]Sinan Ceco, **Soğukçeşme Sokağı, İstanbul'un Kitabı Fatih II**, C.3, s.32-33

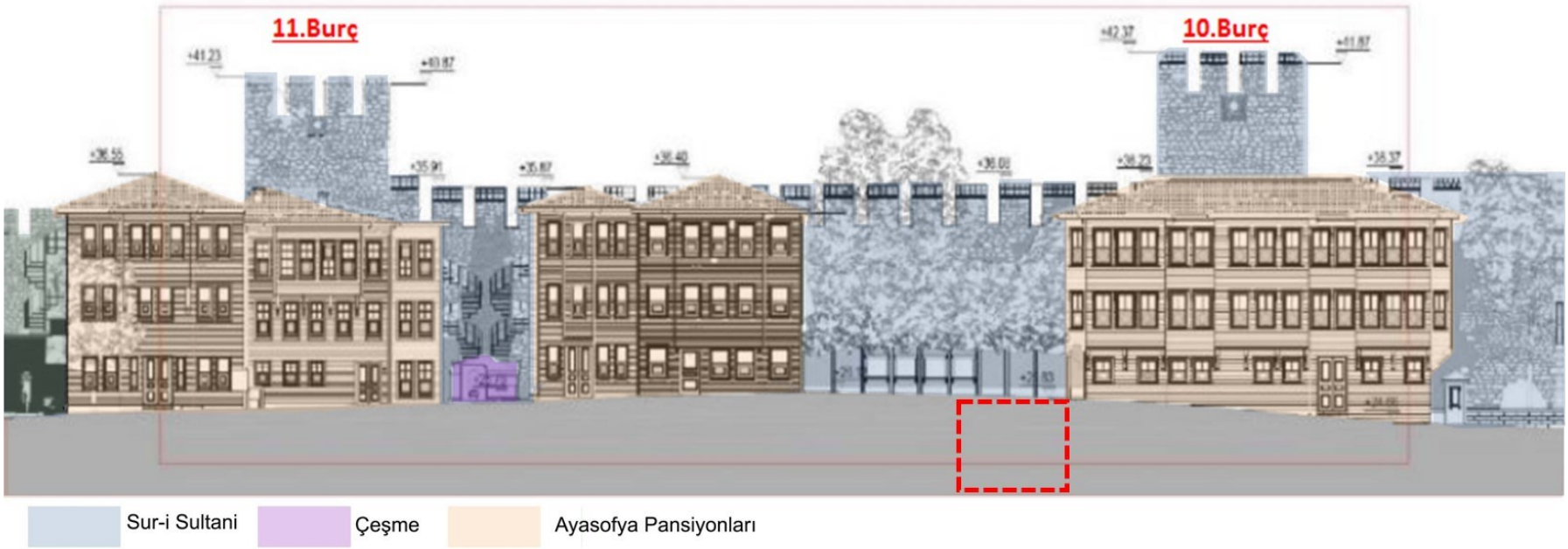
1-b : Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasında kalan sur hattının plan ve silüet görünümü,

Görsel 1. 26: Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasındaki sur hattının plan ve siluet görünümleri (İRAM; Soyal, 2021).[41]

[41] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 93; ; İRAM, Proje Müellifi: Kuleli Mimarlık (Dr. A. Esin Kuleli).

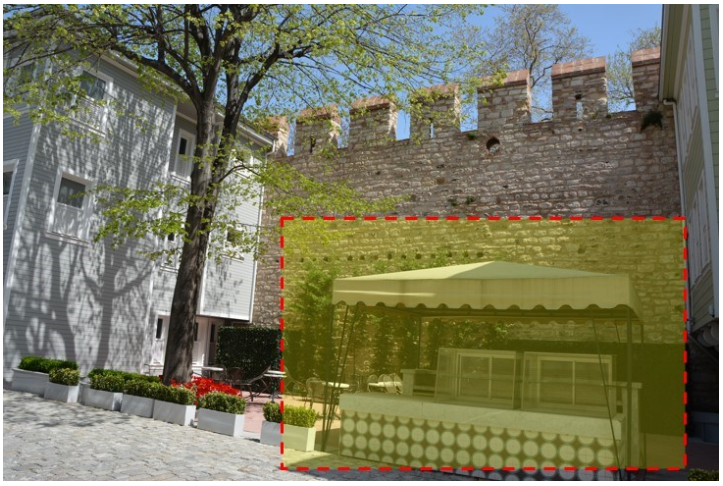
Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasında kalan Soğukçeşme Sokağı'nın 10 ve 11'nolu dörtgen burçlar arasında sur dışı kısmında surlara bitişik olarak inşa edilmiş 3 adet konut yapısı yer almaktadır. Kırmızı kesikli çizgilerle ifade edilen alan Aya İrini'nin güneyinden sokağa uzanan Bizans dönemi kalıntılarının olduğu kısımdır.

Görsel 1. 27: 10. ve 11. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021)[42]

[42] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 130; İRAM; Proje Müellifi: Kuleli Mimarlık; Hasan Soyal'ın tezindeki çizimden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Müller'in haritasında, Aya İrini'nin güneyinden başlayıp 10'nolu burç ile 11'nolu burç arasında sur duvarlarının altından geçen sarnıcın plan şeması görülmektedir. (Görsel 2.4) [43] Günümüzde sokak üzerinde bitişik nizamda yapılan sıralı evler vardır. Ancak sur duvarının altında olduğu belirtilen sarnıç yapısının toprak üstü zemininde bir yapılaşma görülmemektedir.

Görsel 1. 28: 10. ve 11. Burç arasındaki kısmın altında yer alan sarnıç yapısı (Azaklı, 2021)

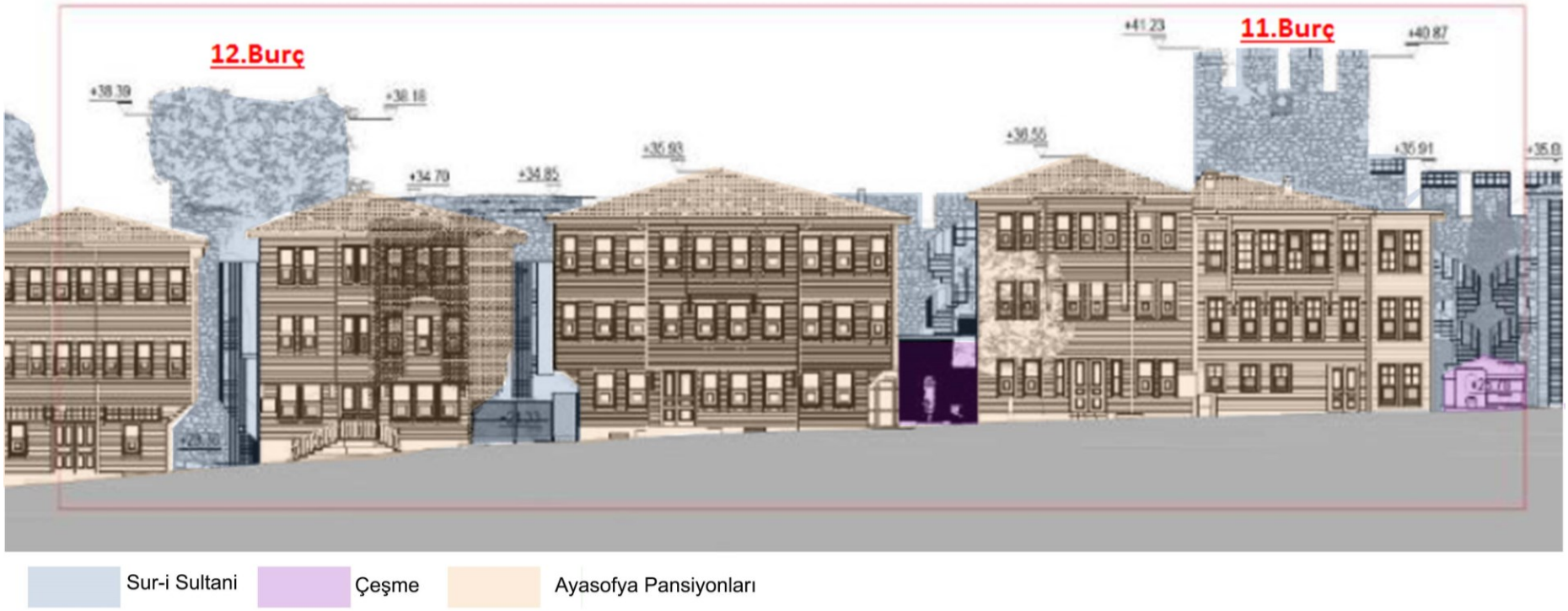
Söz konusu sur hattının 11'nolu burç ile 12'nolu burç arasında doğrusal devam eden sur hattı yaklaşık 36 m uzunluğunda ve 3,1 m kalınlığındadır. [44] Sur hattının Soğukçeşme Sokağına bakan sur dışı kısmında sura bitişik olarak inşa edilmiş iki adet konut yapısı bulunmaktadır.

Görsel 1. 29: 11. ve 12. Burç arasındaki sura bitişik yapılar (Azaklı, 2021)

[43] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.110
[44] Hasan Soyal, **a.g.e**, s. 132

Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasında kalan Soğukçeşme Sokağı'nın 11 ve 12'nolu burçlar arasında kalan kısımı;

Görsel 1. 30: 11. ve 12. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021) [45]

[45] Hasan Soyal, **a.g.e.**, Yüksek Lisans Tezi, s. 130; İRAM, Proje Müellifi: Kuleli Mimarlık (Dr. A. Esin Kuleli); Hasan Soyal'ın tezindeki çizimden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Sur hattının devamında, 12'nolu dörtgen burç ile 13'nolu dörtgen burçlar arasında doğrusal olarak uzanan, sur duvarı yaklaşık olarak 35,4 m uzunluğundadır. [46] İlgili sur duvarına bitişik olarak inşa edilmiş üç adet konut yapısı ve bir koltuk kapısı bulunmaktadır.

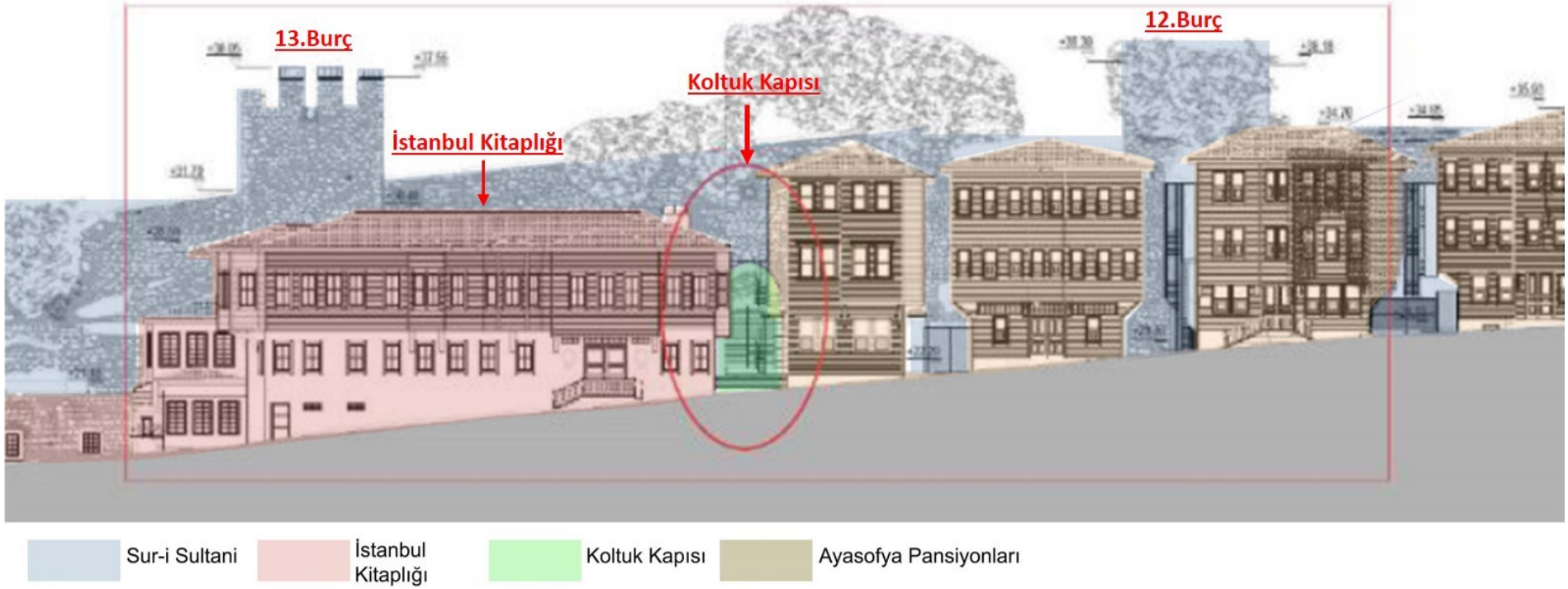
Görsel 1. 31: 12. ve 13. Burç arasındaki Koltuk Kapısı'nın sur dışı görünümü (Azaklı, 2021)

Görsel 1. 32: 12. ,13. ve 14. Burç arasındaki yapılaşma sur dışı görünümü (Azaklı, 2021)

[46] Hasan Soyal, **a.g.e**, s. 133

Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasında kalan Soğukçeşme Sokağı'nın 12 ve 13'nolu burçlar arasında kalan kısım.

Görsel 1. 33: 12.ve 13. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021)[47]

[47] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 134; İRAM, Proje Müellifi: Kuleli Mimarlık (Dr. A. Esin Kuleli); Hasan Soyal'ın tezindeki çizimden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Sur hattının devamında, 13'nolu dörtgen burç ile 14'nolu dörtgen burçlar arasındaki sur duvarı yaklaşık 35,4 m uzunluğundadır. [48] Sur-i Sultani sur duvarının Soğukçeşme Sokağına bakan cephesinde sur duvarına bitişik olarak inşa edilmiş yapılardan 2 adet bulunmaktadır. Yapılardan biri Soğukçeşme Sokağı Sarnıcı olarak adlandırılan Bizans döneminde su sarnıcı olarak inşa edilen tarihi bir yapıdır.

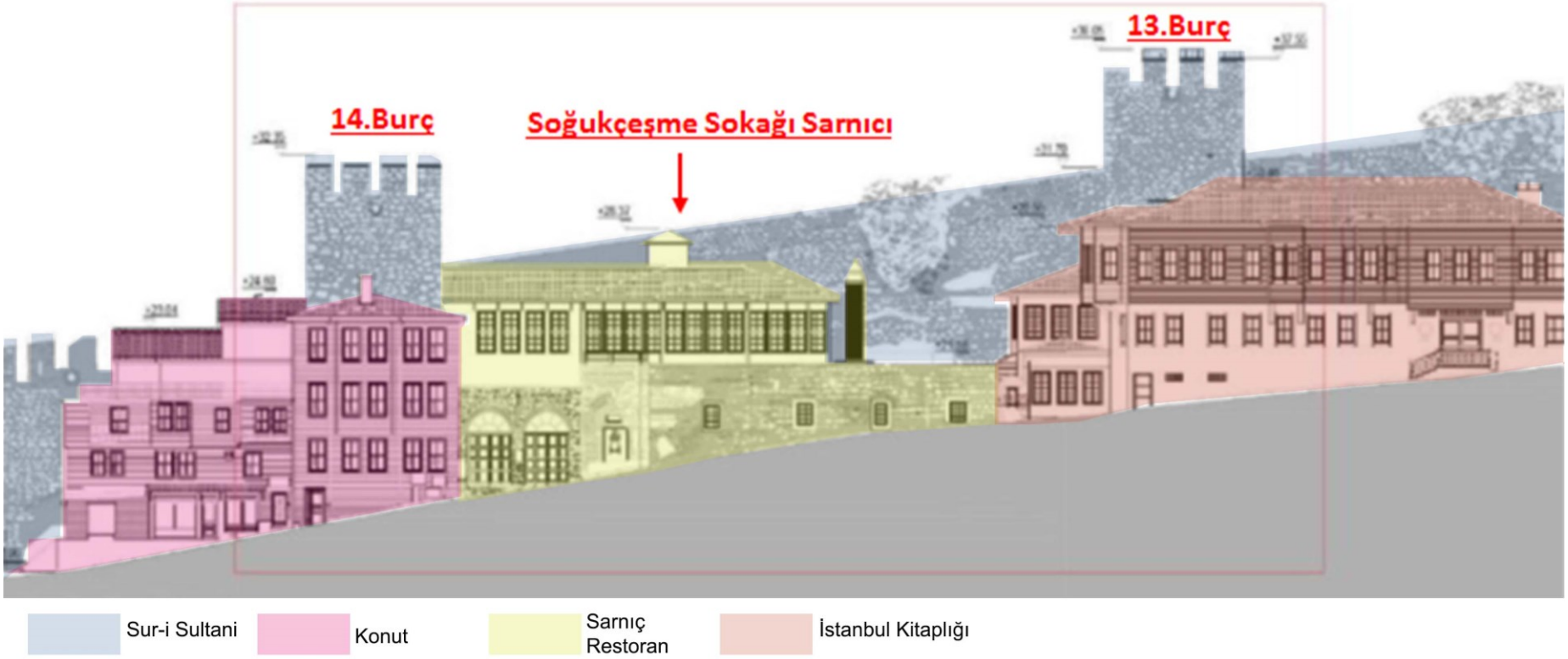

Görsel 1. 34: 13.ve 14. Burç arasında kalan Soğukçeşme Sokağı Sarnıcı görünümü, (Azaklı, 2021)

Görsel 1. 35: 13.ve 14. Burç arasında kalan surlara bitişik yapılaşma görünümü, (Azaklı, 2021)

[48] Hasan Soyal, **a.g.e.**, Yüksek Lisans Tezi, s. 136

Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasında kalan Soğukçeşme Sokağı'nın 12 ve 13'nolu burçlar arasında kalan kısım.

Görsel 1. 36: 13.ve 14. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021)[49]

[49] Hasan Soyal, **a.g.e,** Yüksek Lisans Tezi, s. 134; İRAM, Proje Müellifi: Kuleli Mimarlık (Dr. A. Esin Kuleli); Hasan Soyal'ın tezindeki çizimden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Sur hattının devamında, 14'nolu dörtgen burç ile 15'nolu dörtgen burçlar arasında yer alan sur duvarının uzunluğu yaklaşık 41,4 m uzunluğundadır. Sur-i Sultani sur duvarının Soğuk Çeşme Sokağı'na bakan kısmında, 14'nolu burçtan 15'nolu burca kadar uzayan yaklaşık 30 m boyunca devam eden kademeli gölgelik sistemleri ile kullanılan kafe tarzı mekânlar yer almaktadır.[50]

Görsel 1. 37: 14.ve 15. Burç arası sur dışı görünümü, 1976 (Kurul IV)

Görsel 1. 38: 14.ve 15. Burç arasında kalan sur dışı görünümü, (Azaklı, 2021)

[50] Hasan Soyal, **a.g.e.**, Yüksek Lisans Tezi, s. 139-140

Bab-ı Hümayun ile Alay Köşkü arasında kalan Soğukçeşme Sokağı'nın 14 ve 15'nolu burçlar arasında kalan kısım.

Görsel 1. 39: 14.ve 15. Burç arası sur dışı siluet görünümü, (İRAM; Soyal, 2021)[51]

[51] Hasan Soyal, **a.g.e.**, Yüksek Lisans Tezi, s. 134; RAM, Proje Müellifi: Kuleli Mimarlık (Dr. A. Esin Kuleli); Hasan Soyal'ın tezindeki çizimden yararlanılarak düzenlenmiştir.

1-c: Alay Köşkü ile Yalı Köşkü Arasındaki Yapılaşmalar

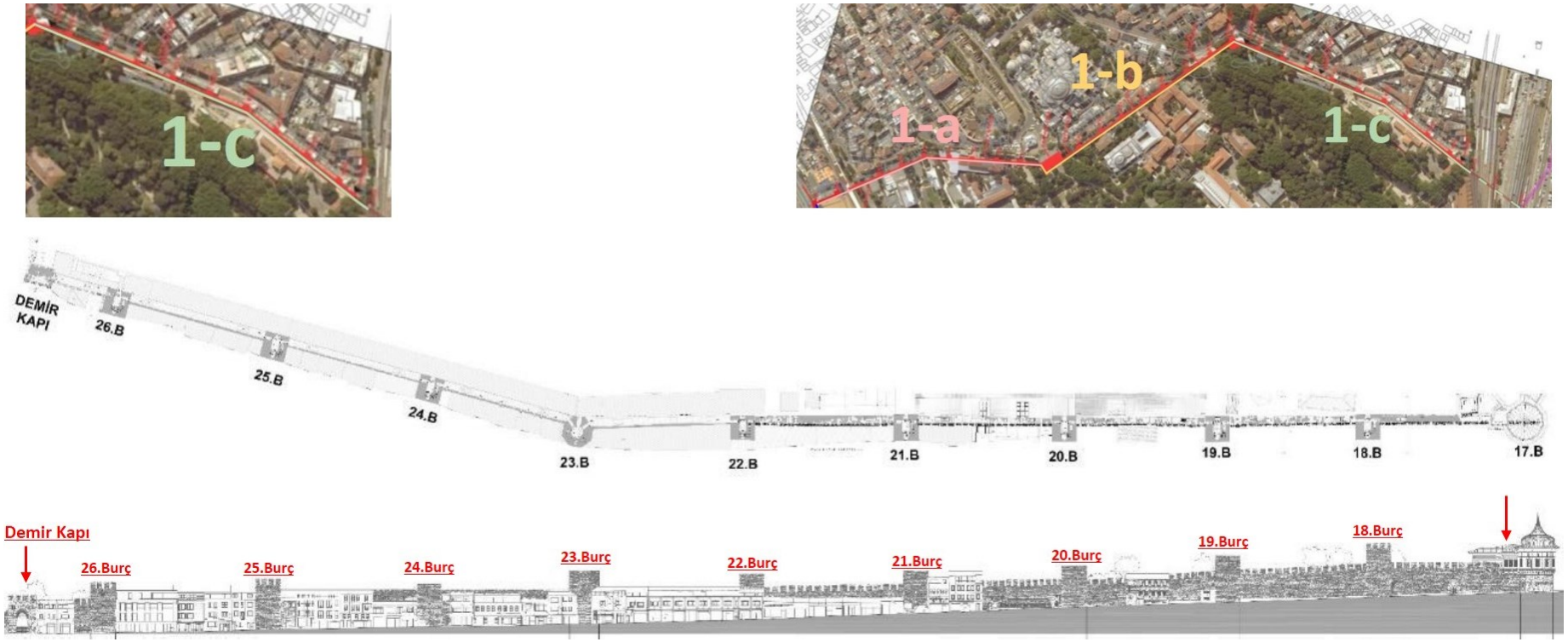
Görsel 1. 40: Kara sur hattı üzerinde Alay Köşkü ile Yalı Köşkü arasındaki bölüm (Soyal, 2021).

Sur-i Sultani'nin kara sur hattında, Alay Köşkü ile günümüzde mevcut olmayan Yalı Köşkü mevkiine kadar uzanan hat, orta kısmına yakın bir noktasında sekizgen burca bağlanarak kuzeydoğu istikametinde hafif açılı bir kırılma yapmakta ve iki doğrusal hattan oluşmaktadır. Yalı Köşkü kapısı ile olan birleşimi yapılan tren yolu inşaatları döneminde yıkılmıştır. [52] Bu bağlamda, Alay Köşkü mevkiinden, Demir Kapı 'ya kadar olan kısım günümüzde varlığını devam ettirmektedir.

Bu sur hattı üzerinde, sur dibi yapılaşmaları olarak geçmişten günümüze ulaşan yapılar bulunmamakla birlikte, günümüzde sur duvarına bitişik olarak inşa edilmiş niteliksiz betonarme ve kâgir binalar görülmektedir. Sur dibinde yer alan yapıların çoğu gerek yükseklikleri gerekse burçların önünü kapatacak şekilde yapılmaları nedeniyle sur duvarının algılanmasını engellemektedirler.

[52] Hasan Soyal, **a.g.e.**, Yüksek Lisans Tezi, s. 156

1-c: Alay Köşkü ile Demir Kapı arasında kalan sur hattının plan ve silüet görünümü,

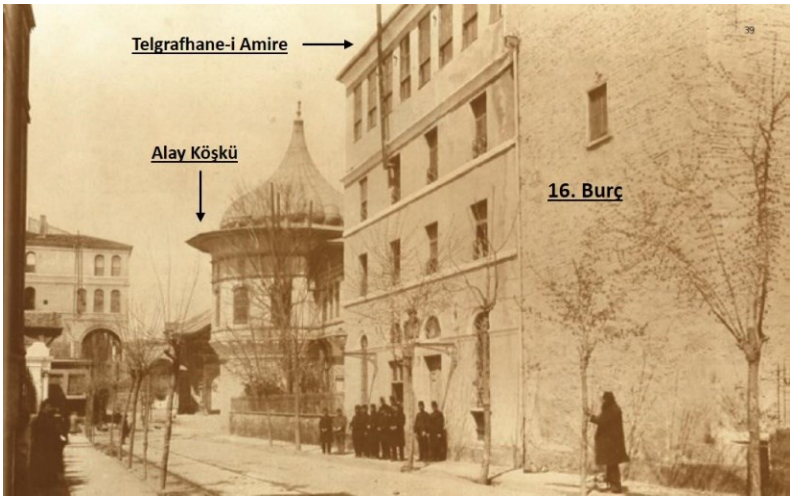
Görsel 1. 41: Alay Köşkü ile Demir Kapı arasındaki sur hattının plan ve siluet görünümleri (İRAM; Soyal, 2021).[53]

[53] Hasan Soyal, **a.g.e.**, Yüksek Lisans Tezi, s. 93; İRAM; Proje Müellifi: Kuleli Mimarlık; Hasan Soyal'ın tezindeki çizimlerden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Alay Köşkü, Sur-i Sultani kara sur hattının Alemdar Caddesine bakan, Bab-ı Ali'nin karşısında 12 köşeli çokgen burç üzerine inşa edilmiştir. Yapıldığı dönemde gözetleme kulesi gibi işlevleri olan köşk, günümüzde Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde yer alan "Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Müze Kütüphanesi" olarak kullanılmaktadır. Tanzimat sonrası, Alay Köşkü eski fonksiyonunu kaybetmiştir. Köşkün eski işlevini ve önemini yitirmesiyle birlikte 1855 yılında Soğukçeşme Kapısı'ndan sonraki 16'nolu dörtgen burç ile Alay Köşkü arasında Fossati Kardeşler tarafından İstanbul'un ilk telgrafhane binası (Telgrafhane-i Amire) yapılmıştır.[54]

Görsel 1. 42: Alay Köşkü sur dışı ve içinden görünümü (Azaklı, 2021).

Görsel 1. 43: 16. Burç ile Alay Köşkü arasında kalan, bugün yerinde olmayan eski Telgrafhane-i Amire Binası, Abdullah Freres, 1893[55]

[54] Hasan Soyal, **a.g.e**, Yüksek Lisans Tezi, s. 166
[55] Fatih, , **İstanbul'un Kitabı Fatih**, C.III, s.39

Alay Köşkünden Yalı Köşkü kapısına doğru sur hattının takibinde, 19'nolu ve 20'nolu dörtgen burçlar arasında sur hattının sur dışında, 19'nolu burç ile sur duvarına bitişik durumda konumlanan trafo yapısı bulunmaktadır. Biraz ilerisinde, 19 ve 20'nolu burçlar arasında sura bitişik konumda, yaklaşık olarak 12 x 4,5 m taban oturumlu, üç katlı (bodrum + 2 normal kat) Aya Terapon Rum Kilisesi bulunmaktadır. Aynı zaman da bir ayazma olan yapının tarihinin 9. yüzyıla kadar uzandığı tahmin edilmekle beraber ilk olarak sur içinde yer aldığı bilinmektedir. 1820 yılında sur dışına bugünkü yerine taşınmış ve 1955 yılında yaşanan 6-7 Eylül olayları sırasında kısmen yıkılmış ve daha sonra yeniden inşa edilmiştir.[56]

Görsel 1. 44: 19.ve 20. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021)

Bu bölümün sur içinde, Gülhane Parkı tarafında kalan kısmında, günümüzde Prof. Dr. Fuat Sezgin ve Dr. Ursula Sezgin Bilimler Tarihi Kütüphanesi olarak kullanılan bina bulunmaktadır. Yapı sur duvarı hattının tamamını kapatmaktadır.

Sur hattının 20'nolu ve 21'nolu burçları arasında Gülhane Parkına ve bu konumdaki sosyal tesisleri giriş-çıkışın yapıldığı koltuk kapısı bulunmaktadır. İlgili sur hattında sur içi ve sur dışında sur duvarın bitişik inşa edilmiş yapılaşmalar mevcuttur. Sur duvarı üzerinde yer alan bu yapılar, sur içi tarafında duvar görünümünü tamamen, sur dışı tarafında da büyük oranda kapatmaktadır.

[56] https://www.johnsanidopoulos.com/2018/05/the-holy-water-of-saint-therapon-in.html?m=1 , Erişim Tarihi: 20.01.2022

Görsel 1. 45: 20. ve 21. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021)

Kara sur hattındaki 21'nolu ve 22'nolu dörtgen burçlar arasında sur dışındaki kısmda muhdes yapılaşmalar devam etmektedir. Sur hattının bu kısmında yer alan yapılar tek katlı ve basit konstrüksiyon ile inşa edilen dükkanlardan oluşmaktadır.

Görsel 1. 46: 21. ve 22. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021)

Sur hattının 22'nolu burç ile 26'nolu burç arasında, sur dışı duvarına bitişik ticari amaçla kullanılan yapılar bulunmaktadır. Çoğu betonarme ve niteliksiz üslupta olan yapıların yükseklikleri değişkenlik göstermekle beraber, geneli sur duvarıyla aynı yükseklikte olduğundan sur duvarını tamamen kapamış durumdadır.

Görsel 1. 47: 22. ve 23. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021)

Görsel 1. 48: 23. ve 24. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021)

Görsel 1. 49: 24. ve 25. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021)

Görsel 1. 50: 25. ve 26. Burç arası sur dışından genel görünümü, (Azaklı, 2021)

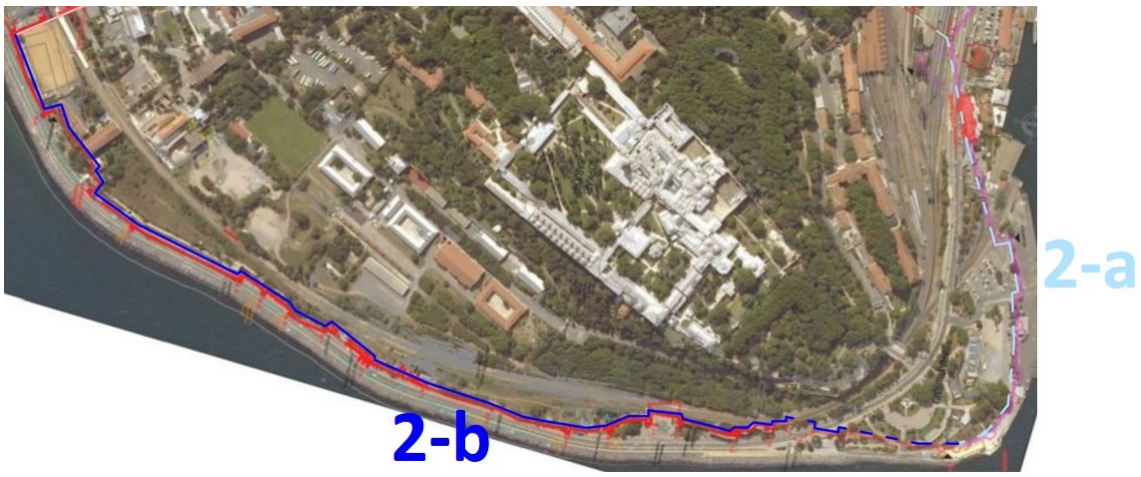
Görsel 1. 51: 25. ve 26. Burç arası sur dışına ait 1948 yılı görünümü (İAMA)

26’nolu burç ile Demir kapı arasındaki bölüm, Sur-i Sultani kara sur hattının Haliç sahil istikametinde var olan son bölümüdür. Alay Köşkü’ne kadar uzanan kısım günümüze kadar ulaşmamıştır. Demir Kapı ve 26’nolu burç arasında, sur duvarını tamamen örten betonarme niteliksiz bir yapı bulunmaktadır.

Görsel 1. 52: 26’nolu burç ile Demir Kapı arası sur dışı genel görünümü, (Azaklı, 2021)

1.3.2. Sur-i Sultani Deniz Surlarındaki Yapılaşmalar

Görsel 1. 53: Sur-i Sultani deniz surlarının Yalı Köşkü ile Ahırkapı Mevkii Arasındaki Bölüm (Azaklı, 2021)

Sur-i Sultani'nin tamamlanmasından sonra, Topkapı Sarayı ve çevresi, sur içi ve sur dışı yapılaşmalarıyla genişleyen bir yapı kompleksi haline gelmiştir. Deniz sur hattı kısmında, sur içi ve sur dışında veya sur üzerinde inşa edilen farklı konumlarda, yazlık saraylar, köşkler, kasırlar ve ocaklar için farklı tip ve fonksiyonlarda yapılar inşa edilmiştir.[57] Bu yapılardan pek çoğu günümüze kadar ulaşamamıştır. 1871-1872' de Sirkeci'den başlayan Rumeli demiryolu hattı Haliç civarında yarattığı tahribatlardan dolayı, Deniz surlarından Haliç Surları kısmında yaşanan kayıplar, Marmara Surları kısmında yaşanan kayıplara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Deniz surlarının, sur dışı yapılanmalarından günümüzde Sepetçiler Kasrı ve üzerine inşa edildiği sur duvarı parçası gelmiştir.[58]

Sur-i Sultani'nin deniz surlarındaki yapılaşmalar, 2-a ve 2-b numaralı bölümlerde detaylı olarak incelenmiştir.

[57] Eremya Çelebi Kömürciyan, **İstanbul Tarihi: XVII. Asırda İstanbul**, s. 2
[58] Hasan Soyal, **a.g.e.,** Yüksek Lisans Tezi, s. 221

2-a: Sur-i Sultani Haliç Deniz Surlarındaki Yapılaşmalar

Sur-i Sultani'nin Haliç deniz surları, Sur-i Sultani kara surlarının Haliç'te birleştiği nokta olan Yalı Köşkü civarı ile Sarayburnu'nun doğu ucunda yer alan Topkapısı'na kadar olan bölümdür.

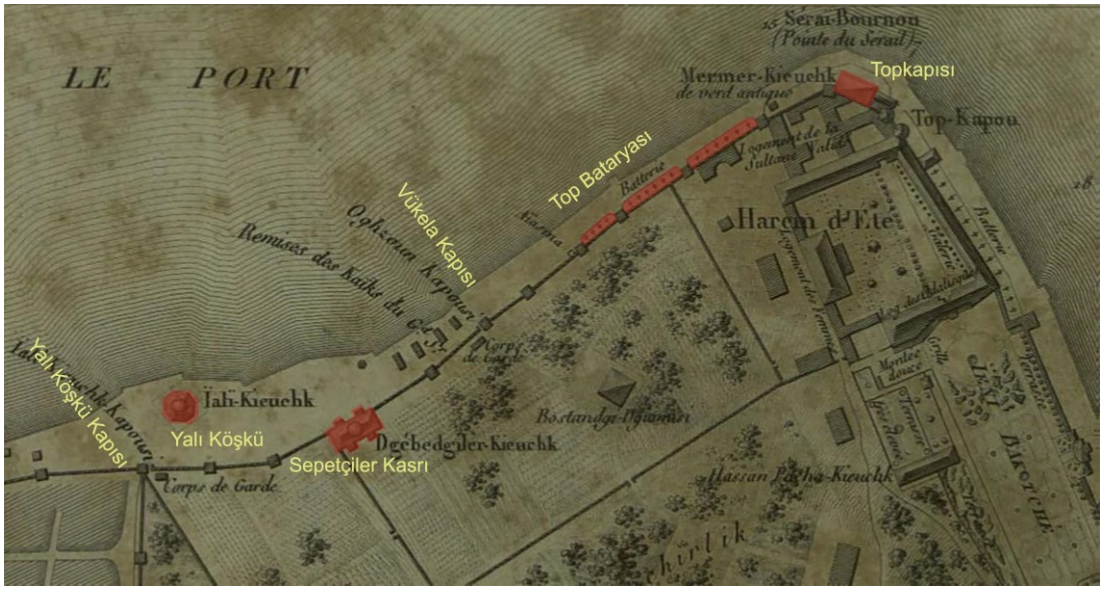
Bu sur hattında geçmiş dönemlerde Sepetçiler Kasrı ile Kemerli Kapı, Hamlacılar Ocağı, saltanat kayıklarına mahsus Kayıkhane, Şirket-i Hayriye'nin kömür deposu, Askeri Sevkiyat Dairesi, Yalı Köşkü ve Kapısı, odun ambarı, erzak ambarı, Vükela Kapısı1 ve sonunda Sarayburnu Sahil Sarayı (Topkapı Köşkü, Topkapı Sarayı) bulunmaktaydı.[59]

Görsel 1. 54: Deniz surlarındaki yapılaşmalar, Piri Reis Haritası, 1525-26 [60]

[59] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı,** s.25-26

[60] Yalı Köşkü Kapısı'ndan Topkapı'ya kadar olan kısım Haliç deniz surlarında, Topkapı'dan Ahırkapı mevkiine doğru olan kısımda kalan yapı Marmara deniz surlarında yer almaktadır.

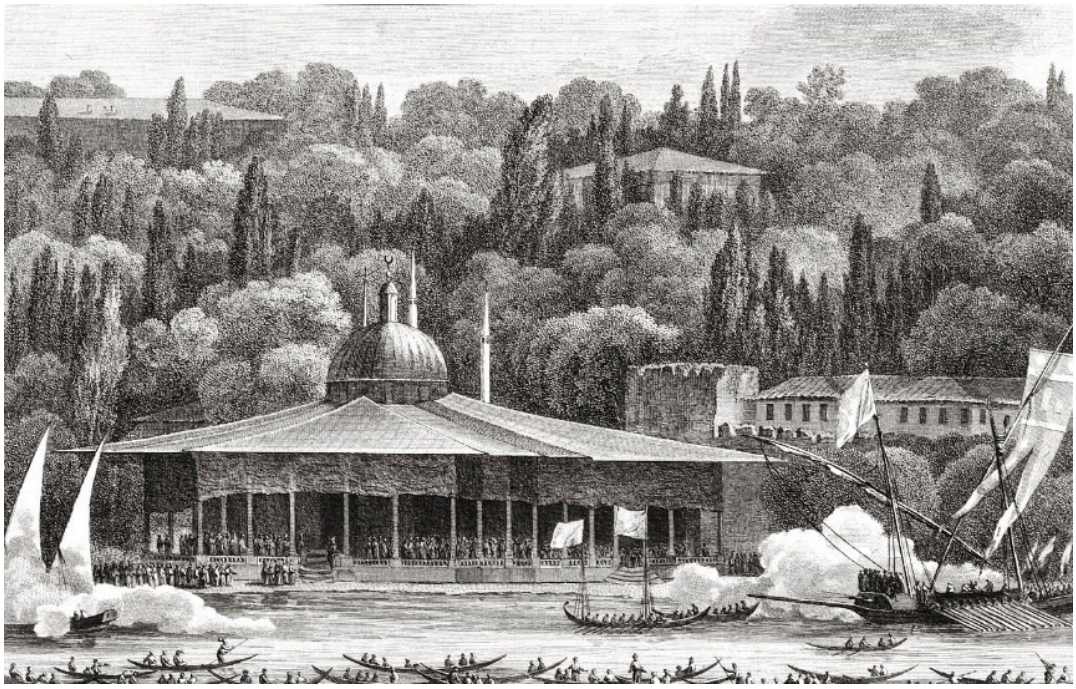
Görsel 1. 55: 1819 tarihli Melling haritasında Haliç deniz surları ve etrafındaki yapılanmaların gösterimi (Melling, 1819)

Haliç sur hattının Yalı Köşkü kapısından çıkıldığında, kapının biraz ilerisinde geçmişte Yalı Köşkü yapısı vardı. Köşk, önünde mermer direklere oturan revaklı bir sofası olan, tek kubbeli ve yayvan saçaklı bir yapı olarak 1593 yılında inşa edilmişti. Sakaoğlu, Sur hattının dışında kalan bu köşk için, bir süre çelik döküm ve makine fabrikası olarak kullanıldığını, sonrasında demiryolu inşası sırasında yanındaki mescitle birlikte 1870 yılında yıkıldığını belirtmektedir.[61]

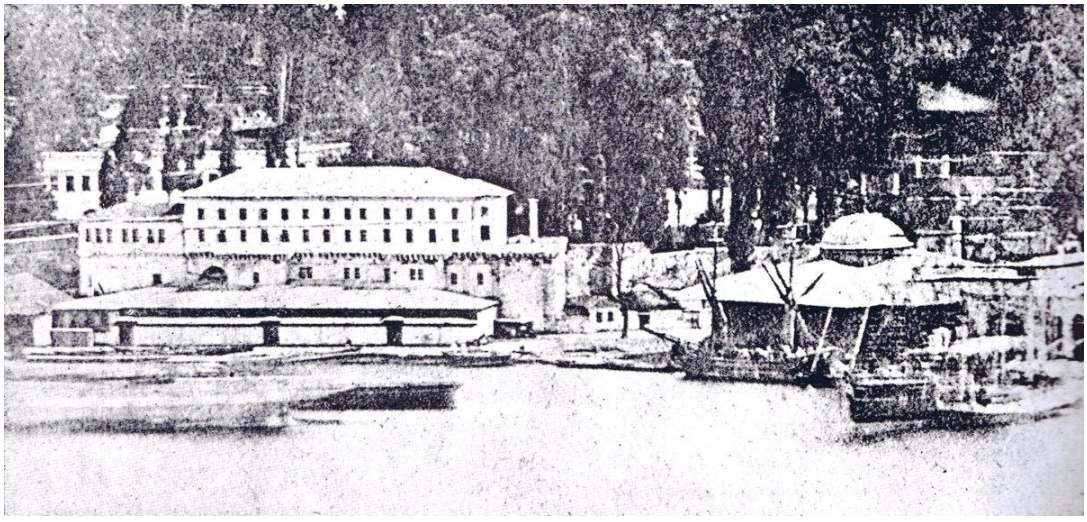
Yalı Köşkü'nün ilerisinde 17. yüzyılda inşa edilmiş olan Sepetçiler Kasrı vardır. Necipoğlu, yapıyı, Sultan ve Harem kadınlarının kafesli pencerelerin ardından saray bahçelerini ve boğaz manzarasını izleyebileceği özel bir mekân oluşturduğu şeklinde tarif etmiştir. [62] İlerleyen dönemlerde, Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında Gülhane Tıbbiye Mektebi'nin ecza deposu olarak kullanılmıştır. Mektep taşındıktan sonra ise bir süre kendi haline bırakılmış ve 1960'lı yıllarda restore edilmiştir. 1980 onarımlarından sonra ise alt katı restoran, üst katı Uluslararası Basın Merkezi olarak yeniden işlevlendirilmiştir. İlerleyen dönemde tekrar işlev değiştirmiş ve Avrupa Kültür Başkenti Proje Ofisi olarak kullanılmıştır. 2011 yılından itibaren ise Yeşilay Genel Merkezi olarak kullanılmaktadır.[63]

[61] Necdet Sakaoğlı, **Tarihi, mekanları, kitabeleri ve anıları ile Saray-ı Hümayun : Topkapı Sarayı**, s.36
[62] Gülru Necipoğlu, **15. ve 16. Yüzyılda Topkapı Sarayı Mimari, Tören ve İktidar,** s.298-299
[63] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 233

Sarayburnu mevkiinde yer alan ve Bab-ı Hümayun'dan sonra Sur-i Sultani'nin ikinci en büyük kapısı olan Topkapısı'nın önünde, törenlerde kullanılan eski bir iskele ve Yavuz Sultan Selim için defterdar Abdüsselam Çelebi'nin yaptırdığı Mermer Köşk bulunmaktaydı.[64]

Görsel 1. 56: Yalı Köşkü'nün görünümü, Choiseul-Gouffier, 1822 (Url-8)[65]

Görsel 1. 57: Sepetçiler Kasrı ve Yalı Köşkü, James Robertson, 1853-1854 (Url-8)

[64] Gülru Necipoğlu, **a.g.e.,** s.278-279

[65] https://www.tyb.org.tr/mert-agaoglu-topkapi-sarayinin-yitip-giden-yapilarindan-yali-kasri-35724h.htm , Erişim Tarihi: 10.12.2021

Görsel 1. 58: Sepetçiler Kasrı'nın ve yakın çevresinin genel görünümü, (URL- 9I[66]

2-b: Sur-i Sultani Marmara Deniz Surlarındaki Yapılaşmalar

Sur-i Sultani'nin Marmara Deniz Surları, Sarayburnu'nda yer alan Topkapısı'ndan başlayarak deniz sur hattının güney istikametinde Ahırkapı mevkiine kadar uzanmaktadır. Marmara deniz sur hattında, geçmiş dönemlerde Yeni Köşk, Bostancılar Tabhanesi Mesciti, İncili Köşk, Ahırkapı Feneri, Balıkhane Köşkü, (Balıkhane Ocağı) vardır. Ancak bu yapıların çoğu oluşsan tahribatlar sonucunda yıkılmıştır. Bu sur hattındaki ilave yapılardan yalnızca Ahırkapı feneri günümüze ulaşmıştır.

Görsel 1. 59: 1819 tarihli Melling haritasında Marmara deniz surları ve etrafındaki yapılanmalar (Melling, 1819).[67]

[66] http://saruhanmimarlik.com/tr/portfolio/sepetciler-kasri-2/, Erişim Tarihi: 08.12.2021

[67] 1819 tarihli Melling haritası üzerinde Sur-i Sultani'nin Marmara deniz surları sur dışında yer alan yapılar gösterilmektedir.

Marmara deniz sur hattında, Topkapı'nın ilerisinde inşa edilen ancak günümüze ulaşmayan Yeni Köşk veya Şevkiye Köşkü adıyla bilinen bir köşk bulunmaktaydı.[68] Necipoğlu, Yeni Köşk hattının ilerisinde, Odun Kapısı (Hastalar Kapısı) ve Değirmen Kapısı arasında geçmişte bu bölgede bir bostancı ocağı ve bu ocağın hastaları için yapılan hastaneye ait basit yapıların olduğunu söylemektedir. Ayrıca Necipoğlu, Bostancılar Hastanesi Mescidi'nin (Tabhane Mescidi veya Bostancılar Tabhanesi Mescidi) deniz suru dışında duvarla çevrili bir avluda bulunduğunu, kırma çatılı ve tek minareli olduğunu belirtmiştir. Bu küçük eski mescit, Marmara tarafındaki bahçelerde görevli bütün Bostancılar için ortak bir ibadet mekânı olmuştur.[69] Günümüzde söz konusu alanda, Turgut Reis Heykeli bulunmaktadır.

Görsel 1. 60: Şevkiye Köşkü, Grelot, 1680 (URL- 10) [70]

[68] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı,** s.26
[69] Gülru Necipoğlu, **15. ve 16. yüzyılda Topkapı Sarayı Mimari, Tören ve iktidar, s.260**
[70] http://le-flamant-rose.org/istambul/intro.htm , Erişim Tarihi: 08.12.2021

Alanın devamında Demir Kapıdan sonra, 1591 yılında yapılan İncili Köşk yer almaktaydı.[71] (Görsel 1.61) Köşkün arka tarafından geçmekte olan demiryolu inşası sırasında 1871 yılında köşk yıktırılarak ortadan kaldırılmıştır.[72] Günümüzde köşk yapısına ilişkin olarak eski sur hattının genişletilmesi ile oluşturulmuş olan alt kaidesi ve ön tarafında kaide ayaklarının ortasında inşa edilmiş olan çeşme kalıntısı kısmen de olsa mevcuttur.[73] (Görsel 1.63)

Görsel 1. 61: İncili Köşk, Choiseul-Gouffier & J.B.Hilair (URL- 11)[74]

[71] Necdet Sakaoğlu, **Tarihi, mekanları, kitabeleri ve anıları ile Saray-ı Hümayun : Topkapı Sarayı,** s.46
[72] Sedat Hakkı Eldem, **Köşkler ve Kasırlar**, s.148
[73] Hasan Soyal, **Topkapı Sarayı'nda Sur-i Sultani**, Yüksek Lisans Tezi, s. 283
[74] https://twitter.com/oart7218/status/885742469488443393/photo/1 , Erişim Tarihi: 08.12.2021

Görsel 1. 62: İncili Köşk, 1944 (URL- 12l[75]

Görsel 1. 63: İncili Köşk' ait kaide ayaklarının kalıntıları, 2019 (URL-13)[76]

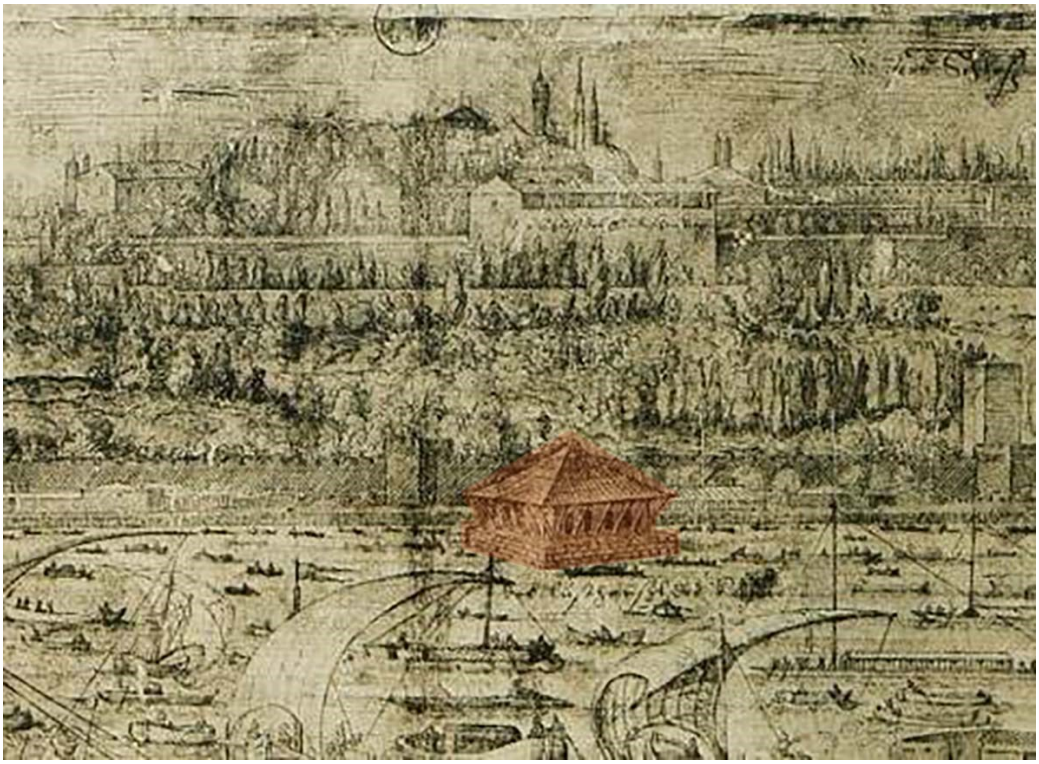
Alanın devamında Ahırkapı Feneri yer almaktadır. Osmanlı'nın fener yapısı olan Ahırkapı Feneri, 1756 yılında ahşap olarak Otluk Kapısı civarında inşa edilmiştir. Bazı yangınlarda tahrip olan ve yenilenen kule 1857 yılında Sultan Abdülmecit tarafından kâgir olarak bir Bizans kulesinin üzerinde yeniden inşa edilmiştir. Yapı,

[75] http://www.eskiistanbul.net/5571/sinan-pasa-kosku-incili-kosk-sarayburnu-1944#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 08.12.2021
[76] http://istanbul.lpsphoto.us/en/incili-kosk , Erişim Tarihi: 09.12.2021

geçirdiği onarımlar ile günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.[77] Yine geçmiş dönemde, Ahırkapı Feneri'nin ilerisinde, sur hattının ön taraflarında, sur dışında denize çakılmış kazıklar üzerinde yer alan ve Balıkhane Köşkü (Kasr-ı Balıkhane ya da Balıkhane Kasrı) olarak adlandırılan bir köşk bulunmaktaydı. Ancak yapı günümüze ulaşamamıştır.

Görsel 1. 64: İncili Köşk ile Balıkhane Köşkü hattını gösteren hava fotoğrafı

Görsel 1. 65: Balıkhane Köşkü'nün görünümü, Lorichs (Tafel III), 1559, (Url-14)[78]

[77] Doğan Kuban, **Ahırkapı**, C.2, s.101
[78] https://tr.travelogues.gr/travelogue.php?view=263&creator=819030&tag=10784 , Erişim Tarihi: 10.12.2021

İKİNCİ BÖLÜM

2. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN TARİHSEL SÜRECİ

Mimari doku ile insan varlığı, sokakların sağladığı yapılar üzerinde karmaşık bir etkileşime geçmektedir. Birer tasarım ürünü ve toplumsal yaşamın mekânı olan sokaklar, tarihçileri zengin içerikli sorulara yöneltmektedir. Sokak kavramı, yapılar arasında kalan boş yerler gibi basit tanımla ifade edilebileceği gibi, mühendislik ve peyzaj mimarlığı gerektiren, ayrıntılı plan ve kesitleri içeren ince hesapların yapıldığı planlı mekânlar olarak da ifade edilebilmektedir. Herhangi bir sokağın kendine özgü nitelikleri, kentin toplumsal, siyasi, teknik ve sanatsal güçlerinin bileşimi olarak ortaya çıkmaktadır. Kent süreci hiçbir zaman duraklamaz ve sokaklarda yaşam kadar değişken özellik gösterip daime değişim halindedirler. [79]

Tezin çalışma konusunu belirleyen Soğukçeşme Sokağı, İstanbul'un Fatih ilçesi olan anıtsal merkezin kalbinde, Tarihi Yarımada içerisinde yer almaktadır. Çalışma alanı olarak belirlenen kısım, Sur-i Sultani'nin Topkapı Sarayı'na ana giriş kapısı olan Bab-ı Hümayun'dan, Gülhane Parkı Soğukçeşme Kapısı istikametine kadar olan kısmı kapsamaktadır.

Görsel 2. 1: Tarihi Yarımada ve Soğukçeşme Sokağı'nın çalışma sınırının genel görünümü

[79] Zeynep Çelik, Diane Favro, Richard Ingersoll, **Şehirler ve Sokaklar,** s.7

Soğukçeşme Sokağı, Tarihi Yarımada'da Topkapı Sarayı surları olan Sur-i Sultani ile Ayasofya Camii arasında kalmaktadır. Sokak üzerinde surlara bitişik olarak inşa edilmiş yapılaşmalar mevcuttur. Sokaktaki en eski tarihli yapılar Erken Bizans Dönemine ait sarnıçlardır. Sokak üzerinde ilk yerleşim yapıları 16. yüzyılda görülmüş ve 18. yüzyılda genel sokak dokusu oluşmuştur. Tezin, sokak ve çevresinin tarihsel gelişiminin inceleneceği bölümde, Bizans döneminden günümüze kadar olan süreçte yaşanan değişiklikler eski harita, gravür ve fotoğraflar üzerinden incelenecektir.

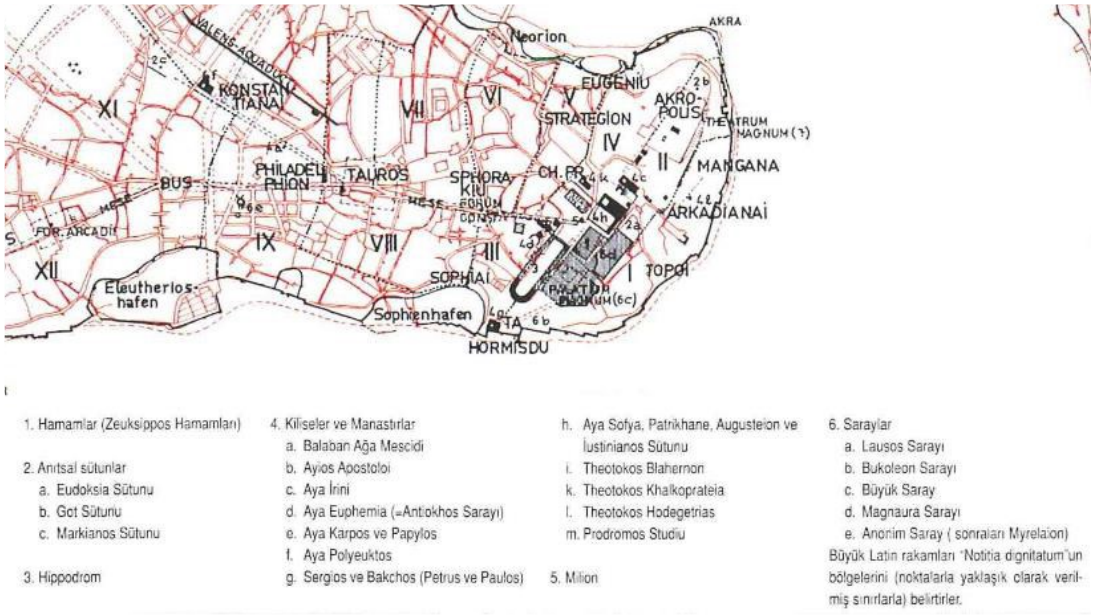
2.1. Bizans Dönemi

Antik çağda, bugün Topkapı Sarayı'nın bulunduğu yerde, kentin akropolü yer almaktadır. Akropol ve yönetim merkezlerine yakın civarlarda varlıklı kişilerin konutları, daha gerilerde düşük gelirli gruplara ait konutlar bulunmaktaydı.[80] Bu dönemde, Hipodromun inşası tamamlanmış ve hipodrom ile Marmara kıyısı arasında Büyük Saray inşasına başlanmıştır. Aynı dönemlerde, Ayasofya, Aya İrene, Havariler kiliseleri gibi önemli ve büyük kiliseler de yapılmıştır.[81] Bizans imparatoru Konstantin, şehir içerisinde muhtelif sarnıç ve çeşmeler yaptırmıştır.[82]

Görsel 2. 2: Bizantion Haritası'nda Soğukçeşme Sokağı ve çevresinin Bizans dönemi, (Millingen, 1899)

[80] M. Pınar Sipahi, **Tarihi Yarımada'da Sultanahmet-Cankurtaran Bölgesi'nde Konaklama Yapılarına Görsel Kalite ve Sınıflandırma Açısından Yaklaşım,** Yüksek Lisans Tezi, s.18-19
[81] M. Pınar Sipahi, **a.g.e,** Yüksek Lisans Tezi, s.15
[82] Erdem Yücel, **İstanbul'da Bizans Sarnıçları,** sy.325, s.17

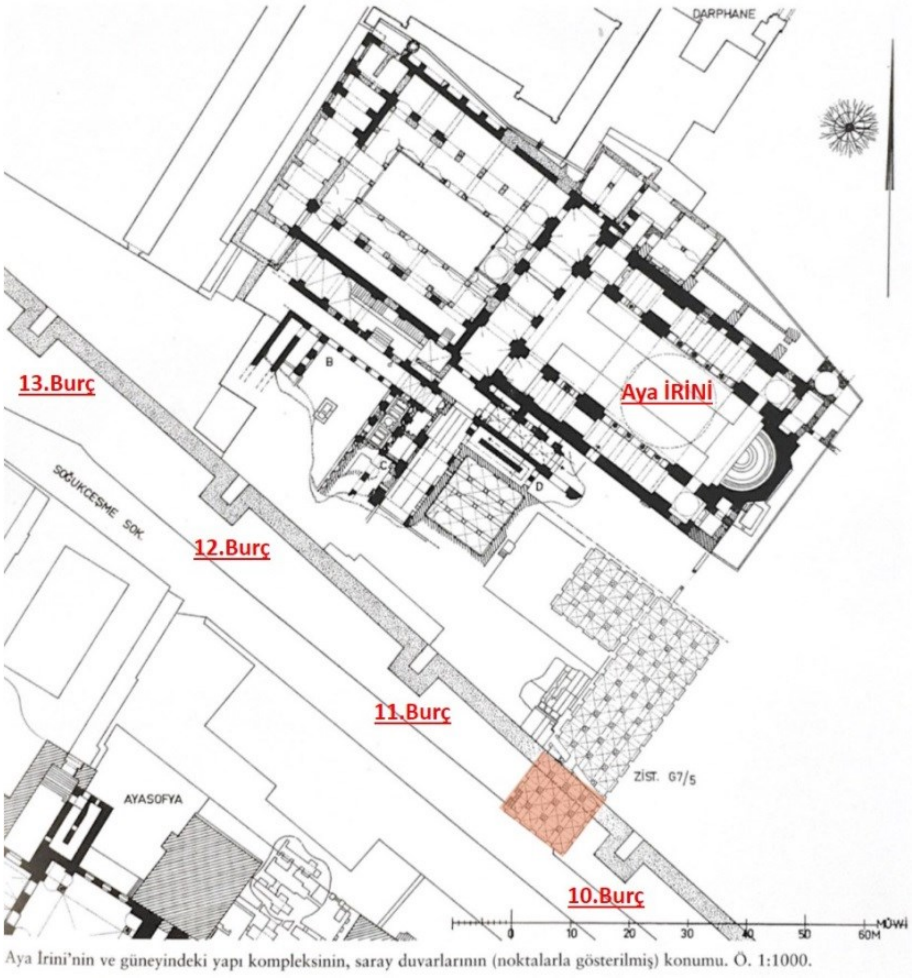
Görsel 2. 3: Tarihi Yarımada'nın 4.-7. Yüzyıldaki sınırları (Müller-Wienner, 2002)

4. yüzyılda inşa edilen 1.Ayasofya Kilisesi'nin yerinin tam olarak belirlenememiş olmasıyla birlikte Aya İrini'nin güneyinde, bugünkü Ayasofya ile Aya İrini arasında, Soğukçeşme Sokağı'nın üzerinde yer aldığı düşünülmektedir. [83]

Topkapı Sarayı ve çevresinde yapılan kazı çalışmaları sırasında Aya İri'nin güneydoğusunda, Sur-i Sultani'nin alt kotundan Soğukçeşme Sokağı'na uzanan L plan tipinde, 3 sıra sütunu bulunan bir sarnıç bulunmaktadır. Sarnıcın yüksekliği 3.5 metre yükseklikte çapı ise 0.56 metre olan kare başlıklı sütunların taşıdığı tonozları ve kalker taşından yapılan duvarları bulunmaktadır.[84] Bulunan sarnıç kalıntılarının hangi yapıya ait olduğu ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Prokopius'a göre, Aya İrini ve Ayasofya arasında yoksul ve hastalara hizmet veren bir imarethane vardır (ksenon-hospitali). I. Justinianus'un döneminde Aya İrini ve Ayasofya'da çıkan yangınlardan dolayı bu imarethane büyütülmüş ve bulunan kalıntılar bu imarethaneye (ksenon-hospitalis domus) aittir. Buna ek olarak imarethanenin karşısında İsidoros'un Evi ve Arcadius'un Evi adlarını taşıyan iki imaret (ksenon-xenodochia) binasının da yaptırıldığını belirtmektedir.[85] Ancak Skarlatos, burada bir hastanenin değil, gezginlerin kaldığı Sampson Misafirhanesi'nin olduğunu ve karşısında 2

[83] Hasan Fırat Diker, **Ayasofya ve Onarımları,** s.7
[84] Ayten Erder, **St. İrenin Güney Doğusundaki Bizans Sarnıcı**, Ayasofya Müzesi Yıllığı, No:2, s.22-23
[85] Prokopius, **İstanbul'da Iustinianus Döneminde Yapılar I**, s.25-26

misafirhanenin daha bulunduğunu ifade etmektedir.[86] Müller ise, Nika İsyanı'ndan sonra Aya İrini'nin genişletildiğini ve güneyine iç avlulu Sampson Hastanesi'nin inşa edildiğini ve bu hastanenin 13. yüzyıl başlarında Avrupa'nın en iyi hastanesi olduğunu belirtmektedir.[87] Tezcan, bulunan kalıntıları Piskoposluk Sarayı'na olabileceğini ve Sampson Hastanesi'nin ise Soğukçeşme Sokağı'nın altında kalmış olduğunu düşünmektedir. [88] Doç. Dr. H. Ferudun Özgümüş, 2009 yılında bu bölgede yaptığı kazı çalışmalarında, kalıntıların Aya İrini'nin güney duvarına bitişik Piskoposluk Sarayı yapıları olduğunu söylemektedir. Müller'in rölövesine göre kalıntılar bugün Soğukçeşme Sokağı altında görülmektedir.

Görsel 2. 4: 10. ve 11. Burç arasındaki kısmın altında yer alan sarnıcın plan şeması (Müller-Wienner, 2002)[89]

[86] Skarlatos D. Byzantios, **Constantinople**, vol1, s.703
[87] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.112-114
[88] Hülya Tezcan, **Topkapı Sarayı ve Çevresinin Bizans Devri Arkeolojisi,** s.146
[89] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.110

Görsel 1. 66: 10. ve 11. Burç arasındaki kısmın altında yer alan sarnıç [90]

Soğukçeşme Sokağı'nın, Caferiye Sokağı ile kesiştiği noktada sura bitişik konumda yer alan Soğukçeşme Sarnıcı yer almaktadır. Kesin tarihi bilinmeyen sarnıcın 1500 yıllık olduğu tahmin edilmekte ve Erken Bizans Dönemi'ne tarihlendirilmektedir. Soğukçeşme sarnıcı 12x18 metre ölçülerinde, 10 metre derinliğinde, 12 metre yüksekliğinde, 6 sütun ve 3 sahınlıdır. Günümüzde restoran kafe olarak kullanılmaktadır.

Sarnıcın karşısında bugünkü Konuk Evi Oteli'nin bahçesi içerisinde yine Erken Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen başka bir sarnıç yapısı daha bulunmaktadır. Bu yapı ise günümüzde, Konuk Evi Oteli'ne hizmet veren sauna ve masaj gibi özel birimlerin yer aldığı mekân olarak kullanılmaktadır. [91]

[90] Sit Alanları Alan Yönetim Başkanlığı arşivi
[91] Kerim Altuğ, **İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı,** Doktora Tezi, s.190

2.2. Osmanlı Dönemi

2.2.1. 15. Yüzyıl (Kuruluş Dönemi)

İstanbul'un 1453 yılında Osmanlı hâkimiyetine girmesiyle birlikte şehir yeniden yapılanmıştır. Fetihten sonra, bugünkü Soğukçeşme Sokağı'na komşu olan, İstanbul'un en büyük kilisesi Ayasofya, camiye dönüştürülmüştür. Bu dönüşümün ardından deniz surları yoğun bir şekilde onarılmıştır. Ayrıca Tarihi Yarımadanın ucu, Sur-i Sultani denilen sur duvarıyla bölünerek ayrılmıştır. Yeni saray (Saray-ı Cedid) adı verilen bugünkü adıyla Topkapı Sarayı kompleksinin temeli burada atılmıştır.[92] Bizantion şehrinde de yer alan saray teşkilatlanmasının bugünkü Topkapı Sarayı'nın çevresinde olduğu belirtilmektedir.[93]

Görsel 2. 5: 1453-1481 yılları arasını gösteren Tarihi Yarım Ada Haritası ve Soğukçeşme Sokağı'nın bulunduğu kısım (İBB)[94]

[92] M. Pınar Sipahi, **Tarihi Yarımada'da Sultanahmet-Cankurtaran Bölgesi'nde Konaklama Yapılarına Görsel Kalite ve Sınıflandırma Açısından Yaklaşım,** Yüksek Lisans Tezi, s.17
[93] Doğan Kuban, **Bizantion,** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, s.258
[94] İBB Atatürk Kitaplığı, Harita No: 001128, Yer numarası: 912.563 FAT (çizen ve yayıncı bilgisi yoktur)

2.2.2. 16. Yüzyıl (Klasik Dönemi)

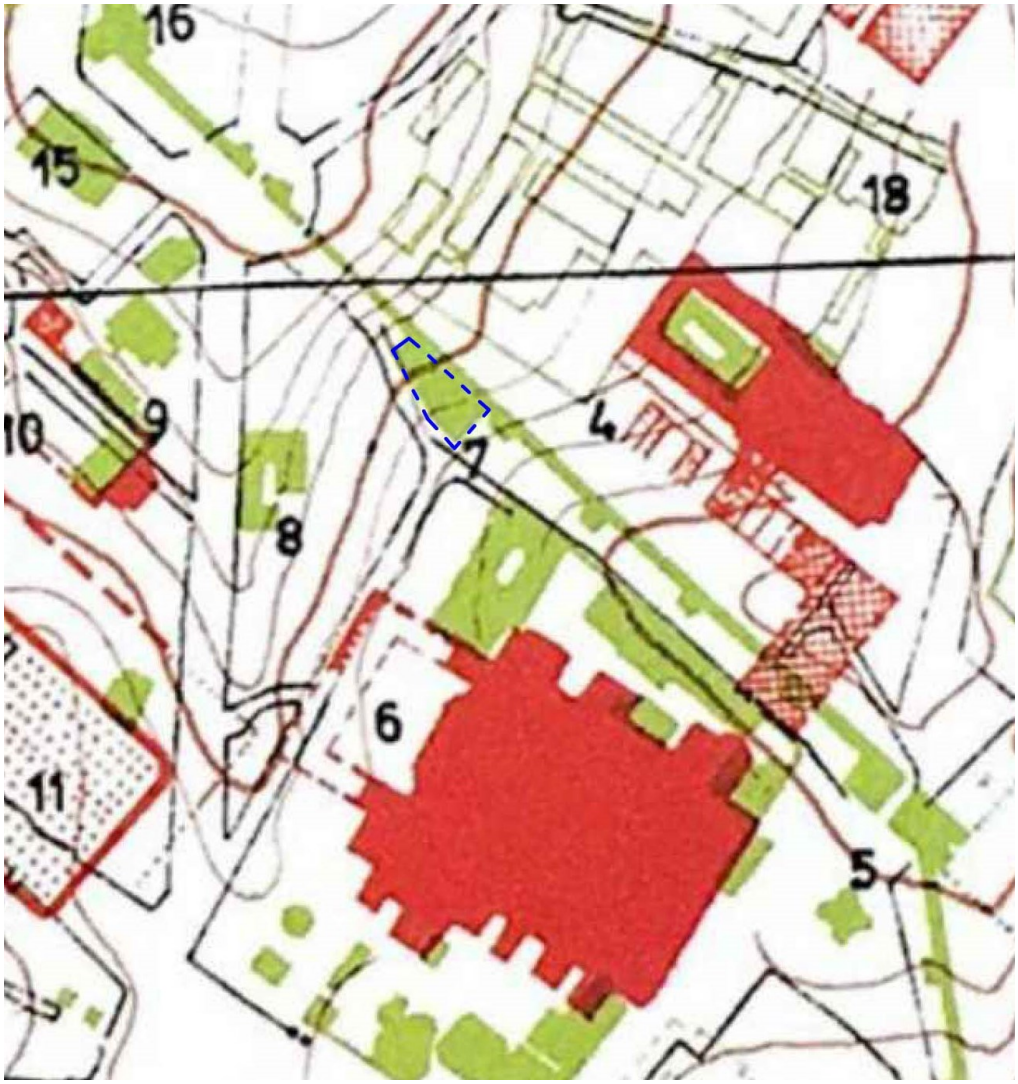
Bu dönemde Soğukçeşme sokağında yer alan Ayasofya Camii'nde onarım ve yeni yapı ekleme faaliyetleriyle görülmüştür. 1573'te, Ayasofya'nın payandalarının ve Patrik Sarayı'nın arasında yer alan pek çok ev ve devlete ait ambarlar yıktırılmıştır. Müller Wienner, yeni bir yapının inşa izni için Ayasofya ile arasında en az 35 arşın (ortalama 24 m)[95] olarak belirlendiğini söylemektedir.[96]

Müller Wienner'in İstanbul'un tarihi alanlarını gösteren haritasında, Bizans dönemi yapıları, kiliseler ve yan yapıları, günümüze ulaşmayan Bizans dönemi yapıları, 1453-1870 yılları arasındaki Osmanlı yapıları gösterilmiştir. Görseli sunulan haritaya bakıldığında, kırmızı renkte olanlar Bizans döneminde inşa edilip günümüze kadar ulaşan yapılardır. Soğukçeşme Sokağı civarında olan bu yapılar Ayasofya Camii ve Aya İrini'dir. Haritada, Aya İri'nin güneydoğusunda, Sur-i Sultani'nin alt kotundan Soğukçeşme Sokağı'na uzanan L planlı sarnıç yapısı günümüze ulaşmayan Bizans dönemi yapısı olarak gösterilmiştir. (Görsel 2.6)

Günümüzde Soğukçeşme Sokağı'nın Caferiye Sokağı ile kesiştiği alanda sur duvarına bitişik Bizans dönemine ait sarnıç yapısı bulunmaktadır. Müller Wienner'in haritasında, sarnıç yapısının olduğu noktada, 1453-1870 yılları arasında var olan Osmanlı yapısı, Şeyh Sinân-ı Erdebilî Tekkesi olarak gösterilmektedir. (Görsel 2.6) Yapı günümüzde Caferiye Sokak üzerinde, Soğuk Kuyu Çıkmazı'nın yanında, Ayasofya Camii'nin batısında bulunmakta ve soyu Şeyh Sinan Erdebili'ye kadar uzanan, İstanbul Yeni Camii'nin mimarı Mimarbaşı Kasım Ağa ve Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa'nın torunlarından M. Sırrı Gerçin'in eşi Birsen Gerçin tarafından Sırrı Gerçin Kalsedon Maden İşletmeleri Tic. Ltd. Sti. adı ile ticari faaliyetli olarak işletilmektedir. Tekke ile ilgili incelenen kaynaklarda 1527-28 tarihlerinde bugünkü yerinde inşa edildiği bilgisi yer almaktadır. [97] Sinân-ı Erdebilî Tekkesi kuruluşundan günümüze kadar tadilatlar dışında dört defa yeniden yapılmış ve yapıldığı dönemlere özel dört ayrı görünümlü binaya sahip olmuştur.[98] Tekke'nin Soğukçeşme Sokağı

[95] 1 arşın=68 cm
[96] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.91
[97] Mehmet Akif Köseoğlu, **İstanbul'un 100 Tekkesi**, s.122
[98] Bilal Dedeyev; Yusuf Küçükdağ, **İstanbul'da Sinân-ı Erdebilî Tekkesi**, Vakıflar Dergisi, sy.55,s.60

üzerindeki varlığının görüldüğü, bilinen tek görsel belge Müller Wienner'in haritasıdır.

Görsel 2. 6: Suriçi İstanbul, Galata ve Pera Tarihi Alanlarını gösteren Plan, İstanbul 1922; mavi kesikli çizgi ile işaretlenen alan Soğukçeşme Sokağı'ndaki Şeyh Sinan Erdebilî Tekkesi, (Müller-Wienner, 2002)

İstanbul'un fethinden hemen sonra şehrin yeniden imarı için zengin vakıflar oluşturulmuştur. Bu vakıflardan biri de Sinân-ı Erdebilî Tekkesi Vakfı'dır.[99] Yapının ilk hali bilinmemekle birlikte, ilgili vakıf kayıtlarından 23 odalı, geniş kapsamlı bir tekke olduğu anlaşılmaktadır. İstanbul'da Halvetiliğin en eski faaliyet merkezlerinden biri olan tekke, söz konusu tarikatın Sünbülî koluna mensup Şeyh Yusuf Sinan Erdebili tarafından yaptırılmıştır. Tekkenin mihrap duvarında yer alan kitabenin son mısrasında

[99] Bilal Dedeyev; Yusuf Küçükdağ**, a.g.e.**, Vakıflar Dergisi, sy.55,s.56

1527-28 tarihinde yapıldığı bilgisi yer almaktadır. Tekkenin vakfiyesi, sahibi adına 1534 yılında tescil ettirilmiştir.[100] Ancak yapının ilk yapım tarihinin daha eski olduğu arşiv kaynaklarında tespit edilmiştir. Sofi Hayrüddin'in 1517-18 tarihli Vakfiyesi'nin özetinde, Ayasofya Kapısı'nın önünde Şeyh Sinân-ı Erdebilî'ye ait bir evin kayıtlı olduğu yazmaktadır.[101] Başka bir arşiv kaydında ise, bu mekânda şeyhe alt katta ibadet için bir oda, üst katta ailesi ile birlikte yaşaması için iki oda, bir mutfak, hamam ve bir su kuyusunun bulunduğu belirtilmiştir.[102] Dedeyev ve Küçükdağ aktarımıyla, Hulvî, "*..Şeyh Sinân-ı Erdebilî, bir müddet sonra Ayasofya Câmii yakınında, kendisine gelen nezirler ve sadakalar ile bir zâviye ve etrafına hücreler yaptırdı…*" ifadelerini kullanmıştır. İlerleyen dönemlerde Şeyh, evini önce zaviyeye çevirmiş, ardından ise yeni hücreler ilave ettirerek tekke haline getirmiştir. 16. yüzyılın son çeyreğinde, Ayasofya Câmii etrafında tadilat ve yeni türbelerin inşa edilmesi çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar ile câmi civarındaki yapıların tesviyesine karar verilmiştir. Şeyh Sinân-ı Erdebilî Tekkesi'nin de Soğukçeşme Sokağı'ndan sökülerek caminin biraz daha uzağına yeniden yapıldığı belirtilmektedir. [103]

Sinân-ı Erdebilî, 1447-1448 yılında Erdebil'de dünyaya gelmiş, 1544-1545 yılları arasında yaşı 100'e ulaşmak üzere iken vefat etmiştir. 1485-1487 yılları arasında İstanbul'a gelip yerleşmiş ve Çelebi Halife şeyhliğine katılmıştır. Şeyhinin 1497'de ölümüyle, yerine geçen Sünbül Sinan Efendi'ye 1529 yılına kadar bağlılığını devam ettirmiştir. Şeyh Sinân-ı Erdebilî ile ilgili, şeyhi Çelebi Halîfe'nin vefatından önce tekkesini kurduğu 1517-1518 tarihine kadar geçen 20 yıllık süredeki faaliyeti hakkında kaynaklarda hiç bir bilgi bulunmamaktadır. [104] Bu bilgiler doğrultusunda, Şeyh Sinân-ı Erdebilî'nin yaşadığı ev ve tekkesinin Mülleri Wienner'in haritasında gösterildiği gibi Soğukçeşme Sokağı üzerinde yer aldığı düşünülmekte ve sokakta bulunan ilk yerleşim yapısının Şeyh Sinân'a ait bir ev olduğu ve yaklaşık 1517-1518 tarihlerinde yapıldığı tahmin edilmektedir.

[100] Baha Tanman, **Sinan Erdebilî Tekkesi,** C.6,s.567
[101] İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri, VGMA 953 81546, s.25
[102] İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri, VGMA 946/1539: 1, s.3
[103] Bilal Dedeyev; Yusuf Küçükdağ, **a.g.e.**,Vakıflar Dergisi, sy.55,s.60
[104] **a.g.e.**, s.58-59

2.2.3. 17. Yüzyıl (Klasik Dönemi)

17. yüzyılda, Osmanlı devleti mali ve politik sıkıntılar içindedir. Bu nedenle bu dönem içerisinde inşaat girişimleri oldukça azdır. Soğukçeşme Sokağı herhangi bir oluşum içine girmemiştir. Soğukçeşme Sokağı'nın çevresinde Ayasofya Camii bünyesinde olacak ilave yapılar yapılmaya devam etmiştir.[105] Tezcan'ın aktarımıyla, Evliya Çelebi, 1634-1635'e rastlayan surlardaki yenileme faaliyetlerini anlatırken, kale üzerinde ve kaleye bitişik ne kadar âyan ve eşraf evi varsa yıktırıldığını belirtmektedir.[106]

Görsel 2. 7: Topkapı Sarayı ve çevresi, Grelot, 1680[107]

[105] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.94
[106] Hülya Tezcan, **Sur-i Sultani,** C.7,s.74
[107] Sinan Ceco, **İstanbul'un Kitabı Fatih,** C.2, s.539

2.2.4. 18. Yüzyıl

Bu dönemin önemli yapılarından biri III. Ahmed Meydan Çeşmesi'dir. Soğukçeşme Sokağı'nın Bab-ı Hümayun'a çıkan kısmında, 1728 yılında Topkapı Sarayı'nın Bab-ı Hümayun kapısı önünde, Perayton isimli Bizans çeşmesinin yerine inşa ettirilmiştir. Çeşme iki basamakla çıkılan bir zemin üzerine oturmaktadır. Çeşme dört cephelidir. Merkezinde sekizgen prizma gövdeli bir su haznesi bulunmaktadır. Haznenin köşelerinde bulunan sebiller ile su servisinde kullanılan çeşmeler birleştirilmiştir. Çeşmenin haznesini içerde çevre koridor oluşturan ve köşeleri yarım daire çıkıntılarla dönen beden duvarı çevirmektedir.[108] Cansever, Sultan Ahmet Çeşmesi'nin sadelikten uzak ve aşırı süslemeleriyle, mimarlar tarafından zevksizliği sebebiyle protesto edildiğini belirtmektedir.[109]

1743 yılında Ayasofya Camii'nin kuzey sınırına bir imaret, 1742 yılında ise dış avluya bir okul ve çeşme inşa edilmiştir.[110] Yapılan, imarethane, sıbyan mektebi, hünkâr kasrı, şadırvan ve kütüphane ile Ayasofya I. Mahmud döneminde kapsamlı bir külliye görünümüne kavuşmuştur.[111]

Tezcan, 1719 depremi sonrasında, III. Ahmed'in sura bitişik ev yasağı ile ilgili emri tekrarladığını belirtmektedir. Tekrar yayınlanan emir, surlar üzerinde ve bitişiğinde ev yapılmasının yasak olmasına rağmen yasağa uyulmadığını göstermektedir. Nitekim 18. yüzyıl içinde Soğukçeşme Sokağı'nda surlara bitişik ahşap konutlar inşa edilmiştir.

Soğukçeşme Sokağı'nda, sokak dokusunu oluşturan konut alanları, 16. yüzyılda Şeyh Sinân-ı Erdebilî Tekkesi'nin taşınmasından sonra 18. yüzyılda inşa edilmişlerdir. 18. yüzyıla ait İstanbul haritalarında Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin her birinin ayrı ayrı çizilmediği, haritalar üzerinde genel sokak dokusunun varlığının belirtildiği görülmektedir.

Aynı yüzyıl içerisinde inşa edilen ilk yapı Bab-ı Hümayun'un kuzeybatısında, Ayasofya İmaret kapısının karşında kalan Nazikî Tekkesi'dir. (Günümüzde pansiyon

---

[108] Ayla Ödekan, **Ahmed III Çeşmesi ve Sebili**, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi C.1, s.116-117
[109] Turgut Cansever, **Osmanlı Şehri,** s.179-180
[110] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.93
[111] Hasan Fırat Diker, **Ayasofya ve Onarımları,** s.89

otel olarak hizmet vermektedir). Tekke, Babu's-saâde Ağası Malatyalı İsmail Ağa tarafından, 1626 tarihli vakfiyesiyle ilk olarak bugünkü Ayasfoya İmaretinin olduğu yere inşa edilmiştir. 1740 yılında Ayasofya imaretinin inşası gündeme gelince, 1740 yılında bugünkü yerine taşınmıştır.[112] Sokağın geri kalanında inşa edilen yapıların inşa tarihleri ile ilgili olarak günümüzde İstanbul Kitaplığı olarak hizmet veren yapıya ait 1782 tarihli bir alım satım belgesi bulunmaktadır.[113]

Görsel 2. 8: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, Fr Kauffer ve Le Chevalier, 1776/1786 (Url- 15)[114]

[112] Mehmet Akif Köseoğlu, **İstanbul'un 100 Tekkesi**, s.126
[113] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.8-9.
[114] İlgili haritada, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapılar ayrı ayrı gösterilmek yerine genel sokak dokusundaki varlığı ile gösterilmiştir; https://www.maphouse.co.uk/antique-maps/middle-east/middle-east/M2326-constantinople-plan-de-la-ville-de-constanti/, Erişim Tarihi: 19.03.2021

2.2.5. 19. Yüzyıl

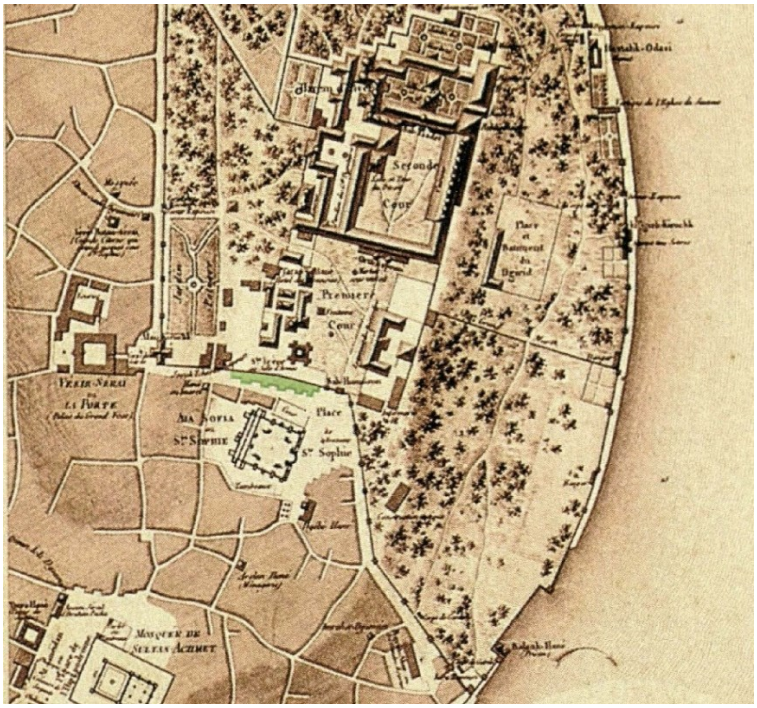
19. yüzyılın, II. Mahmud döneminde (1808-1829) hanedan, Beylerbeyi ve Beşiktaş'taki yeni saraylarda ikamet etmiştir. Sultan Abdülmecid 1856 yılında Dolmabahçe Sarayı'na taşınmış ve Topkapı sarayı, hizmetkârların ikametine bırakılmıştır. Pek az kullanılan saraylar giderek bakımsızlıktan harap duruma gelmiştir. 1861 yılında Yalı Köşkü yıkılmıştır. 1863 yılında Topkapı'da Yaz Haremi olarak adlandırılan bölüm, 1866-1867 yılında ise Bab-ı Hümayun yanında yer alan Maliye Nezareti ve ana kapının üst bölümü olan Beyt'ül Mal yanmıştır.[115]

1808 yılında Alemdar Mustafa Paşa'nın öldürülmesiyle yeniçeri ayaklanmaları yaşanmıştır. Yaşanan bu ayaklanma sırasında, yangın çıkmış ve Ayasofya İmareti'nin vakıf odası ile Soğukçeşme Sokağı yanmıştır.[116] 19. yüzyıl içerisinde çizilen İstanbul haritalarında da 18. yüzyılda çizilen İstanbul haritalarında olduğu gibi Soğukçeşme Sokağı'ndaki evler ayrı ayrı çizilmek yerine, genel sokak dokusunun varlığının belirtildiği şekilde çizilmiştir.

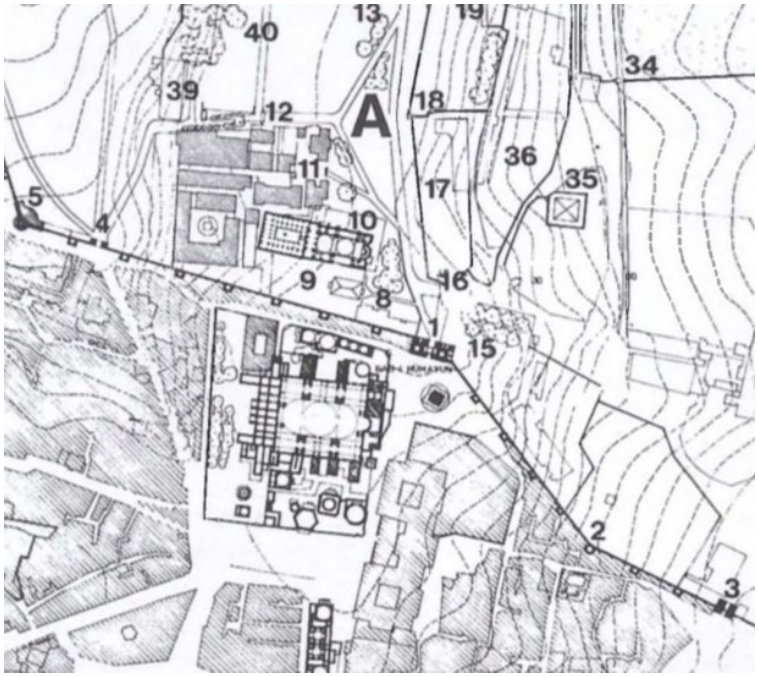

Görsel 2. 9: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, F. Kauffer, I.B. Lechevalier, 1807 (Url- 16)[117]

[115] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.504
[116] Hasan Fırat Diker, **Ayasofya ve Onarımları,** s.95
[117] İlgili haritada, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların genel sokak dokusundaki varlığı ile görülmektedir;

Görsel 2. 10: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, yeşil renk ile nitelenen kısım sur duvarına bitişik yapıları göstermektedir, Kauffer, 1819, (Url- 17)[118]

Görsel 2. 11: Topkapı Sarayı'nın varsayımsal restitüsyon haritasında Soğukçeşme Sokağı, 19. yüzyıl [119]

http://historiccities.huji.ac.il/turkey/istanbul/maps/kauffer_lechevalier_1807_istanbul.html, Erişim Tarihi: 23.02.2021

[118] http://historic-cities.huji.ac.il/turkey/istanbul/istanbul.html, Erişim Tarihi: 23.02.2021, Kauffer, İstanbul haritasının A.I. Melling albümündeki versiyonu, 1819, bakır baskı

[119] İlgili haritada, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların genel sokak dokusundaki varlığı ile görülmektedir; Sedat Hakkı Eldem, Feridun Akozan, Topkapu Sarayı Bir Araştırma, s.7

Görsel 2. 12: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, Mühendishane-i Berriye-i Hümayun Haritası'nda Soğukçeşme Sokağı detayı, 1847-48 (URL- 18)[120]

Sultan Abdülmecit kararıyla, 1847-1851 yılları arasında, mimar Gaspare Trajano Fossati tarafından Ayasofya Camii'nde çok kapsamlı onarımlar yapılmıştır.[121] Yapılan onarımlar sırasında, Fossati Ayasofya ve çevresini gösteren resimler çizmiştir. Fossati'nin yapmış olduğu resimler Soğukçeşme Sokağı hakkında önemli görsel kaynaklardır. Ancak sokakla ilgili en eski gravür İngiliz asıllı John Frederick Lewis tarafından 1830'ların başında çizilmiştir.(Görsel 2.13) Fossati'nin Sultan Abdülmecid'e sunduğu albümde yer alan litografyasında 1852 yılında, Soğukçeşme Sokağı'nda Sur-i Sultani'nin önünde yer alan ahşap renkli evler görülmektedir. Ayasofya'nın arka yüzünde yer alan Soğukçeşme Sokağı'nda olan ahşap evler gibi, ön tarafındaki meydanda da bahçe içinde renkli ahşap evlerin olduğu yer almaktadır. (Görsel 2.14, Görsel 2.15, Görsel 2.16) Bu dönemde, sokakta oturan kişilerden birkaç evin sahibi saray ve Ayasofya Camii'nin görevlileridir. Geri kalan evlerde ise,

[120] İlgili haritada, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların genel sokak dokusundaki varlığı ile görülmektedir; http://sarchives.saltresearch.orghandle123456789103336 , Erişim Tarihi 29.11.2021
[121] Hasan Fırat Diker, **Ayasofya ve Onarımları**, s.105

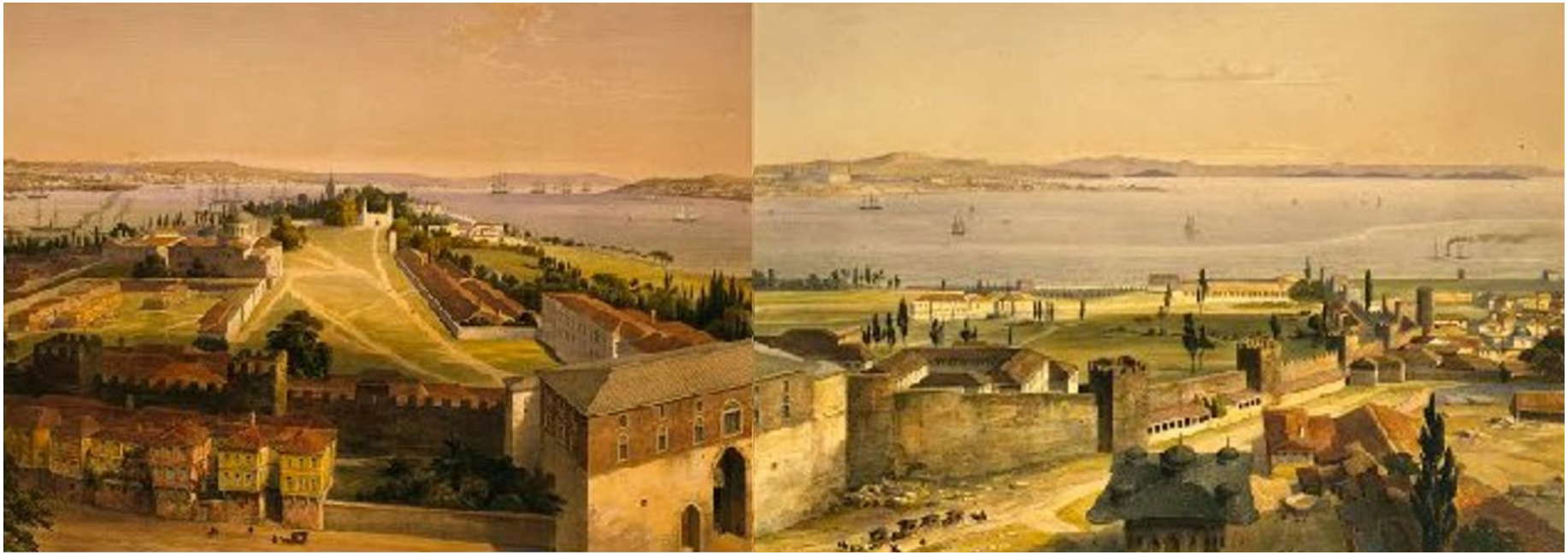
İstanbul'un memur ve esnaf kesiminden kişiler yaşamaktadır. Ancak 1856'dan sonra hanedanın Dolmabahçe Sarayı'na taşınmasıyla beraber Soğukçeşme Sokağı'nın sosyal dokusunda değişiklikler yaşanmıştır.[122]

1860'larda kent dokusu belirli bir düzene sokulmaya çalışılmıştır. Yoğun yerleşim olan semtlerde yollar genişletilmiş, meydanlar açılmıştır. Bu dönemde Ayasofya'ya bitişik olan mahaller yıkılmış ve Hipodrom ile Beyazıt Meydanı girişleri temizlenmiştir.[123] Osmanlı arşivlerinde, 1863 – 1864 yılında, Ayasfoya-i Camii yakınındaki Soğukçeşme Sokağı'nda yaşanan yangın sonrasında, sokaktaki zarar gören hanelerin hızlı bir şekilde onarılmasından belirtilmektedir. (Ek-1) [124] Yine Osmanlı arşivlerinden elde edilen bilgilerde, 1880 yılında, Ayasfoya-i Kebir Camii yakınında Merhum Babüssade Ağası İsmail Ağa dergâhının harem dairesi ve farklı yerlerinde harap ve tamire muhtaç olan yerlerinin tamiri için Şehremini tarafından usul ve nizamına uygun olarak düzenlenmesi için bir keşfin yapıldığı bilgisi verilmektedir. (Ek-2)[125]

Görsel 2. 13: Lewis'in 1830'lar, İmaret kapısı ve Soğukçeşme Sokağı'nın görünümü[126]

[122] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.32
[123] Zeynep Çelik, Diane Favro, Richard Ingersoll, **Şehirler ve Sokaklar,** s.101
[124] BOA, Yer: 500-22634, I..MVL._500-22634, H-08-08-1280
[125] BOA, Evkaf 2, ŞD._103-37, H-18-09-1298
[126] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.8-9

Görsel 2. 14: Soğukçeşme Sokağı'ndan Ahırkapı'ya kadar Topkapı Sarayı görünümü, Gaspare Fossati, 1852 (Url-19).[127]

[127] https://twitter.com/kulturistan/status/844639038237790208/photo/1, erişim Tarihi 29.11.2021; FOSSATI, Gaspard. *Aya Sofia Constantinople, As recently restored by Order of H.M. the Sultan Abdul Medjid*, London, P. & C. Colhaghi, 1852.; Soğukçeşme Sokağı'nın başındaki yapı, Lewis'in 1830'lu yılların başında çizdiği gravüre göre Anadolu karakterine sahipken, Fossati'nin çizimlerinde, sokaktaki diğer evlerle aynı mimari üslupta yeniden yapıldığı görülmektedir.

Görsel 2. 15: Solda Darülfünun binası, ortada Ayasofya, sağda Soğukçeşme Sokağı, Gaspare Fossati, 1852 (Url-19) [128]

[128] https://twitter.com/kulturistan/status/844639038237790208/photo/1, erişim Tarihi 29.11.2021; FOSSATI, Gaspard. *Aya Sofia Constantinople, As recently restored by Order of H.M. the Sultan Abdul Medjid*, London, P. & C. Colhaghi, 1852.

Görsel 2. 16: Ayasofya Camii ve önündeki ahşap evler, 1852. Gaspare Fossati (Url-20).[129]

Görsel 2. 17: Soğukçeşme Sokağı, Pascal Sebah, 1875 (Url-21)[130]

[129] https://nafidurmus.com/ayasofyanin-osmanli-donemindeki-en-unlu-restorasyonu/ , Erişim Tarihi 30.11.2021.; FOSSATI, Gaspard. *Aya Sofia Constantinople, As recently restored by Order of H.M. the Sultan Abdul Medjid*, London, P. & C. Colhaghi, 1852.

[130] http://www.eskiistanbul.net/2398/sogukcesme-sokagi-pascal-sebah-1875#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 14.12.2021

Görsel 2. 18: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, Abdullah Freres, 1880'ler (Url-22)[131]

Görsel 2. 19: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, Abdullah Freres, 1890'lar (Url-23)[132]

[131] http://www.eskiistanbul.net/6934/sogukcesme-sokagi-abdullah-freres-fotografi-1880-ler#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 14.12.2021

[132] http://www.eskiistanbul.net/1369/sogukcesme-abdullah-freres-fotografi#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 14.12.2021

2.2.6. 20.Yüzyıl Son Osmanlı Dönemi

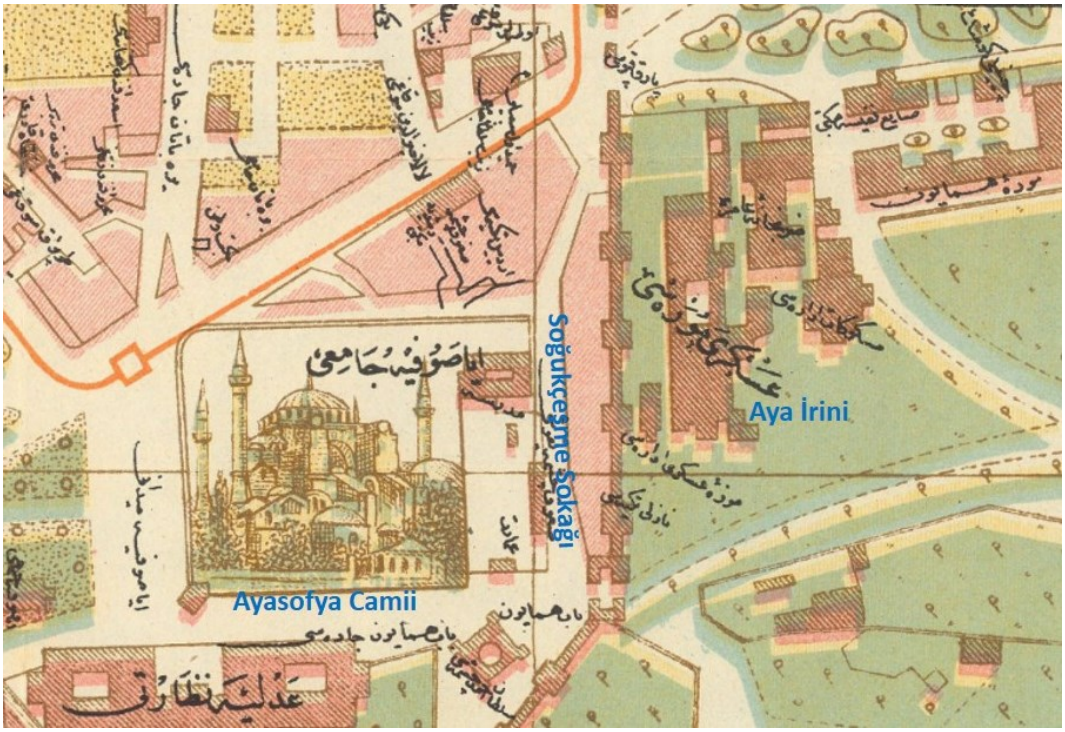
Bu dönemde, Soğukçeşme Sokağı ve çevresinde çok fazla değişim görülmemektedir. 1920 tarihli fotoğrafta, Ayasofya İmareti Kapısı'nın karşısındaki Nazikî Tekkesi'nin sur duvarı ile olan ilişkisi ve Kuzeydoğu cephesindeki 1.katta bulunan cumba detayı görülmektedir.(Görsel 2.22) Aynı dönemde, sokağın arkasında kalan Aya İrini Kilisesi'nde yapılan kazı çalışmaları sırasında ise, 1927 yılında kilisenin güneydoğusundaki büyük sarnıç ortaya çıkarılmıştır.[133]

Görsel 2. 20: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, Alman Mavileri, 1913-14[134]

[133] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.117

[134] İlgili haritada, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların genel sokak dokusundaki varlığı ile görülmektedir.

Görsel 2. 21: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, Necip Bey, 1918 (Url-24)[135]

Görsel 2. 22: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1920 (Url-25)[136]

[135] İlgili haritada, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların genel sokak dokusundaki varlığı ile görülmektedir; https://www.davidrumsey.com/luna/servlet/detail/RUMSEY~8~1~330985~90099407?qvq=w4s%3A%2Fwhat%2FOttoman%2BMapping%3Bsort%3Apub_list_no_initialsort%2Cpub_date%2Cpub_list_no%2Cseries_no%3Blc%3ARUMSEY~8~1&mi=3&trs=1522, Erişim Tarihi: 19.03.2021

[136] https://www.gittigidiyor.com/koleksiyon/1920-sogukcesme-sokak-sultanahmet-kartpostal_pdp_220242381 , Erişim Tarihi: 08.11.2021

2.3. Cumhuriyet Dönemi

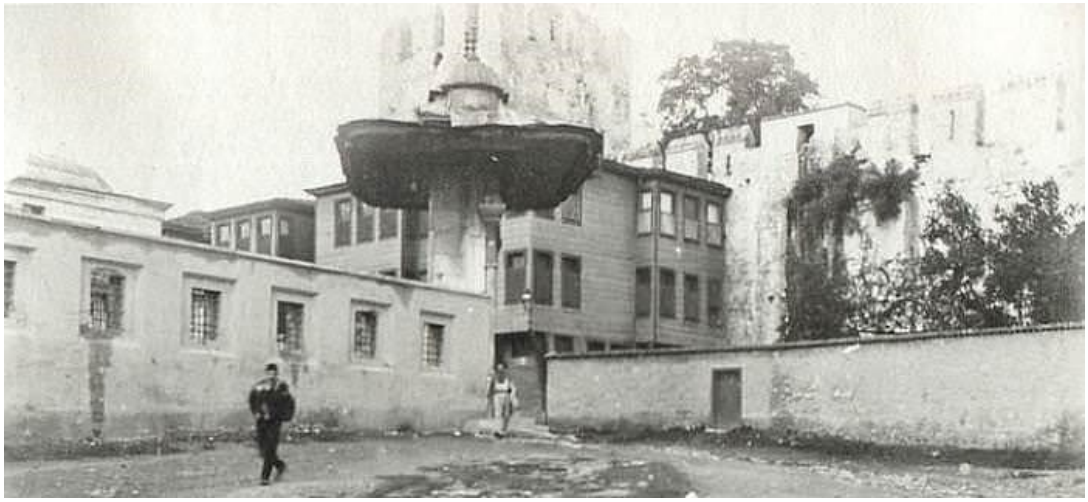
Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde, 1922 yılında saltanatın kaldırılmasıyla, saray bölgesi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne geçmiş ve 1924 yılında müzeye dönüştürülmüştür. 1924 yılından günümüze kadar Topkapı Sarayı sürekli onarımlar çalışmalarıyla varlığını sürdürmektedir.[137] Soğukçeşme Sokağı'nın yakın komşusu olan Ayasofya Camii, 1935 yılında müzeye dönüştürülmüştür. Bununla birlikte müzede onarım ve araştırma çalışmaları hız kazanmıştır.[138] Yine bu dönemde, Aya İrini'de, 1946-1947 yılları arasında Muzaffer Ramazanoğlu, 1958-1961 yılları arasında da Feridun Dirimtekin kazı çalışmaları ve araştırmalar yapmış ve Soğukçeşme Sokağı'na uzanan sarnıç kalıntılarına ulaşmıştır. [139] Sokağın çevresinde yer alan 19. yüzyıla ait Darülfünun binası, Adliye Nezareti'ne devredilmiş ve 1933 yılında çıkan yangın sonucu yok olmuştur. [140]

Görsel 2. 23: 1933 yılı çıkan yangından sonra Darülfünun binasının durumu, (Url-26) [141]

[137] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.504
[138] Wolfgang Müller Wiener, **İstanbul'un Tarihsel Topoğrafyası**, s.94
[139] Erdem Yücel, **Aya İrini Kilisesi,** C.1, s.433
[140] Afife Batur, **Darülfünun Binası**, C.2, s.566
[141] https://twitter.com/tarihlugati/status/1251198238566363136/photo/1, Erişim Tarihi: 10.11.2021

Soğukçeşme Sokağı'nda yer alan evler, zaman içinde yeniden yapılmış veya onarımlar görmüştür. Bu süreç içerisinde, evlerin cephelerinde değişiklikler görülmüştür. Cephelerde, pencere ve pervazlarına formlar verilmiş, ahşap payandalara füruşlar eklenmiştir.[142]

Görsel 2. 24: Soğukçeşme Sokağı, 1900'ler (Url-27)[143]

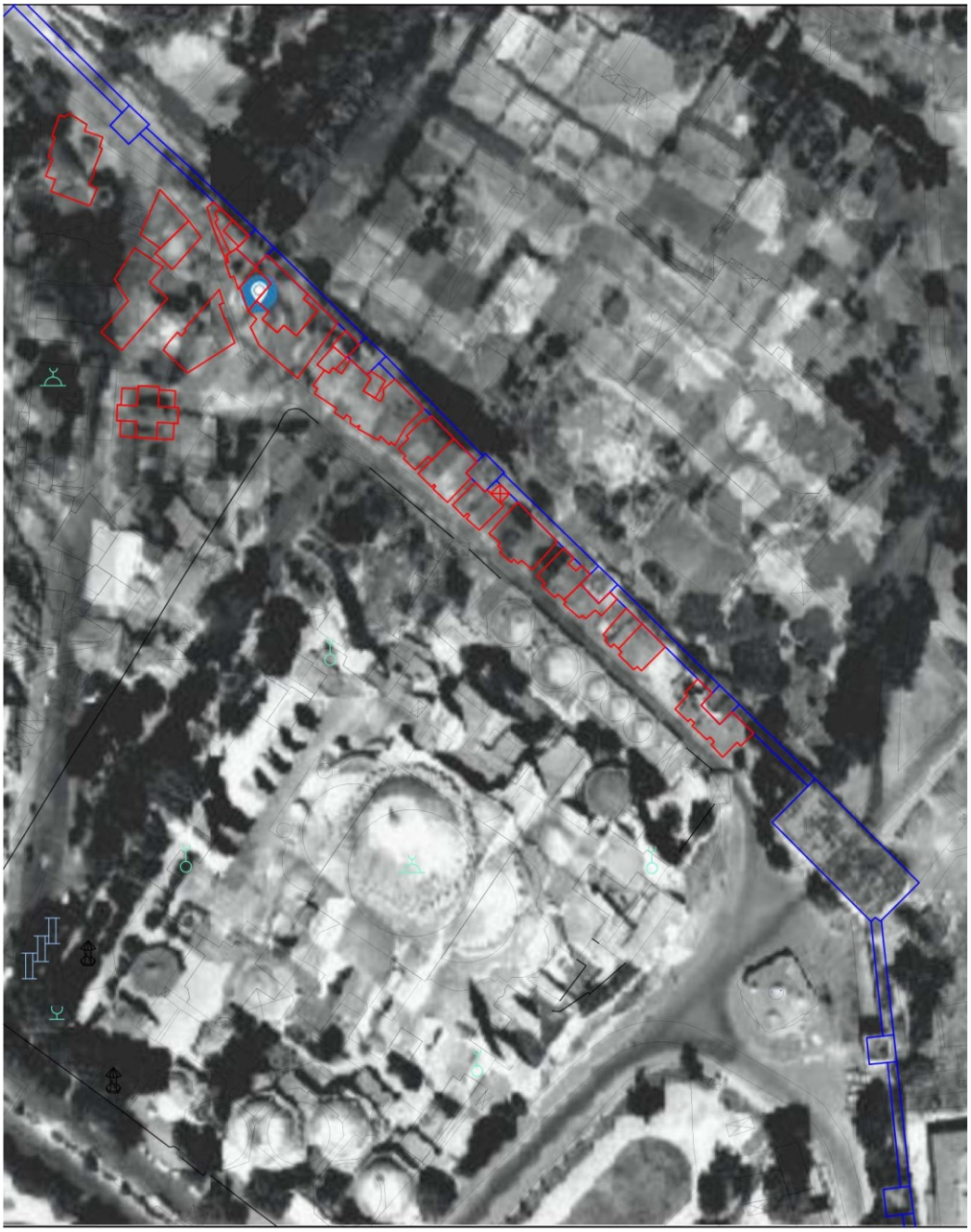

Görsel 2. 25: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1900'ler. (Url-28)[144]

[142] Gözde Benzergil, **Tarihi Sokak Strüktürlerinde Cumhuriyet Döneminde Meydana Gelen Değişimlerin Koruma Bağlamında İrdelenmesi : Kemeraltı 871 Sokak Örneği,** Yüksek Lisans Tezi, s.46-49

[143] http://www.eskiistanbul.net/2050/sogukcesme#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 14.12.2021

[144] http://www.eskiistanbul.net/6753/sogukcesme-sokagi#lg=0&slide=0, Erişim Tarihi:14.12.2021

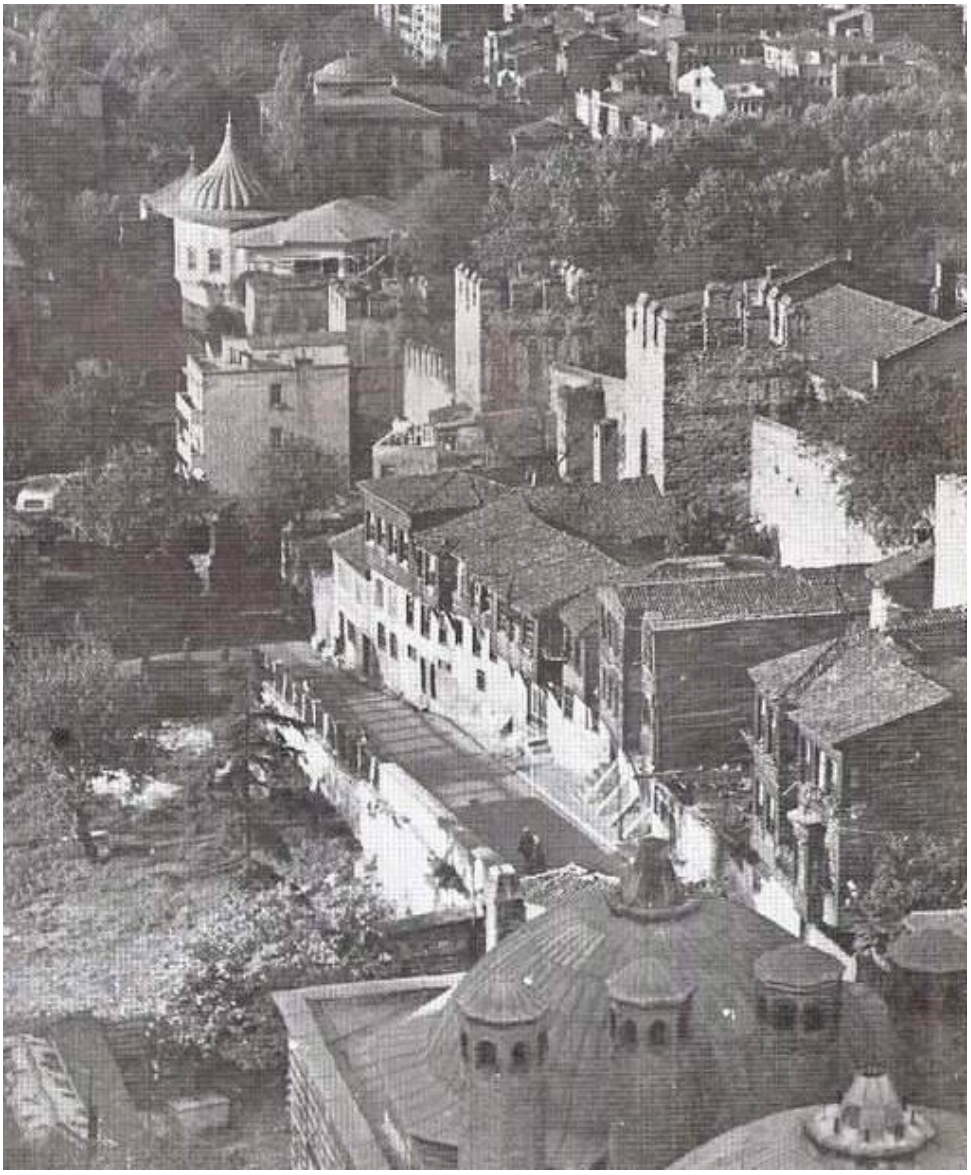

Görsel 2. 26: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi hava fotoğrafı ile hali hazırın çakıştırılması, 1946 (Azaklı, 2021)[145]

Yeni şekillenen yapısıyla sokaktaki evler bütünlük ve tutarlılık içinde 1940'lı yıllara kadar değişmeden kalmıştır. 1950'lerin sonunda kadar ev sahipleri ya da kiracılar evlerde oturmaya devam etmiştir. Ancak, 1950'lerden sonra artan nüfus, şehirdeki genel değişim, Soğukçeşme Sokağı'na da yansımıştır. Evlerde oturan ev

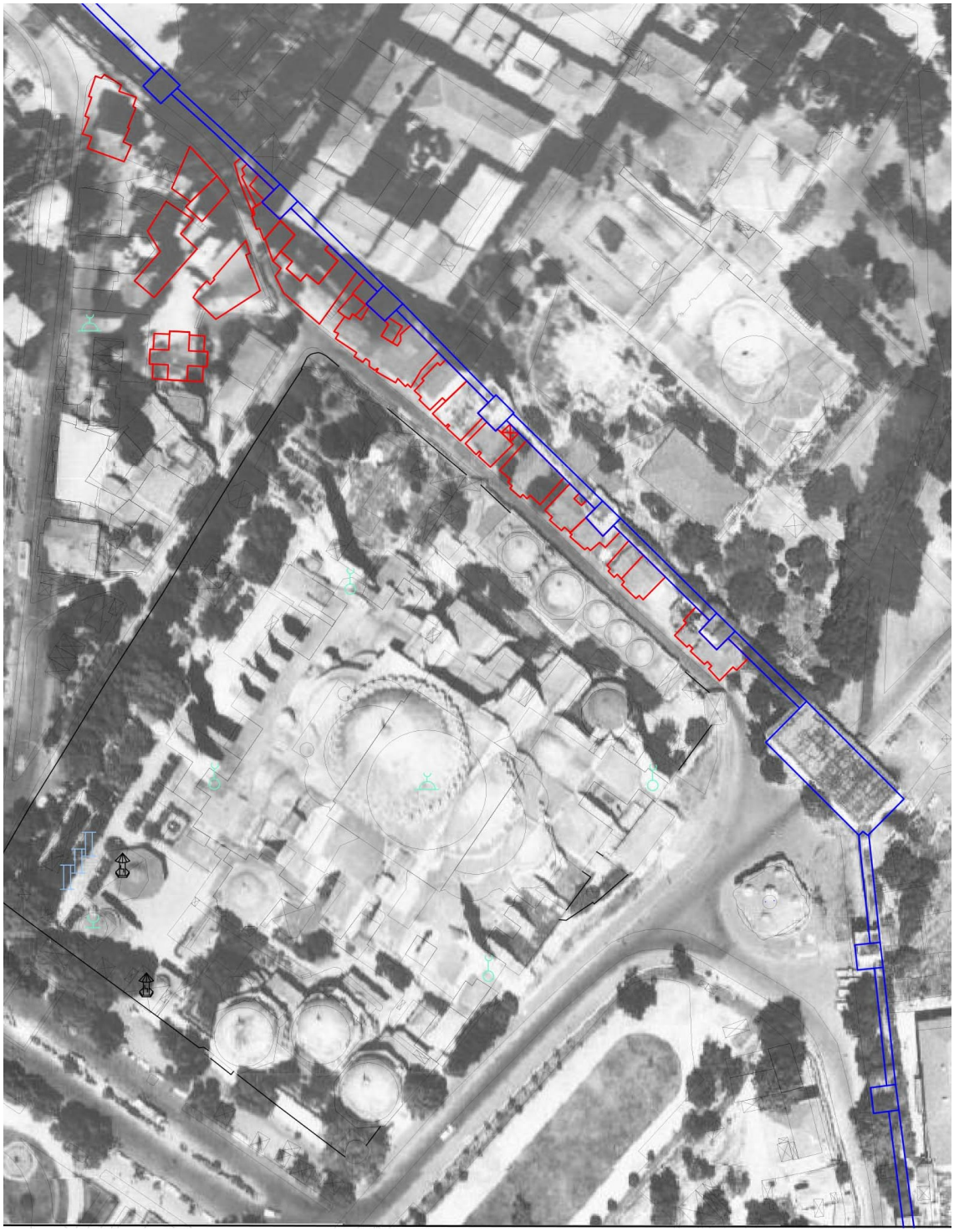
[145] İstanbul Büyük Şehir Belediyesi'nden alınan hava fotoğrafları günümüz hali hazır ile çakıştırılmıştır.

sahipleri ya da kiracılar, evlerden çıkmış ve yerlerine düşük gelirli kişiler gelmiştir.[146] Yine bu dönemde, tek ailelerin oturduğu eski evler, 5-6 katlı binalara dönüşmeye başlamıştır. Yüksel, bu durumun sonucunda kültür faktörünün de değiştiğini ve tutarlı bir üsluba sahip olan eski yapıların kısa sürede yapılan demiri az, çimentosu eksik, üslupsuz ve çirkin binaların almaya başladığını belirtmektedir.[147]

Görsel 2. 27: Ayasofya minaresinden çekilen Soğukçeşme Sokağı, İstanbul Kitaplığı ve yakınındaki yapılar görünmektedir, t.y. (Url-29)[148]

[146] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı**, s.18
[147] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde**), s.158
[148] http://www.eskiistanbul.net/953/ayasofyadan-sogukcesme#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

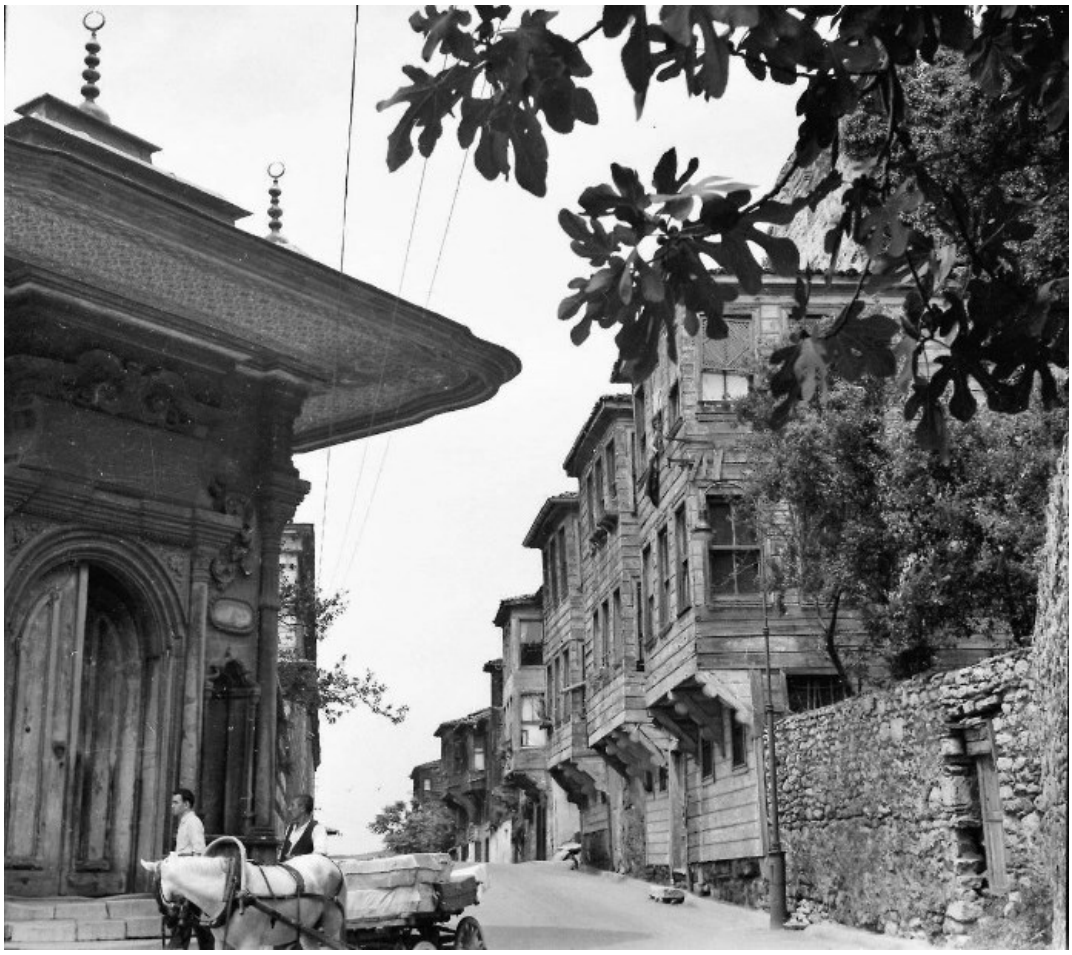

Görsel 2. 28: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi hava fotoğrafı ile hali hazırın çakıştırılması, 1966 (Azaklı, 2021)[149]

[149] İstanbul Büyük Şehir Belediyesi'nden alınan hava fotoğrafları günümüz hali hazır ile çakıştırılmıştır.

Görsel 2. 29: Solda tarihi bilinmeyen Soğukçeşme Sokağı'ndaki İstanbul Kitaplığı fotoğrafı, (Url-30)[150] sağda yapının güncel fotoğrafı (Azaklı, 2021)

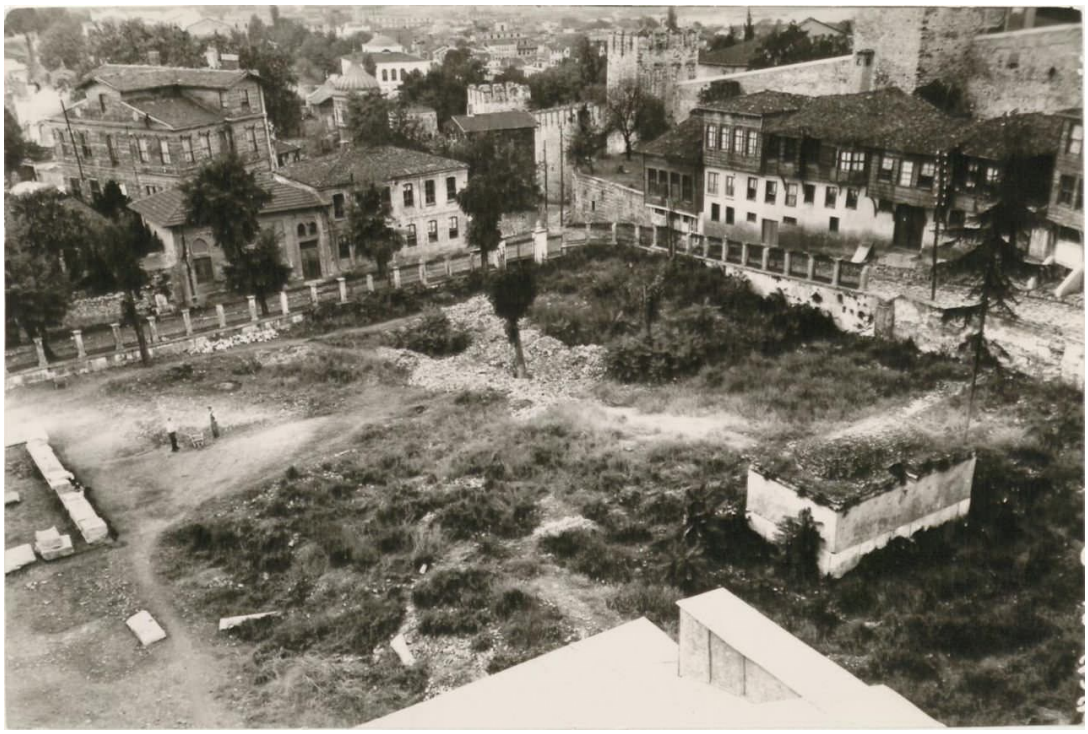

Görsel 2. 30: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1960'lı yıllar (Url-31) [151]

[150] http://www.eskiistanbul.net/398/sogukcesme-sokak#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 13.12.2021
[151] http://www.eskiistanbul.net/197/sogukcesme-sokagi-1960li-yillar , Erişim Tarihi: 13.12.2021

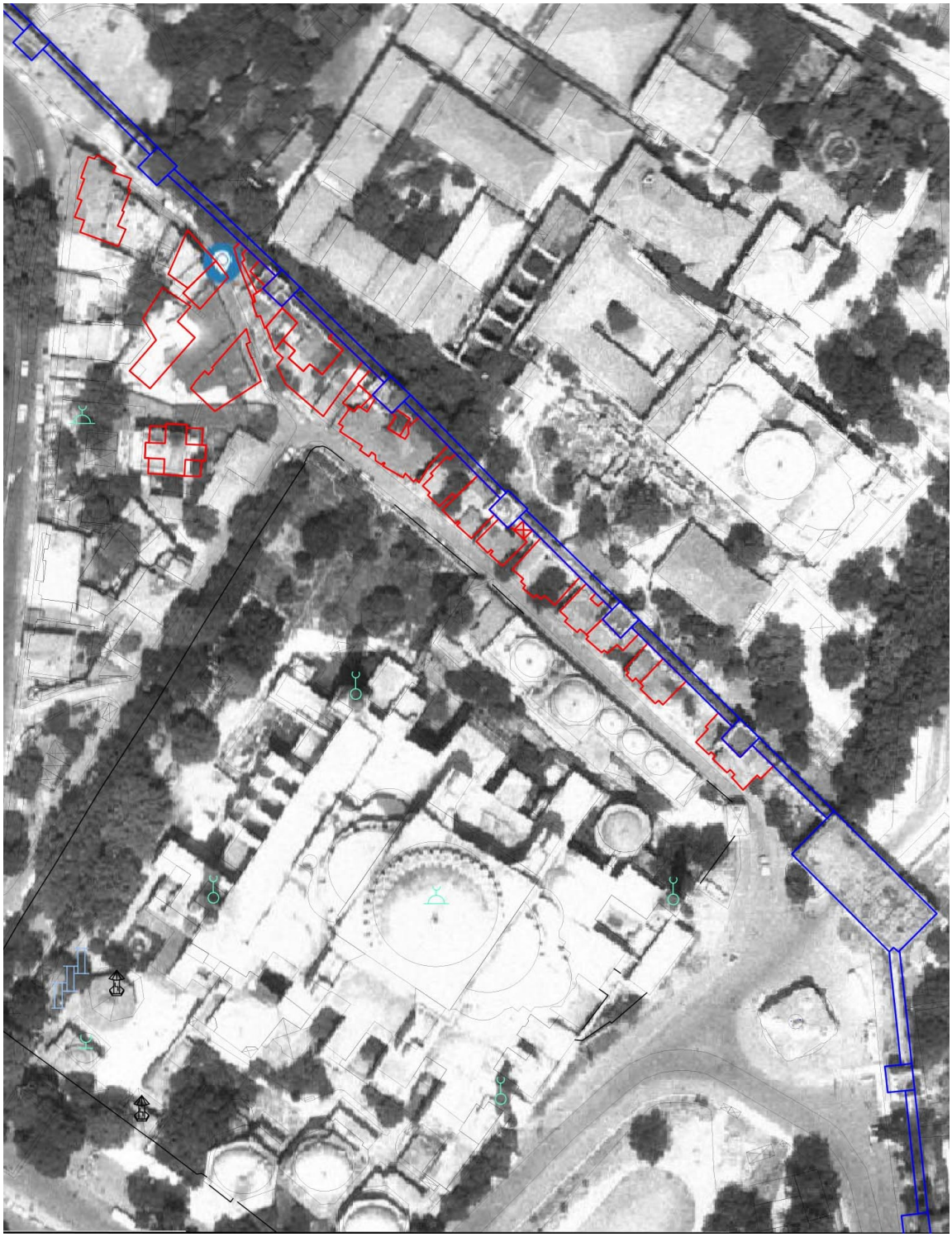

Görsel 2. 31: Soğukçeşme Sokağı, 1967 (Url-32)[152]

Görsel 2. 32: Soğukçeşme Sokağı, 1967, Salt Araştırma, Ali Saim Ülgen Arşivi, (Url-32)

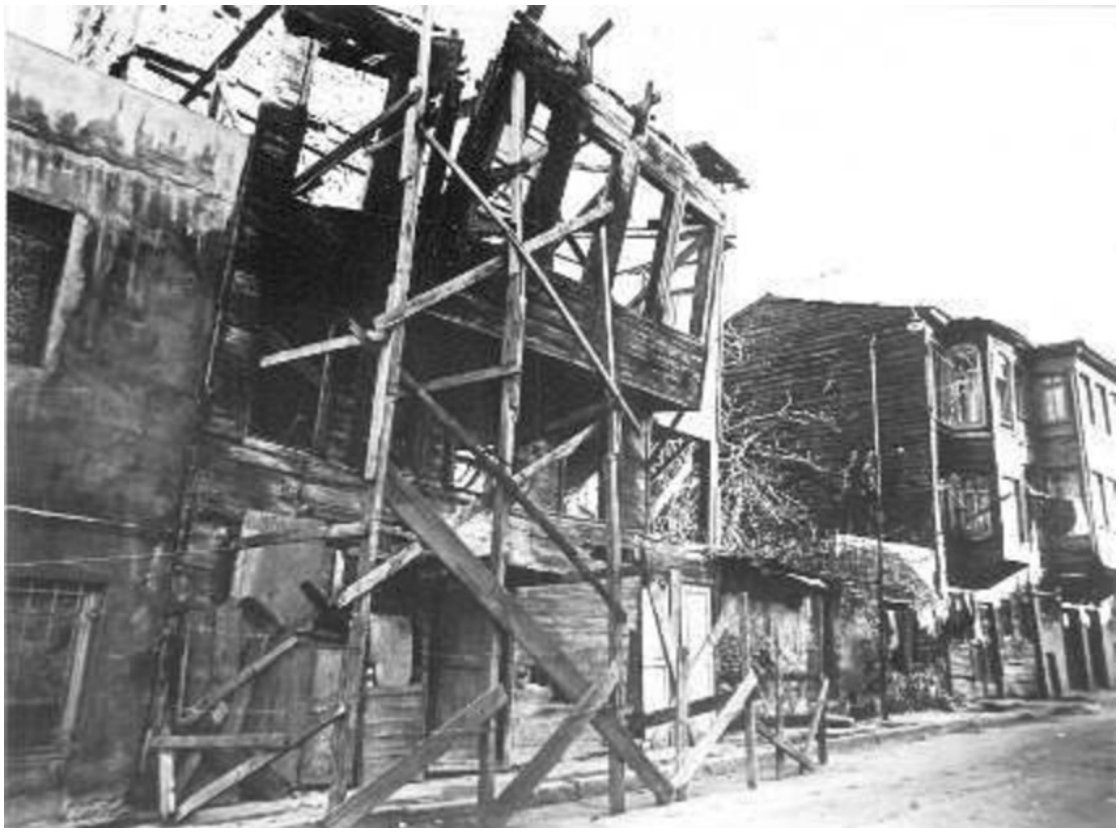
[152] http://www.eskiistanbul.net/5605/sogukcesme-1967#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

Görsel 2. 33: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi hava fotoğrafı ile hali hazırın çakıştırılması, 1976 (Azaklı, 2021)[153]

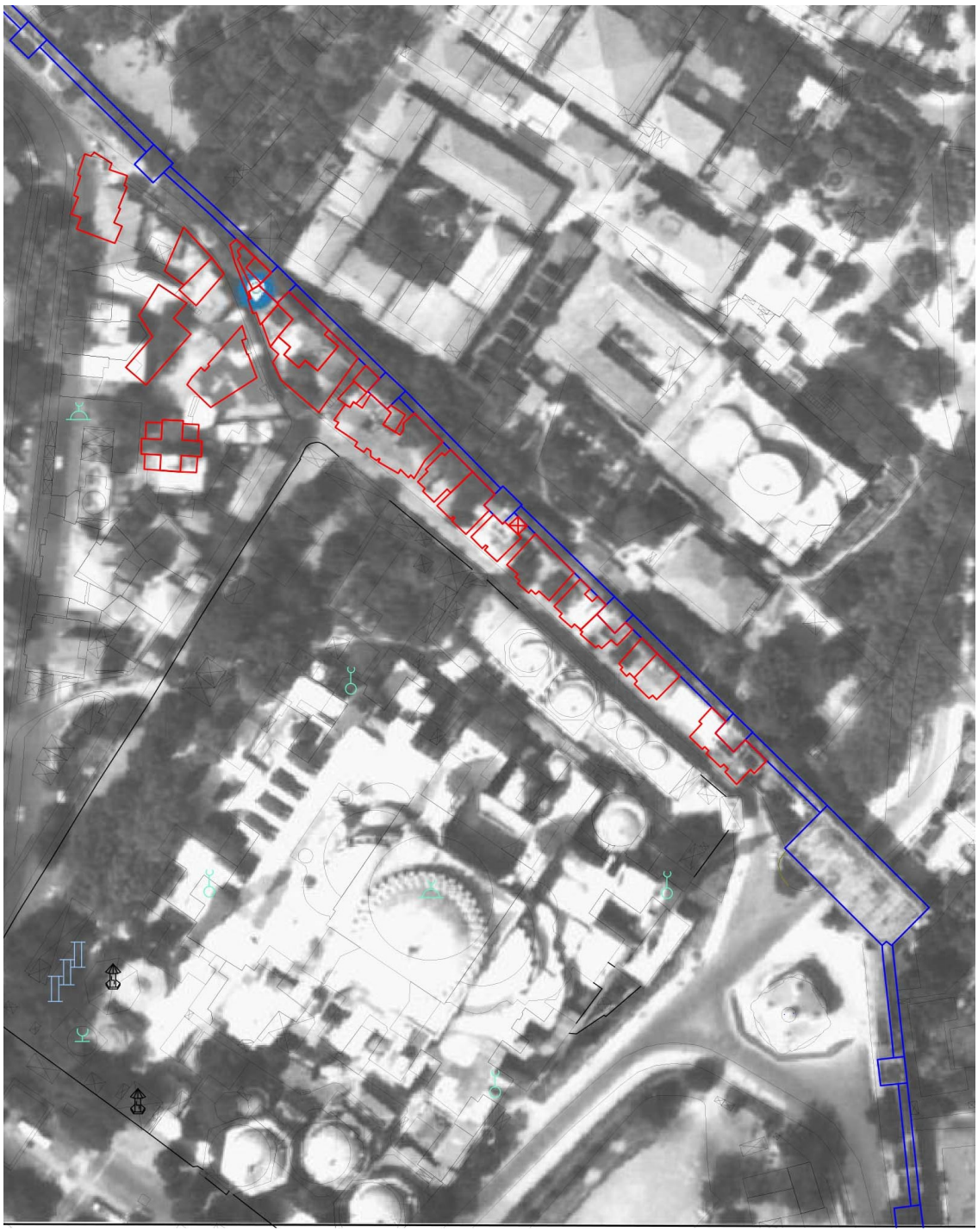
[153] İstanbul Büyük Şehir Belediyesi'nden alınan hava fotoğrafları günümüz hali hazır ile çakıştırılmıştır.

1970'li yıllara gelindiğinde, sokaktaki evler harap duruma gelmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Anıtlar Yüksek Kurulu Sokağı incelemiş ve sokakla ilgili kararlar alınmıştır. Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı, sokaktaki evler için Turizm Bakanlığı'nın yaptığı ön çalışmasını onaylamıştır. Bakanlar Kurulu'nun 06.09.1982 kararnamesi ile Soğukçeşme Sokağı'nı turizm merkezi ilan edilmiştir. Yine Bakanlar Kurlunun 10.10.1983 tarihli 83/7210 sayılı kararnamesi ile Topkapı Sarayı'na en yakın ev olan Nazikî Tekkesi'nin, Vakıflar mülkü olmasından dolayı, sökülüp aynen yapılması zorunlu kılınmıştır.[154] 1977 -1979 yılları arasında, Nezih Eldem önderliğinde Atilla Yücel ve Melih Kamil tarafından "Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi Önerisi" hazırlanmış ama proje uygulamaya geçmemiştir.[155]

Görsel 2. 34: Soğukçeşme Sokağı'nda yıkılma noktasına gelen yapı (2 ada 56 parsel), 1970'ler, (Url-33)[156]

[154] Çelik Gülersoy, Soğukçeşme Sokağı,s.35
[155] Canan Osmanağaoğlu İlmen, **Tasarımları ve Eğitimciliği Işığında Nezih Eldem'in Mimarlık Anlayışı,** Yüksek Lisans Tezi, s.67
[156] https://www.researchgate.net/figure/Sogukcesme-Street-before-restoration-Reproduced-from-Sogukcesme-Sokagi-the-promotional_fig10_280948930 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

Görsel 2. 35: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi hava fotoğrafı, 1982 (Azaklı, 2021)[157]

[157] İstanbul Büyük Şehir Belediyesi'nden alınan hava fotoğrafları günümüz hali hazır ile çakıştırılmıştır.

Sokak, 1984 'te, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından cepheleri aynı kalacak şekilde restore edilmeye başlanmıştır. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, (TURİNG veya TTOK) 6 Kasım 1923 yılında, Gazi Mustafa Kemal'in talimatları üzerine, Avrupa'daki uygulamalar örnek alınarak, Reşit Saffet Atabinen başkanlığında kurulmuştur. İlk unvanı Türk Seyyahin Cemiyeti'dir. Daha sonra Türk Turing Kulübü (Touring Club Turc) unvanını almıştır. Günümüzde ise Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu olarak hizmet vermektedir.

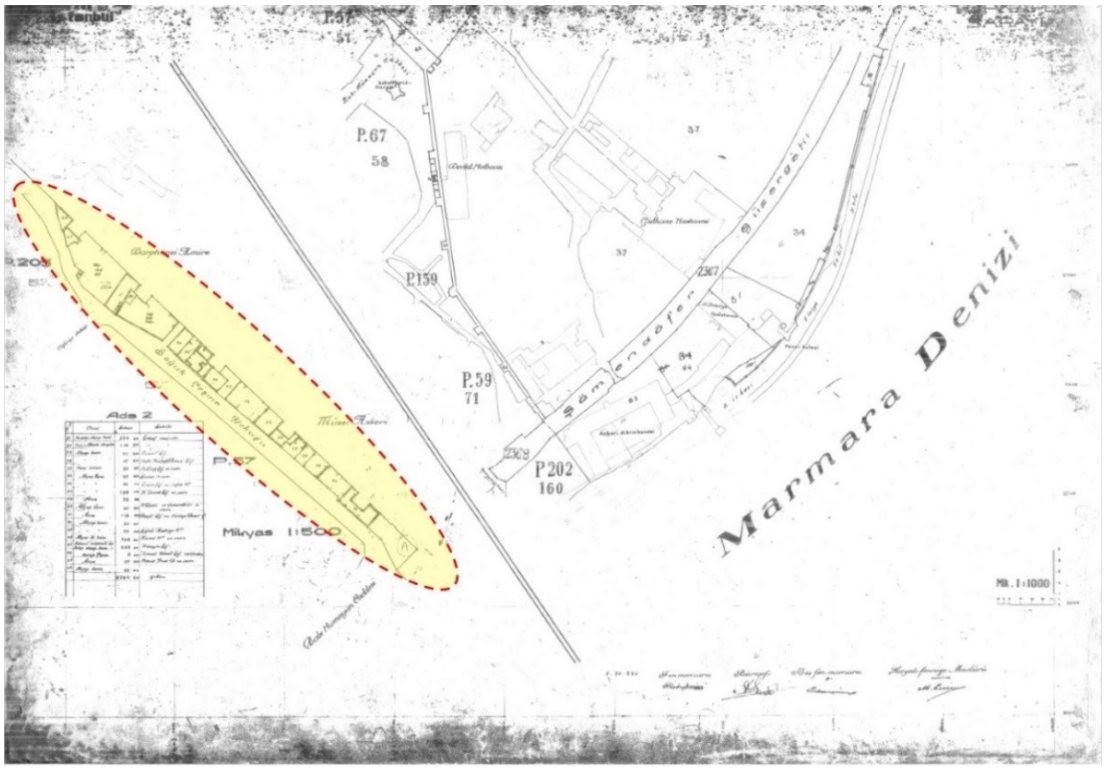
TURİNG kurumunun kurucu başkanı olan Reşit Saffet Atabinen'in 42 yıllık görev döneminden sonra, 1965 yılında vefatı ile Çelik Gülersoy yönetimi devralmıştır. Kurumunun herkes tarafından tanınması ve önemli çalışmaların yürütüldüğü dönem, Çelik Gülersoy'un (d.1930-ö.2003) genel müdürlüğü sürecinde olmuştur. Çelik Gülersoy, 1947 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisiyken memur olarak TURİNG kurumunda çalışmaya başlamış, 1957 yılında müdür muavini, 1961-1967 yılları arasında kurumun hukuk müşavirliği görevlerini yapmıştır.[158] Çelik Gülersoy'un genel müdürlüğü döneminde; Batı örneklerinden yararlanılarak, ilk teknik yol yardım servisi kurulmuş, turistlere kredi açılması sistemine geçilmiş, renkli ve yabancı dillerde kitapların yayımlanmasına başlanmış, turizme yönelik enformasyon hizmetleri başlatılmıştır. Çelik Gülersoy ismi de izleyen yıllarda İstanbul'un tarihî mekânlarının turizme kazandırılması konusunda yaptığı çalışmalarla özdeşleşmiştir.

1979 yılında, İstanbul Belediyesi ile TURİNG kurumu arasında, İstanbul'daki parklar ve köşklerin imarı, ıslahı ve işletilmesi için protokol yapılmıştır. Bu protokol kapsamında çok sayıda turistik mekân ıslah edilerek TURİNG tarafından işletilmeye başlanmıştır. [159] Gazeteci Tuğrul Şaykay, 2000 yılında kaleme aldığı köşe yazısında, kurumun faaliyet alanın genişlemesinin, dönemin cumhurbaşkanı Kenan Evren ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Nurettin Sözen'in Çelik Gülersoy'a verdiği destek ve teşvikler ile olduğunu belirtmiştir. Şaykay'a göre, destekler sayesinde

[158] İstanbul, **Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu (TTOK),** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.7, s.117.
[159] Celali Yılmaz, **Turing,** (makale), Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi, C.6, s.313

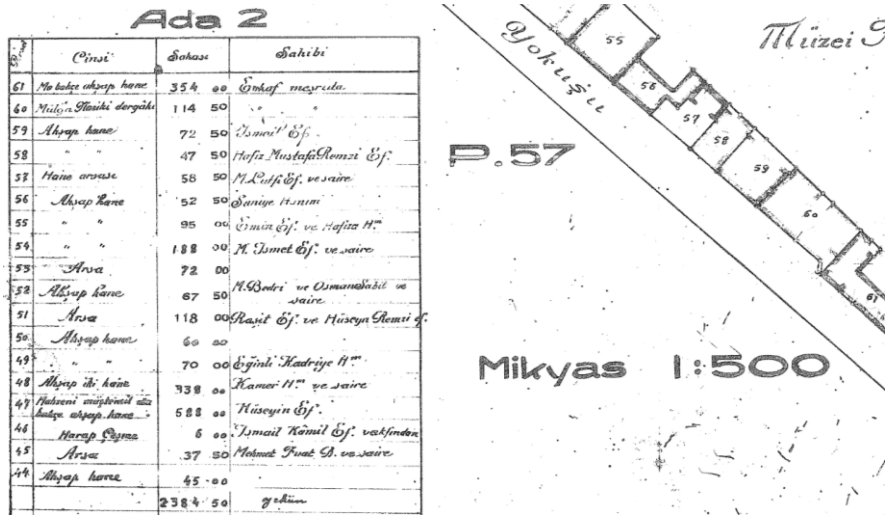
TURİNG kurumu İstanbul'un tarihi mekânlarından bir kısmının işletme hakkını kazanmıştır.[160]

Soğukçeşme Sokağı'nın restorasyon çalışmaları gündeme geldiğinde, TURİNG kurumu önemli bir hakim noktadadır. Ancak dönemin ANAP'lı İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların "gecekondu" niteliğinde olduğunu söyleyerek bu çalışmalara karşı çıkmıştır. Ayrıca Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan bilgiye göre Dalan, bu yapıları yıkmak istediğini ve Yüksek Kurul'un korunması gerekli kararının aceleye geldiğini belirtmiştir.[161] Aynı dönemde, bilim ve sanat camiası da tapu kayıtlarının incelenmesini istemiştir. Yapılan incelemeler sonucunda sokaktaki evlerin gecekondu değil, Topkapı Sarayı mensupları ve Ayasofya çalışanlarına ait olduklarını ortaya konmuştur.[162]

Görsel 2. 36: 01.10.1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı'nı gösteren kadastral harita[163]

[160] Tuğrul Şaykay, **Turing Batıyor Mu?,** (köşe yazısı), Hürriyet Gazetesi, 6 Nisan 2000
[161] Cumhuriyet Gazetesi, 27 Ekim 1987, 11 Kasım 1985
[162] Safiye Özgüven, **Tarih-Kültür Varlıkları Eski Yapıların Korunması, Yeniden Kullanımı ve Turizm Açısından Önemi Özgün Bir Örnek: Soğukçeşme Sokağı ve Evleri,** Yüksek Lisans Tezi, s.80
[163] Sit Alanları Daire Başkanlığı'ndan alınan 01.10.1930 tarihli kadastral harita

Görsel 2. 37: Görsel 2.36'dan detay; 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'ndaki hanelerin sahipleri

Restorasyon çalışmalarının engellenmesi amacıyla, Bedrettin Dalan tarafından dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren, yapılan çalışmaları incelemek için sokağa getirilmiştir. Gülersoy, Kenan Evren'in ziyaretinden sonra bazı gazetelerde, "Belediye Başkanı'nın Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nu Cumhurbaşkanı'na şikâyet ettiği ve Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in de yapılan çalışmaları beğenmediğine dair yazılar yayınladıklarını belirtmiştir.[164] Ancak Kenan Evren yapılan çalışmaların devam etmesini istediğini bildirmiştir. Bu onaydan sonra inşaat hızlandırılmış ve Soğukçeşme Sokağı'ndaki Ayasofya Pansiyonları 14 Ekim 1986 tarihinde hizmete açılmıştır.[165]

Görsel 2. 38: Bedrettin Dalan, Çelik Gülersoy ve barışmalarına vesile olan Gazeteci Leyla Umar,1995

[164] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.13-35
[165] Müge Ceyhan, **İstanbul'da Tarihi Çevre Koruma ve Basın: Cumhuriyet Gazetesi Üzerinden Bir Deneme,** Yüksek Lisans Tezi, s.67; Cumhuriyet Gazetesi, 15 Ekim 1986.

1980'ler İstanbul'unun iki önemli aktörünün, kentsel projelerde, yukarıdaki resim dışında hiçbir zaman aynı tarafta olmamış ve el sıkışmamıştır. Sönmez'e göre, Dalan ve Gülersoy'u buluşturan ortak payda, "İstanbul sevgisi ve ilgisidir." Ancak bu sevginin ortaya sunuluşu birbirinden farklıdır. Bedrettin Dalan yaptığı hizmetler karşılığı kendisine "İstanbul Bedri"'yi lakap olarak seçmiştir. Çelik Gülersoy ise İstanbul üzerine yazdığı kitaplarında İstanbul sevgisini dile getirmektedir. Sönmez, Gülersoy'un İstanbul'a yaptığı hizmetleri hiç de mütevazı olmayan üslubuyla ilan ettiğini söylemektedir.[166]

KAPAK

BELEDİYELER / TÜRKİYE'NİN EN BAŞARILI YÖNETİCİSİ

"İstanbul Bedri..."

Kimi zaman "hukuk tanımaz bir zorba", kimi zaman da zenginden alıp fakire dağıtan bir tür "Robin Hood" olarak tanımlanan Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, İstanbulluların gözünde partisi ANAP'tan çok daha büyük bir oy potansiyeline sahip

"Bana 'İstanbul Bedri' desinler..."

Nokta muhabiri İzmir eski Belediye Başkanı Osman Kibar'ın yaşamı boyunca "Asfalt Osman" diye anıldığını hatırlatarak, "Ya siz neyle anılmak istersiniz?" diye sorduğunda, Bedrettin Dalan utangaç bir gülümsemeyle gözlerini önüne indirmiş ve yukarıdaki yanıtı vermişti: "İstanbul Bedri desinler..."

İstanbul Anakent Belediyesi Başkanı hemen ardından gerekçesini de açıklayacaktı: "Ben asfaltla özdeşleşmek istemem. Haliç'le de istemem. Bir tek şeyle anılmak isterim; İstanbul'la..."

Bedrettin Dalan adının başına "İstanbul" ekinin getirilmesini "mütevazı bir tebessüm"le de olsa, bugün kendisi için son derece uygun buluyordu. Oysa, 1959 yılında Aydın'ın Germencik ilçesinden yola çıkarak elinde bir tek bavulla bu "taşı toprağı altın" kente ilk adımını attığında, duyduğu en güçlü his "ürküntü" olmuştu. Ne ki, yıllar akıp geçmiş, Dalan "taşı", "toprağı", "altını" yoğurup, "ürküntü"sünü üstünden atmış, korktuğu kentin adını kendine "lakap" seçmişti. Bu geleceğe yönelik "lakap", belki de yepyeni bir tartışma

26 NOKTA 13 NİSAN 1986

Görsel 2. 39: Dalan kendisini "İstanbul Bedri" olarak adlandırmaktadır. (Nokta,1986)

Dönem içerisinde Dalan ve Gülersoy arasında yaşanan polemikler pek çok gazete kupürlerine yansımıştır. Takvim Gazetesi'nin 27 Ekim 1985 tarihli yayınında, Bedrettin Dalan'ın "*...Biz padişahımızın kendi sarayı önünde eve izin vermeyeceğiz...*" diyerek sokaktaki yapıları yıkmak istediği belirtilmiştir. Dönemin Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Genel Müdürü Çelik Gülersoy'un ise " *...Bu kararlar varken bu binalar, hukuk dışı hiçbir şekilde yıkılamaz...*" şeklinde konuştuğu ifade edilmiştir. Yine Takvim Gazetesi'nde yer alan habere göre, Doğan Kuban da bu polemiklere katılıp, "*... Bu evlerin gecekondu ile ne alakası var? Asıl garip olan burasını sorun haline getirmektir. Eski İstanbul'da hisarların ve Yedikule'nin içi de evlerle doldurulmuştur. Bu, Osmanlının karakteristik yerleşim biçimidir. 18. yüzyılda bu sokak vardı...*" şeklinde Soğukçeşme Sokağı'ndaki restorasyon çalışmalarını desteklediğinden bahsedilmektedir.[167]

[166] Funda Öz Sönmez, **Seksenler İstanbul'u Kentsel Söylemini Popüler Yazılı Medya Üzerinden Okumak,** Doktora Tezi, s.40-41
[167] Takvim Gazetesi, 27 Ekim 1985

Sahibi: Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik Türk Anonim Şirketi adına Nadir Nadi, ● Genel Yayın Müdürü: Hasan Cemal, Müessese Müdürü: Emine Uşaklıgil, Yazı İşleri Müdürü: Oktay Gönensin, ● Haber Merkezi Müdürü: Yalçın Bayer, Sayfa Düzeni Yönetmeni: Ali Acar, ● Temsilciler: ANKARA: Yalçın Doğan, İZMİR: Hikmet Çetinkaya, ADANA: Mehmet Mercan. İstanbul Haberleri: Reha Oz, Dış Haberler: Ergun Balcı, Ekonomi: Osman Ulagay, Kültür: Aydın Emeç, Magazin: Yalçın Pekşen, Spor Danışmanı: Abdülkadir Yücelman, Düzeltme: Refik Durbaş, Araştırma: Şahin Alpay, İş - Sendika: Şükrana Kıracı, Haber - Araştırma: Ufuk Güldemir, ● Koordinatör: Ahmet Korulan, ● Mali İşler: Erol Erkut, İlan: Ziya Ergeor, Hakla İlişkiler: Gülderen Koşar, İdare: Hüseyin Gürer, İşletme: Sadun Sönmez. Basın ve Yayın: Cumhuriyet Matbaacı 39/41 Cağaloğlu İstanbul, PK: 246-İstan Bürolar: Ankara: Ziya Gökalp Bulvarı Telex: 42344 ● İzmir: Halit Ziya Bulv 52359 ● Adana: Çakmak Cad. No:

TAKVİM 27 Ekim 1985 İmsak: 4.56 Güneş: 6.21 Öğle: 11.53 İkindi: 14.46 Akşam: 17.14 Yatsı: 18.34

YIL 1860 — İstanbul'un ilk fotoğrafçılarından Sultan Abdülaziz'in fotoğrafçısı Kargapulos'un objektifinden Soğukçeşme Sokağı'nın 125 yıl önceki görüntüsü.

YIL 1985—Restorasyon çalışmalarından sonra arkadaşımız Ender Erkek'in objektifinden Soğukçeşme Sokağı'nın bugünkü görüntüsü.

Soğukçeşme sokağının çilesi

İstanbul Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'a göre "Sokaktaki evler, mimari bir yozlaşmanın sonucu yapılan gecekondulardır ve padişahın sarayı önündeki evlere izin verilemez."

KEMAL KÜÇÜK

Turing ve Otomobil Kurumu'nca turizm amaçlı kullanıma açılmak üzere restore edilen Sultanahmet Alanı'nda, Ayasofya'nın ardındaki **"Soğukçeşme Sokağı"**ndaki çalışmalar, hiçbir yazılı emir ve tebligat olmaksızın Anakent Belediyesi'nce engelleniyor. İstanbul Anakent Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan**, çeşitli tarihlerde alınan, Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in de imzasının bulunduğu Bakanlar Kurulu, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Yüksek Anıtlar Kurulu kararı ile **"korunan"** sokağı yıkabilmek için Anakent Belediyesi'nde kendi kurduğu **"Danışma Kurulu"**nun karar almasını bekliyor.

Topkapı Sarayı'nın duvarlarına yaslanmış olan 200 yıllık **"Soğukçeşme Sokağı"**nı **"Biz padişahımızın kendi sarayı önünde ev izin vermeyeceğiz"** diyerek yıkmak isteyen Bedrettin Dalan, Turing ve Otomobil Kurumu'nun onarım ve restorasyon işlemlerine başladığı sokaktaki çalışmaları eylül ayı başında Eminönü Belediyesi ekiplerinin müdahaleleri ile durdurmak istemişti.

KARARLARA RAĞMEN

Turing ve Otomobil Kurumu'nun, sokağın başındaki Naziki Tekkesi şeyhinin konağı olan büyük yapıyı Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden iki yıllığına kiralayıp 300 milyon lira harcayarak restorasyon işlemini tamamlamasına karşın belediyenin, öteki yapılarla birlikte bu konağı da yıkmak istemesine **"Kültür ve Turizm Bakanlığı"**nın da karşı olduğu belirtiliyor. Konuyla ilgili bilim adamlarınca İstanbul'da içine apartman girmemiş ve tipik eski Türk sokağı olarak kalmayı başarabilmiş tek sokak olarak nitelendirilen sokağın yıkılabilmesi için Bakanlar Kurulu kararının, Anıtlar Yüksek Kurulu kararlarının ve Turizm ve Kültür Bakanlığı'nın kararlarının yok sayılması gerektiği belirtiliyor. Turing ve Otomobil Kurumu Genel Müdürü Çelik Gülersoy ise **"Bu kararlar varken bu binalar, hukuk dışı hiçbir şekilde yıkılamaz"** şeklinde konuşuyor.

KAÇ ASIRLIK?

Buna karşın, **"Tarih kültürü noksan kişiler bu sokağın yıkılmasına karşı çıkıyor"**diyen Başkan Dalan'ın, varolan kararlar konusunda da **"Kanun dediğiniz on dakikada değişir. Kurul kararı denilen de, kurul toplanır, ayı kişiler aksine karar verir"** şeklinde konuştuğu ileri sürülüyor. Bir haftaya kadar Anakent Belediyesi'ndeki **"Danışma Kurulu"**nun toplanarak, sokağın yıkılması için karar almasını istediği öğrenilen Dalan, sokağın geçmişinin 200 değil 100 yıl kadar eski olduğunu belirterek **"Burası Osmanlı sultanlarının Topkapı'yı terkederek Dolmabahçe ve Yıldız Sarayları'na çekildiği dönemde, mimari bir yozlaşmanın sonucu yapılan gecekondulardır"** şeklinde konuşuyor. Ancak konuyla ilgili olarak görüşlerini bildiren sanat tarihçileri ile bilim adamları Dalan gibi düşünmüyorlar. Profesör Doğan Kuban, **"Bu evlerin gecekonduyla ne alakası var? Asıl garip olan burasını sorun haline getirmektir. Eski İstanbul'da hisarların ve Yedikulenin içi de evlerle doldurulmuştu. Bu, Osmanlının karakteristik yerleşim biçimidir. 18. yüzyılda da bu sokak vardı"** şeklinde konuşuyor. 1830 yılında İngiliz ressamı **Lewis**'in çizdiği gravürde de **Naziki Şeyhi**'nin evinden önce, aynı duvarın dibinde başka bir büyük yapının bulunduğunu gösteriyor. İstanbul'un ilk fotoğrafçılarından olan Sultan Abdülaziz'in fotoğrafçısı Kargapulos'un objektifi de 1860'larda, Bedrettin Dalan'ın **"Osmanlı'nın gecekonduları"** diyerek yıkmak istediği sokağı ve sokağın başındaki Naziki Tekkesi Şeyhi'nin konağını çok iyi yakalamış. Sokağın başındaki konak, Turing ve Otomobil Kurumu'nun restorasyonu sonucu, bugünlerde aslını aratmayacak bir duruma getirilmiş.

Buna karşın Eminönü Belediyesi Zabıta ekipleri restorasyon çalışmalarını engellemek için çeşitli zamanlarda sokağa ani baskınlar yaparak, çalışanların araç ve gereçlerini alarak götürmeyi sürdürüyor.

YIL 1830 — Soğukçeşme Sokağı'nın 155 yıl önce İngiliz ressam Lewis tarafından yapılan gravürü. Gravür, sokağın girişinde Naziki Şeyhi'nin evinden önce, aynı duvarın dibinde başka büyük bir yapının olduğunu gösteriyor.

Sokağın yakın tarihçesi

Uzun yıllar bakımsızlıktan kurtulamayan ahşap evleri ile Soğukçeşme Sokağı gözlerden uzak bir yaşam sürdürdü.Bu gözlerden uzak oluş, içine betonarme bir apartmanın girmesini de engelledi. Ayasofya Camii ile Topkapı Sarayı'nın yüksek surları arasındaki bu el değmemiş Osmanlı Sokağı için resmi karar ve ardından gelen kararların öyküsü şöyle:

***11.12.1976** — Anıtlar Yüksek Kurulu sokaktaki evleri tek tek tescil ederek korunması gereken ikinci sınıf yapı ilan ediyor.*

***25.8.1982** — Bakanlar Kurulu kararıyla İstanbul Sultanahmet Alanı turizm merkezi olarak ilan ediliyor. Uygulamaya esas olacak kesin sınırların Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca belirlenecekti, kurul kararının sonunda yer alıyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 8.2.1977 tarihli kararı ile arkeolojik park alanı içine alınmış olan "Ayasofya-Soğukçeşme Sokağı"nın koruma ve geliştirme planının yapılmasını, en hedef olarak belirliyor."*

***10.10.1983** — Soğukçeşme Sokağı'nın başındaki Naziki Tekkesi Şeyhi'nin Konağı'nın Turing ve Otomobil Kurumu'nca restore edilip turizm amacıyla 1987 yılı sonuna kadar kullanılması için Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden İstanbul Valiliğine 5 yıl süre ile tahsisi Bakanlar Kurulu'nca kararlaştırılıyor. Kararın altında Kenan Evren'in de imzası bulunuyor.*

***19.7.1984** — Anıtlar Yüksek Kurulu, 1976 da aldığı kararı aynen yineliyor.*

***3.10.1984** — Turing ve Otomobil Kurumu, 2. grup eski eserlerin bulunduğu sokağın restorasyonunu yapıp turizm amaçlı hizmetlerde kullanılabilmesi için hazırlattığı projeyi Anıtlar Yüksek Kurulu'nun onayına sunuyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu, yapıların restorasyonuna izin verildiğini belirtiyor.*

***21.12.1984** — Kültür ve Turizm Bakanlığı restore edilen yapıların rolevelerine uygun olduğunu belirtiyor.*

***21.1985** — Turing ve Otomobil Kurumu'nun Naziki Tekkesi'ni onarıp öteki evlerin onarımına başlamasından sonra Bedrettin Dalan'ın evleri yıkmak istemesi üzerine, Eminönü Belediyesi, yapılardaki çalışmaları durduruyor. Bunun üzerine Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Eminönü Tapu Sicil Muhafızlığı'ndan bir yazı ile sokaktaki evlerin eski eser olduklarına dair tapu kayıtlarına şerh konmasını istiyor. Bu karar olduğu sürece evlerin yıkılması olanaksızlaşıyor.*

***25.6.1985** — Turing ve Otomobil Kurumu'nun restorasyon uygulaması için yapı izin belgeleri belediye tarafından onaylanıyor.*

Görsel 2. 40: Bedrettin Dalan'ın Takvim Gazetesi'ne verdiği röportaj, (Takvim, 1985), (Url-34)[168]

[168] Takvim Gazetesi, 27 Ekim 1985; Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği, Taha Toros Arşivi, https://9lib.net/search?q=%C3%87EL%C4%B0K+G%C3%9CLERSOY&page=1, Erişim Tarihi: 10.12.2021

Restorasyon sonrası Bedrettin Dalan, 27 Eylül 1987 tarihli Milliyet Gazetesi'nde, Çelik Gülersoy ve Soğukçeşme Sokağı'ndaki restorasyon çalışmalarını şiddetle eleştiren demeçler vermeye devam vermiştir. Dalan, Soğukçeşme Sokağı'ndaki evleri, Osmanlı Sarayı'nın surlarına kaçak biçimde yapılmış evlerin tarihi eser diye inandırılmaya çalıştığını, tarihi eser niteliğinde olsalar bile 2. sınıf tarihi eser olabileceklerini belirtmiştir. Yine aynı demecin devamında, Gülersoy'un restore ettiği evler gibi surlara dayalı başka evlerin de olduğunu ve hepsini yıktırarak temizlettiğini ve hatta "pırıl pırıl" yaptığını ifade etmiştir. Aynı zamanda Çelik Gülersoy'un yaptığı diğer işleri beğendiği ancak Soğukçeşme Sokağı'ndaki restorasyonları hala hazmediğini de eklemiştir.[169]

27 EYLÜL 1987

TATİL SOHBETİ

İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, Milliyet'te kendisini eleştiren Çelik Gülersoy'a ateş püskürdü:

Soğukçeşme platoları tarihi surları rezil etti

İstanbul kurulduğundan beri yapılmayan hizmetleri gerçekleştirdiklerini söyleyen Dalan, "Bunlar sadece parayla olmaz, bizim gibi yürekli olmak ister" dedi

YENER SÜSOY

"BAŞKAN OLSAYDI..."

FUHUŞ YUVALARI

PARKLARDA BİTYENİÇİ

İSTİKLAL CADDESİ'NE BEDAVA TRAMVAY

EKONOMİ

Milliyet 5

Görsel 2. 41: Bedrettin Dalan'ın Milliyet Gazetesi'ne verdiği röportaj, (Milliyet, 1987)

[169] Milliyet Gazetesi, 27 Eylül 1987; Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği, Taha Toros Arşivi, https://9lib.net/search?q=%C3%87EL%C4%B0K+G%C3%9CLERSOY&page=1, Erişim Tarihi: 10.12.2021

Bu polemiklerin sonunda, Soğukçeşme Sokağı kullanıma açılmış ve birçok gazete kupüründe yer alarak 1980'li yılların önemli gündemlerinin merkezinde yer almıştır.

Gülersoy-Dalan tartışması sonunda tatlıya bağlandı

Tarihi Soğukçeşme evleri kurtuldu

HESAPLAŞMA

BURHAN ARPAD

Soğukçeşme Evleri

Soğukçeşme Sokağı tartışması

Soğukçeşme Sokağı

İstanbul'un tarihi yarımadasında yeralan Soğukçeşme Sokağı'nda, Topkapı Sarayı'nın dış duvarlarına yaslanmış yaklaşık 10 ev, Turing Kurumu tarafından ele alınarak yeniden yapıldı. Eski haliyle nerdeyse çökme durumuna gelen evler günümüzde pansiyon-otel olarak turizme hizmet veriyor. Evler dış görünüşleriyle 18'inci, iç döşemeleri ve dekorasyonu ile 19'uncu yüzyıl mimari tarzı ile onarılmış.

Sokağın içinde bulunan bir başka diğer ilginç yer de, İstanbul Kitaplığı'dır. İçinde İstanbul'u anlatan hemen her dilden yüzlerce yıllık tarihi kitap bulunmakta. Çelik Gülersoy'un kendi çabasıyla biriktirdiği, bir kısmı da dışardan temin edilen bu kitapların her biri, bugün uluslararası müzayedelerde çok yüksek fiyata alıcı bulabilir. Kütüphanedeki gravürler, haritalar, ilk baskı kitaplar, kitapsevenler için eşsiz bir kaynaktır.

kadın 7

Görsel 2. 42: Gazete kupürlerinde Soğukçeşme Sokağı Evleri haberleri (Url-34) [170]

[170] Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği, Taha Toros Arşivi, soldaki tarihi ve yazarı bilinmeyen gazete kupürü, ortadaki Burhan Apad'ın tarihi bilinmeyen yazısı, sağdaki Kemal Küçük'ün 11.11.1985 tarihli yazısı; altta tarihi ve yazarı bilinmeyen gazete kupürü, https://9lib.net/search?q=%C3%87EL%C4%B0K+G%C3%9CLERSOY&page=1, Erişim Tarihi: 10.12.2021

TT-500170

İstanbul'da hoş bir rüya alemi...

SOĞUK ÇEŞME SOKAĞI

Soğuk Çeşme Sokağı'nın sonunda dağdağalı, klaksonlu, lahmacunlu , arabeskli , pop 'lu , tostlu , çeşitli türlü sorunlarla dolu bir kent olsa da ne gam... Soğuk Çeşme sokağı'nda birkaç yüz adımın huzuru, yetiyor insana...

Yazı: Cem ATABEYOĞLU
Foto: Kerem ATABEYOĞLU

İstanbul'da, her yanıyla burcu burcu tarih kokan Sultanahmet semtinde bir sokak var. Sırtını, Topkapı Sarayı gibi eşsiz bir tarih hazinesinin dış avlusunu çevreleyen surlara dayamış; Ayasofya gibi bir başka tarih hazinesinin dış duvarları ile sınırlanmış daracık bir sokaktır burası. Nice yıllardan, kimbilir belki de nice yüzyıllardanberi bu sokak **«Soğuk Çeşme Sokağı»** adını taşır.

Daha birkaç yıl öncesine kadar bu dar sokak insanın ruhuna kasvet veren ve bulunduğu yere hiç mi hiç yakışmayan ahşap bir enkaz yığını halindeydi. İnsanın üzerine yıkılmasın diye önlerine kalaslardan destekler konulmuş olan evler dahi görülürdü bu sokakta. Fakat yine de ahşap mimarisi ile, pencerelerindeki kafesleri ve cumbalarıyla eski İstanbul'un bir parçasıydı **Soğukçeşme Sokağı.**

Koskoca İstanbul'un beton apartman yığını bulunmayan bu tek sokağı «kaderine terkedilmiş» bir durum arzetti yıllar ve yıllar boyunca. İstanbul'un yaşlıları, **«Eski İstanbul»**u hayâllerinde yaşatan bu sokağa uzaktan buruk bir özlemle baktılar hep. Bu dar sokağın ahşap enkazı arasında çocukluk günlerini, delikanlılık zamanlarını bulmaya çalıştılar.

Soğukçeşme Sokağı'nın terkedildiği kaderinin parlak olduğunu, iki yıl önce söyleseydi kim inanırdı acaba?...

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu bu sokağa sahip çıktı. İstanbul'umuzun tarihi eserler âşıkı ve tarih mimarı Çelik Gülersoy, Yıldız ve Emirgân Parkları, Kariye Camii çevresi, Yeşilev, Çamlıca Tepesi, Hidiv'in Köşkü gibi önemli icraatından sonra bu burcu burcu tarih kokan sokağa gözlerini çevirmişti. Genel Müdürlüğü'nü yaptığı Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, yukarıda da söylediğimiz gibi; bu sokağa sahip çıktı.

Soğukçeşme Sokağı'ndaki harabe halindeki eski ahşap evlerin bir bir plânları çıkarıldı, detayları titizlikle tespit edildi. Ve yılların artık kartonlaştırdığı evlerin tamir kabul etmesine imkân olmayan bölümleri yıkıldı. Günümüzün tüm imkânları kullanılarak bunlar yeni baştan ve tamamen eskisine sadık kalınmak suretiyle inşa olundu. Üzerleri ahşapla kaplanıp usta ellerde birkaç yüz yıl gençleştirildi bu evler.

Soğukçeşme Sokağı'nda büyüklü küçüklü on ev vardı. Bunların dokuzu turistik pansiyon olarak kullanılacak hale getirildi. Onuncusu ise yine aynı hava içinde bir **«İstanbul Kitaplığı»** olarak tanzim edildi. Bütün bunlar yapılırken içinin dekorasyonunun 19. yüzyıl İstanbul evlerinin tefrişi şeklinde olmasına da bilhassa özen gösterildi. Koltuklarından perdelerine, masalarından karyolalarına kadar tam bir 19. yüzyıl İstanbul evi...

Bu ahşap evlerin arasında bir de Roma devrinden kalma bir sarnıç ortaya çıkmıştı. Burası da bir taverna restoran haline getirildi. Ancak burasının 1987 yılı turizm sezonu başında faaliyete geçmesi mümkün olabi-

Gözleri, beton yığınları ve gökdelenler görmeye alışkın "Apartman nesli" çocukları, bu sokakta eski İstanbul'un ne denli güzel olduğunu tarifsiz bir şaşkınlık içinde anlıyorlar...

Soğuk Çeşme Sokağı'ndan bir görünüm (üstte), İstanbul kitaplığı (altta).

4

Görsel 2. 43: Cem Atabeyoğlu'nun gazete kupürlerinde yer alan Soğukçeşme Sokağı Evleri haberi, t.y.(Url-34) [171]

[171] Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği, Taha Toros Arşivi, https://9lib.net/search?q=%C3%87EL%C4%B0K+G%C3%9CLERSOY&page=1, Erişim Tarihi: 10.12.2021

Çelik Gülersoy'un rüyası 'bir kent için kitaplık' gerçekleşiyor

1.10.86
TT-509607

İstanbul Kitaplığı 'ilkler' arasında

Aynı sokakta dünyaya gelen Fahri Korutürk tarafından açılacak Soğukçeşme Sokağı'nda bulunan İstanbul Kitaplığı, dünyada bir kent için düzenlenen ilk kitaplık. İstanbul Kitaplığı 1787 yapımı bir evde yer alıyor.

MEHMET AKİF

Topkapı Sarayı'nın çevresine kurulmuş evlerin gecekondular topluluğu mu, yoksa gerçek İstanbul evleri mi olduğu tartışıladururken, Soğukçeşme Sokağı'nın restorasyonu tamamlandı, pansiyonları turistlere hizmet verebilecek duruma geldi. Aynı sokakta dünyaya gelen eski Cumhurbaşkanı **Fahri Korutürk** tarafından açılacak sokağın bir özelliği de dünyadaki "**ilk**"lerden birini barındırması. 1787 yapımı bir binada yer alan **İstanbul Kitaplığı**, bir kent için düzenlenen ilk kitaplık niteliğini de taşıyacak.

Sarayın bahçesine girmeden, solunuzda uzanan, pembeli, mavili, yeşilli, sarılı "**pasta sevimliliğinde**" evleriyle dikkati çeken sokakta en eski yapı kitaplık için ayrıldı. Sarı boyalı cephesi, beyaz konturlu pencereleriyle ilgiyi üzerine toplayan binanın arsası Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından verilirken, inşaat harcamaları Çelik Gülersoy Vakfı tarafından karşılandı.

Çalışmaları izlemek üzere gittiğimiz İstanbul Kitaplığı'nda **Çelik Gülersoy**'u masa başında bulduk. Kitapları tek tek elden geçiriyor, kapaklarındaki Osmanlıca yazıları okuyup, kataloğu hazırlayacak görevliye bildiriyordu.

—İstanbul adına bir kitaplık kurma düşüncesinin nasıl oluştuğunu öğrenebilir miyiz?

GÜLERSOY — İstanbul'da ve dünyada pek çok kitaplık var. Ama bir şehri özel olarak ele alan yok. Biz, İstanbul için bunu yapmış bulunuyoruz. Tarih boyunca üç imparatorluğa başkentlik eden bu şehir, her zaman dünya çapında bir ilginin de merkezi olmuş. Bu yüzden, hakkında sayısız eser yazılmış. Acıdır ki, bu sayısız eserlerden Türkçeye çevrilenlerin sayısı 15-20'yi geçmemiş. Birinci aşama olarak, ben, bunları önce toplamaya çalıştım. Buraya yerleştirmiş olduğum koleksiyon otuz yıllık çabamın ürünü. Dünyada epeyce nadir bir koleksiyon. Kitaplık, bu aşamada, eserleri araştırıcıların hizmetine sunma amacıyla kuruldu. İkinci aşama olarak, bunları Türk diline kazandırmak gerekir. Böyle bir girişimin tabii ki hiçbir ticari şansı yok. Fakat bir kültür görevi olarak bunu yapmak gerekir. Kurduğum vakıf ile bunu da ileride yapabileceğimizi sanıyorum.

—Kitaplığın hizmet verişi hangi yönlerde ve nasıl olacak?

GÜLERSOY — Kitaplık şu bölümlerden oluşuyor: Roma-Bizans Dönemi, Osmanlı Tarihleri, Seyahatnameler, Hatıralar, Biyografiler, Etütler, Güzel Sanatlar, Belediye Konuları, İstanbul Rehberleri, Türkiye Rehberleri ve Edebiyatta İstanbul. Kitaplık birinci planda araştırmacılara açık olacak. Mikrofilm ve fotokopi donanımı hazırlanmakta. Okumak için ücret ödemek gerekmeyecek, ancak mikrofilm ve fotokopi hizmetlerinden ücret alınacak.

—Araştırmacılar dışındaki kişiler yararlanamayacak mı?

GÜLERSOY — Hayır. Çünkü kışın ders çalışacak yer arayan öğrencilere açarsak, gerçek araştırmacılar oturacak yer bulamayacaklardır. Burasını Maarif Kitaplığı'ndan ayırmak gerek. Ancak İstanbul hakkında merak ettiği konuyu okumak isteyenler, başvurdukları takdirde başvuruları incelenerek kabul edilecek.

—Kitaplığın kapasitesini ve şu andaki kitap sayısını öğrenebilir miyiz?

GÜLERSOY — Kitaplığımızın kapasitesi 50 bin kitabı alabilecek ölçüde olacak. Ancak şu anda 4 bin kitabımız mevcut. İstanbul konusunda kitapların sayısı o kadar az ki, bugün ahcıları arasında müzayedeler düzenlenmekte. Bu sayıya karşın şu anda yer alan eserlerin değeri bir milyar lirayı aşmakta. Bunların tamamını benim verdiğim düşünülürse, kitaplığa en büyük bağışı da ben yapmış oluyorum.

Diğer Turing Kurumu yapıları gibi İstanbul Kitaplığı'nın içi de ayrı bir zevki, dekorasyon anlayışını yansıtıyor. Çelik Bey'in deyişi ile **"Anadolu evinin içi İstanbul sarayı üslubuyla döşenmiş."** Bu arada **"Eski İstanbul havası alsın diye"** camların kenarlarına sedirler yerleştirilmiş. Kitaplık döşenirken uyulan dekorasyon anlayışını **Çelik Gülersoy** iki sözcükle açıklıyor: **"Hayalime göre."**

Kitaplıkta her şey İstanbul üzerine. Öyle ki, Osmanlı tarihi bile İstanbul'un fethinden başlıyor. Kitaplıktaki en eski kitabın üzerinde **"1509-Amsterdam"** damgası okunuyor. Rafları dolduran, baskıları tükenmeye yüz tutmuş kitapların yanı sıra, okuma salonunda önemli bir yeri de piyanonun tutacağını açıklıyor Çelik Gülersoy.

Çelik Gülersoy'un hayallerinin uzantısı kuyruklu piyano, İstanbul akşamlarında İstanbullulara klasik Batı müziği sunacak. Ve hayal şu sözcüklerle açıklanıyor: **"Bu ölümsüz ve evrensel müziği, kitabın ayrılmaz parçası sayıyorum. Sanıyorum ki, milletçe ihtiyacımız olan büyük senteze bu gibi karışımlarla varabileceğiz."**

Geçenlerde Uluslararası Bibliofil Derneği üyeleri tarafından da gezilen kitaplık, şimdi iç dekorasyonundaki eksikliklerin tamamlanmasını ve kasını ayında yapılacak açılışını bekliyor.

RESTORASYONU TAMAMLANDI — Çelik Gülersoy Vakfı eski görünümünden (üstte) ödün vermeden restore ettiği (altta) Soğukçeşme bir kent için düzenlenen ilk kitaplığı da barındırıyor.

Görsel 2. 44: Mehmet Akif'in 01.10.1986 tarihli İstanbul Kitaplığı haberi (Url-34)[172]

[172] Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği, Taha Toros Arşivi, https://9lib.net/search?q=%C3%87EL%C4%B0K+G%C3%9CLERSOY&page=1, Erişim Tarihi: 10.12.2021

13.5.84

TURİNG KURUMU BAŞKANI'NIN İSTANBUL KİTAPLIĞI'NA ARMAĞANI...

Çelik Gülersoy 300 milyon liralık kitaplarını bağışlıyor

TOPKAPI Sarayı arkasındaki Soğukçeşme Sokağı'nda bulunan evlerden birinin kütüphane olarak düzenlenmesi planlanırken Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Başkanı **Çelik Gülersoy** da 300 milyon lira değerindeki kitaplarını buraya bağışlayacağını açıkladı.

Gülersoy, Turing ve Otomobil Kurumu'nun İstanbul'u konu alan yerli ve yabancı eserlerden oluşan bir kitaplık ve arşivin kurulmasını amaçladığını, bu nedenle Soğukçeşme Sokağı'ndaki 10 milyon lira değerinde olan bir binanın **"İstanbul Kitaplığı"** olarak düzenleneceğini söyledi.

Bilindiği gibi sokakta bulunan evler kurum tarafından daha önce satın alınarak koruma altına alınmıştı.

Çelik Gülersoy

TT-508764

Görsel 2. 45: 13.05.1984 tarihli gazete kupüründe İstanbul Kitaplığı haberi (Url-33)[173]

Çelik Gülersoy'un düzenlediği "İstanbul Kütüphanesi" kapısını açıyor

25.1.90

TT-508813

İstanbul'u okuyorum Soğukçeşme'de

ANNA TURAY

Çelik Gülersoy'un **"İstanbul'la ülfeti"** 1930'lu yıllara dek uzanıyor. Yani çocukluğuna. **"Kendimi bildim bileli bu şehri gezer dolaşırım"** diyor Gülersoy. **"Bizim öğrencilik yıllarımızda, 1940'larda öğrencilerin bir tutkusu vardı: Topluca gezi. Bir araya gelir, harçlıklarımızı üst üste koyar, gezilere çıkardık. Semtlerini, tarihi anıtlarını tanımaya çalışırdık İstanbul'un."**

Çelik Gülersoy'un İstanbul tutkusu görerek, tanıyarak, bilerek oluşmuş. Onun çocukluk ve gençlik yıllarına damgasını vuran, sarayından sebiline, semt semt İstanbul yolculukları, bu müthiş İstanbul tutkusu bir süredir İstanbul'a damgasını vuruyor.

Hidiv Kasrı'ndan Malta Köşkü'ne, Sultanahmet Soğukçeşme Sokağı'ndan Çamlıca Tepesi'nin düzenlenmesine, İstanbul'un en güzel ve en renkli köşelerinde Çelik Gülersoy imzası var. **"Çamlıca'dan Bakışlar"**, **"Kapalıçarşı'nın Romanı"**, **"Eski İstanbul Arabaları"**, **"Küçüksu"** gibi kitaplar ise hem İstanbul'un hem de Çelik Gülersoy'un İstanbul tutkusunun yazılı belgeleri.

Dün, İstanbul'a armağan edilen Çelik Gülersoy imzalı yapıtlara bir yenisi eklendi: İstanbul Kitaplığı. Sultanahmet'te, Ayasofya'nın hemen arkasında yer alan ve yine Çelik Gülersoy tarafından İstanbul'a kazandırılan Soğukçeşme Sokağı'nda açılan İstanbul Kitaplığı, İstanbul'u okumak, İstanbul'u yazmak isteyenlere hizmet verecek. **"Orası kovan"** diyor Gülersoy. **"Yaklaşık 3 yıl süren kitaplık olarak düzenlenmesi. İçindeki bal ise tam 30 yılda oluştu."**

GÜLERSOY — İstanbul'u hem yaşıyor hem yaşatmaya çalışıyor.

Gülersoy'un **"yazılı bir kentle"** ilk tanışıklığı, Batı'ya yaptığı ilk yolculuğa rastlıyor: 1961 yılına. **"İlk seyahatimde bir kültür şehri nedir anladım. Daha önce okumuştum, ama okumakla görmek birbirinden farklı şeyler. O İsviçre kasabalarının, büyük İngiliz kentlerinin, Fransa dağlarının içine girince anladım. Gördüklerimin bir bölümü peyzajdı, ama bir bölümü de literatürdü. Hangi kitapçıya gittiysem gördüm ki o şehir hakkında bir sürü şey yazılmış. O zaman aklım başıma geldi. İstanbul'un yoksulluğunu anladım."**

Geriye pek bir şey bırakmadan yalnızca yaşadığımızı söylüyor Çelik Gülersoy. **"Biz Türkler bu şehri yaşamışız dört dörtlük. Camisiyle, sarayıyla, bahçesiyle, âlemleriyle... Eskiler keyfini sürmüş, fakat ellerine kâğıt kalem alıp bunu yazmamışlar. Batılı ise gördüğünü yazmış. Zaten bizim yazılı kültürümüz yok. Şifahi bir kültür egemen."**

İşte İstanbul Kitaplığı düşüncesi böyle doğmuş. Bundan sonra nereye gidersen gitsin müzelerinden, anıtlarından, cafelerinden önce kitapçılarına gider olmuş o şehrin Çelik Gülersoy. Peteğini yavaş yavaş doldurmuş. Sonunda 30 yıllık uğraşısının ürününü kendisinden sonra da yaşaması için güvenceye almış. Kendi deyişiyle **"ebedi bir mekâna"** kavuşturmuş.

İstanbul Kitaplığı çeşitli bölümlerden oluşuyor. Tarih bölümü Roma ve Bizans tarihi ile Osmanlı tarihi olmak üzere iki alt bölümün birleşimi. İstanbul'u sistematik olarak inceleyen ya da İstanbul'un tek bir semtini ya da yapısını inceleyen eserler ayrı bir bölümde toplanmış. İstanbul'a yolculuk yapan yabancı gezginlerin seyahatnameleri kitaplığın en önemli ve en ilginç bölümünü oluşturuyor. Güzel sanatlarda İstanbul bölümü ise mimarlıkta, resimde, edebiyatta, tiyatroda beliren İstanbul'u gözler önüne seriyor.

İstanbullu ünlülerin, İstanbul'u yazanların biyografileri, şehir rehberleri, dergiler, gazeteler de öteki bölümleri oluşturuyor.

Kısa bir süre içinde kitaplıkta yerini alacak olan gravürler, haritalar, fotoğraflar ve kartpostallar ise İstanbul'u görsel açıdan tanımaya yardımcı olacak. Öncelikle araştırmacılara açık tutulacak İstanbul Kitaplığı. Bu kitaplıkta yer alan, sayıları 6 bine ulaşan, kimi zaman tarihi 1500'lere dek uzanan sayısız değerli eserden bir bölümü de bir yayın programı çerçevesinde çeviriler yoluyla Türk okuruna kazandırılacak.

KİTAPLIK AÇILDI

Hem kitap hem müzik

Kültür Servisi — İstanbul'u anlatan kitap, gravür ve yazar resimlerinin yer aldığı İstanbul Kitaplığı dün İstanbul Valisi **Cahit Bayar** tarafından açıldı. Vali Bayar, kitaplıkların sadece kitapların toplandığı bir yer değil, çeşitli etkinliklerin gerçekleştirildiği canlı bir ortam olduğunu belirterek Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Genel Müdürü **Çelik Gülersoy**'a hizmetlerinden dolayı teşekkür etti.

Kitaplığın yapımını gerçekleştiren ve İstanbul'u konu alan kitaplarını İstanbul Kitaplığı'na bağışlayan Çelik Gülersoy ise açılışta, Soğukçeşme Sokağı'nın ve kitaplığın oluşmasının eski Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in isabetli kararıyla sağlandığını vurguladı.

Gülersoy, İstanbul Kitaplığı'nda resitaller de verileceğini, böylece **"insan ruhunun iki gıdası"** olan kitap ve müziğin bir arada sunulacağını söyledi. Açılışta, Bulgaristan'dan göç eden ve halen MSÜ Devlet Konservatuvarı'nda öğrenimlerini sürdüren Özcan Ulucan (keman) ve Birsen Ulucan (piyano) bir resital verdiler.

Görsel 2. 46: Anna Turay'ın 25.01.1990 tarihli İstanbul Kitaplığı haberi haberi (Url-34)[174]

[173] https://9lib.net/search?q=%C3%87EL%C4%B0K+G%C3%9CLERSOY&page=1, Erişim Tarihi: 10.12.2021

[174] Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği, Taha Toros Arşivi, https://9lib.net/search?q=%C3%87EL%C4%B0K+G%C3%9CLERSOY&page=1, Erişim Tarihi: 10.12.2021

1990 yılında, gümrük rejiminin değiştirilerek triptik[175] zorunluluğunun kaldırılması, kurumu ana gelir kaynağından mahrum kalmasına neden olmuştur. Triptik gelir kaynakları ile kurum harcamaları yapılırdı. Ancak bu gelir kaynağının kaldırılması ile kurum mali güçlükler yaşamış ve eldeki mal varlıklarını tasfiye etmeye başlamıştır. [176] Şaykay, Kenan Evren'in TURİNG kurumu ve Çelik Gülersoy'a desteklerinden dolayı, ANAP'lı Maliye Bakanı Adnan Kahveci'nin, rahatsız olduğu ve bu triptik gelirleri kaldırdığını belirtmektedir. [177]

1994 yılında, Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı döneminde, İBB ile kurum arasındaki sözleşmesi yenilenmeyerek, Yıldız Parkı'nda; Malta Köşkü, Çadır Köşkü, Pembe ve Yeşil seralar, Emirgân Parkı'nda; Beyaz Köşk, Sarı Köşk ve Pembe Köşk, Çamlıca Tepesi Tesisleri ve Hidiv Kasrı tahliye edilmiştir.[178] 1995'te Büyük İstanbul & Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret A.Ş. (Beltur) kurulmuştur. Eskiden TURİNG kurumunun işlettiği tesisler Beltur'a devredilmiştir.[179] TURİNG kurumu, Çelik Gülersoy'un yöneticiliğini devraldığı dönem önemli bir popülerlik kazanıp çeşitli faaliyetlerde çalışmalar yürütürken, dönemin siyasi değişimlerinin yaşanmasıyla kurum ve İBB arasında meydana gelen şartlar altında eski popülerliğini ve gücünü kaybetmiştir.

Soğukçeşme Sokağı, geçirdiği restorasyon sonrasında, günümüzde Ayasofya Pansiyonları, İstanbul Kitaplığı, Soğukçeşme Sokağı Sarnıç Restoranı ve Konuk Evi Oteli yapılarıyla yeniden işlevlendirilen bir sokak dokusuna sahiptir. Tarihi çevrede yer alan konumuyla ve bünyesindeki ticari yapılar ile sokak kentin önemli turizm merkezlerinden biri haline gelmiştir.

---

[175] Kurumun ana gelir kaynağı olan triptik gelirleri, yurt dışından Türkiye'ye giren taşıtlar için teminat niteliğindeki belgelerin, gümrük kapılarında TURİNG tarafından verilmesi ile ilgili ödemelerdi ve yasal zorunluluk sonucu tahsil edilirdi.
[176] İstanbul, **Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu (TTOK),** Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, C.7, s.117
[177] Tuğrul Şaykay, **Turing Batıyor Mu?,** (köşe yazısı), Hürriyet Gazetesi, 6 Nisan 2000
[178] Celali Yılmaz, **Turing,** (makale), Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi, C.6, s.313
[179] Adnan Öksüz, **Çamlıca'dan Çamlıca'ya,** (makale yazısı), Milli Gazete, 7 Haziran 2007

Görsel 2. 47: Ayasofya İmareti Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı girişi, 1820 (Url-35)[180]

Görsel 2. 48: Ayasofya İmareti Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı girişi (Azaklı, 2021)

[180] https://i.pinimg.com/originals/cc/e0/dd/cce0ddb2eab07b3dfca0c3fdbb382158.jpg , Erişim Tarihi: 10.12.2021

Görsel 2. 49: Soğukçeşme Sokağı girişi (Azaklı, 2021)

Görsel 2. 50: Soğukçeşme Sokağı (Azaklı, 2021)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN YAPISAL DÖNÜŞÜMÜ

Soğukçeşme Sokağı var olduğu günden itibaren çeşitli onarım ve yeniden yapımlarla günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Sokak üzerinde Erken Bizans Dönemi tarihine ait sarnıç yapıları bulunmaktadır. Sokaktaki konut yapılaşmalarının ilkinin tez çalışması kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda 16. yüzyıla kadar uzandığı tahmin edilmektedir. Ancak bugünkü sokak dokusunun, sur duvarına ve komşu yapılarına bitişik, ahşap iskeletli, renkli, 2 ile 3 katlı cumbalı konutları ile 18. yüzyılda oluştuğu arşiv belgeleri ile Lewis ve Fossati gravürlerinden anlaşılmaktadır. İlgili gravürler sokağın ilk yapıldığı dönemlerdeki fiziksel özellikleri hakkında bilgiler vermektedir. İlerleyen dönemlerde sokaktaki evlerin göründüğü farklı tarihlerde çekilen fotoğraflar da sokaktaki yapıların değişimlerini gösteren belgeler olarak önemli unsurlardan biri olmuştur.

Sokaktaki evler, geçirdiği onarım ve yeni eklentileriyle Cumhuriyet dönemine kadar genel dokusunu koruyabilmiştir. Ancak İstanbul'un genelinde 1960'lı yıllarda yaşanan yoğun nüfus artışlarıyla birlikte, Soğukçeşme Sokağı'ndaki evler de kullanıcı değişiklikleri yaşamış ve ilerleyen dönemlerde fiziksel bütünlüğünü kaybetmiştir. . Soğukçeşme Sokağı, özel konumu, tarihi çevresi ile olan ilişkileri ve 2. Sınıf tarihi eser niteliğinde olabilecek yapılara sahip olması nedeniyle 1975 yılında Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından koruma altına alınmıştır. 1985 yılından sonra, sokaktaki yapılar TURİNG kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır.

Tezin bu bölümünde, Soğukçeşme Sokağı yapılarının varoluşundan itibaren günümüze kadar geçirdiği dönüşümü, dönüşüm sürecinde yürütülen koruma politikaları ve dönüşüm sonrasındaki mevcut durumları, eski gravür ve fotoğraflar üzerinden incelenecektir.

3.1. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NIN ÖNEMİ

Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapılar, Topkapı Sarayı'nın sur duvarlarına bitişik küçük parselli, orta halli, ahşap konutların yan yana dizilerek tek taraflı oluşturdukları, iki ucu açık geçit formunda, tipik bir Osmanlı sokağının görüntüsüne sahip bir sokak iken, zaman içerisinde harap duruma gelmiş ve rekonstrüksiyon çalışmalarıyla yeni işlevler verilerek pansiyon-otel, kitaplık ve sarnıç restoran haline getirilen yapılardır.[181]

Soğukçeşme Sokağı, İstanbul İli, Fatih İlçesi (Tarihi Yarımada), Cankurtaran Mahallesi, Sultanahmet kentsel arkeolojik koruma alanı içinde, 1. Derece arkeolojik sit alanı ile kentsel arkeolojik sit alanının kesişim noktasında yer almaktadır. Topkapı Sarayı'nın Sur-i Sultani surları ile Ayasofya Camii'nin kuzey avlu duvarının arasında kalan konumu ile fiziksel anlamda oldukça dar bir sokaktır. Sokakta yer alan yapılar, sokağın fiziksel sınırlayıcılığının verdiği durum itibariyle, Sur-i Sultani surlarının sur dışı duvarına bitişik konumda bulunmaktadırlar. Sur-i Sultani üzerinde Soğukçeşme Sokağı'na açılan iki koltuk kapısı bulunmaktadır. Bu kapılar aracılığı geçmiş dönemlerde saray ve Ayasofya Camii arasında geçişler sağlanmıştır.

Sokak, Topkapı Sarayı ana giriş kapısı olan Bab-ı Hümayun ile Ayasofya İmareti Kapısı'nın olduğu kısımdan sur hattı boyunca Gülhane Parkı giriş kapısı yani Soğukçeşme Kapısı'na kadar uzanmaktadır. Bulunduğu konum itibariyle, anıtsal kent öğelerinin merkezinde yer almaktadır. Bitişik olduğu Sur-i Sultani sur içi kısmında, Topkapı Sarayı'nın 1.Avlusu, Aya İrini Müzesi ve müzenin alt tarafındaki Darphane yapıları bulunmaktadır.

Sur dışı kısımda ise Soğukçeşme Sokağı'nın başında Topkapı Sarayı ana giriş kapısı olan Bab-ı Hümayun yer almaktadır. Bab-ı Hümayun karşısında, tarihi 18. yüzyıla ait III. Ahmet Meydan Çeşmesi bulunmaktadır. Sokaktaki evlerin hemen karşısında, tarihi 6. yüzyıla kadar giden, Bizans dönemi kilisesi, günümüzde ise cami olarak kullanılan Ayasofya Camii yer almaktadır. Ayasofya Camii'nde Soğukçeşme Sokağı'na açılan iki adet kapı bulunmaktadır. Bunlardan biri Ayasofya'nın İmareti

[181] Canan Osmanağaoğlu İlmen, **Tasarımları ve Eğitimciliği Işığında Nezih Eldem'in Mimarlık Anlayışı,** Yüksek Lisans Tezi, s.179

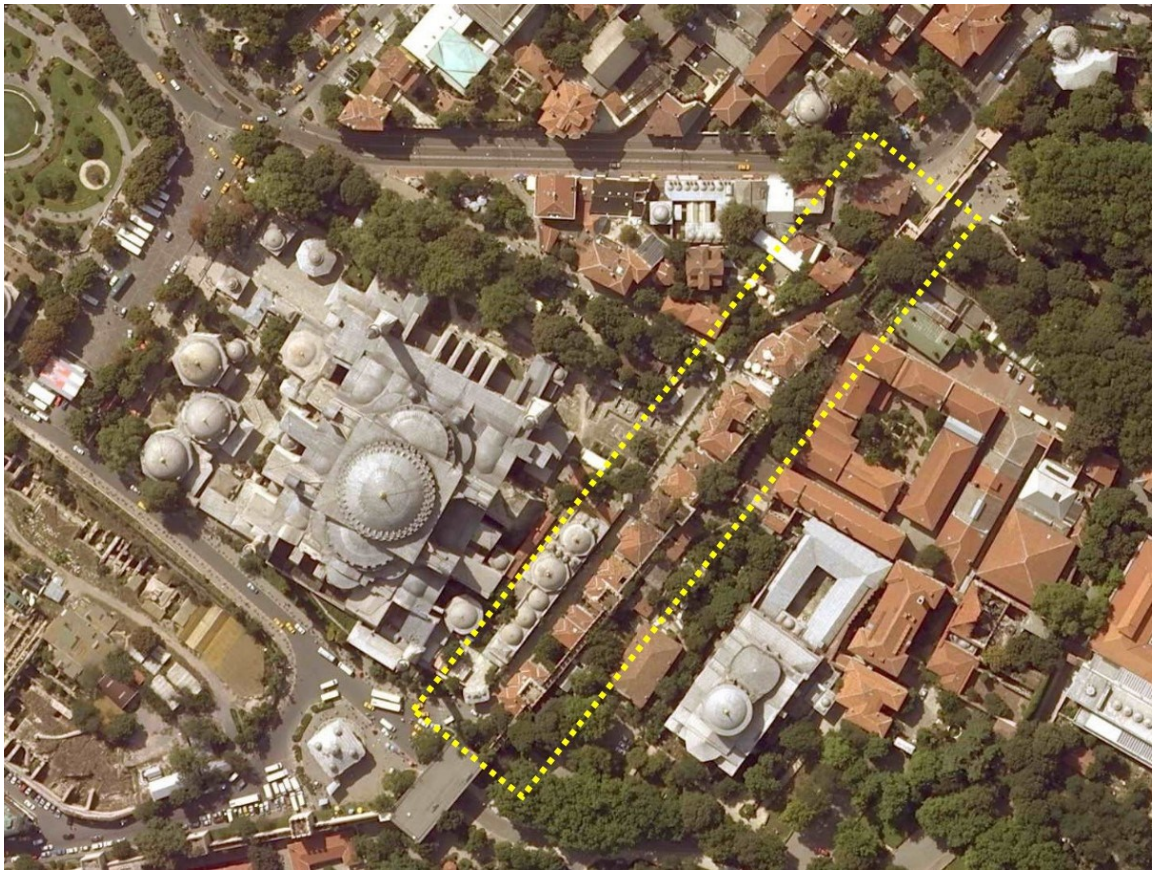
Kapısı ki bu kapıdan Bab-ı Hümayun ile Soğukçeşme Sokağı'nın başına çıkılmaktadır. İkinci kapısı ise sokağın ortasına açılan Ayasofya Aşevi Kapısı'dır.

Soğukçeşme Sokağı, Bab-ı Hümayundan Gülhane parkını takip eden hatta Caferiye Sokak ile kesişmektedir. Sokak bu noktada, Cafer Ağa Medresesine de yakın bir konumda yer almaktadır. Soğukçeşme Sokağı'nın devamında, Alemdar Caddesi'ne gelinmektedir. Cadde üzerinde, Sur-i Sultani üzerinde yer alan Soğukçeşme Kapısı görülmektedir. Buradan Gülhane Parkı ve Arkeoloji Müzelerine geçiş sağlanmaktadır. Yine Soğukçeşme Sokağı, Sur-i Sultani on iki köşegen burcu üzerinde yer alan Alay Köşkü yapısıyla da yakın temas halinde olduğu söylenebilmektedir.

Görsel 3. 1: Tarihi Yarımada içerisinde Soğukçeşme Sokağı'nın sit alanı durumu, (Url-36)[182]

[182] http://www.alanbaskanligi.gov.tr/haritalar.html, Erişim Tarihi: 21.01.2021

Görsel 3. 2: Sur-i Sultani ile Ayasofya Camii arasında kalan Soğukçeşme Sokağı, 2021

Görsel 2. 51: Soğukçeşme Sokağı ve çevresi, 2008 [183]

[183] Sinan Ceco, **İstanbu'un Kitabı Fatih,** C.2, s.72

3.2. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI YAPILARININ DÖNÜŞÜMÜ ve KORUMA POLİTİKALARI

Soğukçeşme Sokağı, bulunduğu fiziki konum itibariyle Bizantion kenti devrinden beri kentin hâkim noktasında yer almaktadır. Soğukçeşme Sokağı'ndaki en eski yapılaşma, tarihi Erken Bizans Dönemi'ne uzanan iki sarnıç yapısıdır. Sarnıçlardan ilki, Soğukçeşme Sokağı'nın, Caferiye Sokağı ile kesiştiği noktada sur dışı duvarına bitişik konumda bulunan Soğukçeşme Sarnıcı'dır. Sarnıcın kesin tarihi bilinmemekle beraber yaklaşık 1500 yıllık olduğu tahmin edilmektedir. Giriş kapısının olduğu duvar üzerinde 1801 tarihli bir çeşme bulunmaktadır. İkinci sarnıç yapısı ise ilerleyen yıllarda Konuk Evi Oteli'nin olduğu arsa üzerinde, Soğukçeşme Sarnıcı'nın karşısında tespiti yapılan Konuk Evi Sarnıcı'dır.[184]

Sokaktaki ilk yapılaşmalar değerlendirildiğinde, bu iki sarnıç yapısı sokağın ilk yapı taşlarıdır denilebilmektedir. Şehrin Osmanlı Devleti'ne geçmesinden sonra, fethedilen şehirdeki Bizans yapıları farklı şekillerde işlevlendirilmişlerdir. Kimi sarnıç yapıları kullanılmış, kimilerinin ise üzerleri kapatılmıştır. Eyice, bazı sarnıçların yorgancı ve iplikçiler tarafından kullanıldığını belirtmektedir.[185] Soğukçeşme Sokağı'ndaki sarnıcında Osmanlı Devleti'nde hangi amaçla kullanıldığına dair bir bilgi olmadığından, Osmanlı dönemi içerisinde sarnıcın kapatıldığı yorumu yapabilmektedir.

Görsel 3. 3: İstanbul haritası'nda Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapılar, F. Kauffer, 1776

[184] Kerim Altuğ, **İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı,** Doktora Tezi, s.190
[185] Semavi Eyice, **Sarnıçlar,** C.6, s.469

Soğukçeşme Sokağı'nın geçirdiği restorasyonlar ve hatta restorasyona başlamadan önceki süreç oldukça sancılıdır. Bazı kesimler buradaki evlerin yıkılmasını istemiştir. Bu süreçte, sokaktaki evlerin, tarihi yapı niteliğinde olduğuna dair çeşitli gravür ve resimlere ulaşılmıştır. Farklı kaynaklarda ortak olarak bahsedilen, ilk yapının sokağın Ayasofya İmareti Kapı'nın karşısında kalan Nazikî Tekkesi olduğu yazmaktadır. Ancak, tez kapsamında yapılan araştırmalar esnasında, Osmanlı döneminde sokakta inşa edilen en eski yapının Şeyh Sinân-ı Erdebilî Tekkesi olduğu düşünülmektedir. Tekke, Müller'in 1453-1870 yılları arasındaki Osmanlı yapılarının gösterildiği haritasında, günümüzde sarnıç yapısının olduğu noktada Şeyh Sinân-ı Erdebilî Tekkesi olarak belirtilmektedir. Yapı günümüzde Caferiye Sokak üzerinde, Soğuk Kuyu Çıkmazı'nın yanında, Ayasofya Camii'nin batısında bulunmaktadır. Konuyla ilgili incelenen arşiv kaynaklarında bu yapının Vakıf kayıtlarına göre, Sofi Hayrüddin'in 1517-18 tarihli Vakfiyesi'nin özetinde, Ayasofya Kapısı'nın önünde Şeyh Sinân-ı Erdebilî'ye ait bir evin kayıtlı olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu durumda yapının ilk yapım tarihinin 1517 yılında olabileceği bilgisine ulaşılabilmektedir. Tekkenin, Ayasofya ve çevresinin tesviyesi kapsamında 16. yüzyılın sonunda yerinden sökülerek caminin biraz daha uzağına yeniden yapıldığı belirtilmekte ancak tam olarak nereye taşındığı bilinmemektedir.[186]

16. yüzyılda Şeyh Sinân-ı Erdebilî Tekkesi'nin taşınmasından sonra sokaktaki ilk yapılaşmalar 18. yüzyıl içerisinde olmuştur. 1740 yılında Bab-ı Hümayun kapısının kuzeybatısı ile Ayasofya İmaret kapısının karşında Nazikî Tekkesi inşa edilmiştir. Tekke ilk olarak, Babu's-saâde Ağası Malatyalı İsmail Ağa tarafından, 1626 tarihli vakfiyesiyle bugünkü Ayasofta İmareti'nin olduğu yere inşa ettirilmiştir (Ek-3).[187] Ancak, Ayasofya imaretinin inşası için 1740 yılında bugünkü yerine taşınmıştır.[188] Celvetiyye tarikatından İsmail Hakkı Bursevî'nin halifesi Mudanyalı Abdu'r-rahman Efendi, tekkenin ilk şeyhidir. Daha sonra bu tekke, Halvetiyye'nin Ṣa'bâniyye koluna mensup Kütahyalı Şeyh Ahmed Nazikî Efendi tarafından kullanılmıştır. [189] Diker, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi 06.07.1743 tarihli belgede, Ayasofya İmareti'nin

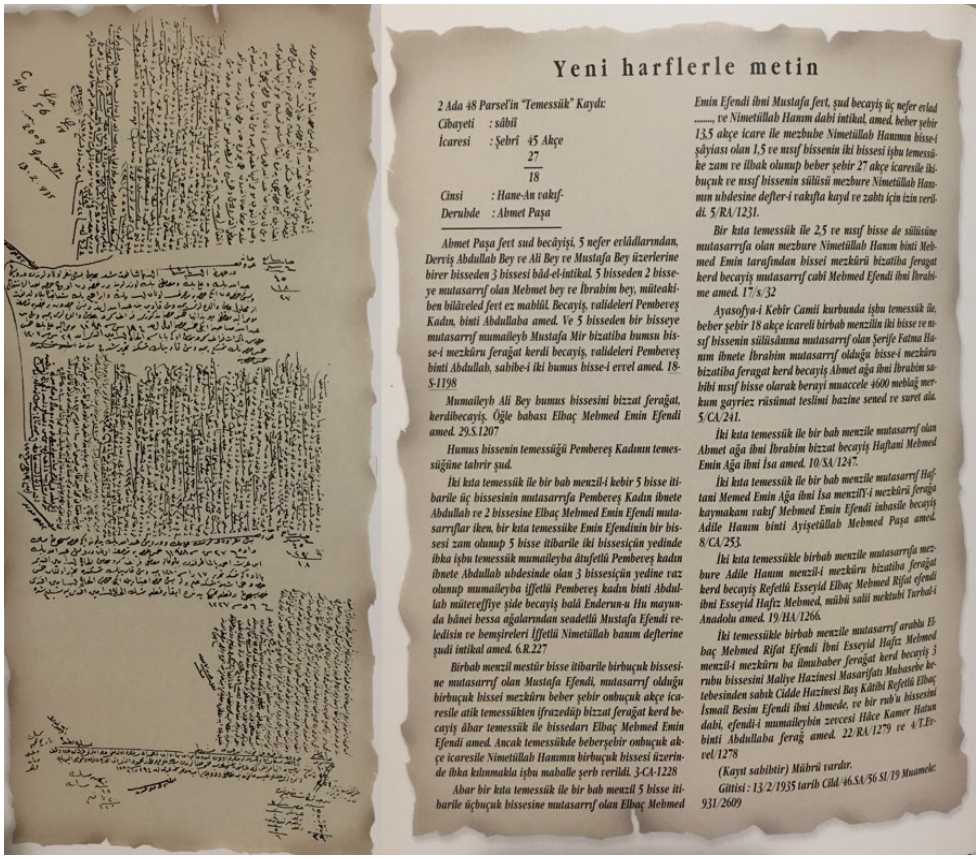
[186] Bilal Dedeyev; Yusuf Küçükdağ, **İstanbul'da Sinân-ı Erdebilî Tekkesi**, Vakıflar Dergisi, sy.55,s.56; İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri, VGMA 953 81546, s.25
[187] BOA, TSMA No: 628/5, TS.MA.e_276-29, H-22-08-1236
[188] Mehmet Akif Köseoğlu, **İstanbul'un 100 Tekkesi**, s.124-126
[189] Burcu Tezcan, **Naziki Konağı Yenilendi,** sy.402, s.4-9

yapılacağı alanda 4 hanenin bulunduğunu ve imaret yapımı için bu dört hanenin 20.750 kuruşa satın alındığını belirtmektedir. Bu belgede bahsedilen hanelerden biri de bugünkü Nazikî Tekkesi'dir.[190]

Sokağın geri kalanında inşa edilen yapıların kesin tarihlerine dair net bir bilgi olmamakla beraber, bugün İstanbul Kitaplığı olarak hizmet veren yapıya ait 1782 tarihli bir alım satım belgesi bulunmuştur. Bu belge bir alım satım belgesi olduğundan yapının 1782 tarihinden önce yapıldığı söylenebilmektedir. Nitekim sokağın restorasyonları sırasında yaşanan polemiklerde buradaki evlerin padişahların Dolmabahçe Sarayı'na taşınmasından sonra oluşmuş olabilecek kaçak gece kondu yapılaşmaları görüşü ve aynı zamanda yeterince eski bir tarihlerinin olmaması gibi konular gündeme gelmiştir. Sokaktaki yapıların eski bir tarihe sahip olduğunu ispatlamak adına Çelik Gülersoy, ilk olarak sarnıç duvarında asılı olan 1801 tarihli çeşmeyi delil göstermiştir. Gülersoy'a göre, bir çeşmenin yapılabilmesi için öncelikle yapıldığı alanda bir yerleşimin olması gerekmektedir. İkinci gösterdiği delil ise İstanbul Kitaplığı'na ait bir alım satım belgesidir.

Çelik Gülersoy, sokaktaki yapıların tarihinin belirlenebilmesi için dönemin Devlet Bakanı Tınaz Titiz'in aracılığıyla sokaktaki en eski tapu kayıtlarına ulaşmıştır. Ancak Gülersoy, kayıtların çoğunun rutubetten çürüdüğünü, birçoğunun okunamayacak durumda olduğunu ve 9 parsele ait kayıtta değişik tarihlerin yazdığı ancak aralarındaki en eski kaydın İstanbul Kitaplığı'na ait 1782 tarihli bu alım satım belgesi olduğunu belirtmektedir.[191] Tez çalışması kapsamında yapılan tapu kayıtlarının incelenmesinde de, ilk tapu kayıtları yerine Cumhuriyet Dönemi kayıtlarına ulaşılabilmiştir. İlgili kayıtlarda, hanelerin veresat iştirakları ve alım satım kayıt ve bedellerine ulaşılmıştır.

[190] Hasan Fırat Diker, **Ayasofya Onarımları**, s.90
[191] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.8-9.

Yeni harflerle metin

2 Ada 48 Parsel'in "Temessük" Kayd:
Cibayeti : sâbît
İcaresi : Şehrî 45 Akçe
27
18
Cinsi : Hane-An vakıf-
Derûhde : Ahmet Paşa

Ahmet Paşa fevt sud becâyişi, 5 nefer evlâdlarından, Derviş Abdullah Bey ve Ali Bey ve Mustafa Bey üzerlerine birer bisseden 3 bissesi bâd-el-intikal, 5 bisseden 2 bisseye mutasarrıf olan Mehmet bey ve İbrahim bey, müteakiben bilâveled fevt ez mahlûl. Becayiş, valideleri Pembereş Kadın, binti Abdullaba amed. Ve 5 bisseden bir bisseye mutasarrıf mumaileyh Mustafa Mir bizatiba bumsu bisse-i mezkûru ferağat kerdi becayiş, valideleri Pembereş binti Abdullah, sabibe-i iki bumus bisse-i evvel amed. 18-S-1198

Mumaileyh Ali Bey bumus bissesini bizzat ferağat, kerdibecayiş. Öğle babası Elbaç Mebmed Emin Efendi amed. 29.S.1207

Humus bissenin temessüğü Pembereş Kadının temessüğüne tahrir şud.

İki kıta temessük ile bir bab menzil-i kebir 5 bisse itibarile üç bissesinin mutasarrıfa Pembereş Kadın ibnete Abdullah ve 2 bissesine Elbaç Mebmed Emin Efendi mutasarrıflar iken, bir kıta temessüke Emin Efendinin bir bissesi zam olunup 5 bisse itibarile iki bissesiçün yedinde ibka işbu temessük mumaileyba âtufetlü Pembereş kadın ibnete Abdullah ubdesinde olan 3 bissesiçün yedine vaz olunup mumaileyba iffetlü Pembereş kadın binti Abdullah müteeffiye şide becayiş balâ Enderun-u Hu mayunda bânei bessa ağalarından seadetlü Mustafa Efendi veledisin ve bemşireleri İffetlü Nimetüllah banım defterine şudi intikal amed. 6.R.227

Birbab menzil mestûr bisse itibarile birbuçuk bissesine mutasarrıf olan Mustafa Efendi, mutasarrıf olduğu birbuçuk bissei mezkûru beber şehir onbuçuk akçe icaresile atik temessükten ifrazedüp bizzat ferağat kerd becayiş âbar temessük ile bissedarı Elbaç Mebmed Emin Efendi amed. Ancak temessükde beberşehir onbuçuk akçe icaresile Nimetüllah Hanımın birbuçuk bissesi üzerinde ibka kılınmakla işbu maballe şerh verildi. 3-CA-1228

Abar bir kıta temessük ile bir bab menzil 5 bisse itibarile üçbuçuk bissesine mutasarrıf olan Elbaç Mebmed Emin Efendi ibni Mustafa fevt, şud becayiş üç nefer evlad ....., ve Nimetüllah Hanım dabi intikal, amed. beber şehir 13,5 akçe icare ile mezbube Nimetüllah Hanımın bisse-i şâyiası olan 1,5 ve nısf bissenin iki bissesi işbu temessüke zam ve İlbak olunup beber şehir 27 akçe icaresile ibuçuk ve nısf bissenin sülüsü mezbure Nimetüllah Hanımın uhdesine defter-i vakıfta kayd ve zabtı için izin verildi. 5/RA/1231.

Bir kıta temessük ile 2,5 ve nısf bisse de sülüsüne mutasarrıfa olan mezbure Nimetüllah Hanım binti Mehmed Emin tarafından bissei mezkûrü bizatiba ferağat kerd becayiş mutasarrıf cabi Mebmed Efendi ibni İbrahime amed. 17/s/32

Ayasofya-i Kebir Camii kurbunda işbu temessük ile, beber şehir 18 akçe icareli birbab menzilin iki bisse ve nısf bissenin sülüsünna mutasarrıf olan Şerife Fatma Hanım ibnete İbrahim mutasarrıf olduğu bisse-i mezkûru bizatiba ferağat kerd becayiş Ahmet ağa ibni İbrahim sahibi nısf bisse olarak berayi muaccele 4600 mebläğ merkum gayriez rüsümat teslimi bazine sened ve suret ala. 5/CA/241.

İki kıta temessük ile bir bab menzile mutasarrıf olan Ahmet ağa ibni İbrahim bizzat becayiş Haftani Mebmed Emin Ağa ibni İsa amed. 10/SA/1247.

İki kıta temessük ile bir bab menzile mutasarrıf Haftani Memed Emin Ağa ibni İsa menzilî-i mezkûrü ferağa kaymakam vakıf Mehmed Emin Efendi inbasile becayiş Adile Hanım binti Ayişetüllah Mehmed Paşa amed. 8/CA/253.

İki kıta temessükle birbab menzile mutasarrıfa mezbure Adile Hanım menzil-i mezkûru bizatiba ferağat kerd becayiş Refetlü Esseyid Elbaç Mebmed Rifat efendi ibni Esseyid Hafız Mebmed, mübü salât mektubi Turbal-i Anadolu amed. 19/HA/1260.

İki temessükle birbab menzile mutasarrıf arabtu Elbaç Mebmed Rifat Efendi İbni Esseyid Hafız Mebmed menzil-i mezkûru ba ilmubaber ferağat kerd becayiş 3 rubu bissesini Maliye Hazinesi Masarifatı Mubasebe-i tebesinden sabık Cidde Hazinesi Baş Kâtibi Refetlü Elbaç İsmail Besim Efendi ibni Ahmede, ve bir rub'u bissesini dabi, efendi-i mumaileybin zevcesi Hâce Kamer Hatun binti Abdullaba ferağ amed. 22/RA/1279 ve 4/T.Evvel/1278

(Kayıt sahibtir) Mübrü vardır.

Gittisi : 13/2/1935 tarih Cild/46.SA/56 Sl./19 Muamele: 931/2609

Görsel 3. 4: Sokaktaki en eski tapu kaydına ait bir alım satım belgesi, bugünkü İstanbul Kitaplığı'na aittir.[192]

Osmanlı Devleti'nde, deprem, doğal yollarla çıkan yangınlar gibi devletin içinde yaşanan ayaklanmaların neden olduğu yıkım ve tahribatlar meydana gelmiştir. Bu tahribatlardan birini, 1808 yılında Alemdar Mustafa Paşa'nın öldürülmesiyle ayaklanan yeniçerilerin çıkardığı yangından dolayı Soğukçeşme Sokağı'ndaki evler tahrip olmuştur.[193]

Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin tarihine ait Osmanlı arşiv kayıtları, vakfiye kayıtları ve eski tapu kayıtları dışında, Osmanlı topraklarını ziyaret eden yabancı gözlemcilerin gravür tekniğinde yaptıkları resimler de Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin tarihi ve biçimleri hakkında bilgi vermektedir. Sokakla ilgili bilinen en eski gravür, 1830'ların başında İngiliz asıllı John Frederick Lewis tarafından çizilmiştir. Bu gravüre göre, sokağın en başındaki tekke yapısı diğer yapılardan farklı olarak daha çok Anadolu konutu karakterine sahiptir. Kâgir olarak inşa edilen yapı zemin ve

[192] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı**, s.8-9
[193] Hasan Fırat Diker, **Ayasofya ve Onarımları**, s.95

normal kat olmak üzere toplam 2 katlı, tepelik pencerelere sahip ve üzeri sıvalıdır. Ancak geri kalan evlerin 19. yüzyıl mimari üslubuna uygun olarak zemin üzeri 2 normal kat olmak üzere toplam üç katlı ve ahşap yapılardır.[194]

Görsel 3. 5: İmaret kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, Lewis, 1830 görünümü (Url-37)[195]

Soğukçeşme Sokağı ile ilgili bir diğer önemli gravür, mimar Gaspare Trajano Fossati tarafından çizilmiştir. Fossati, Ayasofya onarımlarını yaptığı dönemde Ayasofya ve çevresindeki yerleşimleri gravürlerle resmetmiştir. Fossatini'nin 1852 yılında Sultan Abdülmecid'e sunduğu albümde yer alan litografyasında, Sur-i Sultani'nin önünde Soğukçeşme Sokağı evleri görülmektedir.[196] Fossati'nin gravürüne göre, sokaktaki ilk yapının Anadolu konut kimliğinden sıyrılıp sokaktaki diğer evler gibi 19. yüzyıl mimari üslubu içinde yeniden yapıldığı görülmektedir.

[194] Gözde Benzergil, **Tarihi Sokak Strüktürlerinde Cumhuriyet Döneminde Meydana Gelen Değişimlerin Koruma Bağlamında İrdelenmesi : Kemeraltı 871 Sokak Örneği,** Yüksek Lisans Tezi, s.46-49

[195] https://twitter.com/kulluk_kahvesi/status/1137310036156452865/photo/1 , Erişim Tarihi, 14.12.2021

[196] Zeynep Çelik, Diane Favro, Richard Ingersoll, **Şehirler ve Sokaklar,** s.101

Görsel 3. 6: Sur-i Sultani önünde yer alan Soğukçeşme Sokağı, Fossati, 1852 (URL-38).[197]

Görsel 3. 7: Haliç Limanı'ndan Eyüp banliyösüne kadar Ayasofya'nın minaresinden yapılmış İstanbul panoraması ve sağda Soğukçeşme Sokağı evleri, Fossati, 1852 (URL-38)

[197] https://fineartamerica.com/featured/panorama-of-constantinople-plate-22-gaspard-fossati.html, Erişim Tarihi 18.10.2021; FOSSATI, Gaspard. *Aya Sofia Constantinople, As recently restored by Order of H.M. the Sultan Abdul Medjid*, London, P. & C. Colhaghi, 1852.

Sokaktaki evler, 19. yüzyıl geleneksel konut dokusu özelliklerine uygun olarak ahşap, cumbalı, kafesli, bazıları iki, bazıları ise üç katlı olarak inşa edilmişlerdir. Fossati'nin gravüründe görünen evlerin renkli olması, geleneksel Türk Evi karakteristiğini yansıtmaktadır. 19. yüzyılda evler, çoğu kez saman sarısı, tahin rengi, sardunya sarısı, açık mavi ve yeşil renktedir. (Görsel 2.18, Görsel 3.6, Görsel 3.7) Özgüven, evlerin renkli olması ile o dönemin kadınları arasında bir paralelliğin göze çarptığını belirtmektedir. Özgüven'e göre, o dönemde kadınlar sanılanın aksine kara çarşaflı değil, evlerin sempatik renklerine bürünürlerdi. (Görsel 3.8) Türk evlerinde sıklıkla kullanılan bahçe ve bitkiler Soğukçeşme Sokağı'nda da kendini göstermektedir. Özgüven'in aktarımıyla, Fransız mimar Le Corbusier "…*Türk, evinden önce bahçesini yapar, çiçeğini, ağacını diker*…" demektedir.[198]

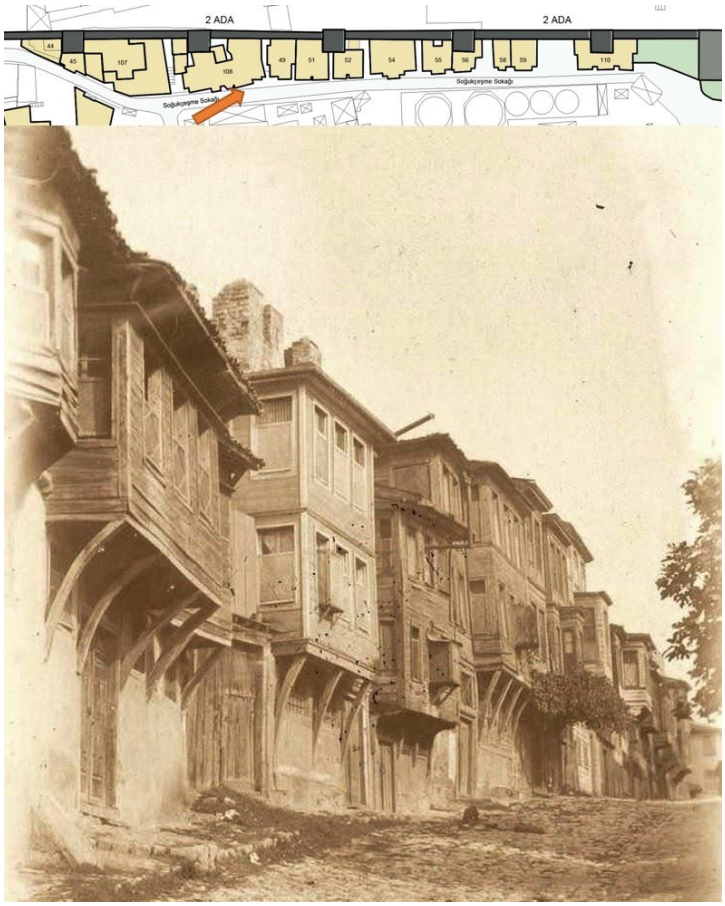
Görsel 3. 8: Feraceli Kadınlar, Osman Hamdi Bey 1887 (URL-39)[199]

[198] Safiye Özgüven, **Tarih-Kültür Varlıkları Eski Yapıların Korunması, Yeniden Kullanımı ve Turizm Açısından Önemi Özgün Bir Örnek: Soğukçeşme Sokağı ve Evleri,** Yüksek Lisans Tezi, s.77

[199] https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-h/hamdi-osman/osman-hamdi-gezintide-kadinlar-11156/ , Erişim Tarihi: 09.01.2022

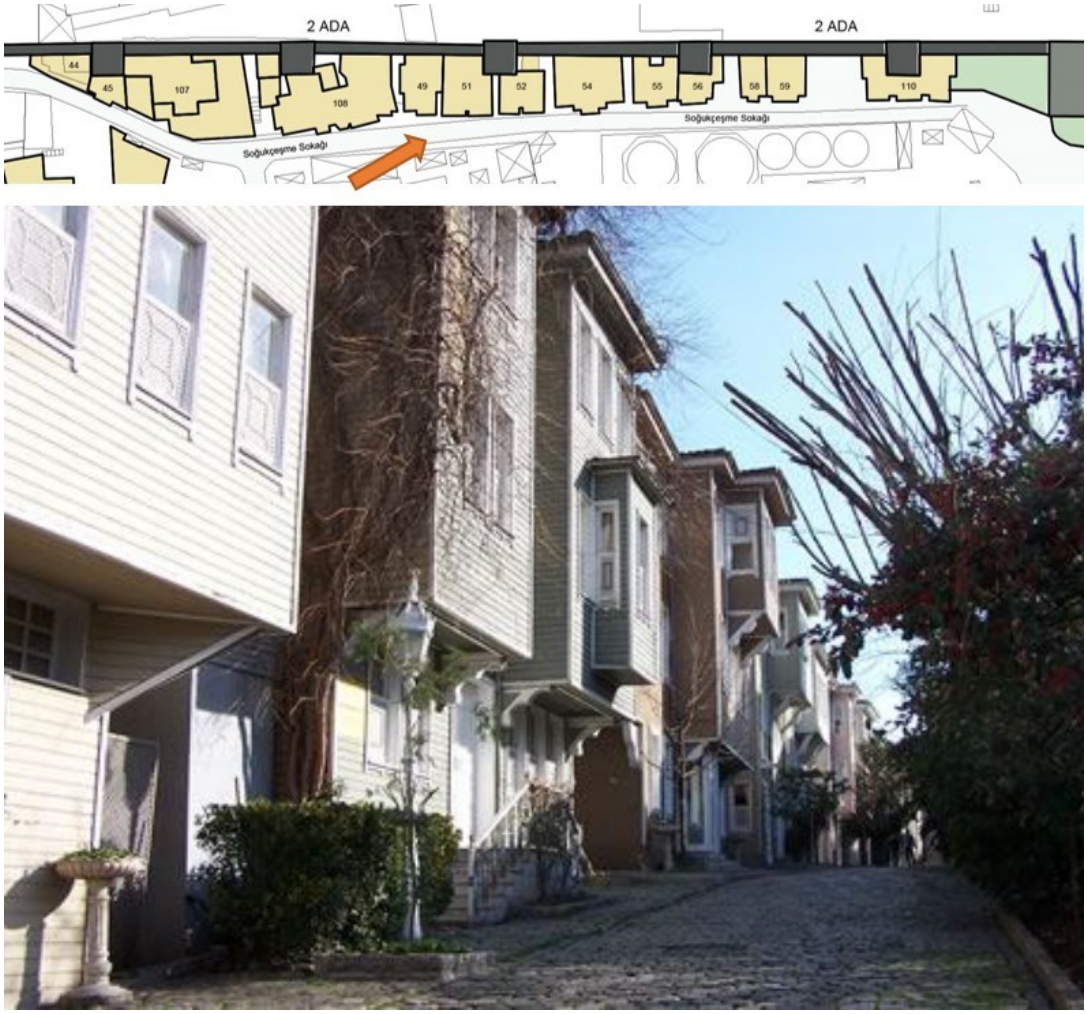

Görsel 3. 9: Soğukçeşme Sokağı, Abdullah Freres, 1875-80 (Url-40)[200]

Görsel 3. 10: Soğukçeşme Sokağı, t.y. (Url-41)[201]

[200] http://www.eskiistanbul.net/2570/sogukcesme-sokagi-abdullah-freres-1875-80#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 14.12.2021
[201] http://www.eskiistanbul.net/567/sogukcesme-sokagi , Erişim Tarihi: 14.12.2021

Görsel 3. 11: Soğukçeşme Sokağı, (Yüksel, 2007)

Yangınların sıkça görüldüğü İstanbul'da Soğukçeşme Sokağı da bu yangınlardan zarar görmüştür. Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin ahşap olması, saçak ve cumbaların birbirine çok yakın olması, çıkan yangınların daha hızlı yayılmasına imkân vermiştir. Bu durumda yapıların sürekli onarım ve değişim geçirmesine neden olmuştur. Eski resim, gravür ve fotoğraflardan görüldüğü üzere sokak üzerinde bulunan yapılar sürekli bir değişim içerisindedir. 19. yüzyılda cephe üzerinde kullanılan ahşap payandalar doğal biçimleriyle, düz formda kullanılmıştır. 20. yüzyılda ise, onarım ya da yeniden yapımlarla pencere pervazlarına formlar verilmiş, ahşap payandaların içleri doldurulup füruşlar eklenmiştir. Sokak, geleneksel Türk Mimarisi üslubunu bütünlük ve tutarlılık içinde 1940'lı yıllara kadar korumuştur. Sokaktaki evler, 1960 yılı yapımı Can Mustafa ''Yaralı Kuş'' ile 1963 yılı yapımı Barut Fıçısı gibi eski dizi ve filmlerde dekor olarak kullanılmıştır.

Görsel 3. 12: Soğukçeme Sokağı girişi, 1950'ler [202]

Kanuni Sultan Süleyman, 16. yüzyılda surlara bitişik ev yapımlarına yasak getirmesinden sonra bu kurala uyulmamış ve ilgili karar 1719 yılında tekrarlanmıştır.[203] Soğukçeşme Sokağı'ndaki ahşap konutlar da bu yüzyıl içerisinde surlara bitişik olarak inşa edilmiştir. Bu durum, sokaktaki evlerin kaçak yapılaşma sonucu oluştuğu fikrini düşündürmektedir. Bu konuyla ilgili olarak da yapılan yenileme çalışmaları sırasında Bedrettin Dalan, buradaki evlerin kaçak yapı olduğu fikrini ileri sürmüştür. [204]

Ancak incelenen eski tapu kayıtlarına göre, sokakta oturan kişilerden birkaç evin sahibinin Topkapı Sarayı ve Ayasofya Camii'nin görevlisi olduğu, geri kalan evlerde ise İstanbul'un memur ve esnaf kesiminden kişilerin yaşadığı ortaya çıkarılmıştır. Sokakta yaşayan önemli kişilerden biri, Türkiye Cumhuriyeti 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'tür. Korutürk'ün doğduğu ev sokakta Ayasofya aşevlerinin eski kapısın karşısında, 2 Ada 52 parsel yer almaktadır. Korutürk'ün babası dönemin Şûra-yı Devlet azasıdır. Gülersoy, Osmanlı Devleti"nin Şura-yı Devlet üyesi

[202] **a.g.e.,** s.48; Fotoğraf Kaynağı: Taç Vakfı, bt.
[203] Hülya Tezcan, **Sur-i Sultani,** C.7, s.74
[204] Milliyet Gazetesi, 27 Eylül 1987

Osman Sabit Bey'in ve Göksu mansalında yalı sahibi olan Soğukçeşmeli Ebubekir Efendi'nin de Soğukçeşme Sokağı'nda yaşadığını belirtmektedir.[205]

Yine, Ayasofya İmareti Kapısı'nın karşısında kalan birinci ev, Nazikî Tekkesi şeyhinin hanesidir. Bu adı taşıyan ailenin bireyleri günümüzde de yaşamaktadır. Ses sanatçılarından Alpay'ın soyadı Nazikioğlu ve kendisi bu tekkenin son şeyhlerinin torunlarındandır. Ailenin en yaşlı üyesi Türk Basın Birliği Başkanı Engin Baydar'dır. Bununla beraber, 1924-1926 yılları arasında Fenerbahçe Spor Kulübü başkanlığı yapmış olan Nasuhi Esat Baydar (v.1962) ile 1913 yılında Fenerbahçe Spor Kulübü'nde futbol hayatına başlayan Ala lakaplı kardeşi, döneminin meşhur Bekir, Zeki, Ala üçlüsünden futbolcu Alaeddin Baydar ve reklamcı Mehmet Nail Keçili'nin de yine aynı ailenin üyeleridir. [206] Sülalede, Alpay Bey'in dedesi Cemal Nazikioğlu kanadından gelenler Cemal Nazikioğlu olarak anılırken, Cemal Bey'in kardeşi kolundan olanlar ise uzun yıllar Baydar, sonraki yıllarda da Baydar Nazikioğlu soyadını kullanmışlardır. Alpay Nazikioğlu'nun babası Devlet Demir Yolları'ndan emekli bürokrat Turhan Cemal Bey, annesi ise, CHP Özel Kalem Müdürlüğü'nde uzun yıllar görev yapan Daime Hanım'dır. Nasuhi Esat Baydar ile Alaaddin Baydar, Alpay Nazikioğlu'nun babası Turhan Bey ile kardeş çocuklarıdır. Alpay Nazikioğlu'nun annesi Daime Hanım; Şanar Yurdatapan, Oktay Yurdatapan, Onur Yurdatapan ve sanatçı Lale Mansur Yurdatapan'ın da babaları olan Korgeneral Daniyel Yurdatapan; ünlü Mason üstadı Can Arpaç'ın annesi Emine Danende Arpaç ve ayrı anneden doğan, savcılık yapmış Danış Yurdatapan'la kardeştir.[207]

Gülersoy, Soğukçeşme Sokağı'nda yer alan günümüzdeki Konut Evi Oteli'nin özgün haliyle ahşap bir konak olduğu zamanlar, Hipodrom yakınında yer alan Tapu idaresinin Hukuk Müşaviri ve kendisinden sonra devlete dışişleri mensupları yetiştirmiş olan Hasan Tahsin Efendi'ye ait olduğunu ve oğlunun ise Mustafa Kemal Atatürk'ün Hariciye Vekili ve ilk ABD Büyükelçisi Ahmet Muhtar Beyefendi olduğunu belirtmektedir.[208]

---

[205] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.21
[206] Mehmet Akif Köseoğlu**, İstanbul'un 100 Tekkesi,** s.124-126
[207] https://www.biyografi.net/kisiayrinti.asp?kisiid=2773
[208] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** s.158

Görsel 3. 13: Ayasofya İmareti Kapısı'nın önünden Soğukçeşme Sokağı, t.y. (Url-42).[209]

Hanedanın 1856 yılından sonra Dolmabahçe Sarayı'na taşınmasıyla beraber sokaktaki hane sahipleri de evlerini satarak taşınmıştır. Bu durum sonucunda sokağın sosyal dokusunda zayıflamalar meydana gelmeye başlamıştır. İstanbul'da sık sık yaşanan yangınlar ve bakımsızlık nedeniyle sokaktaki evler giderek yıpranmıştır. 1960'lı yıllarda yaşanan yoğun nüfus artışlarıyla İstanbul'un genelinde tek aileye ait olarak kullanılan konutların odalık olarak kiralama dönemleri başlamıştır. Bu gelişmelerden Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerde etkilenmiştir. Sokaktaki ev sahipleri taşınmış ve evler odalık olarak kiralanmaya başlamıştır. Altunbaş, İstanbul'un bütün özelliklerini taşıyan, cumbalı, kafesli, kimisi iki kimi üç katlı tipik evlerin 1970'ler ve 80'lerdeki mevcut durumunun kötü olduğunu belirtmektedir. [210]

20 yıl içerisinde Soğukçeşme Sokağı, ekonomik sorunlardan ziyade, sosyal yanı ağır basan çevresel faktörler sonucunda oldukça kötü bir duruma gelmiştir. Sokaktaki bir kısım ahşap evler yıkılarak yerlerine biçimsiz betonarme binalar yapılmıştır. Yaklaşık 10 evden 6'sı bu şekilde değiştirilmiştir. Geri kalan ahşap evler ise, 2'si terk edildiğinden (özellike Nazikî Tekkesi) çökmüş ve yalnızca birkaç

[209] http://www.eskiistanbul.net/890/sogukcesme-sokagi Erişim Tarihi: 18.10.2021
[210] Esengül Yıldız Altunbaş, **İstanbul Ayasofya'sı Odaklı Tarihi Çevre**, Yüksek Lisans Tezi, 218

kalastan ibaret kalmıştır. Tekkenin yanındaki arsaya, matbaa kâğıtlarının depolandığı, ağır kamyonların girip çıktığı, betondan tek katlı bir baraka yapılmıştır. Sokakta yer alan sarnıç yapısı da oto tamir atölyesi olarak kullanılmıştır.[211] Sonuç olarak 1970'li yıllara gelindiğinde, sur duvarına bitişik 12 bina ve yokuş tarafında, sol kolda kalan 3 ahşap ev, tam anlamıyla harap duruma gelmiştir. Ancak çok geçmeden Soğukçeşme Sokağı'nda yaşanan bu durum karşısında, Soğukçeşme Sokağı, Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile koruma altına alınmıştır. Ardından, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Restorasyon Kürsüsü'nün öncülüğünde, binaların rölöveleri alınmıştır. Bu gelişmelerden sonra, sokağın aynen yapım zorunluluğu hukukilik kazanmıştır. [212]

Görsel 3. 14: Ayasofya Konakları'nın 1976 yılındaki durumu

[211] Gözde Benzergil, **a.g.e.,** s.46-49
[212] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** s.155

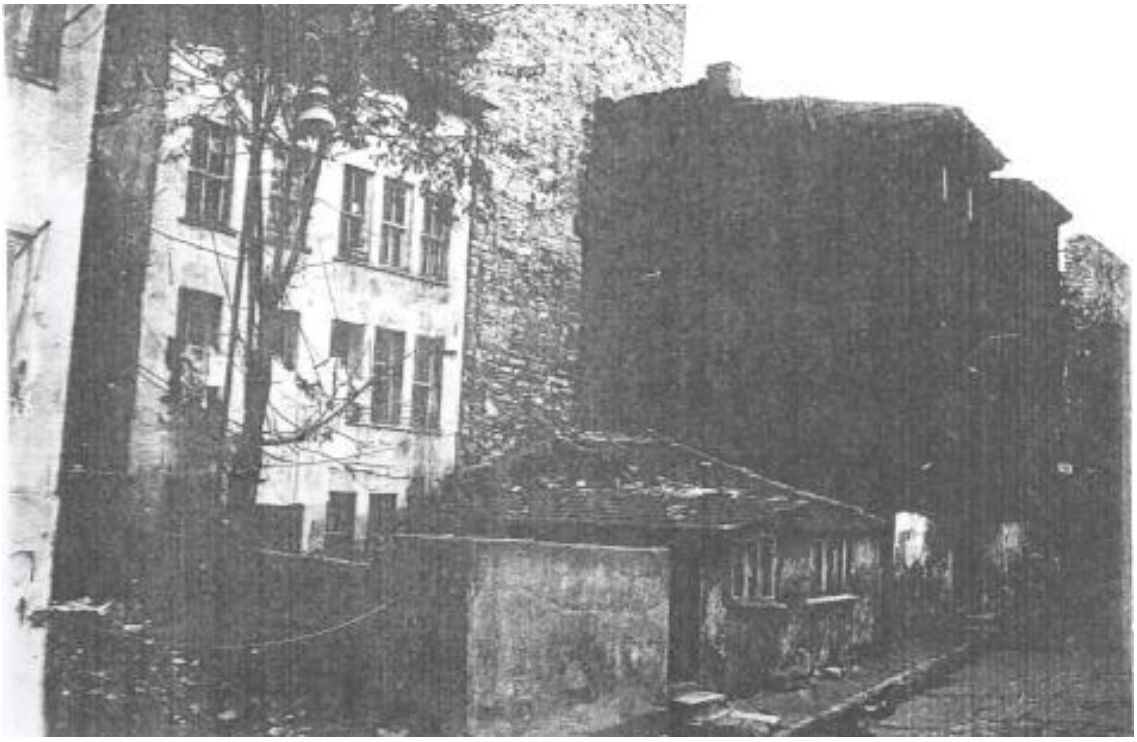

Görsel 3. 15: Cephesi bozulan sarnıç ve üstünde betonarme eklentiler. Sağda bugün resepsiyon olan parseldeki altı bakkal üstü ev olan yapı, 1970'ler [213]

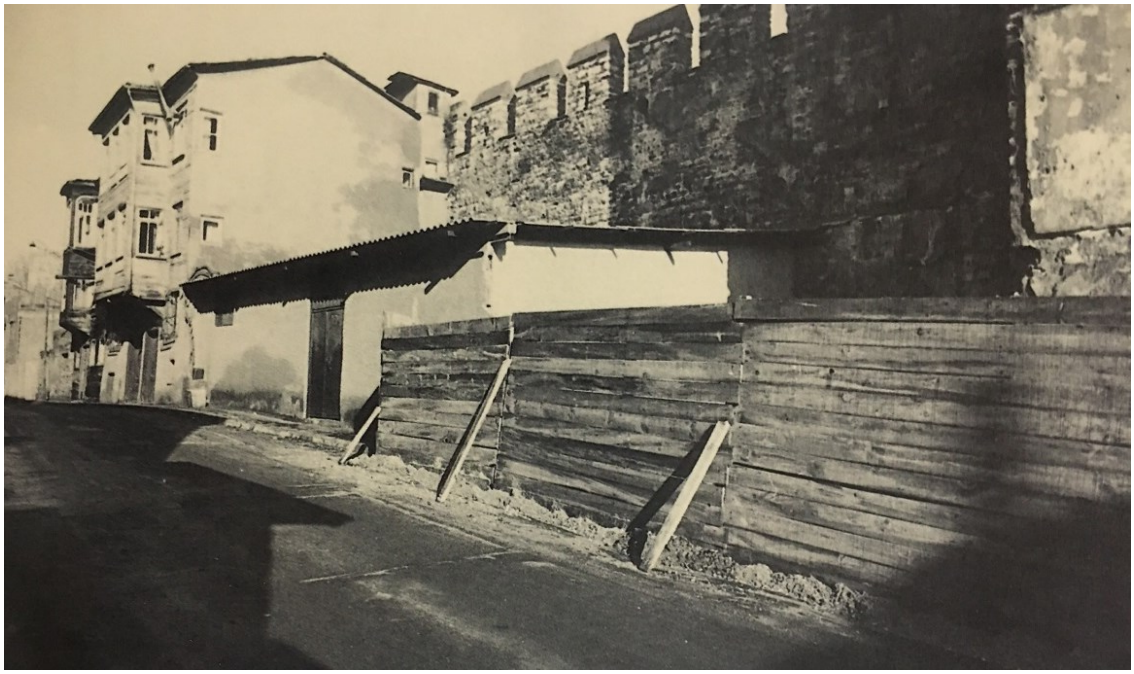

Görsel 3. 16: Soğukçeşme Sarnıcı yanında bulunan resepsiyon binası, eski altı bakkal üstü ev olan alan (Azaklı, 2021)

[213] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.22

Görsel 3. 17: Nazikî Tekkesi ile 59 numaralı parselin arasında kalan bölüm, büyük kamyonların girip çıktığı bir kâğıt deposu ve arkasında yer alan niteliksiz betonarme yapı, 1979 (Fatih Belediyesi)

Görsel 3. 18: Nazikî Tekkesi ile 59 numaralı parselin arasında kalan bölüm, büyük kamyonların girip çıktığı bir kağıt deposu, 1984 [214]

[214] Çelik Gülersoy, **Hepsi De Birer Işıktı Turing,** s.27

Görsel 3. 19: Ayasofya Konakları'nın 1984 yılındaki durumu, soldan sağa sırasıyla 2 ada 54, 55, 56 parseller [215]

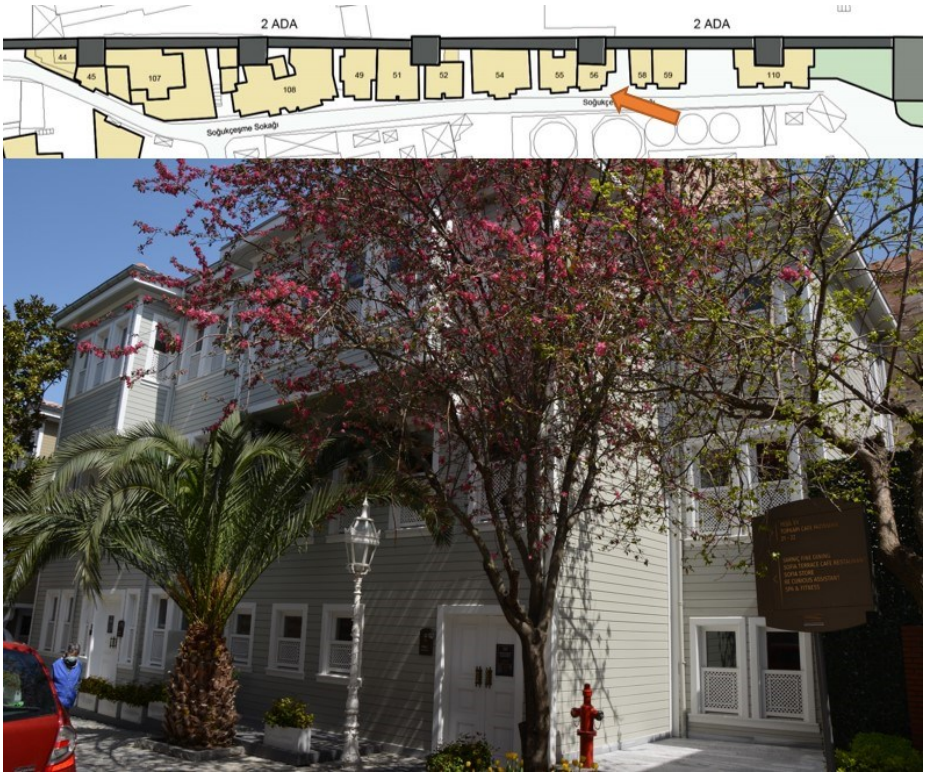

Görsel 3. 20:, Restorasyon öncesi Soğukçeşme Sokakta yıkılmak üzere olan ev, soldan sağa doğru 2 ada 55, 56, 58 parsel, 1983[216]

[215] Çelik Gülersoy, **Hepsi De Birer Işıktı Turing,** s.49
[216] Turing İstanbul, **Tarihi, Sanatı, Kültürü, Müziği ve Tekniği Halka Götüren Kurum,** s.54.

Görsel 3. 21: Restorasyon sonrası Soğukçeşme Sokağı soldan sağa sırasıyla 2 ada 52, 54, 55, 56 parseller, (Azaklı, 2021)

Görsel 3. 22: Restorasyon sonrası Soğukçeşme Sokağı soldan sağa sırasıyla 2 ada, 55, 56 parseller (Azaklı, 2021)

Görsel 3. 23: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev (İstanbul Kitaplığı), t.y. (IV Numaralı Kurul)

Tarihi Yarımada ve Soğukçeşme özelinde, zamana bağlı olarak gelişen yanlış yapım anlayışları ve bölgenin imalat merkezine dönüşmesi gibi sorunlar tarihi alanın düzensiz bir hal almasına yol açmıştır. Tarihi ve kültürel açıdan önemli bir odak noktasında olan bölge, turistik merkez haline gelmiştir. Buna bağlı olarak bu bölgede konaklamaya yönelik tesisler ve onlara olan ihtiyaç artmıştır. Bu bağlamda, T.C. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, İTÜ Mimarlık Fakültesi'nde görev alan Nezih Eldem'den, "Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Soğukçeşme Sokağı" yöresi için araştırma ve uygulama projesi çalışmaları yapılmasını istemiştir. Nezih Eldem, üniversite öğrencileri ile birlikte bölgede mimari proje stüdyoları çerçevesinde çalışmalar yapmıştır.[217] Bu çalışmalar ile getirilen öneriler, bakış açıları ve oluşturulan belgeler çalışma sahası için birer ön hazırlık olmuştur. Sonrasında, danışmanlığını Metin Ahunbay'ın yaptığı, Nezih Eldem'in yürütücülüğünde, Atilla Yücel ve Melih Kamil, 1977-1979 yılları arasında "Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi Önerisi" hazırlamışlardır. Eldem, yapılan ön hazırlık çalışmalarından yola çıkarak, bölgenin tarihsel özelliklerinin korunarak ve iyileştirileceğini, turistik ve kültürel faaliyetlerle yeni işlev kazandırılıp

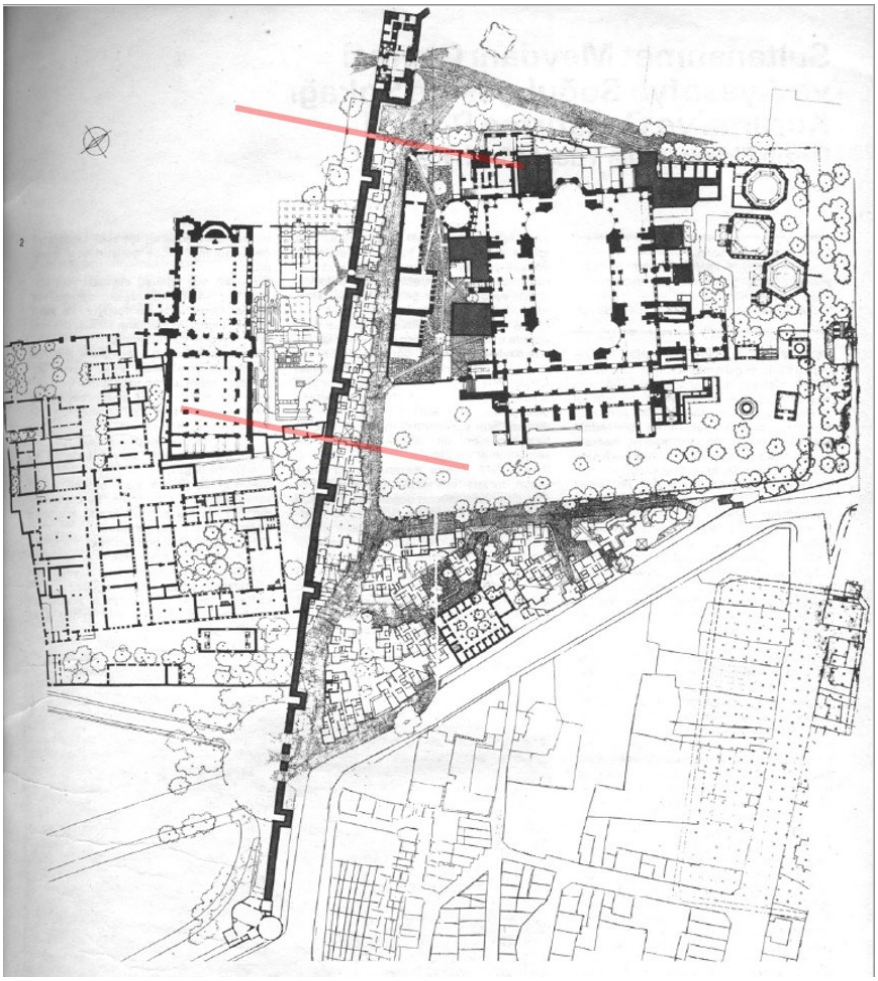
[217] Canan Osmanağaoğlu İlmen, **Tasarımları ve Eğitimciliği Işığında Nezih Eldem'in Mimarlık Anlayışı,** Yüksek Lisans Tezi, s.67

yaşayan bir mekân fikri ile tasarıma başlanıldığı ifade etmiştir.[218] Hazırlanan proje kapsamında, sokaktaki yapıların yalnız turistik amaçla kullanılmasının doğru olmadığı fikrinden yola çıkılarak sokağa cephe veren Ayasofya İmareti'ndeki herhangi bir işlevle kullanılmayan mekânlara işlev kazandırılması, Ayasfoya'nın Soğukçeşme Sokağı'na açılan kapılarının kullanıma sokularak sokağa geçişler verilmesi, bölgede hareketlilik ve yaşayan mekânlar fikriyle projeler geliştirilmiştir. Ayasofya İmareti ve yakınındaki diğer ek yapıların, "süreli çağdaş sanat sergileri" gibi işlevlerle kullanılması, avlu, bahçe gibi açık olan alanların ise, arkeolojik park gibi açık müzeler olarak değerlendirilmesi ile kültürel faaliyetlere önem verilmiştir. Yine bu birimlerin sokakla arasında geçişlerin açılmasıyla, sirkülasyon alanlarının oluşması ve sokağın hareketlendirilmesi projesi geliştirilmiştir. Aynı geçişlerin Topkapı Sarayı ile de yapılması amacıyla, Sur-i Sultani'nin Soğukçeşme Sokağı üzerinde kalan kapalı iki kapının da açılmasıyla bu sirkülasyon alanlarının genişlemesi ve kültürel hareketliliğin sağlanması amaçlanmıştır.

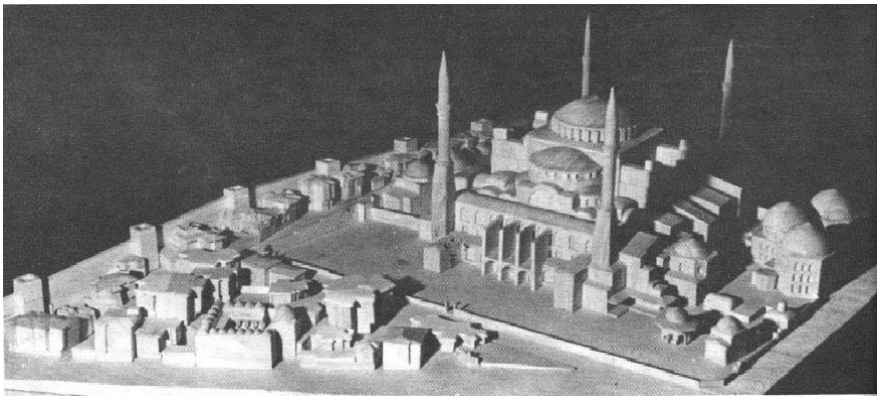
Yapılan proje çalışmasına göre eski ahşap evler gerekli müdahaleler ile ve yeni eklemlerde yapılarak, ev tipi pansiyon türü küçük konaklama birimleri olarak tasarlanmıştır. Bu birimlere ek olarak sokaktaki sarnıç yapısı, restoran ve kafeterya işlevi ve hemen yanındaki bina ise dükkân işlevinde olacak şekilde tasarlanmıştır. Yayalaştırılan yollar ile açık alan düzenlemeleri yapılmıştır. Ancak, 1977-78 yılları arasında hazırlanmış olan bu geniş çaplı araştırma ve Soğukçeşme Sokağı'nın korunup geliştirilmesi projesi, Turizm Bakanlığı ve İstanbul Belediyesi arasında gel git süreçleri yaşamış ve uygulanamamıştır. Hazırlanmış olan bu proje, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun restorasyon çalışmalarına başlaması ile tamamen geçersiz hale gelmiştir. İlmen'e göre, Çelik Gülersoy, yapılan bütün çalışmaları göz ardı ederek, yalnızca Soğukçeşme Sokağı üzerinde bulunan konutların ve sarnıç yapısının restorasyonunu farklı bir anlayışla gerçekleştirmiştir[219]

[218] Eldem Nezih, Yücel Atilla, Kamil Melih, **Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi**, Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, Mayıs/Haziran 1979, sy: :3, s:19

[219] Canan Osmanağaoğlu İlmen, **Tasarımları ve Eğitimciliği Işığında Nezih Eldem'in Mimarlık Anlayışı,** Yüksek Lisans Tezi, s.67

Görsel 3. 24: Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi Vaziyet Planı[220]

Görsel 3. 25: Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi için hazırlanan çevre maket fotoğrafı[221]

[220] Eldem Nezih, Yücel Atilla, Kamil Melih, **Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi**, Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, Mayıs/Haziran 1979, sy: :3, s.20; plan üzerinde proje kapsamın açılması planlan koltuk kapıları kırmızı hat ile gösterilmiştir.

[221] Eldem Nezih, Yücel Atilla, Kamil Melih, **a.g.e.**, sy: :3, s.2

Görsel 3. 26: Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi kapsamında Soğukçeşme Sokağı için hazırlanan mevcut durum cephe rölövesi (üstteki çizim) ve düzenleme sonrası olacak sokak silüet görünümü (alttaki çizim)[222]

[222] Eldem Nezih, Yücel Atilla, Kamil Melih, **Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi**, Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, Mayıs/Haziran 1979, sy: :3, s:19

Soğukçeşme Sokağı'nın Kültür Bakanlığına bağlı Anıtlar Yüksek Kurulunun 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kesin kararları ile sokaktaki evler koruma altına alınmasıyle birlikte, 10.10.1983 tarih ve 7210 sayılı kararnameye göre de sokağın saray girişi tarafında yer alan Nazikî Tekkesi'nin yıkılarak aynen yapılması zorunlu hale getirilmiştir. Bununla birlikte sokaktaki geri kalan evlerin de alınan taahhütnameler ile yıkılarak aynen yapılmaları hukuki zorunluluk haline gelmiş ve yapılan yeni yapıların cepheleri bu kararlara bağlanmıştır. [223]

Sokağın restore edilme süreci Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından gerçekleştirilmiştir. Restorasyon sürecinin başında Çelik Gülersoy yer almaktadır. Gülersoy'un Soğukçeşme Sokağı'nı düzenleyerek yeniden kullanıma sokmak istemesindeki en önemli neden, bir ülkenin saray girişinin bu denli bakımsız ve çöplük alanı içinde olmasının tarihî sokağın kimliğini kaybetmesine neden olması düşüncesidir. [224]

Restorasyon çalışmalarına başlamadan önce, TURİNG kurumunun kamulaştırma yetkisi olmadığı için evlerin alınması konusunda istimlak yoluna gidilememiştir. Bu durumda sokakta yer alan evlerin satın alınabilmesi için ev sahipleriyle anlaşma yoluna gidilmiştir. Ancak, her evin farklı kişilere ait olması ve kimilerinin evlerini satmak istememesi gibi durumlar ortaya çıkmıştır. Gülersoy, bu süreçte evlerin ederinden daha fazla ödenerek alındığını belirtmektedir.[225]

TURİNG 1986 Genel Çalışma Raporlarına göre, mülklerin satın alınması sürecinde alınan ilk ev için kurum 5.000.000 TL ödemiştir. Ancak ilerleyen dönemlerde gerek şehirdeki son 1 yılda gözlemlenen genel spekülasyonlar, gerekse restorasyon çalışmaları ile yükselişe geçen sokakta son alınan mülke 100.000.000 TL ödenmiştir.[226] Nazikî Tekkesi'nin, mülkiyeti Vakıflar İdaresine ait olduğundan idare ile anlaşma yoluna gidilmiştir. Anlaşmaya göre kurum yapıyı yıkıp yeniden yaparak devlete bağışlayacak ve kullanımı için kesintisiz bir şekilde kira ödeyecektir. Kurumun 1985 Genel Çalışma Raporları'na göre Nazikî Tekkesi 17.000.000 TL'ye inşa edilerek

[223] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı**, s.35
[224] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** s.155
[225] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı**, s.30
[226] 1986 Türkiye Turing ve Otomobil Kurulu Genel Kurulu Çalışma Raporları, s.6

devlete hibe edilmiştir. Sokağın restorasyonlarına toplamda 1.347.048.000 TL harcanmıştır.[227] Bu değer günümüzde yaklaşık olarak 59.837.150,34 TL civarındadır.[228]

SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NDAKİ YAPILARIN RESTORASYON ÖNCESİ ALIM SATIM KAYITLARI					
ADA / PARSEL	TAPU KAYIT DEFTERLERİ	SATIN ALAN	ALIM-SATIM TARİHİ	SATIŞ BEDELİ	GÜNCEL BEDEL
2 ADA / 59 PARSEL	C.1, s.15	TURİNG	7.2.1986	2.000.000 TL	87.324,03 TL
2 ADA / 58 PARSEL	C.1, s.14	TURİNG	15.3.1984	4.750.000 TL	434.039,41 TL
2 ADA / 56 PARSEL	C.1, s.12	TURİNG	31.1.1984	8.000.000 TL	765.185,79 TL
2 ADA / 55 PARSEL	C.1, s.11	TURİNG	24.9.1984	25.000.000 TL	1.824.339,38 TL
2 ADA / 54 PARSEL	C.1, s.10	TURİNG	28.12.1990	-	-
2 ADA / 52 PARSEL	C.1, s.8	TURİNG	26.9.1983	120.000.000 TL	13.515.667,01 TL
2 ADA / 51 PARSEL	C.1, s.7	TURİNG	28.8.1984	23.000.000 TL	1.713.134,11 TL
2 ADA / 49 PARSEL	C.1, s.5	TURİNG	6.3.1984	4.750.000 TL	434.039,41 TL
2 ADA / 108 PARSEL	C.1, s.4	TURİNG	10.5.1984	10.500.000 TL	861.397,98 TL
2 ADA / 107 PARSEL	C.1, s.3	TURİNG	4.3.1985	40.000.000 TL	2.313.796,28 TL
2 ADA / 45 PARSEL	C.1, s.1	TURİNG	3.10.1985	25.000.000 TL	1.218.593,37 TL
52 ADA / 16 PARSEL	Ana 1, s.45	TURİNG	7.7.1987	175.000.000 TL	5.132.556,82 TL

Görsel 3. 27: Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların restorasyon öncesinde alım satım kayıtları, (Azaklı, 2021)[229]

Alım süreçleri tamamlandıktan sonra sokaktaki yapılar Anıtlar Yüksek Kurulu'nca onaylanan cephelere uygun olarak uygulanmıştır. Ancak ilk yapıldıkları dönem ahşap iskelete sahip olan binalar, betonarme olarak inşa edilip üzerleri ahşap kaplanmıştır. Gülersoy yapılan restorasyon çalışmaları sırasında çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. Çuhadar, Gülersoy'un bu eleştirilere karşı kendini projenin mimarı değil girişimcisi ve dekoratörü olduğunu söyleyerek savunduğunu belirtmektedir. [230]

Yapıların özgün haline göre ahşap yerine betonarme olarak yapılması eleştirilerin odak noktasında olmuştur. Nitekim günümüzde de benzer eleştiriler devam etmektedir. Gülersoy, yapıların asıllarına uygun olarak ahşap yapılmama sebepleri için iki sebep göstermiştir. İlki uygulamaların yapıldığı dönemde, eski

[227] 1985 Türkiye Turing ve Otomobil Kurulu Genel Kurulu Çalışma Raporları, s.8
[228] https://enflasyon.hesaplama.net/hesaplama.do , Erişim Tarihi: 03.01.2022
[229] Tabloda verilen güncel bedeller, 2021 Aralık ayı Tüfe verileri üzerinden hesaplanmıştır. https://enflasyon.hesaplama.net/ , Erişim Tarihi: 099.01.2022
[230] Nuriye Özlem Çuhadar, **İstanbul'a Adanmış Bir Hayat,** s.716

kalitede ahşap malzemenin ve bu tip yapıları inşa edebilecek ustaları bulmanın zorluğu, ikincisi ise imar mevzuatının ahşap yapıma izin vermemesidir.

Restorasyonların yapımı sürecin en büyük sorunlar dönemin ANAP'lı İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan ile yaşanmıştır. Bedrettin Dalan sokaktaki evlerin 'gecekondu' olduğunu ve yıkılması gerektiğini savunmuştur.[231] Öyle ki, yapılan restorasyonları dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren' şikâyet ettiği ve yapılan çalışmaları incelemesi için sokağa davet ettiği bilinmektedir. Ancak Evren, çalışmaları beğenip devam edilmesini isteyince çalışmalar hızlanmış ve sokak 14 Ekim 1986 yılında Vali Nevzat Ayaz tarafından kullanıma açılmıştır.[232]

Görsel 3. 28: Soğukçeşme Sokağı'nın Görünümü, (Altunbaş, 2016)

Soğukçeşme Sokağı'ndaki yeni yapılan yapıların restorasyon projeleri, on ayrı mimar; Mustafa Pehlivanoğlu, Hüseyin Beşçetinçelik ve Hatice Karakaya, Han Tümertekin ve Reşit Soley, Alparslan Koyunlu, Nezih Sönmez, Ülkü Altınoluk, Hasan Karabay ve Serdar Haybat tarafından çizilmiştir. Restorasyon süreci 2 yıl sürmüştür. Sokaktaki, sarnıçtan sonra gelen ilk yapıya kütüphane işlevi verilmiş ve İstanbul Kitaplığı olarak hizmet vermiştir. TURİNG'in 1985 yılına ait Genel Kurul Çalışma

[231] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.13-35
[232] Müge Ceyhan, **İstanbul'da Tarihi Çevre Koruma ve Basın: Cumhuriyet Gazetesi Üzerinden Bir Deneme,** Yüksek Lisans Tezi, s.67; Cumhuriyet Gazetesi, 15 Ekim 1986.

raporlarına göre, İstanbul Kitaplığının olduğu arsa TURİNG kurumunun Genel Kurul kararıyla Çelik Gülersoy Vakfına hibe edilmiştir. Çelik Gülersoy, İstanbul 3. Noterliğinde düzenlettiği 2.4.1985 tarihli senet ile üzerindeki bütün mal varlığını bu kütüphanenin yapımı ve yaşatılması için, mirasçı tayin ettiği Vakfına ve dolayısıyla ülkeye bıraktığı belirtilmektedir.[233] Sokaktaki evlerden Naziki Tekkesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetindedir. Bunun dışında sokakta geri kalan yapılar TURİNG kurumunun mülkiyetinde bulunmaktadır.[234] Sokakta yer alan sarnıç yapısı, restorasyon öncesinde oto tamir atölyesi olarak kullanılmaktadır. Yapının büyük kısmının toprakla dolu olduğu ve onarımına geçilip temizlendiğinde 10 m derinliğe sahip olduğu görülmüştür. Ancak yenileme sonrasında zemin, kullanım kolaylığı açısından 7 m derinliğe oturtulmuştur. Anıtlar Kurulu'ndan alınan izinle sarnıç mekânına bir ocak eklenmiş ve Roma lokantası üslubuyla döşenmiştir. [235] Sarnıç yapısının yenileme çalışmaları sırasında toprak altında bırakılan 3 metrelik kısmı korumacılık yaklaşımına ters bir durum sergilemektedir. Burada yapının korunmasından ziyade turistik amaçlı kullanımı ön plana çıkarılmıştır.

Pansiyonlar için resepsiyon ofisi olarak İstanbul Kitaplığı ile sarnıcın arasında kalan restorasyon öncesi altı bakkal dükkanı, üst katı konut olan yapı seçilmiştir. Burada yer alan resepsiyon ofisi sokaktaki tüm pansiyonlara hizmet vermektedir. İlk müracaat ve oda siparişleri buradan yapılmaktadır. Bu şekilde, pansiyonlar tek merkezden idare edilebilir özelliğe sahip olmuştur.

Soğukçeşme Sokağı ile Caferiye Sokağı'nın kesiştiği noktada, sokağın solunda kalan bir dönümlük arsada eskiden konak olan ancak zamanla betonlaşarak yozlaşmış 4 katlı bir yapı, fotoğraflardan belgelenen haliyle aslına uygun olarak yeniden yapılmıştır. Yapı 1994 yılında Konuk Evi Oteli olarak hizmete açılmıştır. Aynı dönem içerisinde, Konuk Evi'nin yer aldığı arsa üzerinde Soğukçeşme Sokağı'na cephesi olan bir diğer tescilli yapı da yeniden yapılarak Konuk Evi'ne bağlı pansiyon-otel olarak işlevlendirilmiştir. Konuk Evi'nin yer aldığı arsa içerisinde, başka bir sarnıç yapısı daha keşfedilmiştir. Yenilemeler sonrasında yapının üst kısmına bar işlevi verilmiş ve

[233] 1985 Türkiye Turing ve Otomobil Kurulu Genel Kurulu Çalışma Raporları, s.8
[234] İlknur Yüksel, İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** s.155
[235] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı**, c.7, s.26-27

etrafı duvar çevrilerek bahçe oluşturulmuştur. [236] İç mekânı ise personel yemek odası ve depo birimleri olarak kullanılmıştır. [237] Günümüzde sarnıç yapısı, otele hizmet veren spa ve masaj birimi olarak kullanılmaktadır.

2015 ve 2016 yılında ise sokağın sonunda, sur duvarının karşısında kalan iki yapı da TURİNG Kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmış ve Konuk Evi Otel'inin birimlerinden biri haline getirilmiştir. Sokak üzerinde sur duvarının karşısında, Alemdar Caddesi'ne cephesi olan yapı, 1846 yılında Yemen Valisi Masrafzade İbrahim Hakkı Paşa tarafından yaptırılmış ve Hakkı Paşa Konağı olarak bilinmektedir. [238] Yapının bahçesinde konağa hizmet veren bir konak hamamı bulunmaktadır. Sokağın ilerisinde sur duvarına bitişik olan evlere hizmet veren başka bir konak hamamı daha bulunmaktadır. Bu durum İstanbul'da bulunan konak hamamlarının Soğukçeşme Sokağı'ndaki yaygınlığını da göstermektedir. Hakkı Paşa Konağı'nın hamamına ait sağır duvar Soğukçeşme Sokağı'na cephe oluşturmakta ve hamama ait dış mekânda bulunan bacası da bu duvar üzerinde görülmektedir.

1970'li yıllarda betonarme görünüme sahip olan bina 1982 yıllında restore edilmiştir. 1984-2015 yılları arasında, alt katı dükkân üst katı ise İlhami Atalay Sanat Galerisi olarak kullanılmıştır. Yapının sanat galerisi olarak kullanılması, Soğukçeşme Sokağı'nın turistik bir merkez haline gelmesine de katkıda bulunmuştur. Yapı, 2016 yılında TURİNG Kurumu tarafından yeniden yapılarak, alt katı dükkân birimleri üst katı ise, girişi Konuk Evi Oteli'nin bahçesi üzerinden yapılan otel birimi olarak işlevlendirilmiştir. [239]

[236] İlknur Yüksel, **a.g.e.,** s.156
[237] Kerim Altuğ, **İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı,** Doktora Tezi, s.200
[238] https://kulturenvanteri.com/harita/#18/41.010334/28.978861 , Erişim Tarihi: 18.12.2021
[239] İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 427 sayılı, 08.04.2016 tarihli inceleme belgesi

Görsel 3. 29: Soğukçeşme Sokağı Alemdar Caddesi girişi ve eski Hakkı Paşa Konağı, (Azaklı, 2022)

Görsel 3. 30: Soğukçeşme Sokağı Alemdar Caddesi girişi, eski Hakkı Paşa Konak Hamamı ve Ayasofya Pansiyonları, (Azaklı, 2022)

Görsel 3. 31: Soğukçeşme Sokağı, (Yüksel, 2007).

1986 yılında yapılan restorasyonlardan günümüze kadar Soğukçeşme Sokağı, 9 pansiyon, 1 kitaplık, 1 sarnıç restoran ve Konuk Evi Oteli'nden oluşmaktadır. Sokakta yer alan sekiz yapı, 165 yatak kapasitesine sahip turistik bir konaklama alanıdır.[240] Yüksel, yapılan restorasyonların, sokağın özgün durumları ile tekrar inşa edilmiş ve iç dekorasyonu da 19. yüzyıl zamanına atıfta bulunacak şekilde tasarlandığını belirtmektedir.[241]

[240]Nuriye Özlem Çuhadar, **İstanbul'a Adanmış Bir Hayat,** s.716
[241] İlknur Yüksel, **a.g.e.,** s.161

Eski gravür ve fotoğraflar incelendiğinde, Soğukçeşme Sokağı'nda yer alan ilk evler, pastel tonlu renklerde, cumbalı, dikdörtgen pencereli, kafesli, payandalı, iki ile üç katlıdır. Geçirdiği yenileme çalışmaları sonrasında cephesel boyuttaki özellikleri kısmen korunmuştur. Ancak yeniden işlevlendirme sonrası turistik işletmelere dönüştürülen yapılar, İç mekân plan kurgularınının otel kullanımına uygun olacak şekilde tasarlanmasıyla özgün kimliğini kaybetmiştir. Altunbaş, tamamlanan rekonstrüksiyon çalışması ile bir sokağın boylu boyunca ele alındığını, ve binaların rengarenk boyanarak özgün olmasa da biçimsel olarak Osmanlı dönemi sokak dokusunu yansıtmaya çalıştığını belirtmiştir.[242] Yapıların her birine farklı çiçek isimleri verilmiştir. Yaseminli Ev, Hanımelili Ev, Boru Çiçekli Ev, Leylaklı Ev, Mor Salkımlı Ev.[243]

Görsel 3. 32: Yapılara verilen çiçek isimleri sırasıyla Yaseminl Ev, Hanımelili Ev, Boru Çiçekli Ev, Leylakl Ev ve Mor Salkımlı Ev, (Yüksel, 2007)

Fossati'nin 1852 yılında görülen Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin tek renk yerine pastel tonlarındaki renklere sahip olduğu görülmektedir. Yapılan restorasyon çalışmaları sonrasında da, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların cepheleri, gravürlerde

[242] Esengül Yıldız Altunbaş, **İstanbul Ayasofya'sı Odaklı Tarihi Çevre**, Yüksek Lisans Tezi, 218
[243]Nuriye Özlem Çuhadar, **İstanbul'a Adanmış Bir Hayat,** s.716

yer alan renk tonlarına uygun, her bina farklı bir renk olacak şekilde pastel renk tonlarında cephelere sahiptir. Benzer durum iç mekânlara da taşınmıştır. Genellikle pastel renkler hâkim olan odalara, sarı, mavi, yeşil oda gibi isimler verilmiştir.[244] Pansiyonların iç mekânı, 19. yüzyıl üslubunda döşenmiştir. Yüksel, bu mekânları, ipek perdeleri, kadife koltukları, yaldızlı aynaları ile 1800'ler dekoruna benzetmiştir.

Odalar; Paşa süit, Aile süit, süit, yolun arka tarafında tek ve çift kişilik, yol tarafında ise üç kişilik odalardan oluşmaktadır. Yol tarafındaki odalar Ayasofya Camii, Konuk Evi Oteli ve Topkapı Sarayı Müzesi Bab-ı Hümayun girişi manzaralarına sahiptir. Bütün odalarda ıslak hacimler yer almaktadır. Genellikle duş ve WC olan odaların dışında, bazı odalarda küvetli banyolar yer almaktadır. Paşa Süit odalarında, banyolara ek küçük bir Türk Hamamı bulunmaktadır. Sokaktaki evlerin hepsinde olmamakla beraber bazı evlerde bodrum kat vardır. Yapıların ısıtma, su deposu, depo gibi sorunları bodrumlu yapılarda çözülmüştür.

Yeniden yapım sorasında otel-pansiyon işlevi verilen yapılar iç mekânları ile konut kimliklerinden sıyırılırken otel oda sayılarının artırılması ve otel konforunun gerektirdiği ıslak hacimler ile de özgün plan dokusunu tamamen kaybetmiştir.

TURİNG Yönetim Kurulu'nun 2014 yılında, Soğukçeşme Sokağı'ndaki tüm Ayasofya Pansiyonları'nın işetmesini, yapılacak ihaleleri kazanan firmalara kiraya vereceği ve işletme yetkisini alan firmaların sokak üzerindeki tüm yapılara ait detaylı restorasyon çalışmalarını kendi bünyesince yaptıracağı konusunda karar almıştır.[245] Bu kararlar kapsamında, 2015 yılında Soğukçeşme Sokağı'ndaki Ayasofya Pansiyonları'nın işletmesi Dorak Holding'e kiralanmıştır. Konaklar Dorak Holding'in bünyesinde, Hilton Curio markası altında işetilmektedir. Soğukçeşme Sokağı'ndaki yenileme çalışmaları, 2018 yılında ihaleyi alan firma tarafından tamamlanmıştır. [246] Konuk Evi Oteli'nin son dönem restorasyon çalışmaları ise, 2015 yılında başlayıp 2020 yılında, 16 Milyon Euro'ya tamamlanmıştır. [247]

[244] İlknur Yüksel, **a.g.e.,** s.155
[245] Tülay Taşdemir, **Konuk Evi Yenilendi,** sy.406, s.8
[246] Tülay Taşdemir, **Soğukçeşme Sokağı Yenilendi,** sy.407, s.4-14
[247] **a.g.e.,** sy.406, s.10

Görsel 3. 33: Soğukçeşme Sokağı'nın 2004 yılına ait görünümü (Benzergil, 2006).[248]

Görsel 3. 34: Sokağın 2004 yılına ait görünümü (Benzergil, 2006).

[248] Gözde Benzergil, **Tarihi Sokak Strüktürlerinde Cumhuriyet Döneminde Meydana Gelen Değişimlerin Koruma Bağlamında İrdelenmesi : Kemeraltı 871 Sokak Örneği,** Yüksek Lisans Tezi, s.50; Fotoğraf Kaynağı: Taç Vakfı, bt.

Görsel 3. 35: Restorasyon sonrası Ayasofya Konakları, 2007.[249]

[249] Turing – İstanbul, **Bir Kolyenin İncileri,** s.4

Görsel 3. 36: Soğukçeşme Sokağı, 2021 (Azaklı, 2021)

Görsel 3. 37: Soğukçeşme Sokağı, 2021 (Azaklı, 2021)

Görsel 3. 38: Soğukçeşme Sokağı, 2021 (Azaklı, 2021)

Görsel 3. 39: Soğukçeşme Sokağı, 2021 (Azaklı, 2021)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SOĞUKÇEŞME SOKAĞI'NDA PARSEL ÖLÇEĞİNDEKİ YAPISAL DÖNÜŞÜMLER

Soğukçeşme Sokağı'nın var olduğu günden itibaren günümüze kadar geçen süreçte, parsel ölçeğindeki yapısal dönüşümlerin incelenebilmesi adına, sokaktaki evlerin göründüğü eski gravürler, fotoğraflar ve haritalar, önemli belge niteliğinde kaynakları oluşturmaktadır. Soğukçeşme Sokağı'nın ilk halinin görüldüğü, bilinen en eski görsel belge John Lewis'in 1830'lu yıllarda çizdiği gravürüdür.(Görsel 3.5) Buradaki gravüre göre sokağın Bab-ı Hümayun tarafındaki ilk yapısı sokaktaki diğer evlerden farklı üslupta inşa edilmiştir. İlerleyen dönemlerde Fossati'nin 1852 yılında yaptığı çizimlerinde ise aynı yapının sokaktaki diğer evlerle aynı üslupta yeniden inşa edildiği görülmektedir. Fossati gravürüne göre konutlar birbirinden farklı pastel tonlu renklerdedir. (Görsel 3.6)

20. yüzyıl fotoğraflarına bakıldığında ise binaların renkli olmadığı, ahşap rengini aldığı ve farklı tarihlerde payanda formlarının değiştiği, kat silmelerinin kalktığı, pencere pervazlarının değiştiği ve altında kat boyu devam eden pervaz altı silmelerin olmadığı, zamanla yapıların betonarme olarak yeniden inşa edildiği ve üslupsuz mimari bir düzenin hâkim olduğu görülmektedir.

Soğukçeşme Sokağı'ndaki evler 1985 yılından sonra TURİNG kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır. Yeniden inşa edilen yapıların cepheleri Anıtlar Kurulu'nun belirlediği kurallar çerçevesinde, yapıların cepheleri aynen korunacak şekilde inşa edileceğine karar verilmiştir. İç mekânları ise verilecek olan pansiyon-otel işlevine göre, özgün plan kurgusundan farklı olarak düzenlenebilecektir.

Nitekim alınan bu kararlar doğrultusunda Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin, yeniden yapım süreci 1985 yılında başlayıp, 2016 yılına kadar uzanmıştır. Alınan kararlar doğrultusunda yeniden yapıldığı belirtilen yapıların, gerek cephesel özelliklerinin gerek ise plan dokusunun korunmadığı, tezin parsel ölçeğindeki yapısal dönüşümlerinin incelendiği kısımlarda görülmüştür.

Tezin bu bölümünde, Soğukçeşme Sokağı'ndaki yapıların parsel ölçeğindeki yapısal dönüşümleri, eski fotoğraflar, 1930 tarihli kadastral harita ve farklı dönemlerde hazırlanan rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Sokakla ilgili restorasyon çalışmalarına başlandığı dönemlerde 1980'li yıllarda restorasyon projesi kapsamında çizilen turistik yerleşim planına göre, yapıların tamamının (Nazikî Tekkesi sarnıç kalıntısının olduğu kısım hariç) bitişik nizamda binalar olarak çizildiği görülmektedir. Ancak sokağın 1930 tarihli çizilen kadastral haritasında görülen konut alanları ve birbirleri ile konumları, turistik yerleşim planından farklı olarak günümüzdeki mevcut durumla daha çok uyumluluk göstermektedir. Buradan, yapılan restorasyon çalışmaları sırasında 1980'li yıllarda hazırlanan turistik yerleşim planı projesinin aynı şekilde uygulanmadığı görülmektedir.

1930 tarihli kadastral haritada, 61 (60-61 parseller birleşerek 110 parsel olmuştur) ve 57 parselin şimdiki hali gibi boş arsa olarak kullanıldığı, günümüzde boş olan 53 parselde konut yapısının olduğu, 110 (60-61), 59, 58, 56, 55, 54, 52 ve 49 parseldeki yapıların bugünkü konumlarında olduğu, günümüzde 51 parsel olarak gösterilen alanda tek yapı bulunurken, ilgili haritada 50 ve 51 parsellerde yer alan 2 konut yapısının olduğu görülmektedir. Sokağın devamındaki 108 (eski 48), 107 (eski 46-47), 45 ve 44 parseldeki yapıların da günümüzdeki ile aynı konumlarda olduğu görülmektedir. (Görsel 4.1 ve Görsel 4.2)

1930 yılına ait kadastral harita ve eski fotoğraflar incelendiğinde, sokaktaki yapıların (50-51 parseller hariç) genel anlamda 1930 tarihli haritaya uygun olarak inşa edildiği söylenebilmektedir. Ancak, eski kadastral haritaya göre yapıların geneli bitişik nizamda inşa edilmiştir. Günümüzde ise, otel odalarının kullanım konforu açısından bitişik nizam yerine binaların araları açılmıştır. Buna örnek olarak 50-51 parsellerdeki 2 konutun kaldırılıp yerine tek parselde ayrık nizamda yapılan pansiyon, 52 ve 54 parsel arasında kalan 53 parseldeki konutun (tescilsiz) kaldırılması ve 54 parseldeki yapının ayrık nizamda inşa edilmesi örnek gösterilebilmektedir.

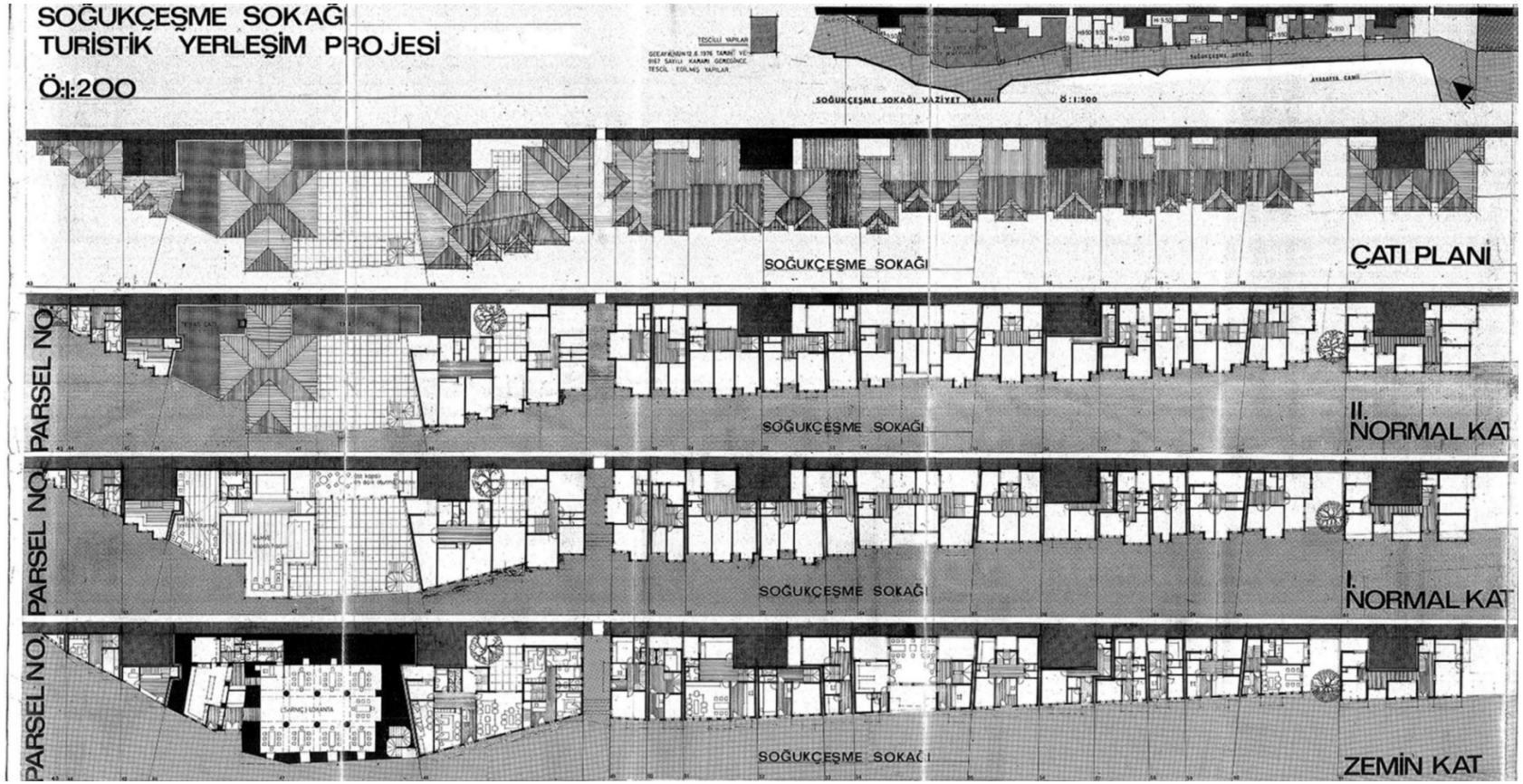

Görsel 4. 1: Üstte 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritası, altta Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin eski bir fotoğrafı, tahmini 19. yy sonu veya 1900'ler başı, alttaki fotoğraf üzerinde 2 Adada bulunan hanelerin parsel numarası ve bina sınırları farklı renklerle çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)

Soğukçeşme Sokağı'nda yer alan hanelerin ev sahipleri, 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre düzenlenmiştir.

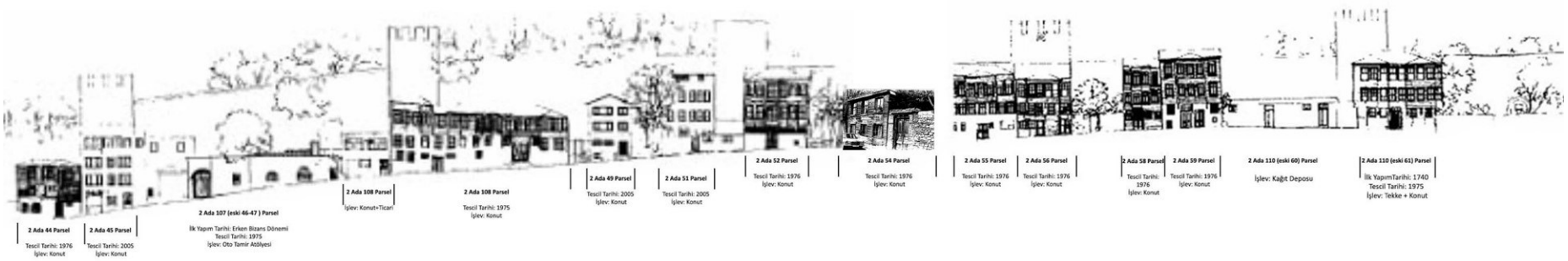

Görsel 4. 2: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'ndaki hanelerin sahipleri, ortadaki çizim mevcut hali hazır, sağdaki çizim 1930 tarihli kadastral haritada yer alan Soğukçeşme Sokağı'ndaki evlerin hali hazırdaki durumu (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 3: Soğukçeşme Sokağı Turistik Yerleşim Projesi, 1980'ler [250]

[250] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

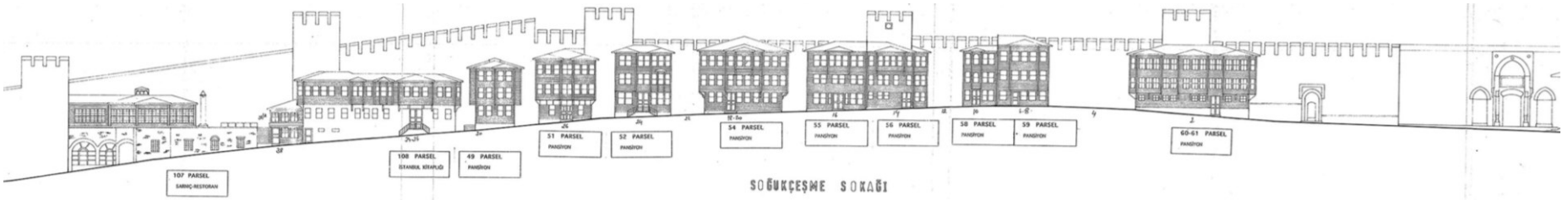
Görsel 4. 4: Soğukçeşme Sokağı için hazırlanan mevcut durum cephe rölövesi, 1977-1979[251]

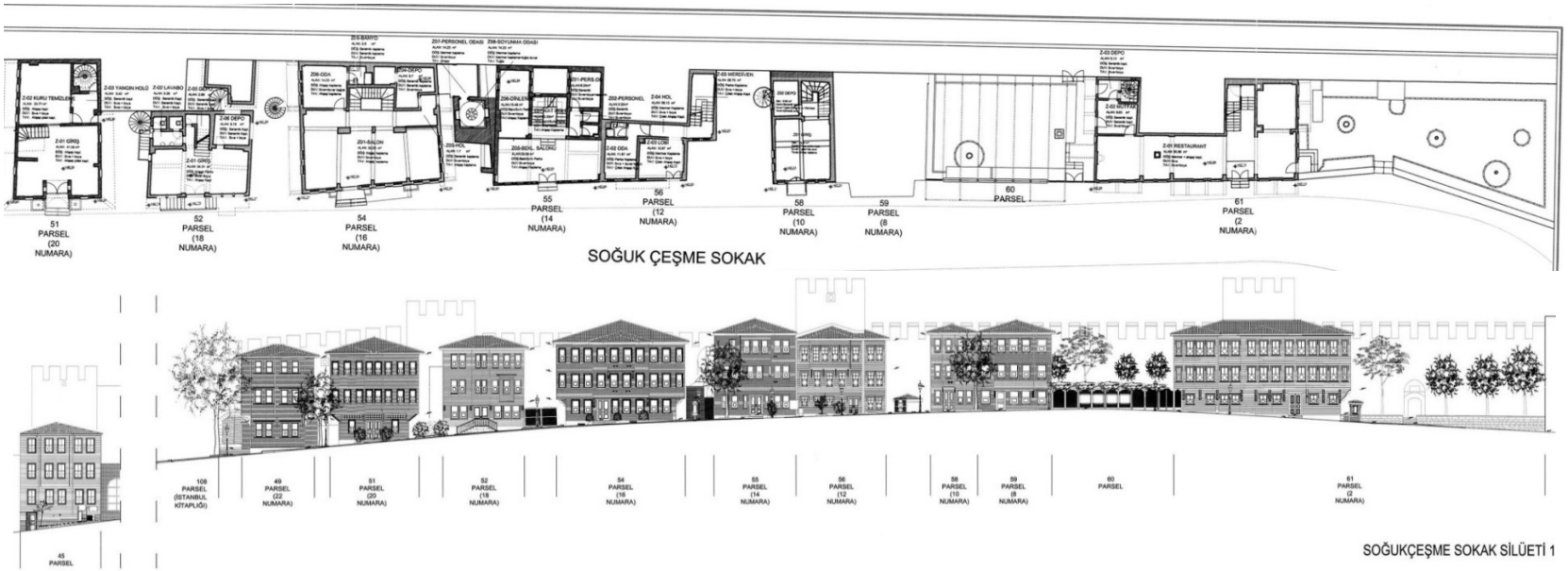
Görsel 4. 5: TURİNG Kurumu yeniden yapım ve restorasyon çalışmaları sonrası Soğukçeşme Sokağı, (Azaklı, 2022) [252]

[251] Eldem Nezih, Yücel Atilla, Kamil Melih, **Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi**, Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, Mayıs/Haziran 1979, sy: :3, s:19

[252] Yapılara ait restorasyon projelerindeki cephe çizimleri, 1992 yılında Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu'ndan Mustafa Pehlivanoğlu ve Aynur Göktaş'ın çizdiği siluet üzerine yerleştirilerek, ilk yeniden yapım ve restorasyonlar tek siluette gösterilmiştir.

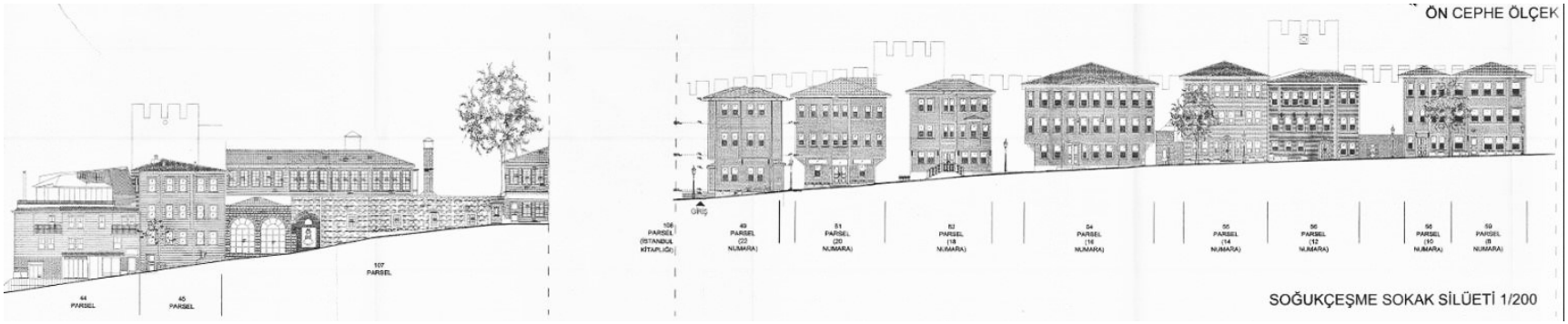

Görsel 4. 6: Soğukçeşme Sokağı, 1992 [253]

Görsel 4. 7: Soğukçeşme Sokağı, oturum planı ve silueti, 2013 [254]

[253] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Aynur Göktaş
[254] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

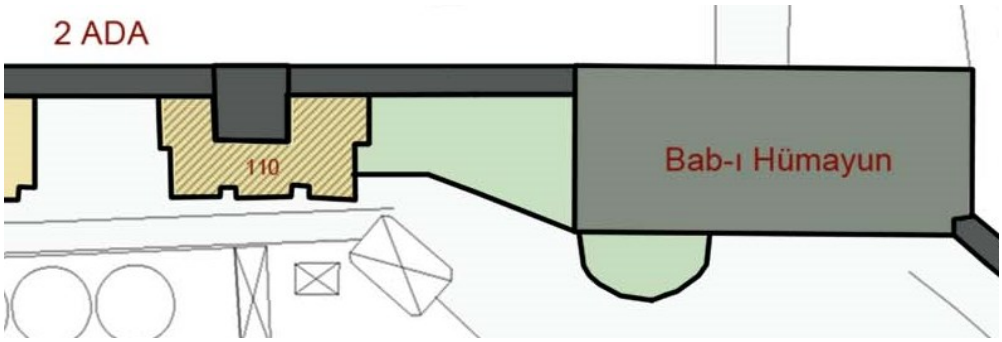
Görsel 4. 8: Soğukçeşme Sokağı rölöve projesine göre sokağın siluet görünümü, 2019 [255]

Görsel 4. 9: Hâlihazır harita üzerinde Soğukçeşme Sokağı ve çevresi (Azaklı, 2021)

[255] Fatih Belediyesi arşivi, , Proje müellifi: Barış Göktaş

4.1. 2 Ada 110 Parsel (eski 60-61 parsel) / Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon)

Görsel 4. 10: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında Nazikî Tekkesi'nin konumu (Azaklı, 2021)

4.1.1. Tarihsel Gelişimi

Bab-ı Hümayun kapısının kuzeybatısı ile Ayasofya İmaret kapısının karşında kalan eski adıyla Nazikî Tekkesi günümüzde Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'na bağlı otel-pansiyon olarak kullanılmaktadır. Tekke ilk olarak bugünkü Ayasofya İmareti'nin olduğu alanda Babu's-saâde Ağası Malatyalı İsmail Ağa tarafından, 1626 tarihli vakfiyesiyle inşa ettirilmiştir (Ek-3).[256]

İlerleyen dönemde, Ayasofya İmaret binasının inşası için 1740 yılında bugünkü Soğukçeşme Sokağı, Ayasofya İmareti Kapısı'nın karşısına taşınmıştır. Tekkenin taşınmasıyla ilgili olarak Hadîkatü'l Cevami'de, "*...Câmi-i mezbûr imâreti karşusında, Sarây-ı Âmire dıvarına muttasıl ve İmâreti âmire'nin şeyhliği bu tekyede şeyh olanlara meşrutadır. Fi'l-asl imâret mahallinde câmi'-i şerife muttasıl iken, imâret binâ olunmak lâzım geldikde bu mahalle nakl olundu 1153 (1740). Bânîsi ağa-yı Bâbü's-sa'âde ağası iken Dârü's-sa'âde dahi olub, menâsıb-ı âlîyeyi cem' eylemiştir...*" şeklinde aktarılmıştır.[257]

İstanbul'un pek çok semtinde bir takım özel fonksiyonları olan ve tarikat ehillerinin denetiminde bulunan "tekke" adıyla anılan dini tesisler bulunmaktadır. Yerleşim düzenleri ve tasarım ana hatlarına göre tekkeler üç grupta toplanmaktadır. Birinci, grupta kâgir olan tekkeler yer almaktadır. Bu tekkeler yerleşim düzenleri açısından açık avlulu, revaklı Osmanlı medreseleri ve medrese türevi olan camii

[256] BOA, TSMA No: 628/5, TS.MA.e_276-29, H-22-08-1236, **Malatya Kadısı Musa imza ve mührüyle ilam ve muamele: Malatya'da Asbuzu nam mahalde merhum Babüssaade Ağası İsmail Ağa'nın bina eylediği cami ve İstanbul'daki evkafından muhtelif beratlar ile vazife sahibi olan İbrahim bin Abdülbaki fevt olmağla mutasarrıf olduğu hisselerin oğullarına tevcihi.**
[257] Ayvansarayi Hüseyin Efendi, Ali Satı Efendi, Süleyman Besim Efendi, **Hadîkatü'l Cevami',** s.47

medrese ikilileri ile ilişkilidir. İkinci grupta yer alan tekkelerde ibadet-ayin bölümleri ve bazen de buna bitişik türbe bölümleri bağımsız olarak tasarlanmaktadır. Geri kalan bölümler ise yapının kuzeyinde ve şadırvan avlusunun çevresinde, düzensiz ve dağınık biçimde yer almaktadır. Üçüncü grupta yer alan tekkeler, İstanbul'da en fazla görülen "ev-tekkeler"'dir. Ev tekkelerde ibadetle ilgili bölümler ve gündelik hayatla ilgili bölümlerin tamamı veya bir kısmıyla aynı birim içinde yer almaktadır. Tanman, üçüncü grupta yer alan tekkelerin, ibadet-ayin gibi mekânlarının dışında, tasarımları, cephe düzenleri ve detayları bakımından İstanbul'un geleneksel sivil mimarisiyle yakınlık gösterdiğini belirtmektedir.[258] Nazikî Tekkesi, yapısı bakımından üçüncü grupta yer alan ev-tekkelerdendir. Celvetiyye tarikatından İsmail Hakkı Bursevî'nin halifesi Mudanyalı Abdu'r-rahman Efendi, tekkenin ilk şeyhidir. Tekke, 19. yüzyılın ortalarında kullanılamayacak kadar harap duruma bir duruma gelmiştir. 1850'lerde, Halvetiyye'nin Şa'bâniyye koluna mensup Kütahyalı Şeyh Ahmed Nâzikî Efendi (v.1856) tarafından yeniden inşa ettirilmiştir. [259] M. Hamdi Efendi'nin oğlu ve Nasuhî Tekkesi şeyhi Kerâmeddin Efendi'nin halifesi Mehmed Hilmi Nazikî tekkenin son şeyhidir. Türkiye'de 1925 yılında, dervişlerin topluca zikir yapmaları yasaklanmıştır. Tekkeler ve zaviyelerin kapatılması ile de konak kullanıma kapatılmış ve zamanla harap kullanılamaz duruma gelmiştir. Ses sanatçılarından Alpay'ın soyadı Nazikioğlu'dur ve bu tekkenin son şeyhlerinin torunlarındandır. Türk Basın Birliği Başkanı Engin Baydar, Fenerbahçe Spor Kulübü'nde 1924-1926 yılları arasında kulüp başkanlığı yapan Nasuhi Esat Baydar ile kardeşi Fenerbahçeli eski futbolcu Alaeddin Baydar ve reklamcı Mehmet Nail Keçili de aynı ailedendir. [260]

Tekke, ilk kullanımında birbirine benzeyen üç yapı biriminden olan tevhidhane, harem ve selamlık dairesinden oluşmaktadır. Eski fotoğraflara göre yapı, üç katlı, kırma çatılı ve ahşaptır. Ön cephelerinde birinci ve ikinci katlarda üç, yan cephede iki adet dikdörtgen kafesli pencereler yer almaktadır. Giriş kapıları, zemin katta iki cumba arasına yer almaktadır. Alt kat pencereleri üst kat pencerelerine göre daha küçüktür. Eski fotoğraflardan anlaşıldığı kadarıyla yapı, 20. yüzyılda onarım geçirmiş ve cephesindeki payanda formlarında değişiklikler yapılmıştır. Altunbaş,

[258] Baha Tanman, **Tekkeler,** C.7, s.236-239
[259] Mehmet Akif Köseoğlu, **İstanbul'un 100 Tekkesi**, s.
[260] Mehmet Akif Köseoğlu**, İstanbul'un 100 Tekkesi,** s.124-126

tekkenin tevhidhane ve selamlık bölümlerinin tarihe karıştığını ve harem bölümünün 1986 yılında Turing tarafından yeniden inşa edildiğini belirtmektedir.[261]

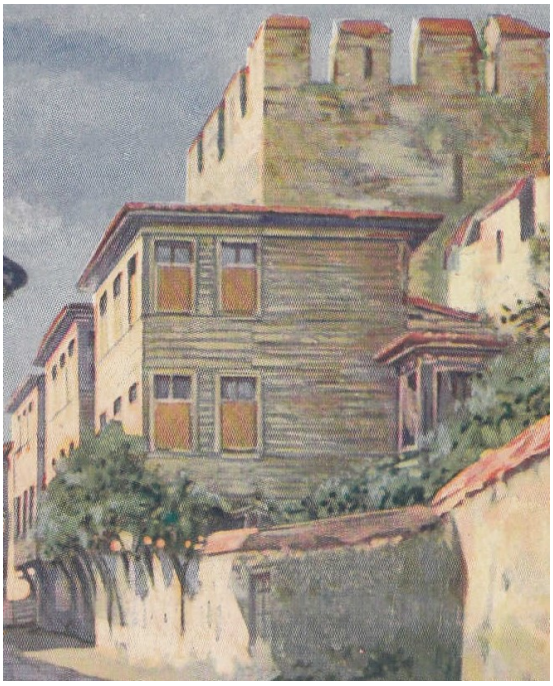
Tekkenin bulunduğu arsa eski adıyla 60 – 61 numaralı parsellerden oluşmaktadır. 13.02.1991 tarihli kurul kararı ile iki parsel tevhid edilmiştir. Tekke yapısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nın (GEEAYK) 08.02.1975 tarihli kararı ile korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir. (Ek-4)[262] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[263] Yapılacak çalışmalar kapsamında tekke için hazırlanan restitüsyon projesi 12.04.1984 tarihli kurul kararı ile onaylanmış, ardından yerine yapılacak restorasyon projesi de 02.11.1984 tarihli kurul kararı ile onaylanmıştır. (Ek-6)[264] Yapılan çalışmalar esnasında 60 parselin uç kısmında Bizans tonozlarının bulunduğu keşfedilmiştir. 01.03.1985 gün 1194 sayılı kurul kararı ile onaylı proje ile sarnıcı birlikte gösteren planların getirilmesi ve sarnıcın tonozlarının hızlıca onarılması, tonoz aralarındaki boşlukların da hafif malzeme ile doldurulması ve bu belgelerin iletilmesine kadar geçen sürede uygulamaların durdurulması kararı alınmıştır. (Ek-7)[265] 12.03.1987 tarihli rapora göre, uygulaması tamamlanan Nazikî Tekkesi'nin onaylı projeye göre farklı olduğu belirtilmiştir. Bu farklılıklar, cephe kaplama tahtası sayılarının projeden farklı ve dar olması, giriş su basmanının tahta olması, giriş kat pencerelerinin biraz daha büyük yapılması, cumba altında yer alan konsol elemanlarının farklı ve cumba kaplama tahtasının adet olarak daha farklı olması ile birlikte cumba kotunun da farklı olması şeklindedir.(Ek-8)[266] 21.05.1987 gün 3596 sayılı karar ile 61 parselde yer alan Nazikî Tekkesi'nin bitirilen uygulamasında su basman kısmının onaylı projeye göre yapılması şartıyla iskânına izin verileceği belirtilmiştir. (Ek-9)[267]

[261] Esengül Yıldız Altunbaş, **İstanbul Ayasofya'sı Odaklı Tarihi Çevre**, Yüksek Lisans Tezi, 221-223
[262] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[263] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı
[264] Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 12.04.1984 ve 02.11.1984 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür Tabiiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kurulu Kararı
[265] Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 01.03.1985 tarihli kurul kararı
[266] Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 12.03.1987 tarihli kurul kararı
[267] Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 19.07.2005 tarihli İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü Yazısı

Tekkenin mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir. Restorasyon sürecinde yapının sokaktaki geri kalan yapılarla bütün bir şekilde onarılabilmesi adına yapının kuruma tahsisi için TURİNG, 1983 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne başvurmuştur. Kurum ile vakıflar arasında yapılan anlaşmaya göre onarım sonrası kurum yapıyı devlete bağışlamıştır. 1985 yılı TURİNG Genel Kurulu Çalışma Raporları'na göre Nazikî Tekkesi 17.000.000 TL'ye inşa edilmiştir. [268] Aynı zamanda, kullanım hakkı için Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne kesintisiz bir şekilde kira ödemesi kararı verilmiştir. 1986 yılında, TURİNG tarafından sokakta yapılan yenileme çalışmaları sonucunda tekke yapısı yıkılıp yeniden inşa edilmiştir. Ancak vakfiyeye uygun olarak dini tesis işlevi yerine turistik amaçlarla kullanılmıştır.[269] Restorasyon projesi, 1984 yılında Mustafa Pehlivanoğlu tarafından hazırlanmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü ile TURİNG arasında başlayan tahsis süreci 1983 - 2006 yılları arasında yapılan protokollerle devam etmiştir. 2006 yılından sonra, yapının yeniden TURİNG kurumuna tahsisi için Vakıflar Genel Müdürlüğü ile sözleşmeler yapılmış ancak Bakanlar Kurulu onay vermediğinden TURİNG kurumu boşaltmak zorunda kalmıştır. İlerleyen dönemde, yapının turizme yönelik faaliyetlerde kullanılması üzerine, her türlü bakım, onarım ve restorasyon çalışmalarının TURİNG tarafından yapılması şartıyla, Vakıflar Meclisinin 23/11/2015 tarih ve 646/505 sayılı kararı ile 10 yıl süreli ve bedelli olarak tekrardan TURİNG'e tahsisi yapılmıştır. Yapı, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanan projeye göre 2015 yılında yeniden restore edilmiştir. Tezcan, restorasyon çalışmaları kapsamında yapının statik sorunları giderilerek güçlendirildiğini, konağın içi ve dış cephesi tamamen yenilendiğini ve alt yapı sorunlarının giderilerek, iç donanımı, aydınlatma, ısıtma, soğutma sistemi ve teknolojik aksamları ile bahçe düzenlemelerinin yapıldığını belirtmektedir. [270] Nazikî Tekkesi'nin aile üyeleri ile yapılan kişisel görüşmelerde, tekkenin otel olarak kullanımından rahatsız olunması üzerine Engin Baydar, Nail Keçili ve diğer aile üyeleri 1990'lı yıllarda ve 2012 yılında, tekkenin aile üyelerinin kullanımına verilmesi ile ilgili ciddi uğraşlar sarf etmiş ancak sonuç alamamışlardır.

[268] 1985 Türkiye Turing ve Otomobil Kurulu Genel Kurulu Çalışma Raporları, s.8
[269] Mehmet Akif Köseoğlu**, İstanbul'un 100 Tekkesi,** s.124-126
[270] Burcu Tezcan, **Naziki Konağı Yenilendi,** sy.402, s.4-9

Görsel 4. 11: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1920 (Url-25)[271]

Görsel 4. 12: 2 Ada 110 parselde yer alan Nazikî Tekkesi'nin restorasyon öncesi görünümü, solda 1900'ler başı,[272]

[271] https://www.gittigidiyor.com/koleksiyon/1920-sogukcesme-sokak-sultanahmet-kartpostal_pdp_220242381 , Erişim Tarihi: 08.11.2021
[272] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.15

Görsel 4. 13: 2 Ada 110 parselde yer alan Nazikî Tekkesi'nin restorasyon öncesi görünümü, 1920-30'lar arasındaki görünümü[273]

Görsel 4. 14: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1954 (Url-43)[274]

[273] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s. 16

[274] http://www.eskiistanbul.net/968/sogukcesme-sokak-1954#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

Görsel 4. 15: Ayasofya İmaret Kapısı ve Soğukçeşme Sokağı, 1970'ler (Url-44)[275]

Görsel 4. 16: 2 Ada 110 parselde yer alan Nazikî Tekkesi'nin restorasyon öncesi görünümü, 1985 [276]

[275]https://www.facebook.com/EskiZamanlardaIstanbulunEnGuzelFotograflari/photos/a.154429797974022/3265343636882607/?type=3&theater, Erişim Tarihi: 13.12.2021

[276] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.28

Görsel 4. 17: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon), (Azaklı, 2021)

4.1.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 354 $m^{2'}$dir. Bodrum, zemin ve 2 normal kat olmak üzere toplam 4 katlıdır. Yüksekliği 10.70 m'dir.(Ek-10)[277]

Bina, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına bitişik konumdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 3.40 m, 1. kat yüksekliği 2.85 m, 2. kat yüksekliği 3.20 m'dir. Yapının bodrum katında kazan dairesi, kömür deposu, sığınak ve depo birimleri bulunmaktadır. Zemin katta, girişin hemen sağında bir oturma salonu ve salondan geçilen ortak WC alanı bulunmaktadır. Girişin sol tarafında ise geniş bir lobi alanı ve lobi alanının arkasında mutfak bölümü ile mutfak bölümünden dışarıya çıklan bir kapı ve yangın merdiveni bulunmaktadır. 1. ve 2. katlar aynı plan şemasına sahip, her katta 5 adet yatak odası bulunmaktadır. Yapının üç cephesinde 1. ve 2. kat boyunca uzanan cumbaları bulunmaktadır. Cumbaların altında payandalar mevcuttur. Cumbaların olduğu kısımlarda odalar yer almaktadır. Cumba olmayan kısımlarda ise sofa ve ıslak hacimler bulunmaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri genellikle 90/110 cm ölçülerindedir. Güneydoğu cephesinde zemin katta, soldan sağa doğru sırasıyla 90/110 cm ölçülerinde 6 adet pencere, 150/225 cm ölçülerinde ahşap giriş kapısı, ve 90/100 cm ölçülerinde 2 adet pencere yer almaktadır. 1.ve 2. katlarda ise, soldan sağa doğru sırasıyla 4.05 m, 4.70 m ve 3.85 m ölçülerinde 3 adet cumba bulunmaktadır. Her cumba üzerinde 3 adet ve cumba olmayan yüzeylerde ise 2 adet 90/110 cm ölçülerinde pencereler görülmektedir.

Kuzeybatı cephesinde, zemin katta soldan sağa sırasıyla 90/220 cm ölçülerinde 1 adet kapı, 90/170 cm ölçülerinde 1 adet pencere, tekar 90/220 cm ölçülerinde bir adet kapı ve ıslak hacimlere ait 60/60 cm ölçülerinde pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda ise, kat boyu uzanan, sura bitişik, yatak odası biriminin yer aldığı bölümde cumba yer almaktadır. 1. ve 2. katlarda yer alan pencere sayı ve ölçüleri birbiri ile aynıdır. Soldan sağa doğru sırasıyla, cumba üzerinde 90/110 cm öçlüleride 3 adet

[277] Fatih Belediyesi, 21.05.1992 tarihli yapı ruhsatı belgesi

pencere, devamında 60/60 cm ölçülerinde ıslak hacimlere ait pencere ve 60/170 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmaktadır.

Kuzeydoğu cephesinde, zemin katta soldan sağa sırasıyla 90/220 cm ölçülerinde 1 adet kapı, 90/110 cm ölçülerinde 4 adet pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda yer alan pencere sayı ve ölçüleri aynıdır. Kuzeybatı cephesinin simetrisinde aynı cephe özellikleri burada da görülmektedir. Sur duvarına bitişik, yatak odasını biriminin yer aldığı bölümde cumba ve cumba üzerinde 90/110 cm ölçülerinde 3 adet pencere bulunmaktadır. Yine benzer özelliklerde 60/60 cm ölçülerşnde ıslak hacim pencereleri ile 90/110 cm ölçülerinde 2 adet pencere bulunmaktadır.

Görsel 4. 18: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon), (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 19: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon) kuzeydoğu cephesi, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 20: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon) iç mekânı, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 21: Nazikî Tekkesi (Yasemin Pansiyon) iç mekânı, (Azaklı, 2021)

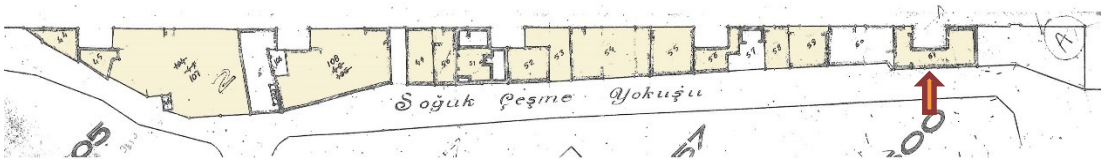
4.1.3. Değerlendirme

Nazikî Tekkesi, 1830'lu yıllarda görüldüğü Lewis gravürüne göre mimari üslup açısından Anadolu konutu karakterine sahiptir. Kâgir olarak inşa edilen yapı zemin ve normal kat olmak üzere toplam 2 katlı, tepelik pencerelere sahip ve üzeri sıvalıdır.(Görsel 3.6) Fossati'nin 1852 tarihli gravürüne göre tekke, ilerleyen dönemlerde Anadolu konut kimliğinden sıyrılıp sokaktaki diğer evler gibi 19. yüzyıl mimari üslubu içinde pastel tonu yeşil ve pembe renkli ahşap, üç katlı, kırma çatılı olarak yeniden yapılmıştır. Gravürde görüldüğü üzere tekke, ilk kullanımında birbirine benzeyen üç yapı biriminden olan tevhidhane, harem ve selamlık dairesinden oluşmaktadır. Ön cephelerinde birinci ve ikinci katlarda üç, yan cephede iki adet dikdörtgen kafesli pencereler ve kat boyu devam eden beyaz renkte kat silmeleri yer almaktadır. Giriş kapıları, zemin katta iki cumba arasına yer almaktadır. Alt kat pencereleri üst kat pencerelerine göre daha küçüktür. (Görsel 3.6)

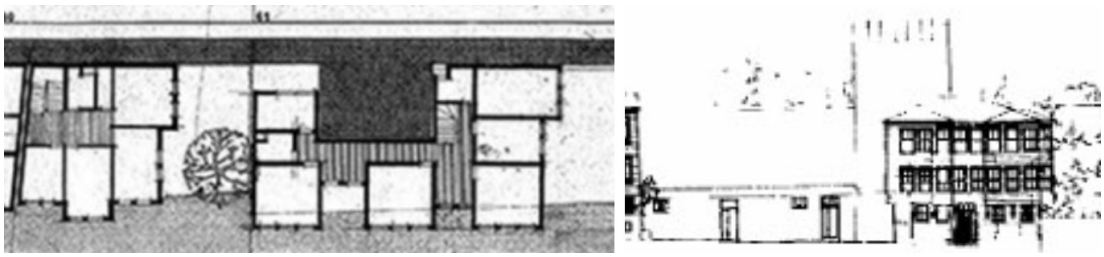
Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 20. yüzyıl başlarında ve 1920 tarihli fotoğrafta, yapının kuzeydoğu cephesindeki cumbanın yalnızca 1.katta bulunduğu, payandaların düz olduğu, 1. katta hat boyu devam eden kat silmesinin ve 1. ve 2. katlarda pencere altlarında yine hat boyu devam eden sövelerin olduğu görülmektedir.(Görsel 4.11, Görsel 4.12) Daha ileri tarihli fotoğraflarda, tekkenin 20. yüzyıl içerisinde onarım geçirdiği ve cephesindeki payanda formlarında değişikliklerin yapıldığı ve kuzeydoğu cephesindeki tek katlı cumbaya kat ilave edildiği görülmektedir. (Görsel 4.13, Görsel 4.14) 1970'li yıllarda çekilen fotoğraf ve 1977-1979 yılları arasında çizilen silüet rölövelerine göre tekkenin tevhidhane ve selamlık bölümlerinin durduğu ancak haremlik bölümünün yıkıldığı görülmektedir. (Görsel 4.15, Görsel 4.23) 1985 tarihli fotoğrafa göre yapının sokağın girişinde kalan bölümü yalnızca ahşap kalaslarının bulunduğu harap durumdadır.

1986 yılında TURİNG Kurumu tarafından yapı yıkılıp üç bölümünü de barındıracak şekilde yeniden inşa edilmiştir. 2 Ada 110 parsel olan alanı, geçmişte 60-61 parseller olarak görülmektedir. 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre yapı bugünkü konumu ile aynı yerde eski adıyla 61 parselde ve 60 parsel kısmı boş arsa olarak kullanılmaktadır. (Görsel 4.22)

1979 tarihli fotoğrafta 61 parsel üzerinde tescilsiz, sur duvarına bitişik, betonarme 3 katlı bir bina ve önünde tek katlı betonarme kâğıt deposu bulunmaktadır.(Görsel 3.16) 1984 tarihli fotoğrafta 3 katlı binanın olmadığı bunun yerine tek katlı kâğıt deposunun sur duvarına kadar uzatıldığı görülmektedir.(Görsel 3.17) 1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 61 parsel için 59 parsele bitişik nizamda pansiyon çizimi bulunmaktadır. Ancak çizimde yer verilen pansiyon yeniden yapım sürecinde uygulanmamıştır.(Görsel 4.23)

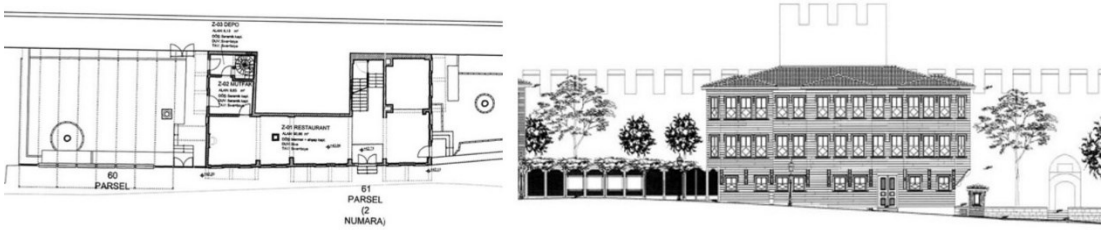

Görsel 4. 22: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 110 parsel

Görsel 4. 23: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[278]

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen sokak silüetinde göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 24: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 110 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013[279]

Tekkeye ait rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri aşağıda verildiği gibidir. Bu projeler incelendiğinde, restitüsyon projesinde yer alan mekanlara göre otel odalarının yerleştirildiği, ara ve küçük birimlerin olduğu bölümlerde ıslak hacimlerin

[278] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje
[279] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

bulunduğu, cephelerde özgün halinde bulunmayan beyaz kenar kaplamalarının olduğu görülmektedir.(Görsel 4.25, Görsel 4.26) Yapı, cephesel anlamda, ilk yapıldığı dönemdeki özelliklerini büyük oranda korumaktadır. 1984 yılındaki yeniden yapımı sonrasında 2015 yılına kadar geçirdiği onarımlarda cephesel olarak pencerelerde değişiklikler meydana gelmiştir. Buna göre yeniden yapım sonrasında dört bölmeden oluşan giyotin pencereler, iki bölümden oluşacak şekilde yenilenmiştir.(Görsel 4.24). Yapı, genel anlamda cephesel karakterini kısmen korurken otel-pansiyon işlevine çevrilmesi ile iç mekânlardaki özgün plan dokusunu tamamen yitirmiştir.

2 Ada 110 parselde yer alan Yasemin Pansiyon, eski adıyla Nazikî Tekkesi, vakfiye üzerine inşa edilmiş bir yapıdır. Günümüzde, vakfiyesine sadık kalınmadan otel-pansiyona dönüştürülmesi, vakfiyesine uygun olmayan bir müdahaledir. Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde olan yapının, bu amaçla kullanımına izin verilmesi, özel ya da devlet kurumları fark etmeksizin, toplumun her alanında ticari faydaların ön planda tutulduğunu göstermektedir.

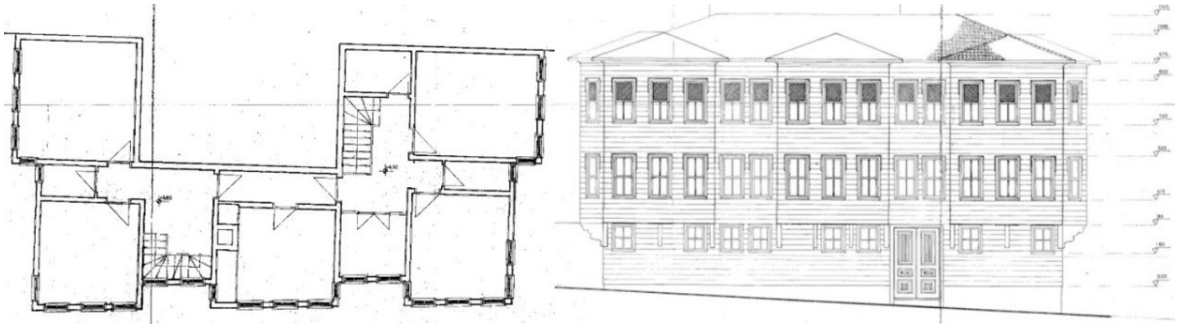
Konuyla ilgili olarak, Naziki Tekkesi'nin aile üyelerinden reklamcı Mehmet Nail Keçili ile yapılan kişisel görüşmede Keçili, tekkenin otel-pansiyon olarak kullanımı hakkındaki düşüncelerini şu şekilde belirtmektedir: "Büyük babam Nasuhi Baydar Nazikioğlu'nun ölümü sonrası, o tarihlerde vakıfların Büyükbabama ödedikleri zannederim 50 lira aylık da kesilerek, bizlerin, annemin amcası Alaeddin Nazikioğlu'nun da aylıkları kesilmiş, oğlu Engin Baydar (Türk Basın Birliği Başkanı) bu işle uğraşmış, hiç bir neticeye varılamamıştır. Ailenin tüm haklarını devlet gasp etmiştir. Aile de işin peşini bırakmıştır. Şahsen benim bugünkü imkân ve hissiyatımla bu işlerle uğraşacak imkânım yoktur. Ailede de kimse olduğunu zannetmiyorum."

Ailenin hayatta kalan en yaşlı üyesi Engin Baydar (d.1934) ile yapılan kişisel görüşmede ise, Baydar, Nazikî Tekkesi'nin aile üyeleri tarafından kullanımı ile ilgili çalışmaları, 1990'lı yıllarda ve asıl ciddi girişimlerini 2012 yılında yaptıklarını, hatta 2012 yılında, dönemin Vakıflar İstanbul 1. Bölge Müdürünün konuyla ilgilenip, mülkiyet sorununu çözeceğini kendilerine söz verdiğini ancak herhangi bir faaliyette bulunmadıklarını ve yaptıkları girişimlerinden de sonuç alamadıklarını belirtmektedir.

Bir diğer aile üyesi olan Nail Keçili'nin kızı, Nazlı Keçili ile yapılan kişisel görüşme de ise Nazlı Hanım düşüncelerini; "Naziki tekkesi'nin tarihimiz için değerli tekke ve mimari binalardan biri olduğu bir gerçektir ve böyle değerli bir binanın bugün ziyarete açık olması çok hoş olmakla beraber, otel olmasından ziyade bir müze, bir vakıf binası, bir eğitim binası olarak kullanabilmesini tabii ki tercih ederdim son kalan aile bireylerinden biri olarak. Tekkenin iki asırlık bir hizmet dönemi olması ve kurucusu olan büyüğümüz İsmail Ağa'nın malvarlığının önemli bir bölümünü de bu tekkenin inşaatına vakıf ettiği gerçeğini de göz önünde bulundurursak, bugün ailenin bu değerli binaya sahip çıkması ve binanın maddi manevi değerlerin korunarak bugünlere getirilmesini isterdim. Tabii, tekke ve zaviyelerin kapatılması bugün çağdaş dünyaya ayak uydurmamız acısından kanımca doğru bir karar olmakla beraber buranın tarihimize ışık tutan bir bina olması sebebiyle dediğim gibi ailenin söz sahibi olmakla beraber binanın eski zamanlardaki gibi ziyarete açık olmasını ve tarihimizin tanınması, kültür değerlerimizin korunması ve öğretilmesi alanında kullanılmasını isterdim." şeklinde belirtmektedir.

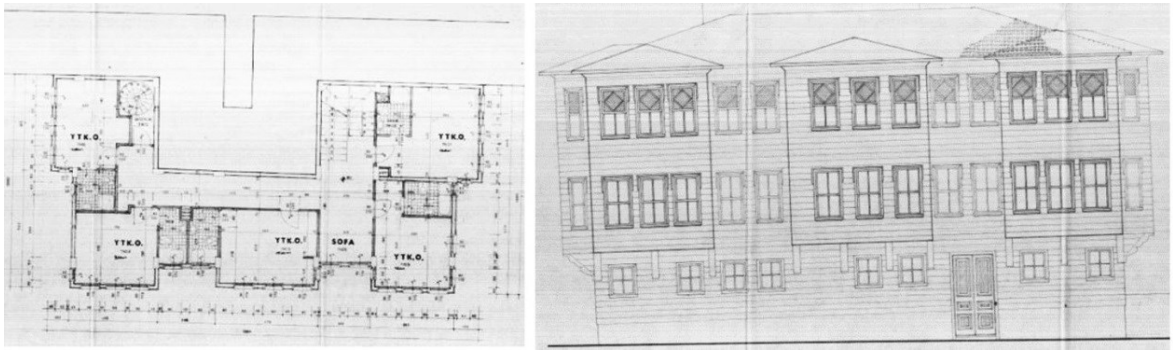
Ses sanatçısı Alpay Nazikioğlu'nun kızı Zeynep Nazikioğlu, ailesi ve kendi adına, tekkenin bugün varlığını sürdürülebilmesi, özgün halinde olmasa bile yerinin ve tarihinin bilinmesi adına otel-pansiyon olarak kullanımının kendilerini rahatsız etmediğini ve kullanım amacı fark etmeksizin yalnızca varlığının orada olmasının ailesi için yeterli olduğunu ifade etmektedir. Oysaki tez çalışması kapsamında yapılan alan gezisinde, otel-pansiyon çalışanlarının dahi yapının ilk halinin Nazikî Tekkesi olduğunu bilmediği görülmüştür. Bu durum, tekkenin özgün işlevinden koparılıp turizme evirilmesinde geçen süreçte, varoluş amacını ve tarihsel önemini ne derece kaybettiğinin birer göstergesi niteliğindedir. Önemli bir tarihsel geçmişi olan yapı, tekke kimliğinden sıyrılıp otel-pansiyon kimliğiyle bilinir hale gelmiştir.

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1984 yılındaki restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 25: 2 Ada 110 Parsele ait restitüsyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1984[280]

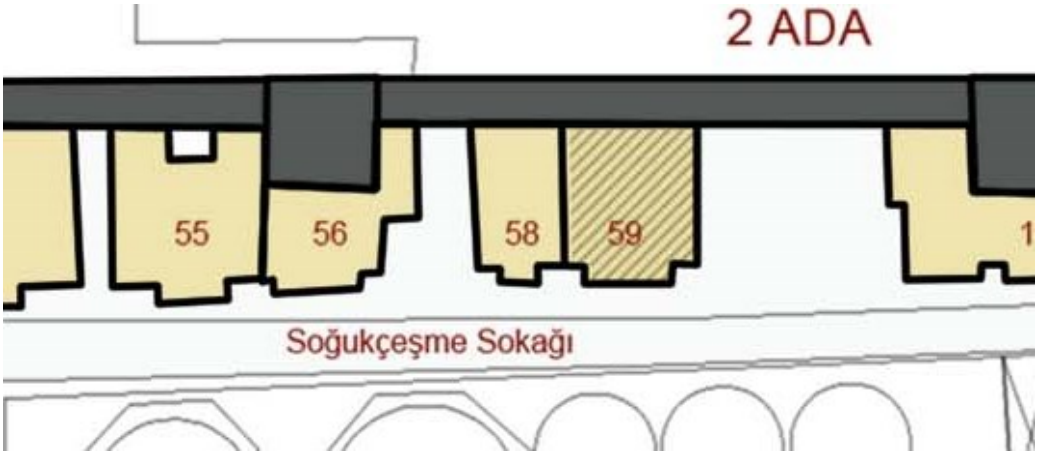
Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1984 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 26: 2 Ada 110 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1984[281]

[280]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[281]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

4.2. 2 Ada 59 Parsel (Menekşe Pansiyon)

Görsel 4. 27: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 59 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.2.1. Tarihsel Gelişimi

Yapı, 18. yüzyıl dolaylarında yapılmıştır. İlk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi yoktur. Eski fotoğraflar ve genel sokak dokusuna bakıldığında 19. yüzyıla ait konut mimarisi üslubunda yapıldığı görülmektedir. Tarih içerisinde zamanla tahrip olup yaşanamayacak duruma gelmiştir.

GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[282] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[283] Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 7.2.1986 tarinde TURİNG kurumu tarafından 2.000.000 TL'ye (güncel değeri: 87.324,03 TL) ev sahibinden satın alınmıştır.[284] Yapı 1986 yılında Turing kurumu tarafından sökülüp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir. Restorasyon projesi, 1986 yılında Mustafa Pehlivanoğlu tarafından hazırlanmıştır.

[282] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[283] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı
[284] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.15

Görsel 4. 28: 2 Ada 59 parselde yer alan evin (soldan 2. ev) restorasyon öncesi durumu, 1954,[285]

Görsel 4. 29: 2 Ada 59 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1985 [286]

[285] https://www.medienarchiv.com/Asien/Tuerkei/Istanbul1954b-hm/Istanbul1954.htm , Erişim Tarihi: 01.01.2022

[286] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.25

Görsel 4. 30: 2 Ada 59 parselde yer alan Menekşe Pansiyon, (Azaklı, 2021)

4.2.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 259 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin ve 2 normal kat olmak üzere toplam 4 katlıdır. Yapı yüksekliği 11.20 m'dir.(Ek-11)[287] 58-89 numaralı parselde yer alan evlerde doğalgaz santrali (baca çıkışı yer altından bir baca ile yer üstüne çıkış uzatılmıştır. [288]

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına ve yan parselindeki yapı ile bitişik nizamdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 2.15 m, 1. kat yüksekliği 3.55 m, 2. kat yüksekliği 3.80 m'dir. Bodrum katında teknik birimler ve depo yer almaktadır. Yapı, bitişik nizamda olduğu yan parselindeki yapı ile zemin katta ortak mekan kullanımına sahiptir. Zemin katta, giriş kapısının sağında 58'nolu parselde yer alan yapı ile ortak kullanıma sahip bir toplantı odası bulunmaktadır. Sol tarafta ise oturma salonu bulunmaktadır. 1. ve 2. katlar aynı plan şemasına sahiptir. Katlarda biri süit olmak

[287] Fatih Belediyesi, 26.08.1992 tarihli Yapı Kullanım İzin Belgesi
[288] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** s.165

üzere 3 adet yatak odası bulunmaktadır. Yapının güneydoğu ve kuzeydoğu cephelerinde cumbalar ve cumba altlarında yer alan payandalar bulunmaktadır.

Güneydoğu cephesinde, zemin katta soldan sağa sırasıyla 110/160 cm ölçülerinde 1 adet pencere, 110/250 cm ölçülerinde ahşap giriş kapısı, 100/160 cm ölçülerinde 2 adet pencere ve 110/160 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmakktadır. Yapının güneydoğu cephesinde 1. ve 2. katlar boyunca uzanan 4.5 m genişliğinde cumba bulunmaktadır. 1. ve 2. kattaki pencere sayı ve ölçüleri bibiri ile aynıdır. bu cephe hattı boyunca solan sağa sırasıyla, 110/160 cm ölçülerinde 1 adet, cumba üzerinde 100/160 cm ölçülerinde 3 adet, cumba bitiminden sonraki yüzeyde 110/160 cm ölçülerinde pencereler bulunmaktadır.

Kuzeydoğu cephesinde, zemin katta yapı soldan sağa doğru sırasıyla, 60/135 cm ölçülerinde 3 adet pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda yer alan pencere sayı ve ölçüleri aynıdır. Bu cephede sur duvarına bitişik olarak çıkan bir çıkma bulunmaktadır. Çıkma üzerinde ıslak hacimlere ait pencereler bulunmaktadır. Soldan sağa sırasıyla, 100/160 cm ölçülerinde 2 adet, 60/160 cm ölçülerinde 1 adet ve 60/60 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmaktadır.

Görsel 4. 31: 2 Ada 59 parselde yer alan Menekşe Pansiyonun iç mekânı, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 32: 2 Ada 59 parselde yer alan Menekşe Pansiyonun bodrum katı, (Yüksel, 2021)[289]

4.2.3. Değerlendirme

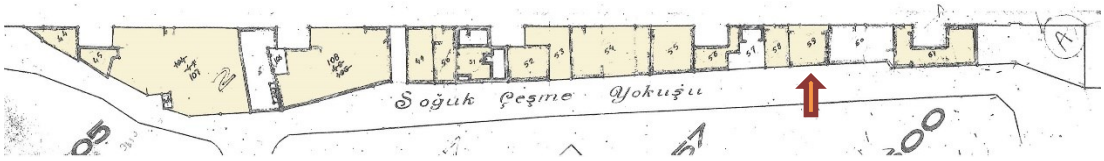
Fossati'nin 1852 tarihli gravüründe, Bab-ı Hümayun'dan Soğukçeşme Sokağı'na doğru 1. ve 2. burçlar arasında, 1930 tarihli kadastral harita ve eski fotoğraflarda görülen 59 parsel ile 60 parsel arasında boş arsanın (61 parsel) olmadığı ve 59 parsel ile Nazikî Tekkesi'nin bitişik nizamda bulunduğu görülmektedir. Fossati gravürüne göre yapı pastel sarısı tonlarında, zemin üstü 2 normal kat ile toplam 3 katlı, cumbalı, 1. ve 2. katlarında beyaz renkte kat silmelerinin olduğu, zemin kat pencerelerinin normal kat pencerelerine göre daha küçük olduğu, üst katlarında dörtgen kafes pencereleri bulunan, ahşap kırma çatılı konut olarak çizilmiştir. (Görsel 3.6)

Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, düz olan payandaların formlarında değişikliklerin yapıldığı, 1. katta hat boyu devam eden kat silmesinin olduğu görülmektedir.(Görsel 4.28) 1977-1979 yılları arasında çizilen silüet rölövelerine göre yapının güneydoğu cephesinde, beşik çatılı, zemin katta tepelik pencereli iki giriş kapısı, kapıların yanlarında alt alta dörtgen ve farklı ölçülerde iki pencerenin bulunduğu, üst kat pencerelerinin dikdörtgen dört parçadan oluşan kafesli giyotin pencereler olduğu, yapının orta kısmında 1. ve 2. kat boyunca devam cumbasının olduğu görülmektedir.(Görsel 4.34)

1984 tarihli fotoğrafta 59 parseldeki konutun bitişiğinde tek katlı kâğıt deposunun olduğu görülmektedir.(Görsel 4.28) 1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon

[289] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** s.167

projelerinin turistik yerleşim planında, 59 parsele bitişik nizamda pansiyon çizimi bulunmaktadır. Ancak çizimde yer verilen pansiyon yeniden yapım sürecinde uygulanmamıştır.(Görsel 4.34) 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre yapı bugünkü konumu ile aynı yerde bulunmaktadır. (Görsel 4.32)

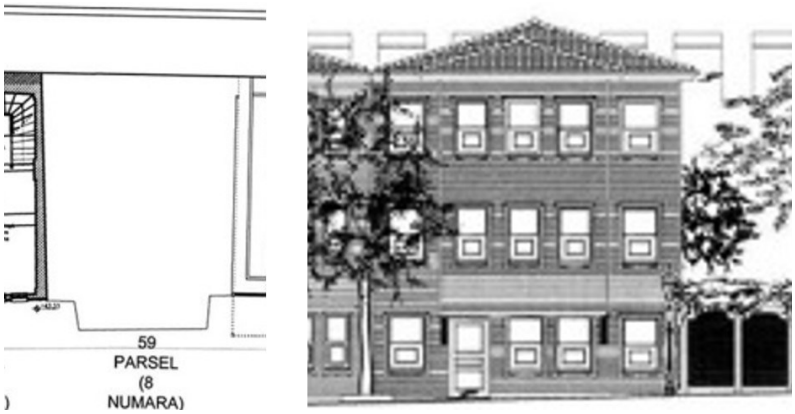

Görsel 4. 33: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 59 parsel

Görsel 4. 34: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[290]

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen sokak silüetinde göre yapı aşağıdaki gibidir;

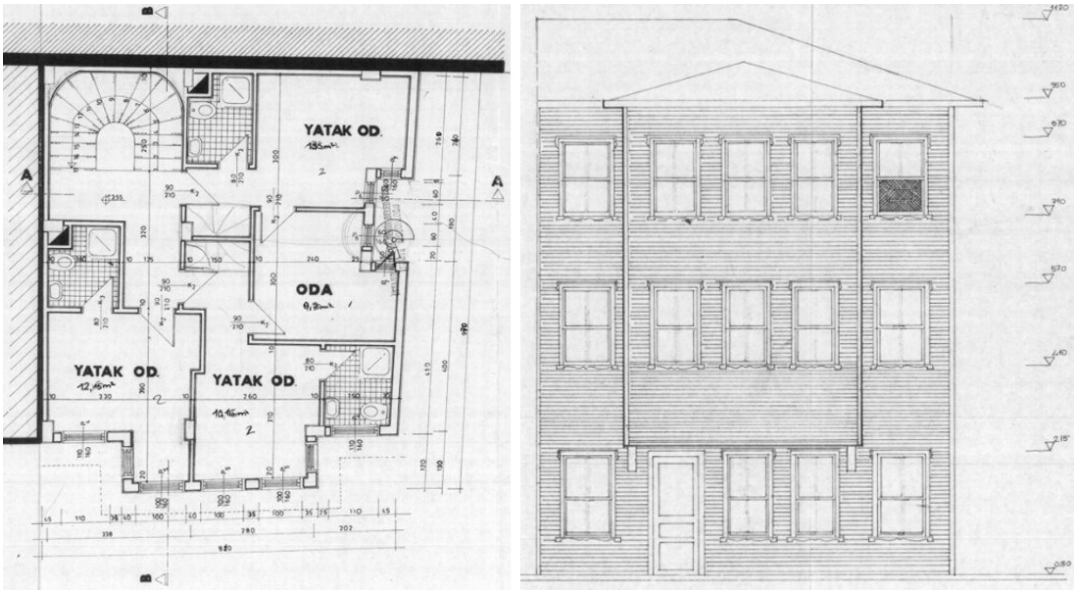
Görsel 4. 35: 2 Ada 59 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013[291]

[290] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

[291]Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri aşağıda verildiği gibidir. Bu projeler incelendiğinde, cephelerde orijinalinde bulunmayan beyaz kenar kaplamalarının olduğu görülmektedir. Yapılan bu kaplamalar mimari herhangi bir fonksiyona sahip olmamakla beraber yalnızca görsel amaçlı olarak kullanılmıştır.(Görsel 4.30) Yapı, 1986 yılında, cephesel anlamda, 20. yüzyıldaki mevcut durum özelliklerine göre, güneydoğu cephesindeki iki giriş kapısının teke düşürülmesi ve kapı yanındaki pencerelerin normal kat pencereleri ile aynı ölçülerde dikdörtgen dört bölmeden oluşan kafesli giyotin pencereli, beşik çatılı olarak yeniden inşa edilmiştir.(Görsel 4.36) 1986 yılındaki restorasyon projesine görülen çatının 2019 yılında çizilen rölöveye göre değiştirildiği görülmektedir. Buna ek olarak yeniden yapım sonrasında dört bölmeden oluşan giyotin pencereler, iki bölümden oluşacak şekilde yenilenmiştir.(Görsel 4.35, Görsel 4.37) Yapı, genel anlamda cephesel karakterini korurken otel işlevine çevrilmesi ile iç mekânlardaki özgün plan dokusunu büyük oranda yitirmiştir.

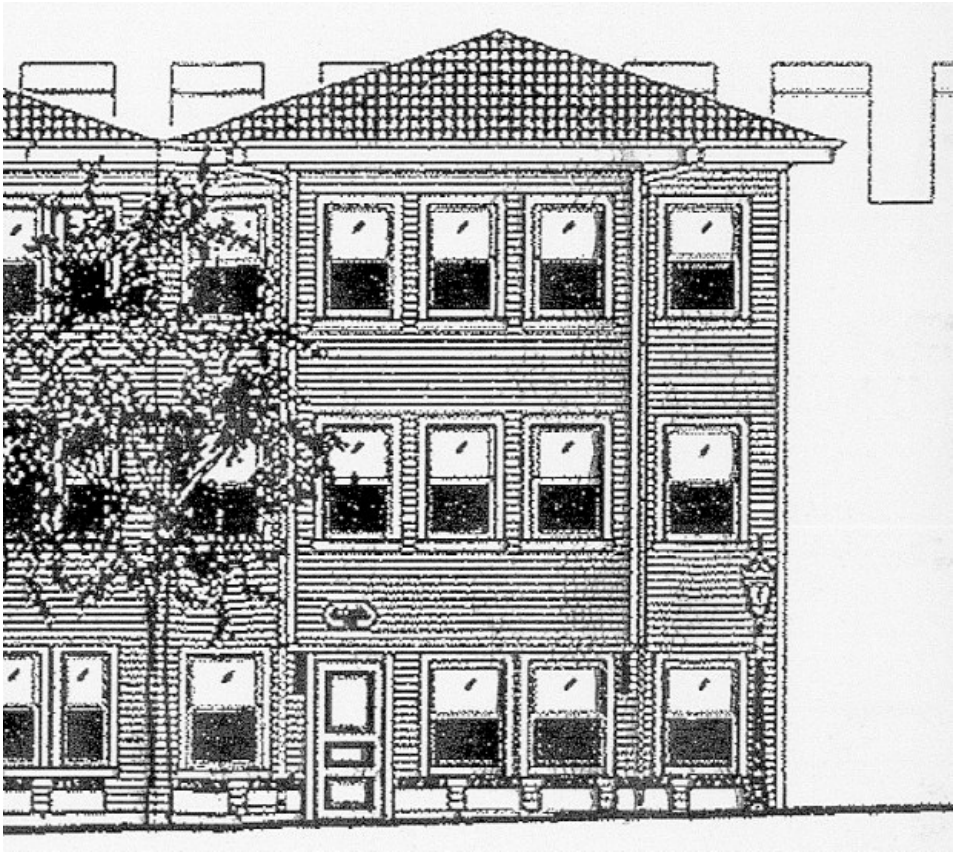
Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 36: 2 Ada 59 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü,1986[292]

[292]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

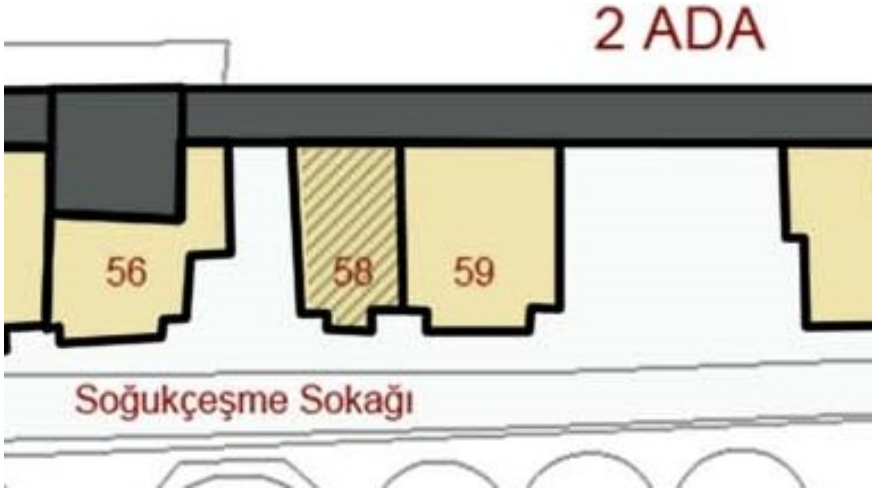
Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 37: 2 Ada 59 parsel rölöve projesi siluet görünümü, 2019[293]

[293] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

4.3. 2 Ada 58 Parsel (Menekşe Pansiyon)

Görsel 4. 38: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 58 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.3.1. Tarihsel Gelişimi

Yapı, 18. yüzyıl dolaylarında yapılmıştır. İlk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi yoktur. Yapının eski fotoğraflarında ve genel sokak dokusuna bakıldığında 19. yüzyıla ait konut mimarisi üslubunda yapıldığı görülmektedir. Yapı, zamanla tahrip olup yaşanamayacak duruma gelmiştir. GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[294] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[295]

Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 15.3.1984 tarinde TURİNG kurumu tarafından 4.750.000 TL'ye (güncel değeri: 434.039,41 TL) ev sahibinden satın alınmıştır.[296] Yapı 1985 yılında Turing kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir. Yapı bitişik nizamda inşa edildiği 59 numaralı parselde yer alan pansiyon ile aynı isimle adlandırılmıştır. Restorasyon projesi, 1985 yılında Füsun Korkmaz tarafından hazırlanmıştır.

[294] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[295] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı
[296] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.14

Görsel 4. 39: 2 Ada 58 parselde yer alan evin (soldaki ilk ev) restorasyon öncesi durumu, 1954 [297]

Görsel 4. 40: 2 Ada 58 parsel, 1985, (Url-33)[298]

[297] https://www.medienarchiv.com/Asien/Tuerkei/Istanbul1954b-hm/Istanbul1954.htm , Erişim Tarihi: 01.01.2022

[298] https://www.researchgate.net/figure/Sogukcesme-Street-before-restoration-Reproduced-from-Sogukcesme-Sokagi-the-promotional_fig10_280948930 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

Görsel 4. 41: 2 Ada 58 parselde yer alan Menekşe Pansiyon, (Azaklı, 2021)

4.3.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 240 $m^{2'}$dir. Yapı, zemin ve 2 normal kat olmak üzere toplam 3 katlıdır. Yapı yüksekliği 8.65 m'dir. (Ek-12)[299] 58-89 numaralı parselde yer alan evlerde doğalgaz santrali (baca çıkışı yer altından bir baca ile yer üstüne çıkış uzatılmıştır. [300]

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına ve yan parselindeki yapı ile bitişik nizamdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 2.90 m, 1. kat yüksekliği 2.80 m, 2. kat yüksekliği 2.80 m'dir. Yapı, bitişik nizamda olduğu yan parselindeki yapı ile zemin katta ortak mekan kullanımına sahiptir. Zemin katta, mutfak, lobi ve giriş kapısının sağında, bir toplantı odası bulunmaktadır ki bu oda 59'nolu parselde yer alan yapı ile ortak kullanımdadır. 1. ve 2. katlar aynı plan şemasına sahiptir. Katlarda 2 yatak odası bulunmaktadır. Odalardan biri güneybatı cephesine (sokak cephesi) bakarken, diğeri arka tarafta surlara bitişik ve yan parsele bakar konumdadır. Güneydoğu cephesinde 145 cm genişliğinde cumba ve cumbanın altında 2 adet payanda bulunmaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri katlar arasında farklılık göstermektedir. Güneydoğu cephesinde, zemin katta soldan sağa sırasıyla, 62/120 cm ölçülerinde 1 adet pencere, 135/220 cm ölçülerinde 1 adet ahşap giriş kapısı, 62/120 ölçülerinde 2 adet pencere bulunmaktadır. 1.ve 2. katlarda ise, soldan sağa doğru sırayla, 82/160 cm ölçülerinde 1 adet pencere, hemen bitişiğinde yer alan dörtgen cumba üzerinde 92/160cm, ölçülerinde 1 adet kemerli pencere ve 82/160 cm ölçülerinde 2 adet pencere bulunmaktadır. Cumbanın yan cephelerinde kalan kısımlardaki pencere ölçüleri 62/160 cm'dir.

Kuzeybatı cephesinde, yer alan tüm pencere açıklıkları sayı ve ölçüleri ile aynıdır. Soldan sağa sırasıyla, 62/120 ölçülerinde 2 adet pencere, 60/60 cm ölçülerinde ıslak hacim penceresi ve 62/120 ölçülerinde 2 adet pencere bulunmaktadır.

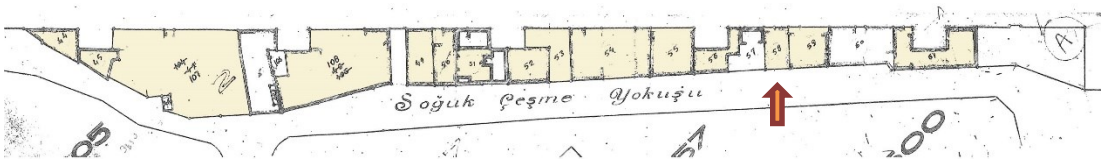
[299] Fatih Belediyesi, 14.11.1991 tarihli Yapı Kullanım İzin Belgesi
[300] İlknur Yüksel, **a.g.e.** s.165

4.3.3. Değerlendirme

Fossati'nin 1852 tarihli gravüründe, Bab-ı Hümayun'dan Soğukçeşme Sokağı'na doğru 1. ve 2. burçlar arasında, 1930 tarihli kadastral harita ve eski fotoğraflarda görüldüğü gibi 57 ve 59 parsel bitişik nizamda bulunduğu görülmektedir. Fossati gravürüne göre yapı pastel turuncu tonlarında, zemin üstü 2 normal kat ile toplam 3 katlı, cumbalı, 1. ve 2. katlarında beyaz renkte kat silmelerinin olduğu, zemin kat pencerelerinin normal kat pencerelerine göre daha küçük olduğu, üst katlarında dörtgen kafes pencereleri bulunan, ahşap kırma çatılı konut olarak çizilmiştir. (Görsel 3.6)

Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, düz olan payandaların formlarında değişikliklerin yapıldığı, 1. ve 2. kat cumbalarının hat boyu devam eden kat silmelerine sahip olduğu, güneydoğu cephesinin zemin katında giriş kapısı ve kapıların yanlarında dörtgen kafesli pencereler ile cumba üzerindeki 2. kat pencerelerinin yuvarlak kemerli olduğu görülmektedir. (Görsel 4.39, Görsel 4.40) 1977-1979 yılları arasında çizilen silüet rölövelerine göre yapı beşik çatılı ve mevcut durum fotoğraflarındaki gibi çizilmiştir.(Görsel 4.43)

1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 57 parselde, 58 parselde yer alan yapıya bitişik nizamda bulunan pansiyon çizimi bulunmaktadır. Ancak çizimde yer verilen pansiyon yeniden yapım sürecinde uygulanmamıştır.(Görsel 4.43) 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre yapı bugünkü konumu ile aynı yerde bulunmakta ve 57 parselde herhangi bir yapının olmadığı görülmektedir. (Görsel 4.42)

Görsel 4. 42: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 58 parsel

Görsel 4. 43: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[301]

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 44: 2 Ada 58 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013[302]

[301] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

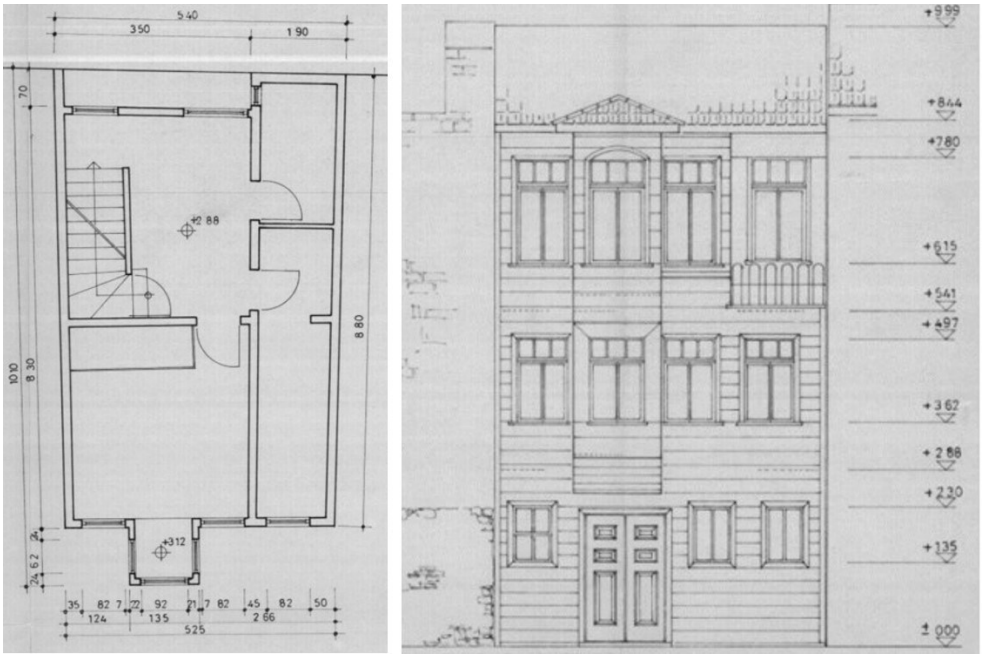
[302]Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri aşağıda verildiği gibidir. Bu projeler incelendiğinde, cephelerde orijinalinde bulunmayan beyaz kenar kaplamalarının olduğu görülmektedir. Yapılan bu kaplamalar mimari herhangi bir fonksiyona sahip olmamakla beraber yalnızca görsel amaçlı olarak kullanılmıştır.(Görsel 4.41)

1985 yılında çizilen rölöve projesi, 1977-1979 yılları arasında çizilen siluet rölöveleri ile aynı şekilde çizilmiştir. Bu projeye göre, cumba üzerindeki 2. kat pencerelerinin yuvarlak kemerli olduğu, geri kalan tüm pencerelerin üzeri sabit çift kanatlı pencereler olduğu, güneydoğu cephesinin 2. katında sağ tarafta balkonun bulunduğu ancak restorasyon projesinde cumbanın her iki katında da pencerelerin kemerli dört bölmeden oluşan giyotin pencereler olarak çizildiği görülmektedir. (Görsel 4.45, Görsel 4.46)

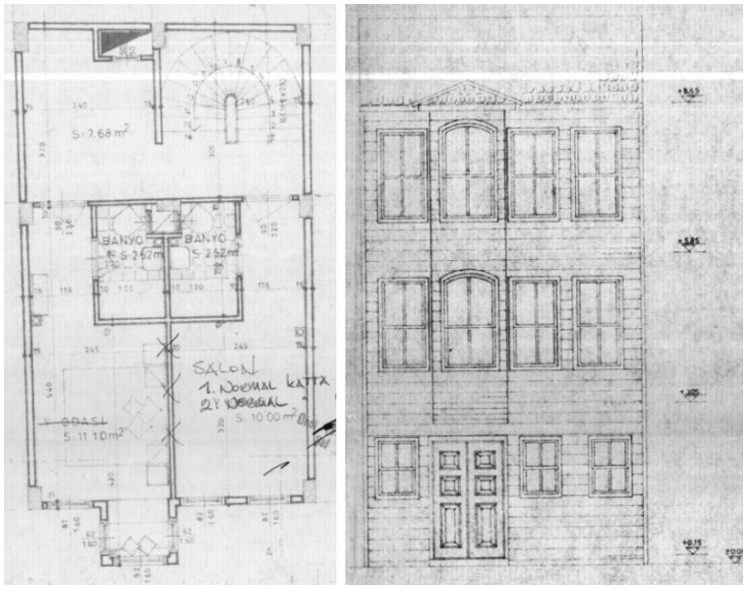
1987 yılındaki restorasyon projesine göre beşik çatılı olarak inşa edilen yapının çatısı kırma çatılı olarak değiştirilmiştir. Buna ek olarak yeniden yapım sonrasında dört bölmeden oluşan giyotin pencereler, iki bölümden oluşacak şekilde kafesli olarak yenilenmiş ve zemin kat pencereleri üst kattaki pencereler ile aynı olacak şekilde yenilenmiştir.(Görsel 4.47, Görsel 4.48) Yapı, genel anlamda cephesel karakterini korurken otel işlevine çevrilmesi ile iç mekânlardaki özgün plan dokusunu büyük oranda yitirmiştir.

Yapının, Füsun Korkmaz tarafından 1985 yılında çizilen ahşap ev rölöve projesine göre yapı restorasyon öncesi aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 45: 2 Ada 58 Parsele ait ahşap evin normal kat planı ve cephesi görünümü, 1985 [303]

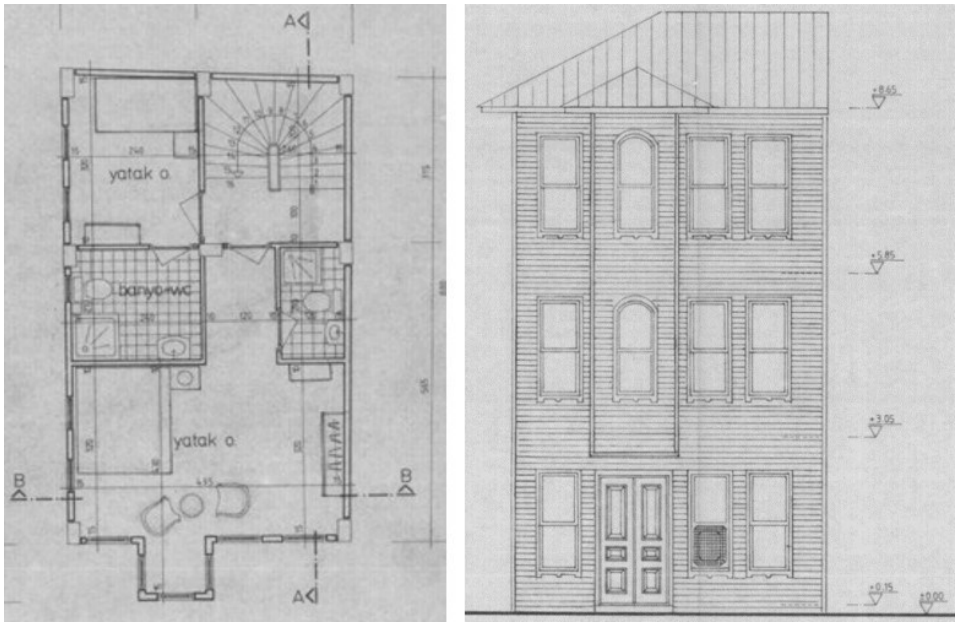
Yapının, Füsun Korkmaz tarafından çizilen 1985 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 46: 2 Ada 58 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1985[304]

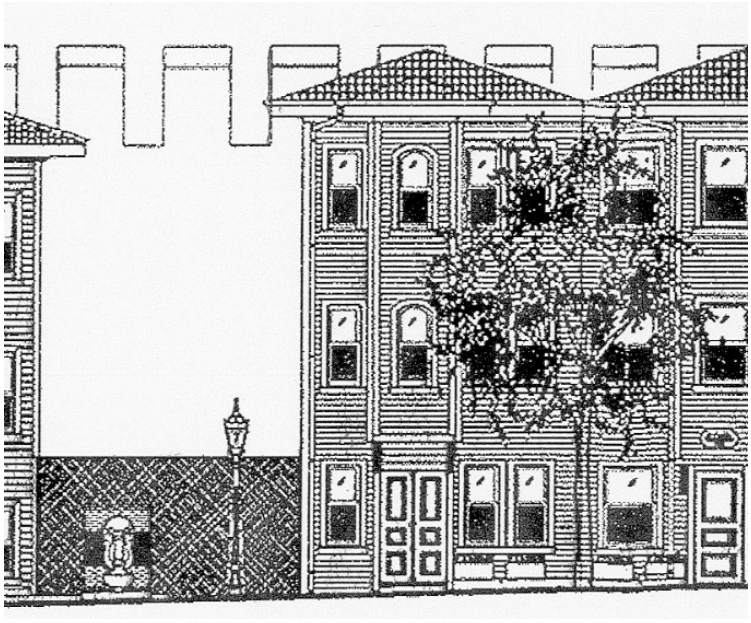
[303]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifleri: Yasemin Aybay, Gönül Özmen
[304] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Füsun Korkmaz

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1987 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 47: 2 Ada 58 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1987[305]

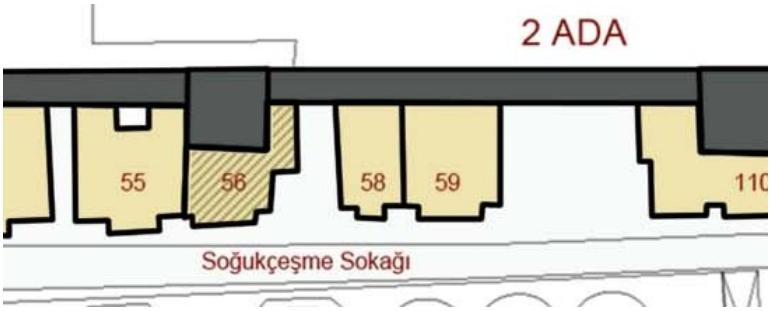
Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 48: 2 Ada 58 parsel rölöve projesi siluet görünümü, 2019[306]

[305] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[306] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

4.4. 2 Ada 56 Parsel (Gül Pansiyon)

Görsel 4. 49: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 56 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.4.1. Tarihsel Gelişimi

Yapı, 18. yüzyıl dolaylarında yapılmıştır. İlk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi yoktur. Yapının eski fotoğraflarında ve genel sokak dokusuna bakıldığında 19. yüzyıla ait konut mimarisi üslubunda yapıldığı görülmektedir. GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[307] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[308] Sokakta yapılacak restorasyon çalışmaları kapsamında, 31.1.1984 tarinde TURİNG kurumu tarafından 8.000.000 TL'ye (güncel değeri: 765.185,179 TL) ev sahibinden satın alınmıştır. [309] Yapı 1985 yılında Turing kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir. Restorasyon projesi, 1985 yılında Mustafa Pehlivanoğlu tarafından hazırlanmıştır.

Görsel 4. 50: 2 Ada 56 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1983.[310]

[307] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[308] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı
[309] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.12
[310] Bahar Güngör, **İstanbul'da Görkemli Bir Sokak Restore Edildi**, TTOK Belleteni, Sy.78/357, s.152

Görsel 4. 51: 2 Ada 56 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1985, (Url-33)[311]

Görsel 4. 52: 2 Ada 56 parselde yer alan Gül Pansiyon, (Azaklı, 2021)

[311] https://www.researchgate.net/figure/Sogukcesme-Street-before-restoration-Reproduced-from-Sogukcesme-Sokagi-the-promotional_fig10_280948930 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

4.4.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 240 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin ve 2 normal kat olmak üzere toplam 4 katlıdır. Yapı yüksekliği 9.55 m'dir.(Ek-13)[312]

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına kısmi bitişik, yan parselindeki yapı ile ise tamamen bitişik nizamdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 2.71 m, 1. kat yüksekliği 2.92 m, 2. kat yüksekliği 2.91 m'dir. Yapının bodrum katında, teknik hacimler ve depolar bulunmaktadır. Zemin katında, girişte dar bir koridor ve koridorun solunda oturma salonu yer almaktadır. Merdiven, giriş koridorunun sonunda, sağ tarafta, ana binadan ayrı bir alanda yer almaktadır. 1. kat planında, 1 adet suit oda yer almaktadır. Odada, gömme dolap alanı, özel hama ve küveti olan banyo bulunmaktadır. 2. kattada aynı özelliklerde 1 adet suit odalar yer almaktadır ancak burada yerleşim planı, güneydoğu cephesindeki (sokak cephesi) cumbadan ötürü daha farklıdır. Cumbanın altında payandalar bulunmaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri katlar arasında farklılık göstermektedir. Güneydoğu cephesinde soldan sağa doğru sırayla 69/165 cm ölçülerinde 2 adet pencere, 64/165 cm ölçülerinde 3 adet pencere ve arka taraftada merdiven kovasının yer aldığı kısımda 64/156 cm ölçülerinde 2 adet pencere bulunmaktadır. 2. Kattaki pencereler, 1.katta yer alan pencerelerden sayı ve öçlü olarak farklı özelliklerdedir. Cephe hattı boyunca soldan sağa sırasıyla, 69/185 cm ölçülerinde 1 adet, 85/172 cm ölçülerinde 5 adet pencere ve merdiven kovasının yer aldığı arka tarafta ise 56/163 cm ölçüelrinde 2 adet pencere bulunmaktadır.

[312] Fatih Belediyesi, 27.12.1993 tarihli Yapı Kullanım İzin Kâğıdı

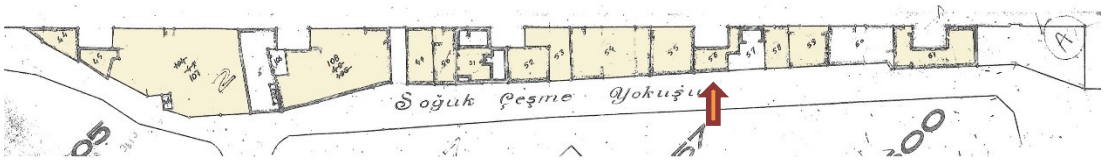
Görsel 4. 53: 2 Ada 56 parselde yer alan Gül Pansiyon, (Azaklı, 2021)

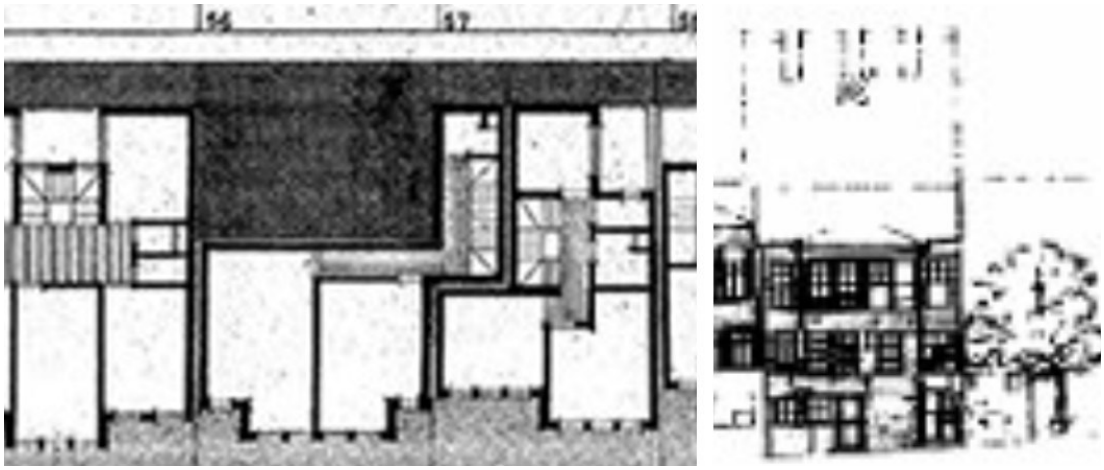
Görsel 4. 54: 2 Ada 56 parselde yer alan Gül Pansiyon iç mekânı, (Azaklı, 2021)

4.4.3. Değerlendirme

1977-1979 yılları arasında çizilen silüet rölövelerine göre yapının güneydoğu cephesinde, beşik çatılı, 2. katında cumbasının olduğu, giriş kapısının cumba altında yapının ortalarına denk geldiği ve kapının solunda iki adet kare dört bölmeli pencere ile üst kat pencerelerinin zemin kata göre daha yüksek olduğu görülmektedir.(Görsel 4.56) 1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 56 parsele bitişik nizamda bulunan bir pansiyon çizimi bulunmaktadır. Ancak çizimde yer verilen pansiyon yeniden yapım sürecinde uygulanmamıştır.(Görsel 4.56) 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre yapı bugünkü konumu ile aynı yerde bulunmaktadır. (Görsel 4.55)

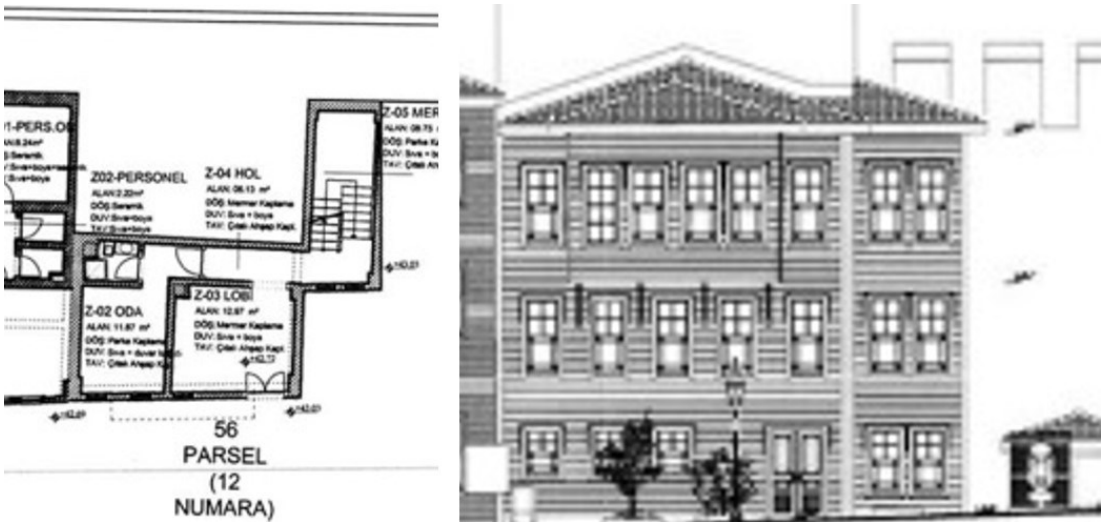
Görsel 4. 55: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 56 parsel

Görsel 4. 56: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[313]

[313] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

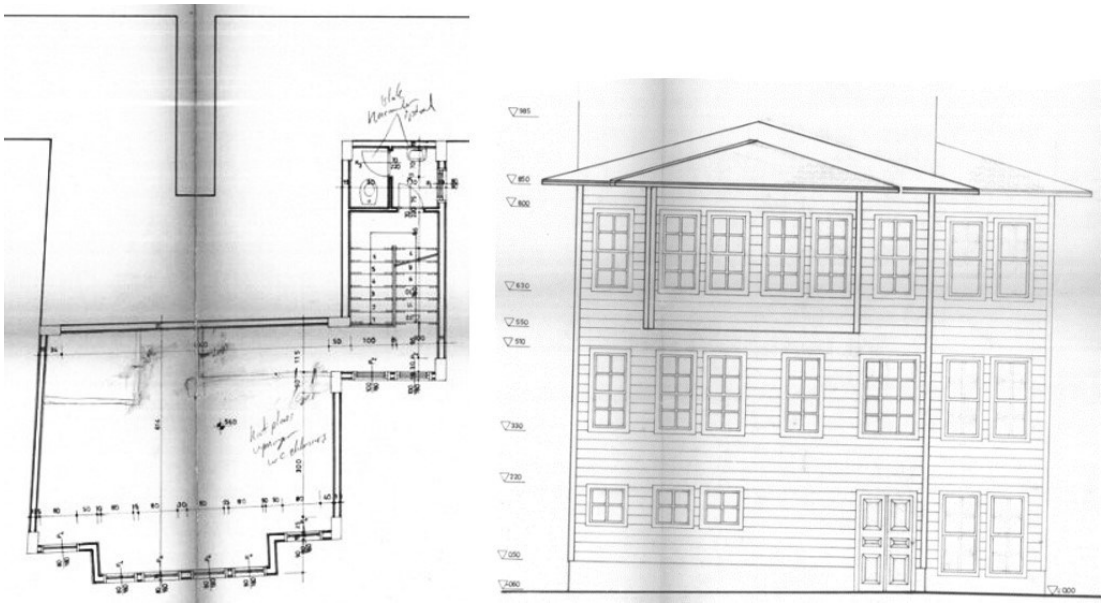
Görsel 4. 57: 2 Ada 59 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013[314]

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri aşağıda verildiği gibidir. Bu projeler incelendiğinde, cephelerde orijinalinde bulunmayan beyaz kenar kaplamalarının olduğu görülmektedir. Yapılan bu kaplamalar mimari herhangi bir fonksiyona sahip olmamakla beraber yalnızca görsel amaçlı olarak kullanılmıştır.(Görsel 4.52) Yapının 1985 yılındaki restorasyon projesine göre, beşik çatılı olarak inşa edilen yapının çatısı kırma çatılı olarak değiştirilmiştir. Zemin katta giriş kapısının yapının en sağına taşınmıştır. Kapının solunda üç adet dört bölmeli kare pencereler ile üst katlarda zemin kata göre daha yüksek dikdörtgen biçimli sekiz bölmeli ve giriş kapısı üzerindeki on iki bölmeli olan giyotin pencerelerin olduğu görülmektedir.

1990 yılındaki restorasyon projesine göre, ise çatı yeniden beşik çatı olarak değiştirilmiştir. Zemin kattaki pencere ölçüleri büyütülmüş, dört bölmeli giyotin pencereler, iki bölmeli olarak yenilenmiş ve giriş kapısının üzerinde bulunan on iki bölmeli pencerede diğer pencerelerle aynı formda olacak şekilde değiştirilmiştir. 2019 yılındaki rölöve projesine göre ise yapısının çatısı tekrar kırma çatılı olarak değiştirilmiş, tüm pencerelere ahşap kafesler eklenmiş ve zemin kattaki iki oda tek odalı özel hamam ve banyolu olacak şekilde yenilenmiştir.

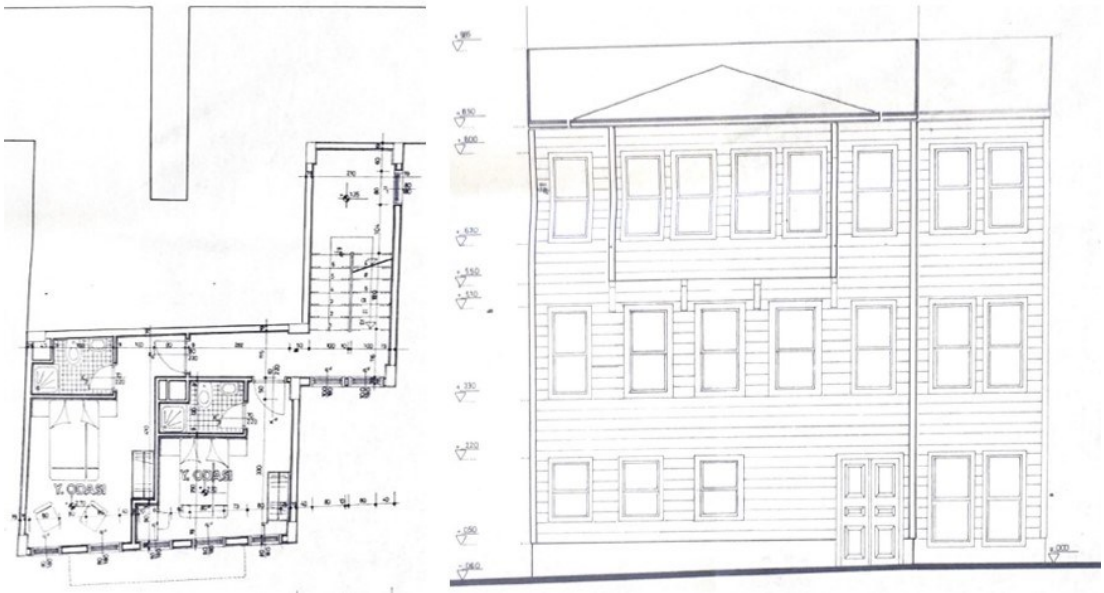
[314] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

Yapının, Ser Mimarlık tarafından çizilen 1985 yılındaki restorasyon projesine aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 58: 2 Ada 51 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1985[315]

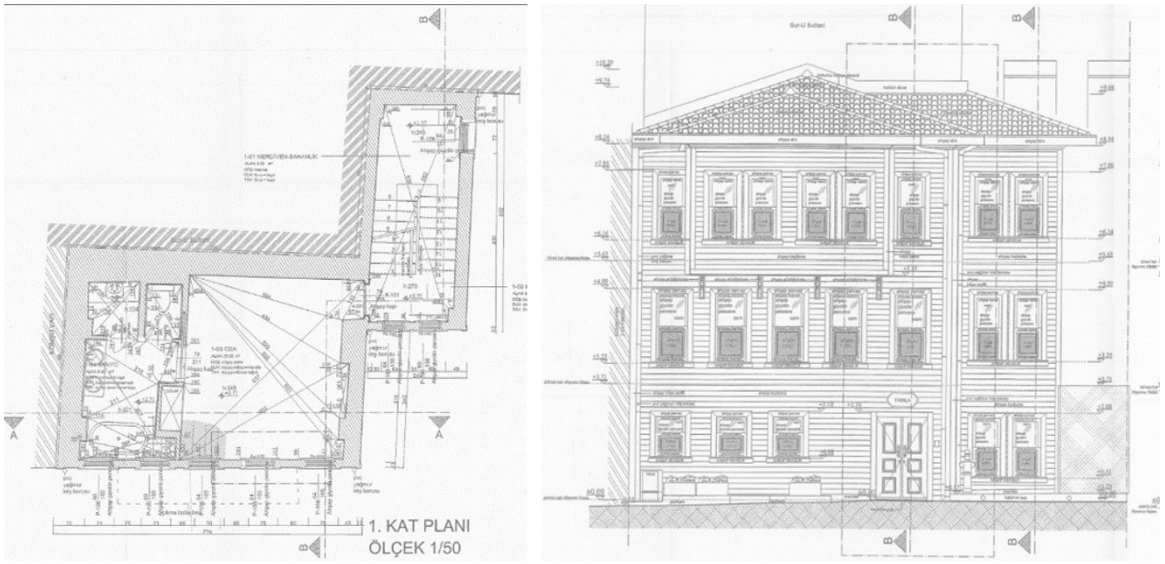
Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 59: 2 Ada 51 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990[316]

[315] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[316] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

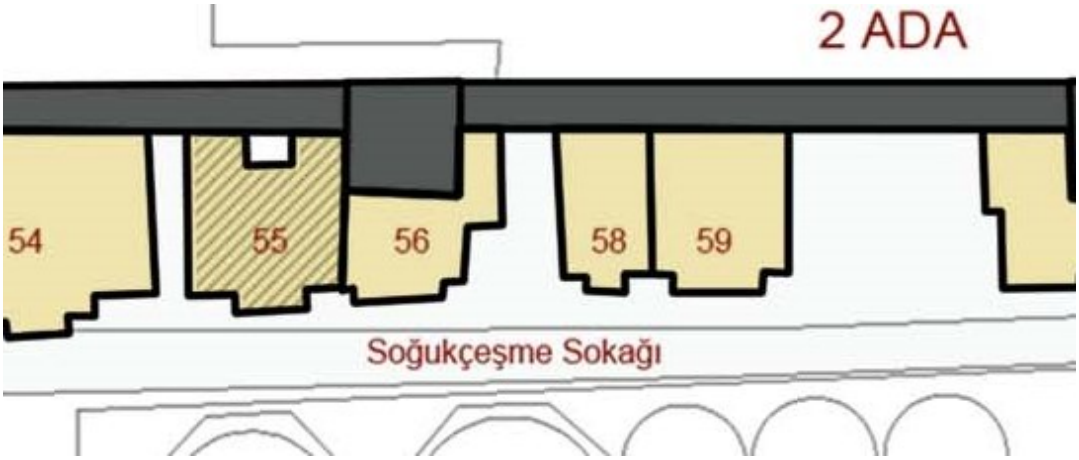
Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 60: 2 Ada 49 Parsele ait rölöve projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019[317]

[317]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

4.5. 2 Ada 55 Parsel (Orkide Pansiyon)

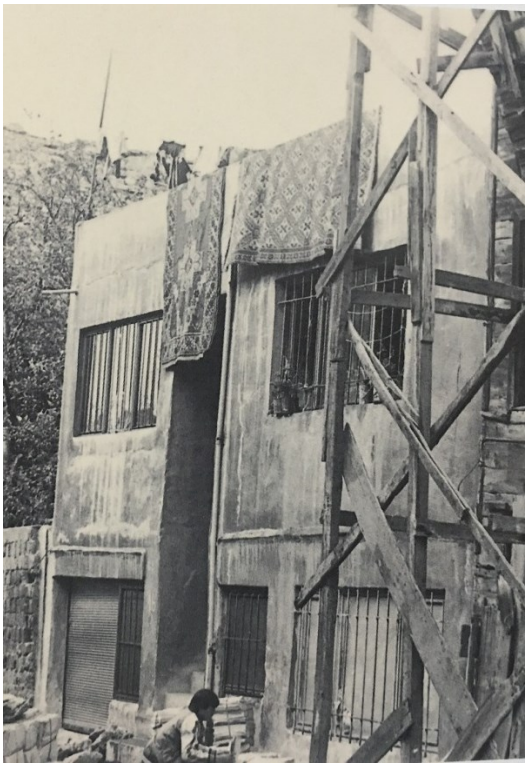
Görsel 4. 61: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 55 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.5.1. Tarihsel Gelişimi

Yapı, 18. yüzyıl dolaylarında yapılmıştır. İlk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi yoktur. Yapının eski fotoğraflarında ve genel sokak dokusuna bakıldığında 19. yüzyıla ait konut mimarisi üslubunda yapıldığı görülmektedir. Tarih içerisinde zamanla tahrip olup yaşanamayacak duruma gelmiştir. GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[318] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[319]

Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 24.9.1984 tarinde TURİNG kurumu tarafından 25.000.000 TL'ye (güncel değeri: 1.824.339,38 TL) ev sahibinden satın alınmıştır.[320] Yapı 1986 yılında Turing kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir. Restorasyon projesi, 1986 yılında Hasan G. Karabey ve Serdar S. Haybat tarafından hazırlanmıştır.

[318] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[319] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı
[320] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.11

Görsel 4. 62: 2 Ada 55 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1985 [321]

Görsel 4. 63: 2 Ada 55 parselde yer alan Orkide Pansiyon, (Azaklı, 2021)

[321] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.25

4.5.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 188 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin ve 2 normal kat olmak üzere toplam 4 katlıdır. Yapı yüksekliği 12.50 m'dir.(Ek-14)[322]

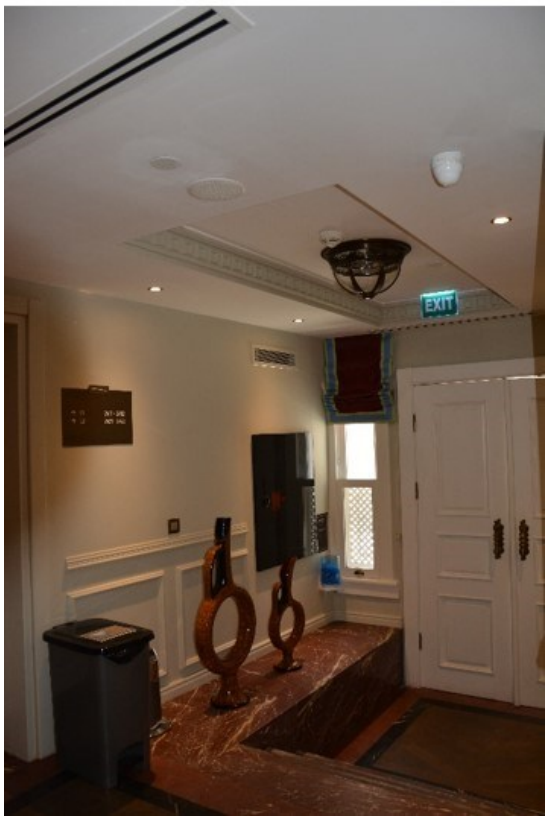
Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına ve yan parselindeki yapı ile bitişik nizamdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 3.50 m, 1. kat yüksekliği 2.90 m, 2. kat yüksekliği 2.85 m'dir. Yapının bodrum katında, sığınak ve çamaşırhane bulunmaktadır. Zemin katta, girişten sonra 3 basamak ile +0.60 kotuna çıkılmaktadır. Bu katta girişin solunda oturma salonun, sağında ise hizmet birimleri bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda, 4 adet yatak odası bulunmaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri katlar arasında farklılık göstermektedir. Güneydoğu cephesinde, zemin katta, soldan sağa doğru sırasıyla 80/160 cm ölçülerinde 2 adet pencere, 50/160 cm ölçülerinde 1 adet pencere, 110/230 cm ölçülerinde 1 adet ahşap giriş kapısı ve 80/160 cm ölçülerinde 3 adet pencere bulunmaktadır. 1. Katta, cephe hattı boyunca sağdan sola doğru sırasıyla 80/160 cm ölçülerinde 2 adet, 70/110 cm ölçülerinde 2 adet ve 80/160 cm ölçülerinde 2 adet pencere olacak şekilde toplam 6 pencere bulunmaktadır. 2. Katta ise, yapının orta n-hizasında 346 cm genişliğinde bir cumba yer almaktadır. Cumbanın altında payandalar bulunmaktadır. Bu hat üzerindeki tüm pencereler 80/160 cm ölçülerinde olmak üzere toplam 7 pencere bulunmaktadır.

Kuzeybatı cephesinde, bütün katlar birbiriyle aynı pencere sayı ve ölçüelrine shaiptir. Soldan sağa sırasıyla 80/160 cm ölçülerinde 2 adet, 60/60 cm ölçülerinde ıslak hacim pencereleri ve tekrar 80/160 cm ölçülerinde 1 adet pencere yer almaktadır.

[322] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 24.09.1984 tarihli Tapu Senedi

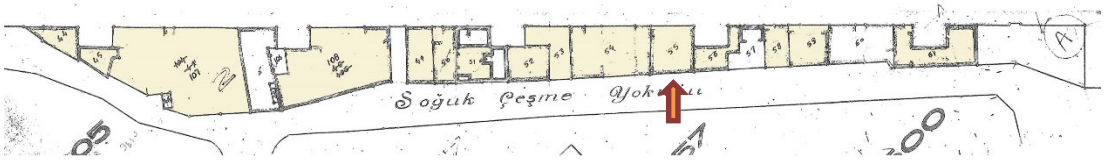
Görsel 4. 64: 2 Ada 55 parselde yer alan Orkide Pansiyon iç mekânı, (Azaklı, 2021)

4.5.3. Değerlendirme

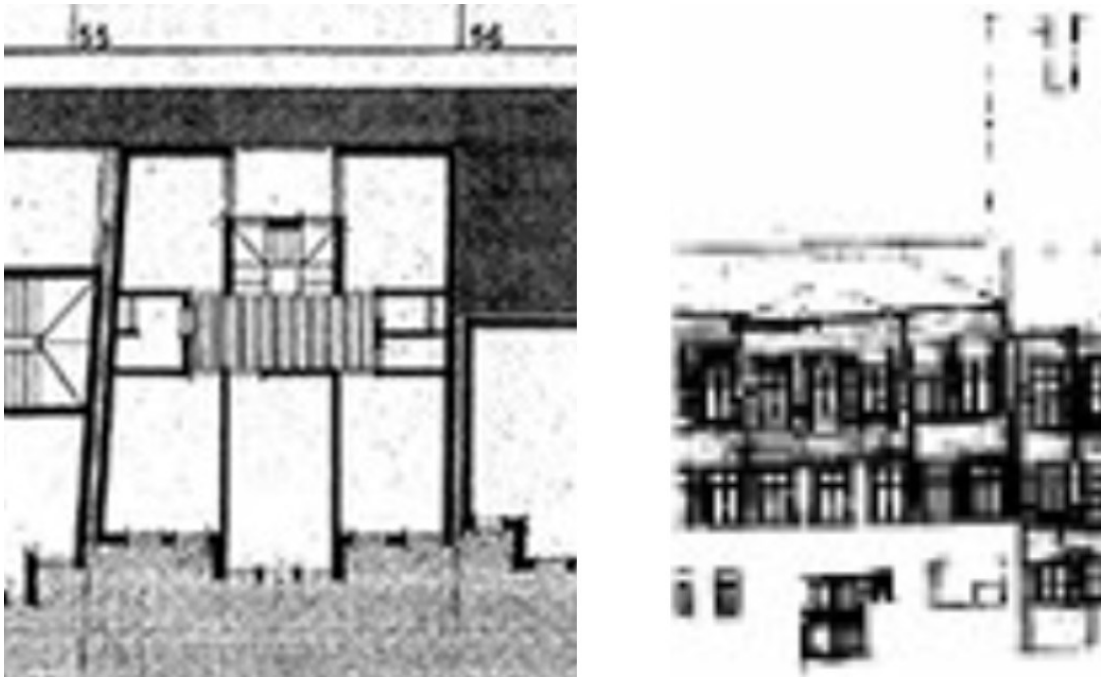
Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 20. yüzyıl başlarında evin zemin üzeri tek kata sahip toplamda iki katlı olduğu, payandalarının form aldığı, 1. katta hat boyu devam eden kat silmesinin ve pencere altlarında yine hat boyu devam eden sövelerin olduğu görülmektedir.(Görsel 4.1) 1977-1979 yılları arasında çizilen silüet rölövelerine göre yapının güneydoğu cephesinde, beşik çatılı, 2. katında cumbasının olduğu, giriş kapısının cumba altında yapının ortalarına denk geldiği ve kapının solunda iki adet, solunda bir adet dikdörtgen pencere ile üst katında zemin kata göre daha yüksek dikdörtgen giyotin pencerelerin olduğu görülmektedir.(Görsel 4.66) 1985 tarihli fotoğrafta, evin yıkılıp yerine 2 katlı betonarme ve niteliksiz üslupta yeniden yapıldığı görülmektedir. (Görsel 4.62)

1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 54 parseldeki yapının 55 parseldeki yapıya bitişik nizamda olacak şekilde çizildiği görülmektedir.(Görsel 4.66) Ancak çizimde yer verilen pansiyon yeniden yapım sürecinde yerleşim planında gösterilenden farklı olarak iki yapı arasında boşluk kalacak ve 54 parselde yer alan konak hamamı yapının dışında, sokak üzerinde görünecek şekilde uygulama yapılmıştır. (Görsel 4.67)

1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre yapı bugünkü konumu ile aynı yerde bulunmakta ancak 54 parseldeki yapı ile bitişik nizamdadır.(Görsel 4.65) 54 parselde bulunan yapının ise 1980'li yıllarda ahşap tek katlı ve bahçeli olarak yeniden yapıldığı görülmekte ve hali hazırda 1980'li yıllarda 54 ve 55 parsel arasında olan boşluk olmasının da verdiği durumla, yeniden yapımları sonrası pansiyon-otel olarak işlevlendirilen yapıların, otel konforunda odaların cephelerinin açılması suretiyle bitişik nizamda yapılmadığı görülmektedir.(Görsel 4.76, ayrıca bkz. Görsel 4.1'deki 54 P.ile gösterilen yapı)

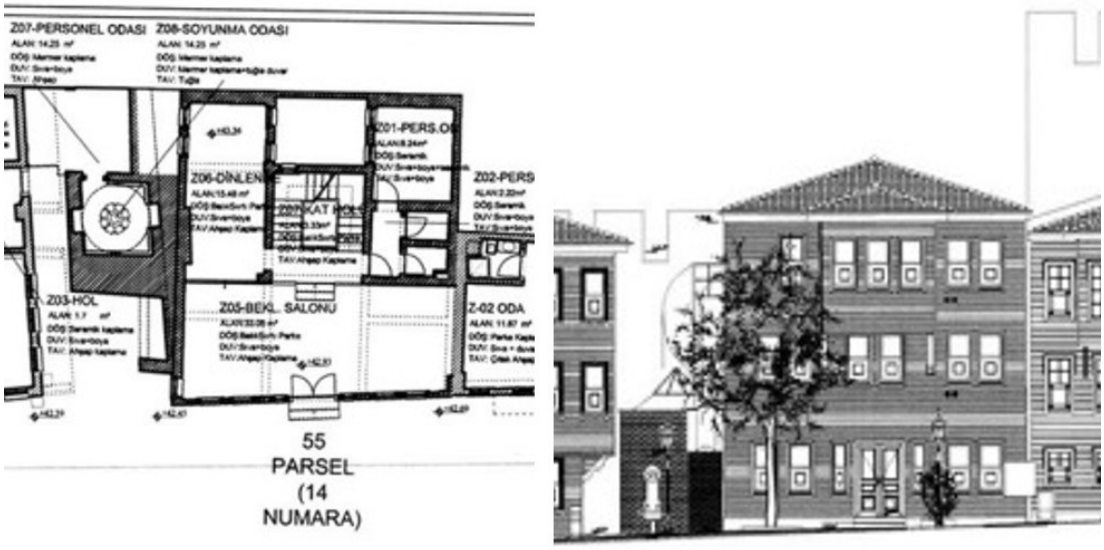

Görsel 4. 65: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 55 parsel

Görsel 4. 66: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[323]

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

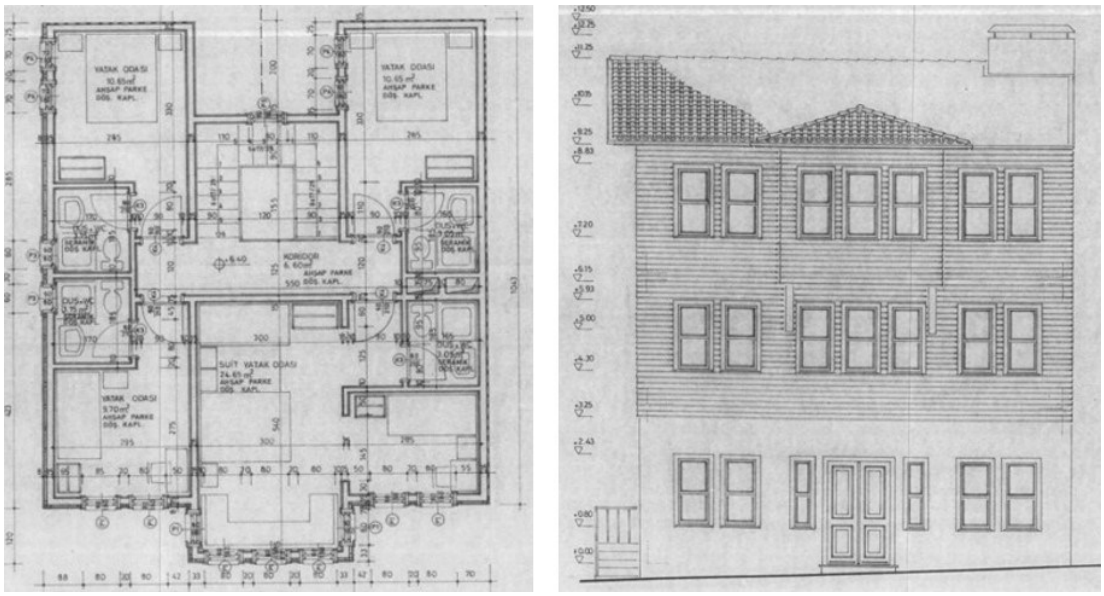
Görsel 4. 67: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 55 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013[324]

[323] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

[324] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri aşağıda verildiği gibidir. Bu projeler incelendiğinde, cephelerde orijinalinde bulunmayan beyaz kenar kaplamalarının olduğu görülmektedir. Yapılan bu kaplamalar mimari herhangi bir fonksiyona sahip olmamakla beraber yalnızca görsel amaçlı olarak kullanılmıştır.(Görsel 4.63) 1986 yılındaki restorasyon projesine göre, beşik çatılı olarak inşa edilen yapının çatısı 1990 yılında hazırlanan restorasyon projesine kırma çatılı olarak değiştirilmiş, pencere ölçü ve formları korunarak ahşap kafesler eklenmiştir.(Görsel 4.68, Görsel 4.69) 2019 yılındaki rölöve projesine göre ise yapının çatısı yükseltilerek 1990 yılındaki projeden farklı görünümde kırma çatılı olarak değiştirildiği görülmektedir.(Görsel 4.70)

Yapının Hasan G. Karabey ve Serdar S. Haybat tarafından çizilen 1986 yılındaki mimari projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 68: 2 Ada 55 Parseline ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1986[325]

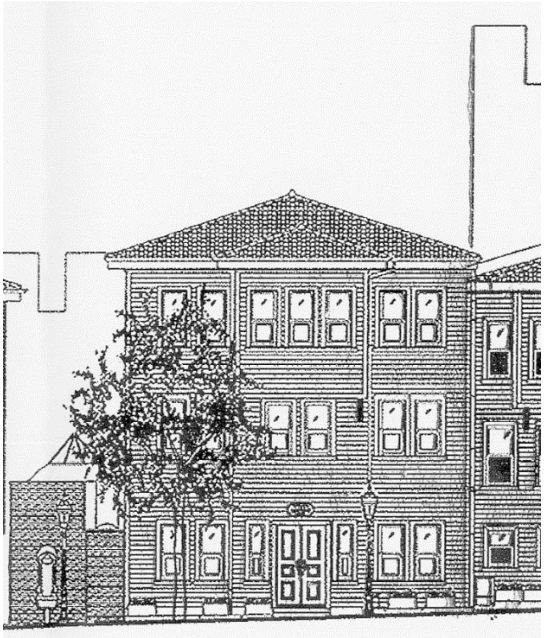
[325] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Hasan G. Karabey, Serdar S. Haybat

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 69: 2 Ada 55 Parsele ait tadilat projesinde projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990[326]

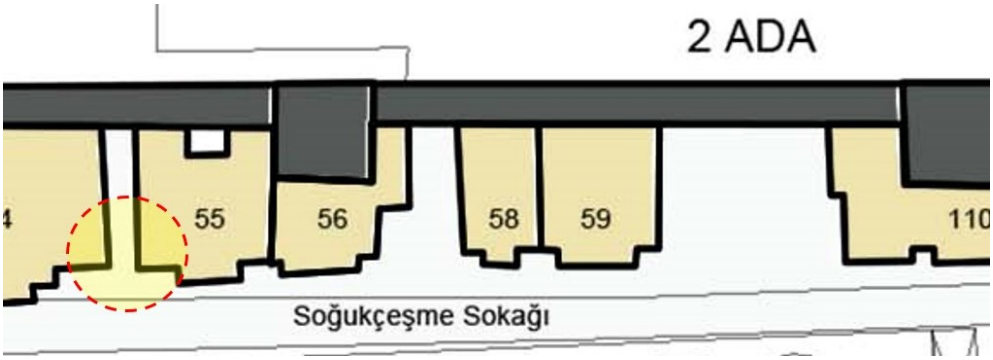
Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 70: 2 Ada 55 parsel rölöve projesi siluet görünümü, 2019[327]

[326] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[327] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

4.6. Soğukçeşme Sokak Konak Hamamı - Çeşmesi

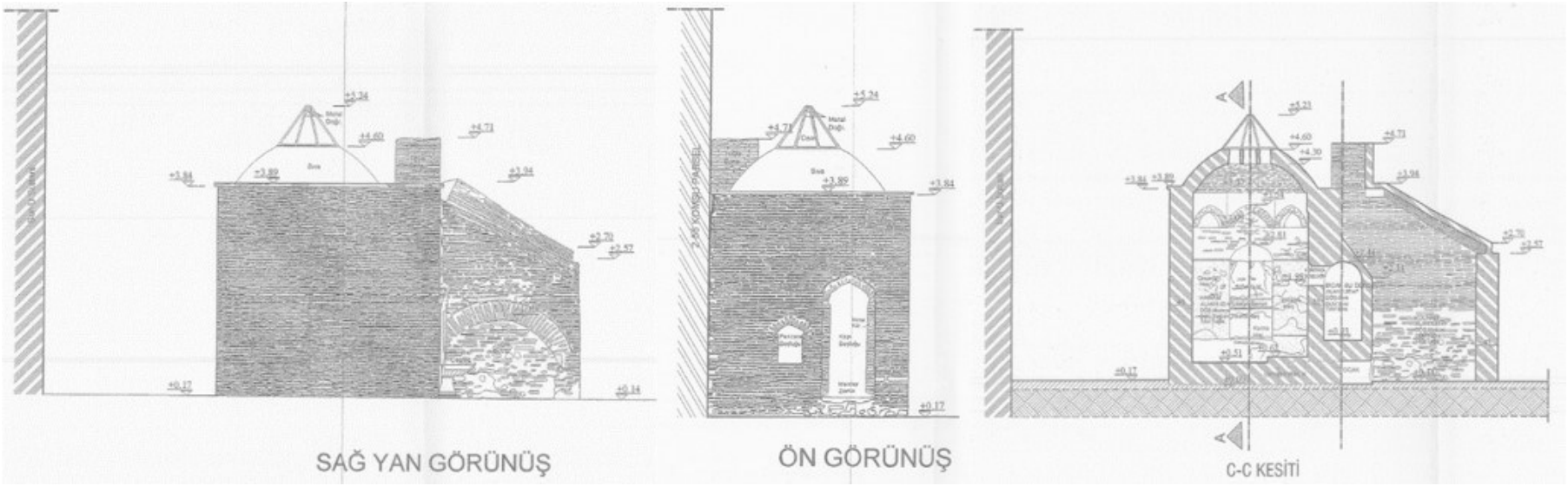
Görsel 4. 71: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında Konak Hamamı ve Çeşmesi konumu (Azaklı, 2021)

2 Ada 54 numaralı parsel ile 55 numaralı parsel arasında, 55 numaralı parsele bitişik konumda bulunmaktadır. Kayıtlarda Soğukçeşme Sokak Hamamı ve Soğukçeşme Sokak Çeşmesi gibi isimlerle geçmektedir. Ancak yapılan literatür taramalarında Osmanlı Dönemi'ne ait olması dışında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Yapının, Soğukçeşme Sokağı'nda, eskiden hamam olarak kullanıldığı bilinmektedir. [328] Tuğla örgülü, kâgir yapıda, üst örtüsü ise kubbelidir. Kubbe üzerinde ışık almayı sağlayan tepe açıklığı mevcuttur. Hamam girişi güneybatı cephesinde yer almaktadır. Giriş sivri kemerli bir kapıdan sağlanmaktadır. Girişin solunda sivri kemerli bir küçük pencere boşluğu bulunmaktadır. Hamamın güneydoğu cephesinin (sokak cephesi) dış duvarı üzerinde tarihi Osmanlı'ya dayanan bir Osmanlı çeşmesi yer almaktadır. Günümüzde kullanılmamaktadır.

Görsel 4. 72: Hamam, (Azaklı, 2021)

[328] https://kulturenvanteri.com/yer/soguk-cesme-sokaktaki-hamam/#16/41.00943/28.980349 , Erişim Tarihi: 15.12.2021

Görsel 4. 73: Soğukçeşme Sokak Hamamı ve Soğukçeşme Sokak Çeşmesi rölöve çizimleri, 2019[329]

[329]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

4.7. 2 Ada 54 Parsel (Papatya Pansiyon)

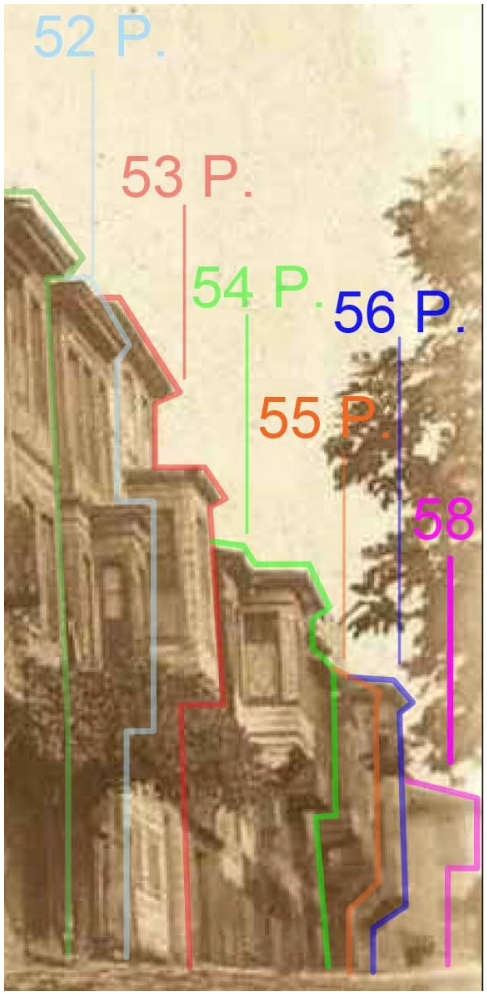

Görsel 4. 74: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 54 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.7.1. Tarihsel Gelişimi

Yapı, 18. yüzyıl dolaylarında yapılmıştır. İlk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi yoktur. Yapının eski fotoğraflarında ve genel sokak dokusuna bakıldığında 19. yüzyıla ait konut mimarisi üslubunda yapıldığı görülmektedir. GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[330] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[331] Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 28.12.1990 tarinde TURİNG Kurumu tarafından ev sahibinden satın alınmıştır. 1990 yılında Turing kurumu tarafından rekonstrüksiyon ile yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir. 20. yüzyıl başlarında çekilen fotoğrafa göre, 2 katlı, 2 cumbalı, dikdörtgen kafesli pencerelerinin olduğu görülmektedir.(Görsel 4.73) İlerleyen dönemlerde, 1990 yılında yıkılıp yapılmadan önceki halini gösteren restitüsyon projesi ve eski fotoğraflarına göre restorasyon öncesinde daha mütevazi, 2 katlı bahçeli, bahçe duvarında giriş kapısı olan ahşap bir hane olarak yeniden yapıldığı bilinmektedir.(Görsel 4.74) Ancak yeniden yapım sonrasında yapı, bahçesiyle birlikte daha büyük ölçekte, siluette 3 katlı görünümde yeniden inşa edilmiştir. Restorasyon projesi 1990 yılında Mustafa Pehlivanoğlu tarafından hazırlanmıştır.

[330] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[331] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı

Görsel 4. 75: Görsel 4.1'den detay, fotoğraf üzerinde 2 Ada 54 parselde bulunan yeşil renkte çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)

Görsel 4. 76: 2 Ada 54 parselde yer alan ahşap ev, 1985 (IV Numaralı Kurul)

Görsel 4. 77: 2 Ada 54 parselde yer alan Papatya Pansiyon, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 78: 2 Ada 54 parselde yer alan Papatya Pansiyon, (Azaklı, 2021)

4.7.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 188 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin, 2 normal kat olmak üzere toplam 4 katlıdır. Yapı yüksekliği 10 m'dir. (Ek-15)[332]

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına bitişik konumdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 3 m, 1. kat yüksekliği 2.85 m, 2. kat yüksekliği 2.90 m'dir. Yapının bodrum katında depolar bulunmaktadır. Zemin katında, girişte bir koridor ve koridorun solunda toplantı odası, sağında ise genişçe bir oturma salonu bulunmaktadır. Odaların arkasında merdiven ve merdivenin solunda kalan kısımda yatak odası, sağında ise depo ve depo alanından çıkılan bir personel giyinme odası bulunmaktadır. Personel giyinme odası tek katlı sundurma çatılıdır. 1. ve 2. katlar aynı plan şemasına sahiptir. Bütün odalar kişisel banyolu olmak üzere toplam 6 adet yatak odası bulunmaktadır. Üst katlardaki odalar, zemin kat üzerinde üç cephede çıkma yapmıştır. Cumbaların altında payandalar bulunmaktadır. Güneydoğu cephesinde yer alan çıkma üzerinde 2. katta tekrar bir cumba görülmektedir. Bu cephede yer alan çıkma üzerinde 2 yatak odası bulunmaktadır. Odaların yer aldığı katlarda, 1. ve 2. kattan zemine inen bir yangın merdiveni bulunmaktadır. Bu merdivene gidiş ana koridordan geçilen bir ara koridor ile sağlanmaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri genelde 95/163 cm ölçülerindedir. Güneydoğu cephesinde, zemin katta, soldan sağa doğru sırasıyla, 95/163 cm ölçülerinde 2 adet pencere, 150/250 cm ölçülerinde 1 ahşap kapı ve 95/163 cm ölçülerinde 5 adet pencere yer almaktadır. 1. ve 2. normal katlarda ise zemin kat pencereleri ile aynı ölçülerde olmak üzere her katta 10 adet pencere bulunmaktadır. Cephe üzerindeki pencere ölçüleri soldan sağa doğru ilk ve son pencere ölçülerinde 75/163 cm ölçülerinde iken geri kalan tüm pencerelerde 95/163 cm ölçülerindedir.

Kuzeydoğu cephesinde, zemin katta, soldan sağa doğru sırasıyla 95/163 cm ölçülerinde 3 adet pencere, üst katlarda ise cumbalar üzerinde aynı ölçülerde 2 adet

[332] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 28.12.1990 tarihli Tapu senedi.

pencere, cumba bitiminde yapının hattın devamında ıslak hacim pencereleri görülmektedir.

Kuzeybatı cephesinde, 2 adet çıkma yer almaktadır. zemin katta soldan sağa doğru sırasıyla, 1. çıkmanın altında 3 adet, 2. Çıkmanın altında 2 adet pencere bulunmaktadır.1. ve 2. Katlarda cumbalar üzerinde 2 adet pencere bulunmaktaıdr. Aynı zamanda yangın merdivenine açılan kapılar görülmektedir.

Görsel 4. 79: 2 Ada 54 parselde yer alan Papatya Pansiyon, (Azaklı, 2021)

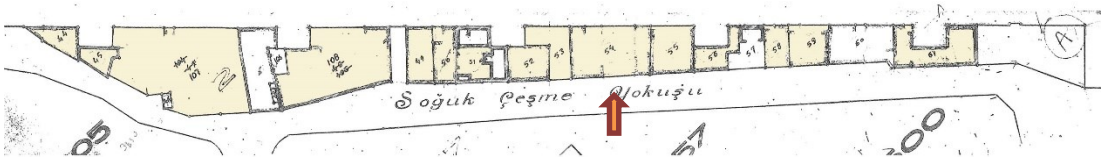

Görsel 4. 80: 2 Ada 54 parselde yer alan Papatya Pansiyon iç mekân, (Azaklı, 2021)

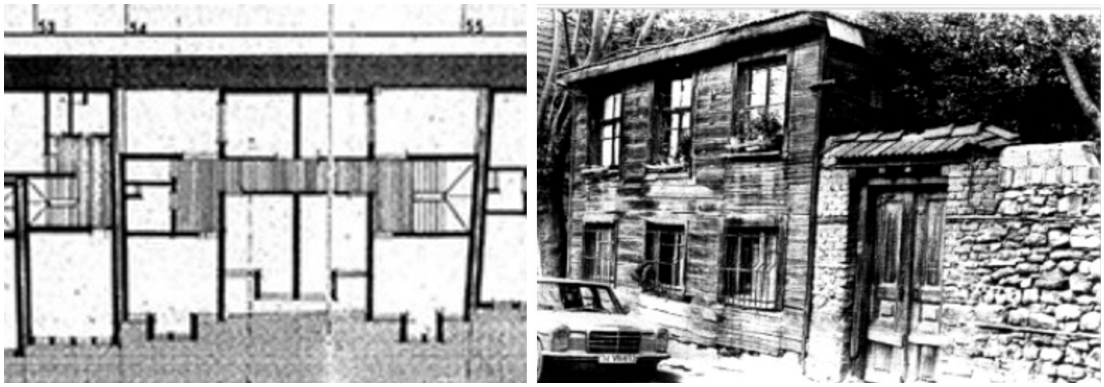
4.7.3. Değerlendirme

Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 20. yüzyıl başlarında 2 katlı, 2 cumbalı, payandalarının form aldığı, dikdörtgen kafesli pencereleri, 1. katta hat boyu devam eden kat silmesinin ve pencere altlarında yine hat boyu devam eden sövelerin olduğu görülmektedir.(Görsel 4.75) Daha sonraları 1985 yılını gösteren fotoğraf ve 1990 yılı yeniden yapımı öncesi restitüsyon projesine göre yapının 2 katlı bahçeli, bahçe duvarında giriş kapısı olan ahşap bir hane olarak yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır.(Görsel 4.76, Görsel 4.84) 1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 54 parseldeki yapının 53 ve 55 parseldeki yapılarla bitişik nizamda ve 20. yüzyıl başında çekilen fotoğraftaki görünümü gibi çizildiği görülmektedir.(Görsel 4.82) Ancak yeniden yapım sürecinde, 53 parselde çizimi gösterilen pansiyonun uygulanmadığı, 54 parseldeki pansiyonun da, yerleşim planında gösterilenden farklı olarak iki yapı arasında boşluk kalacak şekilde, eski görünümünden oldukça farklı olarak yeniden inşa edildiği görülmektedir.(Görsel 4.82)

1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre yapı bugünkü konumu ile aynı yerde bulunmakta ancak bugünkünden farklı olarak 53 ve 54 parseldeki yapılar ile bitişik nizamdadır.(Görsel 4.81) 1930 tarihli kadastral haritaya göre 53 parselde yer alan konut, 1980'li yıllarda hazırlanan turistik yerleşim planına göre tescilsiz yapı olarak gösterilmiş ve Soğukçeşme Sokağı'ndaki yeniden yapım süreçlerinde, 1980'li yıllarda var olduğu halde yıkılıp yeniden yapılmamıştır. 20. yüzyıl başlarında çekilen fotoğrafa göre, zemin üzeri 2 katlı, 1. katında cumbası olan ahşap bir yapı olduğu görülmektedir.(Görsel 4.1). Tescilsiz yapı olmasının da getirdiği özel durumla, yapı yeniden yapılmamış ve 52-54 parseller arası açılarak otel odalarına cephe kazandırılmıştır. (Görsel 4.77)

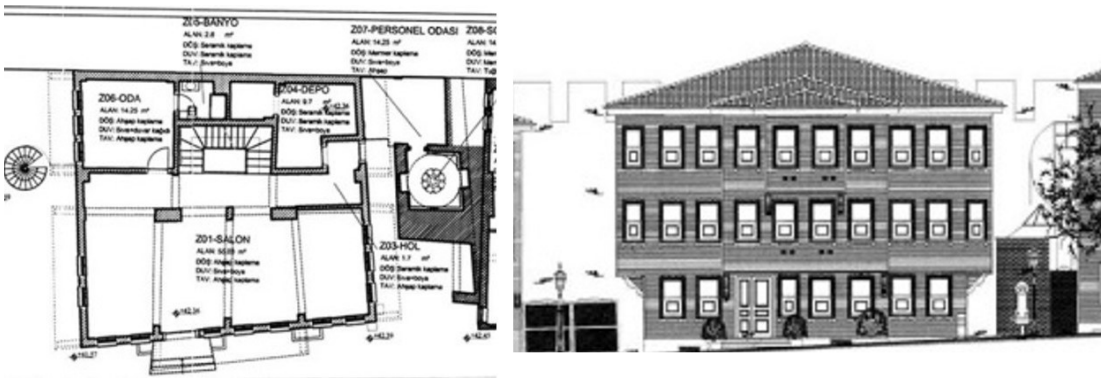

Görsel 4. 81: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 54 parsel

Görsel 4. 82: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda yapının 1985'teki durumu (IV Numaralı Kurul)

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

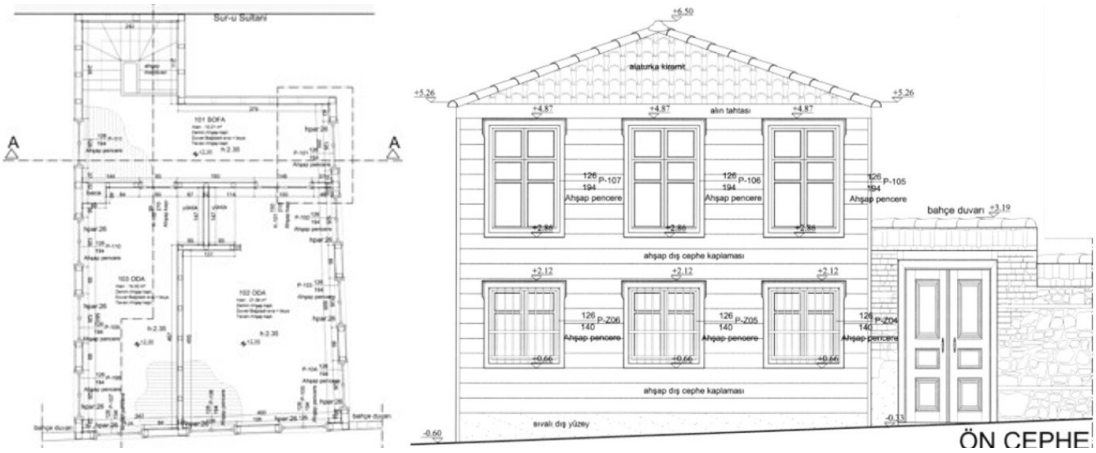
Görsel 4. 83: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 54 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013[333]

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri aşağıda verildiği gibidir. Bu projeler incelendiğinde, cephelerde orijinalinde bulunmayan beyaz kenar kaplamalarının olduğu görülmektedir. Yapılan bu kaplamalar mimari herhangi bir fonksiyona sahip olmamakla beraber yalnızca görsel amaçlı olarak kullanılmıştır.(Görsel 4.79) 1990 yılındaki restorasyon projesine göre yapı, hem 20. yüzyıl başlarında görülen halinden hem de 1980'li yıllardaki mevcut durumundan oldukça farklı olarak uygulanmıştır. Projeye göre, kırma çatılı, güneydoğu cephesinde girişi olan, giriş üzerinde, yapının ortalarında 1. ve 2. katlarda kat boyu devam eden cumbalı ve 2. kat cumbası üzerinde ek bir cumbası daha olan, dikdörtgen giyotin pencereli, üç cephesi açık olarak inşa edilmiştir. Görsel 4.85)

[333] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

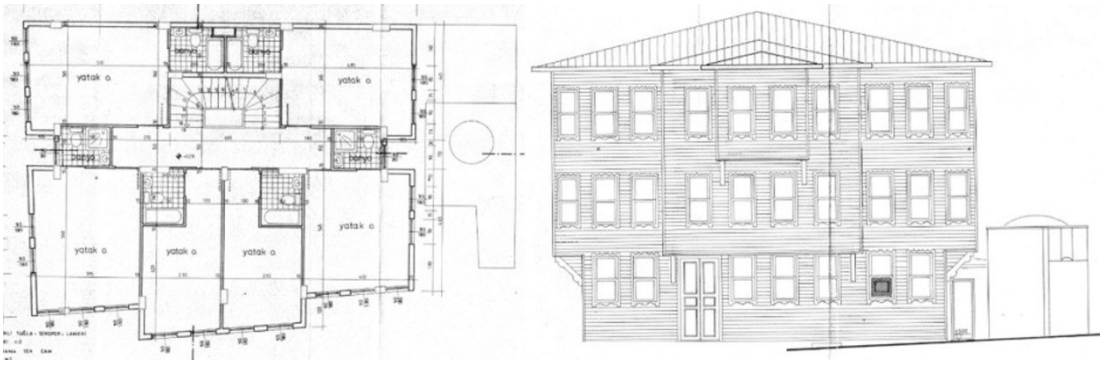
2019 yılındaki rölöve projesine göre ise, pansiyondaki odalarına eklenen özel banyolar ile planlarında eklemeler yapılmış ve yan cephelerindeki pencerelerin değiştiği, geri kalan pencerelerin korunduğu ve sokaktaki diğer yapılarda olduğu gibi ahşap kafeslerin eklendiği görülmüştür. (Görsel 4.86)

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 84: 2 Ada 54 Parseline ait restitüsyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2013[334]

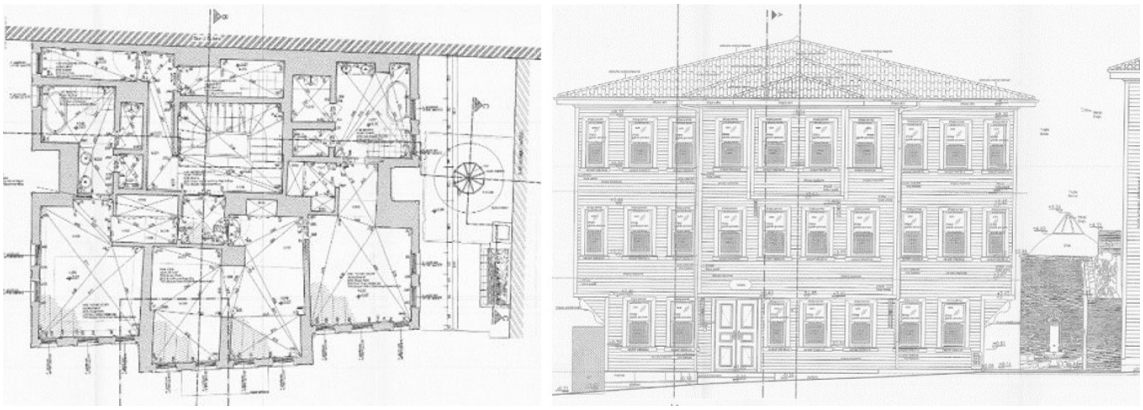
Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 85: 2 Ada 54 Parseline ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990[335]

[334] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas
[335]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

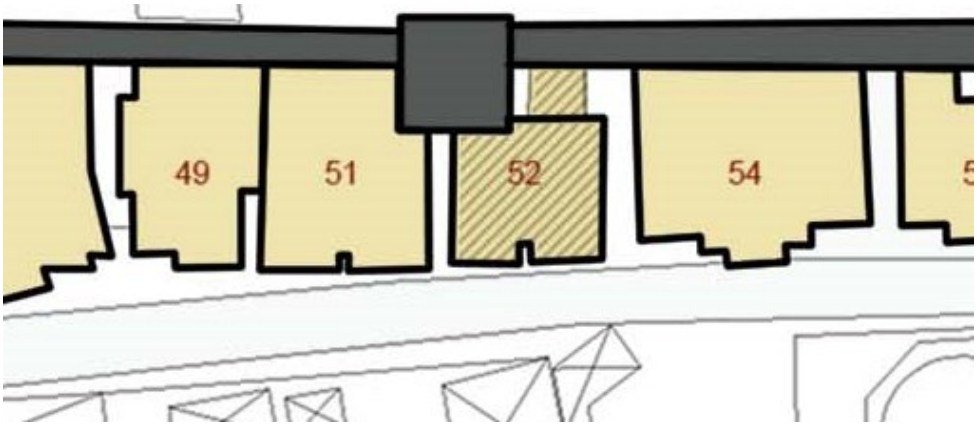
Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 86: 2 Ada 54 parsele rölöve projesinde projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019[336]

[336] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

4.8. 2 Ada 52 Parsel (Karanfil Pansiyon)

Görsel 4. 87: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 52 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.8.1. Tarihsel Gelişimi

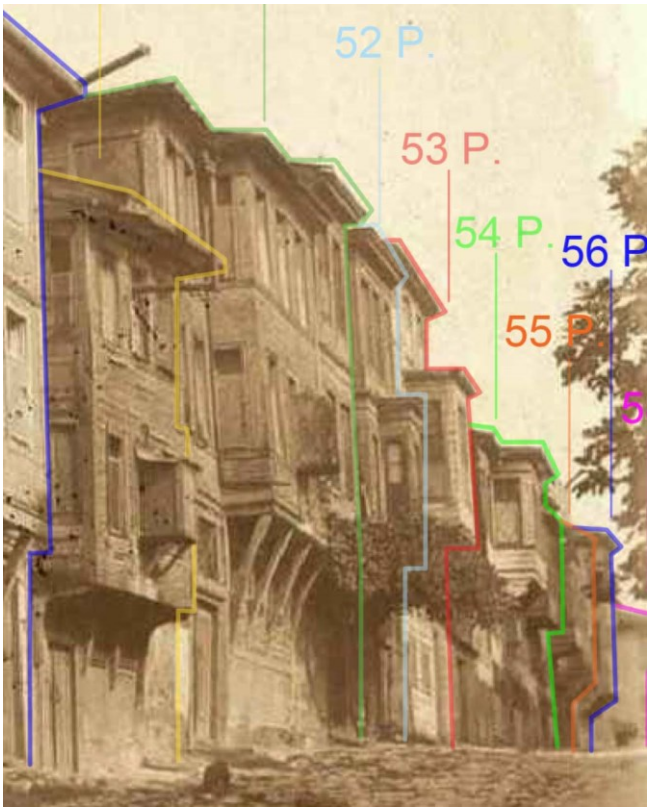
Yapı, 18. yüzyıl dolaylarında yapılmıştır. İlk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi yoktur. Yapının eski fotoğraflarında ve genel sokak dokusuna bakıldığında 19. yüzyıla ait konut mimarisi üslubunda yapıldığı görülmektedir. T.C. 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk bu evde yetişmiştir. GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[337] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[338] Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 26.9.1983 tarinde TURİNG kurumu tarafından 2/10 hissesi 120.000.000 TL'ye (güncel değeri: 13.515.667,01 TL) ev sahibinden satın alınmıştır.[339] Yapı 1985 yılında Turing kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir. Restorasyon projesi, 1986 yılında Ülkü Altınoluk tarafından hazırlanmıştır. İlgili yapı için 05.06.2001 yılında, 1192/13 esas, 1992/156 kararı ile İstanbul Defterdarı Kayyım tayin edilmiştir. Kayyım memurları ve bilirkişilerce yapılan incelemelere göre taşınmaz yapı, 31.07.2001 tarihinde ecrimisil takdiril[340] edilmiştir. Bu karara göre 1996-2001 yılları arası için borç bedeli çıkarılmış ve TURİNG tarafından İstanbul

[337] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[338] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı
[339] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.8
[340] Bir gayrimenkulün, sahibinin izni olmaksızın kullanılması sonucu oluşan tazminat hakkına **ecrimisil** denir.

Defterdarlığı Kayyım Bürosu'na ödemesi tebliğ edilmiştir.(Ek-16) [341] İncelenen tapu kayıtlarına göre yapının 8/10 hissesi 02.09.2003 satın alınmıştır. [342]

Görsel 4. 88: 2 Ada 52 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1983[343]

Görsel 4. 89: Görsel 4.1'den detay, fotoğraf üzerinde 2 Adada 52 parselde bulunan hane açık mavi renkte çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)

[341] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul Defterdarlığı Kayyım Bürosu Başkanlığı, Ecrimsil İhbarnamesi

[342] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.8

[343] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.26, yapı 80'li yıllarda yapılan restorasyonlar öncesinde yıkılıp betonarme üzeri ahşap kaplama olarak yeniden inşa edilmiştir.

Görsel 4. 90: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 91: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon, son fotoğrafta bodruma inen merdiven görünmektedir. (Azaklı, 2021)

4.8.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 67.50 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin, 2 normal kat olmak üzere toplam 4 katlıdır. Yapı yüksekliği 10 m'dir.(Ek-17)[344]

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına bitişik konumdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 3 m, 1. kat yüksekliği 2.90 m, 2. kat yüksekliği 2.80 m'dir. Yapının bodrum katında, makine dairesi, güvenlik odaıs, elektrik odası ve bilgi işlem odadı gibi teknik hacimler bulunmaktadır. Zemin katında, girişte dikdörtgen uzunca bir hol, holün karşısında merdiven, sağında ve solunda ise oturma salonları yer almaktadır. Holün solunda yer alan oturma salonundan geçilen bir mutfak ve mutfağın dışarısında bodruma inen bir merdiven bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda, güneydoğu cephesine (sokak cephesi) doğru çıkmalar ve çıkma üzerlerinde cumbalar yer almaktadır. Cumbaların altında payandalar bulunmaktadır. 1. ve 2. katlar aynı plan şemasına sahiptir. Katlarda, kendi içinde üçe bölünmüş yatak alanları, giyinme odaları ve özel hamamı ile küveti olan banyoların olduğu süit odalar yer almaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri katlar arasında farklılık göstermektedir. Güneydoğu cephesinde, zemin kattai girişe 7 ve 3 basamaklı iki kolu bri merdiven ile çıkılmaktadır.Cephe hattı boyunca sağdan sola doğru sırasıyla, 70/136 cm ölçülerinde 2 adet pencere, 155/225 cm ölçülerinde 1 adet ahşap gririş kapısı ve 70/136 cm ölçülerinde 3 adet pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda, kat boyu uzanan çıkma ve cumbalar görülmektedir. 1. kattaki çıkmanın orta noktasında 1 adet cumba yer almaktadır. Cumbanın üst örtüsü kiremit kaplıdır. 1.ve 2. katlarda, zemin kata paralel biçimde eşit sayılarda pencereler yer almaktadır. Sağdan sola doğru sırasıyla, çıkma üzerinde 60/145 cm ölçülerinde 2 adet pencere, çıkma sonrası yapının düz yüzeyinde 60/145 cm ölçülerinde 2 adet pecere ve tekrar çıkma üzerinde 60/145 cm ölçülerinde 3 adet pencere bulunmaktadır.

[344] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 26.09.1983 tarihli Tapu Senedi

Kuzeybatı cephesinde, bodrum kata inen merdiven korkulukları ve havalamdırma pencereleri görülmektedir. Zemin katta ise sağdan sola doğru sırasıyla, mutfak bölümüne ait 83/57 cm ve 40/144 cm ölçülerinde pencereler yer almaktadır.

Kuzeydoğucephesinde, zemin katta 134/52 cm ölçülerinde pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda sağdan sola doğru sırasıyla, 60/145 cm ölçülerinde 2 adet, 42/50 cm ölçülerinde 1 adet, 60/145 cm ölçülerinde 1 adet ve cumba üzeerinde 20/145 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmaktadır.

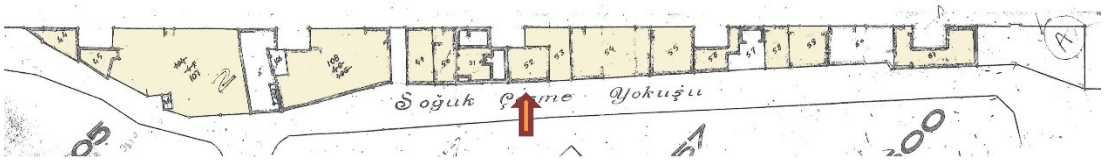
Görsel 4. 92: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon (Azaklı, 2021)

4.8.3. Değerlendirme

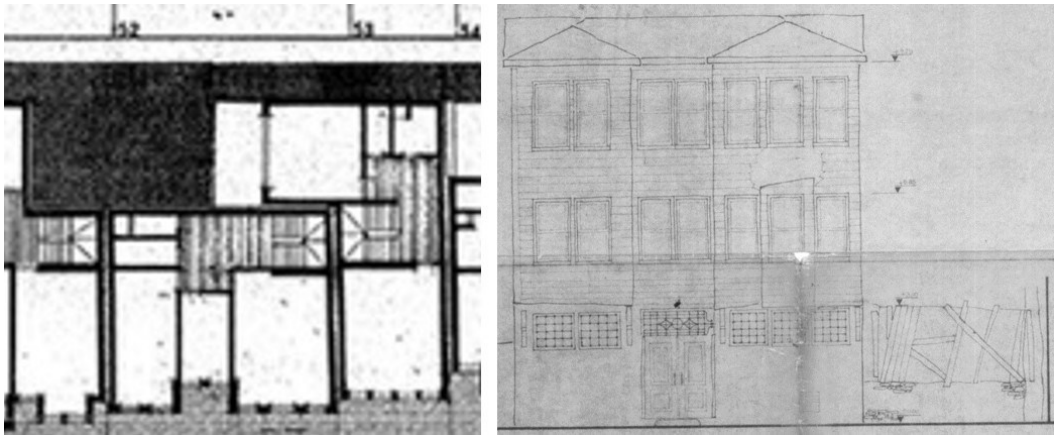
Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 20. yüzyıl başlarında evin zemin üzeri iki katlı olduğu, güneydoğu cephesinin sağ ve sol taraflarında iki cumbasının olduğu görülmektedir.(Görsel 4.89) 1983 tarihli fotoğraf ve 1986 yılında çizilen rölöve projesinde, evin yıkılıp yerine zemin üzeri 2 katlı betonarme olarak yeniden yapıldığı görülmektedir. (Görsel 4.94)

1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 52 parseldeki yapının 51 ve 53 parseldeki yapıya bitişik nizamda olacak şekilde çizildiği görülmektedir.(Görsel 4.94) Ancak çizimde verilen 53 parselindeki pansiyon uygulanmadığı gibi, parselde mevcut bulunan ev de, tescilsiz olması ve otel odalarına cephe açılması amaçlarıyla yıkılarak kaldırılmıştır.

1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre yapı bugünkü konumu ile aynı yerde bulunmakta ancak 53 parseldeki yapı ile bitişik nizamdadır. Yine aynı haritada, 51 parsel ile arasında boşluk bulunduğu ve bugünkü durumunun da, geçmiş dönemdeki 51-52 parseller arasındaki ilişkiye uygun olduğu görülmektedir.(Görsel 4.93)

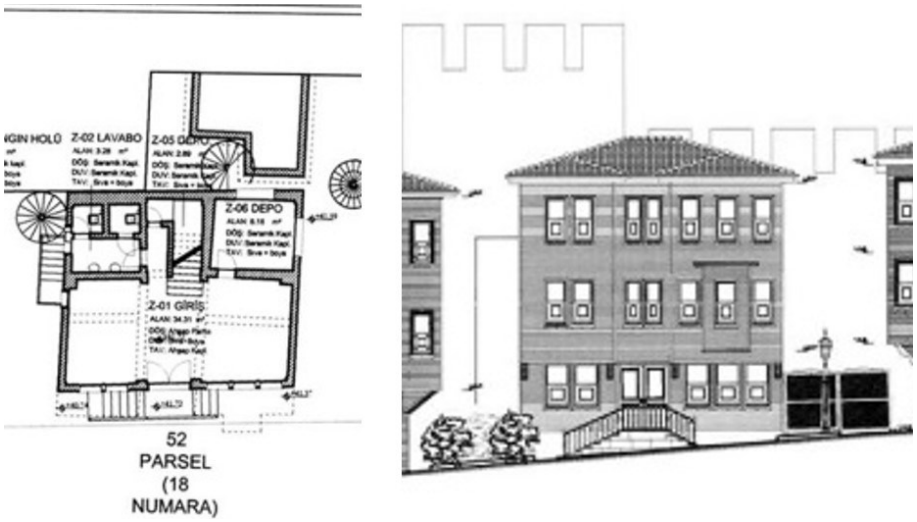
Görsel 4. 93: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 52 parsel

Görsel 4. 94: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda 1986 yılındaki rölöve çizimi,[345]

[345] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Ülkü Altınoluk

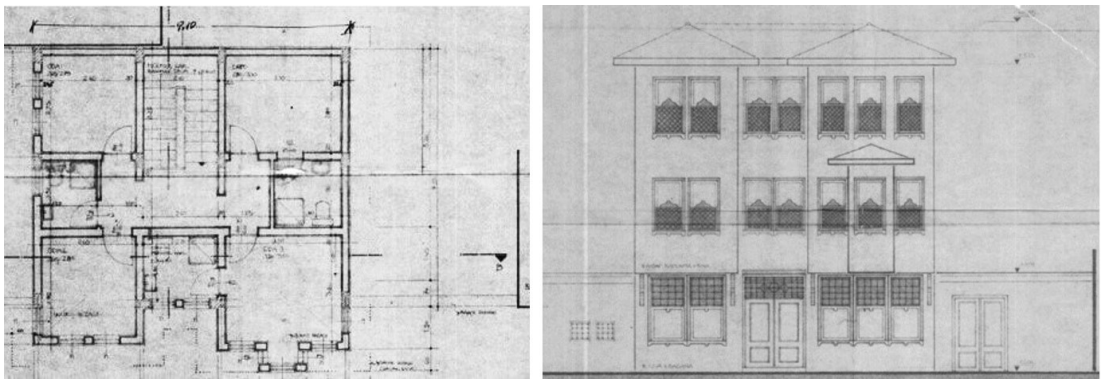
Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 95: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 52 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013[346]

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri aşağıda verildiği gibidir. 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı, eski haline uygun cephe özelliklerinde yeniden yapılmıştır.(Görsel 4.96) 1990 yılındaki restorasyon projesinde giriş cephesindeki kapı üzerinde bulunan pencereleri kaldırımış, pencere üzerindeki kafesler yenilenmiştir. (Görsel 4.97) 2019 yılındaki rölöve projesine odalara eklenen yeni ıslak hacimlere ait pencereler ile yan cepheler değişmiştir. (Görsel 4.98)

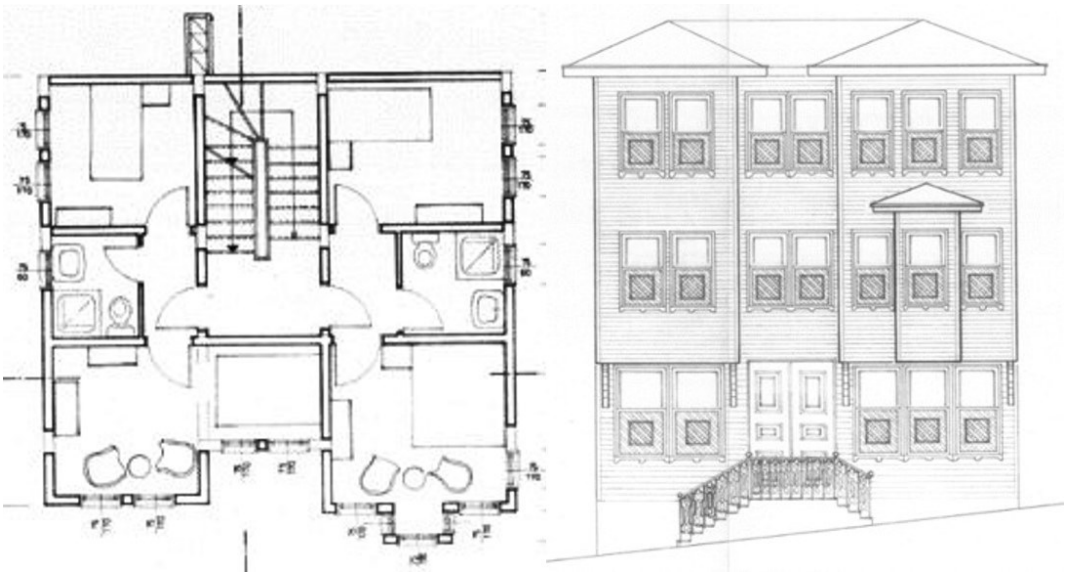
Yapının Ülkü Altınoluk tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 96: 2 Ada 52 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1986[347]

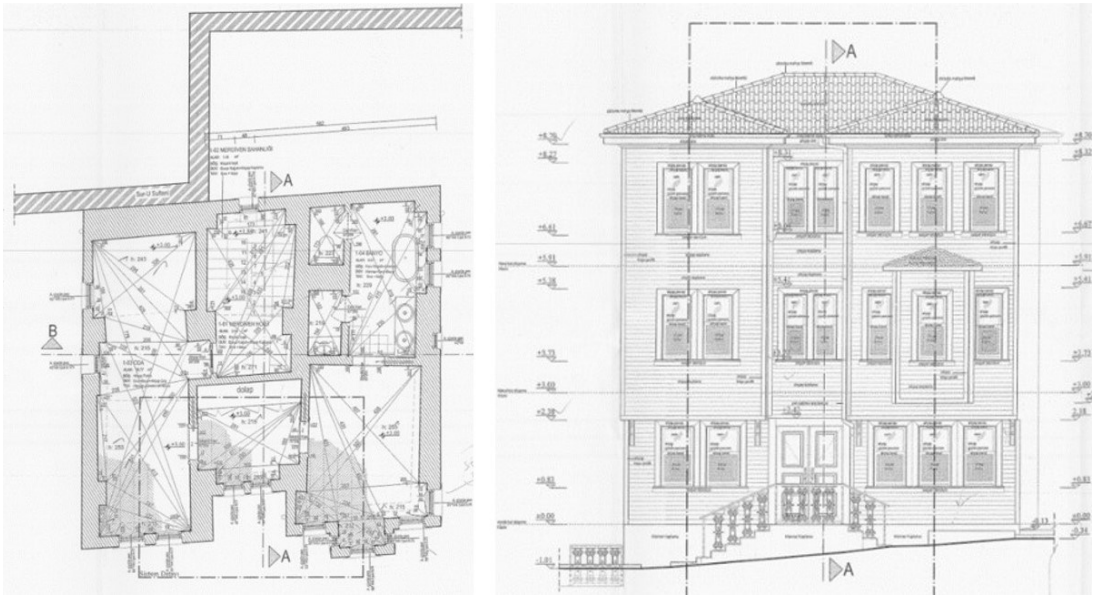
[346] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas
[347]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Ülkü Altınoluk

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[348]

Görsel 4. 97: 2 Ada 52 parsele ait tadilat projesinde projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990[349]

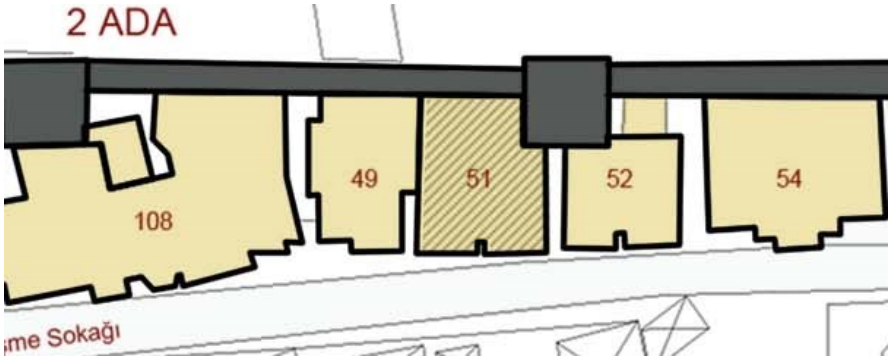
Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 98: 2 Ada 52 parsele ait rölöve projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019[350]

[348] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[349]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[350]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

4.9. 2 Ada 51 Parsel (Lavanta Pansiyon)

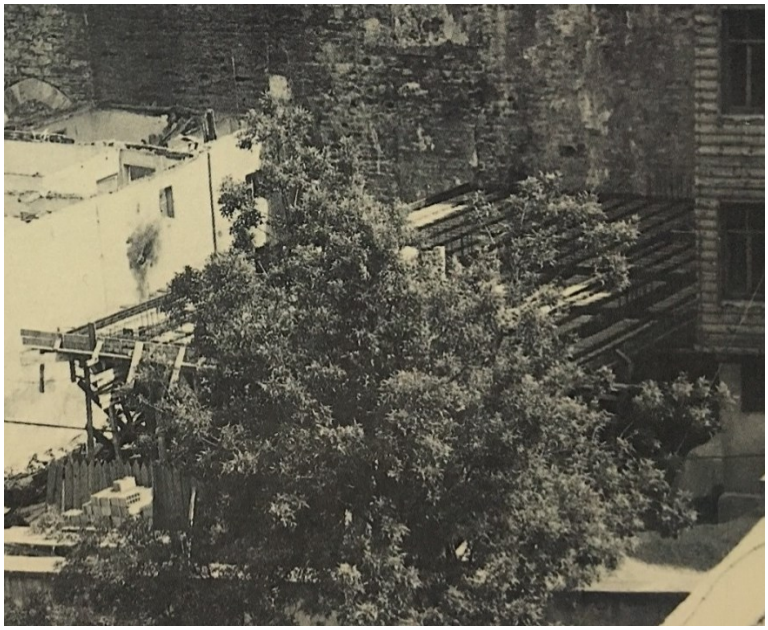

Görsel 4. 99: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 51 parsel konumu (Azaklı, 2021)

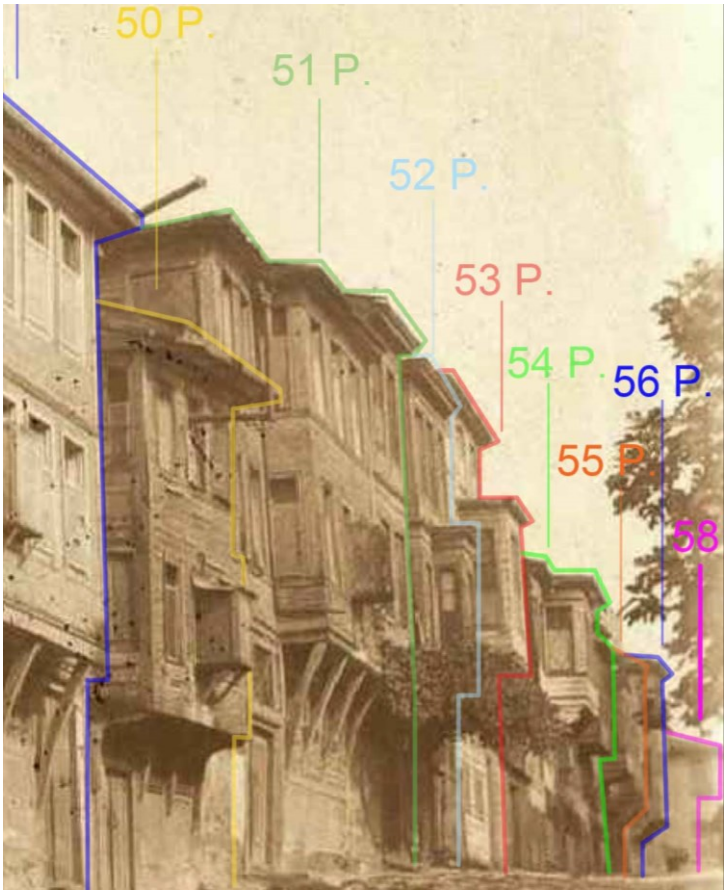
4.9.1. Tarihsel Gelişimi

Yapı, 18. yüzyıl dolaylarında yapılmıştır. İlk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi yoktur. Yapının eski fotoğraflarında ve genel sokak dokusuna bakıldığında 19. yüzyıla ait konut mimarisi üslubunda yapıldığı görülmektedir. Tarih içerisinde zamanla tahrip olup yaşanamayacak duruma gelmiştir İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.07.1995 tarih ve 6848 sayılı karan ile belirlenen, 04.06.2001 tarih ve 12869 sayılı kararı ile yeniden tanımlanarak ilan edilen Kentsel Arkeolojik Sit Alanında ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilen İstanbul Sultanahmet Meydanı Turizm Merkezi (R.G. 06.09.1982 tarih ve 17804 sayı) sınırlan içinde kalan, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.01.2005 tarih ve 405 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.(Ek-21)[351] 12.21.1984 tarihinde yapının hazırlanan rölöve projeleri 13.07.1984 gün 312 sayılı kararı kurul kararı ile onaylanmıştır. (Ek-18)[352] Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 28.8.1984 tarinde TURİNG kurumu tarafından 23.000.000 TL'ye (güncel değeri: 1.713.134,11 TL) ev sahibinden satın alınmıştır.[353] Yapı 1986 yılında TURİNG kurumu tarafından sökülüp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel-pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir. Restorasyon projesi, 1986 yılında Reşit Soley ve Han Tümertekin tarafından hazırlanmıştır.

[351] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 26.01.2005 tarihli İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı
[352] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 06.08.1984 tarihli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı
[353] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.7

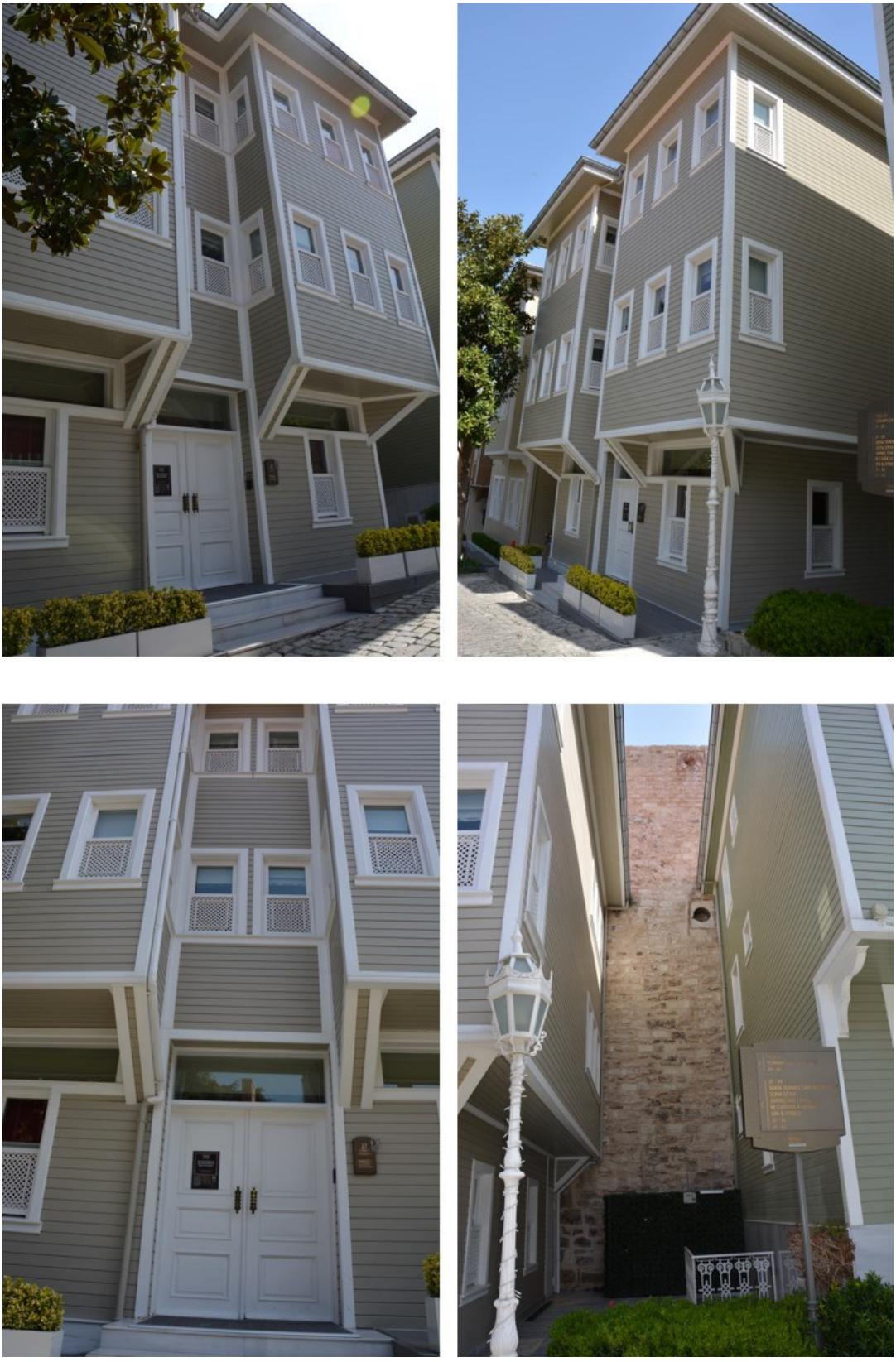

Görsel 4. 100: 2 Ada 51 parselde yer alan evin restorasyon öncesi durumu, 1985[354]

Görsel 4. 101: Görsel 4.1'den detay, fotoğraf üzerinde 2 Ada 50 parseldeki hane sarı, 51 parseldeki hane yeşil renkte çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)

[354] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.26

Görsel 4. 102: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon (Azaklı, 2021)

4.9.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 259 $m^{2'}$dir. Yapı, zemin, 2 normal kat olmak üzere toplam 3 katlıdır. Yapı yüksekliği 9.50 m'dir. (Ek-19)[355]

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına bitişik konumdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 3.40 m, 1. kat yüksekliği 3.25 m, 2. kat yüksekliği 3 m'dir. Yapının zemin katında, girişte dar bi koridor, koridorun hemen sağında idari oda, solunda oturma salonu ve ilerisinde yine sol kolda merdiven, idari oda, mutfak bölümü ve enerjisi odası ile Wc yer almaktadır. Üst katlarda güneydoğu cephesinde (sokak cephesi) 2 adet cumba, kuzeybatı cephesinde 1 adet çıkma bulunmaktadır. Cumba ve çıkma altlarında düz forma sahip payandalar bulunmaktadır. 1. ve 2. katlar aynı plan şemasına sahiptir. Bu katlarda 2 yatak odası ve 1 malzeme odası yer almaktadır. Yatak odalarından arka cephede kalan oda, gömme dolap, banyo ve yatak alanından oluşmaktadır. Ön taraf yani güneyhbatı cephesine bakan taraftaki odada ise özel hamamı ve küveti olan banyo ile çift yatak alanı ve cumba aralarında kalan oturma alanlarından oluşmaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri katlar arasında farklılık göstermektedir. Güneydoğu cephesinde, zemin katta, soldan sağa doğru sırasıyla, 80/133 cm ölçülerinde 1 adet pencere, 175/215 ölçülerinde ahşap giriş kapısı ve yine 80/133 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmaktadır. Pencere ve kapı üstlerinde cephe hattı boyunca yatay pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda soldan sağa doğru sırasıyla cumba 60/133 cm ölçülerinde 3 adet pencere, cumba harici kısımda aynı ölçülerde 2 adet pencere ve tekrar cumba olan kısımda 3 adet pencere yer almaktadır.

Kuzeybatı cephesinde, zemin katta soldan sağa doğru sırasıyla 60/133 cm ölçülerinde 5 adet pencere bulunmaktadır. Sur duvarına bitişik çıkmada, 30/50 cm ölçülerinde ıslak hacim penceresi, 60/133 cm ölçülerinde 3 adet pencere ve yol cephesine doğru olan çıkmada ise 50/133 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmaktadır.

[355] Eminönü Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğü, 21.05.1992 tarihli yapı ruhsatı

Kuzeydoğu cephesinde, zemin katta yer alan enerji odasından çıkılan bir ile 2 adet pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda ise ıslak hacimlere ait 60/133 cm ölçülerinde 3 adet pencere ile yol cephesine uzanan çıkmada 50/133 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmaktadır.

Görsel 4. 103: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon, 2017 (Fatih Belediyesi)

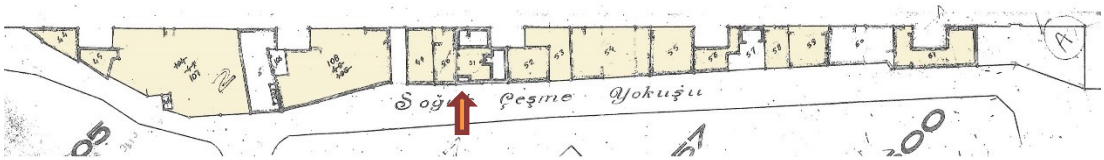
Görsel 4. 104: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon iç mekânı (Azaklı, 2021)

4.9.3. Değerlendirme

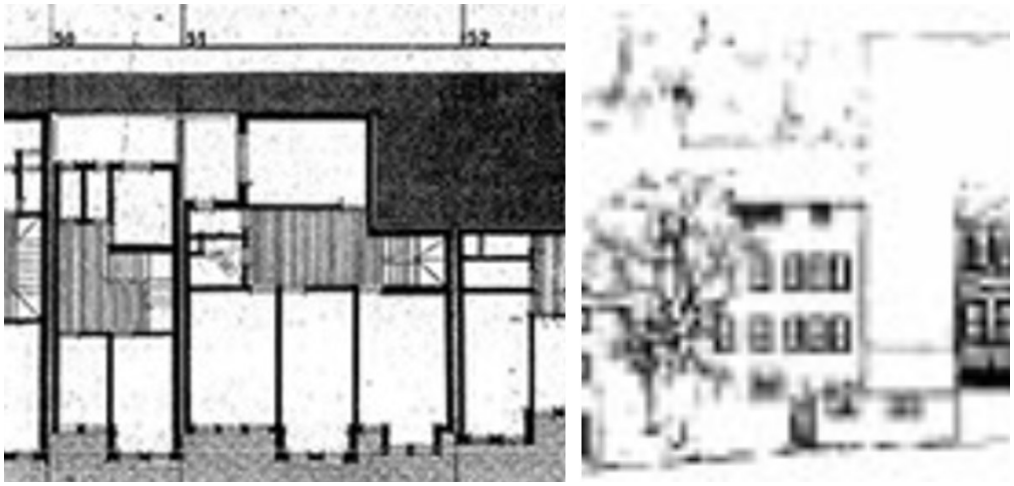
Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 20. yüzyıl başlarında evin zemin üzeri iki katlı, güneydoğu cephesinin ortalarında 1. ve 2. kat boyu devam cumbasının bulunduğu, 1. katında cephe hattı boyunca devam eden kat silmesi ve cephe hattı boyunca devam eden pencere altı sövelerinin olduğu görülmektedir. (Görsel 4.101) 1977-1979 tarihli siluet rölövelerinde, 50 ve 51 parseldeki yapının durumları 20. yüzyıl başlarında çekilen fotoğraftaki görünümleri ile uyumluluk göstermektedir. Bu çizimlerde 51 parseldeki evin günümüzdekinden farklı olarak beşik çatılı olduğı görülmektedir. (Görsel 4.106)

1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 51 parseldeki yapının 50 ve 52 parseldeki pansiyonlarla bitişik nizamda olacak şekilde çizildiği görülmektedir.(Görsel 4.106) Ancak uygulamada, çizimde gösterildiğinden farklı olarak, 50 ve 51 parsel birleştirilerek, 49 ve 52 parsellerle arasının açılacağı şekilde uygulanmıştır. Gerek 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasında, gerekse eski fotoğraflarda görülen 50 parseldeki yapı mevcut durumunda korunmamış 51 parseldeki yapı ile bütün halinde yeniden yapılmıştır. 50 ve 51 parselde bulunan hanelerin o dönemde tescilli olmamasının oluşturduğu alt yapı ile 50 ve 51 parseller yalnızca 51 parsel olarak değerlendirilip, 49 ve 52 parsellerdeki pansiyonlardan ayrı, otel odalarına cephe verecek şekilde oluşturulmuştur. (Görsel 4.102)

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri incelendiğinde; 1986 yılındaki restorasyon projesine göre, güneydoğu cephesinde zemin katta cephenin ortalarında giriş kapısı, kapının iki yanında pencereler ve kapı ile pencere üzerinde kare bölmelere sahip ışıklık pencereleri, 1. ve 2. kat boyunca devam eden, cephenin sağ ve sol tarafında 2 cumbalı olarak inşa edilmiştir. (Görsel 4.108) Ser Mimarlık (Mustafa Pehlivanoğlu) tarafından tarafından çizilen 1990 yılındaki mimari projesine göre yapının cephesine dokulnulmadan iç mekan da tadilat işlermleri yapılmıştır. 2019 yılındaki rölöve projesine göre, güneydoğu cephesinde kapı ve pencere üzerinde bulunan ışıklıklardaki bölmeler kaldırılarak düz bir bant halini almıştır. Odalara eklenen yeni ıslak hacimlere ait pencereler ile kuzeydoğu cephesindeki pencereler değişmiştir. (Görsel 4.109)

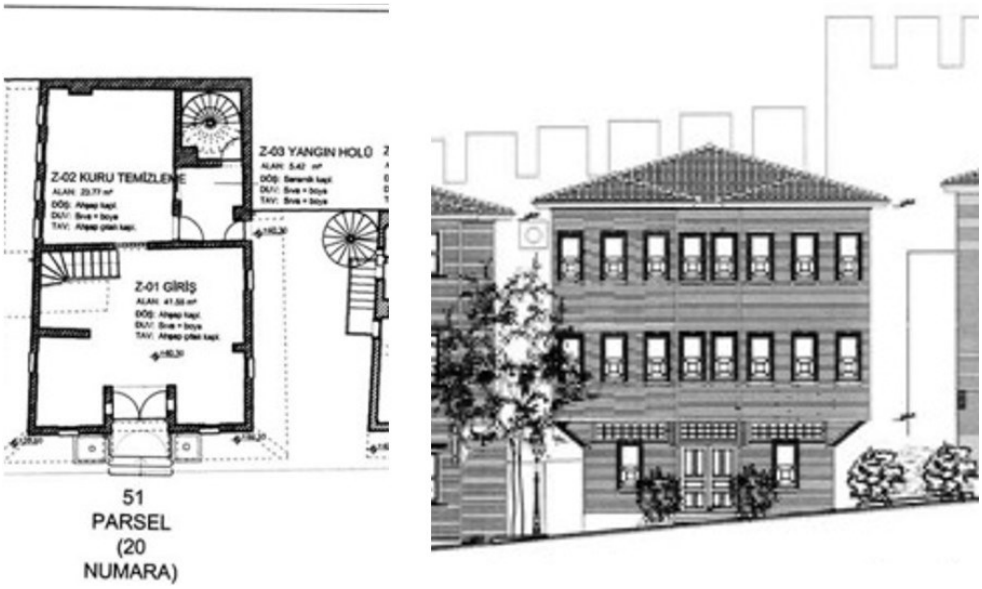

Görsel 4. 105: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 52 parsel

Görsel 4. 106: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[356]

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından 2013 yılında çizilen restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

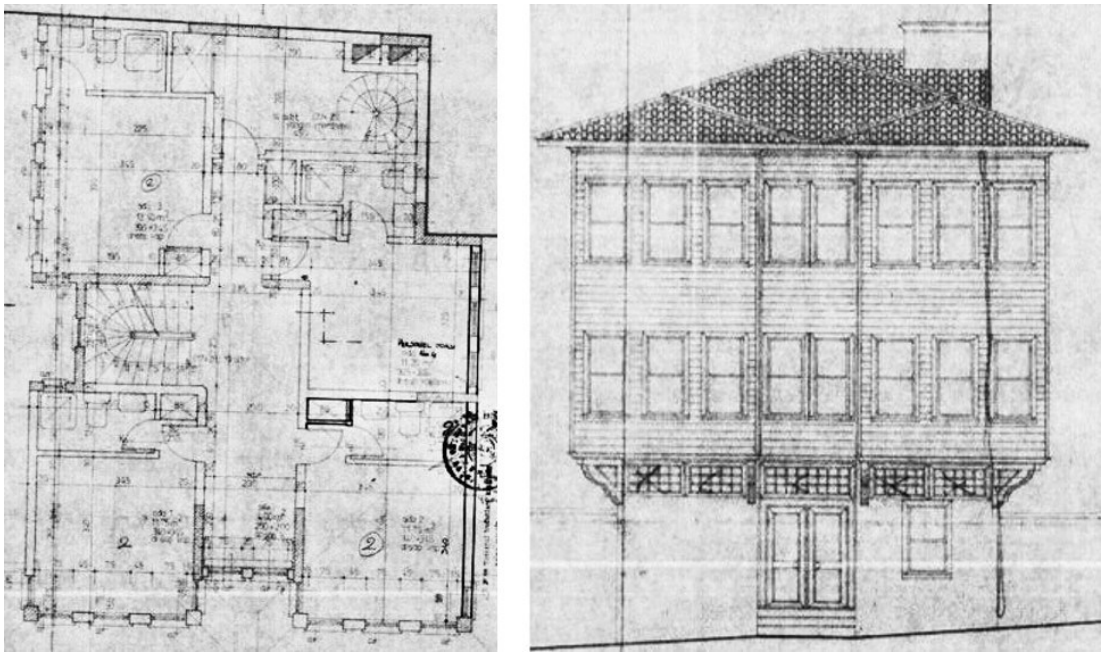

Görsel 4. 107: Görsel 4.7'den detay, 2 Ada 51 Parsele ait oturum planı ve cephe görünümü, 2013[357]

[356] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

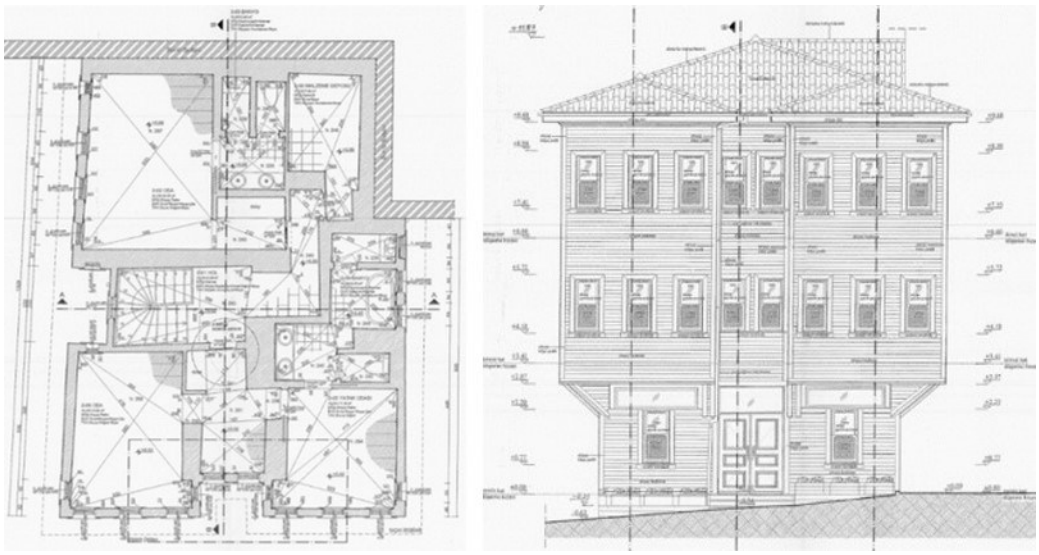
[357] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

Reşit Soley tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 108: 2 Ada 51 Parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1986[358]

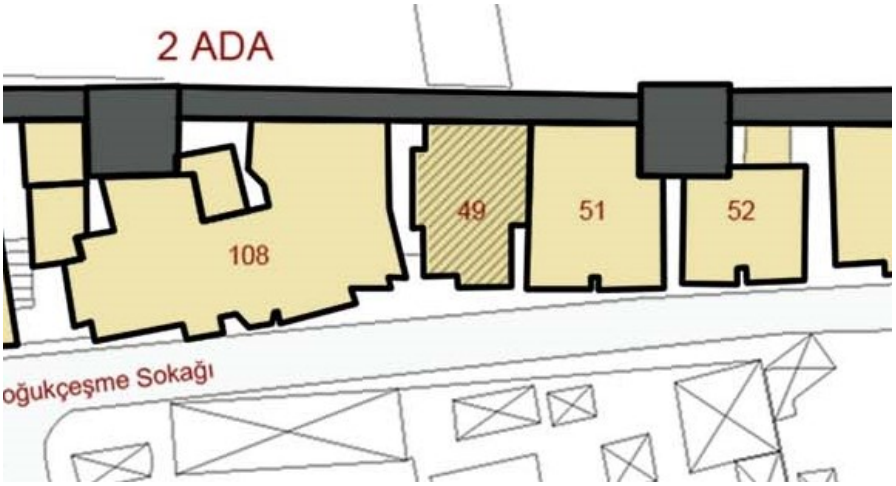
Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 109: 2 Ada 51 parsele ait rölöve projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019[359]

[358]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Reşit Soley
[359] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

4.10. 2 Ada 49 Parsel (Sümbül Pansiyon)

Görsel 4. 110: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 49parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.10.1. Tarihsel Gelişimi

Yapı, 18. yüzyıl dolaylarında yapılmıştır. İlk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi yoktur. Eski fotoğraflar ve genel sokak dokusuna bakıldığında 19. yüzyıla ait konut mimarisi üslubunda yapıldığı görülmektedir. Tarih içerisinde zamanla tahrip olup yaşanamayacak duruma gelmiştir. İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.07.1995 tarih ve 6848 sayılı karan ile belirlenen, 04.06.2001 tarih ve 12869 sayılı kararı ile yeniden tanımlanarak ilan edilen Kentsel Arkeolojik Sit Alanında ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilen İstanbul Sultanahmet Meydanı Turizm Merkezi (R.G. 06.09.1982 tarih ve 17804 sayı) sınırlan içinde kalan, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.01.2005 tarih ve 405 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.(Ek-18)[360] 06.08.1984 tarihinde yapının rölöve projelerinin hazırlanması ve kurul onayını aldıktan sonra, hazırlanan rölöve projelerine uygun şekilde restorasyon çalışmalarının yürütülmesine karar verilmiştir.(Ek-20)[361]

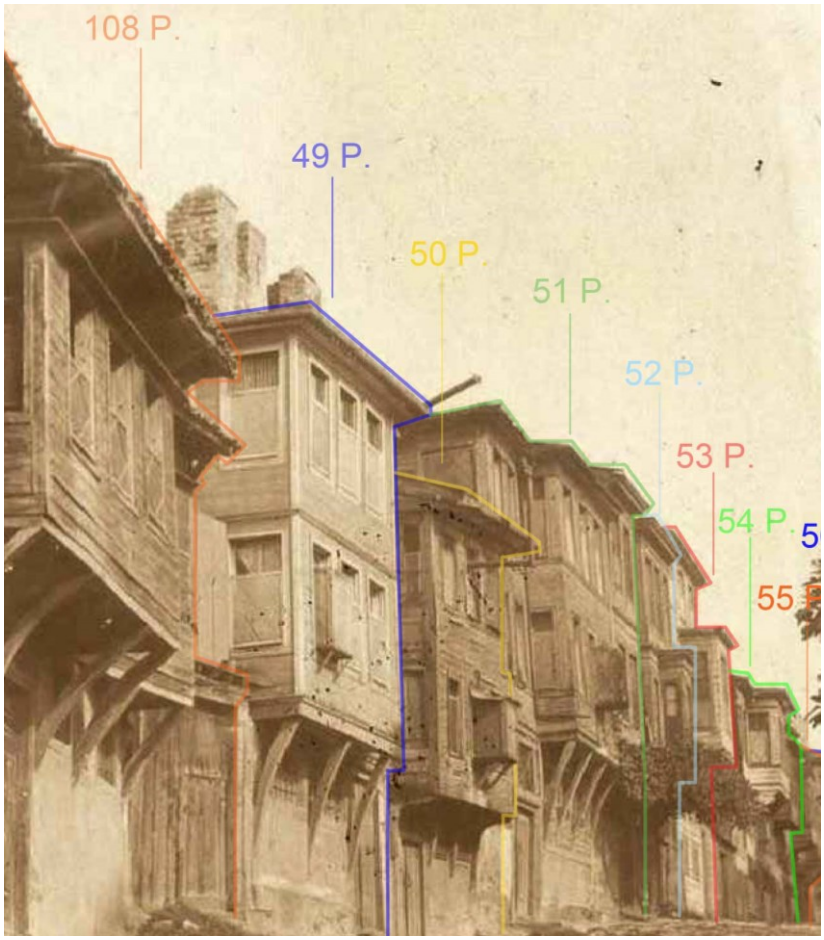
Hazırlanan restorasyon projesi, yapının eski cephe paftasında gösterilen karakterine uygun olduğundan 13.07.1984 gün 312 sayılı kararı onaylanmıştır. Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 6.3.1984 tarinde TURİNG

[360] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 26.01.2005 tarihli İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı
[361] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 06.08.1984 tarihli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

kurumu tarafından 4.750.000 TL'ye (güncel değeri: 434.039,41 TL) ev sahibinden satın alınmıştır.[362] Yapı 1986 yılında Turing kurumu tarafından rekonstrüksiyon ile yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir. Restorasyon projesi 1986 yılında Nezih Sönmez tarafından hazırlanmıştır. Sokaktaki yapılar, dönem içerisinde çeşitli tadilat projeleri geçirmiş ve bazı eklemeler almıştır. İstanbul IV Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 19.01.2007 tarihli kararı ile 2 ada 49 parselde yer alan yapı için, kurulun sunduğu fotoğraf albümlerindeki çıkış panellerine uygun olarak klima iç ünitelerinin yapılabileceğine karar verilmiştir.(Ek- 21)[363]

25.05.2015 tarihinde Fatih Belediyesi Yapı Kontrol Müdürlüğü sokakta yaptığı incelemeler sırasında TURİNG'in mülkiyet üzerinde izinsiz inşai faaliyetler yaptığını bildirerek İstanbul IV Numaralı Koruma Kurul'a şikâyet başvurusunda bulunmuştur. İlgili şikayet kurul tarafından incelendikten sonra, 25.05.2016 tarih ve 4681 sayılı karar ile parselde tespit edilen izinsiz fiziki ve inşai çalışmaların durdurulmasına, kurul kararı olmadan herhangi bir inşa faaliyetinin yapılamayacağına ve yapının mevcut rölöve ve restitüsyon çalışmalarının kurula iletilmesine karar vermiştir. İlgili raporda yer alan bilgilere göre, 2015 yılında edilen şikâyetin ardından TURİNG'in izinsiz faaliyetlere devam ettiği, cephesindeki uygulamaların ve çelik profillerle yapılmış olan takviye çalışmalarının tamamlanmış olduğu belirtilmektedir.[364]

[362]Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.5
[363] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 19.01.2007 tarihli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı
[364] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 13.04.2016 ve 30.01.2017 tarihli İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Kararları

Görsel 4. 111: Görsel 4.1'den detay, fotoğraf üzerinde 2 Ada 49 parselde bulunan mavi renkte çizilerek gösterilmiştir.(Azaklı, 2021)

Görsel 4. 112: Solda 2 Ada 49 parseldeki betonarme bina, 1970'ler, [365] mevcut durumu (Azaklı, 2021)

[365] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s. 24

4.10.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 300.16 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin, 2 normal kat olamak üzere toplam 4 katlıdır. Yapı yüksekliği 9.30 m'dir.(Ek-22) [366]

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına bitişik konumdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 3.95 m, 1. kat yüksekliği 3.55 m, 2. kat yüksekliği 2.60 m'dir. Bodrum katında, mekanik oda, elektrik odası ve depo bulunmaktadır. Zemin katta giriş kuzeybatı cephesinde yer almaktadır. Girişte solda merdiven sağda ise özel hamam ve küveti olan banyolu bir yatak odası bulunmaktadır. Üst katlarda üç cephede de cumbalar mevcuttur. 1. ve 2. katlar aynı plan şemasına sahiptir. Bu katlarda birer suit oda yer almaktadır. Odaların, girişinde bir yatak alanı ile tuvalet, yatak alanından kapı ile geçilen genişçe başka bir yatak alanı yer almaktadır. Geçilen bu bölümün kendine ait giyinme odası, hamamı ve küveti bulunmaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri katlar arasında farklılık göstermektedir. Güneydoğu cephesinde (sokak cephesi), zemin katta 63/154 cm ölçülerinde 4 adet pencere bulunmaktadır. 1. katta, ikisi yapının düz yüzeyinde, ikisi cumba yüzden olmak üzere 63/154 cm ölçülerinde 4 adet pencere bulunmaktadır. 2. Katta, 1. Kat ile aynı sayı ve akslarda ancak yükseklik olarak daha kısa 63/128 cm ölçülerinde pencereler bulunmaktadır.

Kuzeybatı cephesinde, zemin katta soldan sağa doğru sırasıyla 67/107 cm ölçülerinde 2 adet pencere, 120/246 cm ölçülerinde 1 adet ahşap giriş kapısı, 60/154 cm ölçülerinde 2 adet pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda odaların yatak alanlarının yer aldığı kısımlarda cumbalar mevcuttur. Bu hat üzerinde soldan sağa doğru sırasıyla, 63/154 cm ölçülerinde ıslak hacim penceresi, cumba üzerinde 63/154 cm ölçülerinde 2 adet pencere ve devamında 63/154 cm ölçülerinde 2 adet pnecere daha yer almaktadır.

[366] Eminönü Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğü, 21.05.1992 tarihli yapı ruhsatı

Kuzeydoğu cephesinde, zemin katta soldan sağa doğru sırasıyla63/154 cm ölçülerinde 2 adet, 70/154 cm ölçülerinde 2 adet, 55/154 cm ölçülerinde 1 adet olmak üzere toplam 5 adet pencere bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda, odaların giyinme bölümü ile banyodaki küvet bölümü cumba üzerinde yer almaktadır. Cumba üzerinde herhangi bir pencere açıklığı olmamakla birlikte, cephe hattında soldan sağa doğru sırayla 63/154 cm ölçülerinde 3 adet pencere bulunmaktadır.

Görsel 4. 113: 2 Ada 51 parselde yer alan Lavanta Pansiyon, 2017 (Fatih Belediyesi)

Görsel 4. 114: 2 Ada 49 parselde yer alan Lavanta Pansiyon kuzeybatı cephesi (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 115: 2 Ada 49 parselde yer alan Lavanta Pansiyon kuzeydoğu cephesi (Azaklı, 2021)

4.10.3. Değerlendirme

Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 20. yüzyıl başlarında evin zemin üzeri iki katlı, güneydoğu cephesinin zemin katında kare demir parmaklıklı pencereler ile sağ kenarında giriş kapısı, 1. ve 2. kat boyunca devam cumbalı, zemin katında cephe hattı boyunca devam eden kat silmeleri ile cumba kenarlarında düşey doğrultuda ahşap elemanlarının olduğu, 1. ve 2. katlarında dikdörtgen kafesli ahşap pencerelerin olduğu görülmektedir. (Görsel 4.111) 1977-1979 tarihli siluet rölövelerinde, binanın yıkılıp yerine betonarme olarak yeniden yapıldığı, 20. yüzyılın başlarındaki gibi giriş kapısının ve yanındaki pencerelerin benzer şekilde olduğu ancak üst katlarda çift kanatlı pimapen pencerelerin olduğu görülmektedir. (Görsel 4.117)

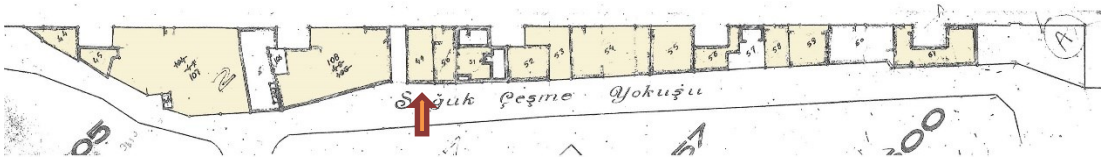
1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 49 parseldeki yapının 50 parseldeki pansiyonla bitişik nizamda olacak şekilde çizildiği görülmektedir.(Görsel 4.117) Ancak uygulamada, çizimde gösterildiğinden farklı olarak, 50 ve 51 parsel birleştirilerek yeni bir yapı çizilmiş, 49 ile 50 parselin bitişik nizamda olması engellenmiştir. Yapı günümüzde, 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasında gösterilen konumda bulunmakta ancak 50 parseldeki yapı ile ilişiği kesilmiş durumdadır. (Görsel 4.116) 2 ada 49, 50 ve 51 parselde bulunan hanelerin o dönemde tescilli olmaması nedeniyle, bu kısımda aslında uygun olmayan yapılaşmanın kabul edildiği görülmektedir. Bu durum otel odalarına yan cephelerin açılması ile ticari yapı açısından kazanç sağlamıştır.

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri incelendiğinde; 1986 yılındaki restorasyon projesine göre, eski halinden farklı olarak giriş kapısının kuzey batı cephesine alındığı, güneydoğu cephesinde, cephe hattının sağına cumbanın konulduğu, zemin ve üst katlarda dikdörtgen pencerelerin olduğu görülmektedir. (Görsel 4.118) 1990 yılında yapılan tadilat projesine göre cephedeki pencerelere ahşap kafesler eklenmiş ve pencere söveleri farklı form almış ve bodrum katta görülen küçük kare pencereler yerine cumbanın altında bir adet dikdörtgen pencere konulmuştur. İç mekanlarda bulunan dört oda sayısı ikiye düşürülerek süit odalar yapılmıştır. (Görsel 4.119)

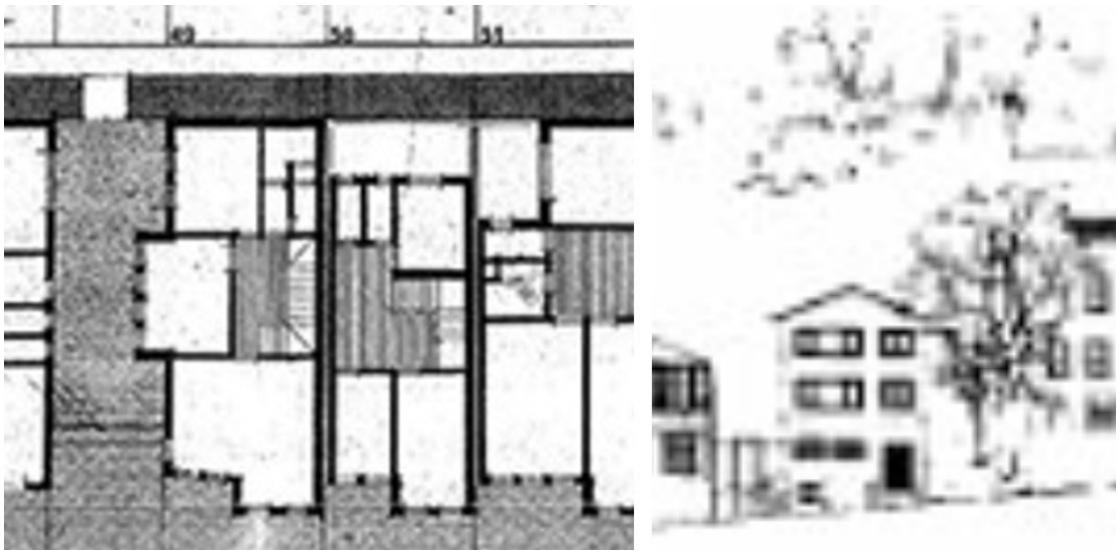
1997 yılında yapılan restorasyon projesine göre, plandaki merdiven sur dibi duvarına taşınmış, daha önce ikiye düşürülen oda sayısı teke düşürülerek odalarda özel

banyo ve giyinme odaları oluşturulmuştur. Cephesel boyutta, güneydoğu cephesinde bodrum kat pencereleri kaldırılıp üst kat pencereleri özellikleri korunurken, kuzeydoğu ve kuzeybatı cephelerinde yenilenen iç mekânlardan kaynakları pencere sayıları ve ölçüleri değişmiştir. (Görsel 4.120)

2019 yılında çizilen rölöve projesine göre ise, iç mekanda yenilemelerin devam ettiği, normal katlarda bulunan tek odaların iç mekanlara bölünerek iki yatak alanı, özel hamam ve banyolu, giyinme odaları birimler haline geldiği ve değişen iç mekana bağlı olarak kuzeydoğu ve kuzeybatı cephelerindeki pencerelerin sayı ve ölçü bakımından yeniden değiştiği görülmektedir. (Görsel 4.121)

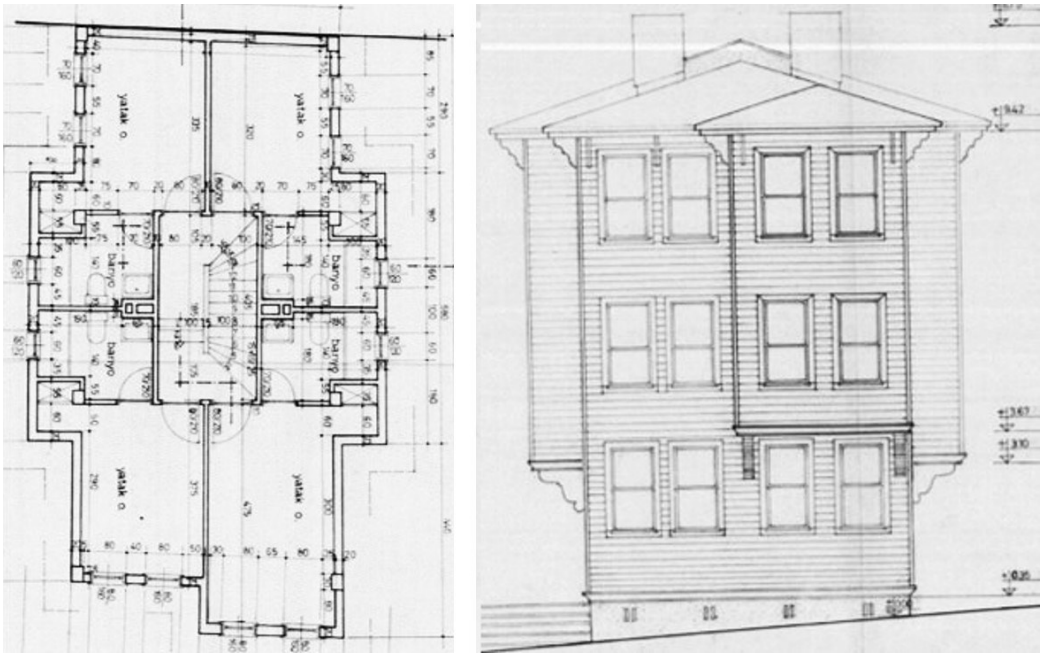
Görsel 4. 116: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 52 parsel

Görsel 4. 117: Solda Görsel 4.5'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 3.23'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[367]

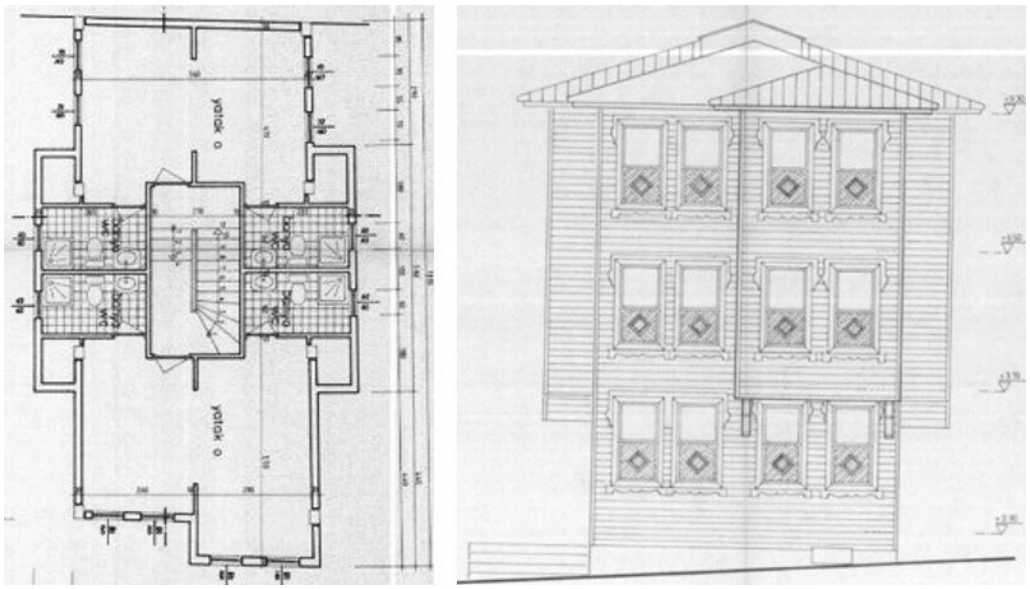
[367] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

Yapının Nezih Sönmez tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 118: 2 Ada 49 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1986[368]

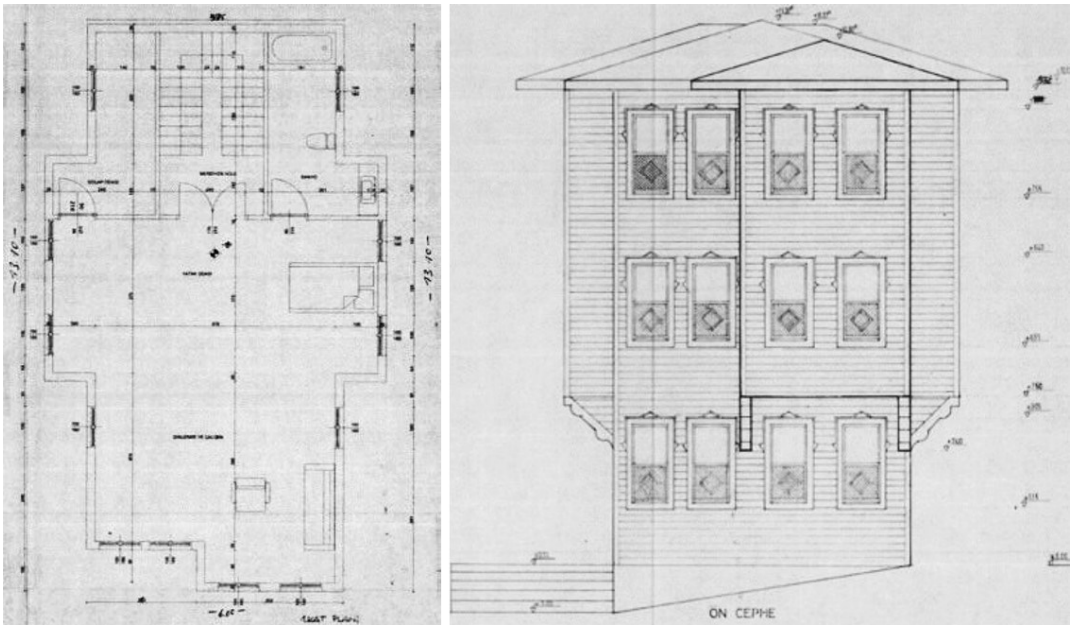
Yapının Ser Mimarlık tarafından tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 119: 2 Ada 49 parsele ait tadilat projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü,1990[369]

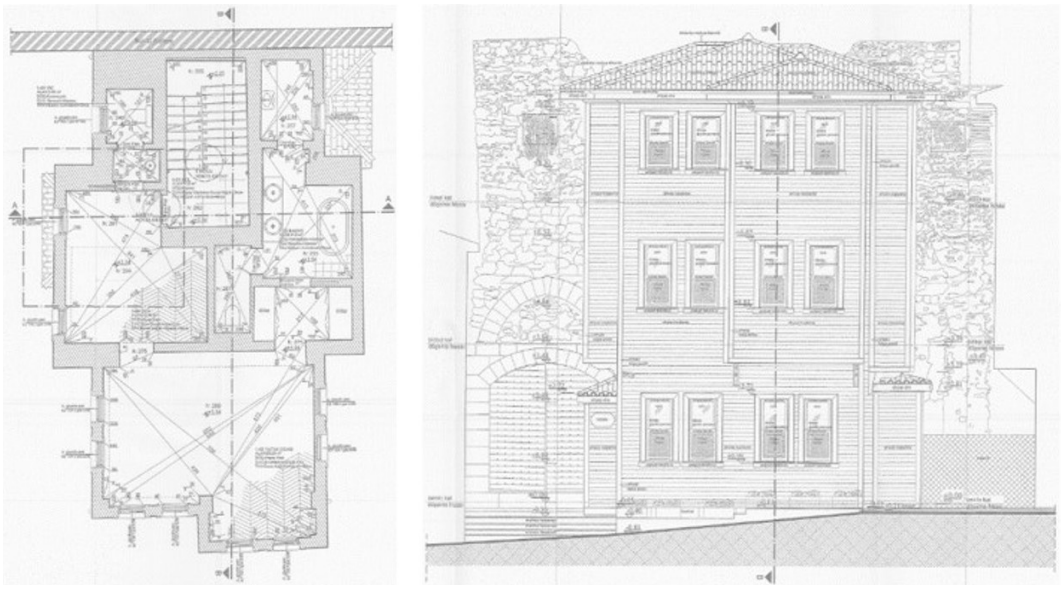
[368]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Nezih Sönmez
[369]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Yapının MP Tasarım tarafından tarafından çizilen 1997 yılındaki restorasyon projesine aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 120: 2 Ada 49 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1997[370]

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

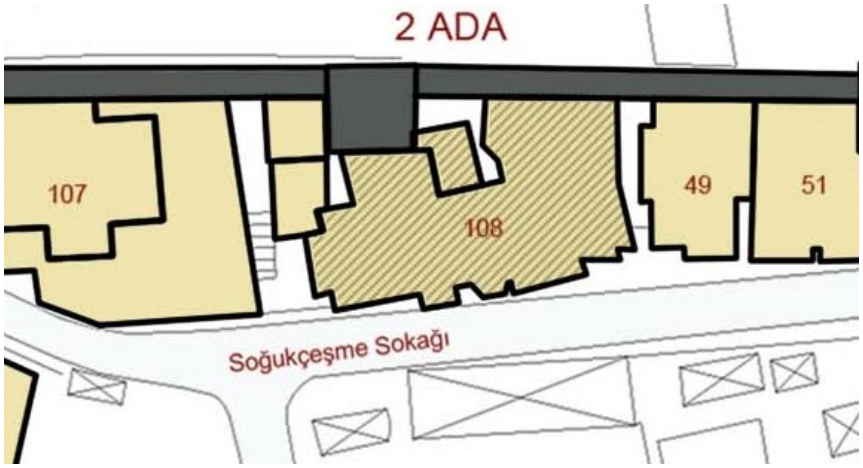

Görsel 4. 121: 2 Ada 49 parsele ait rölöve projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2019[371]

[370]Fatih Belediyesi arşivi, MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

[371]Fatih Belediyesi arşivi,-Proje müellifi: Barış Göktaş

4.11. 2 Ada 108 Parsel (İstanbul Kitaplığı)

Görsel 4. 122: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 108 parselde İstanbul Kitaplığı'nın konumu (Azaklı, 2021)

4.11.1. Tarihsel Gelişimi

Soğukçeşme Sokağı restorasyonları sırasında sokaktaki yapıların en büyüğü olan bina günümüzde İstanbul Kitaplığı olarak kullanılmaktadır. Yapının yapım tarihine ait kesin bir bilgi olmamakla beraber, restorasyon sürecinde incelenen eski tapu kayıtlarında M.1782 / H.18 Şaban 1198 tarihli bir alım satım belgesine ulaşılmıştır. Bu belgeye bir alım satım işlemini gösterdiğinden yapının yapım tarihinin 1782 yılından daha önce olduğu düşünülmektedir.

Yapı, GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[372] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5). Yıllar içinde tahrip olup yaşanamayacak duruma gelmiştir. Sokakta yapılacak restorasyon çalışmaları kapsamında, 10.5.1984 tarinde TURİNG kurumu tarafından 10.500.000 TL'ye (güncel değeri: 861.397,98 TL) ev sahibinden satın alınmıştır. [373] 13.12.1984 tarihli statik raporunda yer alan bilgilere göre, yol cephesinde yapının taş duvarlarının dışa doğru bombeleştiği, bütün cephelerinde taşıyıcılık vasfının kalmadığı, ahşap ksımlarının çürüyerek yapıyı enkaza dönüştürdüğü, çatının kısım kısım sehimlenerek çökme noktasına ulaştığı, iç kısımlardaki bağdadi bölme ve taşıyıcı duvarların açığa

[372] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[373] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.4

çıkarak tehlike arzettiği belirtilmiştir. Rapora göre yapı yaşanmayacak duruma gelmiştir ve beş gün içerisinde boşaltılmalıdır. Yetkili merciler tarafından uygun malzeme ve inşa karakterine uygun şekilde derhal esaslı tamir ve takviyeye ihtiyacının olduğu belirtilmektedir. (Ek-23)[374] 21.12.1984 tarihli kurul kararı ile restorasyonu için hazırlanan proje onaylanmıştır.(Ek-24).[375]

TURİNG'in 1985 yılına ait Genel Kurul Çalışma raporlarına göre, İstanbul Kitaplığının olduğu arsa TURİNG kurumunun Genel Kurul kararıyla Çelik Gülersoy Vakfına hibe edilmiştir. Çelik Gülersoy, İstanbul 3. Noterliğinde düzenlettiği 2.4.1985 tarihli senet ile üzerindeki bütün mal varlığını bu kütüphanenin yapımı ve yaşatılması için, mirasçı tayin ettiği Vakfına ve dolayısıyla ülkeye bıraktığı belirtilmektedir.[376] Yapı 1986 yılında sökülüp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde kütüphane olarak yeniden işlevlendirilmişitir. Restorasyon projesi 1988 yılında Hatice Karakaya ve Hüseyin Başçetinçelik tarafından hazırlanmıştır.

Gülersoy'un bu yapıyı diğer evler gibi pansiyon işlevinde kullanmayıp kitaplığa ayırmasıyla, 1980'li yıllarda ülkenin ve şehrin yoğun olarak ilgilendiği turizm olgusuna karşı kültüründe önemini vurgulamak istemesidir. Gülersoy'a göre, "…Bir kenti, kent yapan şeyin, otelden çok tiyatrolar, müzeler, sergi ve konferans evleri, kaliteli okullar ve kitaplıklar olduğunu…" kanıtlamak adına yapıyı kitaplık-kütüphaneye dönüştürmüştür. Kitaplığın açılışı, 1990 yılında İstanbul Valisi Cahit Bayar tarafından yapılmıştır.[377] Çelik Gülersoy'un 40 yıl boyunca topladığı koleksiyonu kitaplığa bağışlanmıştır. Kitaplık 1990 yılında hizmete açılmıştır. Kitaplık Çelik Gülersoy Vakfı'nın mülkiyetine bağlanmıştır. Çelik Gülersoy'un vefatından sonra, kendisinin tayin edileceği 3 isimle, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun, İstanbul Belediyesi'nin, İstanbul Üniversitesi'nin ve Topkapı Sarayı Müdürlüğü'nün belirleyeceği birer temsilciden oluşan kurula bırakılmıştır. Ancak 2015 yılından itibaren Gülersoy'un emanet ettiği vakıf üyelerinden Uğur İbrahimhakkıoğlu (eski Yargıtay sekreteri) ve Arhan Apak'ın (Saint Joseph okulları

[374] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 13.12.1984 tarihli statik raporu
[375] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 21.12.1984 tarihli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı
[376] 1985 Türkiye Turing ve Otomobil Kurulu Genel Kurulu Çalışma Raporları, s.8
[377] Turing – İstanbul, **Türkiye'ye Bir Işıktı: Turing,** s.67

vakıf yöneticisi) kitaplığı yeterince kişinin kullanmamasından dolayı mülkünün satılması ve içeresindeki kitapların başka bir yere taşınması gerektiğini savunmaktadır. Ancak, diğer üçüncü vakıf üyesi olan Deniz Yalav ve birçok farklı kesim tarafından eleştirilmiş ve medyada da büyük yankı uyandırmıştır. Günümüzde kitaplık rant merkezlerinden biri halini almış ve üzerinde kimliğinin korunup korunmaması arasında çekişmeli davalar sürmeye devam etmektedir.

Görsel 4. 123: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, t.y (İstanbul Kitaplığı) (Url-45)[378]

Görsel 4. 124: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, t.y (İstanbul Kitaplığı) (Url-46)[379]

[378] https://i.pinimg.com/originals/24/a3/ed/24a3edd5d74c19198b7d6134cd3a1868.jpg, Erişim Tarihi: 13.12.2021

[379] http://www.eskiistanbul.net/881/sogukcesme-sokagi#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

Görsel 4. 125: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, 1957 (İstanbul Kitaplığı) (Url-47)[380]

Görsel 4. 126: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, 1984 (İstanbul Kitaplığı)[381]

[380] http://www.eskiistanbul.net/943/sogukcesme-sokagi-1957#lg=0&slide=0 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

[381] Turing – İstanbul, **Türkiye'ye Bir Işıktı: Turing,** s.67

Görsel 4. 127: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, t.y. (IV Numaralı Kurul)

Görsel 4. 128: 2 Ada 108 parselde yer alan ahşap ev, t.y. (IV Numaralı Kurul)

Görsel 4. 129: İstanbul Kitaplığı, 1993.[382]

[382] Turing – İstanbul, **Türkiye'ye Bir Işıktı: Turing,** s.67

4.11.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyon 338 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin, 1 normal kat olmak üzere toplam 3 katlıdır.

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur dauvarına ve burcuna bitişik konumdadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine, zemin kattı serpme sıvalı, 1. katı ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 4.20 m, 1. kat yüksekliği 3.70 m'dir. Bodrum katında ısıtma merkezi birimi ve kitap deposu alanı bulunmaktadır. Zemin katta girişe, güneydoğu cephesinden (sokak cephesi) 5 ve 3 basamaklı iki kollu bir merdiven ile çıkılmaktadır. Giriş kapısının ardından dikdörtgen formda düz bir alan ve oradan 3 basamakla çıkılan bir koridor hattı bulunmaktadır. Bu hattın sağında müdür odası, solunda ise toplantı-seminer odası ve okuma salonu bulunmaktadır. Zemin kattan bahçeye açılan bir kapı ile korteks (dosya) odasona ve bekçi dairesine geçilmektedir. 1. katta yapının üç cephesinde çıkmalar ve cumbalar görülmektedir. 1. katta, kabul salonları, konferans ve konser mekânları olarak kullanılan diğer bölümler yer almaktadır. Kitaplıktaki eserler türlerine göre 13 ana başlıkta toplanmıştır.[383]

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli ve ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri genelde 90-100/170 cm ölçülerindedir. Zemin kat ve 1. kat arasında cumbaların altında eğrisel formlarda payandalar yer almaktadır. Güneydoğu (sokak) cephesinde, yapı dört noktada kırılma yapmaktadır. Bodrum kata ait kapı ve 2 adet demir parmaklıklı pencere bu hat üzerinde görülmektedir. Zemin katında, soldan sağa sırasıyla 100/170 cm ölçülerinde 2 adet pencere, 90/170 cm ölçülerinde 6 adet pencere, 210/215 ölçülerinde ahşap kapı ile kapının üzerinde ve iki yanında 100 cm genişlikte pencereler, 110/170 cm ölçülerinde 1 adet ve 100/170 cm ölçülerinde 1 adet pencere yer almaktadır. 1.katta ise, sokak cephesinde soldan sağa doğru sırasıyla, 90/170 cm öçlülerinde 5 adet pencere ve sonrasında 190 cm genişliğinde dikdörtgen formda bir cumba ve üzerinde 90/170 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmaktadır. Chenin devamında, 90/170 cm ölçülerinde 1 adet pencere daha ve ardından çokgen formda, üç köşegenli bir cumba yer almaktadır. Cumba üzerinde yer alan pencere ölçüleri sağdan sola sırasıyla, 95/170 cm, 120/170 cm,

[383] Çelik Gülersoy, **İstanbul Kitaplığı**, C.4, s.229

75/170 cm ölçülerindedir. Çokgen cumbanın ardından dörtgen bir cumba görülmektedir. Bu cumba üzerinde 100/170 cm ölçülerinde 3 adet pencere bulunmaktadır. Dörtgen cumbanın bitiminde açısal bir cumba daha görülmektedir. Açısal cumba üzerinde ise 100/170 cm ölçülerinde 2 adet pencere bulunmaktadır.

Kuzeybatı cephesinde, zemin katta 100/170 cm ölçülerinde 3 adet pencere bulunmaktadır.1.katta solda sağa doğru sırasıyla, 100/170 cm ölçülerinde 4 adet pencere, ardından dörtgen bir cumba ve cumba üzerinde 100/170 cm öçlülerinde 3 adet pencere ve cumbanın, ardından ise 100/170 cm ölçülerinde 1 adet pencere daha bulunmaktadır.

Kuzeydoğu cephesinde, güneydoğu cephesinin sağında kalan açısal cumbanın bittiği noktada, benzer şekilde bir açısal cumba daha yer almaktadır. Cephe hattında, soldan sağa doğru sırasıyla, 100/1700 cm ölçülerinde yuvarlak kemerli 2 adet pencere ile 100/50 cm ölçülerinde ıslak hacim pencereleri bulunmaktadır.

Görsel 4. 130: İstanbul Kitaplığı, 2021 (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 131: İstanbul Kitaplığı, 2021 (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 132: İstanbul Kitaplığı, 2021 (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 133: İstanbul Kitaplığı, 2019 (Url-48).[384]

[384] https://kulturenvanteri.com/yer/soguk-cesme-sokaktaki-hamam/#16/41.009689/28.97967, Mehmet Emin Yoldaş, Erişim Tarihi: 12.11.2021

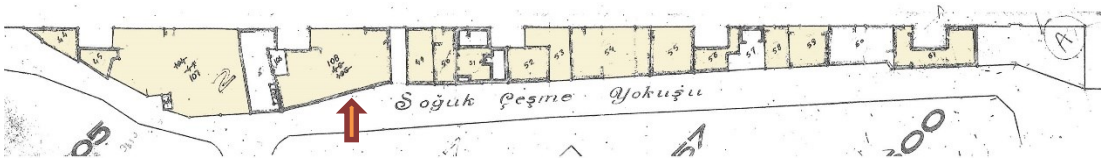
4.11.3. Değerlendirme

Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, eski tarihli bir fotoğrafa göre zemin üzeri tek katlı, güneydoğu cephesinde dikdörtgen kafesli pencereleri ile üç giriş kapısı ve üç cumbası olan, zeminden çatıya kadar ahşap yapıda olduğu görülmektedir. Fotoğrafta görülen üç giriş kapısı ve üç cumbanın varlığından istinaden üç ayrı hanenin, bitişik nizamda olduğu söylenebilmektedir.(Görsel 4.123) 1950'li yıllara ait fotoğraflar ve 1984 yılı rölöve projesine göre, yapıya bodrum kat eklenerek, zemin katı sıvalı üst katları ise ahşap olarak, iki giriş kapısı ile iki ayrı hanenin yaşayacağı şekilde yeniden inşa edildiği anlaşılmaktadır.(Görsel 4.124)

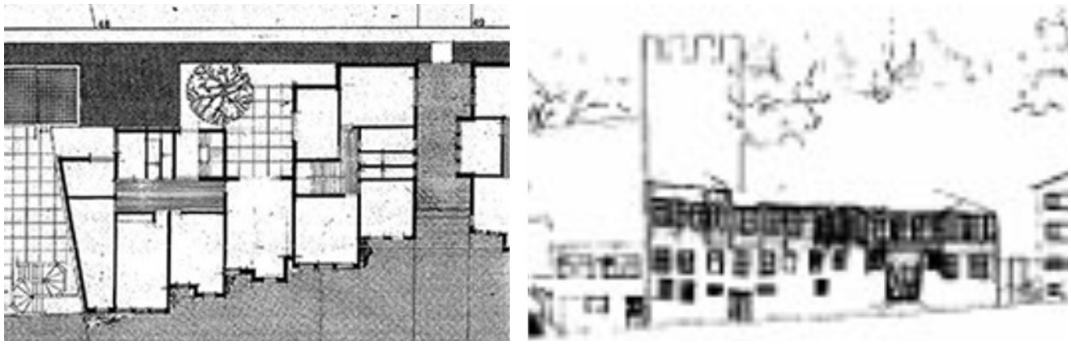
Yapı günümüzde, 1930 tarihli kadastral haritada gösterilen konumda bulunmaktadır.(Görsel 4.134) 1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 1980'lerdeki mevcut daha farklı bir plan şemasında çizilmiş ancak uygulanmamıştır.(Görsel 4.135) Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri incelendiğinde; 1988 yılındaki restorasyon projesinde, yapının plan şemasının genelini koruyarak iç bölümlerin daha çok kaldırıldığı, yan cephelere cumbaların eklendiği ve pencerelerin yeni kullanıma göre düzenlendiği görülmektedir.(Görsel 4.137) 2005 yılı restorasyon projesinin onarım niteliğinde olduğu ve yapıda fiziki bir değişimin yapılmadığı görülmektedir.

İstanbul Kitaplığı'nın, pansiyona dönüştürülmesi ile ilgili 2015 yılında, Çelik Gülersoy'un vakfı emanet ettiği üç yönetim kurulu üyesinden Deniz Yalav, Uğur İbrahimhakkıoğlu ve Arhan Apak arasında anlaşmazlıklar olmuştur. Üyelerinden Uğur İbrahimhakkıoğlu (eski Yargıtay sekreteri) ve Arhan Apak'ın (Saint Joseph okulları vakıf yöneticisi) kitaplığı yeterince kişinin kullanmamasından dolayı mülkünün satılması ve içeresindeki kitapların başka bir yere taşınması gerektiğini savunmaktadır. Öyle ki, vakfın kitaplık olarak kullanıma devam etmesini savunan Deniz Yalav öncülüğünde, sosyal medya üzerinden imza kampanyaları toplanmış ve çıkan haberler üzerine pek çok kesim tarafından tepkiler meydana gelmiştir. Yaşanan durumlar sonrasında, kamuoyunun da desteğinin alınmasıyla birlikte İstanbul Kitaplığı için, Çelik Gülersoy'un emaneti üzerine daima kitaplık olarak kullanılması yönünde kararlar alınmıştır.

Çelik Gülersoy'un vasiyetinin geri plana atılarak, sokağın geneli üzerinde hâkim olan ticari kâr güdüsünün varlığı, İstanbul Kitaplığı üzerinde de hâkim olmuştur. Vakfın emanet edildiği üyeler arasında çıkan anlaşmazlıklar ise iki yönden de eleştiriye açık durumda bulunmaktadır. Bunlardan ilki, üyelerden İbrahimhakkıoğlu ve Apak'ın kitaplığın yeterli kârı sağlamamasından ötürü mülkün satılıp otel olarak hizmete sunulması arzularının, sokağın genelinde bulunan ticari faaliyetli yapı stoku arasında, tek kültürel faaliyetli birimin de kaldırılması konusundaki ticari kar arzularıdır. İkincisi ise, İbrahimhakkıoğlu ve Apak'ın, kitaplığın işletilmesinde görev alan Neslihan Yalav'ın (vakıf üyelerinden turist rehberi Deniz Yalav'ın eşi) kitaplığı işlettiği süreçte, kitaplığın sürekli olarak hizmet vermemesi ve azalan ziyaretçi sayıları karşısında bir çalışma içinde bulunmamalarını eleştirmesi üzerine haklı görüşleridir. Nitekim bu düşünceye paralel olarak, tez çalışması döneminde pandemi koşullarından dolayı geçici olarak kapatılan kitaplık, 2 yıllık süre zarfında mevcutta kapalı olarak bulunmaya devam etmektedir. Tez çalışması kapsamında dahi kitaplığın incelenmesi adına istenen izin geri çevrilmiştir. Çelik Gülersoy'un halka bıraktığı kütüphanesinin, mevcut durumda halk tarafından kullanılamaması durumu söz konusudur.

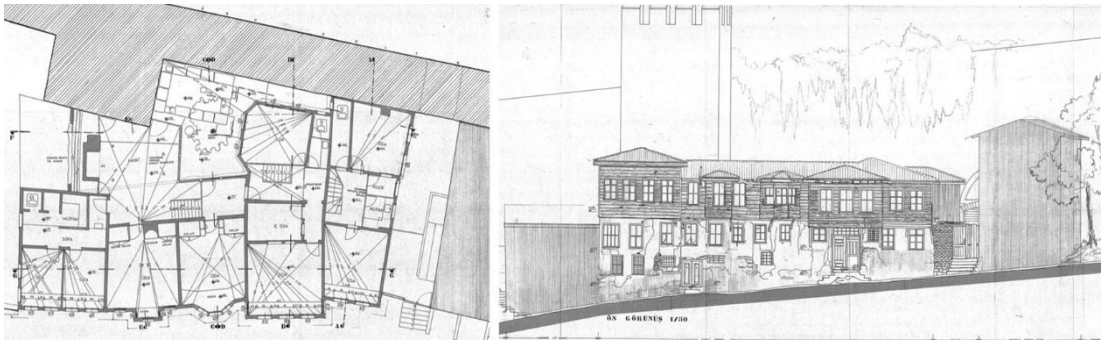
Görsel 4. 134: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 108 parsel

Görsel 4. 135: Solda Görsel 4.3'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 4.4'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[385]

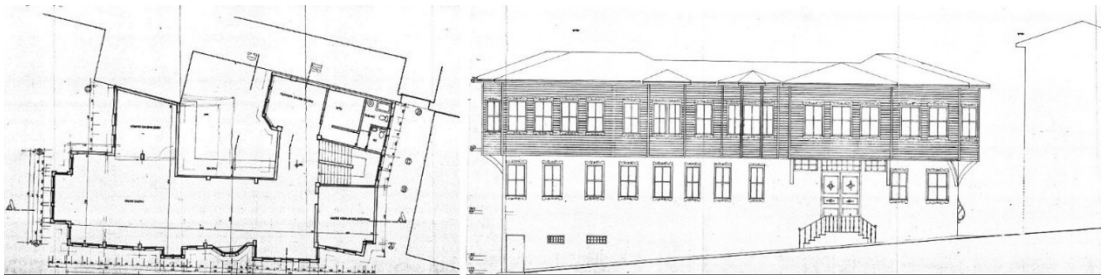
[385] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1984 yılında çizilen rölöve projesi aşağıdaki gibidir;

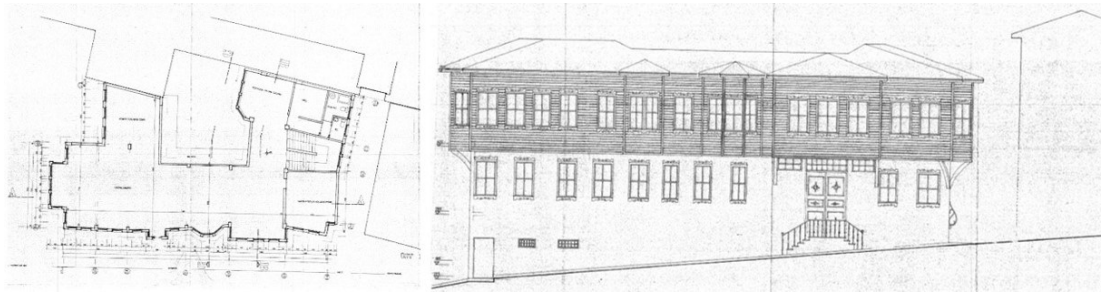
Görsel 4. 136: 2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1988.[386]

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1988 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 137: 2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1988.[387]

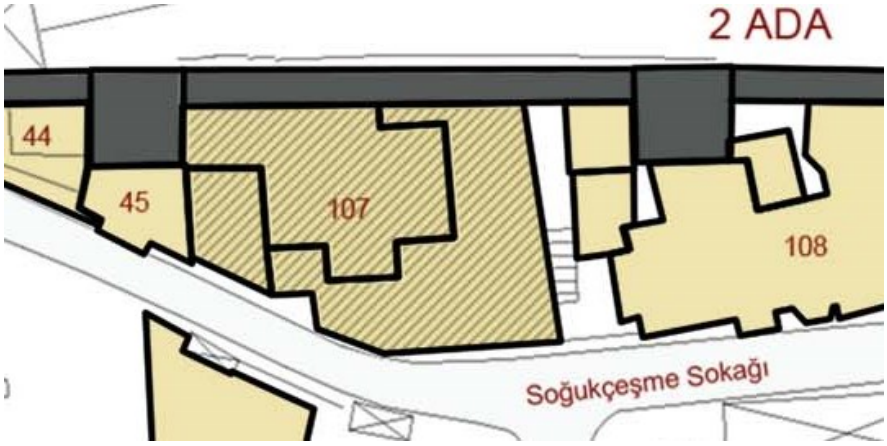
Yapının MP tasarım tarafından 2005 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 138: 2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2005.[388]

[386] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya
[387] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya
[388] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Mp Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje Müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

4.12. 2 Ada 107 Parsel (Soğukçeşme Sarnıç Restoranı)

Görsel 4. 139: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın konumu (Azaklı, 2021)

4.12.1. Tarihsel Gelişimi

Günümüzde İstanbul'da Bizans döneminden pek çok sarnıç yapısı vardır. Ancak bu sarnıçların çoğu Osmanlı döneminde kullanılmamıştır. Kimileri tamamen toprakla doldurularak kapatılmış kimileri ise bazı yorgancı ve iplikçiler tarafından kullanılmıştır. Eyice, İstanbul'da yer alan Bizans Dönemi eski eserleri arasında en ilgi çekici yapılardan olan sarnıçların hızla tahrip edildiğini ancak olumlu bir örnek olarak Soğukçeşme Sokağı'nda bulunan sarnıcın temizlenerek restorana dönüştürüldüğünden bahsetmektedir.[389]

Soğukçeşme Sokağı Sarnıcı'nın kesin tarihine dair bir bilgi olmamakla beraber yaklaşık 1500 yıllık bir geçmişi olduğu ve Erken Bizans Döneminde yapıldığı tahmin edilmektedir. [390] Sarnıcın duvarı üzerinde sokağa adını veren H.1216/ M.1801 tarihli Nazır İsmail Efendi Çeşmesi bulunmaktadır. 1985 yılına kadar sarnıç toprakla doldurulmuş durumda ve oto tamir atölyesi olarak kullanılmıştır. Yapının, GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[391] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5). Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 4.3.1985 tarinde TURİNG kurumu tarafından 40.000.000 TL'ye (güncel

[389] Semavi Eyice, **Sarnıçlar**, C.6, S.471
[390] Kerim Altuğ, **İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı,** Doktora Tezi, s.190
[391] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı

değeri: 2.313.796,28 TL) satın alınmıştır.[392] 11.04.1986 tarihinde sarnıç için hazırlanan restorasyon projesi sarnıca zarar verilmemesi şartıyla kabul edilmiştir.(Ek-25)[393] 1985-1987 yılları arasında yapılan çalışmalarda, 7 metre yüksekliğindeki toprak tabakası temizlenmiş ve zemin bu kısımdan başlatılarak 3 metresi dolgulu olarak bırakılmıştır. (Görsel 4.141) Yapılan çalışmalar sırasından yapının orijinal hali korunmuştur. Yapılan çalışmalar sırasında kuruldan alınan izinle kuzey duvarına bitişik bir şömine ilave edilmiştir.

Görsel 4. 140: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul)

Görsel 4. 141: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul)

[392] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C. 1, s.3
[393] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.04.1986 tarihli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

Görsel 4. 142: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 143: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı (Azaklı, 2022)

4.12.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Soğukçeşme Sokağı'nda Sur-i Sultani surlarına bitişik konumda olan sarnıç oldukça kalın duvarlı masif bir yapıdır. Karakaya, sarnıcın bu haliyle arazideki eğimi düzleyerek üzerinde olması gereken binaya altyapı teşkil ettiğini belirtmektedir. Sarnıcın su toplama bölümü 16,30x10,75m ölçülerinde ve düzgün dörtgen planlıdır. [394] Yapının batı kısa kenarında giriş ve girişin hemen önünde bir seki bulunmaktadır. Sarnıç, 12x18 metre ölçülerinde ve 10 metre derinliğe, 12 metre yüksekliğe sahiptir. 6 sütun ve 3 sahından oluşmaktadır. Yapının duvarları, klasik sarnıç tiplerinde olduğu gibi su basıncına karşı yuvarlatılmıştır. Duvarlar tuğla ve horasan kaplıdır ancak 1985 yılındaki onarım sırasında duvar üzerindeki su geçirmez sıva kaldırılmıştır.[395] Mermer sütunlar, kalın gövdeli ve başlıkları sade kesik piramidal biçimli masif bloklardan yapılmıştır. Karakaya, bu elemanların boyutlarının ve biçimlerinin birbirinden farklı olduğunu ve bunların devşirme malzeme olduğunu belirtmektedir. Yapının kemerleri pandantifler aracılığıyla üst örtüye bağlanmaktadır. Üst örtü basık çapraz tonoz şeklindedir. Yapının doğu duvarı, geniş iki sathi niş ile hareketlendirilmiştir. [396]

Görsel 4. 144: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı (Azaklı, 2021)

[394] Enis Karakaya, **Soğukçeşme Sokağı Sarnıcı,** c.7, s.27
[395] Kerim Altuğ, **İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı,** Doktora Tezi, s.190
[396] Enis Karakaya, **a.g.e.,** c.7, s.27

Görsel 4. 145: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı, solda giriş kapısı ve Nazır Efendi Çeşmesi (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 146: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı ve İstanbul Kitaplığı (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 147: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı iç mekân (Azaklı, 2021)

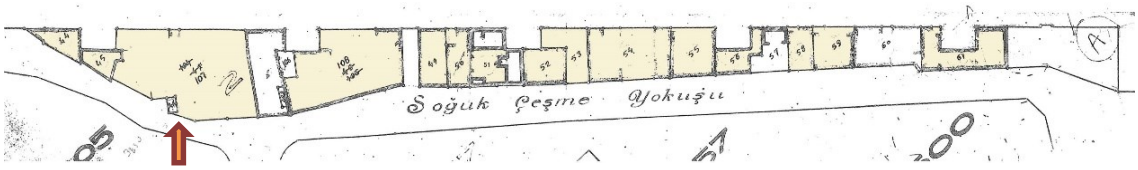
Görsel 4. 148: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıç Restoranı kafe bölümü (Azaklı, 2021)

4.12.3. Değerlendirme

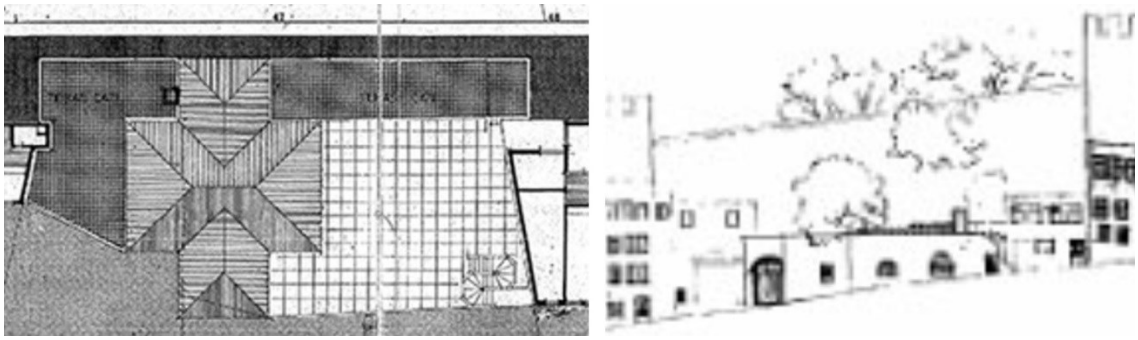
Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 1945 tarihli fotoğraflarda sarnıcın üzerinde herhangi bir yapılaşmanın olmadığı, iç mekânın ise belli bir yüksekliğe kadar toprak dolu olduğu görülmektedir.(Görsel 4.140, Görsel 4.141) Yapı günümüzde, 1930 tarihli kadastral haritada gösterilen konumda bulunmaktadır.(Görsel 4.150) 1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, günümüzdekinden farklı plan şeması kullanılmış, yapıya giriş mekanları ve üst katına eklenecek birimler gösterilmiş ancak proje uygulanmamıştır.(Görsel 4.151)

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri incelendiğinde; 1985 yılında çizilen rölöve projesine göre sarnıç girişi, çeşmenin olduğu duvar yüzeyinden sağlanmaktadır.(Görsel 4.153) 1989 yılında çizilen restorasyon projesine göre, yapının giriş kısmını içine alan kabul holü oluşturulmuş, dış duvarları almaşık tuğla sistemi ile örülmüş, 45 parselde yer alan yapının zemin katına WC bölümleri yerleştirilmiş, sarnıcın restoran bölümüne inen iki kollu merdiven ile servis merdiveni, kuzey duvarına şömine eklenmiştir. Sarnıcın üzerine kafe bölümü ile açık teras alanı yapılmış, sarnıcın sokak üzerinde yer alan yuvarlak kemerli pencereleri korunmamış ve dörtgen demir parmaklıklı olarak değiştirilmiştir.(Görsel 4.154) Sarnıcın içinin toprakla dolu olan yüzeyinin orijinal yüksekliğine göre temizlenmeyip kullanım kolaylığı açısından 7 metre seviyesine kadar inilmesi ve geri kalan 3 metrenin hala toprak altında kalması korumacılık yaklaşımları açısından doğru bir tutum değildir. Bu durum, yapının korunmasından ziyade turistik ve ticari faaliyetlerin ön planda tutulduğunun göstermektedir.

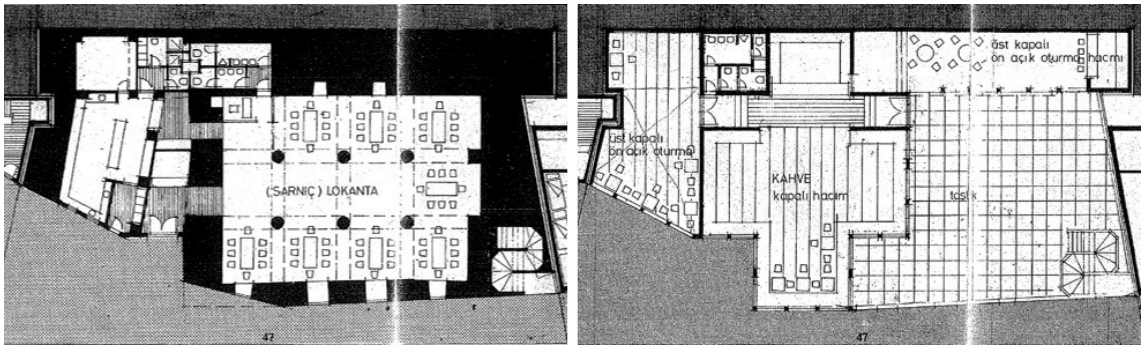
2009 yılında çizilen renovasyon projesine göre sarnıcın giriş holü kısmındaki mekanlarda düzenlemeler yapılmıştır.(Görsel 4.155) 2019 yılına ait rölöve çizimlerine göre, giriş cephesinde kemerli cam ve kapı, birbiri ile aynı olacak şekilde yenilenmiştir.(Görsel 4.156) Teras olarak kullanılan kısımda, yazın açık olan bölüm kışın üzeri açılır kapanır tente sistemi ile kapatılmaktadır. Bu kullanım, sokak üzerindeki genel dokuyu bozmaktadır. (Görsel 4.143)

Görsel 4. 149: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 107 parsel

Görsel 4. 150: Solda Görsel 4.5'den detay, tursitik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 3.23'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[397]

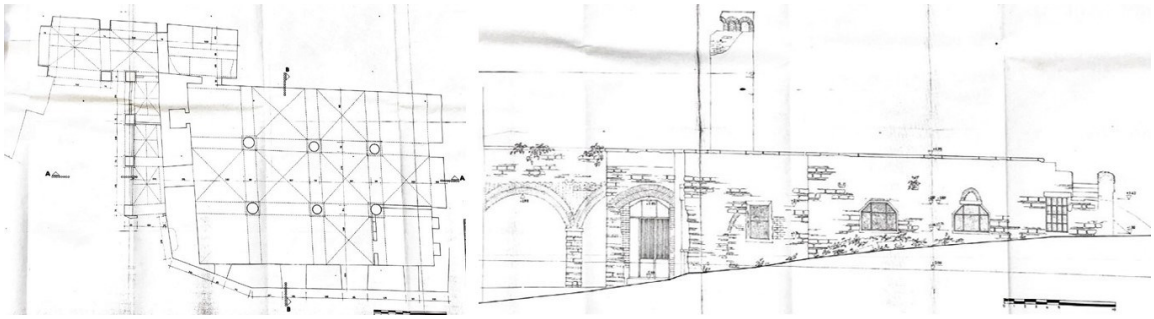

Görsel 4. 151: Solda, Görsel 4.5'den detay, Turistik Yerleşim planı, 1980'ler [398]

[397] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

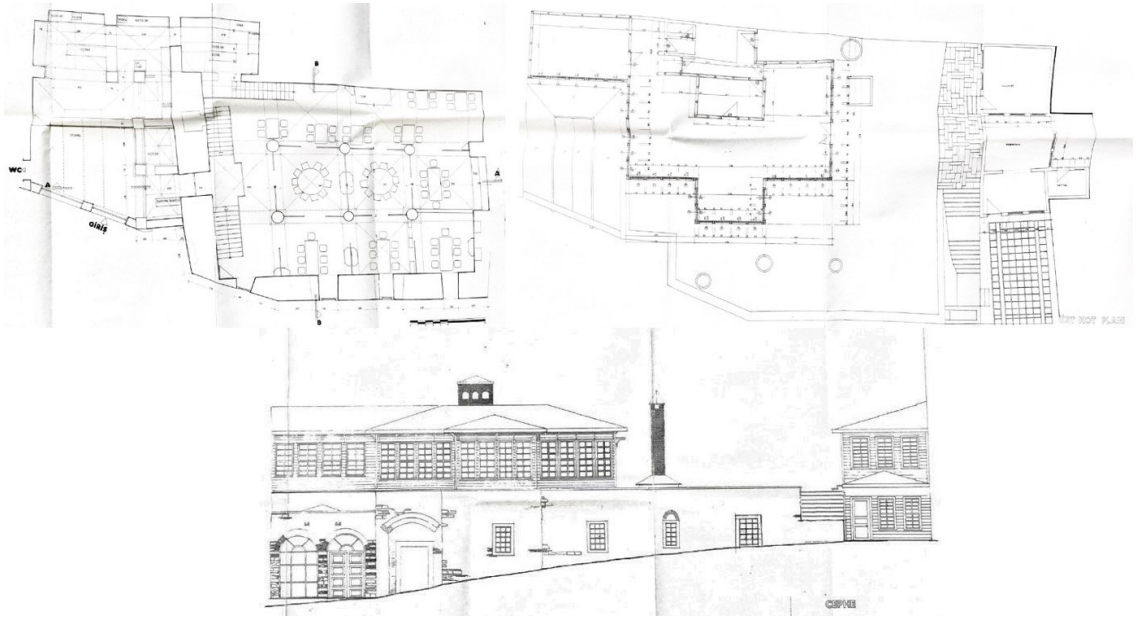
[398] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 1985 yılında Ser Mimarlık tarafından çizilen rölöve projesi aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 152: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın rölöve projesi cephe çizimleri, 1985[399]

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 1989 yılında Ser Mimarlık tarafından çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;

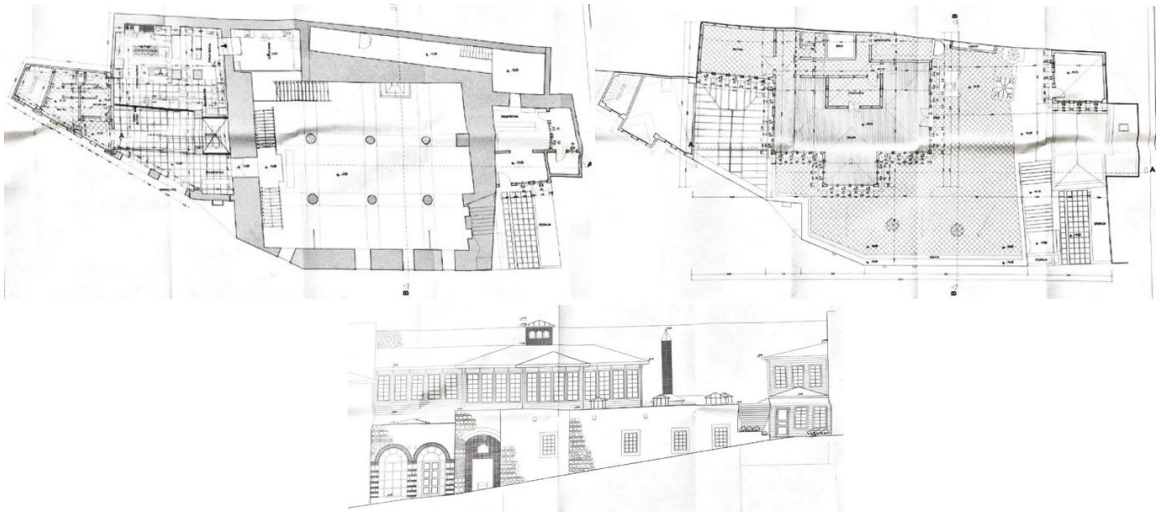

Görsel 4. 153: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın restorasyon projesi cephe çizimleri, 1989[400]

[399] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Projje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, T. Saner Serdem

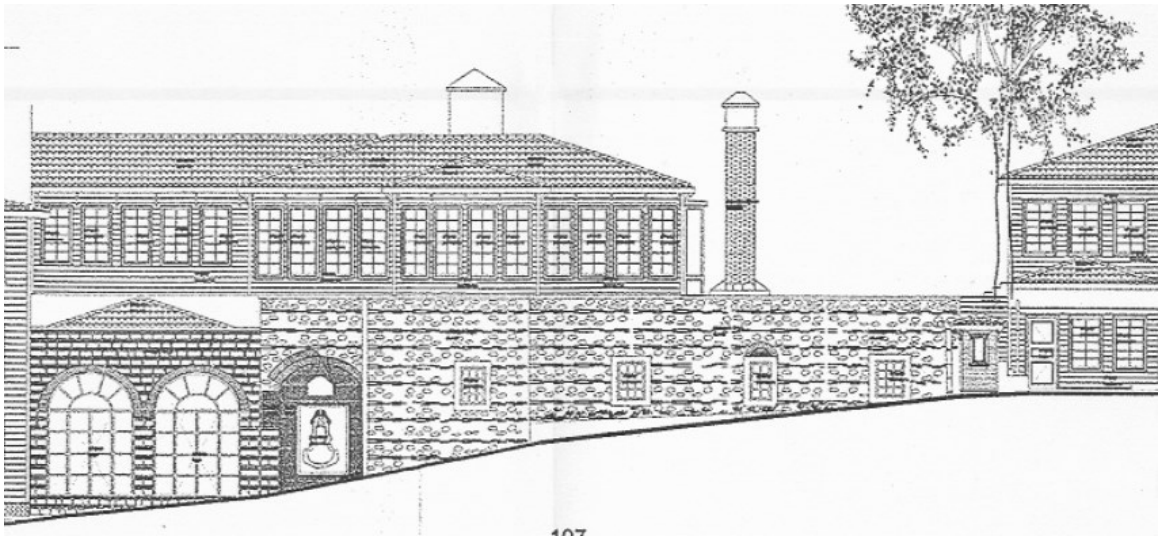
[400] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Projje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, T. Saner Serdem

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 2009 yılında MP Tasarım tarafından çizilen renovasyon projesi aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 154: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın renovasyon projesi cephe çizimleri, 2009 [401]

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

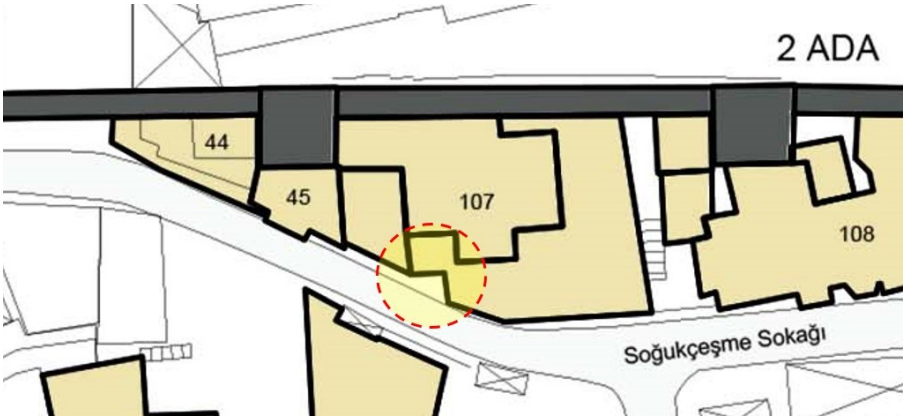

Görsel 4. 155: 2 Ada 107 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimleri, 2019[402]

[401] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Mp Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje Müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

[402]Fatih Belediyesi arşivi,-Proje müellifi: Barış Göktaş

4.13. Nazır İsmail Efendi Çeşmesi

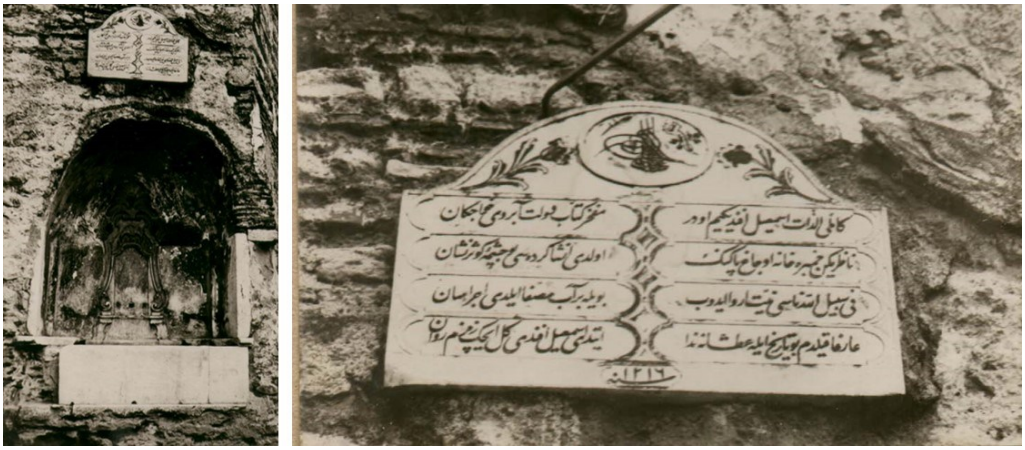
Görsel 4. 156: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında Nazır İsmail Efendi Çeşmesi konumu (Azaklı, 2021)

Soğukçeşme Sokağı'nda, Soğukçeşme Sarnıcı'nın duvarına bitişik olan çeşme, 1801 yılında Nazır İsmail Efendi tarafından yaptırılmıştır. Çeşme, duvarları tuğla kaplı yuvarlak kemerli bir niş içerisine yerleştirilmiştir. Çeşmenin formu dikdörtgen biçiminde ve aynası barok süslemelidir.

Tepeliğinin her iki yanında "S" kabartma profilleri yer almaktadır. S profiller çeşme yalağına kadar devam etmektedir. Çeşme duvarı üzerine asılı olan Sultan III. Selim tuğralı kitabesinde, çeşmenin 1801 tarihinde Nazır İsmail Efendi tarafından yaptırıldığı yazmaktadır.[403] Çeşmenin sokağa adını verdiği için Soğukçeşme olduğu sanılmaktadır. Ancak sokağa ismini veren çeşme Gülhane Parkı girişinin Soğukçeşme Kapısının yanında yer alan çeşmedir.

Soğukçeşme Sokağı restorasyonları öncesinde çekilmiş olan 1945 tarihli fotoğrafa göre, çeşmenin yerinin değiştirildiği görülmektedir. Restorasyon öncesi çekilen eski fotoğrafa göre, çeşme sarnıcın sokağa bakan cephesindeki yüzeyde bulunmaktadır. Ancak günümüzde, sarnıç restoranın girişinin yanındaki duvar yüzeyinde yer almaktadır.

[403] Esengül Yıldız Altunbaş, **İstanbul Ayasofya'sı Odaklı Tarihi Çevre**, Yüksek Lisans Tezi, 224

Görsel 4. 157: Nazır İsmail Efendi Çeşmesi, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul)

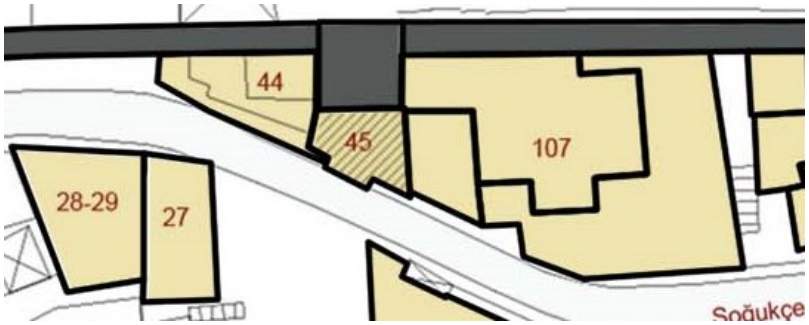

Görsel 4. 158: Nazır İsmail Efendi Çeşmesi, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 159: Nazır İsmail Efendi Çeşmesi, solda, 26.11.1945 tarihli fotoğraf, (IV Numaralı Kurul) sağda, 2021 yılına at fotoğraf görülmektedir. (Azaklı, 2021)

4.14. 2 Ada 45 Parsel (Manolya Pansiyon)

Görsel 4. 160: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın konumu (Azaklı, 2021)

4.14.1. Tarihsel Gelişimi

Yapının ilk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi olmamakla beraber, eski fotoğraflarda görüldüğü üzere özgün dokusunda sokaktaki diğer evler gibi ahşap karkas olarak inşa edilmiş ancak ilerleyen dönemlerde yıkılıp betonarme olarak yeniden yapılmıştır. Tarih içerisinde zamanla tahrip olup yaşanamayacak duruma gelmiştir İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.07.1995 tarih ve 6848 sayılı karan ile belirlenen, 04.06.2001 tarih ve 12869 sayılı kararı ile yeniden tanımlanarak ilan edilen Kentsel Arkeolojik Sit Alanında ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilen İstanbul Sultanahmet Meydanı Turizm Merkezi (R.G. 06.09.1982 tarih ve 17804 sayı) sınırlan içinde kalan, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.01.2005 tarih ve 405 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.(Ek-21)[404] 12.21.1984 tarihinde yapının hazırlanan rölöve projeleri 13.07.1984 gün 312 sayılı kararı kurul kararı ile onaylanmıştır.(Ek-18)[405] Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 28.8.1984 tarinde TURİNG kurumu tarafından 25.000.000 TL'ye (güncel değeri: 1.218.593,37 TL) ev sahibinden satın alınmıştır.[406] Yapı, 1986 yılında TURİNG kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir.

[404] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 26.01.2005 tarihli İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı
[405] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 06.08.1984 tarihli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı
[406] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, C.1, s.7

Görsel 4. 161: Fotoğrafta görünen ilk ev 44 parselde bulunan ev, arkasında 2 ada 45 parselde bulunan konutun kısmi görünümü, 1978, (Url-49)[407]

Görsel 4. 162: Gülhane girişi önünden Soğukçeşme Sokağı girişi, 2007 (KUDEB)

[407] https://twitter.com/tarih_foto/status/737696816867725312/photo/1 , Erişim Tarihi: 13.12.2021

Görsel 4. 163: 2 Ada 45 parselde bulunan pansiyon, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 164: 2 Ada 45 parselde bulunan pansiyonun sarnıç üzerindeki kafe terasından görülen kuzeydoğu cephesi, (Azaklı, 2021)

4.14.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun oturum alanı 49.63 m²'dir. Yapı; bodrum, zemin ve 2 normal kat olmak üzere toplam 4 katlıdır.

Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur duvarına bitişik konumdadır. Kırma çatılı, betonarme karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin ve 1.normal katları da komşu parseller ile bitişik nizamdadır. 2.normal katında ise, güneydoğu cephesinde olduğu gibi, kuzeydoğu ve kuzeybatı cephelerine açılan pencereleri bulunmaktadır.

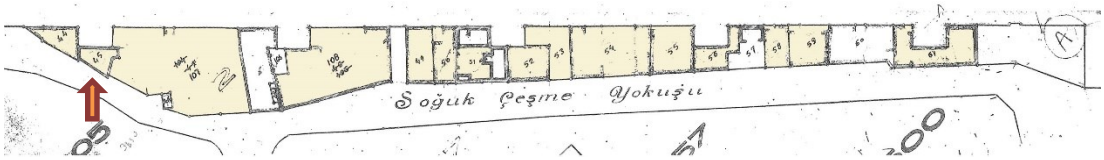
Pansiyona giriş, güneydoğu cephesinden bodrum kat üzerinden sağlanmaktadır. Girişte solda yer alan merdiven ile üst kattaki odalara çıkılmaktadır. Bu kısım merdiven kovasının olduğu alana duvar örülerek pansiyondan ayrılmıştır. Yatak odalarına zemin kattan sonra ulaşılmaktadır. 1. ve 2. normal katlarda pansiyona ait yatak odaları bulunmaktadır. 1. ve 2. katlar aynı plan şemasına sahiptir. Yatak odalarında sokağa doğru uzanan cumba bulunmaktadır. 2. katta ek olarak yan cephelere de açılan pencereler bulunmaktadır.

Yapının cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli, yarısına kadar ahşap kafesli giyotin pencereler bulunmaktadır. Sokaktaki bütün pansiyonlarda görüldüğü gibi beyaz kenar kaplamaları mevcuttur. Güneydoğu cephesinde, 1. ve 2. katlarda soldan sağa sırasıyla, ilki giriş kapışı üzerinde, ikisi cumba üzerinde ve diğer ikisi cumbasız yüzeyde olmak üzere toplam 5 adet pencere bulunmaktadır. Aynı cephe hattında, sokak kısmında birinci katın olduğu alanda beyaz ferforje korkuluk yer almaktadır.

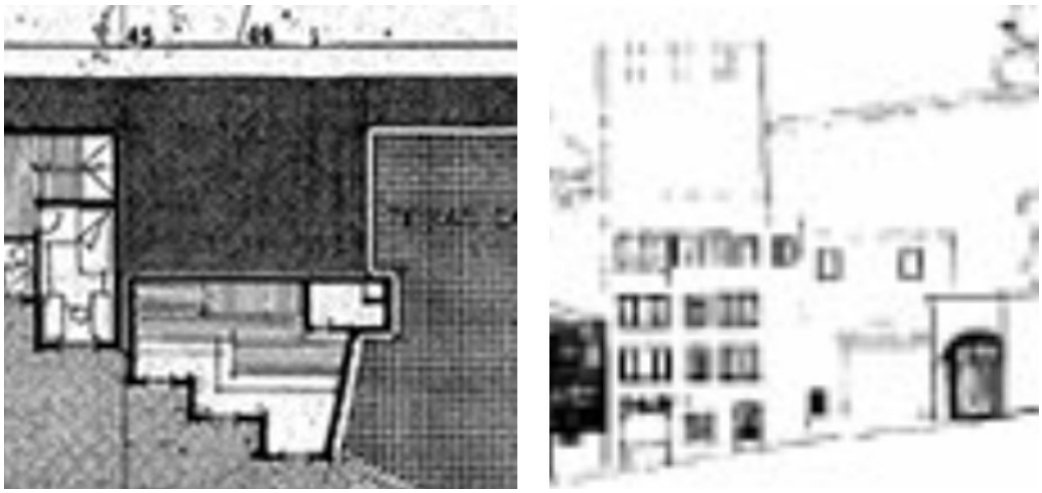
Kuzeybatı ve kuzeydoğu cepheleri 2.normal kat planında görülmektedir. Bu cephe hattında üçer adet yarısına kadar ahşap kafesli giyotin pencereler bulunmaktadır.

4.14.3. Değerlendirme

1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre yapı bugünkü konumu ile aynı yerde bulunmaktadır.(Görsel 4.166) Yapıldığı dönemdeki ilk halinin bilinmemesiyle birlikte, eski fotoğraflar ve 1977-1979 tarihli rölöve silüetlerinden görüldüğü üzere betonarme olarak yeniden inşa edilmiştir. 1977-1979 yılları arasında çizilen silüet rölövelerine göre yapı beşik çatılı, güneydoğu cephesinde, bodrum katta cephe hattının solundan giriş kapısı ve devamında gelen farklı ölçülerde 2 adet pencere, üst katlarda zemin kattaki cepheleri takip eden çift ve tek kanatlı pimapen pencerelerin olduğu görülmektedir.(Görsel 4.167) 1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 45 parseldeki yapının zemin katında ticari alan, üst katlarda sırasıyla 2 cumbasının olduğu görülmektedir.(Görsel 4.167) Ancak uygulamada, çizimde gösterilen pansiyon gerçekleştirilmemiştir. Günümüzde, zemin katının sarnıç restoranına ait WC birimleri için kullanılması, yapının pansiyon işleviyle ters bir durum sergilediği düşünülmektedir.

Görsel 4. 165: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 45 parsel

Görsel 4. 166: Solda Görsel 4.5'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler, sağda Görsel 3.23'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[408]

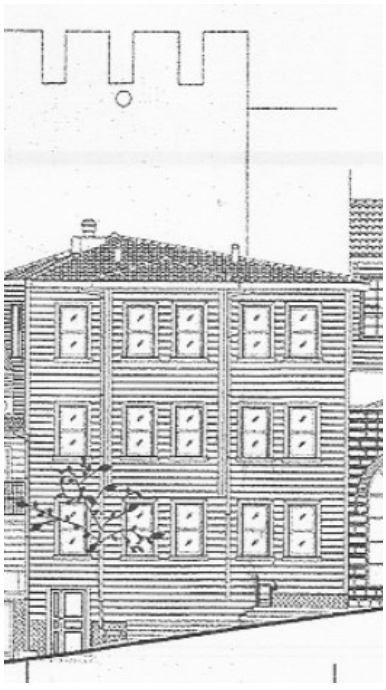
[408] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

Ser Mimarlık tarafından çizilen Soğukçeşme Sarnıcı'nın 2009 yılına ait renovasyon projesinde 2 ada 45 parselin zemin kat plan çizimi aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 167: Solda 2009 tarhili renovasyon projesine göre 2 ada 45 parseli zemin kat planı[409], sağda 2013'de çizilen siluet görünümü[410]

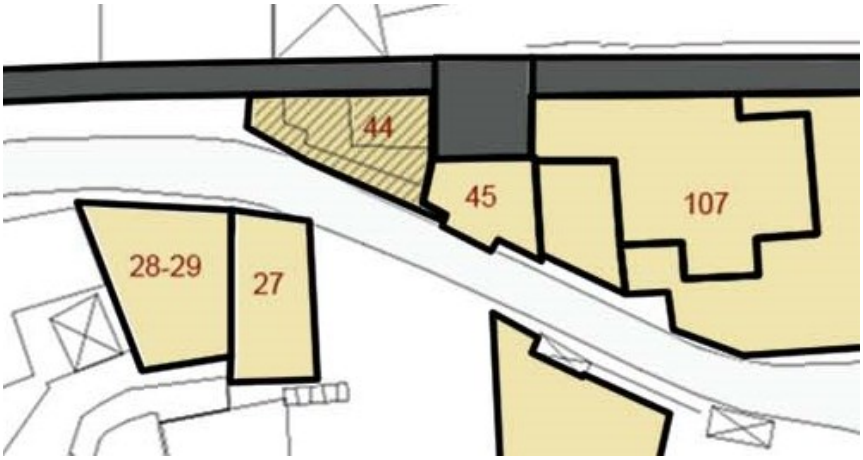
Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 168: 2 Ada 45 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimi, 2019[411]

[409] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Mp Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[410] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas
[411]Fatih Belediyesi arşivi,-Proje müellifi: Barış Göktaş

4.15. 2 Ada 44 Parsel (Konut +Ticari)

Görsel 4. 169: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın konumu (Azaklı, 2021)

4.15.1. Tarihsel Gelişimi

Yapının ilk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi olmamakla beraber, eski fotoğraflarda görüldüğü üzere özgün dokusunda sokaktaki diğer evler gibi ahşap karkas olarak inşa edilmiştir. GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[412] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[413]Yapı 1985 yılında TURİNG Kurumu tarafından yapılan restorasyon çalışmalarından muhaf, kendi ev sahiplerinin yaşadığı konut alanı olarak varlığını sürdürmektedir. Ev sahipleri ile yapılan kişisel görüşmede, yapı malikleri tarafından 1980'li yıllarda yıkılıp betornarme olarak yeniden inşa edildiği bilgisine ulaşılmıştır. Yapıldığı dönemde yalnızca konut işlevi gören yapı, günümüzde altı katı ticari, üst katları konut olarak kullanılmaktadır.

[412] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[413] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı

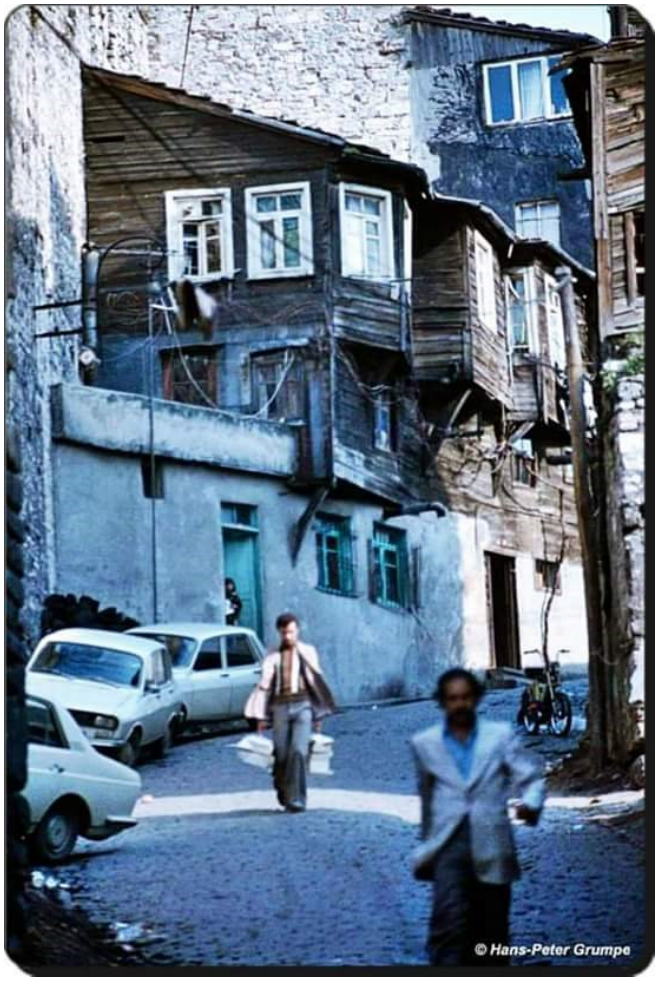

Görsel 4. 170: 2 Ada 44 parselde yer alan konut, 1929, (Url-49)[414]

Görsel 4. 171: 2 Ada 44 parselde yer alan konut, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul)

[414] https://twitter.com/tarih_foto/status/729393394884194304/photo/1 , erişim tarihi: 13.12.2021

Görsel 4. 172: 2 Ada 44 parselde yer alan konut, 1978, (Url-49)[415]

Görsel 4. 173: 2 Ada 44 parselde bulunan yapı, 1985 sonrası [416]

[415] https://twitter.com/tarih_foto/status/737696816867725312/photo/1 , Erişim Tarihi: 13.12.2021
[416] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.53

Görsel 4. 174: 2 Ada 44 parselde bulunan yapının Gülhane Parkı tarafından görünümü (Azaklı,2021)

Görsel 4. 175: 2 Ada 44 parselde bulunan yapının Gülhane Parkı'na doğru görünümü (Azaklı,2021)

4.15.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun oturum alanı 45 m²'dir. Yapı, zemin üzeri 2 normal kat olmak üzere toplam 3 katlıdır. Ancak sonradan ilave edilen kaçak kat ile 4 katlı hale gelmiştir. Yapı, konumu ile Sur-i Sultani sur duvarına ve 45 parseldeki pansiyona bitişik konumdadır. Kırma çatılı, betonarme karkas üzerine, zemin katta tuğla, üst katlarda ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin katı ticari, normal katları konut olarak kullanılmaktadır. Zemin katta 2 adet ayrı ticari birim bulunmaktadır. Konut alanına giriş, güneydoğu cephesi üzerinde, cephe hattının sol tarafında bulunan demir kapı ile sağlanmaktadır. Girişin hemen karşısında ahşap bir merdiven ile 1.kata çıkılmaktadır. 1.katta hane sahipleri tarafından kullanılan, ev-ofis tarzı açık bir mekân bulunmaktadır. Üst kat planları, ilerleyen katlara girilemediğinden görülememiştir.

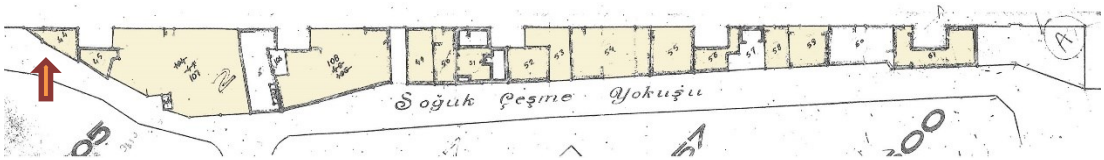
Yapının cephelerinde 1. ve 2. katlarında, yarısına kadar kafes giydirilmiş söveli ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Kuzeybatı cephesinde, 8 basamak ile çıkılan zemin kattaki ilk dükkâna girişin yapıldığı alçak ahşap bir kapı bulunmaktadır. Güneydoğu cephe hattında, dükkân katına ait pencere, dükkânlara girişlerin yapıldığı 2 adet cam kapı ve konut alanına giriş yapılan demir kapı bulunmaktadır. Dükkân giriş kapıları birbirinden farklı özelliklere sahiptir. İlk dükkân kapısı tamamen cam iken, ikinci dükkân kapısının ahşap doğrama içerisinde camlı olduğu görülmektedir. Dükkânlara ait pencere açıklığı ve kapılar kısmen üst katta bulunan konut pencerelerinin hizasında konumlandırılmıştır. Güneydoğu cephe hattının 1. katında, kısa 3 adet çıkma bulunmaktadır. Hat üzerinde, soldan sağa doğru 5 adet yarısına kadar ahşap kafesli giyotin pencere ve son pencereden önce cepheden çıkışı olan bir hava bacası bulunmaktadır. 2. katta ise soldan sağa doğru, zemin kattaki pencereler hizasında bir balkon ve ona açılan kapı, 2 adet pencere, hava bacasının hizasında 1 adet pencere, balkon ve balkona açılan pencere ve kapı bulunmaktadır. 3. katında kaçak olarak yapıldığı düşünülen kat, yapıdan geri çekilme yapılarak teraslı ve çevresi tamamen cam kaplı, sağ tarafı sur tarafına doğru yükseltilerek kapatılmış olarak bulunmaktadır.

4.15.3. Değerlendirme

Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 1929 tarihli fotoğrafta evin zemin üzeri iki katlı, sur duvarına bitişik, kırma çatılı, kafesli dörtgen giyotin pencerelerden oluşan bir ev olduğu görülmektedir. Evin zemin katı sıvalı üst katları ise ahşaptır. Kuzeybatı cephesinde 1. ve 2. katlarda 2 adet yarısına kadar kafesli ahşap giyotin pencereleri bulunmaktadır. Zemin katında ise etrafı ahşapla çevrili bahçe alanına açılan bir kapı olduğu tahmin edilmektedir. (Görsel 4.171)

Güneydoğu cephesinin 1.katında açılı dar bir çıkmanın, 2.katta, ilki dar, ikisi eşit büyüklüklerde toplamda 3 adet cumbası ile 2. ve 3. cumbayı destekleyen düz payandaların olduğu görülmektedir. Aynı cephe hattının zemin katında, soldan sağa doğru sırasıyla, dörtgen küçük 2 adet pencere, cumba altında ahşap giriş kapısı ve yine küçük dörtgen bir pencere daha bulunmaktadır.(Görsel 4.171) 1978 tarihli fotoğrafa göre, yapının zemin katında bahçe duvarının betonarme olarak yapıldığı, pencerelerinin değiştiği ve yapının cephelerinde bozulmaların meydana geldiği görülmektedir. (Görsel 4.173)

1980'li yıllarda hazırlanan restorasyon projelerinin turistik yerleşim planında, 44 parseldeki yapı için hazırlanan çizimin bugün uygulanmadığı görülmekte ve yıkıldıktan sonra yeniden inşa edilen yapının 1930 tarihli Soğukçeşme Sokağı kadastral haritasına göre bugünkü konumu ile aynı yerde bulunduğu ancak geçmişte bahçe olarak kullanılan alanın da yapıya dahil edildiği görülmektedir. Günümüzde, eski hali yıkılıp betonarme olarak yeniden inşa edilmiş ve cepheleri ahşap kaplanmıştır. Bahçesinin yapıya dahil edilerek inşa edilmesi ile yapının özgün plan ve cephe dokusunu kaybettiği, aynı zamanda cephesinin ilk halinden oldukça uzak biçimde yeniden yapılmasının, tescilli olan bir yapının nasıl niteliksiz binaya dönüştüğünü göstermektedir. Konut alanı üzerinde kaçak olduğu tahmin edilen yeni katın, yapının özgünlüğünü yitirmesine neden olmasının yanı sıra, turistik alan özelliği olan Soğukçeşme Sokağı'nda son derece üslupsuz bir görünüm olmasına yol açmaktadır.

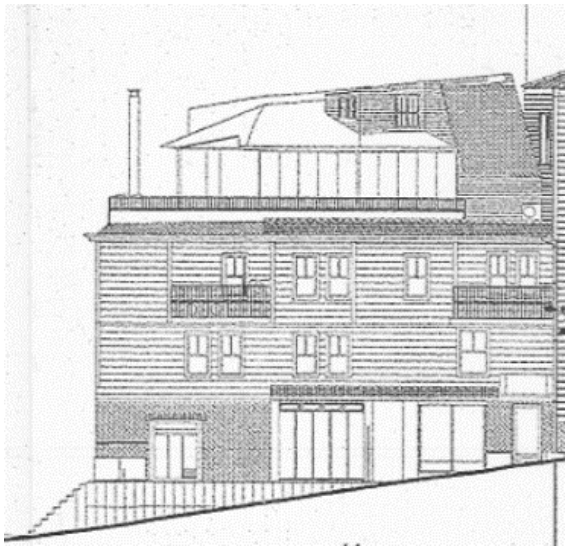

Görsel 4. 176: 01.10.1930 tarihli kadastral haritaya göre Soğukçeşme Sokağı'nda 2 Ada 45 parsel

Görsel 4. 177: Solda Görsel 4.5'den detay, turistik yerleşim planı, 1980'ler sağda Görsel 3.23'den detay, mevcut durum rölövesi 1977-79[417]

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

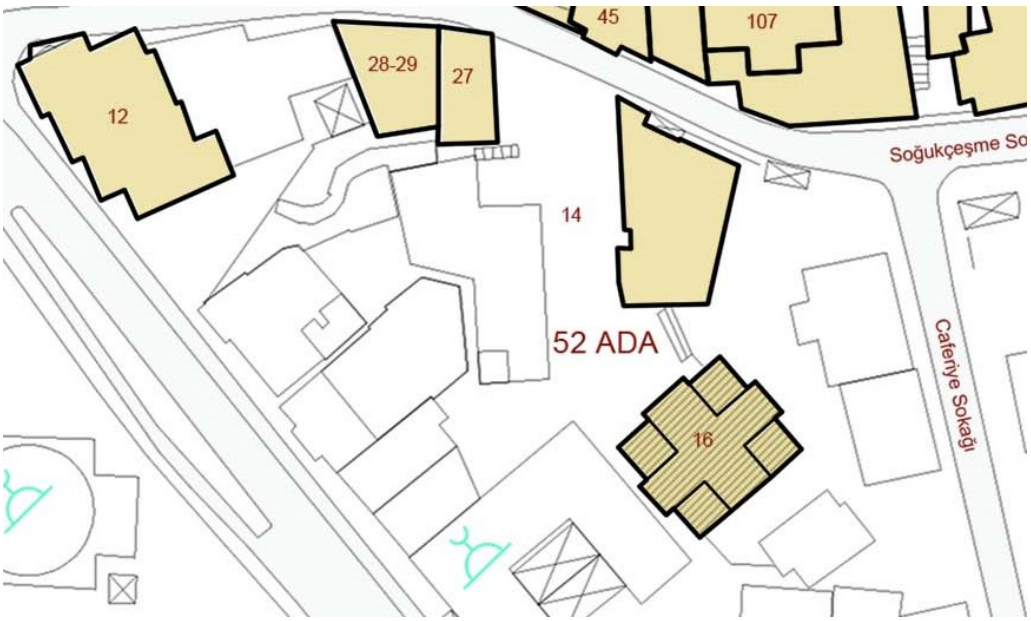

Görsel 4. 178: 2 Ada 44 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimleri, 2019[418]

[417] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Arşivi; GEEAYK'nın 08.02.1975 tarih ve 8268 sayılı kararı ile yine GEEAYK'nın 12.06.1976 tarih ve 19167 sayılı kararları esas alınarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan proje

[418]Fatih Belediyesi arşivi,-Proje müellifi: Barış Göktaş

4.16. 52 Ada 16 Parsel (Konuk Evi Oteli)

Görsel 4. 179: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 16 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.16.1. Tarihsel Gelişimi

Yapının ilk yapım tarihine dair net bir bilgi yoktur. Soğukçeşme Sokağı ile Caferiye Sokağı'nın kesiştiği noktada, sokağın sur duvarı karşısında kalan bir dönümlük arsada yer almaktadır. Bulunduğu arsa iki set halindedir. Eskiden konak olan ancak zamanla betonlaşarak özgün dokusunu kaybetmiş 4 katlı bir bina haline gelmiştir. Sokakta yapılacak restorason çalışmaları kapsamında, 07.07.1987 tarinde TURİNG kurumu tarafından 175.000.000 TL'ye (güncel değeri: 5.132.566,82 TL) sahibinden satın alınmıştır.[419] 1988 yılında Turing kurumu tarafından yıkılarak fotoğraflardan belgelenen şekliyle göre olarak yeniden yapılmıştır. Restorasyon projesi 1988 yılında Mustafa Pehlivanoğlu tarafından hazırlanmıştır. 1994 yılında Konuk Evi Oteli olarak hizmete açılmış, 20 oda, 40 yatak ve 3 salona sahiptir. Yine, Konuk Evi'nin yer aldığı arsa içerisinde, arsanın 2/5 oranında bir bölümünde yer altı sarnıç yapısı bulunmaktadır. Sarnıç iki bölümden oluşmaktadır. Restorasyon sonrasında, arsanın otopark ve kömürlük deposu olarak kullanılan kısımları moloz duvarları düzgün taş tuğla duvarlar ile yenilenmiştir.[420]

[419] Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, Ana.1, s.45
[420] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** Sanatta Yeterlilik Tezi, s.168

Çelik Gülersoy, Konuk Evi'nin zemin katına koymak istediği tarihi eserlerin yüksekliğinden dolayı, proje tasarlanırken giriş katının yüksekliğinin fazla olmasını istemiştir. Konuk Evi'nin giriş katına, giriş holünde Abdülmecit özgün portresi ve Erenköy Reşat Paşa Konağı'ndan alınan 2 büyük boy aynası ile Serasker Sarayı'ndan çıkma, nadir bulunan bir Baccarat[421] avizesi bulunmaktadır. Üst katın odaları ise 19. yüzyıl konağı üslubundadır. Gelen konuklara oda anahtarları ile birlikte Konuk Evi'nin de anahtarı verilmektedir. Böylece gelen kişilerin kendilerini evinde gibi hissetmesi amaçlanmıştır.[422]

TURİNG Yönetim Kurulu'nun 2014 yılında aldığı karar ile Soğukçeşme Sokağı'ndaki tüm Ayasofya Pansiyonları'nın restorasyon çalışmaları, işletme ihalelerini kazanan firmalar tarafından yapılacaktır.[423] Bu karar doğrultusunda 2015 yılında, Dorak Holding'e kiralanan Soğukçeşme Sokağı'ndaki Ayasofya Pansiyonları'nın işletmesi, Dorak Holding'in bünyesinde, Hilton Curio markası altında yapılmaktadır.[424]

Konuk Evi Oteli'nin son dönem restorasyon çalışmaları, TURİNG taraınfan ancak ihalesini alan firma aracılığıyla, TURİNG'e maddi olarak bağlı olmadan yapılmıştır. Çalışmalar, 2015 yılında başlayıp 2020 yılında, 16 Milyon Euro'ya tamamlanmıştır.[425] Konuk Evi Otel, son dönemde yapılan onarımları ile yenilenmiş, bahçesinde otele hizmet veren yatak odalarının bulunduğu iki katlı yeni bir pansiyon yapılmış ve Soğukçeşme Sokağı'na cephesi olan, Konuk Evi Oteli bahçesindeki 52 ada 27, 27, 26, 25, 23 ve 12 parselleri de bünyesine katarak yeni konaklama birimleri oluşturmuştur.

[421] 1764 yılında kurulan Fransız Kristal Cam Fabrikası
[422] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** Sanatta Yeterlilik Tezi, s.168
[423] Tülay Taşdemir, **Konuk Evi Yenilendi,** sy.406, s.8
[424] Tülay Taşdemir, **Soğukçeşme Sokağı Yenilendi,** sy.407, s.4-14
[425] **a.g.e.,** sy.406, s.10

Görsel 4. 180: Konuk Evine komşu binanın yerindeki eski asıl ahşap konak.[426]

Görsel 4. 181: Restorasyon sonrası Konuk Evi, 2007 (Yüksel, 2007)

[426] İlknur Yüksel, **a.g.e., s.168**

Görsel 4. 182: Özgün hali ahşap olan konağın, betonarme olarak yapılması ve iki kat daha yükseltilmesi, 1970'ler [427]

Görsel 4. 183: Özgün hali ahşap olan konağın, betonarme olarak yapılması ve iki kat daha yükseltilmesi [428]

[427] Turing İstanbul, **Bir Kolyenin İncileri,** s.5
[428] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.55

Görsel 4. 184: Sol tarafta kalan siyah bina Konuk Evi Oteli ve parsel içindeki üst teras otopark, alt terasta kömür deposu bulunmaktadır, 1980'ler [429]

Görsel 4. 185: Konuk Evi Oteli parseli içinde yer alan üst teras, kafeterya birimi olarak kullanılmaktadır (Azaklı, 2021)

[429] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı, s.53**

Görsel 4. 186: Konuk Evi Oteli'nin parselinde yer alan sarnıç yapısının girişinin bulunduğu alt teras, kömür deposu ve üst teras ise otopark olarak kullanılmaktadır, 1986 [430]

Görsel 4. 187: Konuk Evi Oteli'nin parselinde yer alan sarnıç yapısının girişinin bulunduğu alt teras, sauna, masaj birimlerinin olarak kullanılmaktadır (Azaklı, 2021)

[430] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı, s.53**

4.16.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 850 $m^{2'}$dir. Yapı, 2 bodrum, zemin, 2 normal kat, 1 çatı olmak üzere toplam 6 katlıdır. Yapı yüksekliği 14.70 m'dir. [431]

Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak dörtgen formunda inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 4 m, 1. ve 2. normal kat yükseklikleri 3.30 m, çatı katı yüksekliği ise 4.10 m'dir. İki adet bodrum kata sahiptir. 2. bodrum katında ısıtma merkezi birimleri ile sığınak bölümü bulunmaktadır. Bina içersinde bu kata inen merdivenin dışında, servis giriş çıkışlarının yapıldığı ikinci bir merdiven ile yapıya dışardan girilebilmektedir. 1. bodrum katında, kadın-erkek tuvalet birimleri ile dört farklı birime ait oda bulunmaktadır. Odalardan birininin kuzeydoğu cephesinde çıkışı bulunmaktadır. Zemin kat planında, binaya giriş güneybatı cephesinden 9 basamaklı merdiven ile sağlanmaktadır. Giriş kısmından karşısında genişçe bir koridor ve koridorun sonunda resepsiyon birimi ve resepsiyon biriminin arkasında dışarıya açlıan kapı ile solunda danışma-lobi gibi işlemlerin yer aldığı idari bir bölüm bulunmaktadır. Yine girişin hemen sağında cephe boyunca uzanan bir oturma salonu ile solunda mini bir oturma alanı ve ilerisinde merdiven bulunmaktadır. Merdiven kovası zemin kattan çatı katına kadar cephede cumba görünümünde çıkma yapmaktadır. 1. ve 2. normal kat planlarında, biri suit olmak üzere 5 yatak odası bulunmaktadır. Suit odadan, giriş katın üzerine gelen, iki adet kolonun taşıdığı bir balkona çıkılmaktadır. Bu balkon çatı katına kadar devam etmektedir. Merdiven kovasının yer aldığı cumba aksınının karşısında, kuzeydoğu cephesinde de benzer bir cumba ve cumba içersinde ıslak hacimler yer almaktadır. Çatı katı planında ise bina çatı arasınının kullanılabileceği şekilde düzenlenmiştir. Burada plan dört kola sahip, biri suit, olmak üzere 2 odadan oluşmaktadır. Suit odadan güneybatı cephesinde yer alan balkona çıkılmaktadır.

Yapınnın cephelerinde, dikdörtgen formda, söveli ve ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Pencere ölçüleri genelde 90/180 cm ölçülerindedir. Güneybatı cephesinde, zemin katta soldan sağa doğru sırasıyla 90/180 ölçülerinde 3 adet pencere,

[431] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, restorasyon projesi

130/250 cm ölçülerinde giriş kapısı ve 90/180 ölçülerinde 3 adet pencere daha bulunmakatdır. 1. ve 2. katlarda giriş kapısı ve yanında yer alan iki pencerenin hizasında çatı katına kadar uzanan 2 adet kolunun taşıdığı balkon çıkması yer almaktadır. Kolonlar ile balkon döşemesinin birbirine bağlandığı noktada, işlevsel yönünden ziyade dekoratif amaçlı kullanılan delikli işlemelere sahip payandalar yer almaktadır. Payandalarda görülen işlemeler balkon korkulukalarında da görülmektedir. Çatı katında ise balkon hattının devamı bulunurken yanlarda kalan kısımların çatısı görülmektedir.

Güneybatı cephesinde, bodruma ait pencereler, girişe çıkan 8 basamaklı merdiven ve yangın merdiveni görülmektedir. Zemin katta sırasıyla, 90/180 cm ölçülerinde 2, 60/180 cm ölçülerinde 1, 130/250 cm ölçülerinde kapı, 60/180 cm ölçülerinde 1 ve 90/180 cm ölçülerinde 2 adet pencere elemanları bulunmaktadır. 1. ve 2. katlarda benzer akslar üzerinde 90/180 cm ölçülerinde toplam 6 pencere bulunmaktadır. Çatı katında ise cephe hattının ortasında kalan 2 pencerenin devamı bu katta da görülmektedir. Yan cephelerde yer alan cumbalar burada da görülmektededir. Cumbalara ait payandaların eğrisel formda olduğu görülmektedir.

Kuzeybatı cephesinde, bina 2. bodrum katına kadar görülmektedir. 2. Bodrum katında dışarıya açılan 1 kapı, 1.bodrum katında ise 1 kapı ve 6 pencere, zemin katta 7 adet 90/180 cm ölçülerinde pencere yer almaktadır. 2. ve 3. katlarda çatı katına kadar uzanan cumba bulunmaktadır. Cumba yüzeyinde 90/180 cm ölçülerinde 2 adet, cumba harici yüzeylerde ise zemin katta yer alan pencereler devam etmekte olup toplamda 8 adet pencere bulunmaktadır. Çatı katında cumba hattının devamı görülmekte ve cumba üzerinde 90/180 cm ölçülerinde 1 adet pencere yer almaktadır. Kuzeydoğu cephesinde zemin, 2. ve 3. katlar aynı cephe özelliklerine sahiptir. Her katta 90/180 cm ölçülerinde 6 adet pencere ve yangın merdivenine açılan kapı bulunmaktadır.

Görsel 4. 188: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 189: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli[432]

[432] Tülay Taşdemir, Konuk Evi Yenilendi, sy.406, s.7

Görsel 4. 190: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 191: Konuk Evi Oteli, solda bar, sağda oturma alanı(Azaklı, 2021)

Görsel 4. 192: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli bahçesi, (Azaklı, 2021)

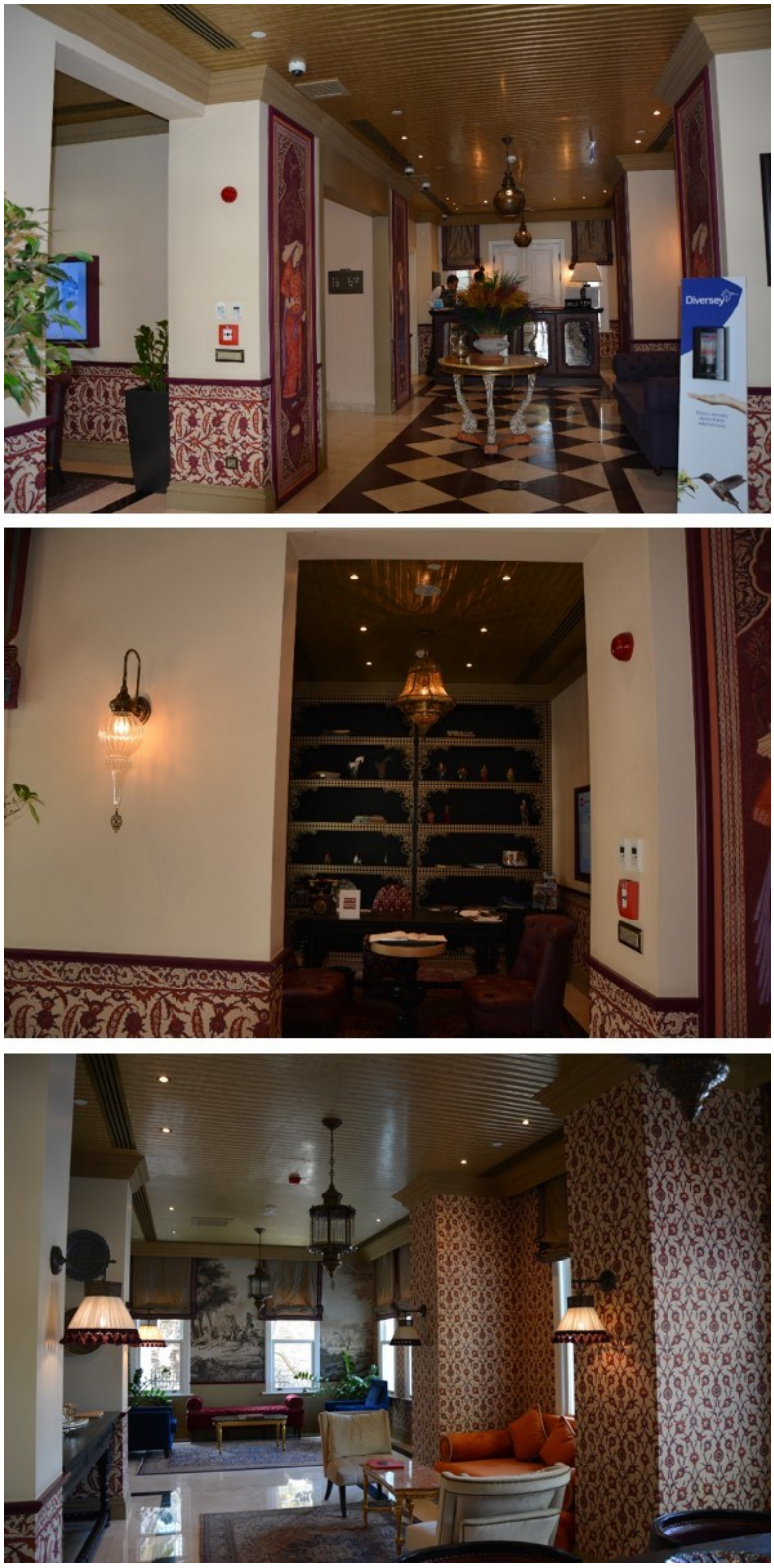

Görsel 4. 193: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli bahçesinde 2015 restorasyonları sonrası inşa edilen 2 katlı pansiyon birimi, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 194: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli girişi ve bahçesi, (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 195: 52 Ada 16 parselde yer alan Konuk Evi Oteli iç mekânı (Azaklı, 2021)

4.16.3. Değerlendirme

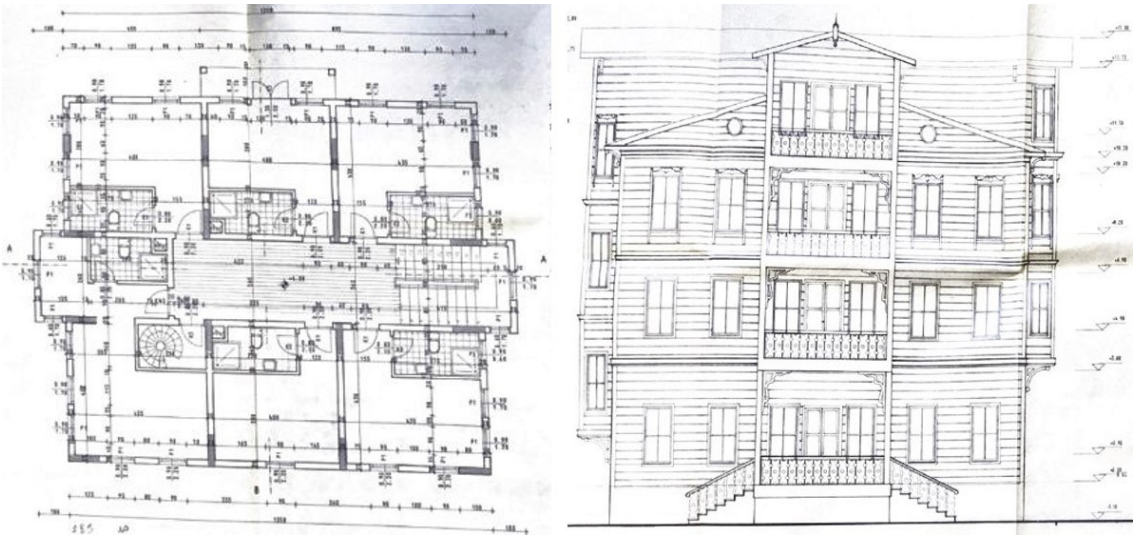
Soğukçeşme Sokağı'nda bulunan ve özgün dokusunda ahşap bir konak olan yapının 1980'li yıllarda aldığı betonarme, üslupsuz binanın yıkılarak yerine eski fotoğraflarındaki cephe durumuna benzer şekilde yeniden yapılması, ancak gerek özgün plan kurgusundan gerekse özgün malzemesinden farklı betonarme olarak inşa edilip üzerinin ahşap kaplanması, korumacılık yaklaşımları açısından, tam anlamıyla bir korumanın yapılmadığını göstermektedir. (Görsel 4.181, Görsel 4.182)

Proje yapımında, özgün cephesine uygun yapılacağının belirlediği şartlara rağmen Çelik Gülersoy'un, yapının zemin katına koymak istediği tarihi eserlerin yüksekliğinden dolayı, proje tasarlanırken giriş katının yüksekliğinin fazla yapılmasını istemesi ve bunun da onaylanarak uygulanması, konağın korunma durumunun kişisel istekler çerçevesinde değiştirilebildiği ve aslında "korunmadığı" yorumunu beraberinde getirmektedir.

Yapıya ait rölöve ve restorasyon projeleri incelendiğinde; 1994 yılı restorasyonları sırasında, yapının mekanlarında düzenlemelerin yapıldığı ve 1988 yılına ait restorasyon projesinde gösterilen ıslak hacim yerlerinin değiştirildiği görülmektedir. (Görsel 4.197, Görsel 4.198) Bu değişikliklere göre, ıslak hacimlerin bir bölümü, cumba üzerine taşınmıştır. Geleneksel konut mimarisinde, cumbalara ıslak hacimlerin yerleştirilmesi pek yaygın ve doğru olmayan bir yaklaşımdır. Cephelerde ise, giriş cephesinde iki kollu merdivenler tek ve giriş kapısının karşısında olacak şekilde değiştirilmiştir. Cumba yanlarında bulunan dört bölmeli giyotin pencereler, iki bölmeli olarak yenilenmiştir. 2009 renovasyon projesine göre basit onarımların yapılarak fiziksel değişikliklerin yapılmadığı görülmüştür. (Görsel 4.199)

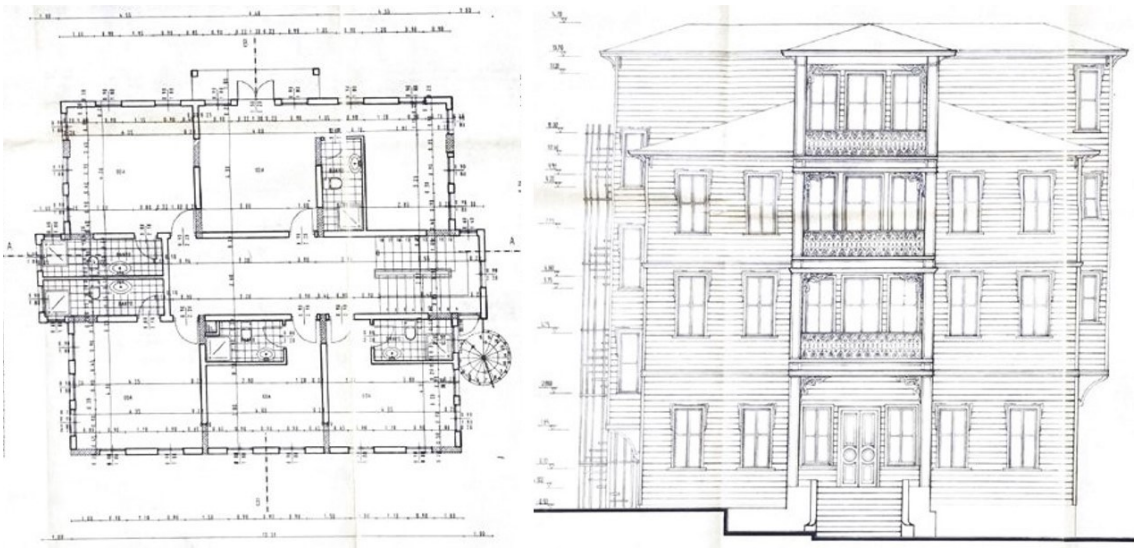
Konuk Evi Oteli, en kapsamlı restorasyon çalışmalarını 2015-2020 yılları arasında geçirmiştir. Geneli itibariyle tüm yapıda yenilikler yapıldığı gibi, otelin bahçesinde bulunan diğer yapılarında yeniden otel olarak yapılmasıyla oldukça geniş bir alana yayılmıştır. Bahçe içerisinde, daha önce bulunmayan yeni iki katlı bir pansiyon biri daha eklenmiştir. Tescilli yapıların arasına yeni yapılan binanın durumu, yapılabilirliği ise turistik faaliyetlerin ve rant gelirlerinin ne derece etkili olduğunun göstergesidir denilebilir.

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1988 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 196: Görsel 1 : 52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1988,[433]

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1994 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;

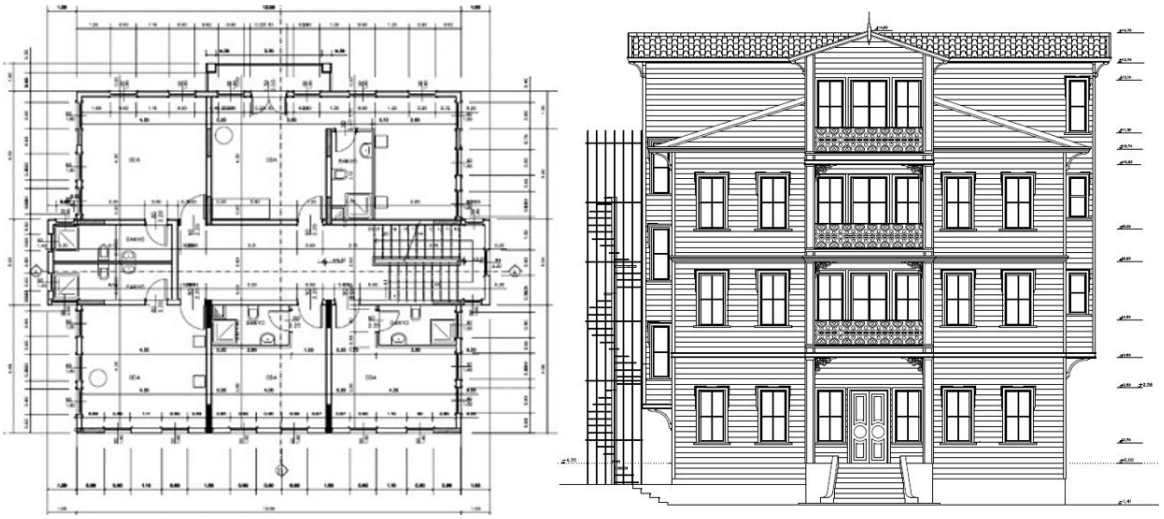

Görsel 4. 197: 52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 1990[434]

[433]Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu, Zekiye Yücel

[434]Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu, Aynur Göktaş

Yapının MP tasarım tarafından çizilen 2009'daki Konuk Evi renovasyon projesi aşağıdaki gibidir;[435]

Görsel 4. 198: 52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin renovasyon projesinde normal kat planı ve cephesi görünümü, 2009

[435] MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

4.17. 52 Ada 14 Parsel (Konuk Evi Sarnıcı)

Görsel 4. 199: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 14 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.17.1. Tarihsel Gelişimi

Konuk Evi Sarnıcı'nın, yapım tarihinin Erken Bizans Dönemine olduğu düşünülmektedir. Konuk Evi'nin yer aldığı arsa içerisinde, arsanın 2/5 oranında bir bölümünde yer almaktadır.[436] Sarnıç, 12.06.1976 tarihinde Koruma Kurulu tarafından tescil edilmiştir. (Ek-5) 1980'li yıllarda Konuk Evi Oteli'nin yer aldığı arasa üzerinde otopark ve kömür deposu olarak kullanılmaktaydı. TURİNG kurumu tarafından Konuk Evi Oteli'nin yıkılıp yeniden yapılması sürecinde 1994 yılında onarılarak yeniden işlevlendirilmiştir. İlk yenileme sonrasında personel yemek hanesi ve depo işlevleri verilen yapı, günümüzde Konuk Evi Oteli'ne hizmet veren spa, masaj, sauna ve özel havuz birimleri olarak kullanılmaktadır. Sarnıç iki bölümden oluşmaktadır. İlki bahçeden girilen ve diğeri onun altında kalan kısımdır. Altuğ, iki katlı olan yapının, sonradan sarnıca dönüştürülmüş bir alt yapı izlenimi verdiğini belirtmektedir.[437]

[436] İlknur Yüksel, **Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde),** Sanatta Yeterlilik Tezi, s.168

[437] Kerim Altuğ, **İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı,** Doktora Tezi, s.200

Görsel 4. 200: Konuk Evi Oteli sarnıcın giriş cephesi, (Altuğ, 2011)[438]

Görsel 4. 201: Konuk Evi Oteli sarnıcı, (Altuğ, 2011)[439]

[438] Kerim Altuğ, **İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı,** Doktora Tezi, s.201
[439] Kerim Altuğ, **a.g.e,** Doktora Tezi, s.201

Görsel 4. 202: Konuk Evi Sarnıcı girişi (Azaklı, 2021)

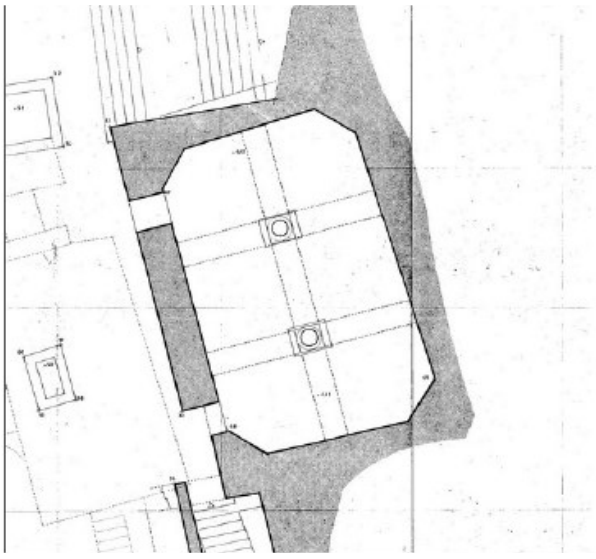

Görsel 4. 203: Konuk Evi Sarnıcı bodrum katı havuz bölümü (Azaklı, 2021)

4.17.2. Mevcut Mimari Özellikleri

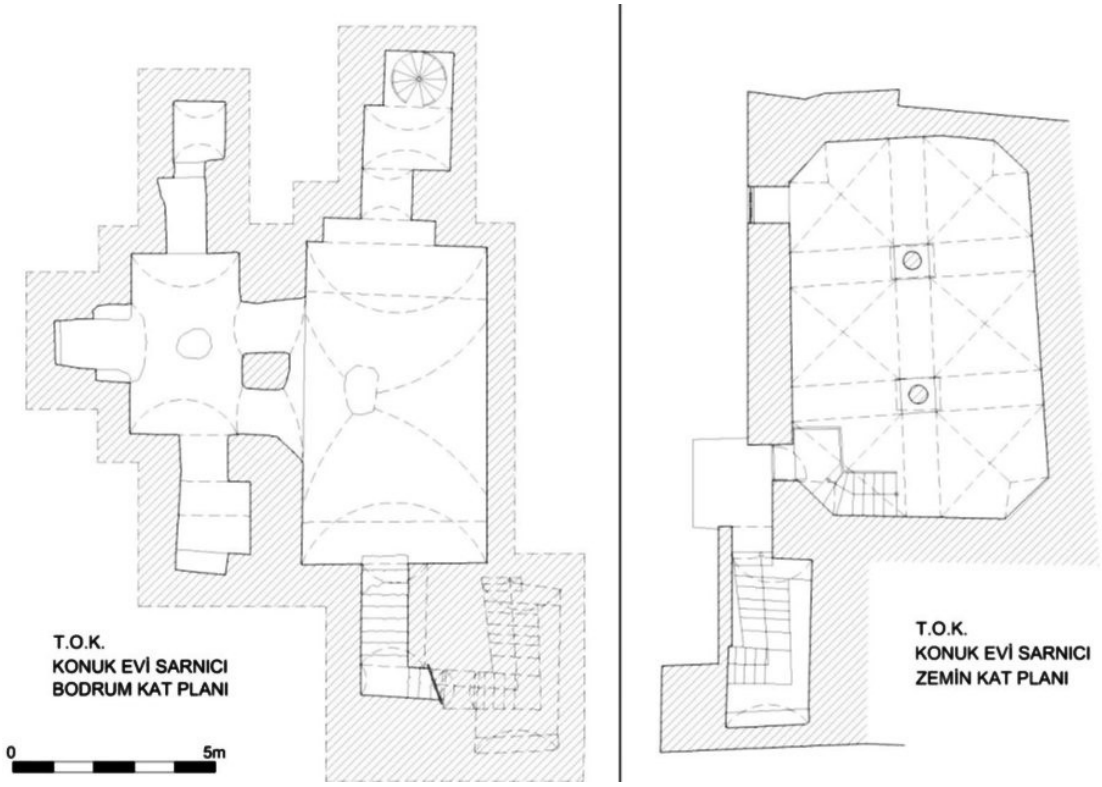
Sarnıç, 5x10 metre boyutlarındadır. Girişi Kuzeybatı duvarındadır. Ana giriş kısmı önüne cam ara koridor eklenerek bahçeden direk giriş ayrılmıştır. Bu bölüm bekleme alanı olarak kullanılmaktadır. Giriş kısmında, batıya doğru uzanan bir kanal ve kuzeyinde ise bir boşaltma kanalı yer almaktadır. Alt kata inen ahşap bir merdiveni bulunmaktadır. Dikdörtgen kaideli korint başlıklı 2 adet sütunun taşıdığı yapının yüksekliği yaklaşık 2.40 metredir. Sütun yükseklikleri ise, başlık ve kaide kısımları haricinde 1.50 m'dir. Altuğ, devşirme olduğunu düşündüğü sütun başlıklarının 5. yüzyıl özelliği sergilediğini belirtmektedir. Sütunlar arasındaki mesafe 2.50 metre, yaklaşık su kapasitesi ise 125 m³'tür.[440] Sarnıcın üst örtüsü çapraz tonozla örtülmüş ve duvar köşeleri yuvarlatılmıştır.

Yapının altında, bahçe zemininden 4,5 m derinlikte, ayazma olduğu tahmin edilen iki bölümlü, ikinci bir alt yapı daha yer almaktadır. İki bölüm de beşik tonozla örtülüdür. Üst örtüsünde bulundan üç adet baca ile ışık alabilmektedir. Duvar örgüsü tuğla, bazı duvarların altında ise iri kesme taş blokları bulunmaktadır. Bu bölüme, Türk döneminde eklenen 26 basamaklı bir merdiven ile inilmektedir. [441] Altta yer alan kısımda, otele hizmet veren spa, sauna, masaj ve özel havuz bulunmaktadır.

Görsel 4. 204: Konuk Evi Oteli altındaki sarnıcın planları, (Altuğ, 2013)[442]

[440] İlknur Yüksel, **a.g.e,** s.156
[441] Kerim Altuğ, **İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı,** Doktora Tezi, s.200
[442] Kerim Altuğ, **a.g.e,** Doktora Tezi, s.201

Görsel 4. 205: Konuk Evi Oteli altındaki sarnıcın planları, (Güngör, 2017)[443]

Görsel 4. 206: Konuk Evi Sarnıcı girişi bekleme alanı (Azaklı, 2021)

[443] Selim Sani Güngör, **Tarihi Yarımada'daki Roma ve Bizans Dönemi Sarnıçları,** (makale). s.53

Görsel 4. 207: Konuk Evi Sarnıcı masaj bölümü (Azaklı, 2021)

Görsel 4. 208: Konuk Evi Sarnıcı'nda yer alan baca detayı (Azaklı, 2021)

4.17.3. Değerlendirme

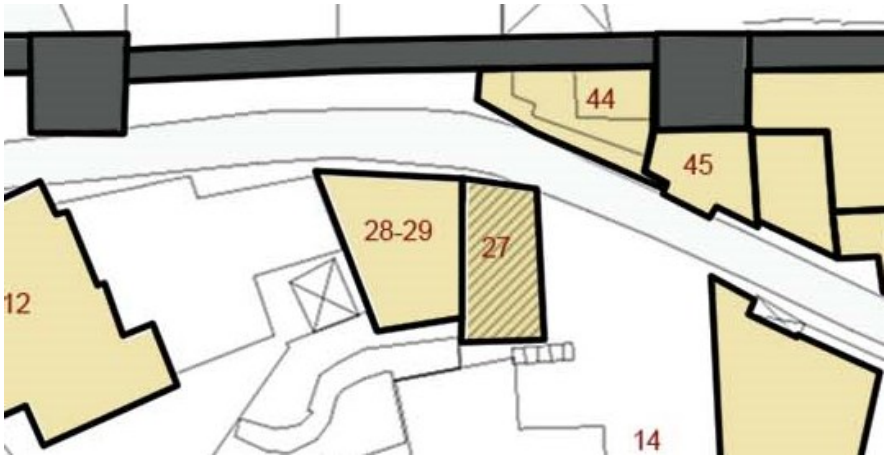
Günümüzde Konuk Evi Oteli'ne hizmet veren sarnıç yapısının, yenileme çalışmaları öncesindeki otopark ve kömür deposu kullanımından sıyrılarak yeni işlevle hizmete açılması, restorasyon çalışmaları kapsamında yeniden işlevlendirmeler adına güzel bir örnek oluşturmaktadır. İlk yenilemeler sonrasında personel yemekhanesi, depo gibi işlevler ile kullanılan yapının günümüzde farklı işlevler ile yenilendiği görülmektedir. 2011 yılına ait görselde sarnıcın yemekhane bölümü görülmektedir. (Görsel 4.202). Günümüzde ise bu kısım Konuk Evi Oteli'ne hizmet veren sauna, masaj, spa, havuz gibi birimler donatılmıştır. (Görsel 4.204)

Günümüzdeki işlevlendirme öncesinde sarnıç yapısına bahçe üzerinden iki kapı ile girilebilmekte iken, yenileme sonrasında bu bölüm cam bir bölme ile bahçeden ayrılarak bekleme alanı oluşturulmuştur. (Görsel 4.207, Görsel 4.205). Amaç, sauna ve masaj gibi özel bölümlere geçişte bir bekleme koridoru görevi görmesidir. Ancak cam bölme ile kapatılan bölüm sarnıç yapısının dışarıdan algılanmasını engellemektedir.

Masaj, sauna gibi işlevlerin verildiği birimlerin mekânın kendi girintileri içerisine yerleştirildiği kısımlar, mekâna uyum sağlayıp mekan algısını engellemez iken, özel bölümlerin oluşturulması adına mekanı bölen unsurlar bu duruma ters düşmektedir. Havuz olarak hizmet veren kısımda, mekânda yer alan sütunların etrafı çevrilerek, neredeyse sütun başlığına gelecek şekilde su ile doldurulduğu görülmektedir. Bu durum mekânın algılanmasını zorlaştırmakta ve doğru bir uygulama olarak değerlendirilmemektedir.

Genel itibariyle, ilk yapıldığı dönemde temizlenerek kullanıma açılması iyi bir örnek iken, günümüzdeki işlevinde aldığı ekler ile yapının özgün dokusunu kaybettiği ve mekânın algılanmasının zorlaştığı görülmektedir.

4.18. 52 Ada 27 Parsel (Hürrem Sultan Pansiyon)

Görsel 4. 209: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 27 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.18.1. Tarihsel Gelişimi

Yapının ilk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi olmamakla beraber, eski fotoğraflarda görüldüğü üzere özgün dokusunda sokaktaki diğer evler gibi ahşap karkas olarak inşa edilmiş ancak ilerleyen dönemlerde yıkılıp betonarme olarak yeniden yapılmıştır. GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[444] GEEAYK'nın 12.06.1976 gün 9176 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.(Ek-5)[445]

Gülersoy, girişi Soğukçeşme Sokağı üzerinde olan, ama bina kütlesi olarak Konuk Evi'nin bahçesinde yer alan betonarme yapı için, kurumca sahibi olan Halk bankasından fahiş fiyata satın alındığını belirtmektedir.[446] Bina, 1988 yılında TURİNG kurumu tarafından yıkılıp yeniden yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir.

[444] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[445] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli GEEAYK Kararı
[446] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı**, c.7, s.26-27

Görsel 4. 210: 2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı, 26.11.1945 (IV Numaralı Kurul)

Görsel 4. 211: 52 Ada 27 parselde bulunan ahşap konut, 1967, Salt Araştırma, Ali Saim Ülgen Arşivi, (Url-32)

Görsel 4. 212: 52 Ada 27 parselde bulunan betonarme bina, 1988 yılı öncesi [447]

[447] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.53

Görsel 4. 213: 52 Ada 27 parsellerde bulunan yapının restorasyon öncesi durumu, 23.07.2014[448]

Görsel 4. 214: 52 Ada 27 parselde bulunan Hürrem Sultan Pansiyon, güneydoğu cephesi, 2016[449]

[448] https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/ , Erişim Tarihi: 01.01.2022
[449] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 215: 52 Ada 27 parselde bulunan Hürrem Sultan Pansiyon, güneybatı (sokak) cephesi (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 216: 52 Ada 27 parselde bulunan Hürrem Sultan Pansiyon, güneydoğucephesi (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 217: Konuk Evi Oteli bahçesinden 52 Ada 27 parselde bulunan Hürrem Sultan Pansiyon, (Azaklı, 2021)

4.18.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 66.50 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin, 3 normal kat olmak üzere toplam 5 katlıdır. Sokak cephesinin zemin katı ticari, üst katları otel olarak kullanılmaktadır.

Yapı, Konuk Evi Oteli bahçesi içerisinde ve Soğukçeşme Sokağı'nda, 28-29 parsedeki yapı ile bitişik nizamdadır. Kırma çatılı, betonarme karkas üzeri ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Güneybatı cephesinde, zemin katta ticari iş yeri bulunmaktadır. Bu bölüme Soğukçeşme Sokağı'ndan 8 basamak çıkıldıktan sonra iç bölümde kalan kapıdan ulaşılmakta ve kapının solunda dikdötgen geniş ve kapı ile aynı yükseklikte pencere bulunmaktadır. Giriş kısımlarının üzerine tente konulmuştur. 1. ve 3. normal katlarda, zemin kattaki pencerenin hizasında, aynı ölçülerde ve kapının üzerinde kalan ıslak hacim pencereleri bulunmaktadır.

Güneydoğu, kuzeydoğu ve kuzeybatı cepheleri Konuk Evi Oteli'nin bahçesi içerisinde kalmaktadır. Otel girişi, güneydoğu cephesi üzerinde 1. normal kattan yapılmaktadır. 2. ve 3. katlarda çıkma ve çıkma altında giriş kapısını içeri alan bir yarı açık alan bulunmaktadır. Bu hat dışardan bakıldığında cephe boyu düşey doğrultda devam etmektedir. Normal katlar birbiri ile aynı plan şemasına sahiptir ve bu katlarda

yatak odaları bulunmaktadır. Güneydoğu cephesinin 1. normal katında sırasıyla 3 adet kare, dört bölmeli, küçük pencereler ile giriş kapısına yönlendiren açık alan bulunmaktadır. 2. ve 3. katlarda iki adet dörtgen yatay ara kayıtlı, basık pencereler bulunmaktadır.

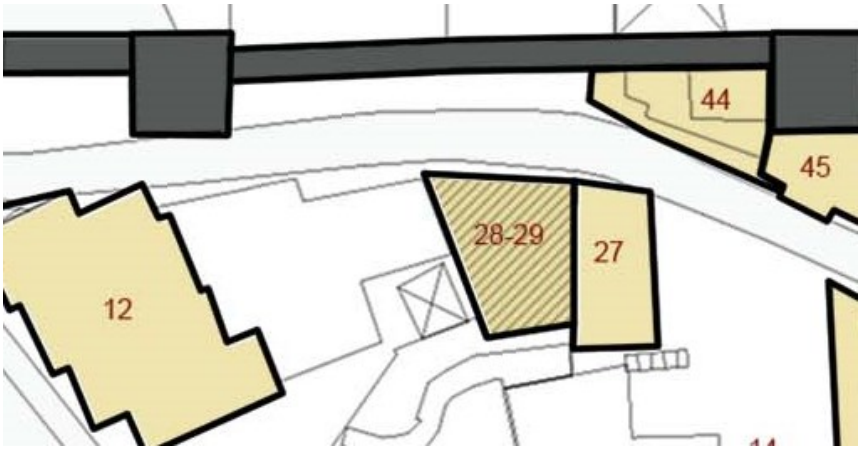
Kuzeybatı cephesinde, zemin kat yer altında kalmakta,1. Kat ise sağır duvarlıdır. 2. ve 3. katlarda birbirinden farklı ölçülerde, dörtgen 3 adet pencere bulunmaktadır. Soğukçeşme Sokağı'ndaki Aysofya Pansiyonları'nın genelinde olduğu gibi, cephe kenarlarında beyaz ince ahşap kaplama elemanları bulunmaktadır. Pencere çevreleri de kenar kaplamaları gibi beyaz sövelidir.

4.18.3. Değerlendirme

Geçmiş dönem fotoğraflarına bakıldığında, 1945 ve 1967 tarihli fotoğraflarda yapının beşik çatılı ahşap ve 28 parseldeki yapı ile bitişik nizamda olduğu görülmektedir.(Görsel 4.211, Görsel 4.212) 1988 tarihli fotoğrafta ise, yıkılıp niteliksiz üslupta betonarme olarak yeniden inşa edildiği görülmektedir.(Görsel 4.213)

1988 yılında TURİNG kurumu tarafından yıkılıp otel olarak yeniden yapılmıştır. Cephesel üslubu sokakta bulunan diğer Ayasofya Pansiyonları'ndan farklı olarak yapılmıştır. Yapı pencereleri, geleneksel dikdörtgen formlu pencerelerde olduğu gibi düşey doğrultuda yüksek değil, yatayda ise geniştir. (Görsel 4.216)Bu haliyle oldukça basık bir görünüm sergilemektedir. Buna neden olarak, genel sokak dokusundaki yüksekliğin korunmaya çalışılması ancak otele hizmet edecek mekanlarında azalmaması için kat yüksekliklerinin düşük tutulup, çok katlı olarak yapılmasının amaçlandığı düşünülmektedir. Tarihi sokak üzerine oldukça titizlikle çalışıldığının vurgusunun yapıldığı restorasyon çalışmalarında, tescilli bir yapının bu şekilde yapılmasının son derece yanlış olduğu düşünülmektedir. Korunma yaklaşımı ile yapılacak onarımlar, ticari kar odaklarının gerisinde kalmıştır.

4.19. 52 Ada 28-29 Parseller (Nergis Pansiyon)

Görsel 4. 218: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 28-29 parselleri konumu (Azaklı, 2021)

4.19.1. Tarihsel Gelişimi

Yapının ilk yapıldığı tarihe dair net bir bilgi olmamakla beraber, eski fotoğraflarda görüldüğü üzere özgün dokusunda sokaktaki diğer evler gibi ahşap karkas olarak inşa edilmiştir. Zamanla tahrip olup yaşanamayacak duruma gelmiştir İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.07.1995 tarih ve 6848 sayılı karan ile belirlenen, 04.06.2001 tarih ve 12869 sayılı kararı ile yeniden tanımlanarak ilan edilen Kentsel Arkeolojik Sit Alanında ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilen İstanbul Sultanahmet Meydanı Turizm Merkezi (R.G. 06.09.1982 tarih ve 17804 sayı) sınırlan içinde kalan, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.01.2005 tarih ve 405 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.(Ek-21)[450]

Bina, 2015 yılında TURİNG kurumu tarafından 28-29 parsellerdeki yapıların yıkılması ile yapılmıştır. Yapıldığı dönemde konut işlevi gören yapı, günümüzde butik otel- pansiyon olarak yeniden işlevlendirilmişitir.

[450] Sit Alanları Daire Başkanlığı, 26.01.2005 tarihli İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı

Görsel 4. 219: 52 Ada 28-29 parsellerde yer alan ahşap konutlar, t.y. (IV Numaralı Kurul)

Görsel 4. 220: 52 Ada 28-29 parselde bulunan Nergis Pansiyon, güneybatı (sokak) cephesi, 2016[451]

[451] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 221: 52 Ada 28-29 parsellerde bulunan yapıların güneydoğu cephesi, 1980'ler[452]

Görsel 4. 222: 52 Ada 27-28 parselde bulunan Nergis Pansiyon, güneydoğu cephesi (Azaklı, 2022)

[452] Çelik Gülersoy, **Soğukçeşme Sokağı,** s.53

Görsel 4. 223: 52 Ada 28-29 parsellerde yer alan ahşap konutların güneybatı(sokak) cephesi, t.y.[453]

Görsel 4. 224: 52 Ada 28-29 parsellerde yer alan ahşap konutların güneybatı(sokak) cephesi, t.y.[454]

[453] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[454] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 225: 52 Ada 28-29 parsellerde bulunan yapının restorasyon öncesi metruk durumu, 23.07.2014 (Url-50)[455]

Görsel 4. 226: 52 Ada 28-29 parsellerde bulunan yapının restorasyon öncesi metruk durumu, 23.07.2014 (Url-50)

[455] https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/ , Erişim Tarihi: 01.01.2022

Görsel 4. 227: 52 Ada 27-28 parselde bulunan Nergis Pansiyon, güneydbatı (sokak) cephesi (Azaklı, 2022)

4.19.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun toplam yüz ölçümü 126 $m^{2'}$dir. Yapı, bodrum, zemin üzeri 3 normal kat olmak üzere toplam 5 katlıdır. Sokak cephesinin zemin katı ticari, üst katları otel olarak kullanılmaktadır.

Yapı, Konuk Evi Oteli bahçesi içerisinde ve Soğukçeşme Sokağı'nda, 27 parsedeki yapı ile bitişik nizamdadır. Kırma çatılı, betonarme karkas üzeri ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Güneybatı cephesinde, zemin katta ticari iş yeri bulunmaktadır. Bu bölüme Soğukçeşme Sokağı'ndan girilmektedir. Zemin katta cam ticari alana giriş cam kapılar üzerinden sağlanır, cam kapıların yanında cam vitrinler bulunmaktadır. Giriş kısımlarının üzerine tente konulmuş olup eğimli sokaktan yapıya girişin sağlanması için yapılan beton zeminin çevresine beyaz ferforje korkuluk yerleştirilmiştir. Zemin üzeri normal katlarda, ikili ve üçlü gruplar halinde toplam 5 adet dikdörtgen giyotin pencere bulunmaktadır.

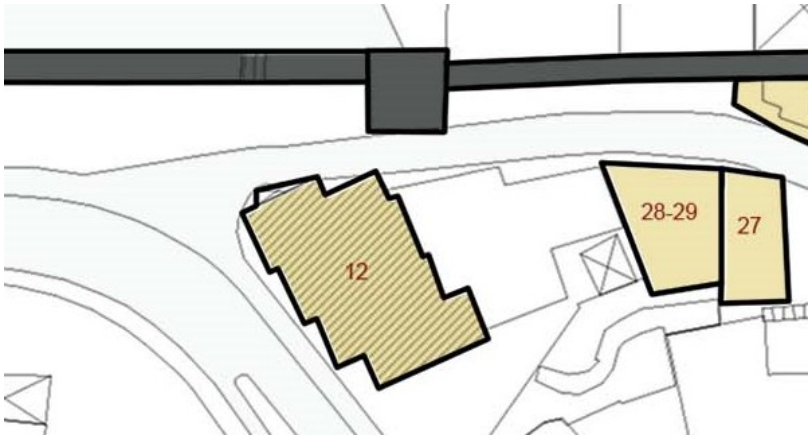
Güneydoğu ve kuzeydoğu cepheleri Konuk Evi Oteli'nin bahçesi içerisinde kalmaktadır. Kuzeybatı cephesi 27 parsel ile bitişik, kuzey doğu cephesi ise sağır yüzeylidir. Otel girişi, güneydoğu cephesi üzerinde 1. normal kattan yapılmaktadır. Katta soldan sağa doğru sırasıyla iki adet dikdörtgen yatay ara kayıtlı giyotin pencere ve otele girişin yapıldığı kapı bulunmaktadır. 2. ve 3. katlarda, 1. kattaki iki pencerenin devamı bulunmaktadır. Soğukçeşme Sokağı'ndaki Aysofya Pansiyonları'nın genelinde olduğu gibi, cephe kenarlarında beyaz ince ahşap kaplama elemanları bulunmaktadır. Pencere çevreleri de kenar kaplamaları gibi beyaz sövelidir.

4.19.3. Değerlendirme

1980'li yıllara ait fotoğrafa bakıldığında, 28-29 parsellerde bitişik nizamda, farklı yüksekliklerde iki ahşap hanenin olduğu görülmektedir. 28 parselde yer alan yapıya ait incelenen eski envanter fişlerine göre konut, bodrum, zemin ve 2 normal kattan oluşan toplam 4 katlı yapıdır. 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl geleneksel evlerinin mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Giriş cephesinde bulunan giyotin pencereleri ile 1. ve 2. katlar boyunca devam eden gönye çıkma, yapıya özgün mimari karakter kazandırmaktadır. 29 parselde yer alan konut ise, zemin üzeri tek kattan oluşan toplam iki katlı ahşap ve geleneksel ev karakterine sahiptir. Giriş kapısı güneybatı cephesinin solunda yer almaktadır. Genel kütle ve cephe oranlar ile ahşap ara dikmelerin cephe boyunca devam ettiği görülmekte ve tarihi doku ile uyumlu mimari karakter kazandırmaktadır. Yapıda kullanılan ahşap dikmeler, sokakta yenilenen diğer pansiyonlarda görülen, cephe kenarı ince beyaz kaplamalardaki görsel işlevin aksine taşıyıcılık işleviyle var olmaktadır.

2014 yılında, her iki parseldeki yapı da harap duruma gelmiştir. (Görsel 4.226) 2015 yılında yeniden yapım ile otel işlevi verilen yapı, gerek cephesel gerekse plan kurgusu açısından özgün dokusundan tamamen kopuk olarak inşa edilmiştir. (Görsel 4.221) Sokaktaki genel konut dokusunun 19. yüzyıl mimari üslubunda olduğu ve pek çoğunun bu üslup doğrultusunda yeniden yapılmasına karşılık, aynı kurum tarafından, aynı işlevlerde kullanılacak olan yapıların, sokağın genel dokusundan kopuk şekilde yapılmasının nedenini sorgulatmaktadır.

4.20. 52 Ada 12 Parsel (Hakkı Paşa Konağı / Açelya Pansiyon)

Görsel 4. 228: Soğukçeşme Sokağı vaziyet planında 52 Ada 16 parsel konumu (Azaklı, 2021)

4.20.1. Tarihsel Gelişimi

Sokak üzerinde sur duvarının karşısında, Alemdar Caddesi'ne cephesi olan yapı, 1846 yılında Yemen Valisi Masrafzade İbrahim Hakkı Paşa tarafından yaptırılmış ve Hakkı Paşa Konağı olarak bilinmektedir. [456] Yapının bahçesinde konağa hizmet veren bir konak hamamı bulunmaktadır. Hamama ait baca, hamamın bodrum katından zemin üzerine çıkmakta ve yaklaşık 12 m yüksekliğindedir. Hamamın sağır duvarı Soğukçeşme Sokağı'na cephe oluşturma ve hamama ait baca da bu duvar sağır duvar üzerinde yer almaktadır.(Görsel 4.239) Konak ve konak hamamı GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile, ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[457] 1970'li yıllarda betonarme görünüme sahip olan bina 1982 yıllında restore edilmiştir. 1984-2015 yılları arasında, alt katı dükkân üst katı ise İlhami Atalay Sanat Galerisi olarak kullanılmıştır. 2016 yılında ise TURİNG Kurumu tarafından yeniden yapılarak, alt katı dükkân birimleri üst katı ise, girişi Konuk Evi Oteli'nin bahçesi üzerinden yapılan otel birimi olarak işlevlendirilmiştir. [458]

[456] https://kulturenvanteri.com/harita/#18/41.010334/28.978861 , Erişim Tarihi: 18.12.2021
[457] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı
[458] İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 427 sayılı, 08.04.2016 tarihli inceleme belgesi

Görsel 4. 229: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden görünümü, 1970'ler [459]

Görsel 4. 230: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, 1970'ler [460]

[459] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[460] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 231: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden görünümü, 1970'ler [461]

Görsel 4. 232: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, 1970'ler [462]

[461] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[462] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 233: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden görünümü, 1980'ler [463]

Görsel 4. 234: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, 1980'ler [464]

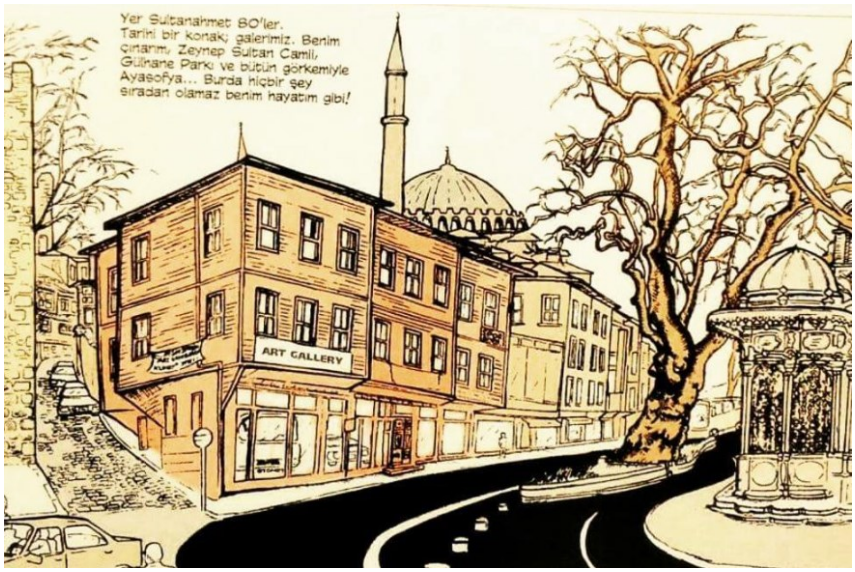
[463] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[464] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

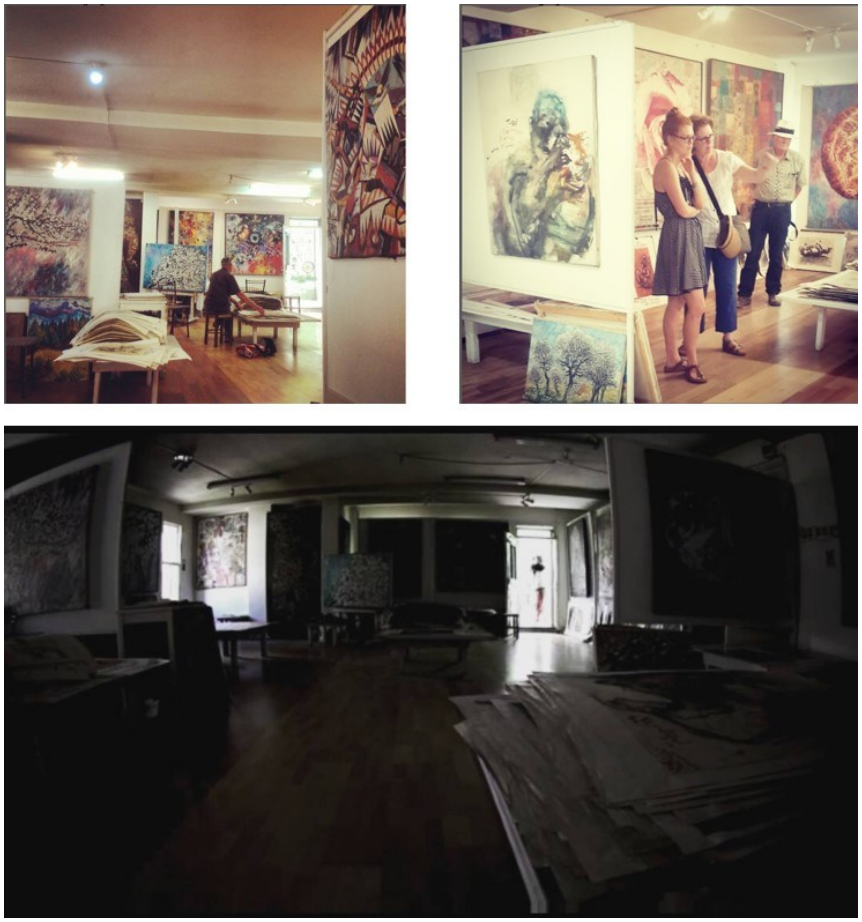
Görsel 4. 235: Soğukçeşme Sokağı Alemdar Caddesi girişi ve eski Hakkı Paşa Konağı, (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 236: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden görünümü, (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 237: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının Alemdar Caddesi'nden ve Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, Elif Nursad'ın ''Babam ve Ustam'' hikayesinden bir kare, (Nursad, 2015)

Görsel 4. 238: 52 Ada 12 parselde yer alan yapının İlhamı Atalay Sanat Galerisi olarak kullanıldığı dönemden iç mekân görünümleri, Elif Nursad, 2015 (Url-51) [465]

[465] https://www.instagram.com/p/3G8qyOySMd/ , Erişim Tarihi: 20.01.2022

Görsel 4. 239: 52 Ada 12 parseldeki Açelya Pansiyon'un kuzeybatı cephesinden görünümü, soldaki fotoğraf 1970'ler, sağdaki fotoğraf 1980'ler[466]

Görsel 4. 240: 52 Ada 12 parseldeki Açelya Pansiyon'un kuzeybatı cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 241: 52 Ada 12 parselde yer alan Konak Hamamı ve Açelya Pansiyon'un Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, 1970'ler[467]

[466] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[467] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 242: 52 Ada 12 parselde yer alan Konak Hamamı ve Açelya Pansiyon'un Soğukçeşme Sokağı'ndan görünümü, (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 243: 52 Ada 12 parseldeki Açelya Pansiyon'un kuzeybatı cephesinden otel odalarına giriş için inen merdiven ve teras zemini altında kalan odalara ait giriş kapısı ve hamamın olduğu avluda yer alan kafe-bar bölümünün, görünümü, (Azaklı, 2022)

4.20.2. Mevcut Mimari Özellikleri

Yapı grubu ve sınıfı 3 olan pansiyonun yüz ölçümü 475,50 $m^{2'}$dir. Bodrum, zemin ve 2 normal kat olmak üzere toplam 4 katlıdır. Yüksekliği 12.76 m'dir.

Bina, konumu ile Sur-i Sultani'nin karşısında, Alemdar caddesi ve Soğukçeşme Sokağı'nın birleştiği noktada bulunmaktadır. Kırma çatılı, betorname karkas üzerine ahşap kaplamalı olarak inşa edilmiştir. Zemin kat yüksekliği, 4.10 m, 1. kat yüksekliği 3.20 m, 2. kat yüksekliği 3.15 m'dir. Yapının bodrum katında kazan dairesi, soğuk depo birimleri, bulaşık bölümü, pişirme bölümü, personel odaları, WC birimleri, depolar, hazırlama bölümü ve iki adet merdiven holü bulunmaktadır.

Zemin katta, dükkan birimleri, depolar, WC bölümleri ve merdivenler bulunmaktadır. Dükkanlara giriş kuzeydoğu cephesinden (Alemdar Caddesi) sağlanmaktadır. Zemin katta, Soğukçeşme Sokağı'nda kalan güneybatı cephesi sağır duvarlıdır. Güneydoğu cephesi ise yan parselindeki yapı ile bitişik nizamdadır. Zemin

katın kuzeybatı cephesi de zemin altında kalmakta ve konak hamamının bodrum katına kadar uzanmaktadır. Mevcut durumu ile, hamamın bodrum katının planında özgün dokusunun bozulmasına sebep olmuştur. Hamamın bodrum katının olduğu kısımda, mekanik oda ve depo birimi bulunmakta, hamama ait bacanın ocak kısmı dolgu alanında kalmaktadır. Kuzeybatı cephesininde zemin kat üzerinde bahçe terası bulunmaktadır. Pansiyona giriş bu cephe hattı üzerinden sağlanmaktadır. 1. ve 2. normal katlar plan şeması olarak aynı özellikte ve özel küvetli banyoları olan 4 yatak odası bulunmaktadır.

Güneybatı ve kuzeydoğu cephelerinde (Soğukçeşme Sokak ve Alemdar Caddesi) cumbalar mevcuttur. Günebatı cephesinde (Soğukçeşme Sokak) soldan sağa doğru, sağ kısımda cumba bulunmaktadır. Cumba üzerinde 103 cm yüksekliğinde dikdörtgen yatay ara kayıtlı, 2 adet giyotin pencere vardır. Kuzeydoğu cephesinde ise (Alemdar Caddesi), 3 adet cumba bulunmaktadır. Cumba üzerinde kalan bölümlerde yatak odaları yer almaktadır. Kuzeydoğu cephesinde soldan sağa doğru sırasıyla, 1. cumba üzerinde 95/114 cm ölçülerinde 3 adet, 2. cumba üzerinde aynı ölçülerde 4 adet, 3. cumba üzerinde, ilki 69/114 cm ölçülerinde, sonraki ikisi 95/114 cm ölçülerinde olan 2 adet pencere bulunmaktadır. Cephe hattı üzerinde, zemin katta kırılmanın olduğu kısımda, 1. katta geri çekilme yapılmıştır. Bu kısımda ise 100/174 cm ölçülerinde 3 adet dikdörtgen, yatay ara kayıtlı 3 adet pencere bulunmaktadır.

Kuzeybatı cephesinde, 3 adet cumba mevcuttur. Cephe hattının sol tarındaki, ilk cumbanın cephesinde pencere bulunmamakta, devamında gelen kısımda ise soldan sağa doğru sırasıyla, ilki 64/146 cm ölçülerinde, diğer ikisi 79/146 cm ölçülerinde olan toplam 3 adet dikdörtgen, ahşap giyotin pencereler bulunmaktadır. Cumba bitiminden sonra gelen son cumba üzerinde de soldan sağa sırasıyla, 79/146 cm ölçülerinde 1 adet pencere, 79/200 cm ölçülerinde pansiyona girişi sağlayan ahşap kapı, 79/146 cm ölçülerinde 1 adet pencere bulunmaktadır.[468]

[468] Yapının mevcut durumuna ait verilen ölçüler, İstanbul IV Numaralı Koruma Kurulunun arşivinde incelenen, Barış Göktaş tarafından 2019 yılında çizilen rölöve projesinden alınan notlar ile açıklanmıştır.

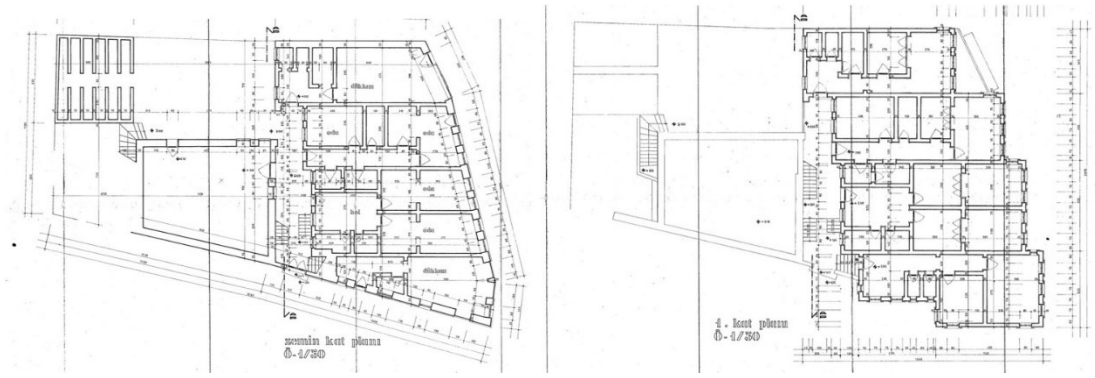
4.20.3. Değerlendirme

Yapı, geçirdiği restorasyon ve yeniden yapım süreçlerinde üç farklı dönemde, üç farklı cephe karakterine sahip olmuştur. 1970'li yıllarda çekilen fotoğraflarda, cephelerin tamamı sıvalıdır.(Görsel 4.230, Görsel 4.231) 1980'li yıllarda ise zemin katı sıvalı, üst katları ise ahşap kaplamalıdır. (Görsel 4.234) Günümüzde de benzer şekilde, dükkan girişlerinin olduğu zemin katlar sıvalı, katlar ise ahşap kaplamalıdır.(Görsel 4.236) Ancak 1980'li yıllarda görülen ahşap kaplamalarının, günümüzdeki mevcut kaplamalarından daha özgün dokuya sahip olduğu görülmektedir.

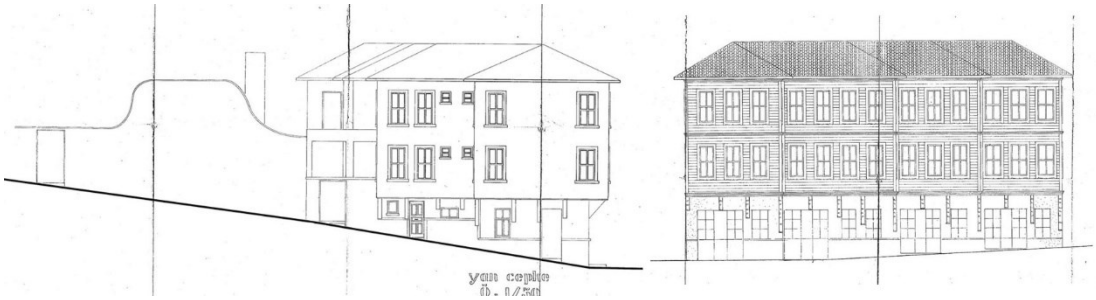
Yapının, rölöve ve restorasyon projeleri incelendiğinde, bütün projelerde zemin kat ticari dükkanlar olarak kullanılmaktadır. Üst katlarda ise kullanım şekline göre farklı plan tiplerinin olduğu görülmektedir. 1976 yılında çizilen rölöve projesine göre Alemdar Caddesi üzerinde, cephenin sağ ve sol taraflarında dükkanların olduğu, orta mekanlarında ise 4 adet oda yer aldığı görülmektedir. İlgili kısımlara geçiş, Soğukçeşme Sokağı üzerinden yapılmaktadır. Zemin katın bu bölümünde çeşitli teknik odalar ve depo birimleri bulunmaktadır. 1. ve 2. kat planında güneybatı ve kuzeydoğu cephelerinde cumbalar mevcut ve kat 4 daire birimine ayrılmıştır. Bitişik nizamda olduğu güneydoğu cephesi hariç tüm cephelerinde pencere açıklıkları mevcuttur. (Görsel 4.244, Görsel 4.245) 1978 yılında yapılan restorasyon çalışmaları ile iç mekanlarına yeni fonksiyonlar verildiğinden planında değişiklikler yapılmış ancak mevcut cepheler korunmuştur. (Görsel 4.246, Görsel .247) 1982 yılında yapılan restrasyon çalışmalarında ise, zemin kattaki mevcut plan korunmuş ancak üst katlarda yeni işlev doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır. Bu projeye göre yapının Soğukçeşme Sokak tarafında bulunan güneybatı cephesindeki elmanlar korunurken, Alemdar Caddesi üzerindeki kuzeydoğu cephesinde, tüm dükkan kapıları ver pencereleri kaldırılarak yalnızca üst katlara çıkmak için giriş kapısı yapılmıştır. Fakat ilerleyen dönemlerde yine zemin katta, Alemdar Caddesi üzerinden giriş çıkışların yapıldığı dükkanların olduğu görülmektedir. (Görsel 4.248, Görsel 4.249)

Günümüzde ise, yapının mevcut durumuna yalnızca Alemdar Caddesi üzerinde kalan, zemin üstü normal katlardaki pencere sayılarının korunması ile yaklaşılmış, geri kalan tüm cepheler pansiyon ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yapılmıştır.

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.01.1976 gün 9493 sayılı rölöve projesi aşağıdaki gibidir;

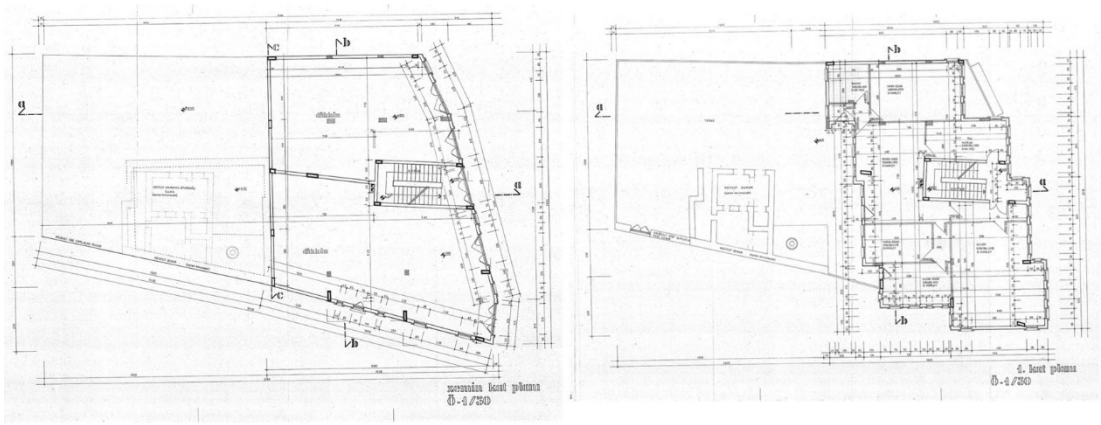

Görsel 4. 244: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde zemin ve normal kat planı, 1976[469]

Görsel 4. 245: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1976[470]

Yapının, 1978 yılında Yılmaz Yetiştirici tarafından çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;

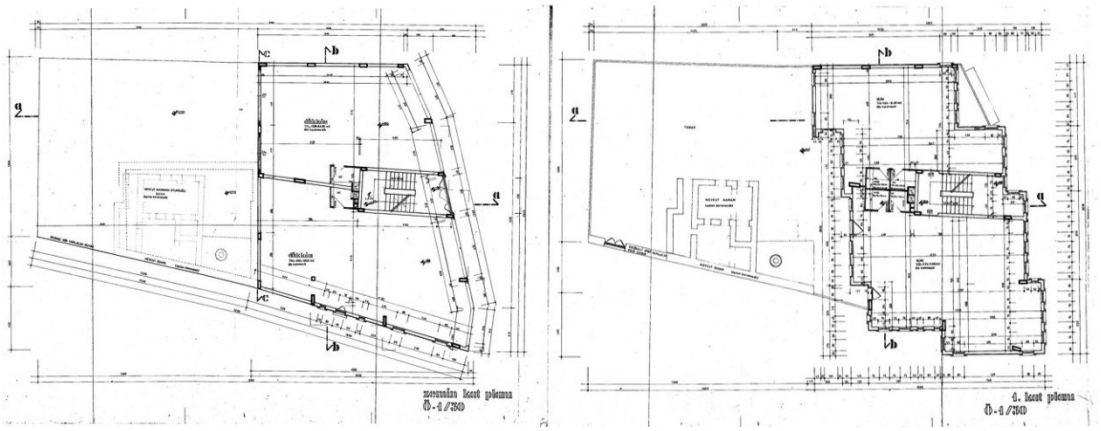
Görsel 4. 246: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde zemin ve normal kat planı, 1978[471]

[469] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[470] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[471] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi, Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici

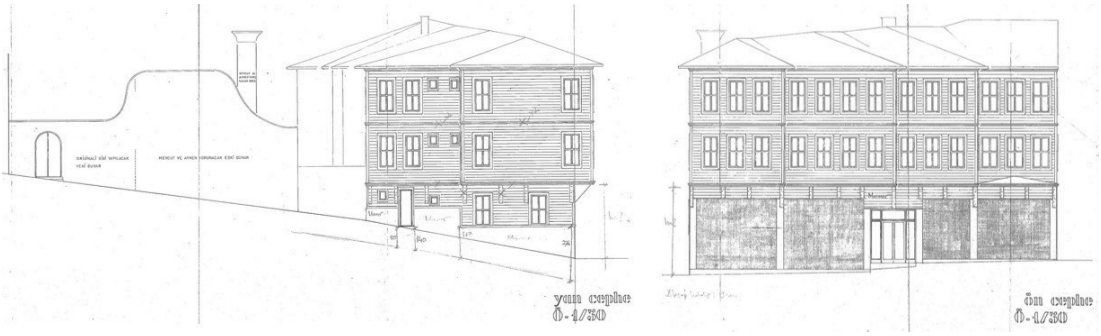

Görsel 4. 247: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1978[472]

Yapının, 1982 yılında Yılmaz Yetiştirici tarafından çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;

Görsel 4. 248: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde zemin ve normal kat planı, 1982[473]

Görsel 4. 249: 52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1982[474]

[472] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi, Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici
[473] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi, Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici
[474] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi, Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici

4.21. 52 Ada 12 Parsel Hakkı Paşa Konak Hamamı

52 Ada 12 parselde yer alan yapı, 1846 yılında Yemen Valisi Masrafzade İbrahim Hakkı Paşa tarafından yaptırılmış ve Hakkı Paşa Konağı olarak bilinmektedir.[475] Yapının bahçesinde konağa hizmet veren bir konak hamamı bulunmaktadır. Hamama ait baca, hamamın bodrum katından zemin üzerine çıkmakta ve yaklaşık 12 m yüksekliğindedir. Baca sokak üzerinde oldukça net görülmektedir. (Görsel 3.30, Görsel 4.242) Konak Hamamı'ndaki bacaya benzer bir diğer örnek Fatih Koca Mustafa Paşa Caddesi'nde bulunan Hacı Kadın (Manoğlu) Hamamı'nda görülmektedir.

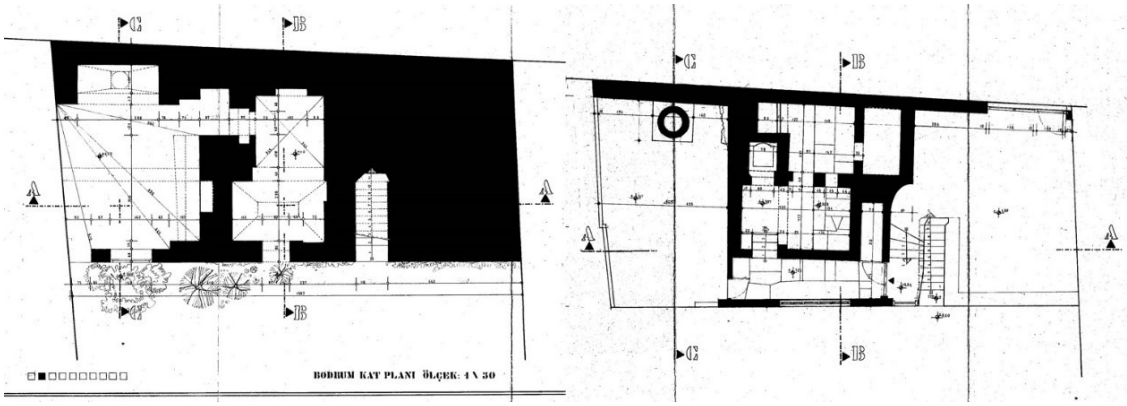
Hamamın sağır duvarı Soğukçeşme Sokağı'na cephe oluşturma ve hamama ait baca da bu duvar sağır duvar üzerinde yer almaktadır. Konak hamamı GEEAYK'nın 08.02.1975 tarihli kararı ile, ilgili yapının çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer eski eserlerin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine ve korunması gerektiğine karar verilmiştir.(Ek-4)[476]

1992 yılında çizilen rölöve projesinde yapılan incelemelere göre hamam, bodrum ve zemin kattan oluşmaktadır. Bahçe kısmında, bodrum kata inen bir merdiven bulunmaktadır. Bodrum kata giriş, güneydoğu cephesinden geçilen bir kapı ile sağlanmaktadır. Cephe hattının devamında da bir pencere açıklığı bulunmaktadır. Geri kalan cepheleri ise sağır duvarlıdır. Bodrum kat iki bölüme ayrılmıştır. Giriş kısmının ilerisinde sağ tarafta sıcaklık bölümü olduğu tahmin edilen kısım bulunmaktadır. Bahçe üzerine kadar uzanan baca bu bölümde, güneybatı cephesine bitişik olarak bulunmaktadır. Zemin katta ise, yapıya kuzeydoğu ve kuzeybatı cephelerinden giriş sağlanmaktadır. Kuzeydoğu cephesinden girildiğinde sağda 3 basamakla hamama ait bölümlere ulaşılmaktadır. (Görsel 4.250)

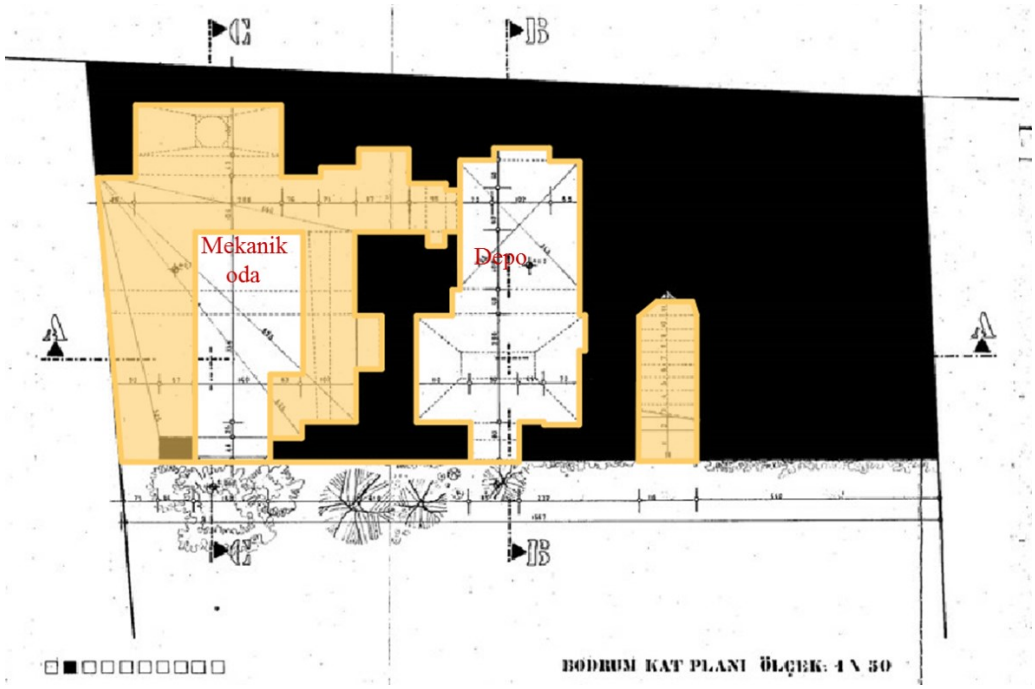
Hamam, 1984-2015 yılları arasında, sanat galerisine hizmet verecek şekilde kullanılmıştır. İçerisindeki bölümlerde sergi alanlarına yer verilmiştir. Günümüzde hamamın iç duvarlarında geçmiş dönemlerden kalan resimlerin var olduğu görülmektedir. (Görsel 4.254) 2016 yılında otel işlevi verilen eski Hakkı Paşa Konağı'nın zeminden katından hamamın bodrumuna kadar gidildiği ve hamama ait

[475] https://kulturenvanteri.com/harita/#18/41.010334/28.978861 , Erişim Tarihi: 18.12.2021
[476] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 02.02.1975 tarihli GEEAYK Kararı

bodrum katın büyük kısmı doldurulup mekanik oda ve depo gibi birimlere ayrıldığı görülmektedir. Rölöve projesinde bodrumda görülen baca ise bu dolgu alanında kalmıştır. (Görsel 4.251) Bahçe üzerinden bodrum kata inen merdiven günümüzde mevcut değildir. Konak hamamı, fiziksel olarak riskli durumda bulunmaktadır. İç mekânlarda çelik güçlendirme elemanları ile korunmaya çalışılmaktadır.

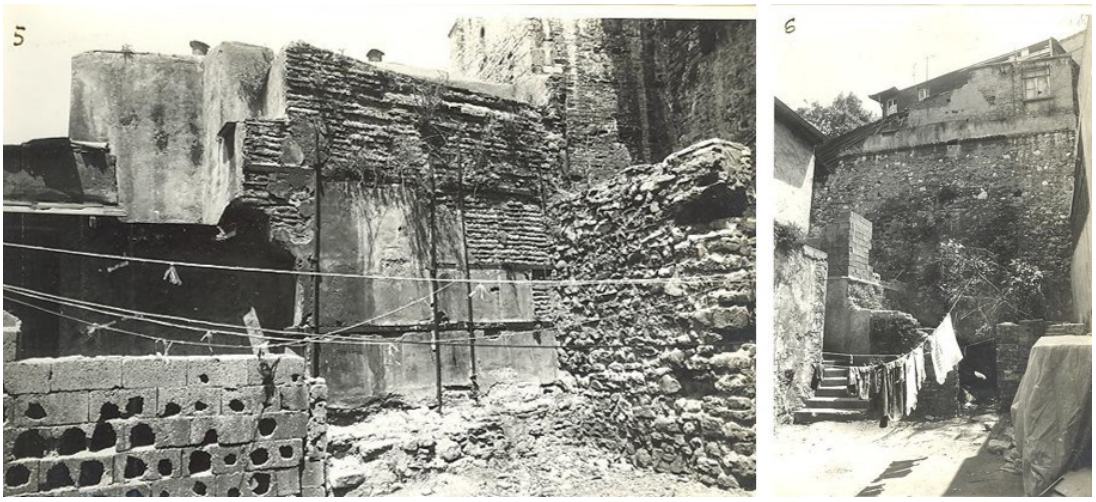

Görsel 4. 250: 52 Ada 12 Parselde bulunan Konak Hamamı'na ait rölöve projesinde kat planları, 1992[477]

Görsel 4. 251: 52 Ada 12 Parselde bulunan Konak Hamamı'nın mevcut durumunun rölöve üzerinden gösterimi, renkli alanlar doldurularak özgün plan bozulmuştur, (Azaklı, 2021)

[477] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi; Proje Müellifi: Kasım Demirer

Görsel 4. 252: Konak Hamamının kuzeydoğu ve kuzeybatı cephesinden görünümleri, t.y.[478]

Görsel 4. 253: Konak Hamamının kuzeydoğu ve kuzeybatı cephesinden görünümleri, 1970'ler [479]

[478] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[479] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 254: Konak Hamamının kuzeybatı cephesinden görünümü, t.y.

Görsel 4. 255: Konak Hamamının güneybatı ve kuzeydoğu cephesi ile hamam bacası, t.y.[480]

[480] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 256: Konak Hamamının Soğukçeşme Sokak üzerinden görünümü, t.y.[481]

Görsel 4. 257: Konak Hamamının kuzeydoğu cephesinden görünümü, t.y.[482]

[481] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[482] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 258: Konak Hamamının sanat galerisi olarak kullanıldığı dönemden sonra kuzeybatı cephesinin görünümü, t.y.[483]

Görsel 4. 259: Konak Hamamının sanat galerisi olarak kullanıldığı dönemdeki durumu, t.y.[484]

[483] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi
[484] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Görsel 4. 260: Konak Hamamının güneydoğu cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 261: Konak Hamamının kuzeybatı cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 262: Konak Hamamının güneydoğu ve kuzeybatı cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)

Görsel 4. 263: Konak Hamamının kuzeydoğu cephesinden görünümü, (Azaklı, 2022)

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Soğukçeşme Sokağı, İstanbul'da kentin önemli tarihsel ve kültürel nitelikli yapılarının, anıtlarının bulunduğu Tarihi Yarımada'da, Topkapı Sarayı Sur-i Sultani surları ile Ayasofya Cami arasında yer almaktadır. Sokaktaki yapılar, Erken Bizans dönemine kadar uzanan çok katmanlı bir dokuya sahip olsa da mevcut yapıların çoğu, aslına uygun olmayan rekonstrüksiyonlardır.

Sokaktaki ilk hane yapısının, 16. yüzyılda bugünkü sarnıç restoranın olduğu parselde inşa edilen Şeyh Sinan Erdebilî Tekkesi olduğu değerlendirilmektedir. Tekkenin aynı yüzyıl içerinde yerinden taşınmasının ardından sokaktaki ilk hane yapısı, 1740 yılında Bab-ı Hümayun kapısının kuzeybatısında inşa edilen Nazikî Tekkesi olmuştur. Sur dibinde, üstelik sur dibi yapılaşmalarının yasaklandığı dönemlerde, padişahın evinin önünde inşa edilen ilk yapıların tekke olması, devlet ile tarikat, cemaat ve tekke gibi dini faaliyetlerin yürütüldüğü birimlerin, devletle olan yakın ilişkilerini göstermektedir.

18. yüzyılda bir sokak yerleşimi olduğu bilinen Soğukçeşme Sokağı, geçirdiği onarım ve eklentileriyle Cumhuriyet dönemine kadar genel dokusunu koruyabilmiştir. 1960'lı yıllarda yaşanan yoğun nüfus artışlarıyla sokaktaki konutlar odalık olarak kiralanmaya başlamış ve bu durum sokaktaki yapıların tahrip olup özgün dokularını yitirmesine neden olmuştur. Asli unsurun özgün kullanıcılarının terk etmesiyle, özellikle yoğun göçün getirdiği nüfus artışından sonra, kullanıcıların geçirdiği sosyal erozyon ile değişen demografik yapısı, böylesi çarpık yerleşmeden rahatsızlık duymayacak noktaya gelmiştir. Çünkü kent sahipsiz kalmıştır.

Anıtlar Kurulu'nun 1975 yılında Soğukçeşme Sokağı'nı koruma altına almasıyla beraber sokaktaki evlerin yıkılıp, cepheleri özgün haliyle korunarak, iç mekânlarında verilecek işlevler doğrultusunda değişiklikler yapılması kararları alınmış ve sokak üzerindeki sur duvarına bitişik konutlar ile Soğukçeşme Sarnıcı'nın karşında yer alan yapılar 1985 yılından sonra TURİNG kurumu tarafından yıkılarak betonarme karkas üzeri ahşap kaplama yapılarak yeniden yapılmış, sarnıçlar ise

temizlenerek yeniden işlevlendirilmiştir. ICOMOS'un 2003 tarihli, Mimari Mirasın Analizi, Korunması ve Strüktürel Restorasyonu İçin İlkeler'ine göre; "Mimari mirasın değeri yalnız görünüşünde değildir; tüm bileşenleriyle döneminin yapım teknolojisinin ünik bir örneği olarak korunmuş olması önemlidir. Özellikle yapıların yalnız cephelerinin korunup, içerdeki taşıyıcı öğelerin kaldırılması koruma ölçütlerine aykırıdır." Bu ilke referans alındığında, yapı tekniğinde geleneksel olmayan, çağın ürünü betonarme karkas ile yapılıp üzerinin ahşap kaplanması kabul edilebilir bir durum oluşturmamaktadır. Bu durum, yapıların orijinal dokusunun bozulup yalnızca görsel bir dekor oluşturmasına neden olmuştur.

1985 yılından sonra yapılan rekonstrüksiyon çalışmalarına göre, yapıların cephesel özelliklerinin Anıtlar Yüksek Kurulu'nun aldığı kararlar çerçevesinde aynen korunduğu, yalnızca plan dokusunda değişikliklerin yapıldığı belirtilmektedir. Yapılan rekonstrüksiyon çalışmalarıyla cephelerin aynen korunduğu söylemi genel bir kabul görmüş ve restorasyon tarihimizin sokak dönüşümleri adına sözde en güzel örneklerinden biri olarak nitelendirilmiştir. Tez kapsamında yapılan detaylı incelemeler sonucunda, her bir yapının geçmiş dönemlere ait eski gravür, fotoğraf ve haritaları üzerinden elde edilen bilgileri ile hazırlanan restorasyon projeleri incelenmiştir. Sokaktaki konutların genelinin yapıldıkları dönemde bitişik nizamda olduğu, pansiyon işlevi verilerek yeniden inşa edilmesiyle birlikte, kullanım konforu açısından yatak odalarına cephe açılması amacıyla yapı aralarının açıldığı, tescilsiz olan yapıların, tescilsiz olmalarından alındığı düşünülen güçle, parsel birleşimlerinin yapıldığı görülmüştür. İlk halinden tamamen farklı ölçeklerde yeni yapıların inşa edildiği, belirtildiğinin aksine cephesel özelliklerinin aslında korunmadığı, bunun yerine tarihsel canlandırma adına rekonstrüksiyon çalışmalarının yapıldığı ortaya konmuştur.

Evlerin cephesel özelliklerinin korunmamasının yanı sıra, iç mekân kurguları da özgün dokudan tamamen kopuk, ticari fonksiyona cevap verecek şekilde yeniden tasarlanmıştır. ICOMOS'un 2011 tarihli, Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimiyle İlgili Valetta İlkeleri'ne göre, sokak dokuları, parseller, yeşil alanlar ve yapılarla yeşil ve açık alanlar arasındaki ilişkilerin oluşturduğu kentsel dokular ile yapıların strüktür, hacim, üslup, ölçek, malzeme, renk ve bezemeleriyle

tanımlanan biçim, görünüş, iç ve dış özelliklerinin korunması gerektiği belirtilmektedir. Soğukçeşme Sokağı'nda yapılan tüm bu müdahaleler ise bu ilkeye tamamen zıt düşmekle birlikte, özgün plan ve cephe dokusunun bozulmasına neden olmaktadır. Sokaktaki rekonstrüksiyon uygulamlarında, korumacılık anlayışımıza zarar verdiği halde turizme katkı sağlamasının amaçlandığı görülmektedir.

1985 yılında başlayan yeniden yapım çalışmaları, 2016 yılında sokağın sonunda, sur duvarının karşısında kalan üç yapının da yeniden yapılmasıyla devam etmiştir. Yeni işlevleri ile sokaktaki tüm yapılar Ayasofya Pansiyonları, İstanbul Kitaplığı, Konuk Evi Oteli ve Sarnıç restoran olarak hizmet vermektedirler. Yeniden yapım çalışmaları sonrasında sokak, mesken mahallinden çıkıp kültür rotası haline getirilmiştir. Yapıların tarihselliğinin yanı sıra turistik birimler haline gelmeleri daha popülerlik kazanmıştır. 1960'lı yıllarda eski Türk filmlerinde dekor unsuru olarak kullanılan Soğukçeşme Sokağı, turizm için rant konusu haline getirilmiş kurmaca sokak kurgusu ile günümüzde sanal İstanbul dokusu oluşturmaktadır.

2016 yılında yapılan yeniden yapım çalışmaları, herhangi bir koruma yaklaşımından uzak ve tarihi çevreden bağımsız şekilde uygulanmıştır. Yapılan bu müdahaleler ile Topkapı Sarayı girişindeki yapılara gösterilen göreceli özen bile, sokağın sonunda, Sur-i Sultani karşısındaki yapılara gösterilmemiştir. 1986 yılında restorasyon başlığı altında gerçekleştirilen, rekonstrüksiyon denmesinin bile güç olduğu bu yanlış müdahalelerin, aradan geçen 30 yıllık süre zarfında, 2016 yılına gelindiğinde, daha da duyarsız hale geldiği görülmektedir. Geçmişte yapıldığı görülen hatalardan ders çıkarılarak, gerek kültürel, tarihi çevre bilinci, gerekse koruma yaklaşımlarının yazılı kararlarla sunulduğu restorasyon tüzüklerinin referansıyla yapılması gereken müdahaleler geri plana atılmış, turizm ve ranta en iyi şekilde hizmet verecek bir anlayış hâkim olmuştur.

Sonuç olarak, Soğukçeşme Sokağı'nda yapılan restorasyon çalışmaları dört temel müdahaleden oluşmaktadır; sosyal, fiziksel, işlevsel ve ekonomik müdahale. İlk olarak yapılar sahiplerinden satın alınmış ve sosyal dokularından arındırılmıştır. Ardından rekonstrüksiyon uygulaması ile yeniden yapılarak fiziksel müdahale geçirmiştir. Konut işlevinden ticari işleve dönüştürülmüş ve bu dönüşüm ile ekonomik özellik kazanmıştır. Önemli kültür varlıklarını oluşturan eski tarihi yapıların, mimari

mirasın, tarihsel, kültürel ve estetik değerleri yaşatacak şekilde, geçmiş ile gelecek arasında bir kültür bağı kurması önemlidir. Türk koruma tarihi açısından Soğukçeşme Sokağı üzerinde bulunan yapıların korunarak varlıklarının sürdürülmesi iyi bir örnek olarak gösterilebilecekken, özgün dokusuna uygun olmayan müdahaleler ile korunma yaklaşımlarının doğru şekilde uygulanmadığı görülmektedir.

Bu çalışma, mevcut bir tarihi sokak dokusunda yaşanmış yapısal dönüşümleri bir retrospektif içerisinde inceleyerek koruma sorunları üzerinden eleştiriler getirmeyi ve sunduğu verilerle kentsel koruma çalışmalarına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

KAYNAKÇA

Ahunbay, M. & Ahunbay, Z. (1994). Surlar, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi.* 7, 72-80. İstanbul: Tarih Vakfı.

Altuğ, K., (2013). İstanbul'da Bizans Dönemi Sarnıçlarının Mimari Özellikleri ve Kentin Tarihsel Topoğrafyasındaki Dağılımı, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Mimarlık Tarihi Programı, Doktora Tezi, İstanbul.

Altunbaş, Y, E., (2016). İstanbul Ayasofya Odaklı Tarihi Çevre (18. ve 19. Yüzyıllar İçinde Değişim ve Dönüşümler), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Altınoluk, Ü., (1985-86). İstanbul'daki Eski Yapılarda Çağdaş İşlev, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.

Altınoluk, Ü., (1984). Eski Yapılar Yeni Fonksiyonlar, TTOK Yayını, İstanbul

Altınoluk, Ü., (1984). Eski Yapılar Çağdaş İşlev ve Turing Örneği, Sanat Çevresi, sayı 69.

Alioğlu, Füsun., (2012). İstanbul Batılılaşma Dönemi, Modernite ve Mimari, Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları, s.29-56, İstanbul

Akın, O., (1995). İstanbul Kentinin Değişim Öyküsü,

Artuç, D., (2016). Kentsel Dönüşümün Sosyal Mekansal Etkileri: Fikirtepe Dönüşüm Alanı, Maltepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Aslanoğlu, İnci N., (1979). 1923-1938 erken cumhuriyet dönemi mimarlığı: sosyal, ekonomik, kültürel ortam değişimi ve mimarlığa yansıması, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,

Aydın, H., (2013). Resimli Belgelerde Topkapı Sarayı, Fatih Dalgalı (Ed.), İBB Kültür A.Ş, İstanbul.

Aysu, Ç., (1994). Mahalleler: Cumhuriyet Dönemi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.5, s.246-247, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul

Ayvansarayi Hüseyin Efendi, Ali Satı Efendi, Süleyman Besim Efendi, (2001). Hadîkatü'l Cevami', drl.Ahmet Nezih Galitekin, İşaret Yayınları, İstanbul.

Ayverdi, E. H., (1958). 19. Asırda İstanbul Haritası, Fatih Derneği, İstanbul.

Ayverdi, E.H. (1953). Fatih Devri Mimarisi. İstanbul: İstanbul Fethi Derneği.

Ayverdi, E.H. (1989). Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri 855-886 (1451-1481). c.IV (2.Baskı). İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul.

Batur, Afife., (1994). Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.2. s.449, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Batur, Afife., (1994). Darülfünun Binası, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.2. s.562, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Benzergil, G., (2006). Tarihi Sokak Strüktürlerinde Cumhuriyet Döneminde Meydana Gelen Değişimlerin Koruma Bağlamında İrdelenmesi : Kemeraltı 871 Sokak Örneği, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Cansever, T., (2010) Osmanlı Şehri, 2. Baskı, Timaş Yayınları, İstanbul.

Ceco, S., (2014) Soğukçeşme Sokağı, İstanbul'un Kitabı Fatih II, ed. Fatih Güldal, Fatih Belediye Başkanlığı, s.704. Kültür Yayınları, İstanbul.

Ceco, S., (2012). İstanbul'un Kitabı Fatih. F.Güldal (Proje Ed.). (c.2, ss.536-597; c.3, ss.30-37;), Fatih Belediye Başkanlığı, İstanbul.

Ceyhan, M., (2006). **İstanbul'da Tarihi Çevre Koruma ve Basın: Cumhuriyet Gazetesi Üzerinden Bir Deneme**, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimarlık Tarihi Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Çeçen, K., (1994). Mühendishane-i Bahri-i Hümayun, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.6. s.13, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Çelik, G., (2010). Tanzimat Döneminde Tarihî Yarımada: Tercihler, Yaklaşımlar, Görünümler, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 8, Sayı 16, s. 227-258.

Çelik, Z., (2007). Diane Favro, Richard İngersoll, "Şehirler ve Sokaklar", Kitap Yayınevi, İstanbul

Çelik, Z., (1996). 19.YY'da Osmanlı Başkenti, Değişen İstanbul", Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul

Çuhadar, N.,Ö., (2010). İstanbul'a Adanmış Bir Hayat: Çelik Gülersoy, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, C.8, İstanbul.

Dedeyev, B., Küçükdağ, Y., (2021)**.** İstanbul'da Sinân-ı Erdebilî Tekkesi, Vakıflar Dergisi, Sayı 55, s.56, Ankara

Diker, H., F., (2016). Ayasofya ve Onarımları, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları, İstanbul

Dirimtekin, F., (1976). İstanbul'un Fethi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul

Durgu, Ü., (2010). Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun Türk İmajı ile Batılılaşmaya Verdiği Destek ve Türkiye'ye Kazandırdıkları (1923-1942) (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.

Egemen, A., (1993). İstanbul'un Çeşme ve Sebilleri s.50-52, 751-752, Arıtan, İstanbul.

Eldem, N., Yücel, A., Kamil, M., (1979). "Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı ve Geliştirme Projesi", Çevre Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, say:3, s. 19, İstanbul.

Eldem, S. H., (1968). Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul

Eldem, S.H., Akozan, F. (1982). Topkapı Sarayı Bir Mimari Araştırma, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul.

Eldem, S. H., (1969). Köşkler ve Kasırlar, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul.

Erder, A. (1960). St. İrenin Güney Doğusundaki Bizans Sarnıcı, Ayasofya Müzesi Yıllığı, No:2, İstanbul.

Eyice, S., (1994). Sarnıçlar, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.6. s.469-471, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Eyice, S., (1994). Constantinius Suru, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.2. s.441, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Eyice, S., (1994). Alay Köşkü, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.1. s.177, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Eyice, S., (1994). Ayasofya, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.1. s.446-457, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Eyice, S., (1994). Ayasofya İmareti, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.1. s. 458, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Eyice, S., (2006). Tarih Boyunca İstanbul, İstanbul.

Eyice, S., (1980). Tarih İçinde İstanbul ve Şehrin Gelişmesi, Ankara.

Eyice, S., (1991). Bab-ı Hümayun. TDV Ansiklopedisi, c.4 (ss.359-361). İstanbul: TDV.

Eyice, S., (2012). Fetihten Önce Eminönü Bölgesi Arkeolojisi ve Bugüne Kalan Başlıca Eski Eserleri. İstanbul'un Kitabı Fatih II. F.Güldal (Proje Ed.) (ss.14-71). İstanbul: Fatih Belediye Başkanlığı.

Fatih, (2012). İstanbul'un Kitabı Fatih. F.Güldal (Proje Ed.), c.II-III. İstanbul: Fatih Belediye Başkanlığı.

Gülersoy, Ç., (1989). Soğukçeşme Sokağı. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul

Gülersoy, Ç., (1994). Soğukçeşme Sokağı. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.7. s.26-27, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Gülersoy, Ç., (1994). İstanbul Kitaplığı, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.4. s.229, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Güngör, B., (1989). İstanbul'da Görkemli Bir Sokak İnşa Edildi, Turing Dergisi, sayı: 78/057, İstanbul.

Güngör, Bahar., (1989). "İstanbul'da Görkemli Bir Sokak Restore Edildi", TTOK Belleteni, sayı: .78/357, s.152, İstanbul.

Güngör, S., S., (2017). Tarihi Yarımada'daki Roma ve Bizans Dönemi Sarnıçları, (makale) Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1. Cilt, say:2, s.32-72, İstanbul.

Hür, A., (1994). Yangınlar: Bizans Dönemi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.7, s.426, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Işın, E., (1994). Çelik Gülersoy, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.3, s.436-437, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Işın, Ekrem, (2006). İstanbul'da Gündelik Hayat, Yapı Kredi Yayınları, 5. Baskı, İstanbul

İlmen, O., C., (2007). Tasarımları ve Eğitimciliği Işığında Nezih Eldem'in Mimarlık Anlayışı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İstanbul, (1994). Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu (TTOK), Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.7, s.117, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

İRAM. İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü Arşivi.

İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri 953 (1546), (1970). Haz. Ömer Lütfi Barkan ve Ekrem Hakkı Ayverdi, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul.

Kabacalı, Alpay., (2003)., Geçmişten Günümüze İstanbul, Denizbank Yayınları, İstanbul Yayınları, İstanbul.

Kart, N., (2008). İstanbul Tarihi Yarımada Yeşil Alanlarının Tarihsel Süreç İçerisindeki Değişiminin İrdelenmesi, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Karakaya, E., (1994). Soğukceşme Sokağı Sarnıcı, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.7, s.27, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Kıraylar A., Ö., (2011). Tarihi Yarımada Cankurtaran Mahallesi'nde Yapı Adası Ölçeğinde Cephe Rehabilitasyonu ve Arkeolojik Alan Değerlendirmesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Rölöve-Restorasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Köseoğlu, A., M., (2016). İstanbul'un 100 Tekkesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş Yayınları, İstanbul.

Kömürciyan, E.Ç., (1988). İstanbul Tarihi XVII. Asırda İstanbul, H.D.Andreasyan (Çev.), K.Pamukciyan (hazırlayan) Eren Yayıncılık, İstanbul.

Kritovulos. (2020) Kritovulos Tarihi, çev. Ari Çokona, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Kuban, D., (1996). İstanbul: Bir Kent Tarihi / Bizantion, Konstantinopolis, İstanbul, Tarih Vakfı. İstanbul.

Kuban, D., (1994). Bizantion. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.2, s.258, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul

Kuban, D., (1994). Topkapı Sarayı. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.7, s.280-291, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul

Kuban, D., (1994). Kentin Gelişmesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.7, s.527-547, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul

Kuban, D., (1994). Ahırkapı, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. c.2, s.101, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Kubilay, A.Y. (2010). İstanbul Haritaları 1422 – 1922, Denizler Yayınevi, İstanbul.

Kubilay, A.Y. (2012). Batı Kaynaklı İstanbul Haritaları. *1453 İstanbul Kültür ve Sanat Dergisi,* 13, 12-22.

Kurul IV. İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi.

Köprülü, T., (2006). Kültür başkenti İstanbul = the capital of cultures, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul.

Mehmed Raif Bey ; haz. H. Ahmet Arslantürk, Adem Korkmaz, (2010). Bir Osmanlı Subayının Kaleminden Topkapı Sarayı ve Çevresi : Topkapı Saray-ı Hümayunu ve Parkının Tarihi, Okur Kitaplığı, İstanbul.

Müller - Wiener, Wolfgang ; çev. Ülker Sayın, (2002). İstanbul'un tarihsel topografyası: 17. yüzyılın başlarına kadar Byzantion - Konstantinopolis-İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Melling, A.I. (1819). A Picturesque Voyage to Constantinople and the Shores of the Bosphorus. İ.C.Schick, E.Zerman (Çev.). R.Benatan (Ed.). İstanbul: Denizler.

Millingen, A.V. (1899). Byzantine Constantinople, The Walls Of The City And Adjoining Historical Sites. Londra: John Murray.

Necipoğlu, G., (2007). 15. ve 16. yüzyılda Topkapı Sarayı Mimari, Tören ve iktidar. R.Sezer (Çev.), S.Bağcı & Y.Demirel (Ed.). Yapı Kredi, İstanbul.

Ortaylı, İ, (2003). İstanbul aşığı Çelik Gülersoy'u Andık, Panel, SALT Research, İstanbul

Ödekan, A., (1994). Ahmed III Sebili ve Çeşmesi, Dünden Bugüne İstanbulAnsiklopedisi. c.1, s.416-417, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul

Öngören, H., (2016). Fatih İlçesinin Turizm Coğrafyası, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Özakbaş, D., (2015). 1950 Yılı Sonrası İstanbul'da Konut Alanlarının Oluşumu ve Sorunları, Tarih Okulu Dergisi, Yıl.8, S. XXII, sy. 415-448.

Özgüven, S., (1994). Tarih-Kültür Varlıkları Eski Yapıların Korunması, Yeniden Kullanımı ve Turizm Açısından Önemi Özgün Bir Örnek: Soğukçeşme Sokağı ve Evleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Öztürk, A., (2007). Çamlıca'dan Çamlıca'ya, (makale yazısı), Milli Gazete, 7 Haziran 2007

Öztürk, Ö., (2014). Alman Mavileri Haritalarından Coğrafi Bilgi Sistemine Uygun Kentsel Verilerin Üretilmesi ve Analizi: Tarihi Yarımada Örneği, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Ahmet Akbaş, İstanbul.

Pamukciyan, K., (1994). Yangınlar: Osmanlı Dönemi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.3, s.34-35. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Procopius (1994). İstanbul'da Iustinianus Dönemi'nde Yapılar, Birinci Kitap, çev. E. Özbayoğlu, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Sağlam, İ., (2013). Yeni Başkentinde Bizans, Süleyman Demirel Üniversitesi Tarih A.B.D, Isparta.

Sakaoğlu, N., (2002). Tarihi, mekânları, kitabeleri ve anıları ile Saray-ı Hümayun: Topkapı Sarayı, Denizbank & Creative İstanbul.

Sakaoğlu, N., (1994). Yangınlar: Osmanlı Dönemi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.7, s.427-438. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Seval, S., Yılmaz, H.,F., (2009). İstanbul Surları, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Sevin, A., N., (2006). Gravürlerde Yaşayan Osmanlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul.

Sey, Y., (1994). Konut: 15.yy'dan Günümüze, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.5. s.63-64, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Soyal, H., (2021). Topkapı Sarayı'nda Sur- Sultani, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

Sönmez, Y., F., (2007). Seksenler İstanbul'u Kentsel Söylemini Popüler Yazılı Medya Üzerinden Okumak, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sözen, M., (1984). Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı, 1923-1983, Ankara

Sipahi, M., P., (2007). Tarihi Yarımada'da Sultanahmet-Cankurtaran Bölgesi'nde Konaklama Yapılarına Görsel Kalite ve Sınıflandırma Açısından Yaklaşım, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Bina Araştırma ve Planlama Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Şaykay, T., (2000). Turing Batıyor Mu?, (köşe yazısı), Hürriyet Gazetesi, 6 Nisan 2000

Tanman, B., (1994). Tekkeler, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.7, s.236-239, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Tanman, B., (1994). Sinân Erdebilî Tekkesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.7, s.567-568, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Tapu Kayıt Defterleri, Ana 1, Ana 5, C.1, C.6.

Taşdemir, T., (2021). Konuk Evi Yenilendi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu belleteni, Haziran, sayı: 406, İstanbul.

Taşdemir, T., (2021). Soğukçeşme Sokağı Yenilendi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu belleteni, Eylül, sayı: 407, İstanbul.

Tavernier, Jean-Baptiste., (2007) 17. yüzyılda Topkapı Sarayı, çev. Teoman Tunçdoğan ; ed. Necdet Sakaoğlu, Kitap Yayınevi, İstanbul.

Tezcan, B., (2020). Naziki Konağı Yenilendi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu belleteni, Haziran, sayı: 402, İstanbul.

Tezcan, Hülya, (1989). Topkapı Sarayı ve Çevresinin Bizans Devri Arkeolojisi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul.

Tezcan, Hülya, (1994). Sur-i Sultani. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.7, s. 72, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul

Turing İstanbul, (1985) 1985 Türkiye Turing ve Otomobil Kurulu Genel Kurulu Çalışma Raporları, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul.

Turing İstanbul, (1986) 1986 Türkiye Turing ve Otomobil Kurulu Genel Kurulu Çalışma Raporları, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul.

Turing İstanbul, (1990). Hepsi De Birer Işık'tı, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul.

Turing İstanbul, (1989). Tarihi, Sanatı, Kültürü, Müziği ve Tekniği Halka Götüren Kurum, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul.

Turing İstanbul, (1993). Hepsi De Birer Işık'tı: 1977-1993, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul.

Turing İstanbul, (1993). Türkiye'ye Bir Işık'tı: Turing, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul.

Turing İstanbul, (2007). Bir Kolyenin İncileri, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını, İstanbul.

Tekeli, İ., **(**1985). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kentsel Dönüşüm, Tanzimattan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, C.4, s.878-890, İletişim Yayınları, İstanbul.

Uzunçarşılı, İ.H., (1988). Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu, Anakara:

Yalav, D, (2003). İstanbul aşığı Çelik Gülersoy'u Andık, Panel, SALT Research, İstanbul.

Yılmaz, C, (2015). Turing, (makale), Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi, C.6, s.313, İstanbul.

Yücel, E., (1967). İstanbul'da Bizans Sarnıçları, Arkitekt, 325. sayı, 1967, 16-20. sayfa.

Yücel, E., (1994). Aya İrini, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c.1, s. 433, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Yüksel, İ., (2009). Eski Türk Evi'nin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler (Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar Dahilinde), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı, Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul.

İnternet Kaynakları

Url-1 < https://gis.fatih.bel.tr/webgis/>, erişim tarihi 29.11.2021.

Url-2 < http://www.alanbaskanligi.gov.tr/analitic.html>, erişim tarihi 16.02.2021.

Url-3 <*https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/103336*>, erişim tarihi 29.11.2021.

Url-4 < https://www.vintage-maps.com/en/antique-maps/europe/turkey/muenster-turkey-constantinople-istanbul-1550::807 >, erişim tarihi 29.11.2021.

Url-5 < https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Matrak%C3%A7%C4%B1_Nasuh_-_%C4%B0stanbul.jpg >, erişim tarihi 29.11.2021.

Url-6 < https://www.istanbulium.net/resimler >, erişim tarihi: 11.11.2021.

Url-7 < https://fineartamerica.com/featured/constantinople-eastern-accents.html?epik=dj0yJnU9Ykh4c1VCOUpzb1hnVnlsb2tjZG5JVHlzT25TOEc3dkcmcD0wJm49b0lUQmlEMzBiSHhvbVowd3ZoVlhLdyZ0PUFBQUFBR0dtRGpR >, erişim tarihi 29.11.2021.

Url-8 < https://www.tyb.org.tr/mert-agaoglu-topkapi-sarayinin-yitip-giden-yapilarindan-yali-kasri-35724h.htm >, erişim tarihi 10.12.2021.

Url-9 < http://saruhanmimarlik.com/tr/portfolio/sepetciler-kasri-2/ >, erişim tarihi 08.12.2021.

Url-10 < http://le-flamant-rose.org/istambul/intro.htm>, erişim tarihi 08.12.2021.

Url-11 < https://twitter.com/oart7218/status/885742469488443393/photo/1>, erişim tarihi 08.12.2021.

Url-12 < http://www.eskiistanbul.net/5571/sinan-pasa-kosku-incili-kosk-sarayburnu-1944#lg=0&slide=0>, erişim tarihi 08.12.2021.

Url-13 < http://istanbul.lpsphoto.us/en/incili-kosk >, erişim tarihi: 09.12.2021

Url-14 < https://tr.travelogues.gr/travelogue.php?view=263&creator=819030&tag=10784>, erişim tarihi: 10.12.2021

Url-15 <https://www.maphouse.co.uk/antique-maps/middle-east/middle-east/M2326-constantinople-plan-de-la-ville-de-constanti/>, erişim tarihi: 19.03.2021

Url-16 <http://historiccities.huji.ac.il/turkey/istanbul/maps/kauffer_lechevalier_1807_istanbul.html >, erişim tarihi: 23.02.2021

Url-17 <http://historic-cities.huji.ac.il/turkey/istanbul/istanbul.html >, erişim tarihi: 23.02.2021

Url-18 <http://sarchives.saltresearch.orghandle123456789103336>, erişim tarihi 29.11.2021

Url-19 <https://twitter.com/kulturistan/status/844639038237790208/photo/1 >, erişim tarihi 29.11.2021

Url-20< https://nafidurmus.com/ayasofyanin-osmanli-donemindeki-en-unlu-restorasyonu >, erişim tarihi 30.11.2021.

Url-21 <http://www.eskiistanbul.net/2398/sogukcesme-sokagi-pascal-sebah-1875#lg=0&slide=0> , Erişim Tarihi: 14.12.2021

Url-22 <http://www.eskiistanbul.net/6934/sogukcesme-sokagi-abdullah-freres-fotografi-1880-ler#lg=0&slide=0> , erişim tarihi: 14.12.2021

Url-23 <http://www.eskiistanbul.net/1369/sogukcesme-abdullah-freres-fotografi#lg=0&slide=0>, erişim tarihi: 14.12.2021

Url-24 <https://www.davidrumsey.com/luna/servlet/detail/RUMSEY~8~1~330985~90099407?qvq=w4s%3A%2Fwhat%2FOttoman%2BMapping%3Bsort%3Apub_list_no_initialsort%2Cpub_date%2Cpub_list_no%2Cseries_no%3Blc%3ARUMSEY~8~1&mi=3&trs=1522>, erişim tarihi: 19.03.2021

Url-25 <https://www.gittigidiyor.com/koleksiyon/1920-sogukcesme-sokak-sultanahmet-kartpostal_pdp_220242381>, erişim tarihi: 08.11.2021

Url-26 <https://twitter.com/tarihlugati/status/1251198238566363136/photo/1>, erişim tarihi: 10.11.2021

Url-27 <http://www.eskiistanbul.net/2050/sogukcesme#lg=0&slide=0 >, erişim tarihi: 14.12.2021

Url-28 <http://www.eskiistanbul.net/6753/sogukcesme-sokagi#lg=0&slide=0>, erişim tarihi:14.12.2021

Url-29< http://www.eskiistanbul.net/953/ayasofyadan-sogukcesme#lg=0&slide=0> , erişim tarihi: 13.12.2021

Url-30< http://www.eskiistanbul.net/398/sogukcesme-sokak#lg=0&slide=0> , erişim tarihi: 13.12.2021

Url-31 < http://www.eskiistanbul.net/197/sogukcesme-sokagi-1960li-yillar >, erişim tarihi: 13.12.2021

Url-32< http://www.eskiistanbul.net/5605/sogukcesme-1967#lg=0&slide=0>, erişim tarihi: 13.12.2021

Url-33< https://www.researchgate.net/figure/Sogukcesme-Street-before-restoration-Reproduced-from-Sogukcesme-Sokagi-the-promotional_fig10_280948930> , erişim tarihi: 13.12.2021

Url-34< https://9lib.net/search?q=%C3%87EL%C4%B0K+G%C3%9CLERSOY&page=1> , erişim tarihi: 10.12.2021

Url-35< https://i.pinimg.com/originals/cc/e0/dd/cce0ddb2eab07b3dfca0c3fdbb382158.jpg > , erişim tarihi: 10.12.2021

Url-36< http://www.alanbaskanligi.gov.tr/haritalar.html >, erişim tarihi: 21.01.2021

Url-37<https://twitter.com/kulluk_kahvesi/status/1137310036156452865/photo/1> , erişim tarihi, 14.12.2021

Url-38 < https://fineartamerica.com/featured/panorama-of-constantinople-plate-22-gaspard-fossati.html>, erişim tarihi 18.10.2021.

Url-39 < https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-h/hamdi-osman/osman-hamdi-gezintide-kadinlar-11156/ >, erişim tarihi 09.01.2022.

Url-40 <http://www.eskiistanbul.net/2570/sogukcesme-sokagi-abdullah-freres-1875-80#lg=0&slide=0 > , erişim tarihi: 14.12.2021

Url-41<http://www.eskiistanbul.net/567/sogukcesme-sokagi> , erişim tarihi: 14.12.2021

Url-42< http://www.eskiistanbul.net/890/sogukcesme-sokagi>, erişim tarihi 18.10.2021.

Url-43 < http://www.eskiistanbul.net/968/sogukcesme-sokak-1954#lg=0&slide=0> , erişim tarihi: 13.12.2021

Url-44< https://www.facebook.com/EskiZamanlardaIstanbulunEnGuzelFotograflari/photos/a.154429797974022/3265343636882607/?type=3&theater> , erişim tarihi: 13.12.2021

Url-45< https://i.pinimg.com/originals/24/a3/ed/24a3edd5d74c19198b7d6134cd3a1868.jpg,> , erişim tarihi: 13.12.2021

Url-46< http://www.eskiistanbul.net/881/sogukcesme-sokagi#lg=0&slide=0,> , erişim tarihi: 13.12.2021

Url-47 < http://www.eskiistanbul.net/943/sogukcesme-sokagi-1957#lg=0&slide=0 >, erişim tarihi 13.12.2021.

Url-48 < https://kulturenvanteri.com/yer/soguk-cesme-sokaktaki-hamam/#16/41.009689/28.97967>, erişim tarihi: 12.11.2021

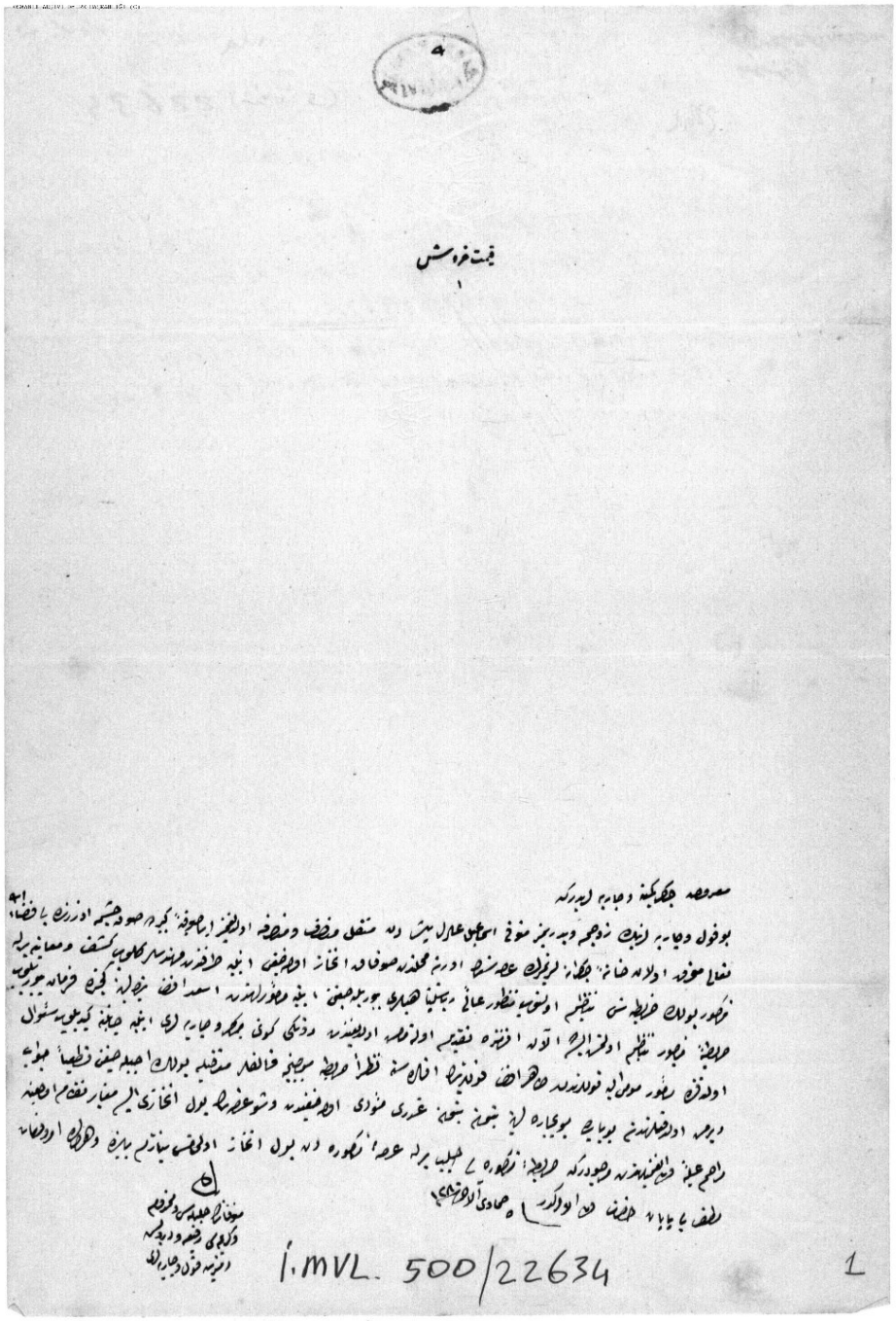
Url-49 < https://twitter.com/tarih_foto/status/737696816867725312/photo/1> , erişim tarihi: 13.12.2021

Url-50 < https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/> , erişim tarihi: 01.01.2022

Url-51 < https://www.instagram.com/p/3G8qyOySMd/ , erişim tarihi: 20.01.2022

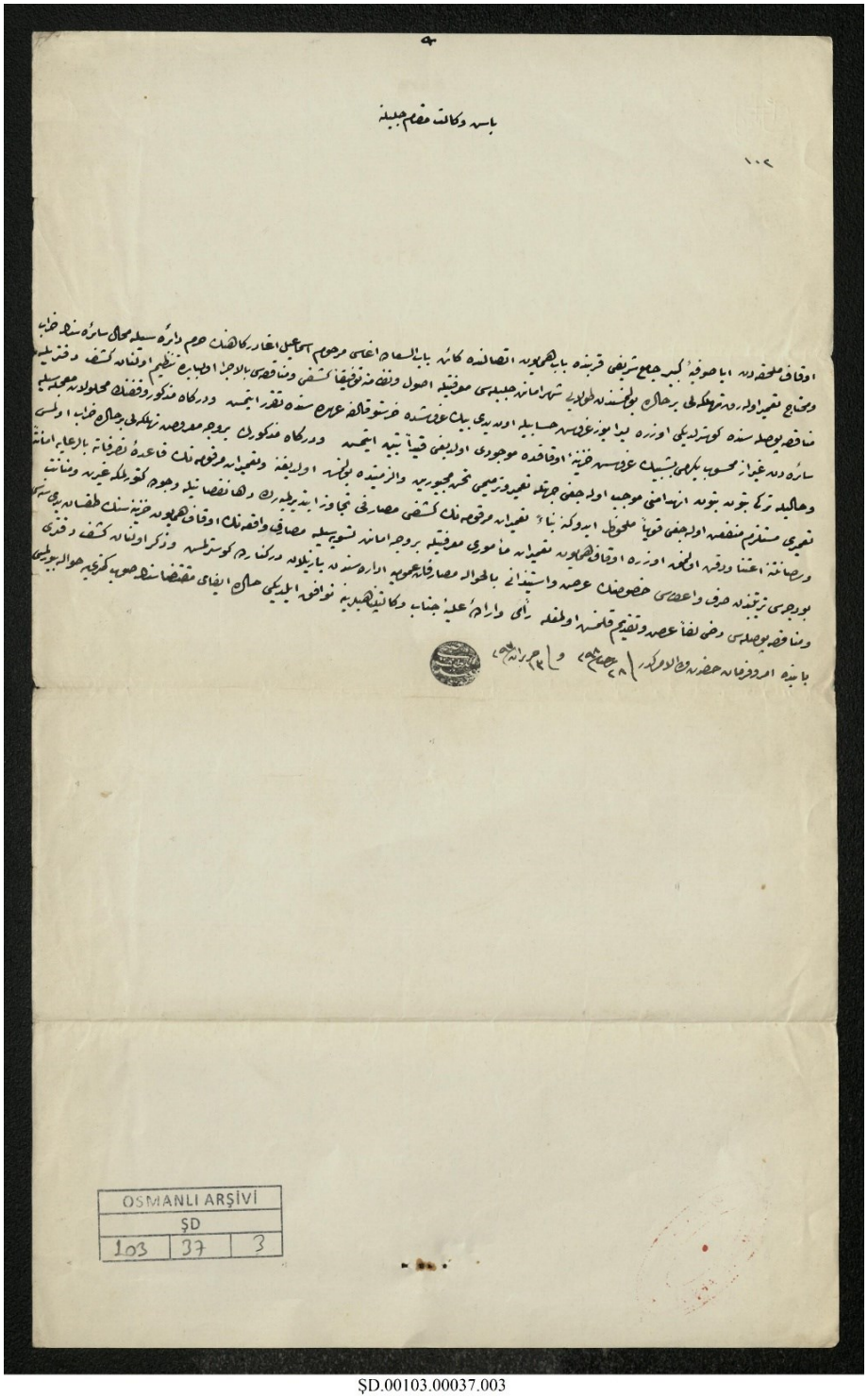
EKLER

Ek-1: BOA, Yer: 500-22634, I..MVL._500-22634, H-08-08-1280/ M.1863-1864, Ayasofya-i Kebir Camii kurbünde Babüssaade Ağası merhum İsmail Ağa Dergahı'nın tamiri.

İ.MVL.00500

Ek-2: BOA, Evkaf 2, ŞD._103-37, H-18-09-1298/ M.1880-1881, Ayasofya-i Kebir Camii kurbünde Babüssaade Ağası merhum İsmail Ağa Dergahı'nın tamiri.

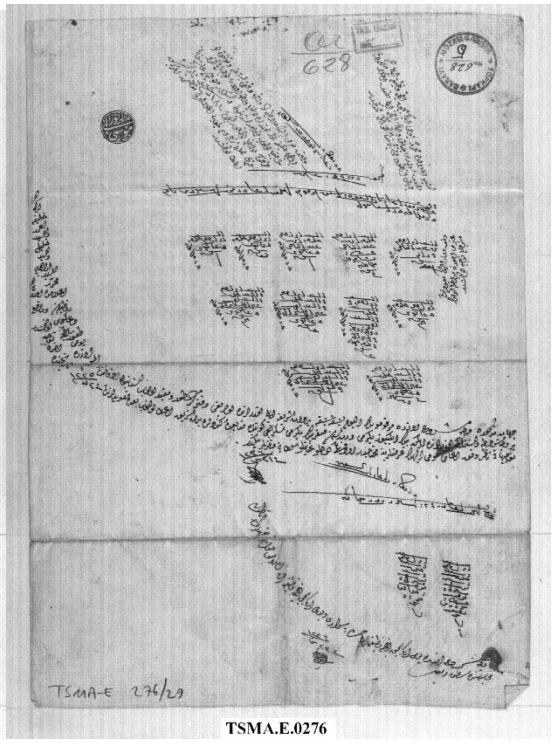

ŞD.00103.00037.003

Ek-3: BOA TSMA No: 628/5, TS.MA.e_276-29, H-22-08-1236/ M.1820-1821, Malatya Kadısı Musa imza ve mührüyle ilam ve muamele: Malatya'da Asbuzu nam mahalde merhum Babüssaade Ağası İsmail Ağa'nın bina eylediği cami ve İstanbul'daki evkafından muhtelif beratlar ile vazife sahibi olan İbrahim bin Abdülbaki fevt olmağla mutasarrıf olduğu hisselerin oğullarına tevcihi.

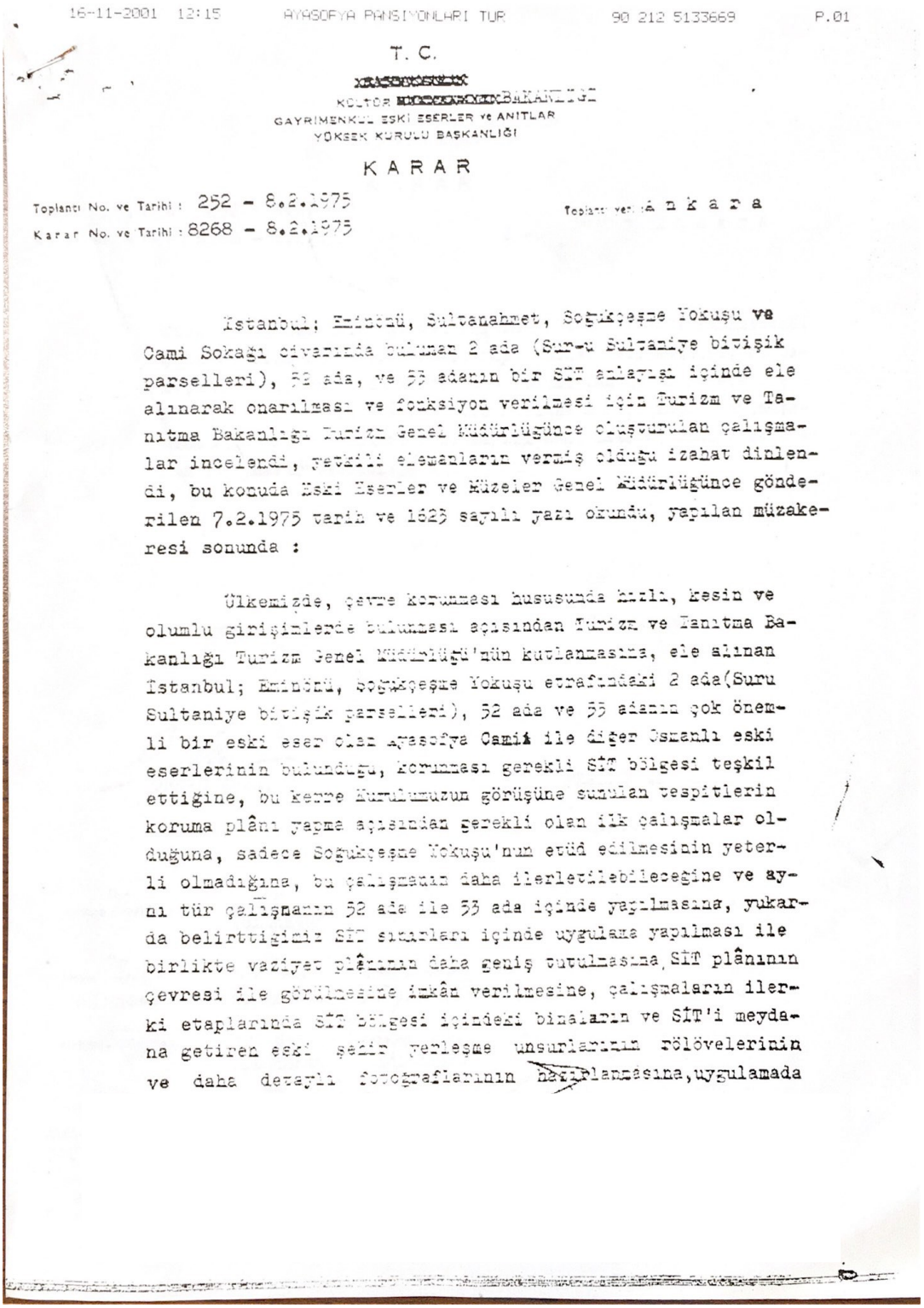

TSMA.E.0276

TSMA.E.0276

Ek-4: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 08.02.1975 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Kararı

16-11-2001 12:15 AYASOFYA PANSIYONLARI TUR 90 212 5133669 P.01

T. C.

[redacted]
KÜLTÜR [redacted] BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

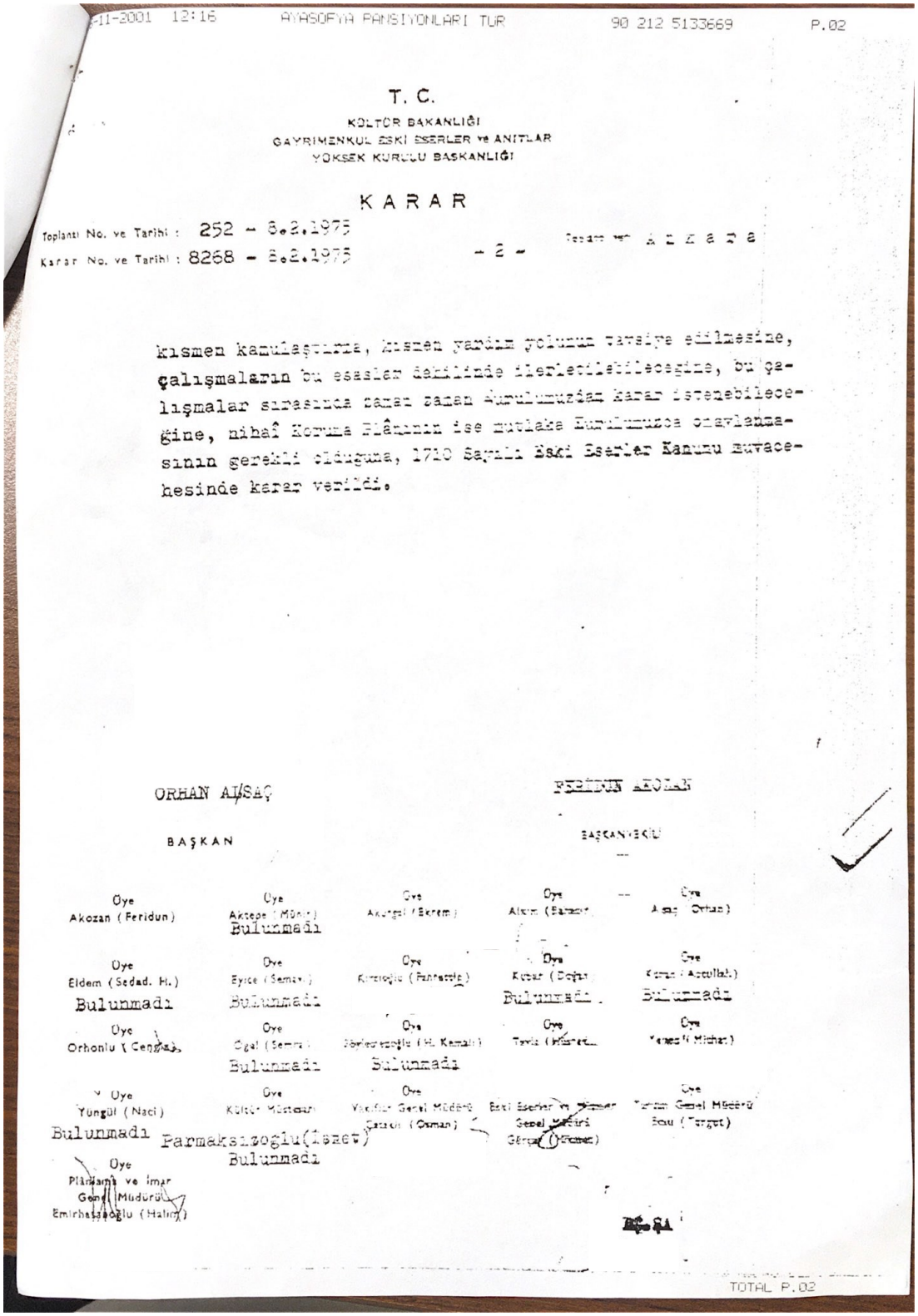
Toplantı No. ve Tarihi : 252 - 8.2.1975
Karar No. ve Tarihi : 8268 - 8.2.1975

Toplantı yeri : A n k a r a

İstanbul; Eminönü, Sultanahmet, Soğukçeşme Yokuşu ve Cami Sokağı civarında bulunan 2 ada (Sur-u Sultaniye bitişik parselleri), 52 ada, ve 53 adanın bir SİT anlayışı içinde ele alınarak onarılması ve fonksiyon verilmesi için Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Turizm Genel Müdürlüğünce oluşturulan çalışmalar incelendi, yetkili elemanların vermiş olduğu izahat dinlendi, bu konuda Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünce gönderilen 7.2.1975 tarih ve 1623 sayılı yazı okundu, yapılan müzakeresi sonunda :

Ülkemizde, çevre korunması hususunda hızlı, kesin ve olumlu girişimlerde bulunması açısından Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Turizm Genel Müdürlüğü'nün kutlanmasına, ele alınan İstanbul; Eminönü, Soğukçeşme Yokuşu etrafındaki 2 ada(Sur-u Sultaniye bitişik parselleri), 52 ada ve 53 adanın çok önemli bir eski eser olan Ayasofya Camii ile diğer Osmanlı eski eserlerinin bulunduğu, korunması gerekli SİT bölgesi teşkil ettiğine, bu konuda Kurulumuzun görüşüne sunulan tespitlerin koruma plânı yapma açısından gerekli olan ilk çalışmalar olduğuna, sadece Soğukçeşme Yokuşu'nun etüd edilmesinin yeterli olmadığına, bu çalışmanın daha ilerletilebileceğine ve aynı tür çalışmanın 52 ada ile 53 ada içinde yapılmasına, yukarda belirttiğimiz SİT sınırları içinde uygulama yapılması ile birlikte vaziyet plânının daha geniş tutulmasına, SİT plânının çevresi ile görülmesine imkân verilmesine, çalışmaların ileriki etaplarında SİT bölgesi içindeki binaların ve SİT'i meydana getiren eski şehir yerleşme unsurlarının rölövelerinin ve daha detaylı fotoğraflarının hazırlanmasına, uygulamada

Ek-4: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 08.02.1975 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Kararı

-11-2001 12:16 AYASOFYA PANSIYONLARI TUR 90 212 5133669 P.02

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRIMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 252 - 8.2.1975
Karar No. ve Tarihi : 8268 - 8.2.1975

- 2 -

kısmen kamulaştırma, kısmen yardım yolunun tavsiye edilmesine, çalışmaların bu esaslar dahilinde ilerletilebileceğine, bu çalışmalar sırasında zaman zaman Kurulumuzdan karar istenebileceğine, nihaî Koruma Planının ise mutlaka Kurulumuzca onaylanmasının gerekli olduğuna, 1710 Sayılı Eski Eserler Kanunu muvacehesinde karar verildi.

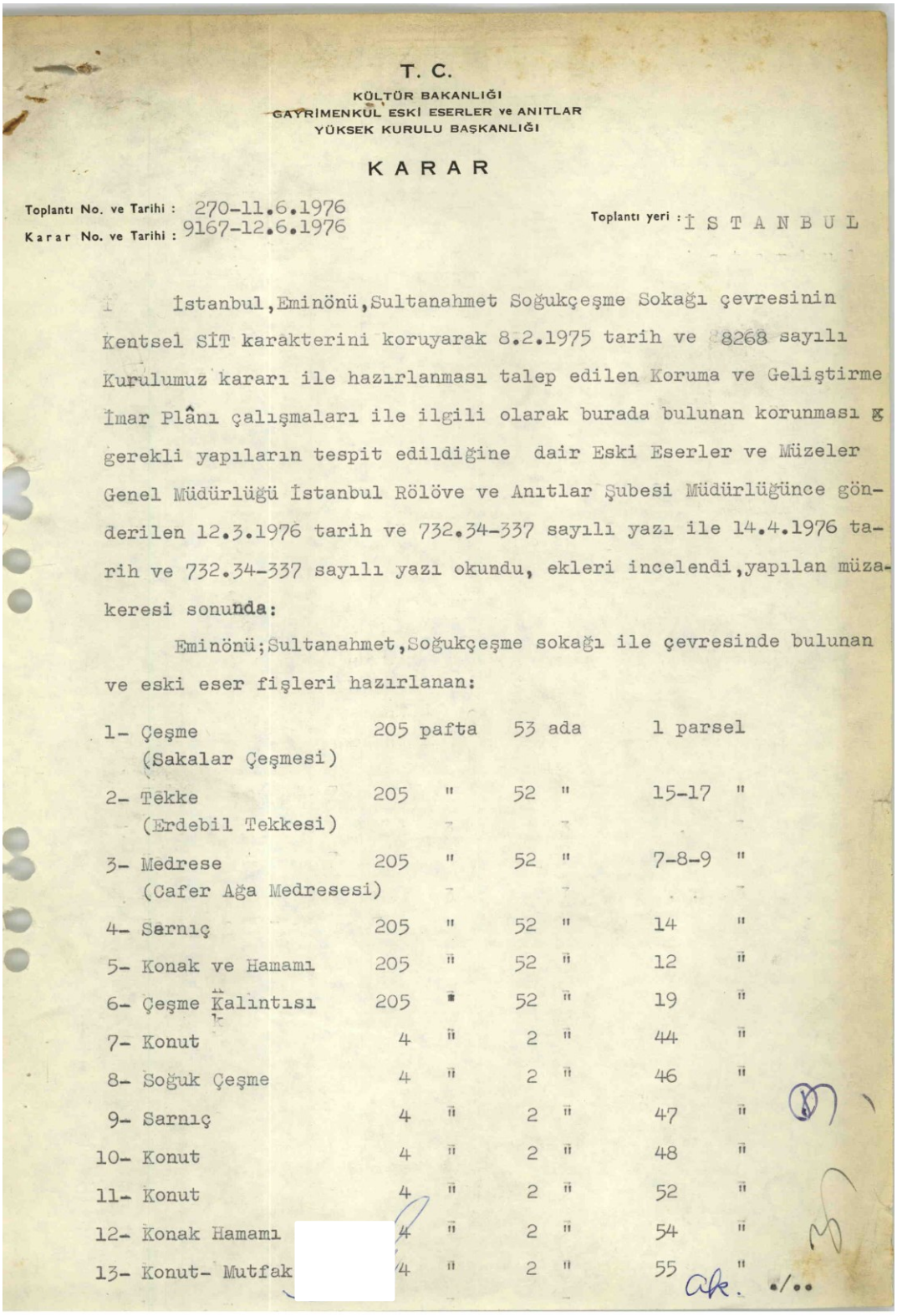
ORHAN AIŞAÇ
BAŞKAN

FERİDUN AKOZAN
BAŞKANVEKİLİ

Üye Akozan (Feridun)
Üye Aktepe (Münir) Bulunmadı
Üye Akyürek (Ekrem)
Üye Akın (Bahattin)
Üye Aksoy (Orhan)
Üye Eldem (Sedad. H.) Bulunmadı
Üye Eyice (Semavi) Bulunmadı
Üye Kuzucuoğlu (Fahrettin)
Üye Kuzucu (Doğan) Bulunmadı
Üye Kuzucu (Abdullah) Bulunmadı
Üye Orhonlu (Cengiz) Bulunmadı
Üye Öğel (Semra) Bulunmadı
Üye Sevindiroğlu (H. Kemali) Bulunmadı
Üye Tavla (Mümtaz)
Üye Yenen (Mithat)
Üye Yüngül (Naci) Bulunmadı
Üye Kültür Müsteşarı Parmaksızoğlu (İsmet) Bulunmadı
Üye Vakıflar Genel Müdürü Sarıcan (Osman)
Üye Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü Görgü (Mümtaz)
Üye Turizm Genel Müdürü Sou (Turgut)
Üye Planlama ve İmar Genel Müdürü Emirhanoğlu (Halim)

TOTAL P.02

Ek-5: Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 270-11.6.1976
Karar No. ve Tarihi : 9167-12.6.1976

Toplantı yeri : İ S T A N B U L

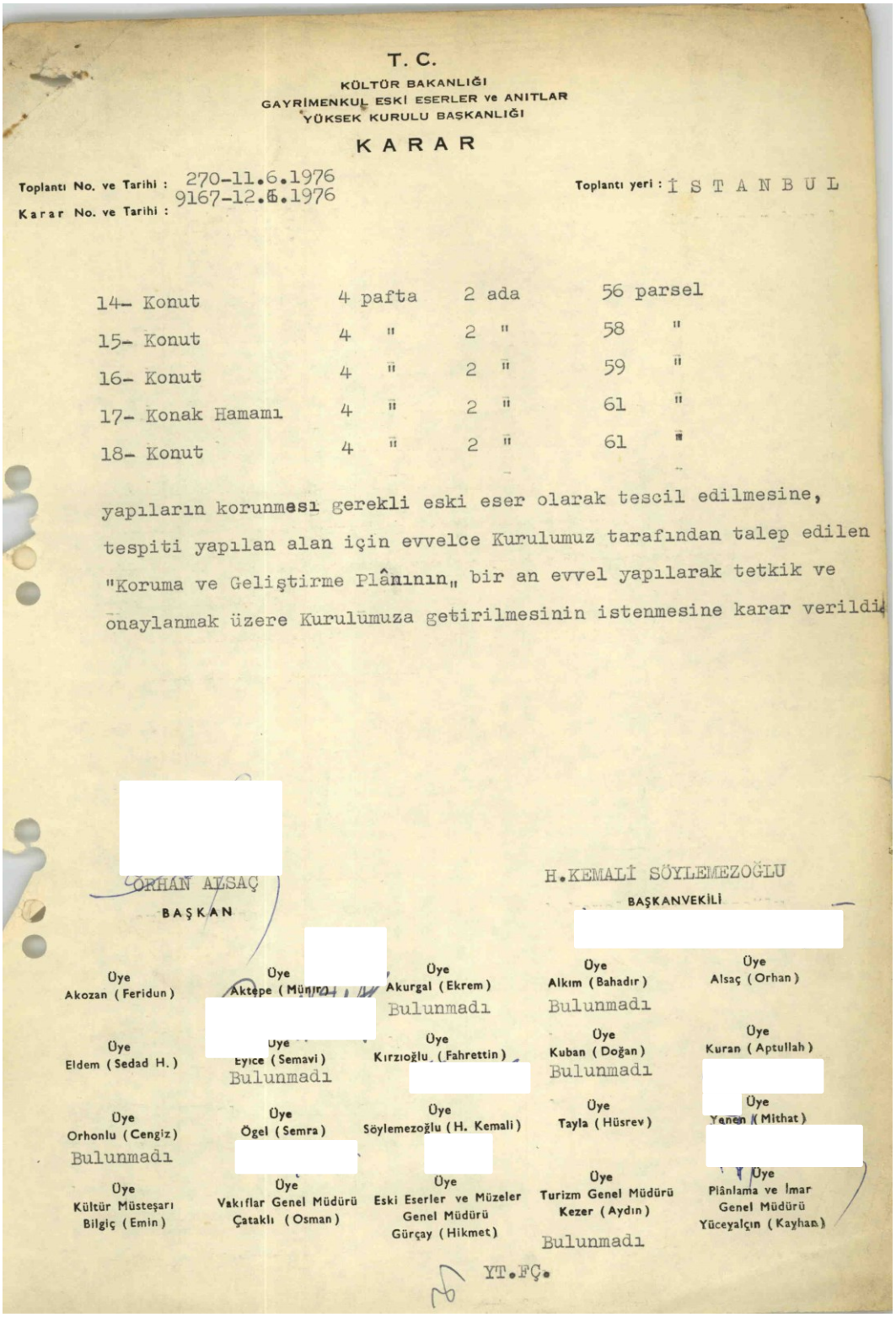
İstanbul,Eminönü,Sultanahmet Soğukçeşme Sokağı çevresinin Kentsel SİT karakterini koruyarak 8.2.1975 tarih ve 8268 sayılı Kurulumuz kararı ile hazırlanması talep edilen Koruma ve Geliştirme İmar Plânı çalışmaları ile ilgili olarak burada bulunan korunması gerekli yapıların tespit edildiğine dair Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü İstanbul Rölöve ve Anıtlar Şubesi Müdürlüğünce gönderilen 12.3.1976 tarih ve 732.34-337 sayılı yazı ile 14.4.1976 tarih ve 732.34-337 sayılı yazı okundu, ekleri incelendi,yapılan müzakeresi sonunda:

Eminönü;Sultanahmet,Soğukçeşme sokağı ile çevresinde bulunan ve eski eser fişleri hazırlanan:

1-	Çeşme (Sakalar Çeşmesi)	205	pafta	53	ada	1	parsel
2-	Tekke (Erdebil Tekkesi)	205	"	52	"	15-17	"
3-	Medrese (Cafer Ağa Medresesi)	205	"	52	"	7-8-9	"
4-	Sarnıç	205	"	52	"	14	"
5-	Konak ve Hamamı	205	"	52	"	12	"
6-	Çeşme Kalıntısı	205	"	52	"	19	"
7-	Konut	4	"	2	"	44	"
8-	Soğuk Çeşme	4	"	2	"	46	"
9-	Sarnıç	4	"	2	"	47	"
10-	Konut	4	"	2	"	48	"
11-	Konut	4	"	2	"	52	"
12-	Konak Hamamı	4	"	2	"	54	"
13-	Konut- Mutfak	4	"	2	"	55	"

ak. ./..

Ek-5: Sit Alanları Daire Başkanlığı, 11.06.1976 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 270-11.6.1976
Karar No. ve Tarihi : 9167-12.6.1976

Toplantı yeri : İ S T A N B U L

14- Konut	4 pafta	2 ada	56 parsel
15- Konut	4 "	2 "	58 "
16- Konut	4 "	2 "	59 "
17- Konak Hamamı	4 "	2 "	61 "
18- Konut	4 "	2 "	61 "

yapıların korunması gerekli eski eser olarak tescil edilmesine, tespiti yapılan alan için evvelce Kurulumuz tarafından talep edilen "Koruma ve Geliştirme Plânının" bir an evvel yapılarak tetkik ve onaylanmak üzere Kurulumuza getirilmesinin istenmesine karar verildi.

ORHAN ALSAÇ
BAŞKAN

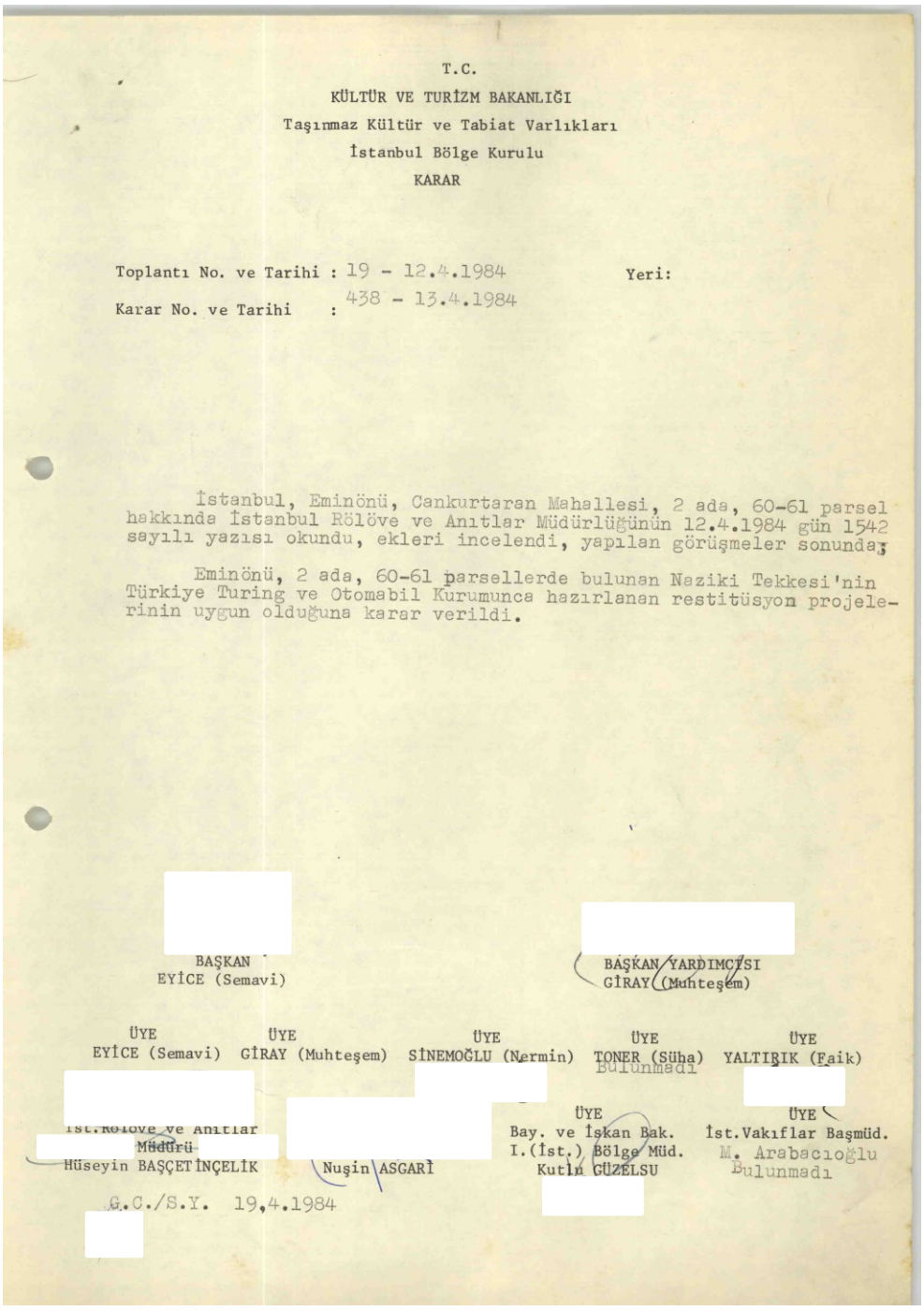
H.KEMALİ SÖYLEMEZOĞLU
BAŞKANVEKİLİ

Üye Akozan (Feridun)
Üye Aktepe (Münir) Bulunmadı
Üye Akurgal (Ekrem) Bulunmadı
Üye Alkım (Bahadır) Bulunmadı
Üye Alsaç (Orhan)
Üye Eldem (Sedad H.)
Üye Eyice (Semavi) Bulunmadı
Üye Kızıoğlu (Fahrettin)
Üye Kuban (Doğan) Bulunmadı
Üye Kuran (Aptullah)
Üye Orhonlu (Cengiz) Bulunmadı
Üye Ögel (Semra)
Üye Söylemezoğlu (H. Kemali)
Üye Tayla (Hüsrev)
Üye Yenen (Mithat)
Üye Kültür Müsteşarı Bilgiç (Emin)
Üye Vakıflar Genel Müdürü Çataklı (Osman)
Üye Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü Gürçay (Hikmet)
Üye Turizm Genel Müdürü Kezer (Aydın) Bulunmadı
Üye Planlama ve İmar Genel Müdürü Yüceyalçın (Kayhan)

YT.FÇ.

Ek-6: 2 Ada 110 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 2 Ada 110 Parsele Ait 12.04.1984 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
İstanbul Bölge Kurulu
KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 19 - 12.4.1984 Yeri:
Karar No. ve Tarihi : 438 - 13.4.1984

İstanbul, Eminönü, Cankurtaran Mahallesi, 2 ada, 60-61 parsel hakkında İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 12.4.1984 gün 1542 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Eminönü, 2 ada, 60-61 parsellerde bulunan Naziki Tekkesi'nin Türkiye Turing ve Otomabil Kurumunca hazırlanan restitüsyon projelerinin uygun olduğuna karar verildi.

BAŞKAN
EYİCE (Semavi)

BAŞKAN YARDIMCISI
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE EYİCE (Semavi) | ÜYE GİRAY (Muhteşem) | ÜYE SİNEMOĞLU (Nermin) | ÜYE TONER (Süha) Bulunmadı | ÜYE YALTIRIK (Faik)

İst.Rölöve ve Anıtlar Müdürü
Hüseyin BAŞÇETİNÇELİK

Nuşin ASGARİ

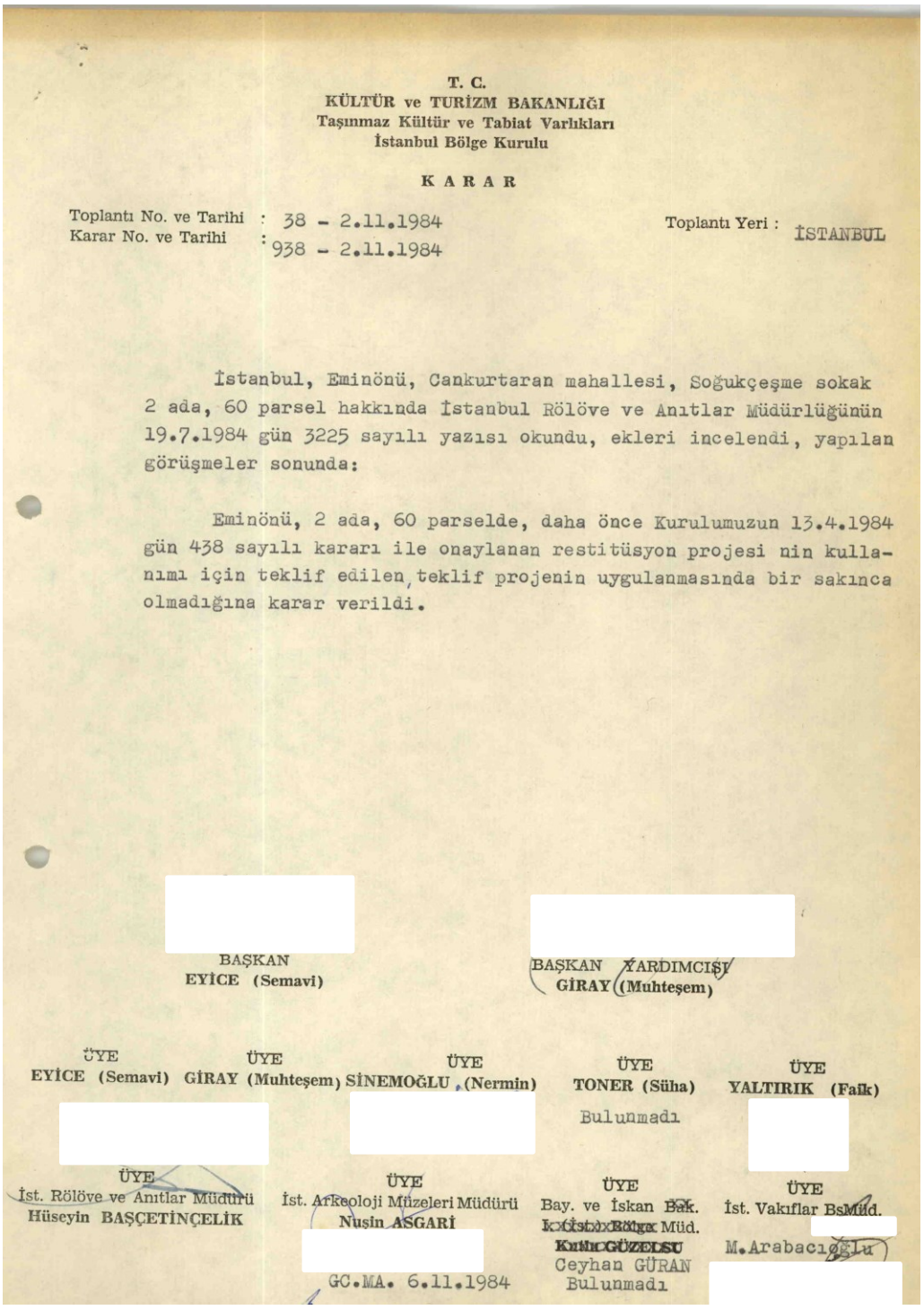
ÜYE
Bay. ve İşkan Bak. I.(İst.) Bölge Müd.
Kutlu GÜZELSU

ÜYE
İst.Vakıflar Başmüd.
M. Arabacıoğlu
Bulunmadı

G.C./S.Y. 19.4.1984

Ek-6: 2 Ada 110 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 2 Ada 110 Parsele Ait 02.11.1984 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
İstanbul Bölge Kurulu

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 38 - 2.11.1984
Karar No. ve Tarihi : 938 - 2.11.1984

Toplantı Yeri : İSTANBUL

İstanbul, Eminönü, Cankurtaran mahallesi, Soğukçeşme sokak 2 ada, 60 parsel hakkında İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 19.7.1984 gün 3225 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda:

Eminönü, 2 ada, 60 parselde, daha önce Kurulumuzun 13.4.1984 gün 438 sayılı kararı ile onaylanan restitüsyon projesi nin kullanımı için teklif edilen, teklif projenin uygulanmasında bir sakınca olmadığına karar verildi.

[redacted]
BAŞKAN
EYİCE (Semavi)

[redacted]
BAŞKAN YARDIMCISI
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
EYİCE (Semavi)

ÜYE
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
SİNEMOĞLU (Nermin)

ÜYE
TONER (Süha)
Bulunmadı

ÜYE
YALTIRIK (Fatik)

[redacted]

[redacted]

[redacted]

ÜYE
İst. Rölöve ve Anıtlar Müdürü
Hüseyin BAŞÇETİNÇELİK

ÜYE
İst. Arkeoloji Müzeleri Müdürü
Nusin ASGARİ

[redacted]
GC.MA. 6.11.1984

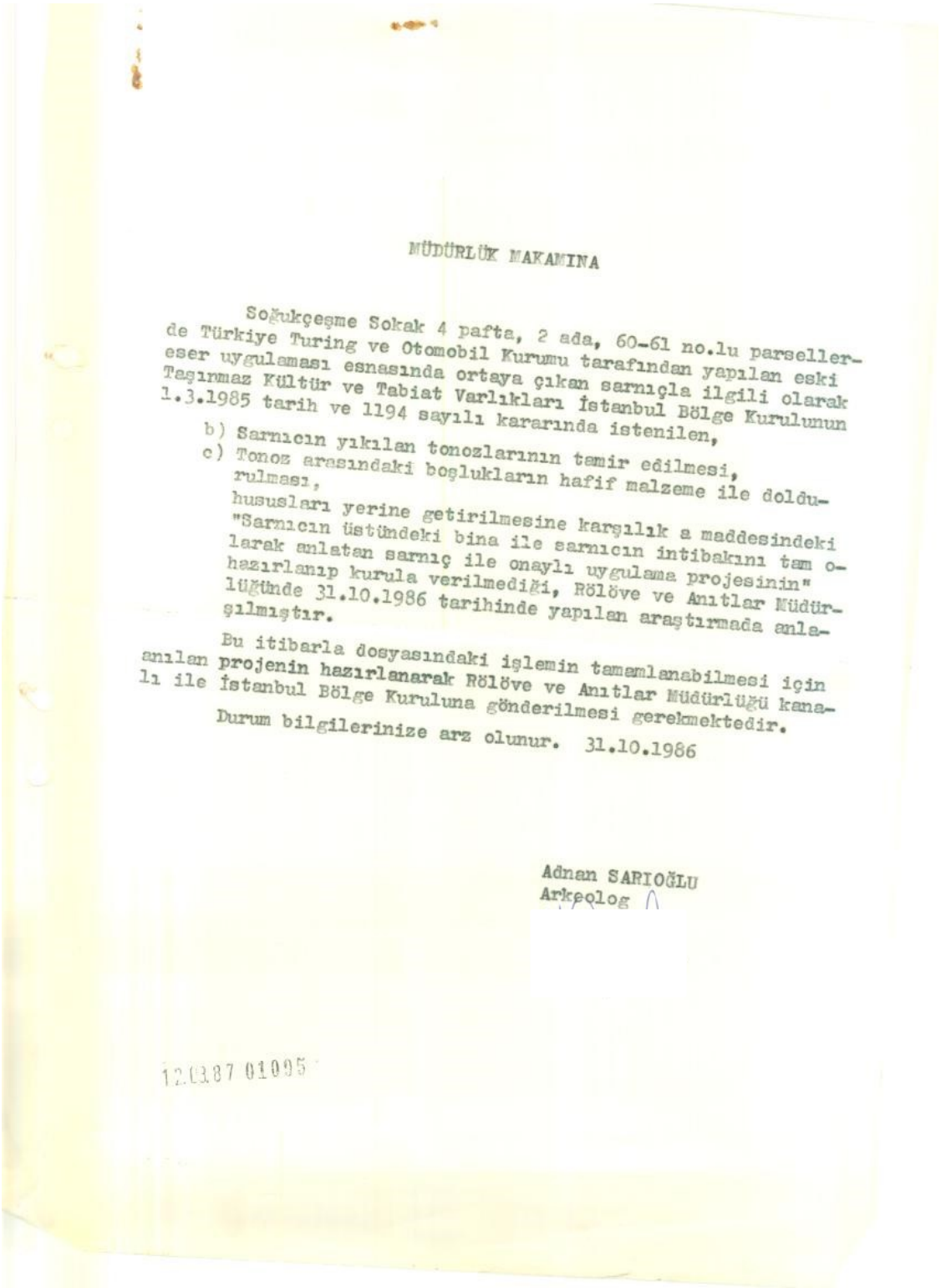
ÜYE
Bay. ve İskan Bak.
[illegible] Müd.
[illegible]GÜZELSU
Ceyhan GÜRAN
Bulunmadı

ÜYE
İst. Vakıflar BsMüd.
M.Arabacıoğlu

[redacted]

Ek-7: 2 Ada 110 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 2 Ada 110 Parsele Ait 01.03.1985 tarihli Kurulu Kararı

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

Soğukçeşme Sokak 4 pafta, 2 ada, 60-61 no.lu parsellerde Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından yapılan eski eser uygulaması esnasında ortaya çıkan sarnıçla ilgili olarak Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulunun 1.3.1985 tarih ve 1194 sayılı kararında istenilen,

b) Sarnıcın yıkılan tonozlarının tamir edilmesi,
c) Tonoz arasındaki boşlukların hafif malzeme ile doldurulması,

hususları yerine getirilmesine karşılık a maddesindeki "Sarnıcın üstündeki bina ile sarnıcın intibakını tam olarak anlatan sarnıç ile onaylı uygulama projesinin" hazırlanıp kurula verilmediği, Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünde 31.10.1986 tarihinde yapılan araştırmada anlaşılmıştır.

Bu itibarla dosyasındaki işlemin tamamlanabilmesi için anılan projenin hazırlanarak Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü kanalı ile İstanbul Bölge Kuruluna gönderilmesi gerekmektedir.

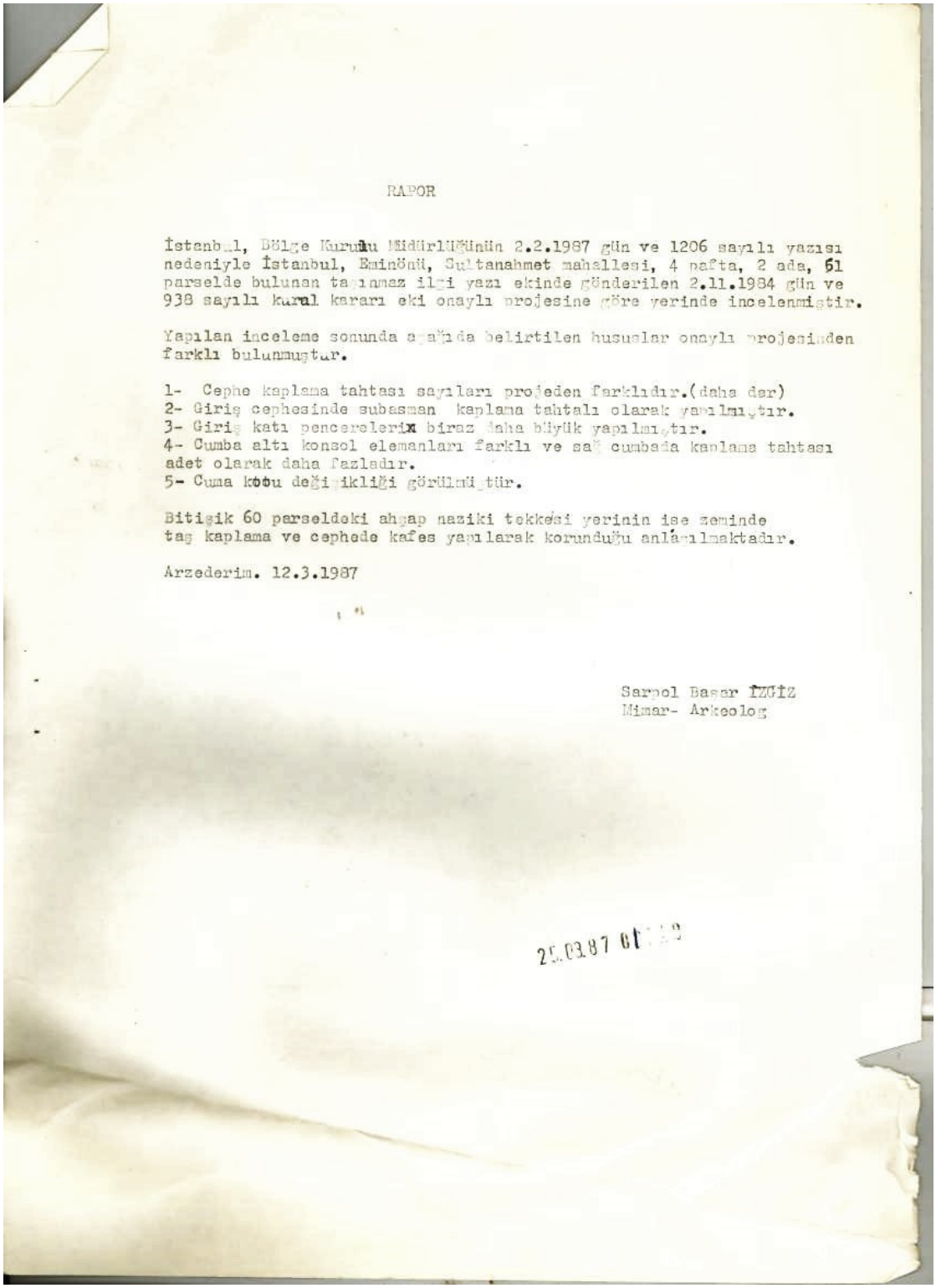
Durum bilgilerinize arz olunur. 31.10.1986

Adnan SARIOĞLU
Arkeolog

12.0387 01095

Ek-8: 2 Ada 110 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 2 Ada 110 Parsele Ait 12.03.1987 tarihli Kurulu Kararı

RAPOR

İstanbul, Bölge Kurulu Müdürlüğünün 2.2.1987 gün ve 1206 sayılı yazısı nedeniyle İstanbul, Eminönü, Sultanahmet mahallesi, 4 pafta, 2 ada, 61 parselde bulunan taşınmaz ilgi yazı ekinde gönderilen 2.11.1984 gün ve 938 sayılı kurul kararı eki onaylı projesine göre yerinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonunda aşağıda belirtilen hususlar onaylı projesinden farklı bulunmuştur.

1- Cephe kaplama tahtası sayıları projeden farklıdır.(daha dar)
2- Giriş cephesinde subasman kaplama tahtalı olarak yapılmıştır.
3- Giriş katı pencereleri biraz daha büyük yapılmıştır.
4- Cumba altı konsol elemanları farklı ve sağ cumbada kaplama tahtası adet olarak daha fazladır.
5- Cuma kapısı değişikliği görülmüştür.

Bitişik 60 parseldeki ahşap naziki tekkesi yerinin ise zeminde taş kaplama ve cephede kafes yapılarak korunduğu anlaşılmaktadır.

Arzederim. 12.3.1987

Sarpel Basar İZGİZ
Mimar- Arkeolog

25.03.87

Ek-9: 2 Ada 110 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 2 Ada 110 Parsele Ait 19.07.2005 tarihli İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü Yazısı

MÜDÜRLÜK MAKAMINA
RAPOR(2005-3239)

VAKIF

İLGİ: 19.07.2005 gün ve 16/238-2009 sayılı İst.Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün yazısı.

İstanbul İli, Eminönü İlçesi, Cankurtaran Mahallesi, Sultanahmet, SoğukçeşmeSokak, 4 pafta, 2 ada, (eski 60-61)110 parselde bulunan Naziki Tekkesi'nde doğalgaz bağlantısı yapılması için gerekli iznin verilmesi istenmektedir.

İstanbul İli, Eminönü İlçesi, Cankurtaran Mahallesi, Sultanahmet, SoğukçeşmeSokak, 4 pafta, 2 ada, (eski 60-61)110 parselde bulunan Naziki Tekkesi İstanbul I numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.07.1995 gün ve 6848 sayılı kararıyla belirlenen, 4.6.2001 gün ve 12869 sayılı kararlarıyla yeniden tanımlanan Kentsel Arkeolojik Sit alanı içerisinde kalmaktadır.

Gayrımenkul Eski Eserler veAnıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.06.1976 gün ve 9167 sayılı kararıyla 61 parselde konak hamamı ve konut olarak tescillidir.

Vakıf mülkiyetindedir.

Dosyasında yapılan incelemede;
Gayrımenkul Eski Eserler veAnıtlar Yüksek Kurulu'nun 13.04.1984 gün ve 438 sayılı kararıyla "60-61 parsellerde bulunan Naziki Tekkesi'ne ait restitüsyon onaylanmış,İstanbul Bölge Kurulu'nun 02.11.1984 gün ve 938 sayılı kararıyla teklif projesi onaylanmış, Bizans Dönemi sarnıç tonozlarına rastlanması üzerine 1.3.1985 gün ve 1194 sayılı kurul kararı ile onaylı proje ile sarnıcı birlikte gösteren planın getirilmesi, sarnıç tonozlarının ivedi onarılması, tonoz aralarındaki boşlukların hafif malzeme ile doldurulması ve söz konusu belgeler iletilinceye kadar uygulamanın durdurulması istenmiştir.

Arkeolojiden rapor iletilmiş ancak projeler gönderilmemiştir.

21.05.1987 gün ve 3596 sayılı karar ile "61 parseldeki Naziki Tekkesi'nin bitirilen uygulamasına, su basman kısmının onaylı projesindeki gibi yapılması kaydıyla iskan izni verilebileceğine" denmiştir.

İstanbul I nolu Koruma Kurulu'nun 13.02.1991 gün ve 2491 sayılı kararı ile de tevhidinde eski eser açısından sakınca bulunmadığına denmiştir.

01.09.2005 günü yerinde yapılan incelemede bodrum+zemin+2 katlı yapının bahçe içerisine doğalgazın çekilmiş olduğu gözlenmiştir (Ek:fotoğraflar)

Kurulumuzun 4.4.2005 gün ve 558 sayılı kararıyla 2 ada, 108,54,55 parseller ile 52 ada,14,16 parsellere doğalgaza geçmesi için tesisat çalışması yapılmasına izin verilmiştir.(02.09.2005)

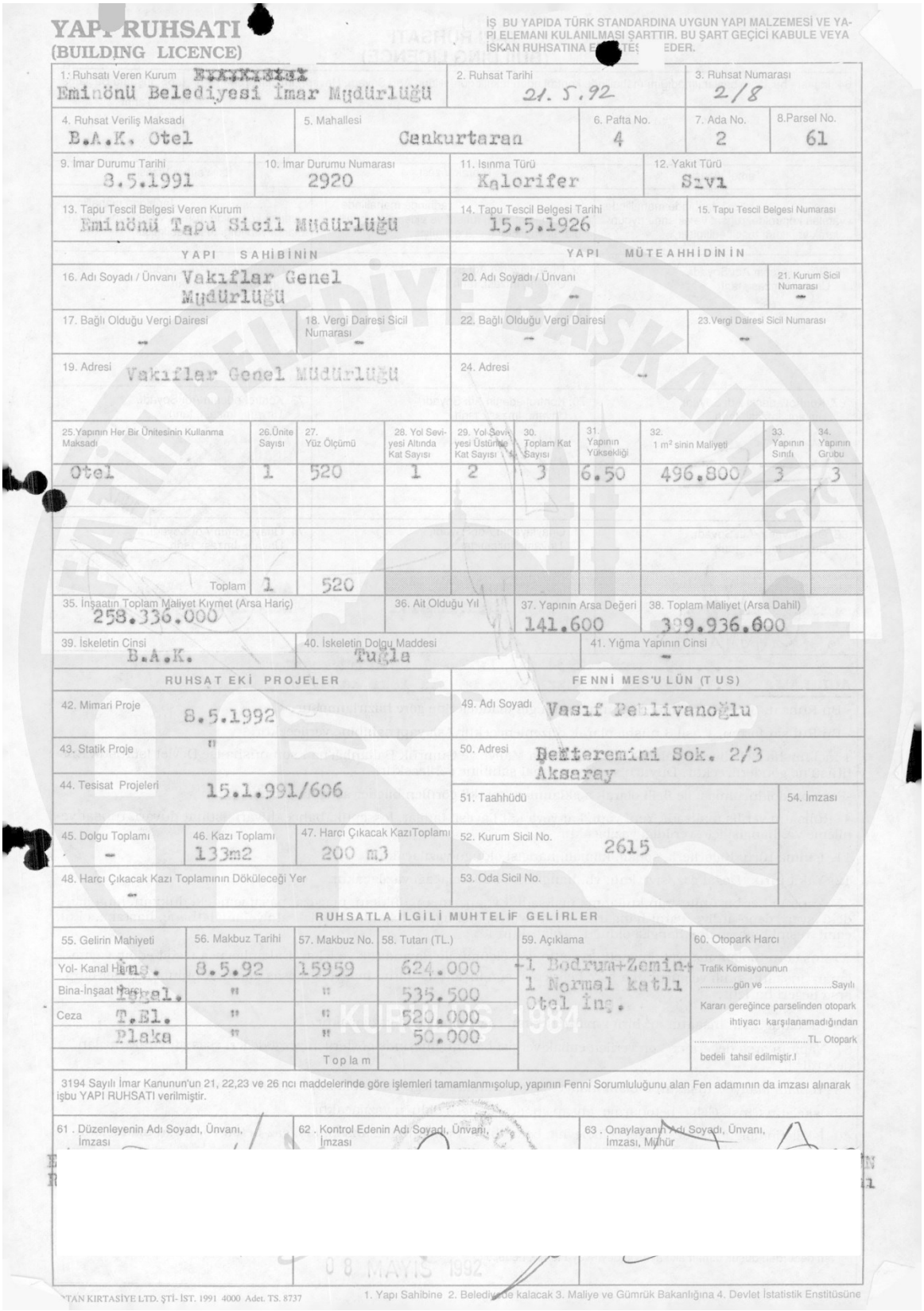
Serap ERKAN
MİMAR

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul 1. Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü

Numara	Tarih
824	2.9.2005

Vildan SARIOĞLU
MİMAR

Ek-10: Fatih Belediyesi, 2 Ada 110 Parsele Ait 21.05.1992 tarihli Yapı Ruhsatı

YAPI RUHSATI
(BUILDING LICENCE)

İŞ BU YAPIDA TÜRK STANDARDINA UYGUN YAPI MALZEMESİ VE YAPI ELEMANI KULANILMASI ŞARTTIR. BU ŞART GEÇİCİ KABULE VEYA İSKAN RUHSATINA ESASTES EDER.

1: Ruhsatı Veren Kurum	2. Ruhsat Tarihi	3. Ruhsat Numarası
Eminönü Belediyesi İmar Müdürlüğü	21.5.92	2/8

4. Ruhsat Veriliş Maksadı	5. Mahallesi	6. Pafta No.	7. Ada No.	8.Parsel No.
B.A.K. Otel	Cankurtaran	4	2	61

9. İmar Durumu Tarihi	10. İmar Durumu Numarası	11. Isınma Türü	12. Yakıt Türü
8.5.1991	2920	Kalorifer	Sıvı

13. Tapu Tescil Belgesi Veren Kurum	14. Tapu Tescil Belgesi Tarihi	15. Tapu Tescil Belgesi Numarası
Eminönü Tapu Sicil Müdürlüğü	15.5.1926	

YAPI SAHİBİNİN		YAPI MÜTEAHHİDİNİN	
16. Adı Soyadı / Ünvanı: Vakıflar Genel Müdürlüğü		20. Adı Soyadı / Ünvanı: -	21. Kurum Sicil Numarası: -
17. Bağlı Olduğu Vergi Dairesi: -	18. Vergi Dairesi Sicil Numarası: -	22. Bağlı Olduğu Vergi Dairesi: -	23.Vergi Dairesi Sicil Numarası: -
19. Adresi: Vakıflar Genel Müdürlüğü		24. Adresi: -	

25.Yapının Her Bir Ünitesinin Kullanma Maksadı	26.Ünite Sayısı	27. Yüz Ölçümü	28. Yol Seviyesi Altında Kat Sayısı	29. Yol Seviyesi Üstünde Kat Sayısı	30. Toplam Kat Sayısı	31. Yapının Yüksekliği	32. 1 m² sinin Maliyeti	33. Yapının Sınıfı	34. Yapının Grubu
Otel	1	520	1	2	3	6.50	496.800	3	3
Toplam	1	520							

35. İnşaatın Toplam Maliyet Kıymet (Arsa Hariç)	36. Ait Olduğu Yıl	37. Yapının Arsa Değeri	38. Toplam Maliyet (Arsa Dahil)
258.336.000		141.600	399.936.600

39. İskeletin Cinsi	40. İskeletin Dolgu Maddesi	41. Yığma Yapının Cinsi
B.A.K.	Tuğla	-

RUHSAT EKİ PROJELER		FENNİ MES'UL LÜN (TUS)	
42. Mimari Proje: 8.5.1992		49. Adı Soyadı: Vasıf Pehlivanoğlu	
43. Statik Proje: "		50. Adresi: Değirmeni Sok. 2/3 Aksaray	
44. Tesisat Projeleri: 15.1.991/606		51. Taahhüdü	54. İmzası
45. Dolgu Toplamı: -	46. Kazı Toplamı: 133m2	47. Harcı Çıkacak Kazı Toplamı: 200 m3	52. Kurum Sicil No.: 2615
48. Harcı Çıkacak Kazı Toplamının Döküleceği Yer: -			53. Oda Sicil No.

RUHSATLA İLGİLİ MUHTELİF GELİRLER

55. Gelirin Mahiyeti	56. Makbuz Tarihi	57. Makbuz No.	58. Tutarı (TL.)	59. Açıklama	60. Otopark Harcı
Yol- Kanal Harç.	8.5.92	15959	624.000	1 Bodrum+Zemin+ 1 Normal katlı Otel İnş.	Trafik Komisyonunun .....gün ve .....Sayılı Kararı gereğince parselinden otopark ihtiyacı karşılanamadığından .....TL. Otopark bedeli tahsil edilmiştir.!
Bina-İnşaat Harç. İnşaat.	"	"	535.500		
Ceza T.El.	"	"	520.000		
Plaka	"	"	50.000		
		Toplam			

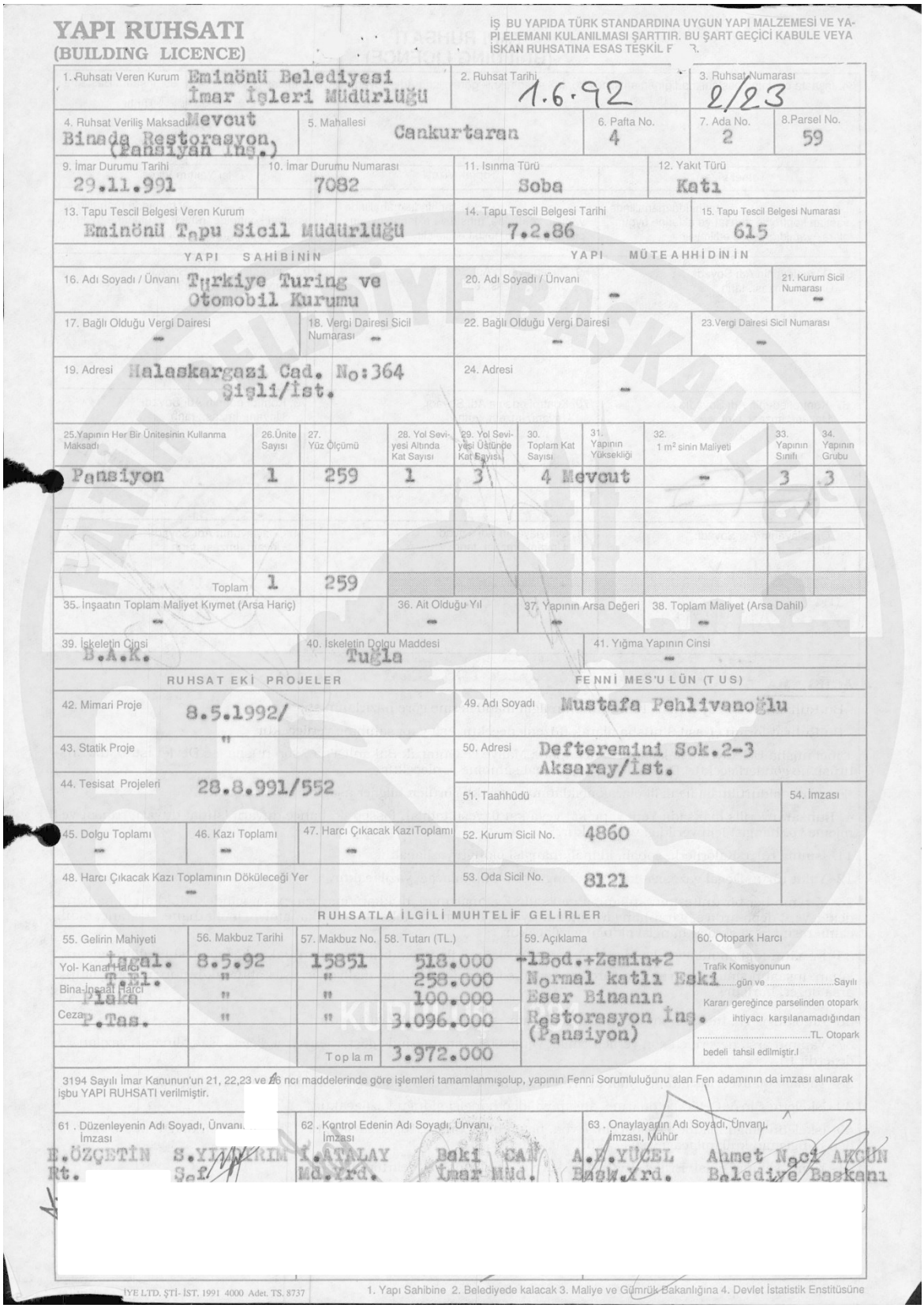
3194 Sayılı İmar Kanunun'un 21, 22,23 ve 26 ncı maddelerinde göre işlemleri tamamlanmışolup, yapının Fenni Sorumluluğunu alan Fen adamının da imzası alınarak işbu YAPI RUHSATI verilmiştir.

61 . Düzenleyenin Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası	62 . Kontrol Edenin Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası	63 . Onaylayanın Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası, Mühür
		08 MAYIS 1992

...TAN KIRTASİYE LTD. ŞTİ- İST. 1991 4000 Adet. TS. 8737

1. Yapı Sahibine 2. Belediyede kalacak 3. Maliye ve Gümrük Bakanlığına 4. Devlet İstatistik Enstitüsüne

Ek-11: Fatih Belediyesi, 2 Ada 59 Parsele Ait 01.06.1992 tarihli Yapı Ruhsatı

YAPI RUHSATI
(BUILDING LICENCE)

İŞ BU YAPIDA TÜRK STANDARDINA UYGUN YAPI MALZEMESİ VE YAPI ELEMANI KULANILMASI ŞARTTIR. BU ŞART GEÇİCİ KABULE VEYA İSKAN RUHSATINA ESAS TEŞKİL F[illegible].

1. Ruhsatı Veren Kurum	2. Ruhsat Tarihi	3. Ruhsat Numarası
Eminönü Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğü	1.6.92	2/23

4. Ruhsat Veriliş Maksadı	5. Mahallesi	6. Pafta No.	7. Ada No.	8. Parsel No.
Mevcut Binada Restorasyon, (Pansiyan İnş.)	Cankurtaran	4	2	59

9. İmar Durumu Tarihi	10. İmar Durumu Numarası	11. Isınma Türü	12. Yakıt Türü
29.11.991	7082	Soba	Katı

13. Tapu Tescil Belgesi Veren Kurum	14. Tapu Tescil Belgesi Tarihi	15. Tapu Tescil Belgesi Numarası
Eminönü Tapu Sicil Müdürlüğü	7.2.86	615

YAPI SAHİBİNİN		YAPI MÜTEAHHİDİNİN	
16. Adı Soyadı / Ünvanı: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu		20. Adı Soyadı / Ünvanı: -	21. Kurum Sicil Numarası: -
17. Bağlı Olduğu Vergi Dairesi: -	18. Vergi Dairesi Sicil Numarası: -	22. Bağlı Olduğu Vergi Dairesi: -	23. Vergi Dairesi Sicil Numarası: -
19. Adresi: Halaskargazi Cad. No:364 Şişli/İst.		24. Adresi: -	

25. Yapının Her Bir Ünitesinin Kullanma Maksadı	26. Ünite Sayısı	27. Yüz Ölçümü	28. Yol Seviyesi Altında Kat Sayısı	29. Yol Seviyesi Üstünde Kat Sayısı	30. Toplam Kat Sayısı	31. Yapının Yüksekliği	32. 1 m² sinin Maliyeti	33. Yapının Sınıfı	34. Yapının Grubu
Pansiyon	1	259	1	3	4 Mevcut		-	3	3
Toplam	1	259							

35. İnşaatın Toplam Maliyet Kıymet (Arsa Hariç)	36. Ait Olduğu Yıl	37. Yapının Arsa Değeri	38. Toplam Maliyet (Arsa Dahil)
-	-	-	-

39. İskeletin Cinsi	40. İskeletin Dolgu Maddesi	41. Yığma Yapının Cinsi
B.A.K.	Tuğla	-

RUHSAT EKİ PROJELER	FENNİ MES'ULÜN (TUS)
42. Mimari Proje: 8.5.1992/ "	49. Adı Soyadı: Mustafa Pehlivanoğlu
43. Statik Proje:	50. Adresi: Defteremini Sok.2-3 Aksaray/İst.
44. Tesisat Projeleri: 28.8.991/552	51. Taahhüdü: 54. İmzası:
45. Dolgu Toplamı: - / 46. Kazı Toplamı: - / 47. Harcı Çıkacak Kazı Toplamı: -	52. Kurum Sicil No.: 4860
48. Harcı Çıkacak Kazı Toplamının Döküleceği Yer: -	53. Oda Sicil No.: 8121

RUHSATLA İLGİLİ MUHTELİF GELİRLER

55. Gelirin Mahiyeti	56. Makbuz Tarihi	57. Makbuz No.	58. Tutarı (TL.)	59. Açıklama	60. Otopark Harcı
Yol- Kanal Harcı: İşgal.	8.5.92	15851	518.000	+1Bod.+Zemin+2	Trafik Komisyonunun ..... gün ve ..... Sayılı Kararı gereğince parselinden otopark ihtiyacı karşılanamadığından ..... TL. Otopark bedeli tahsil edilmiştir.!
Bina-İnşaat Harcı: T.El.	"	"	258.000	Normal katlı Eski	
Ceza: Plaka	"	"	100.000	Eser Binanın	
	"	"	3.096.000	Restorasyon İnş. (Pansiyon)	
		Toplam	3.972.000		

3194 Sayılı İmar Kanunun'un 21, 22,23 ve 26 ncı maddelerinde göre işlemleri tamamlanmışolup, yapının Fenni Sorumluluğunu alan Fen adamının da imzası alınarak işbu YAPI RUHSATI verilmiştir.

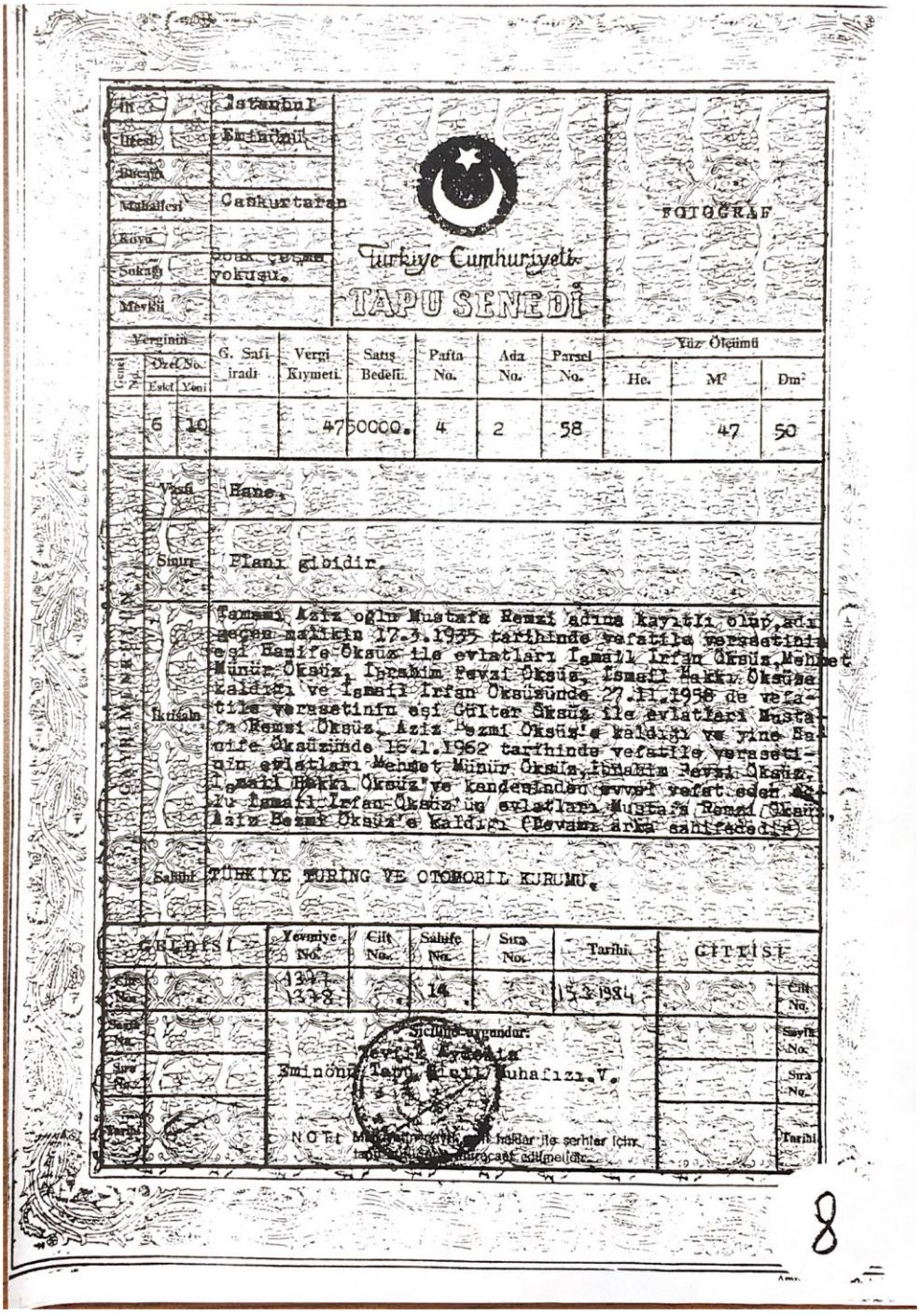
61. Düzenleyenin Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası	62. Kontrol Edenin Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası	63. Onaylayanın Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası, Mühür
E.ÖZÇETİN S.YILDIRIM Rt. Şef	İ.ATALAY Md.Yrd.	Baki CAN İmar Müd.	A.E.YÜCEL Başk.Yrd.	Ahmet Necî AKGÜN Belediye Başkanı

İYE LTD. ŞTİ- İST. 1991 4000 Adet. TS. 8737

1. Yapı Sahibine 2. Belediyede kalacak 3. Maliye ve Gümrük Bakanlığına 4. Devlet İstatistik Enstitüsüne

Ek-12: 2 Ada 58 Parsele Ait 13.03.1984 tarihli Tapu Senedi

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 2 Ada 58 Parsele ait 13.03.1984 tarihli Tapu Senedi

İli: İstanbul
İlçesi: Beyoğlu
Mahallesi: Cankurtaran
Köyü:
Sokağı: Polis Çeşmesi yokuşu.
Mevkii:

FOTOĞRAF

Türkiye Cumhuriyeti
TAPU SENEDİ

Verginin Cinsi	Özel No. Eski	Özel No. Yeni	G. Safi iradı	Vergi Kıymeti	Satış Bedeli	Pafta No.	Ada No.	Parsel No.	Yüz Ölçümü He.	Yüz Ölçümü M²	Yüz Ölçümü Dm²
6		10		47	50000.	4	2	58		47	50

Vasfı: Hane.

Sınırı: Planı gibidir.

İktisabı: Tamamı Aziz oğlu Mustafa Remzi adına kayıtlı olup, adı geçen malikin 17.3.1935 tarihinde vefatile verasetine eşi Hanife Öksüz ile evlatları İsmail Irfan Öksüz, Mehmet Münür Öksüz, İbrahim Fevzi Öksüz, İsmail Hakkı Öksüze kaldığı ve İsmail Irfan Öksüzünde 27.11.1958 de vefatile verasetinin eşi Gülter Öksüz ile evlatları Mustafa Remzi Öksüz, Aziz Bezmi Öksüz'e kaldığı ve yine Hanife Öksüzünde 15.1.1962 tarihinde vefatile verasetinin evlatları Mehmet Münür Öksüz, İbrahim Fevzi Öksüz, İsmail Hakkı Öksüz'ye kardeşlerinden evvel vefat eden kardeşi İsmail Irfan Öksüz'ün evlatları Mustafa Remzi Öksüz, Aziz Bezmi Öksüz'e kaldığı (Devamı arka sahifededir)

Sahibi: TÜRKİYE TURİNG VE OTOMOBİL KURUMU.

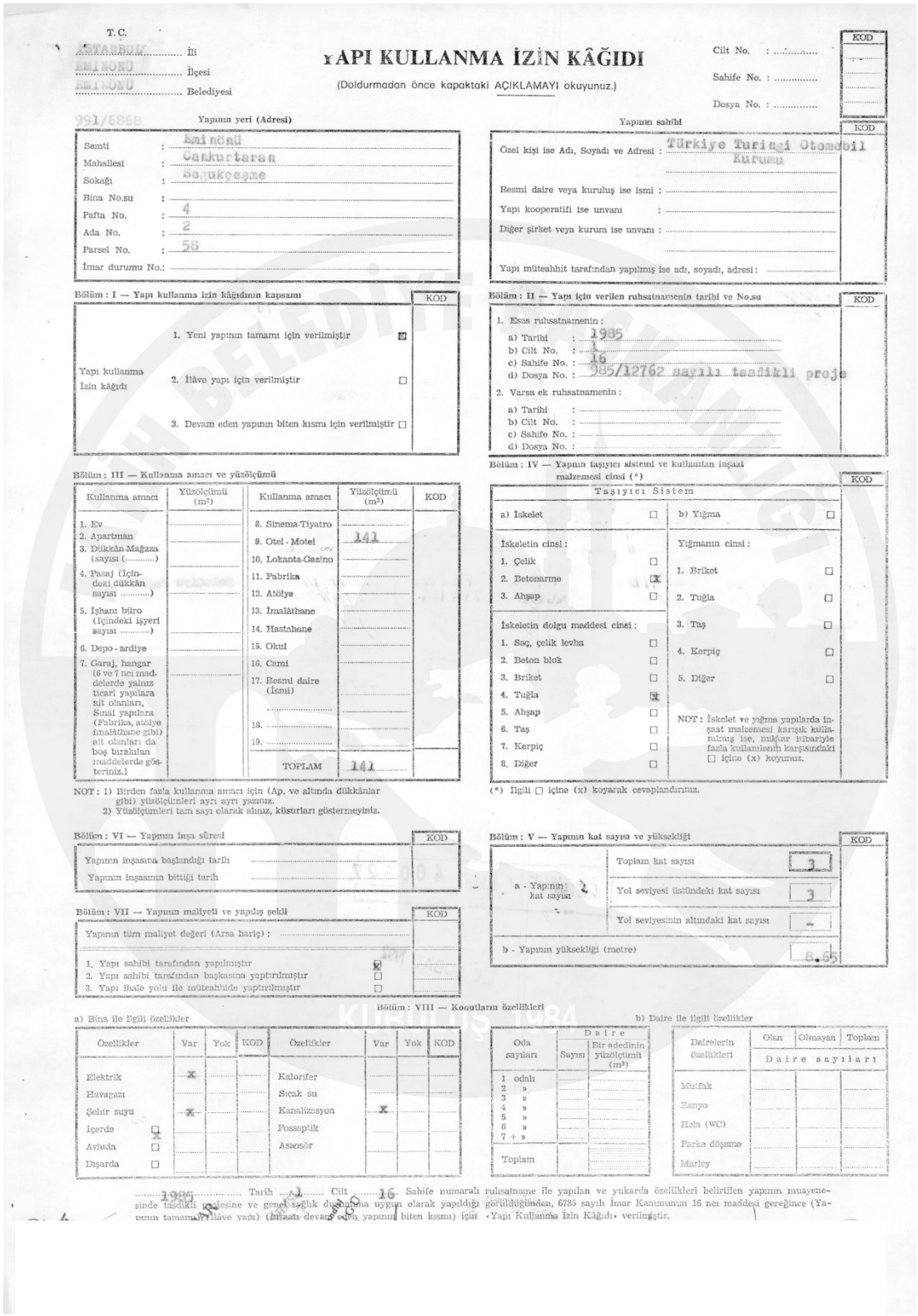
GELDİSİ	Yevmiye No.	Cilt No.	Sahife No.	Sıra No.	Tarihi	GİTTİSİ	
Cilt No.	1377 1378		14		13.3.1984		Cilt No.
Sayfa No.							Sayfa No.
Sıra No.							Sıra No.
Tarihi							Tarihi

Sicilinde aynıdır.
Fevzi Eyüboğlu
Eminönü Tapu Sicili Muhafızı V.

NOT: Mülkiyet, ayni haklar ile şerhler için ... müracaat edilmelidir.

8

Ek-12: Fatih Belediyesi, 2 Ada 58 Parsele Ait 14.11.1991 tarihli Yapı Kullanım İzin Kağıdı

T.C.
İSTANBUL İli
EMİNÖNÜ İlçesi
EMİNÖNÜ Belediyesi

YAPI KULLANMA İZİN KÂĞIDI

(Doldurmadan önce kapaktaki AÇIKLAMAYI okuyunuz.)

Cilt No. : .....
Sahife No. : .....
Dosya No. : .....
KOD

991/6868

Yapının yeri (Adresi)

Semti : Eminönü
Mahallesi : Cankurtaran
Sokağı : Soğukçeşme
Bina No.su :
Pafta No. : 4
Ada No. : 2
Parsel No. : 58
İmar durumu No.:

Yapının sahibi KOD

Özel kişi ise Adı, Soyadı ve Adresi : Türkiye Turingi Otomobil Kurumu
Resmi daire veya kuruluş ise ismi :
Yapı kooperatifi ise unvanı :
Diğer şirket veya kurum ise unvanı :
Yapı müteahhit tarafından yapılmış ise adı, soyadı, adresi :

Bölüm : I — Yapı kullanma izin kâğıdının kapsamı KOD

Yapı kullanma izin kâğıdı
1. Yeni yapının tamamı için verilmiştir ☒
2. İlâve yapı için verilmiştir ☐
3. Devam eden yapının biten kısmı için verilmiştir ☐

Bölüm : II — Yapı için verilen ruhsatnamenin tarihi ve No.su KOD

1. Esas ruhsatnamenin :
a) Tarihi : 1985
b) Cilt No. : 1
c) Sahife No. : 16
d) Dosya No. : 985/12762 sayılı tasdikli proje
2. Varsa ek ruhsatnamenin :
a) Tarihi :
b) Cilt No. :
c) Sahife No. :
d) Dosya No. :

Bölüm : III — Kullanma amacı ve yüzölçümü

Kullanma amacı	Yüzölçümü (m²)	Kullanma amacı	Yüzölçümü (m²)	KOD
1. Ev		8. Sinema-Tiyatro		
2. Apartman		9. Otel - Motel	141	
3. Dükkân-Mağaza (sayısı (.....)		10. Lokanta-Gazino		
4. Pasaj (İçindeki dükkân sayısı .....)		11. Fabrika		
5. İşhanı büro (İçindeki işyeri sayısı .....)		12. Atölye		
6. Depo - ardiye		13. İmalâthane		
7. Garaj, hangar [6 ve 7 nci maddelerde yalnız ticari yapılara ait olanları, Sınai yapılara (Fabrika, atölye imalâthane gibi) ait olanları da boş bırakılan maddelerde gösteriniz.]		14. Hastahane		
		15. Okul		
		16. Cami		
		17. Resmi daire (İsmi)		
		18.		
		19.		
		TOPLAM	141	

NOT : 1) Birden fazla kullanma amacı için (Ap. ve altında dükkânlar gibi) yüzölçümleri ayrı ayrı yazınız.
2) Yüzölçümleri tam sayı olarak alınız, küsurları göstermeyiniz.

Bölüm : IV — Yapının taşıyıcı sistemi ve kullanılan inşaat malzemesi cinsi (*) KOD

Taşıyıcı Sistem

a) İskelet ☐ — b) Yığma ☐

İskeletin cinsi :
1. Çelik ☐
2. Betonarme ☒
3. Ahşap ☐

Yığmanın cinsi :
1. Briket ☐
2. Tuğla ☐
3. Taş ☐
4. Kerpiç ☐
5. Diğer ☐

İskeletin dolgu maddesi cinsi :
1. Saç, çelik levha ☐
2. Beton blok ☐
3. Briket ☐
4. Tuğla ☒
5. Ahşap ☐
6. Taş ☐
7. Kerpiç ☐
8. Diğer ☐

NOT : İskelet ve yığma yapılarda inşaat malzemesi karışık kullanılmış ise, miktar itibariyle fazla kullanılanın karşısındaki ☐ içine (x) koyunuz.

(*) İlgili ☐ içine (x) koyarak cevaplandırınız.

Bölüm : V — Yapının kat sayısı ve yüksekliği KOD

a - Yapının kat sayısı :
Toplam kat sayısı : 3
Yol seviyesi üstündeki kat sayısı : 3
Yol seviyesinin altındaki kat sayısı : —

b - Yapının yüksekliği (metre) : 8,35

Bölüm : VI — Yapının inşa süresi KOD

Yapının inşasına başlandığı tarih :
Yapının inşasının bittiği tarih :

Bölüm : VII — Yapının maliyeti ve yapılış şekli KOD

Yapının tüm maliyet değeri (Arsa hariç) :

1. Yapı sahibi tarafından yaptırılmıştır ☒
2. Yapı sahibi tarafından başkasına yaptırılmıştır ☐
3. Yapı ihale yolu ile müteahhide yaptırılmıştır ☐

Bölüm : VIII — Konutların özellikleri

a) Bina ile ilgili özellikler

Özellikler	Var	Yok	KOD	Özellikler	Var	Yok	KOD
Elektrik	X			Kalorifer			
Havagazı				Sıcak su			
Şehir suyu	X			Kanalizasyon	X		
İçerde ☐	X			Fosseptik			
Avluda ☐				Asansör			
Dışarda ☐							

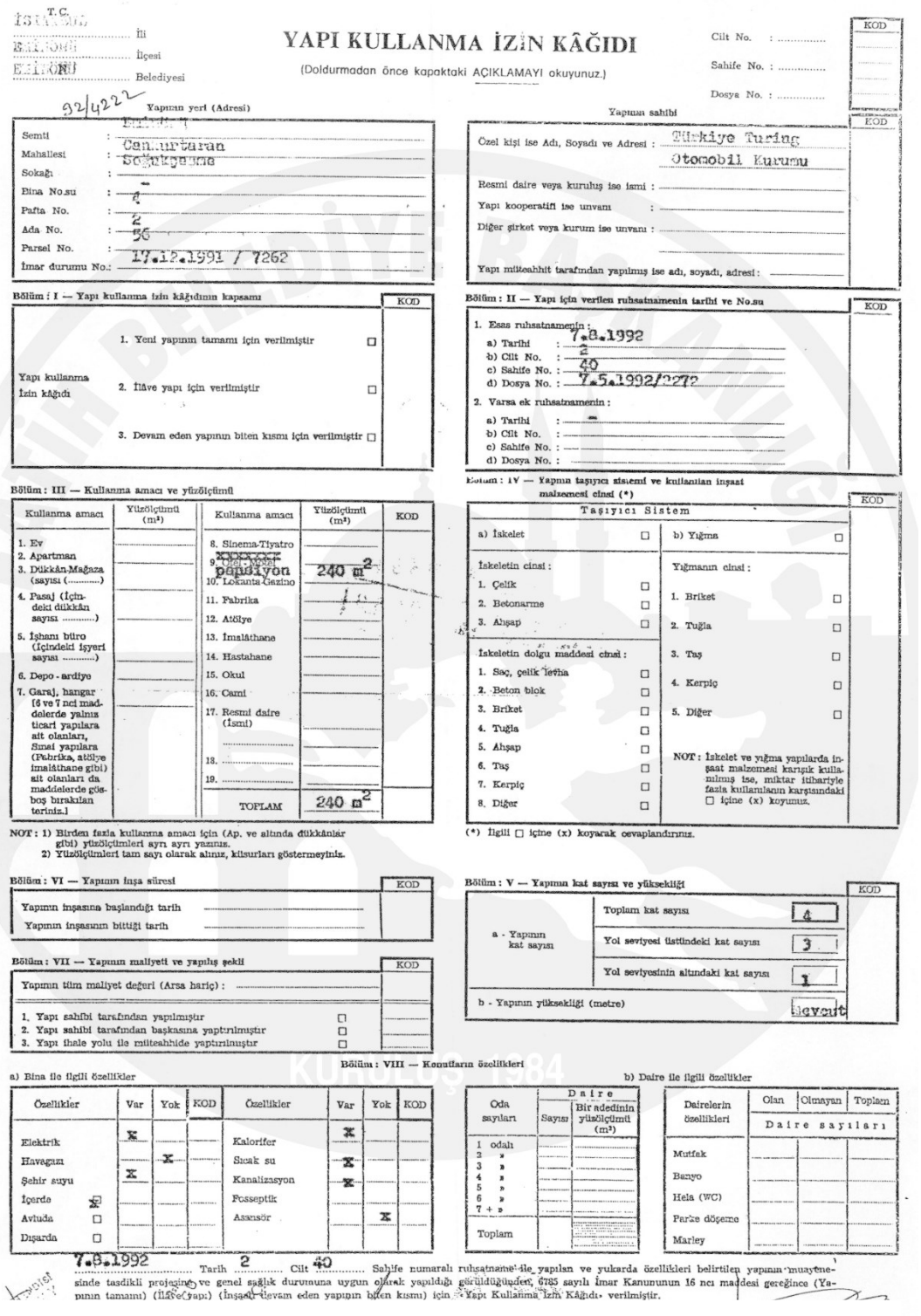
b) Daire ile ilgili özellikler

Oda sayıları	Daire Sayısı	Daire Bir adedinin yüzölçümü (m²)
1 odalı		
2 »		
3 »		
4 »		
5 »		
6 »		
7 + »		
Toplam		

Dairelerin özellikleri	Olan	Olmayan	Toplam
	Daire sayıları		
Mutfak			
Banyo			
Hela (WC)			
Parke döşeme			
Marley			

1985 Tarih 11 Cilt 16 Sahife numaralı ruhsatname ile yapılan ve yukarda özellikleri belirtilen yapının muayenesinde tasdikli projesine ve genel sağlık durumuna uygun olarak yapıldığı görüldüğünden, 6785 sayılı İmar Kanununun 16 ncı maddesi gereğince (Yapının tamamı/İlâve yapı) (İnşaatı devam eden yapının biten kısmı) için «Yapı Kullanma İzin Kâğıdı» verilmiştir.

Ek-13: Fatih Belediyesi, 2 Ada 56 Parsele Ait 27.12.1993 Yapı Kullanım İzin Kağıdı

T.C.
İSTANBUL İli
FATİH İlçesi
FATİH Belediyesi

YAPI KULLANMA İZİN KÂĞIDI

(Doldurmadan önce kapaktaki AÇIKLAMAYI okuyunuz.)

Cilt No. : .....
Sahife No. : .....
Dosya No. : .....

92/4222

Yapının yeri (Adresi)

Semti : Cankurtaran
Mahallesi : Soğukçeşme
Sokağı :
Bina No.su : 4
Pafta No. : 2
Ada No. : 56
Parsel No. : 17
İmar durumu No.: 17.12.1991 / 7262

Yapının sahibi

Özel kişi ise Adı, Soyadı ve Adresi : Türkiye Turing Otomobil Kurumu
Resmi daire veya kuruluş ise ismi :
Yapı kooperatifi ise unvanı :
Diğer şirket veya kurum ise unvanı :
Yapı müteahhit tarafından yapılmış ise adı, soyadı, adresi :

Bölüm : I — Yapı kullanma izin kâğıdının kapsamı

Yapı kullanma İzin kâğıdı
1. Yeni yapının tamamı için verilmiştir ☐
2. İlâve yapı için verilmiştir ☐
3. Devam eden yapının biten kısmı için verilmiştir ☐

Bölüm : II — Yapı için verilen ruhsatnamenin tarihi ve No.su

1. Esas ruhsatnamenin :
a) Tarihi : 7.8.1992
b) Cilt No. : 2
c) Sahife No. : 40
d) Dosya No. : 7.5.1992/227?
2. Varsa ek ruhsatnamenin :
a) Tarihi :
b) Cilt No. :
c) Sahife No. :
d) Dosya No. :

Bölüm : III — Kullanma amacı ve yüzölçümü

Kullanma amacı	Yüzölçümü (m²)	Kullanma amacı	Yüzölçümü (m²)
1. Ev		8. Sinema-Tiyatro	
2. Apartman		9. ~~Otel~~ Pansiyon	240 m²
3. Dükkân-Mağaza (sayısı (.....)		10. Lokanta-Gazino	
4. Pasaj (İçindeki dükkân sayısı .....)		11. Fabrika	
5. İşhanı büro (İçindeki işyeri sayısı .....)		12. Atölye	
6. Depo - ardiye		13. İmalâthane	
7. Garaj, hangar [6 ve 7 nci maddelerde yalnız ticari yapılara ait olanları, sınai yapılara (Fabrika, atölye imalâthane gibi) ait olanları da maddelerde gösboş bırakılan teriniz.]		14. Hastahane	
		15. Okul	
		16. Cami	
		17. Resmi daire (İsmi)	
		18.	
		19.	
		TOPLAM	240 m²

NOT : 1) Birden fazla kullanma amacı için (Ap. ve altında dükkânlar gibi) yüzölçümleri ayrı ayrı yazınız.
2) Yüzölçümleri tam sayı olarak alınız, kılsuları göstermeyiniz.

Bölüm : IV — Yapının taşıyıcı sistemi ve kullanılan inşaat malzemesi cinsi (*)

Taşıyıcı Sistem

a) İskelet ☐ b) Yığma ☐

İskeletin cinsi :
1. Çelik ☐
2. Betonarme ☐
3. Ahşap ☐

Yığmanın cinsi :
1. Briket ☐
2. Tuğla ☐
3. Taş ☐
4. Kerpiç ☐
5. Diğer ☐

İskeletin dolgu maddesi cinsi :
1. Saç, çelik levha ☐
2. Beton blok ☐
3. Briket ☐
4. Tuğla ☐
5. Ahşap ☐
6. Taş ☐
7. Kerpiç ☐
8. Diğer ☐

NOT : İskelet ve yığma yapılarda inşaat malzemesi karışık kullanılmış ise, miktar itibariyle fazla kullanılanın karşısındaki ☐ içine (x) koyunuz.

(*) İlgili ☐ içine (x) koyarak cevaplandırınız.

Bölüm : V — Yapının kat sayısı ve yüksekliği

a - Yapının kat sayısı	Toplam kat sayısı	4
	Yol seviyesi üstündeki kat sayısı	3
	Yol seviyesinin altındaki kat sayısı	1
b - Yapının yüksekliği (metre)		Mevcut

Bölüm : VI — Yapının inşa süresi

Yapının inşasına başlandığı tarih :
Yapının inşasının bittiği tarih :

Bölüm : VII — Yapının maliyeti ve yapılış şekli

Yapının tüm maliyet değeri (Arsa hariç) :

1. Yapı sahibi tarafından yaptırılmıştır ☐
2. Yapı sahibi tarafından başkasına yaptırılmıştır ☐
3. Yapı ihale yolu ile müteahhide yaptırılmıştır ☐

Bölüm : VIII — Konutların özellikleri

a) Bina ile ilgili özellikler

Özellikler	Var	Yok	Özellikler	Var	Yok
Elektrik	X		Kalorifer	X	
Havagazı		X	Sıcak su	X	
Şehir suyu	X		Kanalizasyon	X	
İçerde	X		Fosseptik		
Avluda	☐		Asansör		X
Dışarda	☐				

b) Daire ile ilgili özellikler

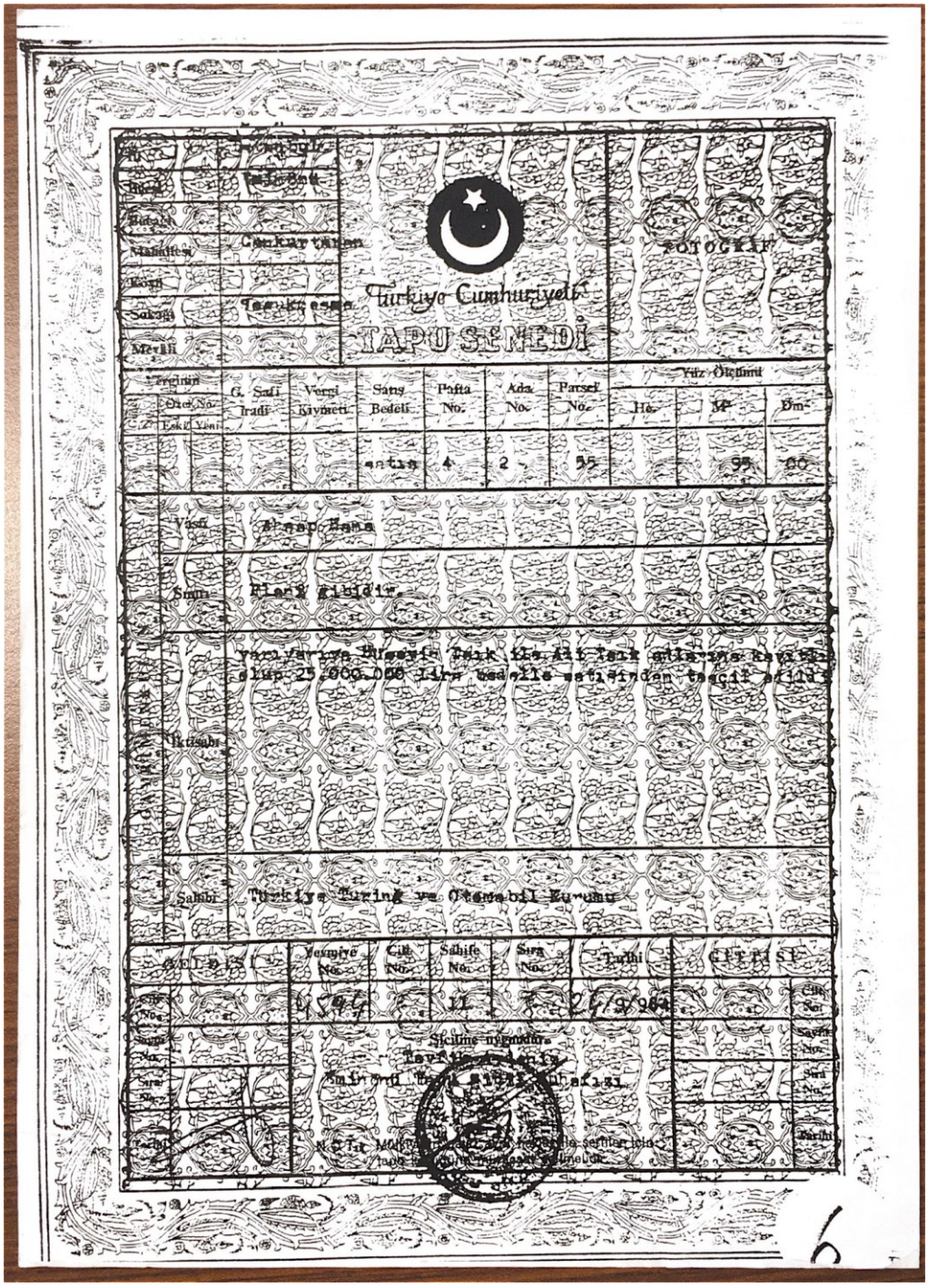
Oda sayıları	Daire Sayısı	Daire Bir adedinin yüzölçümü (m²)
1 odalı		
2 »		
3 »		
4 »		
5 »		
6 »		
7 + »		
Toplam		

Dairelerin özellikleri	Olan	Olmayan	Toplam
	Daire sayıları		
Mutfak			
Banyo			
Hela (WC)			
Parke döşeme			
Marley			

7.8.1992 Tarih ..... 2 Cilt ..... 40 Sahife numaralı ruhsatname ile yapılan ve yukarıda özellikleri belirtilen yapının muayenesinde tasdikli projesine ve genel sağlık durumuna uygun olarak yapıldığı görüldüğünden, 6785 sayılı İmar Kanununun 16 ncı maddesi gereğince (Yapının tamamı) (İlâve yapı) (İnşaatı devam eden yapının biten kısmı) için «Yapı Kullanma İzin Kâğıdı» verilmiştir.

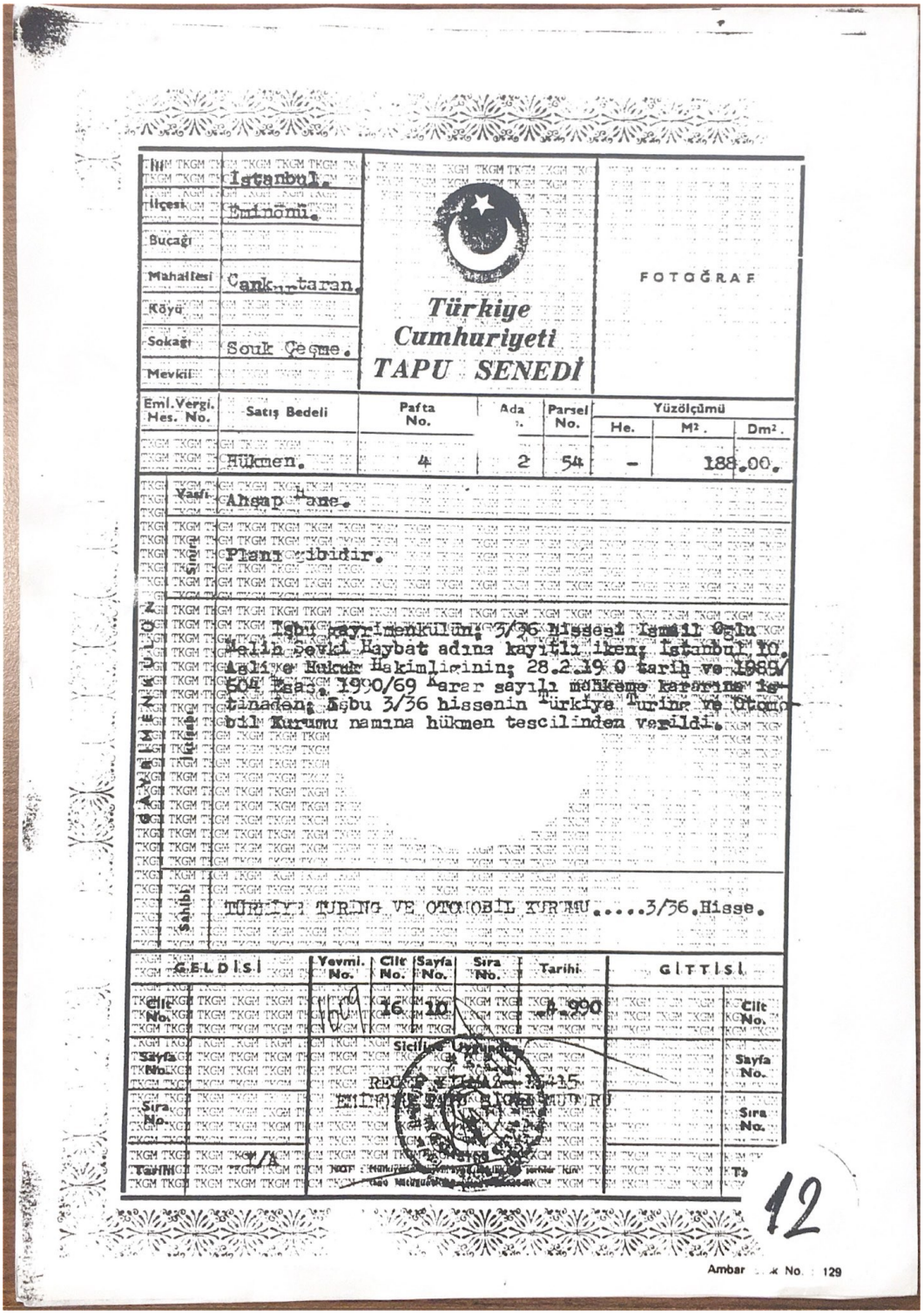
Ek-14: 2 Ada 55 Parsele Ait 24.09.1984 Tapu Senedi

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 2 Ada 55 Parsele ait 24.09.1984 Tapu Senedi

Ek-15: 2 Ada 54 Parsele Ait 28.12.1990 Tapu Senedi

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 2 Ada 52 Parsele ait 28.12.1990 Tapu Senedi

İli: İstanbul.
İlçesi: Beyoğlu.
Bucağı:
Mahallesi: Cankurtaran.
Köyü:
Sokağı: Souk Çeşme.
Mevkii:

Türkiye Cumhuriyeti
TAPU SENEDİ

FOTOĞRAF

Eml.Vergi. Hes. No.	Satış Bedeli	Pafta No.	Ada	Parsel No.	Yüzölçümü He.	M².	Dm².
	Hükmen.	4	2	54	-	188.	00.

Vasfı: Ahşap hane.

Planı cibidir.

İşbu gayrimenkulün 3/36 hissesi İsmail Oğlu Melih Şevki Kaybat adına kayıtlı iken, İstanbul 10. Asliye Hukuk Hakimliğinin 28.2.19 0 tarih ve 1989/604 Esas, 1990/69 Karar sayılı mükteme kararına istinaden, İşbu 3/36 hissenin Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu namına hükmen tescilinden verildi.

Sahibi: TÜRKİYE TURİNG VE OTOMOBİL KURUMU.....3/36.Hisse.

GELDİSİ	Yevmi. No.	Cilt No.	Sayfa No.	Sıra No.	Tarihi	GİTTİSİ	
Cilt No.		16	10		4.990		Cilt No.
Sayfa No.			Sicilin Üzerine				Sayfa No.
Sıra No.			RECEP [illegible] 15				Sıra No.
Tarihi			EMLAK TAPU MÜDÜRÜ				Tarihi

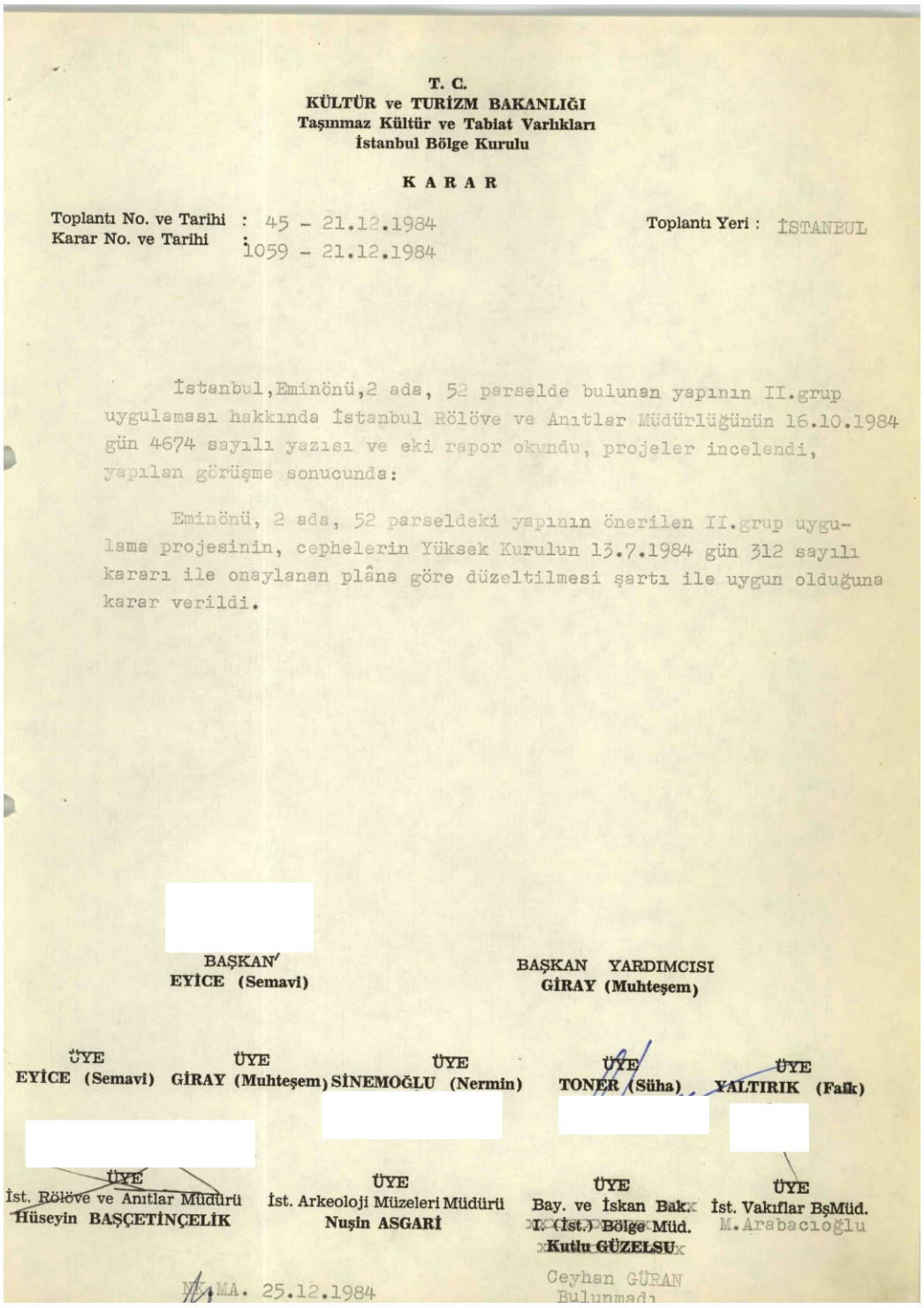
T/A

12

Ambar ... No. 129

Ek-16: 2 Ada 52 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 2 Ada 52 Parsele Ait 21.12.1984 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
İstanbul Bölge Kurulu

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 45 - 21.12.1984
Karar No. ve Tarihi : 1059 - 21.12.1984

Toplantı Yeri : İSTANBUL

İstanbul,Eminönü,2 ada, 52 parselde bulunan yapının II.grup uygulaması hakkında İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 16.10.1984 gün 4674 sayılı yazısı ve eki rapor okundu, projeler incelendi, yapılan görüşme sonucunda:

Eminönü, 2 ada, 52 parseldeki yapının önerilen II.grup uygulama projesinin, cephelerin Yüksek Kurulun 13.7.1984 gün 312 sayılı kararı ile onaylanan plâna göre düzeltilmesi şartı ile uygun olduğuna karar verildi.

BAŞKAN
EYİCE (Semavi)

BAŞKAN YARDIMCISI
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
EYİCE (Semavi)

ÜYE
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
SİNEMOĞLU (Nermin)

ÜYE
TONER (Süha)

ÜYE
YALTIRIK (Faik)

ÜYE
İst. Rölöve ve Anıtlar Müdürü
Hüseyin BAŞÇETİNÇELİK

ÜYE
İst. Arkeoloji Müzeleri Müdürü
Nuşin ASGARİ

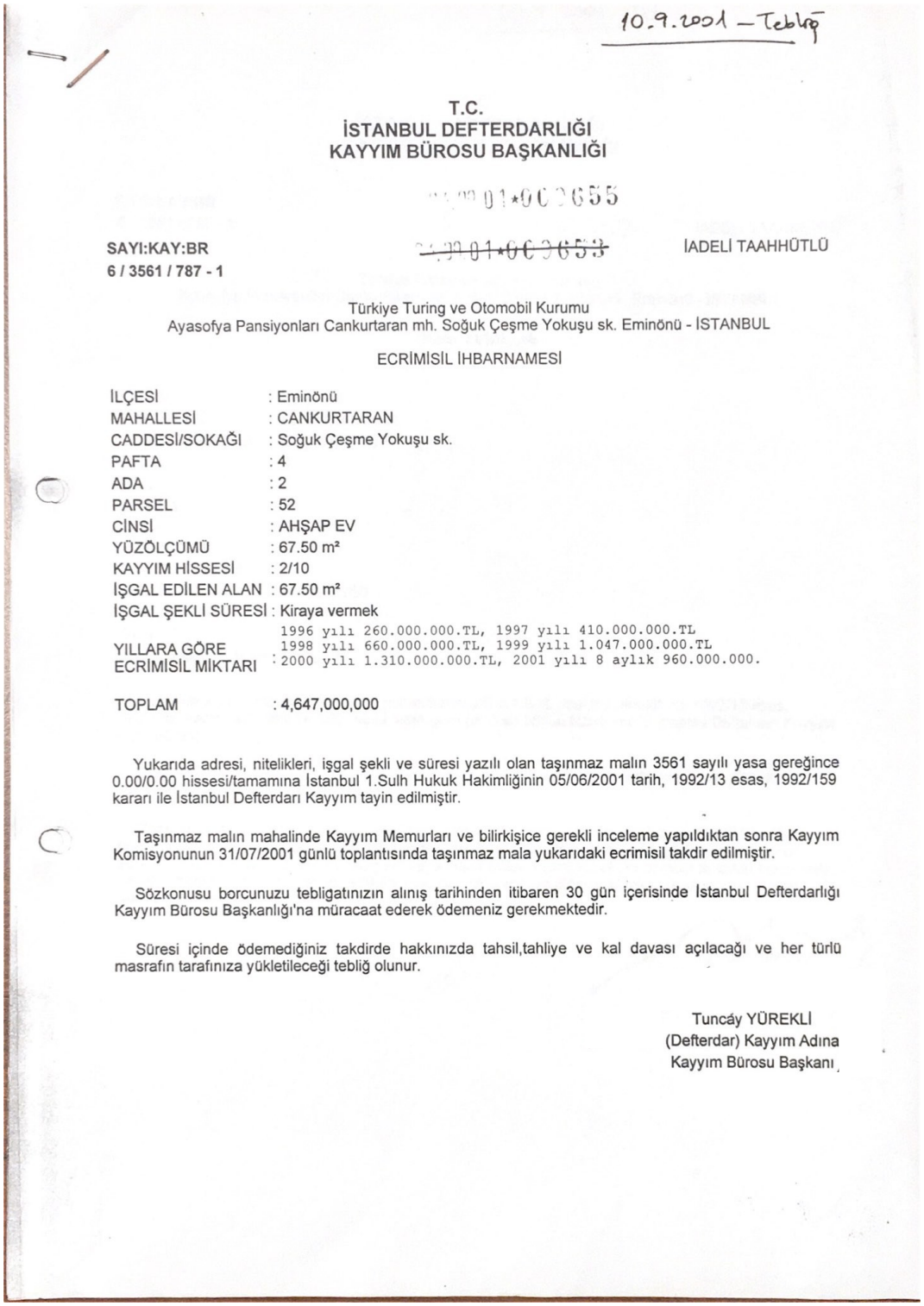
ÜYE
Bay. ve İskan Bak.
I. (İst.) Bölge Müd.
Kutlu GÜZELSU
Ceyhan GÜRAN
Bulunmadı

ÜYE
İst. Vakıflar BşMüd.
M.Arabacıoğlu

MAMA. 25.12.1984

Ek-16: 2 Ada 52 Parsele Ait Erimcil İhbarnamesi

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 2 Ada 52 Parsele Ait 10.09.2001 Erimcil İhbarnamesi

10.9.2001 – Tebliğ

T.C.
İSTANBUL DEFTERDARLIĞI
KAYYIM BÜROSU BAŞKANLIĞI

01*0C2655

SAYI:KAY:BR 01*0C2655 İADELİ TAAHHÜTLÜ
6 / 3561 / 787 - 1

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu
Ayasofya Pansiyonları Cankurtaran mh. Soğuk Çeşme Yokuşu sk. Eminönü - İSTANBUL

ECRİMİSİL İHBARNAMESİ

İLÇESİ	: Eminönü
MAHALLESİ	: CANKURTARAN
CADDESİ/SOKAĞI	: Soğuk Çeşme Yokuşu sk.
PAFTA	: 4
ADA	: 2
PARSEL	: 52
CİNSİ	: AHŞAP EV
YÜZÖLÇÜMÜ	: 67.50 m²
KAYYIM HİSSESİ	: 2/10
İŞGAL EDİLEN ALAN	: 67.50 m²
İŞGAL ŞEKLİ SÜRESİ	: Kiraya vermek
YILLARA GÖRE ECRİMİSİL MİKTARI	: 1996 yılı 260.000.000.TL, 1997 yılı 410.000.000.TL 1998 yılı 660.000.000.TL, 1999 yılı 1.047.000.000.TL 2000 yılı 1.310.000.000.TL, 2001 yılı 8 aylık 960.000.000.
TOPLAM	: 4,647,000,000

Yukarıda adresi, nitelikleri, işgal şekli ve süresi yazılı olan taşınmaz malın 3561 sayılı yasa gereğince 0.00/0.00 hissesi/tamamına İstanbul 1.Sulh Hukuk Hakimliğinin 05/06/2001 tarih, 1992/13 esas, 1992/159 kararı ile İstanbul Defterdarı Kayyım tayin edilmiştir.

Taşınmaz malın mahalinde Kayyım Memurları ve bilirkişice gerekli inceleme yapıldıktan sonra Kayyım Komisyonunun 31/07/2001 günlü toplantısında taşınmaz mala yukarıdaki ecrimisil takdir edilmiştir.

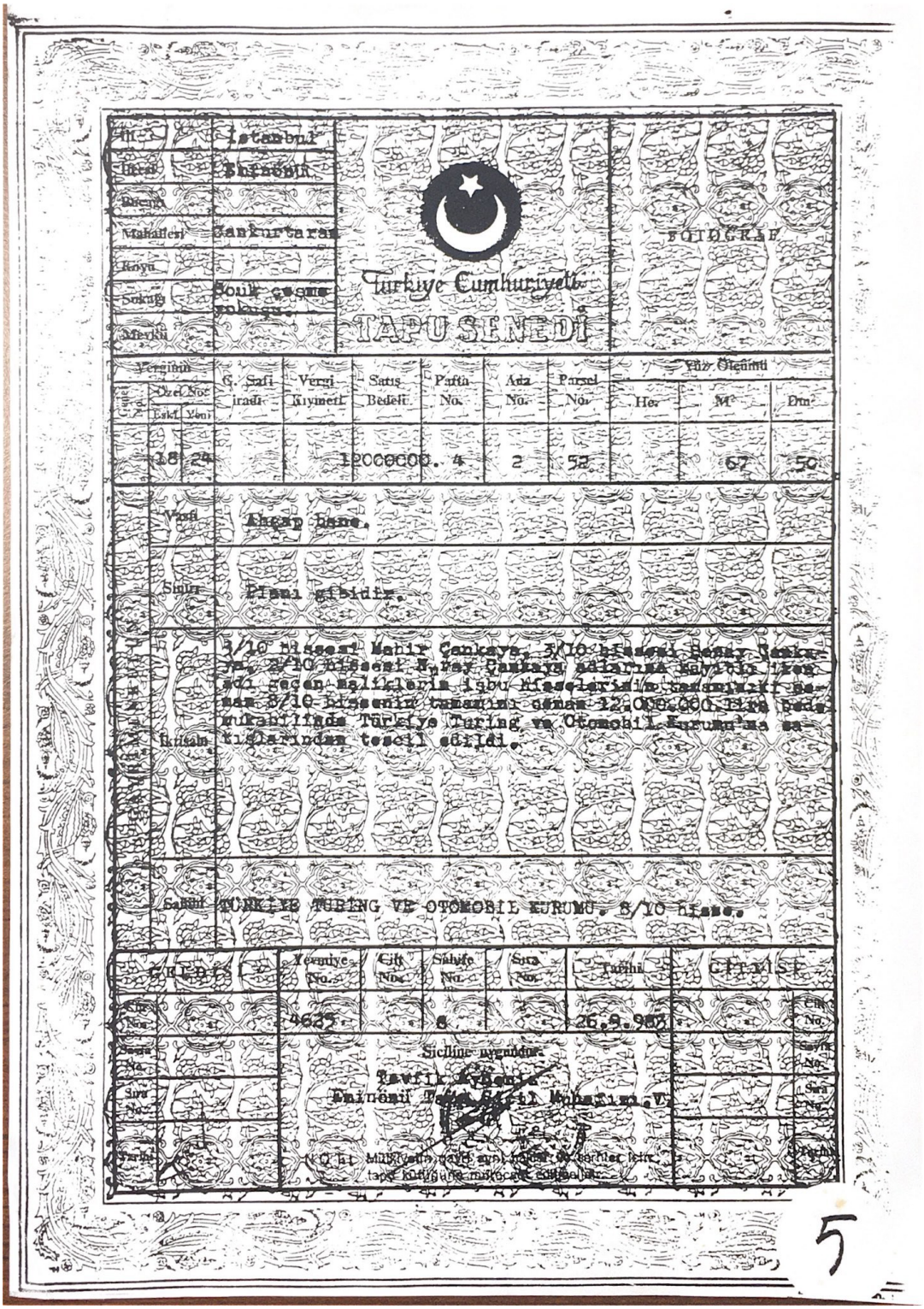
Sözkonusu borcunuzu tebligatınızın alınış tarihinden itibaren 30 gün içerisinde İstanbul Defterdarlığı Kayyım Bürosu Başkanlığı'na müracaat ederek ödemeniz gerekmektedir.

Süresi içinde ödemediğiniz takdirde hakkınızda tahsil,tahliye ve kal davası açılacağı ve her türlü masrafın tarafınıza yükletileceği tebliğ olunur.

Tuncáy YÜREKLİ
(Defterdar) Kayyım Adına
Kayyım Bürosu Başkanı

Ek-17: 2 Ada 52 Parsele Ait Tapu Senedi

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, 2 Ada 52 Parsele Ait 26.09.1983 tarihli Tapu Senedi

İstanbul
Şişli
Gaziosmanpaşa
Şehit çeşme sokağı

FOTOĞRAF

Türkiye Cumhuriyeti
TAPU SENEDİ

Vergiden Özel Nos. Eski	Vergiden Özel Nos. Yeni	G. Safi İradı	Vergi Kıymeti	Satış Bedeli	Pafta No.	Ada No.	Parsel No.	Yüz Ölçümü Her	Yüz Ölçümü M²	Yüz Ölçümü Dm²
18 24				12000000.	4	2	52		67	50

Vasfı: Ahşap bane.

Sınırı: Planı gibidir.

İktisap sebebi: 3/10 hissesi Mahir Çankaya, 3/10 hissesi Henry Çankaya, 2/10 hissesi Nuray Çankaya adlarına kayıtlı iken vefat eden maliklerin işbu hisselerini vasiyetnameleri mucibince 3/10 hissenin tamamını aynen 12.000.000.-Lira peşin mukabilinde Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'na satışlarından tescil edildi.

Sahibi: TÜRKİYE TURİNG VE OTOMOBİL KURUMU. 3/10 hisse.

CİLT	Yevmiye No.	Cilt No.	Sahife No.	Sıra No.	Tarihi	CİLT SAHİFE SIRA
	4635		8		26.9.983	

Sicilline uygundur.
Tevfik Aybenlia
Emniyet Müdürü Müdürü.V.

5

Ek-18: 2 Ada 51 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 49 Parsele Ait 26.01.2005 tarihli İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 26.01.2005-43
Karar Tarih ve No : 26.01.2005-405

Toplantı Yeri
İSTANBUL.

KARAR

İstanbul İli, Eminönü İlçesi, İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu' nun 12.07.1995 tarih ve 6848 sayılı kararıyla kentsel ve tarihi, 1.derece arkeolojik ve kentsel arkeolojik sit olarak ilan edilen Tarihi Yarımada-Eminönü İlçesi' ne ait tescil önerisi anıt fişlerinin ekte iletildiğinin belirtildiği İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama ve İmar Daire Başkanlığı Planlama ve İmar Müdürlüğü' nün 26.06.2003 tarih ve S-86 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

Tetkik ve tescil için kurula sunulmuş olan Eminönü İlçesine ait tespit fişlerinin topluca görüşülerek tescili önerisi oylandı, oy çokluğuyla kabul edilerek tescili önerilen ve ekli listede yer alan 1544 adet parselin korunması gerekli kültür varlığı olarak tesciline oy çokluğuyla karar verildi.

ASLI GİBİDİR
GÜNSELİ AYBAY
MÜDÜR

BAŞKAN
F. Özer ERENMAN
KATILMIYORUM

BAŞKAN YARDIMCISI
Zekiye YENEN
KATILMIYORUM

ÜYE
Cem ERİŞ
İMZA

ÜYE
İhsan SARI
İMZA

ÜYE
M. Sinan KILIÇOĞLU
İMZA

ÜYE
EMİNÖNÜ BL.BŞK.TEM
Mustafa KARASU
İMZA

ÜYE
İST.BÜYÜKŞEHİR BL.BŞK.TEM.
Nihat MACİT
İMZA

ÜYE

Ek-18: 2 Ada 51 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 49 Parsele Ait 26.01.2005 tarihli İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 26.01.2005-43
Karar Tarih ve No : 26.01.2005-405

Toplantı Yeri
İSTANBUL

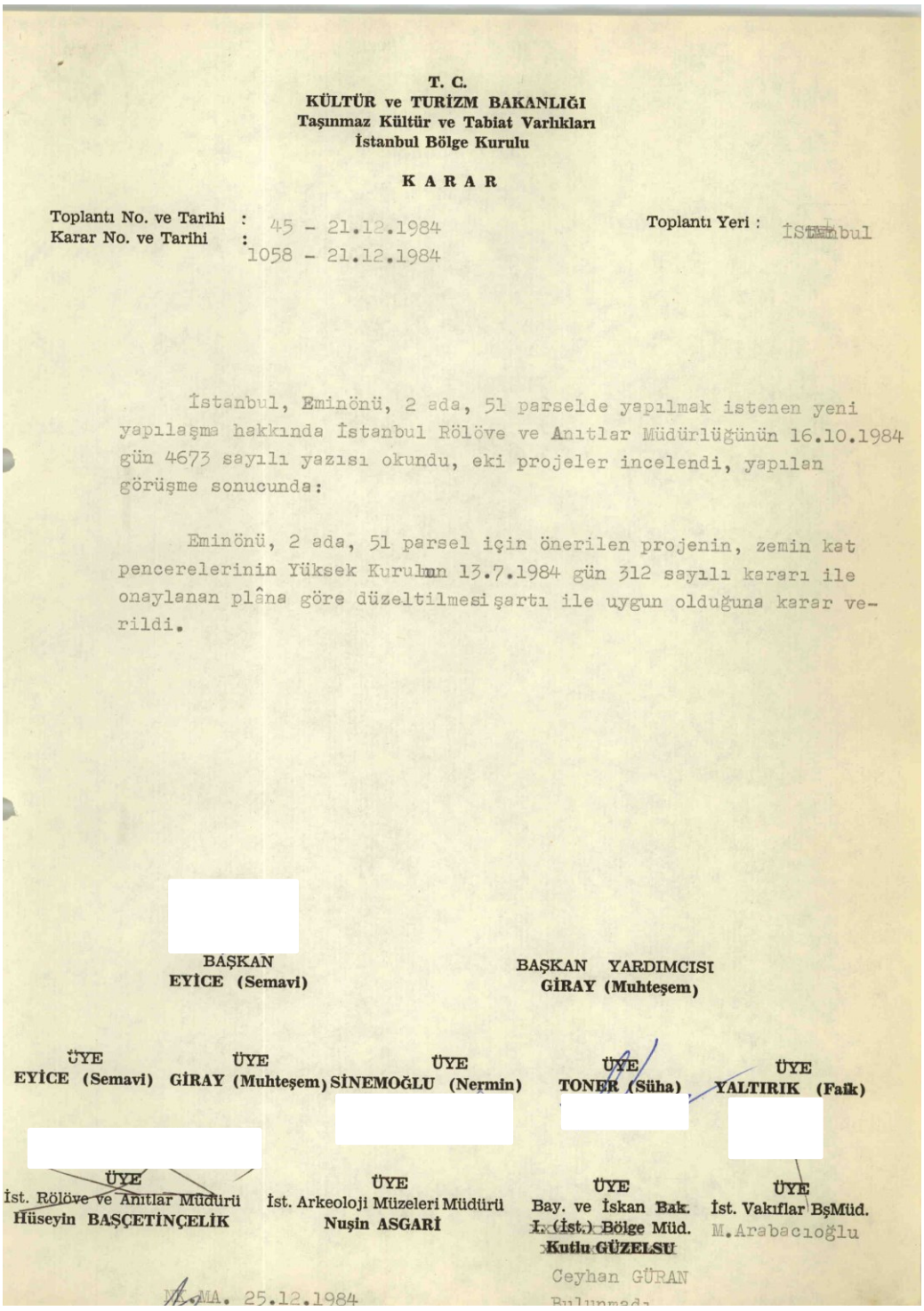
CANKURTARAN MAHALLESİ

NO	ADA	PARSEL
1		SUR BURCU
2		SUR-İ SULTANİ
3	2	GÜLHANE İÇİ NAMAZGAH KALINTISI
4	2	TOPKAPI SARAYI-GÜLHANE PARKI İSTİNAT DUVARI
5	2	GÜLHANE PARKI İÇİ KAGİR BİNA
6	2	GÜLHANE PARKI İÇİ TEK YÜZLÜ ÇEŞME
7	2	2 ADA ÖNÜ HAMİDİYE ÇEŞMESİ
8	2	**32 PARSEL ÖNÜ ÇEŞME**
9	2	2
10	2	4
11	2	16
12	2	23
13	2	29
14	2	34
15	2	37
16	2	38
17	2	39
18	2	41
19	2	43
20	2	45
21	2	49
22	2	51
23	2	81
24	2	82
25	2	84
26	2	89
27	2	102
28	2	107
29	3	5
30	2367	37
31	52	18
32	52	26
33	52	28
34	52	29
35	57	2-3-4-5-7
36	57	6-7
37	57	7
38	57	8-9-10-11-12
39	61	3-4
40	62	2
41	62	7
42	62	13
43	63	8
44	66	4
45	66	5
46	66	7-8
47	66	11
48	66	12
49	66	20
50	66	21
51	66	60
52	66	84
53	67	14
54	68	3
55	69	3
56	69	4
57	69	10
58	69	14
59	69	16
60	70	63
61	70	67
62	70	68
63	70	70
64	71	40
65	72	21
66	74	21
67	74	22
68	74	23
69	74	26
70	74	27
71	76	33
72	76	43-44
73	77	2
74	77	6
75	77	7
76	80	79
77	92	2
78	92	70
79	112	21-26
80	112	22
81	128	85-86
82	160	10
83	2367	MANASTIR KALINTISI
84	2367	37

4

Ek-18: 2 Ada 51 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Yönetim Başkanlığı, 2 Ada 51 Parsele Ait 21.12.1984 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
İstanbul Bölge Kurulu

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 45 - 21.12.1984
Karar No. ve Tarihi : 1058 - 21.12.1984

Toplantı Yeri : İstanbul

İstanbul, Eminönü, 2 ada, 51 parselde yapılmak istenen yeni yapılaşma hakkında İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 16.10.1984 gün 4673 sayılı yazısı okundu, eki projeler incelendi, yapılan görüşme sonucunda:

Eminönü, 2 ada, 51 parsel için önerilen projenin, zemin kat pencerelerinin Yüksek Kurulun 13.7.1984 gün 312 sayılı kararı ile onaylanan plâna göre düzeltilmesi şartı ile uygun olduğuna karar verildi.

BAŞKAN
EYİCE (Semavi)

BAŞKAN YARDIMCISI
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
EYİCE (Semavi)

ÜYE
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
SİNEMOĞLU (Nermin)

ÜYE
TONER (Süha)

ÜYE
YALTIRIK (Fatk)

ÜYE
İst. Rölöve ve Anıtlar Müdürü
Hüseyin BAŞÇETİNÇELİK

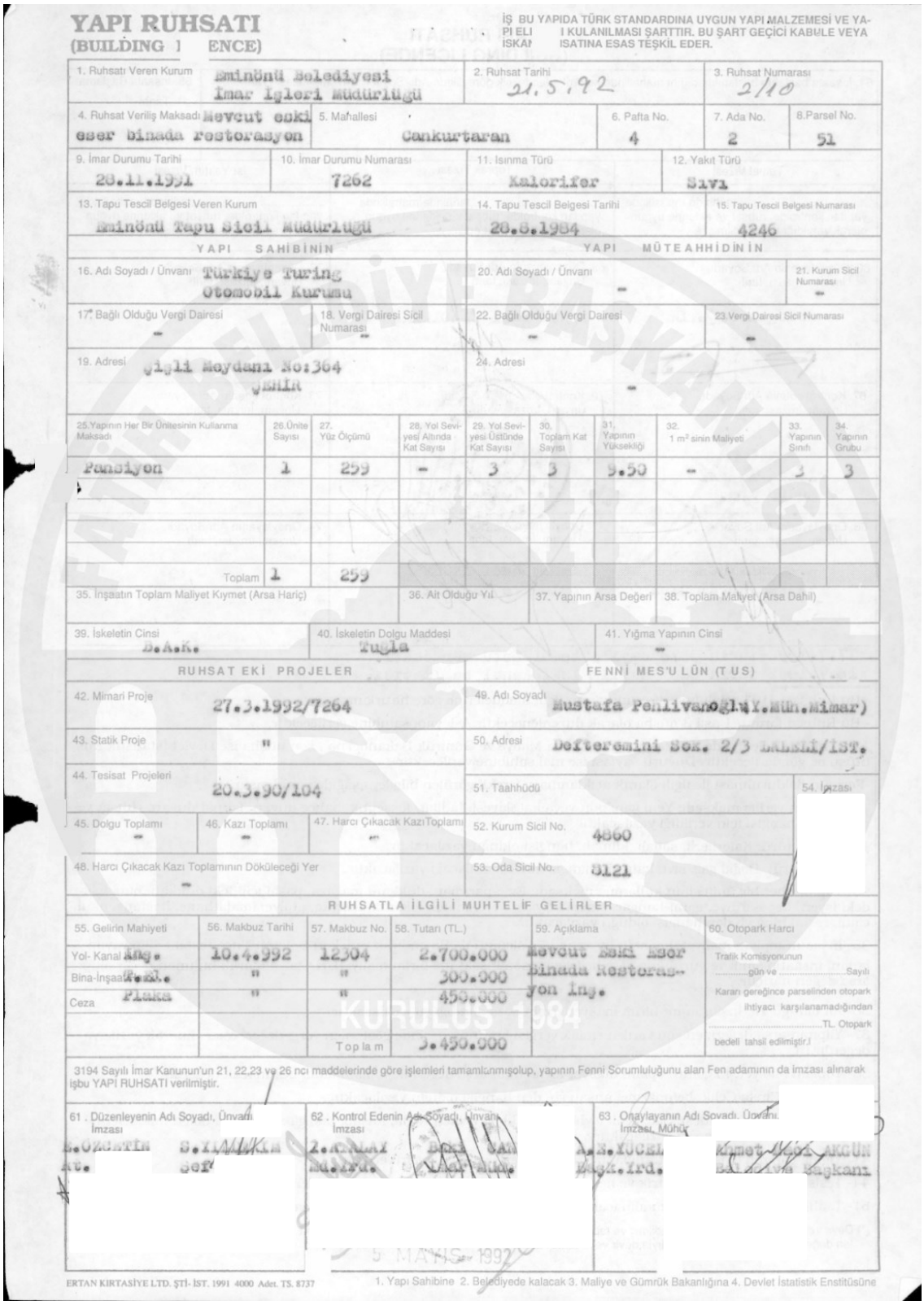
ÜYE
İst. Arkeoloji Müzeleri Müdürü
Nuşin ASGARİ

ÜYE
Bay. ve İskan Bak. I. (İst.) Bölge Müd.
Kutlu GÜZELSU
Ceyhan GÜRAN
Bulunmada

ÜYE
İst. Vakıflar BşMüd.
M.Arabacıoğlu

MA. 25.12.1984

Ek-19: Fatih Belediyesi, 2 Ada 51 Parsele Ait 21.05.1992 Yapı Ruhsatı

YAPI RUHSATI
(BUILDİNG I ENCE)

İŞ BU YAPIDA TÜRK STANDARDINA UYGUN YAPI MALZEMESİ VE YA-
PI ELI I KULANILMASI ŞARTTIR. BU ŞART GEÇİCİ KABULE VEYA
İSKA ISATINA ESAS TEŞKİL EDER.

1. Ruhsatı Veren Kurum: Eminönü Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğü	2. Ruhsat Tarihi: 21.5.92	3. Ruhsat Numarası: 2/10	
4. Ruhsat Veriliş Maksadı: Mevcut eski eser binada restorasyon	5. Mahallesi: Cankurtaran	6. Pafta No.: 4	7. Ada No.: 2 / 8. Parsel No.: 51
9. İmar Durumu Tarihi: 20.11.1991	10. İmar Durumu Numarası: 7262	11. Isınma Türü: Kalorifer	12. Yakıt Türü: Sıvı
13. Tapu Tescil Belgesi Veren Kurum: Eminönü Tapu Sicil Müdürlüğü	14. Tapu Tescil Belgesi Tarihi: 20.8.1984	15. Tapu Tescil Belgesi Numarası: 4246	

YAPI SAHİBİNİN		YAPI MÜTEAHHİDİNİN	
16. Adı Soyadı / Ünvanı: Türkiye Turing Otomobil Kurumu		20. Adı Soyadı / Ünvanı: -	21. Kurum Sicil Numarası: -
17. Bağlı Olduğu Vergi Dairesi: -	18. Vergi Dairesi Sicil Numarası: -	22. Bağlı Olduğu Vergi Dairesi: -	23. Vergi Dairesi Sicil Numarası: -
19. Adresi: Yıldız Meydanı No:364 Şişli		24. Adresi: -	

25. Yapının Her Bir Ünitesinin Kullanma Maksadı	26. Ünite Sayısı	27. Yüz Ölçümü	28. Yol Seviyesi Altında Kat Sayısı	29. Yol Seviyesi Üstünde Kat Sayısı	30. Toplam Kat Sayısı	31. Yapının Yüksekliği	32. 1 m² sinin Maliyeti	33. Yapının Sınıfı	34. Yapının Grubu
Pansiyon	1	259	-	3	3	9.50	-	3	3
Toplam	1	259							

35. İnşaatın Toplam Maliyet Kıymet (Arsa Hariç)	36. Ait Olduğu Yıl	37. Yapının Arsa Değeri	38. Toplam Maliyet (Arsa Dahil)

39. İskeletin Cinsi: B.A.K.	40. İskeletin Dolgu Maddesi: Tuğla	41. Yığma Yapının Cinsi: -

RUHSAT EKİ PROJELER		FENNİ MES'ULÜN (TUS)	
42. Mimari Proje: 27.3.1992/7264		49. Adı Soyadı: Mustafa Pehlivanoğlu (İ.Müh.Mimar)	
43. Statik Proje: "		50. Adresi: Defterdarı Sok. 2/3 Laleli/İST.	
44. Tesisat Projeleri: 20.3.90/104		51. Taahhüdü	54. İmzası
45. Dolgu Toplamı: -	46. Kazı Toplamı: -	47. Harcı Çıkacak Kazı Toplamı: -	52. Kurum Sicil No.: 4860
48. Harcı Çıkacak Kazı Toplamının Döküleceği Yer: -			53. Oda Sicil No.: 8121

RUHSATLA İLGİLİ MUHTELİF GELİRLER

55. Gelirin Mahiyeti	56. Makbuz Tarihi	57. Makbuz No.	58. Tutarı (TL.)	59. Açıklama	60. Otopark Harcı
Yol- Kanal Müş.	10.4.992	12304	2.700.000	Mevcut Eski Eser Binada Restorasyon İnş.	Trafik Komisyonunun ..... gün ve ..... Sayılı Kararı gereğince parselinden otopark ihtiyacı karşılanamadığından ..... TL. Otopark bedeli tahsil edilmiştir.)
Bina-İnşaat Fenn.	"	"	300.000		
Ceza Fluka	"	"	450.000		
		Toplam	3.450.000		

3194 Sayılı İmar Kanunun'un 21, 22,23 ve 26 ncı maddelerinde göre işlemleri tamamlanmışolup, yapının Fenni Sorumluluğunu alan Fen adamının da İmzası alınarak işbu YAPI RUHSATI verilmiştir.

61. Düzenleyenin Adı Soyadı, Ünvanı İmzası	62. Kontrol Edenin Adı Soyadı, Ünvanı İmzası	63. Onaylayanın Adı Soyadı, Ünvanı İmzası, Mühür
S.Özgüven Şef	Şube Müdürü	Ahmet Akif AKGÜN Belediye Başkanı

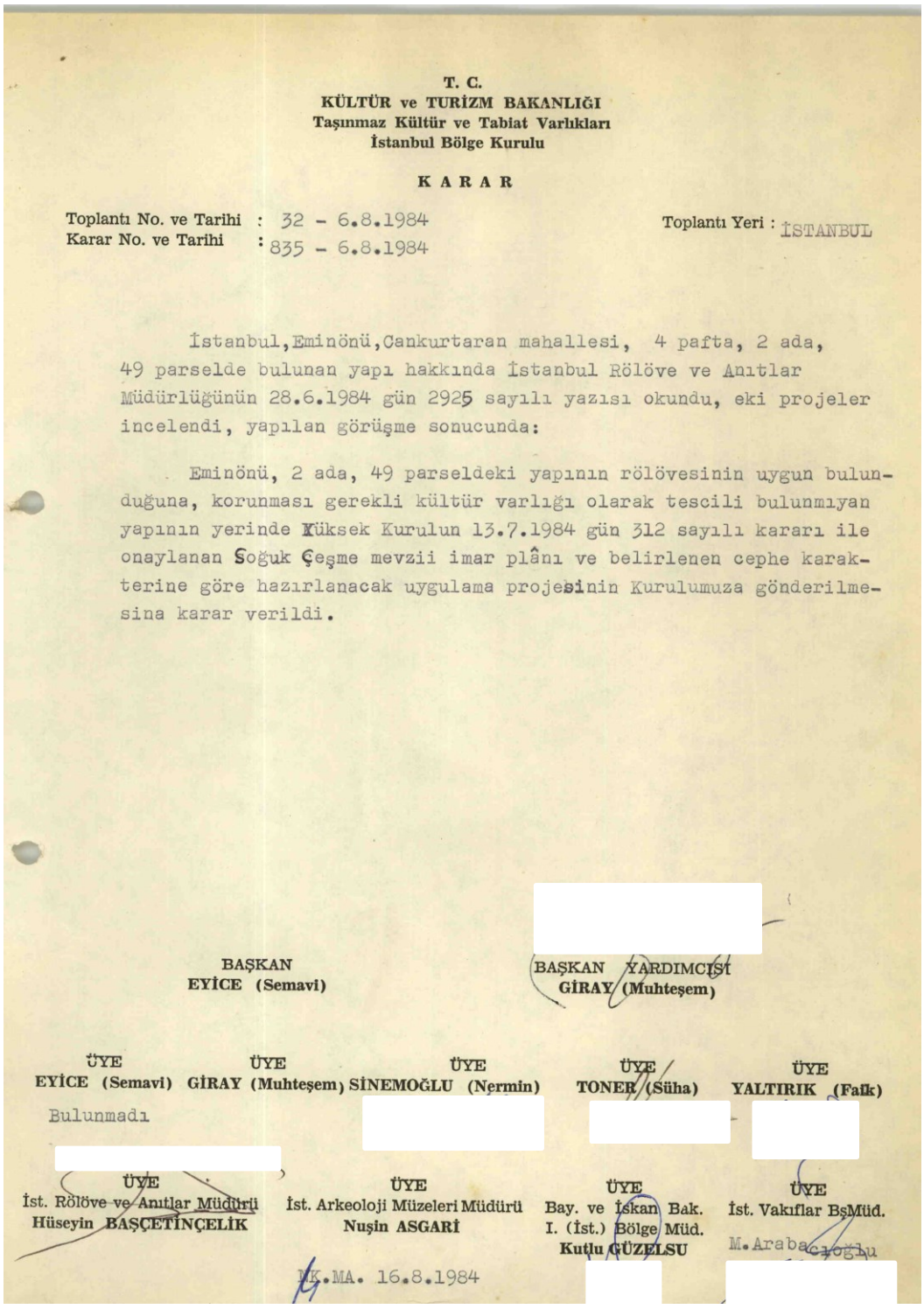
5 MAYIS 1992

ERTAN KIRTASİYE LTD. ŞTİ- İST. 1991 4000 Adet. TS. 8737

1. Yapı Sahibine 2. Belediyede kalacak 3. Maliye ve Gümrük Bakanlığına 4. Devlet İstatistik Enstitüsüne

Ek-20: 2 Ada 49 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 49 Parsele Ait 06.08.1984 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
İstanbul Bölge Kurulu

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 32 - 6.8.1984
Karar No. ve Tarihi : 835 - 6.8.1984

Toplantı Yeri : İSTANBUL

İstanbul,Eminönü,Cankurtaran mahallesi, 4 pafta, 2 ada, 49 parselde bulunan yapı hakkında İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 28.6.1984 gün 2925 sayılı yazısı okundu, eki projeler incelendi, yapılan görüşme sonucunda:

Eminönü, 2 ada, 49 parseldeki yapının rölövesinin uygun bulunduğuna, korunması gerekli kültür varlığı olarak tescili bulunmıyan yapının yerinde Yüksek Kurulun 13.7.1984 gün 312 sayılı kararı ile onaylanan Soğuk Çeşme mevzii imar plânı ve belirlenen cephe karakterine göre hazırlanacak uygulama projesinin Kurulumuza gönderilmesine karar verildi.

BAŞKAN
EYİCE (Semavi)

BAŞKAN YARDIMCISI
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
EYİCE (Semavi)
Bulunmadı

ÜYE
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
SİNEMOĞLU (Nermin)

ÜYE
TONER (Süha)

ÜYE
YALTIRIK (Fatk)

ÜYE
İst. Rölöve ve Anıtlar Müdürü
Hüseyin BAŞÇETİNÇELİK

ÜYE
İst. Arkeoloji Müzeleri Müdürü
Nuşin ASGARİ

ÜYE
Bay. ve İskan Bak.
I. (İst.) Bölge Müd.
Kutlu GÜZELSU

ÜYE
İst. Vakıflar BşMüd.
M. Arabacıoğlu

MK.MA. 16.8.1984

Ek-21: 2 Ada 49 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 49 Parsele Ait 19.01.2007 tarihli Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Kararı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul IV Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü

FATİH-2007/206-1
KUDEB

Toplantı Tarihi ve No: 19.01.2007-64
Karar Tarih ve No : 19.01.2007-958

KARAR

İstanbul İli, Eminönü İlçesi, Cankurtaran Mah. Soğukçeşme sokağı, 4 pafta, 2 ada, 49,51,52,54,55,56,57,58,59,110 parsellerde bulunan, İstanbul I numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.7.1995 gün ve 6848 sayılı kararıyla belirlenen Kentsel-Tarihi Sit alanında, 26.01.2005 gün ve 403 sayılı kararıyla onaylı Eminönü 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planında yer alan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 12.06.1976 gün ve 9176 sayılı kararıyla tescilli olan parseller hakkında, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunun 25.12.2006 tarih ve 5133 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul Bölge Müdürlüğünün 21.12.2006 gün ve 3398 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi; yapılan görüşmeler sonucunda

İstanbul İli, Eminönü İlçesi, 4 pafta, 2 ada, 49,51,52,54,55,56,58,59,110 parsellerde bulunan tescilli yapıların koruma grubunun II. grup olarak belirlenmesine, 2863 sayılı yasaya ilişkin hazırlanan "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Yapı Esasları ve Denetimine Dair" yönetmeliğin 4. maddesine göre 51,55,58 parsellerde tadilat ve tamirat işlerinin yapılabileceğine, 49,52,54,56,59,110 parsellerdeki taşınmazlarda ise, sunulan fotoğraf albümündeki çıkış panallerinin işaretlendiği şekilde önerilen klima iç ünitelerinin yapılabileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
GÜNSELİ AYBAY
MÜDÜR

BAŞKAN Fehmi KIZIL İMZA		**BAŞKAN YARDIMCISI** Ahmet TANYOLAÇ İMZA
ÜYE Ahmet ERSEN İMZA		**ÜYE** Nusret İlker ÇOLAK İMZA
ÜYE Cem ERİŞ İMZA		**ÜYE** Feridun ÖZGÜMÜŞ İMZA
ÜYE Murat TUNCAY İST.B.BL.BŞK.TEM İMZA	**ÜYE** Mustafa KARASU EMİNÖNÜ BL.BŞK.TEM İMZA	**ÜYE**

24.01.2007 GD ES

Ek-21: 2 Ada 49 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 49 Parsele Ait 13.04. 2016 tarihli İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Kararları

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 13.04.2016 - 283
Karar Tarih ve No : 13.04.2016 - 4485

FATİH-2016/923
KUDEB

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Fatih İlçesi, Cankurtaran Mahallesi, Soğukçeşme Sokağı, 4 pafta, 2 ada, 49 parsel sayılı, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.07.1995 tarih ve 6848 sayılı kararı ile belirlenen, 04.06.2001 tarih ve 12869 sayılı kararı ile yeniden tanımlanarak ilan edilen Kentsel Arkeolojik Sit Alanında ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilen İstanbul Sultanahmet Meydanı Turizm Merkezi(R.G. 06.09.1982 tarih ve 17804 sayı) sınırları içinde kalan, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.01.2005 tarih ve 405 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu'nun 06.08.1984 tarih ve 835 sayılı kararı ile rölövesi uygun bulunan, parselde yapılmak istenen uygulamaya ait projenin Yüksek Kurulun 13.07.1984 gün ve 312 sayılı kararı eki cephe paftasında gösterilen karaktere uygun olduğuna, buna göre uygulama yapılmasında sakınca bulunmadığına karar verilen, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu'nun 10.04.1987 tarih ve 3396 sayılı kararı ile, söz konusu parsel için hazırlanan projenin daha önce onaylı projelerine göre bazı ufak farklılıkları olmasına rağmen uygun olduğuna, bu projelere göre yapılan binalara iskan izni verilmesinde sakınca olmadığına karar verilen, yürürlükte olan imar planı ve geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları bulunmayan, Türkiye Turing Otomobil Kurumu mülkiyetindeki taşınmazdaki izinsiz uygulamalara ilişkin, Fatih Belediye Başkanlığı Yapı Kontrol Müdürlüğü Koruma Uygulama ve Denetim Bürosu'nun 25.05.2015 tarih ve 27443513-622.01.01/1809 sayılı, 03.07.2015 tarih ve 27443513-310.02.02.01/Ref:863621/Gd.2578 sayılı, 06.07.2015 tarih ve 27443513-622.03/Ref:864453/Gd.2642 sayılı, 03.12.2015 tarih ve 27443513-622.01.03-E.4752 sayılı yazıları ve ekleri ile İlgilisinin 14.07.2015 tarih ve 2518 kayıt numaralı başvurusu; ekinde güncel tapu sicil kaydının iletildiği, Fatih Kaymakamlığı Tapu Müdürlüğü'nün 03.12.2015 tarih ve 60390448-160.99/E.1721151 sayılı yazısı; ekinde harita(plan) örneğinin iletildiği, İstanbul Valiliği Kadastro Müdürlüğü'nün 27.11.2015 tarih ve 59447552/2807 sayılı yazısı; konuya dair hazırlanan İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarının 01.12.2015 tarih ve 884 kayıt numaralı, 08.01.2016 tarih ve 21 kayıt numaralı, 08.02.2016 tarih ve 118 kayıt numaralı raporları eşliğinde okundu, işlem dosyası(A-74) incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Fatih İlçesi, Cankurtaran Mahallesi, Soğukçeşme Sokağı, 4 pafta, 2 ada, 49 parselde yer alan tescilli taşınmaza ilişkin konunun yerinde incelenmesine karar verildi.

BAŞKAN
Cem ERİŞ
İMZA

ÜYE
Mehmet İzzet HAN
İMZA

ÜYE
Şevket DÖNMEZ
İMZA

ÜYE
Fatih YAVUZ
İST.B. BL. BŞK.TEM.
İMZA

ASLI GİBİDİR
Ersoy KÖSE
Müdür

ÜYE
Sare SAHİL
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Mustafa ÖZER
(Yönetmeliğin 12. maddesi uyarınca) KATILMADI

ÜYE
Ramis OKUR
İMZA

ÜYE
M. Mustafa TURAL
İMZA

ÜYE
O. Erhan OFLAZ
FATİH BL. BŞK.TEM.
İMZA

13.04.2016 B.A.

Ek-21: 2 Ada 49 Parsele Ait Kurul Kararları

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 49 Parsele Ait 30.01. 2017 tarihli İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Kararları

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 30.01.2017 - 336
Karar Tarih ve No : 30.01.2017 - 5474

Toplantı Yeri
İSTANBUL

FATİH-2016/921
KUDEB

KARAR

İstanbul İli, Fatih İlçesi, Cankurtaran Mahallesi, Soğukçeşme Sokağı, 4 pafta, 2 ada, 49 parsel sayılı, İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.07.1995 tarih ve 6848 sayılı kararı ile belirlenen, 04.06.2001 tarih ve 12869 sayılı kararı ile yeniden tanımlanarak ilan edilen Kentsel Arkeolojik Sit Alanında ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilen İstanbul Sultanahmet Meydanı Turizm Merkezi(R.G. 06.09.1982 tarih ve 17804 sayı) sınırları içinde kalan, İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 26.01.2005 tarih ve 405 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu'nun 06.08.1984 tarih ve 835 sayılı kararı ile rölövesi uygun bulunan, parselde yapılmak istenen uygulamaya ait projenin Yüksek Kurulun 13.07.1984 gün ve 312 sayılı kararı eki cephe paftasında gösterilen karaktere uygun olduğuna, buna göre uygulama yapılmasında sakınca bulunmadığına karar verilen, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu'nun 10.04.1987 tarih ve 3396 sayılı kararı ile, söz konusu parsel için hazırlanan projenin daha önce onaylı projelerine göre bazı ufak farklılıkları olmasına rağmen uygun olduğuna, bu projelere göre yapılan binalara iskan izni verilmesinde sakınca olmadığına karar verilen, Kurulumuzun 25.05.2016 tarih ve 4681 sayılı kararı ile, söz konusu parselde Belediyesinin de yaptığı suç duyurusuna konu, mühür fekki yapılmak suretiyle gerçekleştirilen izinsiz uygulamaların sorumluları hakkında 2863 sayılı yasanın 9.,57. ve 61. maddeleri uyarınca, 65. maddesi doğrultusunda suç duyurusunda bulunulmasına, parselde devam ettiği tespit edilen izinsiz fiziki ve inşai çalışmaların durdurulmasına, Kurul kararı olmaksızın herhangi bir uygulama yapılamayacağına, taşınmazın güncel durumunu gösterir rölöve ile bilgi belgeye dayalı olarak hazırlanacak restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine karar verilen; yürürlükte olan imar planı ve geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları bulunmayan, Türkiye Turing Otomobil Kurumu mülkiyetindeki taşınmaza ilişkin, mührün fekkedilmesi sebebiyle Fatih Belediye Başkanlığı Yapı Kontrol Müdürlüğü'nün 03.12.2015 tarih ve E.4753 sayılı yazısı ile ilgilileri hakkında suç duyurusunda bulunulmuş olan izinsiz inşai faaliyetlere devam edilmesi suretiyle mührün tekrardan fekkedilmiş olduğunu, yapının dış cephesindeki uygulamaların ve çelik profillerle yapılmış olan takviye çalışmalarının tamamlanmış olduğunu, içerideki elektrik, mekanik, alçıpan duvar ve tavan vb. dahili tadilat uygulamalarının ekseriyetle tamamlanmış olduğunu, izinsiz inşai faaliyetlerin tekrar mühür altına alınarak ilgilileri hakkında Fatih Belediye Başkanlığı Yapı Kontrol Müdürlüğü'nün 29.09.2016 tarih ve E.4950 sayılı yazısı ile mühür fekkinden suç duyurusunda bulunulduğunu belirten, Fatih Belediye Başkanlığı Yapı Kontrol Müdürlüğü'nün 07.10.2016 tarih ve 27443513-310.02.02.01-E.5133 sayılı yazısı; konuya dair hazırlanan İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarının 25.01.2017 tarih ve 42 kayıt numaralı raporu eşliğinde okundu, işlem dosyası(A-74) incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Fatih İlçesi, Cankurtaran Mahallesi, Soğukçeşme Sokağı, 4 pafta, 2 ada, 49 parsel sayılı taşınmazdaki izinsiz uygulamalara ilişkin, Kurulumuzun 25.05.2016 tarih ve 4681 sayılı kararının geçerli olduğuna karar verildi.

G. BAŞKAN
M.Mustafa TURAL
İMZA

ÜYE
Sare SAHİL
İMZA

ÜYE
Nazlı Ferah AKINCI
İMZA

ÜYE
Fatih YAVUZ
İST.B. BL. BŞK.TEM.
İMZA

ASLI GİBİDİR
Habibe YILMAZ
Müdür V.

G. BAŞKAN YARDIMCISI
Şevket DÖNMEZ
İMZA

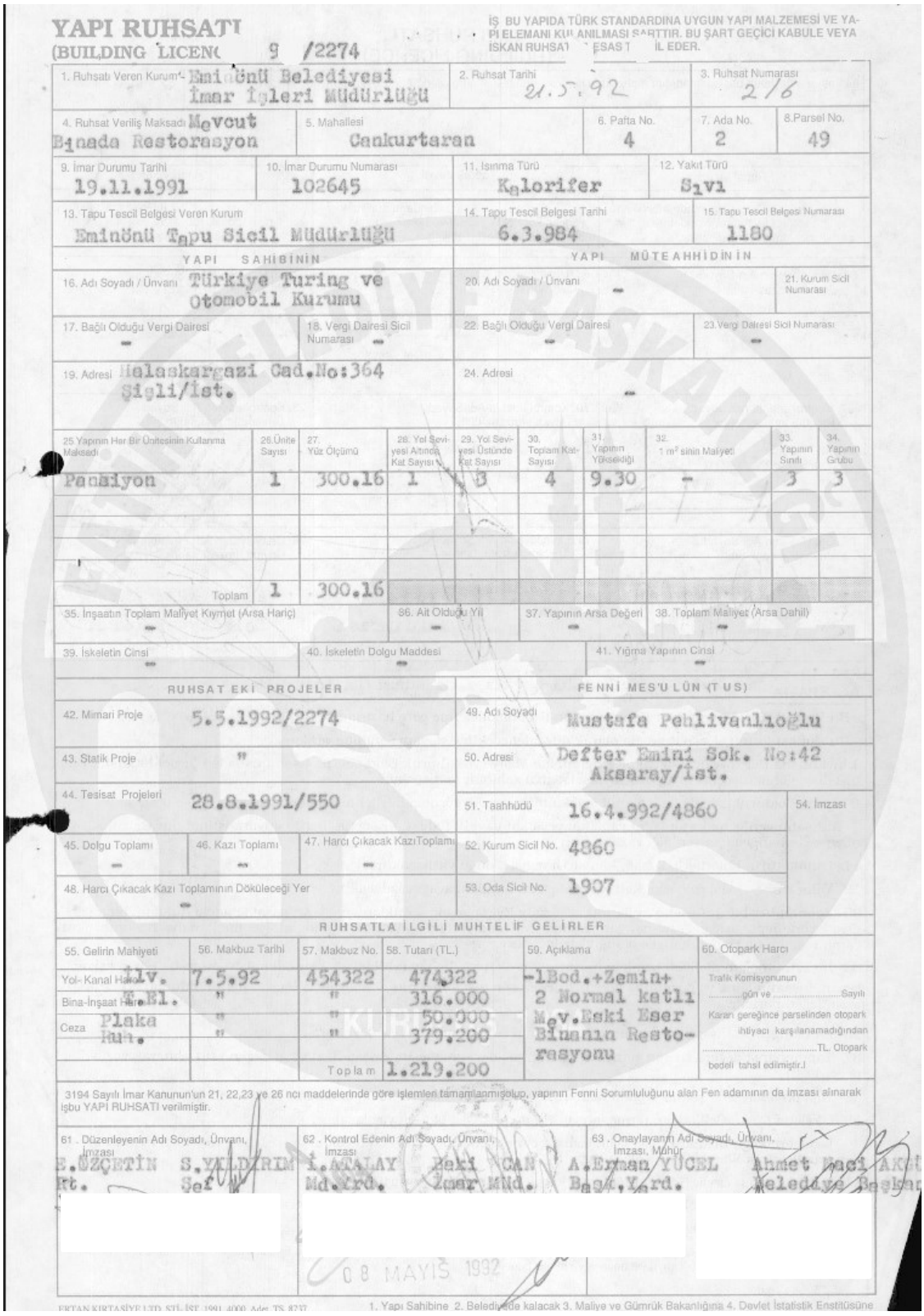
ÜYE
Taner DEMİR
İMZA

ÜYE
Selman CAN
İMZA

ÜYE
O. Erhan OFLAZ
FATİH BL. BŞK.TEM.
İMZA

30.01.2017 B.A.

Ek-22: 2 Ada 49 Parsele Ait 21.05.1992 Yapı Ruhsatı

YAPI RUHSATI
(BUILDING LICENCE) 9 /2274

İŞ BU YAPIDA TÜRK STANDARDINA UYGUN YAPI MALZEMESİ VE YAPI ELEMANI KULLANILMASI ŞARTTIR. BU ŞART GEÇİCİ KABULE VEYA İSKAN RUHSATI ESASINI İL EDER.

1. Ruhsatı Veren Kurum	2. Ruhsat Tarihi	3. Ruhsat Numarası
Eminönü Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğü	21.5.92	216

4. Ruhsat Veriliş Maksadı	5. Mahallesi	6. Pafta No.	7. Ada No.	8. Parsel No.
Mevcut Binada Restorasyon	Cankurtaran	4	2	49

9. İmar Durumu Tarihi	10. İmar Durumu Numarası	11. Isınma Türü	12. Yakıt Türü
19.11.1991	102645	Kalorifer	Sıvı

13. Tapu Tescil Belgesi Veren Kurum	14. Tapu Tescil Belgesi Tarihi	15. Tapu Tescil Belgesi Numarası
Eminönü Tapu Sicil Müdürlüğü	6.3.984	1180

YAPI SAHİBİNİN		YAPI MÜTEAHHİDİNİN	
16. Adı Soyadı / Ünvanı: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu		20. Adı Soyadı / Ünvanı: -	21. Kurum Sicil Numarası
17. Bağlı Olduğu Vergi Dairesi: -	18. Vergi Dairesi Sicil Numarası: -	22. Bağlı Olduğu Vergi Dairesi: -	23. Vergi Dairesi Sicil Numarası: -
19. Adresi: Halaskargazi Cad.No:364 Şişli/İst.		24. Adresi: -	

25. Yapının Her Bir Ünitesinin Kullanma Maksadı	26. Ünite Sayısı	27. Yüz Ölçümü	28. Yol Seviyesi Altında Kat Sayısı	29. Yol Seviyesi Üstünde Kat Sayısı	30. Toplam Kat Sayısı	31. Yapının Yüksekliği	32. 1 m² sinin Maliyeti	33. Yapının Sınıfı	34. Yapının Grubu
Pansiyon	1	300.16	1	3	4	9.30	-	3	3
Toplam	1	300.16							

35. İnşaatın Toplam Maliyet Kıymet (Arsa Hariç)	36. Ait Olduğu Yıl	37. Yapının Arsa Değeri	38. Toplam Maliyet (Arsa Dahil)
-	-	-	-

39. İskeletin Cinsi	40. İskeletin Dolgu Maddesi	41. Yığma Yapının Cinsi
-	-	-

RUHSAT EKİ PROJELER	FENNİ MES'UL ÜN (TUS)
42. Mimari Proje: 5.5.1992/2274	49. Adı Soyadı: Mustafa Pehlivanlıoğlu
43. Statik Proje: "	50. Adresi: Defter Emini Sok. No:42 Aksaray/İst.
44. Tesisat Projeleri: 28.8.1991/550	51. Taahhüdü: 16.4.992/4860 — 54. İmzası
45. Dolgu Toplamı: - / 46. Kazı Toplamı: - / 47. Harcı Çıkacak KazıToplamı: -	52. Kurum Sicil No.: 4860
48. Harcı Çıkacak Kazı Toplamının Dökületeği Yer: -	53. Oda Sicil No.: 1907

RUHSATLA İLGİLİ MUHTELİF GELİRLER

55. Gelirin Mahiyeti	56. Makbuz Tarihi	57. Makbuz No.	58. Tutarı (TL.)	59. Açıklama	60. Otopark Harcı
Yol- Kanal Harcı İlv.	7.5.92	454322	474322	1Bod.+Zemin+ 2 Normal katlı Mev.Eski Eser Binanın Restorasyonu	Trafik Komisyonunun ..... gün ve ..... Sayılı Kararı gereğince parselinden otopark ihtiyacı karşılanamadığından ..... TL. Otopark bedeli tahsil edilmiştir.!
Bina-İnşaat Harcı El.	"	"	316.000		
Ceza Plaka Kur.	"	"	50.000		
		"	379.200		
		Toplam	1.219.200		

3194 Sayılı İmar Kanunun'un 21, 22,23 ve 26 ncı maddelerinde göre işlemleri tamamlanmışolup, yapının Fenni Sorumluluğunu alan Fen adamının da imzası alınarak işbu YAPI RUHSATI verilmiştir.

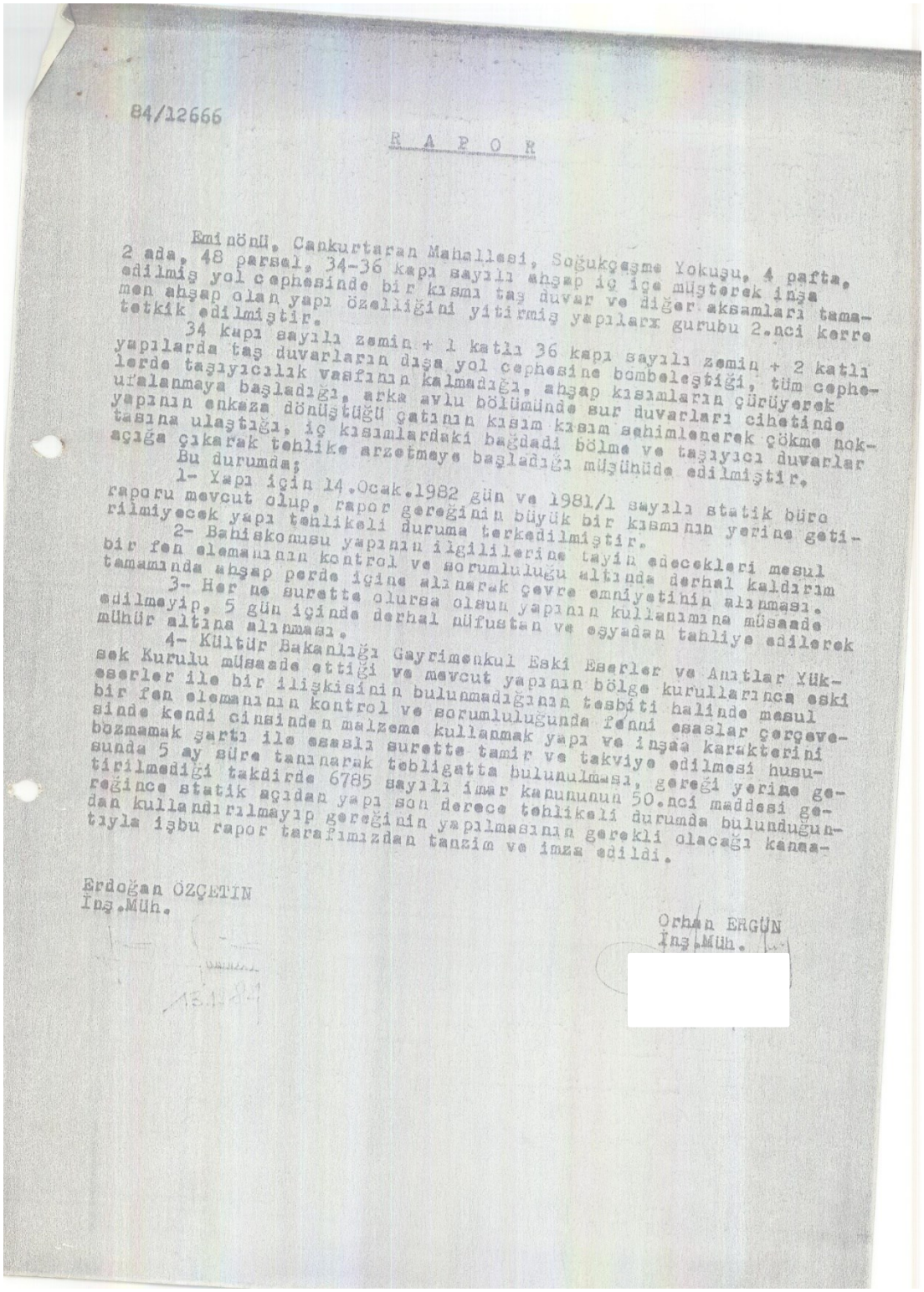
61. Düzenleyenin Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası	62. Kontrol Edenin Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası	63. Onaylayanın Adı Soyadı, Ünvanı, İmzası, Mühür
E.ÖZÇETİN S.YALDIRIM Rt. Şef	İ.ACALAY Md.Yrd.	Zeki CAN İmar Müd. A.Erman YÜCEL Bşk.Yrd. Ahmet Naci AKT Belediye Başkanı

08 MAYIS 1992

ERTAN KIRTASİYE LTD. STİ. İST. 1991 4000 Adet TS 8210 — 1. Yapı Sahibine 2. Belediyede kalacak 3. Maliye ve Gümrük Bakanlığına 4. Devlet İstatistik Enstitüsüne

Ek-23: 2 Ada 108 Parsele Ait Kurul Kararı

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 108 Parsele Ait 13.12. 1984 tarihli Statik Raporu

84/12666

R A P O R

Eminönü, Cankurtaran Mahallesi, Soğukçeşme Yokuşu, 4 pafta, 2 ada, 48 parsel, 34-36 kapı sayılı ahşap iç içe müşterek inşa edilmiş yol cephesinde bir kısmı taş duvar ve diğer aksamları tamamen ahşap olan yapı özelliğini yitirmiş yapılarx gurubu 2.nci kerre tetkik edilmiştir.

34 kapı sayılı zemin + 1 katlı 36 kapı sayılı zemin + 2 katlı yapılarda taş duvarların dışa yol cephesine bombeleştiği, tüm cephelerde taşıyıcılık vasfının kalmadığı, ahşap kısımların çürüyerek ufalanmaya başladığı, arka avlu bölümünde sur duvarları cihetinde yapının enkaza dönüştüğü çatının kısım kısım sehimlenerek çökme noktasına ulaştığı, iç kısımlardaki bağdadi bölme ve taşıyıcı duvarlar açığa çıkarak tehlike arzetmeye başladığı müşühüde edilmiştir.

Bu durumda;

1- Yapı için 14.Ocak.1982 gün ve 1981/1 sayılı statik büro raporu mevcut olup, rapor gereğinin büyük bir kısmının yerine getirilmiyecek yapı tehlikeli duruma terkedilmiştir.

2- Bahiskomusu yapının ilgililerine tayin edecekleri mesul bir fen elemanının kontrol ve sorumluluğu altında derhal kaldırım tamamında ahşap perde içine alınarak çevre emniyetinin alınması.

3- Her ne surette olursa olsun yapının kullanımına müsaade edilmeyip, 5 gün içinde derhal nüfustan ve eşyadan tahliye edilerek mühür altına alınması.

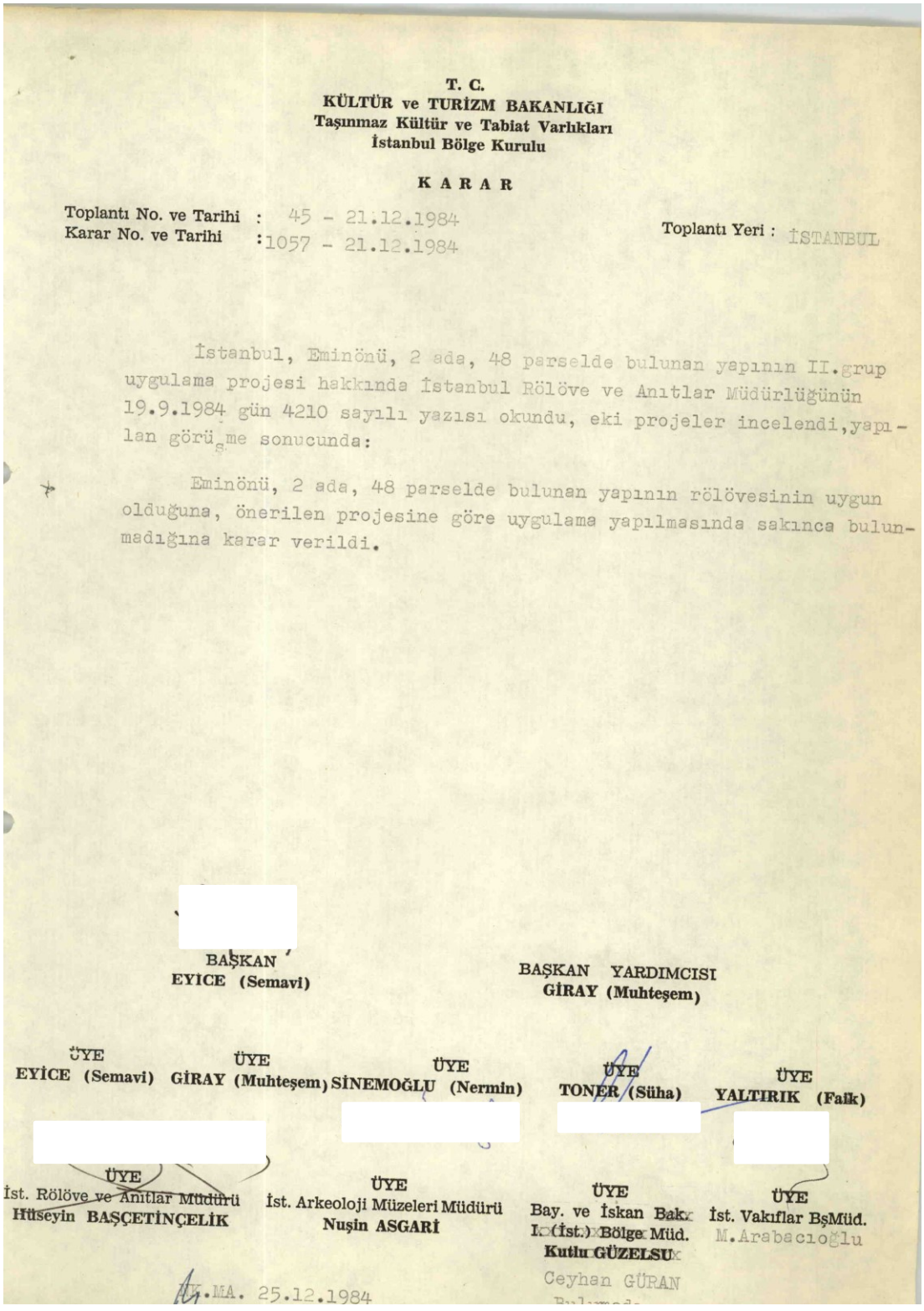
4- Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu müsaade ettiği ve mevcut yapının bölge kurullarınca eski eserler ile bir ilişkisinin bulunmadığının tesbiti halinde mesul bir fen elemanının kontrol ve sorumluluğunda fenni esaslar çerçevesinde kendi cinsinden malzeme kullanmak yapı ve inşaa karakterini bozmamak şartı ile esaslı surette tamir ve takviye edilmesi hususunda 5 ay süre tanınarak tebligatta bulunulması, gereği yerine getirilmediği takdirde 6785 sayılı imar kanununun 50.nci maddesi gereğince statik açıdan yapı son derece tehlikeli durumda bulunduğundan kullandırılmayıp gereğinin yapılmasının gerekli olacağı kanaatiyle işbu rapor tarafımızdan tanzim ve imza edildi.

Erdoğan ÖZÇETİN
İnş.Müh.

Orhan ERGÜN
İnş.Müh.

Ek-24: 2 Ada 108 Parsele Ait Kurul Kararı

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 108 Parsele Ait 21.12. 1984 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
İstanbul Bölge Kurulu

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 45 - 21.12.1984
Karar No. ve Tarihi :1057 - 21.12.1984

Toplantı Yeri : İSTANBUL

İstanbul, Eminönü, 2 ada, 48 parselde bulunan yapının II.grup uygulama projesi hakkında İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 19.9.1984 gün 4210 sayılı yazısı okundu, eki projeler incelendi,yapılan görüşme sonucunda:

Eminönü, 2 ada, 48 parselde bulunan yapının rölövesinin uygun olduğuna, önerilen projesine göre uygulama yapılmasında sakınca bulunmadığına karar verildi.

BAŞKAN
EYİCE (Semavi)

BAŞKAN YARDIMCISI
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
EYİCE (Semavi)

ÜYE
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
SİNEMOĞLU (Nermin)

ÜYE
TONER (Süha)

ÜYE
YALTIRIK (Falk)

ÜYE
İst. Rölöve ve Anıtlar Müdürü
Hüseyin BAŞÇETİNÇELİK

ÜYE
İst. Arkeoloji Müzeleri Müdürü
Nuşin ASGARİ

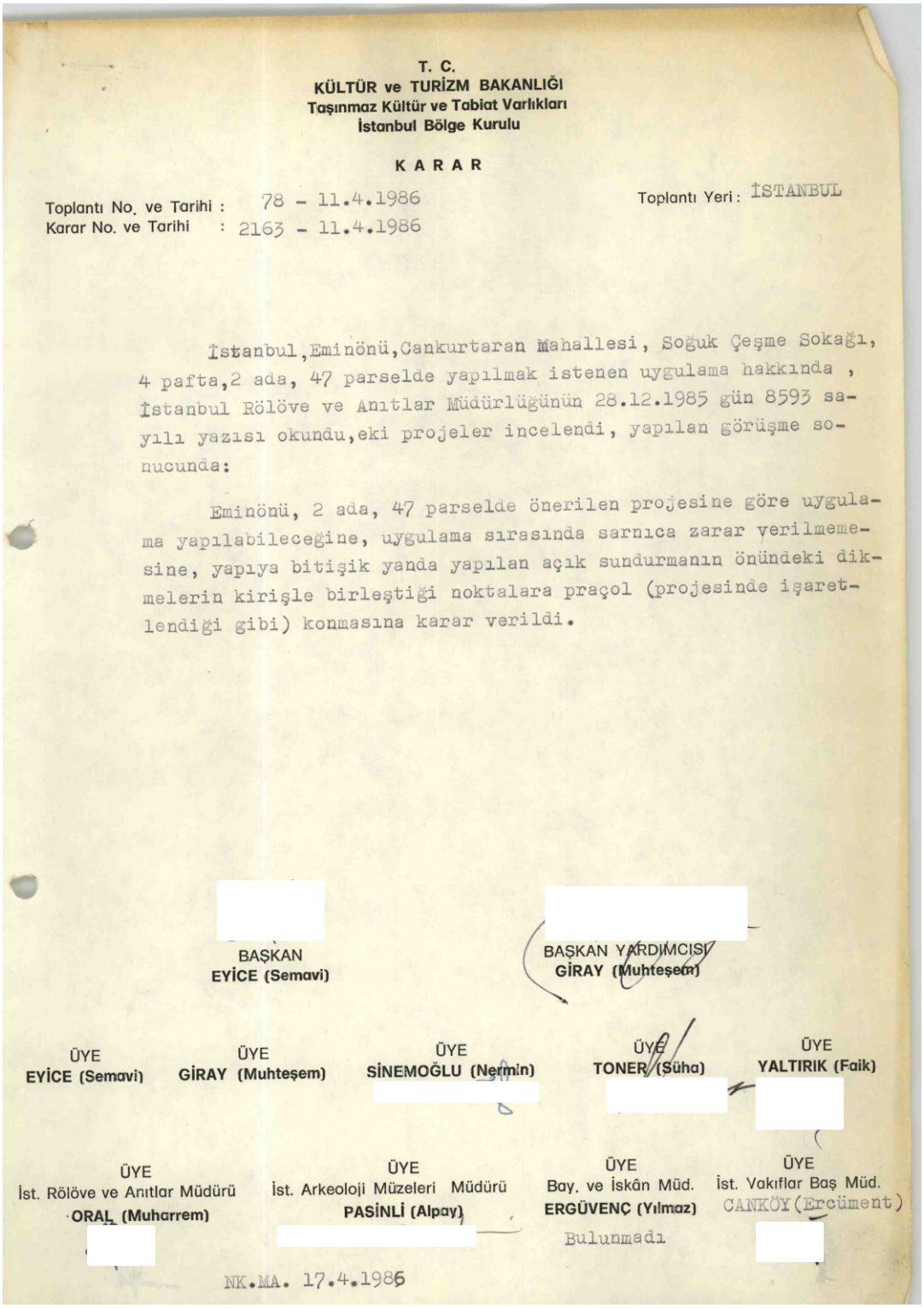
ÜYE
Bay. ve İskan Bak.
İ.(İst.) Bölge Müd.
Kutlu GÜZELSU
Ceyhan GÜRAN

ÜYE
İst. Vakıflar BşMüd.
M.Arabacıoğlu

M.MA. 25.12.1984

Ek-25: 2 Ada 107 Parsele Ait Kurul Kararı

Sit Alanları Daire Başkanlığı, 2 Ada 107 Parsele Ait 11.04. 1986 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Taşınmaz Kültür Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu Kararı

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
İstanbul Bölge Kurulu

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 78 - 11.4.1986
Karar No. ve Tarihi : 2163 - 11.4.1986

Toplantı Yeri : İSTANBUL

İstanbul,Eminönü,Cankurtaran Mahallesi, Soğuk Çeşme Sokağı, 4 pafta,2 ada, 47 parselde yapılmak istenen uygulama hakkında , İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 28.12.1985 gün 8593 sayılı yazısı okundu,eki projeler incelendi, yapılan görüşme sonucunda:

Eminönü, 2 ada, 47 parselde önerilen projesine göre uygulama yapılabileceğine, uygulama sırasında sarnıca zarar verilmemesine, yapıya bitişik yanda yapılan açık sundurmanın önündeki dikmelerin kirişle birleştiği noktalara praçol (projesinde işaretlendiği gibi) konmasına karar verildi.

BAŞKAN
EYİCE (Semavi)

BAŞKAN YARDIMCISI
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
EYİCE (Semavi)

ÜYE
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE
SİNEMOĞLU (Nermin)

ÜYE
TONER (Süha)

ÜYE
YALTIRIK (Faik)

ÜYE
İst. Rölöve ve Anıtlar Müdürü
ORAL (Muharrem)

ÜYE
İst. Arkeoloji Müzeleri Müdürü
PASİNLİ (Alpay)

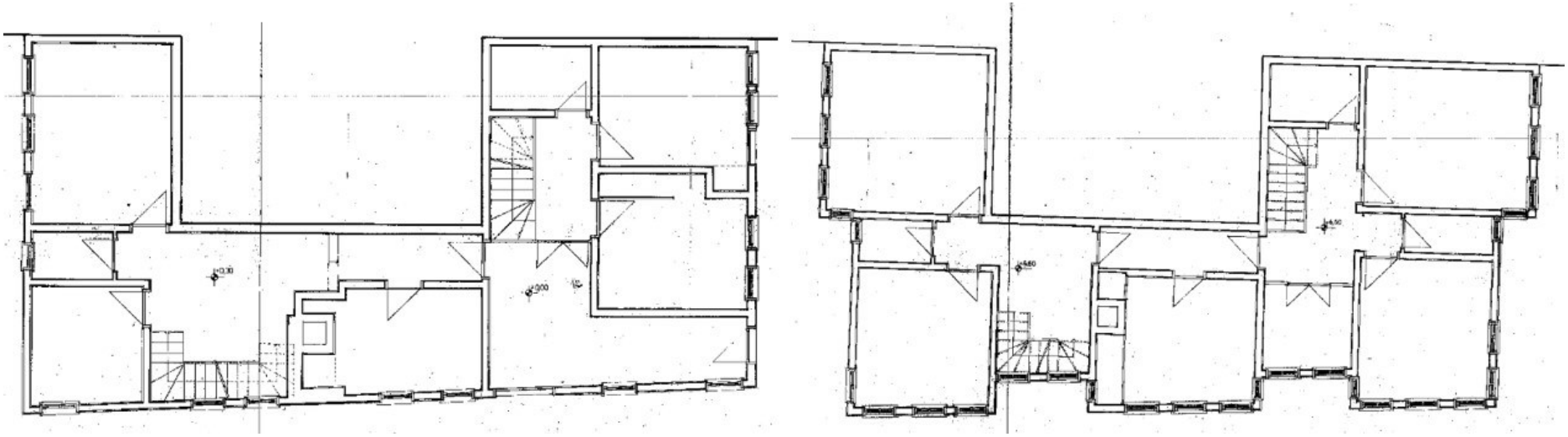
ÜYE
Bay. ve İskân Müd.
ERGÜVENÇ (Yılmaz)
Bulunmadı

ÜYE
İst. Vakıflar Baş Müd.
CANKÖY (Ercüment)

NK.MA. 17.4.1986

Ek-26: 2 Ada 110 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1984 yılındaki restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir; [485]

2 Ada 110 Parsele ait restitüsyon planı, 1984[486]

[485]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[486]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-26: 2 Ada 110 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1984 yılındaki restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir; [487]

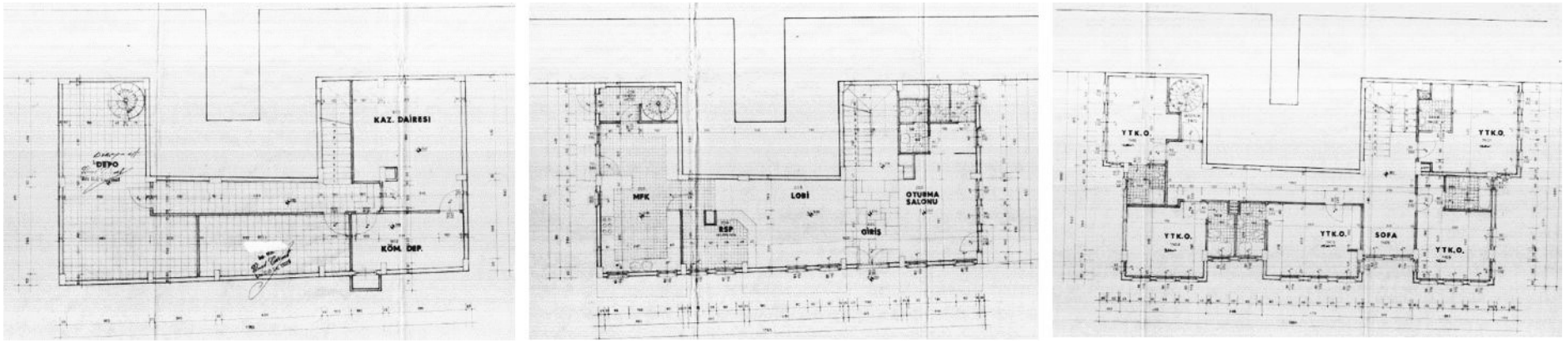

2 Ada 110 Parsele ait restitüsyon cephe çizimleri, 1984[488]

[487]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[488]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-26: 2 Ada 110 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1984 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[489]

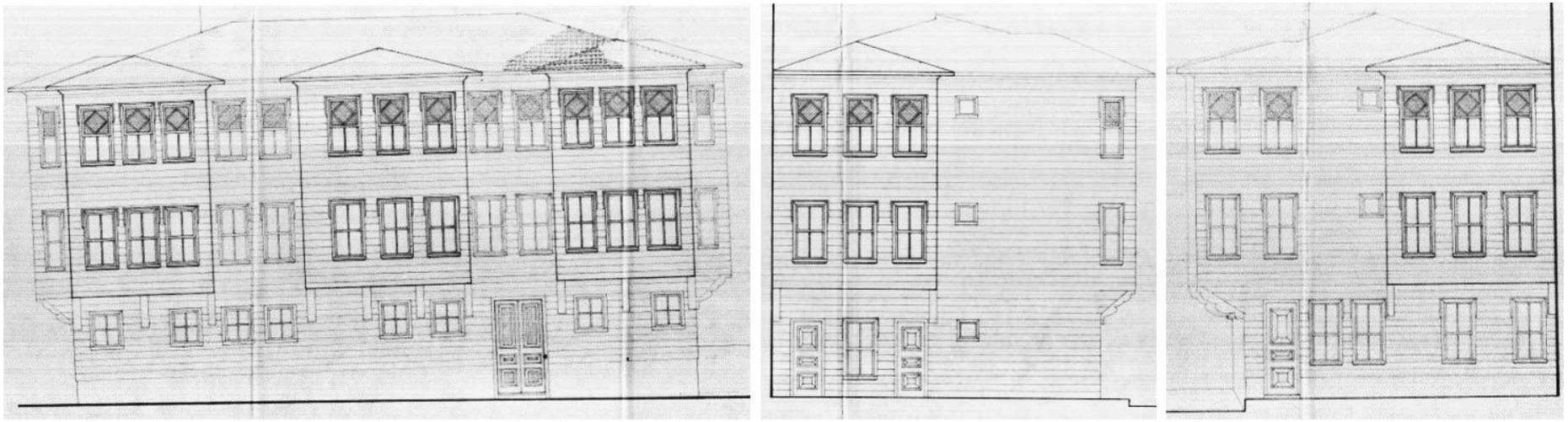

2 Ada 110 Parsele ait restorasyon projesinde kat planları, 1984[490]

[489] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[490]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-26: 2 Ada 110 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1984 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[491]

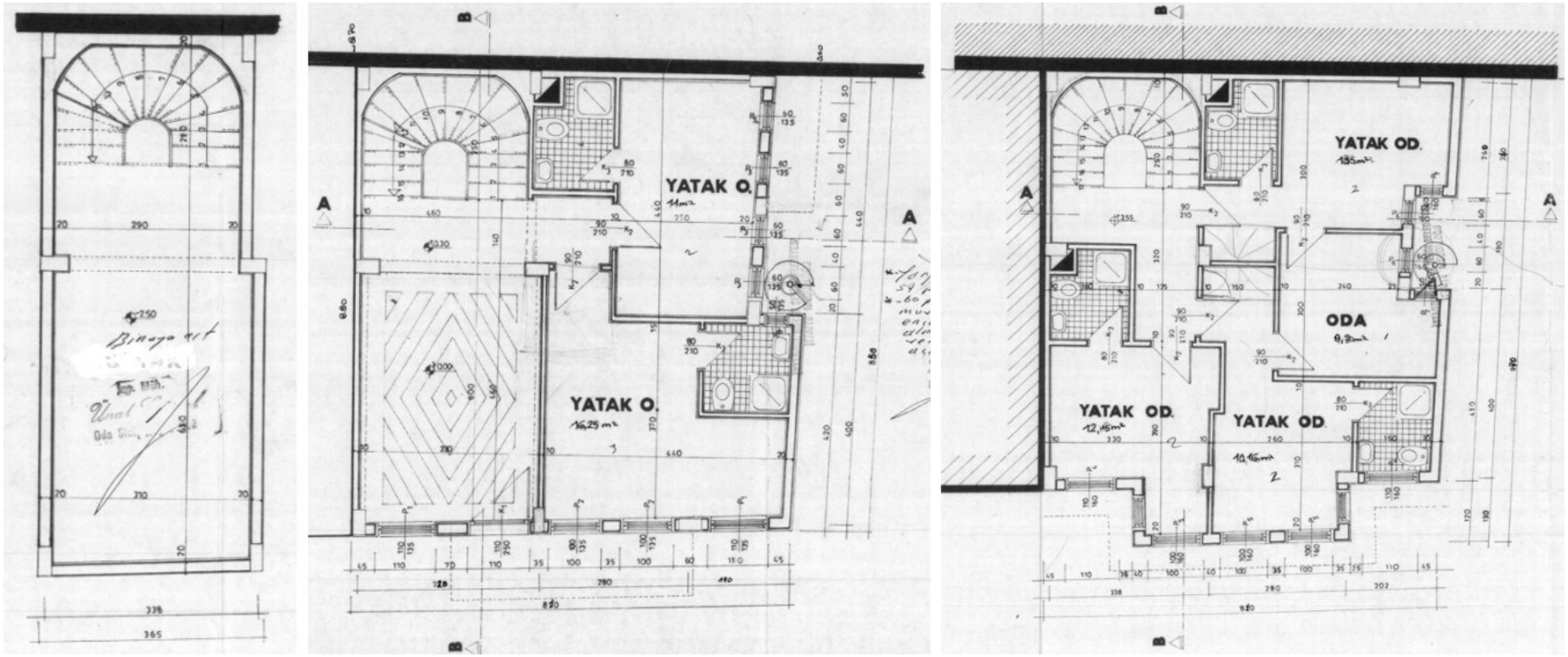

2 Ada 110 Parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1984[492]

[491] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[492]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-27: 2 Ada 59 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[493]

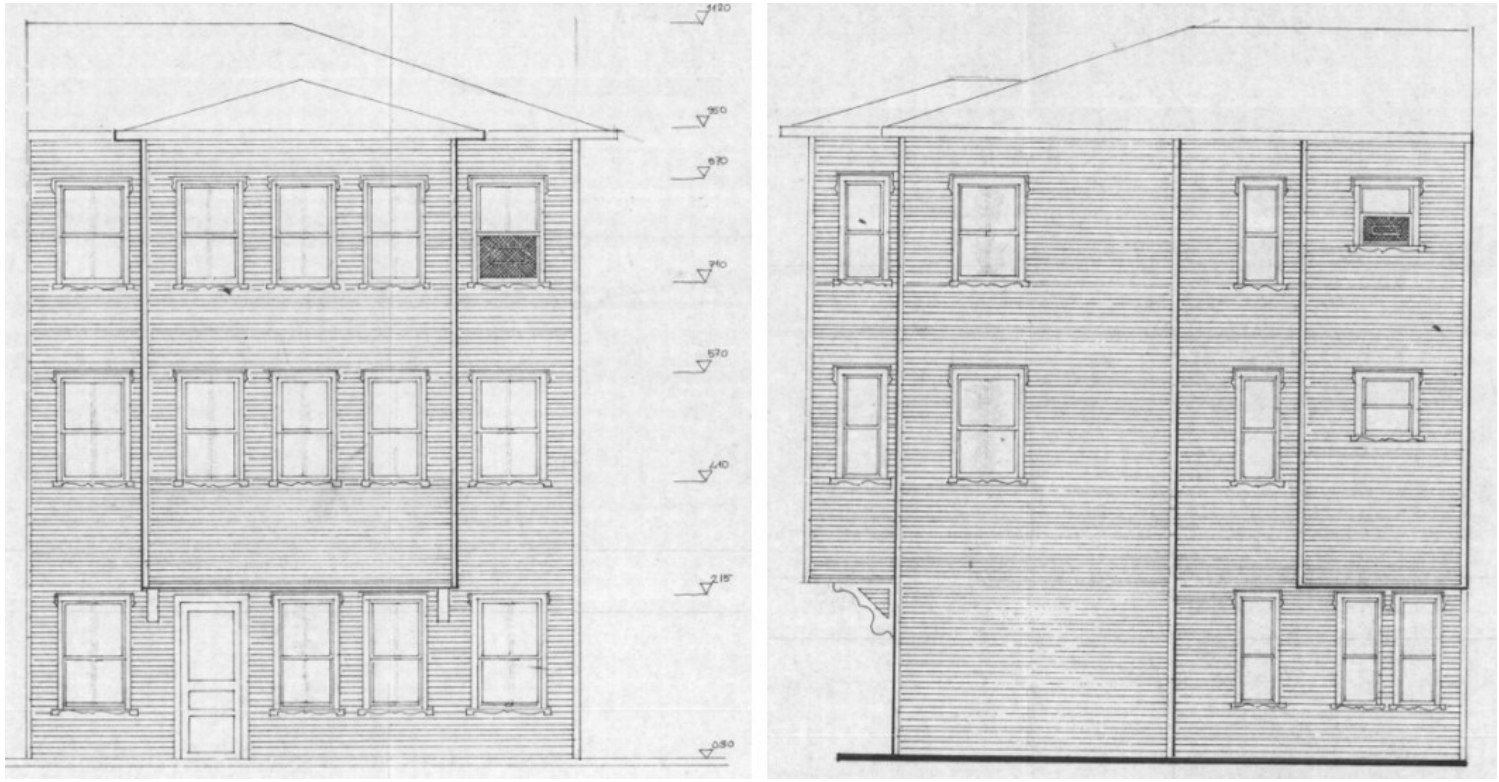

2 Ada 59 Parsele ait restorasyon projesinde kat planları, 1986

[493] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-27: 2 Ada 59 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[494]

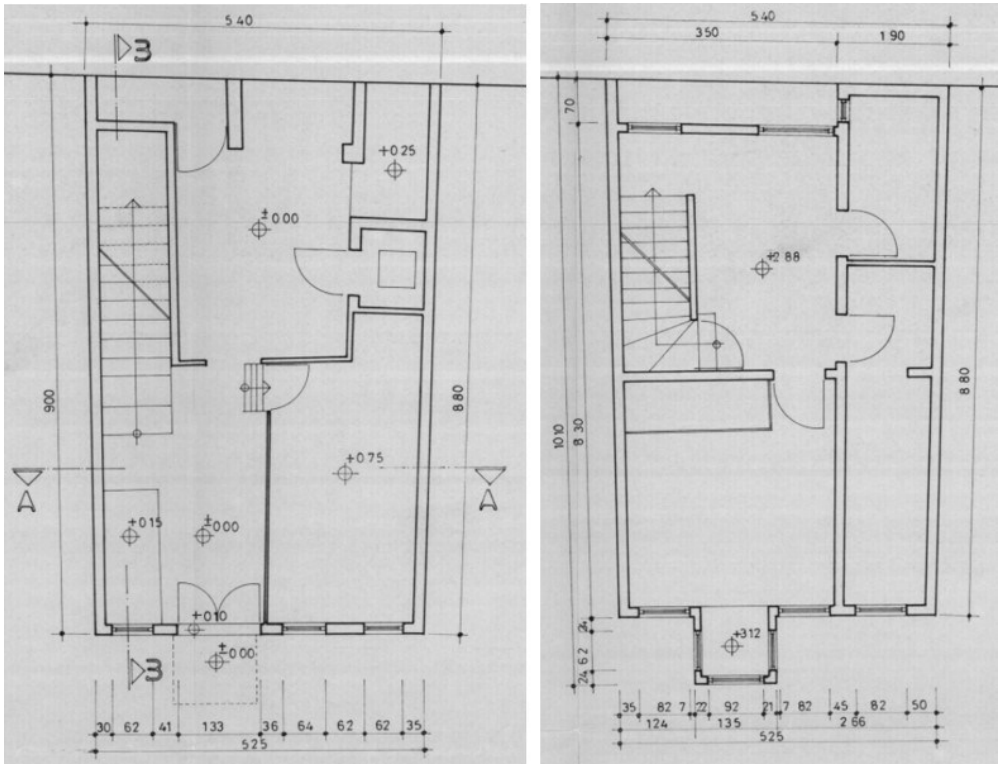

2 Ada 59 Parsele ait restorasyon projesinde kat planları,1986[495]

[494] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu
[495]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-28: 2 Ada 58 Parsele Proje çizimleri

Yapının, restore edilmeden önceki ahşap ev rölövesi Füsun Korkmaz tarafından 1985 yılında çizilmiştir. Ahşap evin rölöve projesine göre yapı restorasyon öncesi aşağıdaki gibidir;[496]

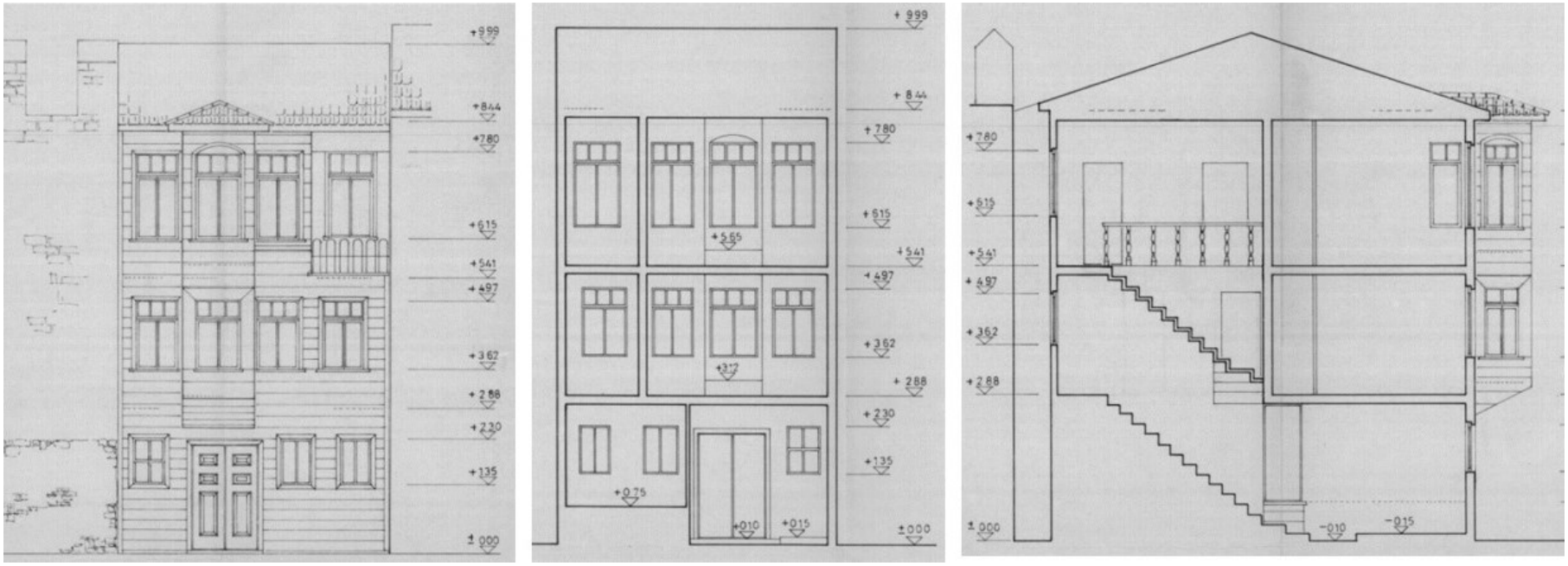

2 Ada 58 Parsele ait rölöve projesinde kat planları, 1985

[496] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifleri: Füsun Korkmaz

Ek-28: 2 Ada 58 Parsele Proje çizimleri

Yapının, restore edilmeden önceki ahşap ev rölövesi Füsun Korkmaz tarafından 1985 yılında çizilmiştir. Ahşap evin rölöve projesine göre yapı restorasyon öncesi aşağıdaki gibidir;[497]

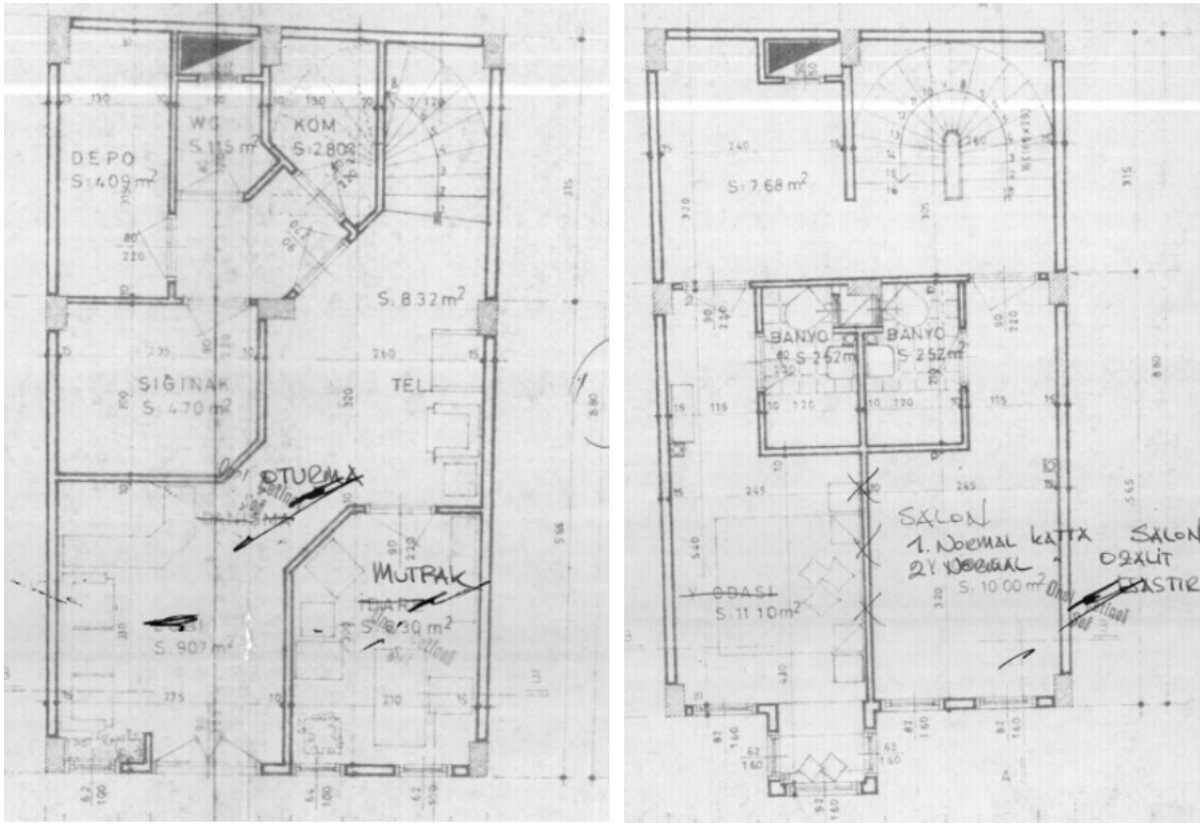

2 Ada 58 Parsele ait ahşap ev rölöve projesinde cephe ve kesit çizimleri, 1985

[497] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifleri: Füsun Korkmaz

Ek-28: 2 Ada 58 Parsele Proje çizimleri

Yapının, Füsun Korkmaz tarafından çizilen 1985 yılındaki restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[498]

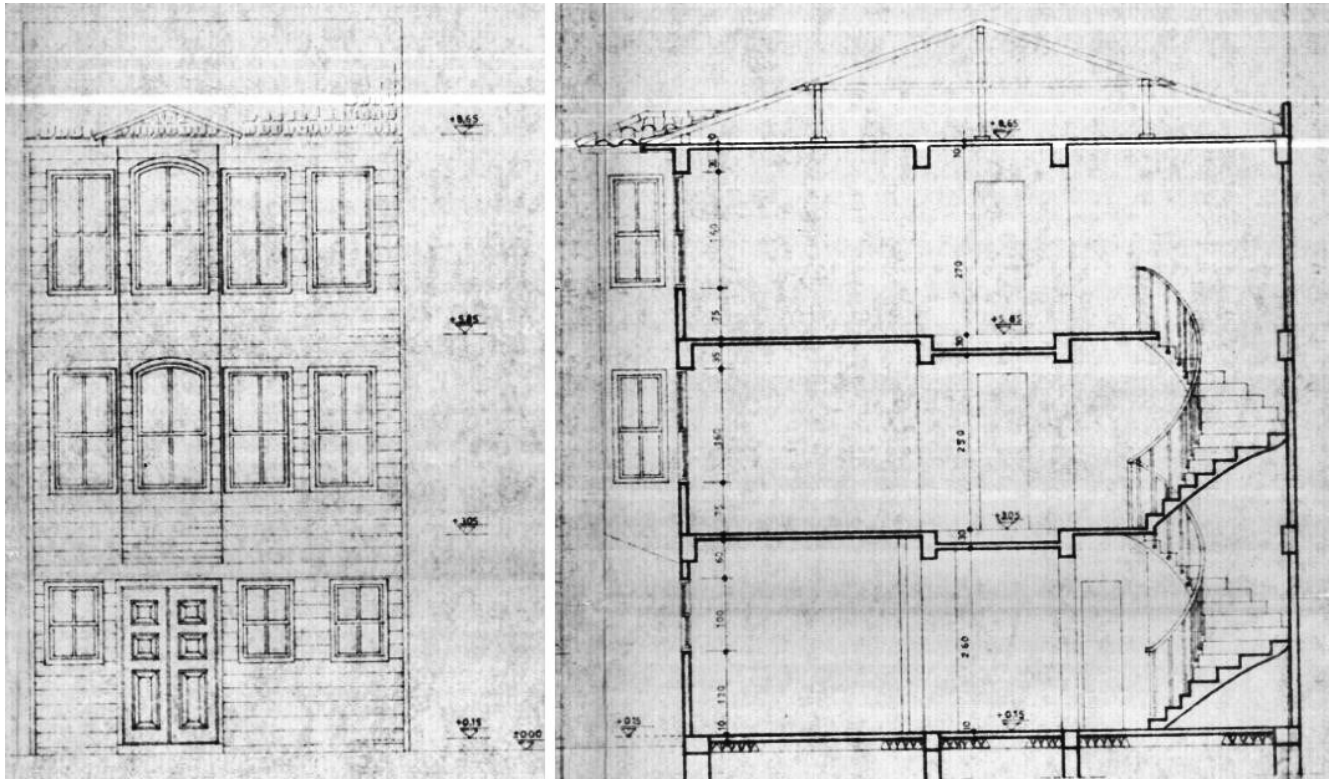

2 Ada 58 Parsele ait ahşap ev restorasyon projesinde kat planları, 1985

[498] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Füsun Korkmaz

Ek-28: 2 Ada 58 Parsele Proje çizimleri

Yapının, Füsun Korkmaz tarafından çizilen 1985 yılındaki restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[499]

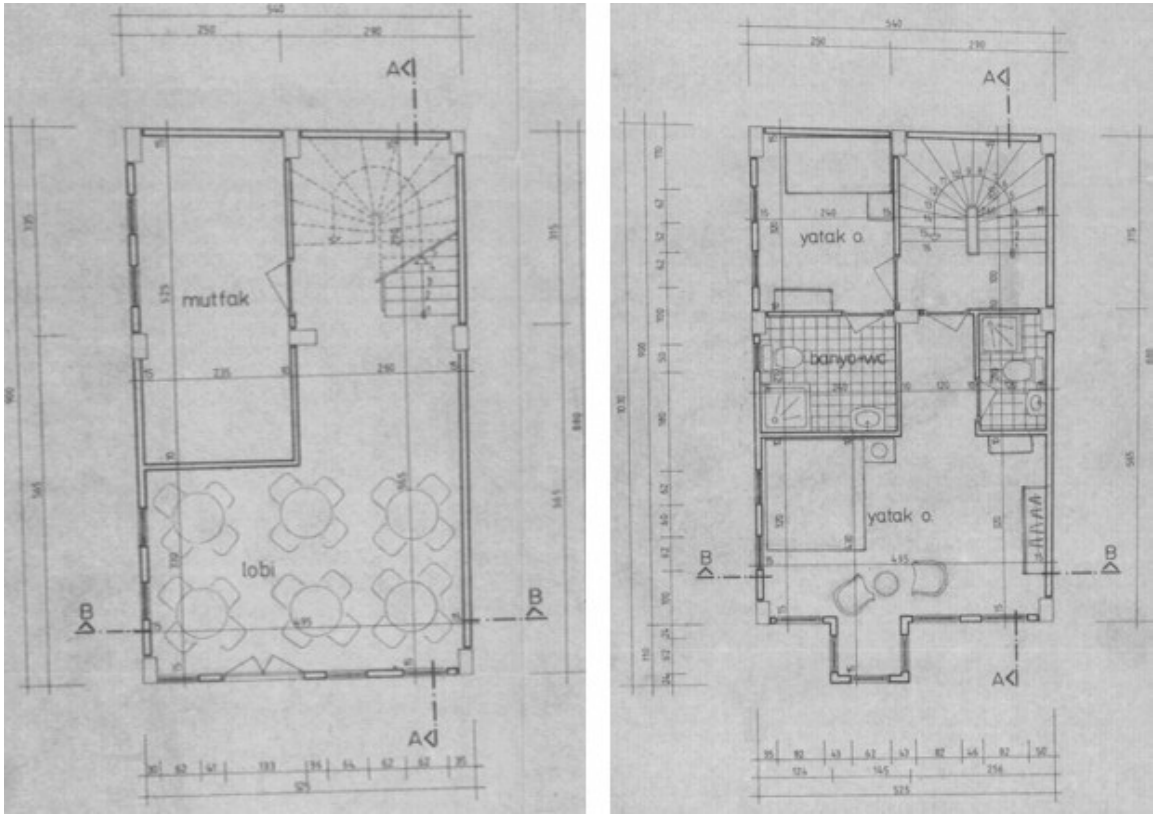

2 Ada 58 Parsele ait ahşap ev rölöve projesinde cephe ve kesit çizimleri, 1985

[499]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifleri: Füsun Korkmaz

Ek-28: 2 Ada 58 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1987 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[500]

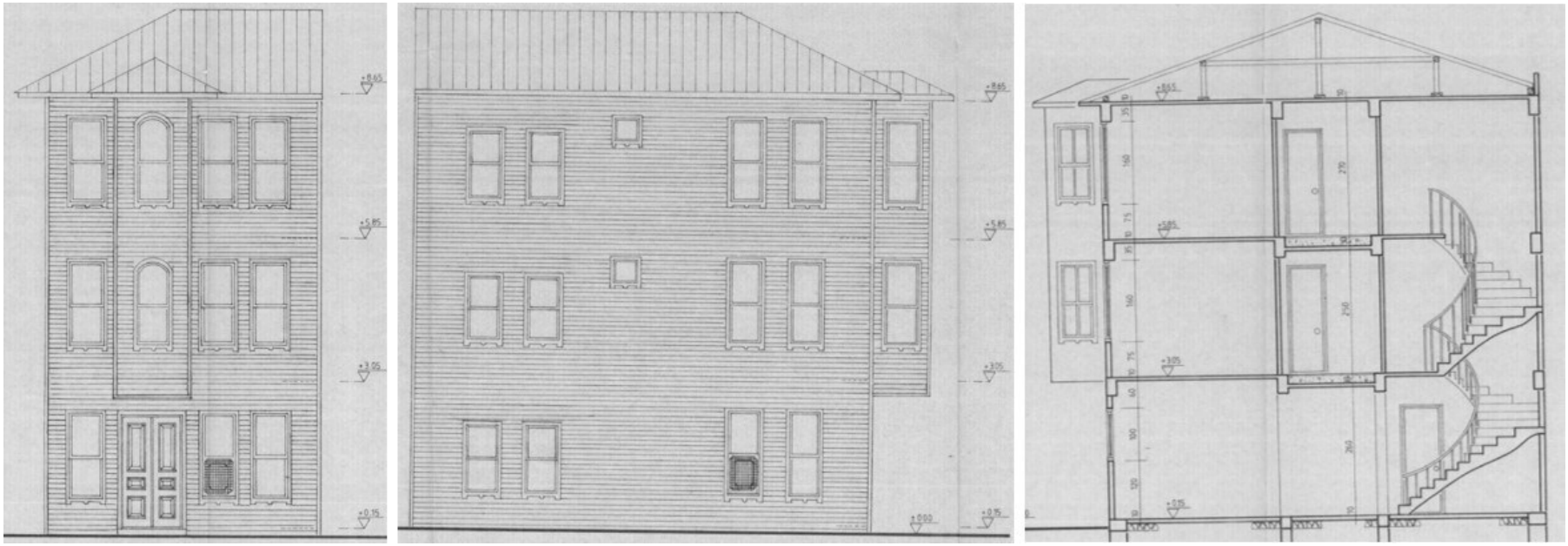

2 Ada 58 Parsele ait restorasyon projesinde kat planı, 1987

[500] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-28: 2 Ada 58 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1987 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[501]

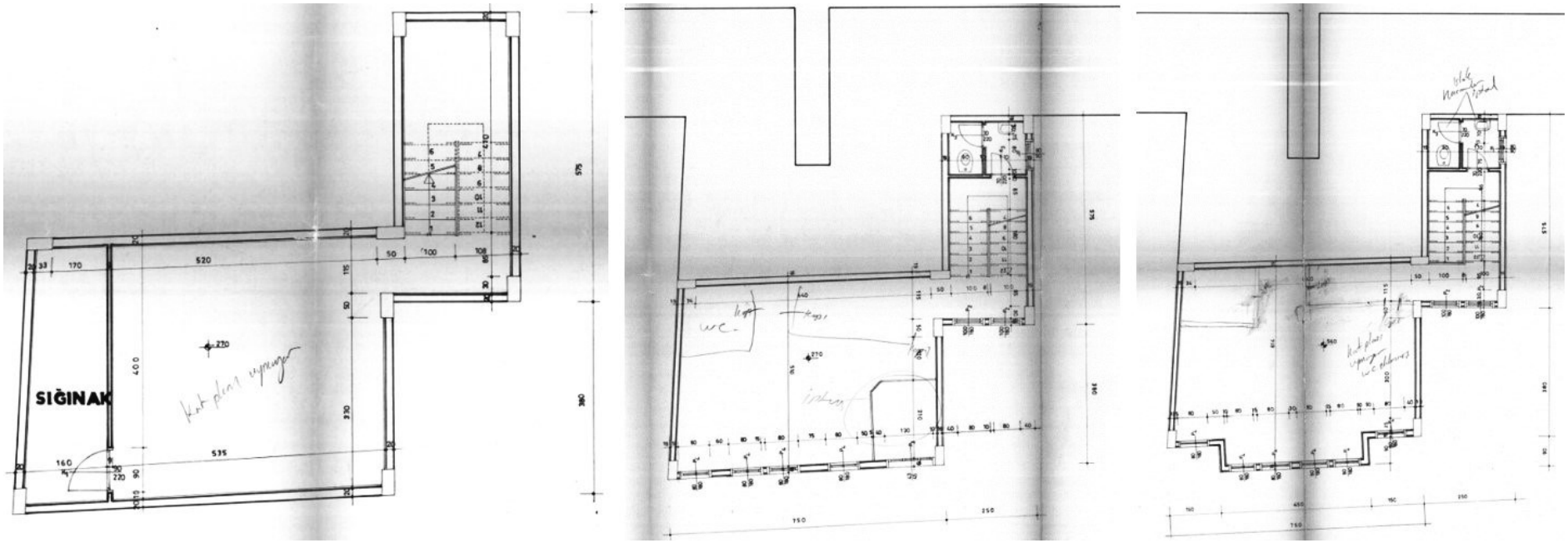

2 Ada 58 Parsele ait restorasyon projesinde cephe ve kesit çizimi, 1987

[501] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-29: 2 Ada 56 Parsele Proje çizimleri

Yapının, Ser Mimarlık tarafından çizilen 1985 yılındaki restorasyon projesine aşağıdaki gibidir;[502]

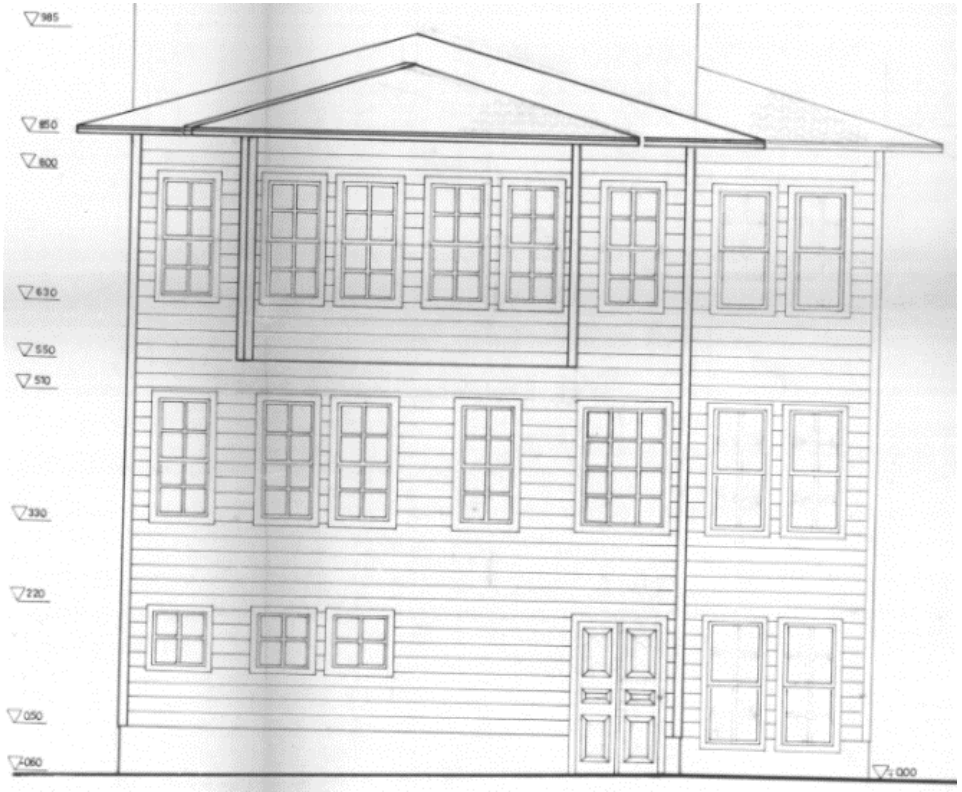

2 Ada 56 Parsele ait restorasyon projesinde kat planları, 1985

[502] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-29: 2 Ada 56 Parsele Proje çizimleri

Yapının, Ser Mimarlık tarafından çizilen 1985 yılındaki restorasyon projesine aşağıdaki gibidir;[503]

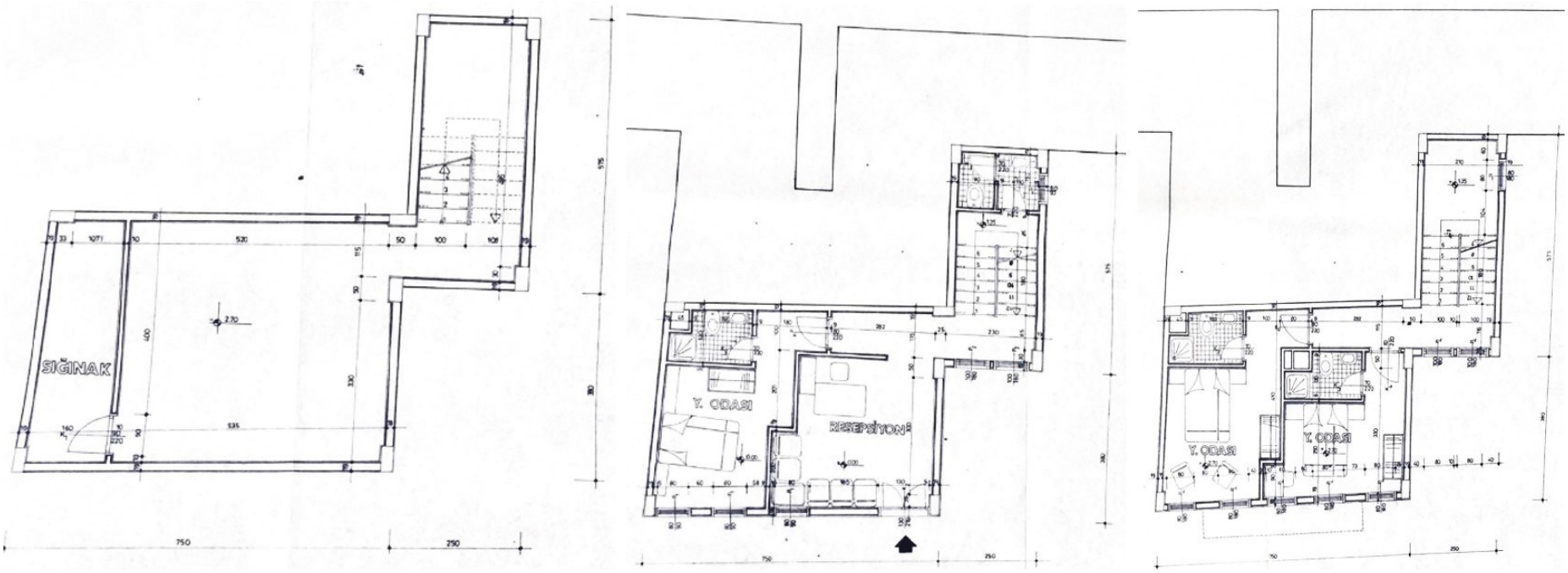

2 Ada 56 Parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1985

[503] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-29: 2 Ada 56 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[504]

2 Ada 56 Parseline ait tadilat projesinde kat planları, 1990

[504] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-29: 2 Ada 56 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[505]

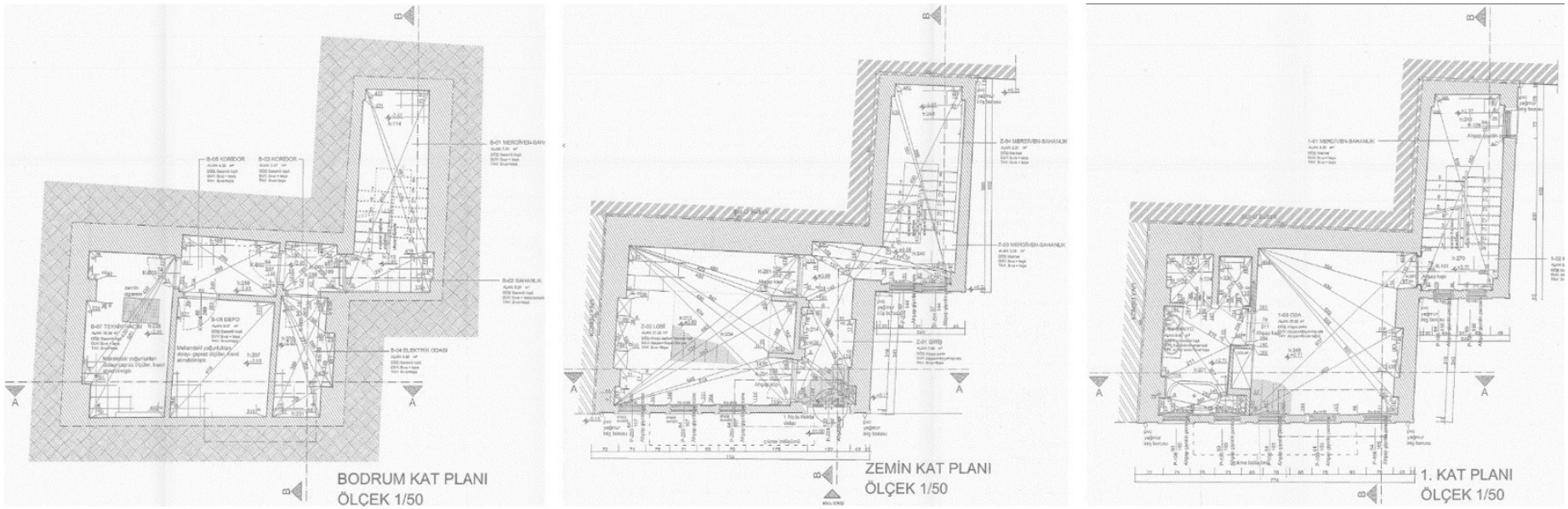

2 Ada 56 Parselim zemin bodrum kat planı, 1990

[505] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-29: 2 Ada 56 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[506]

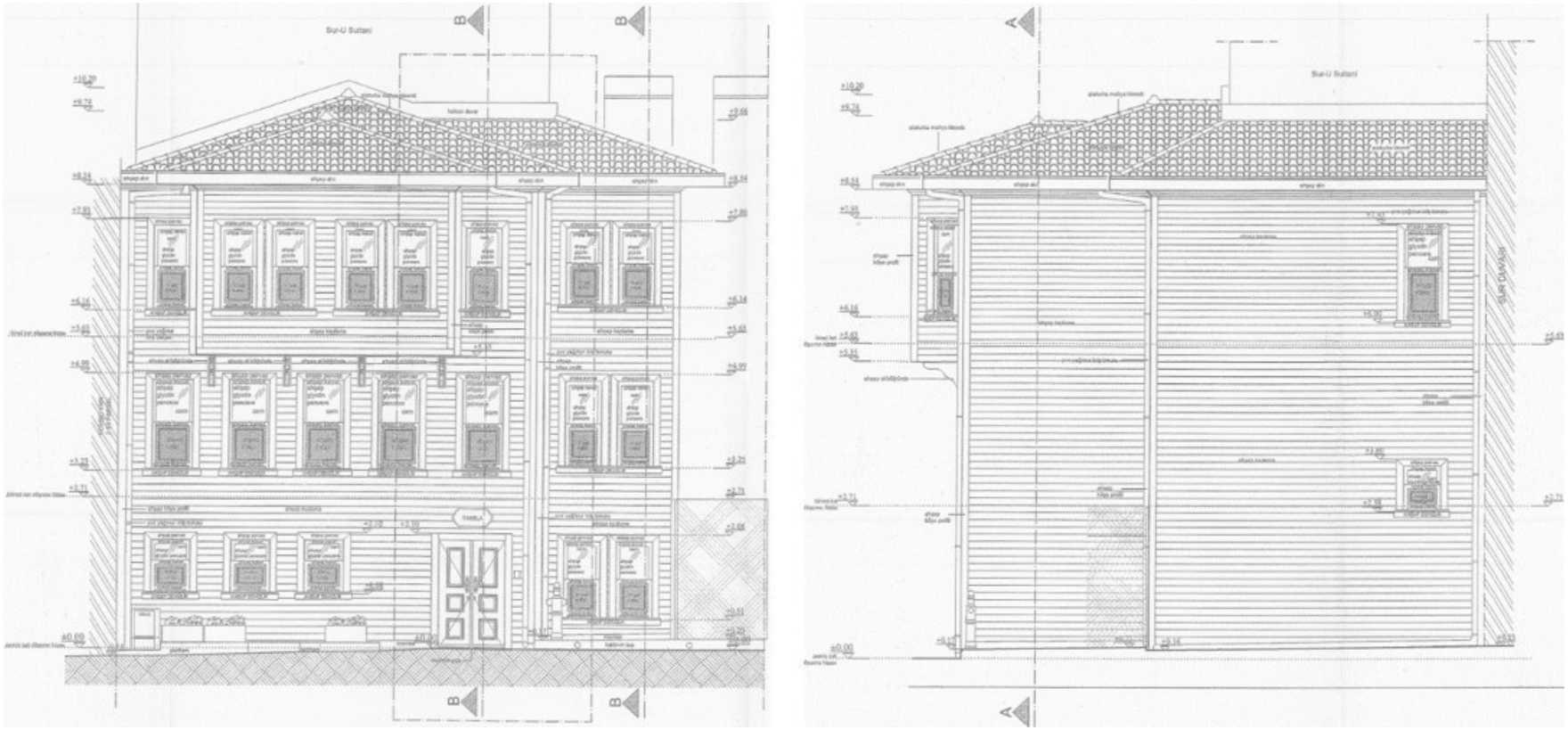

2 Ada 56 Parsele ait rölöve projesinde kat planları, 2019

[506] Fatih Belediyesi arşivi,Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-29: 2 Ada 56 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[507]

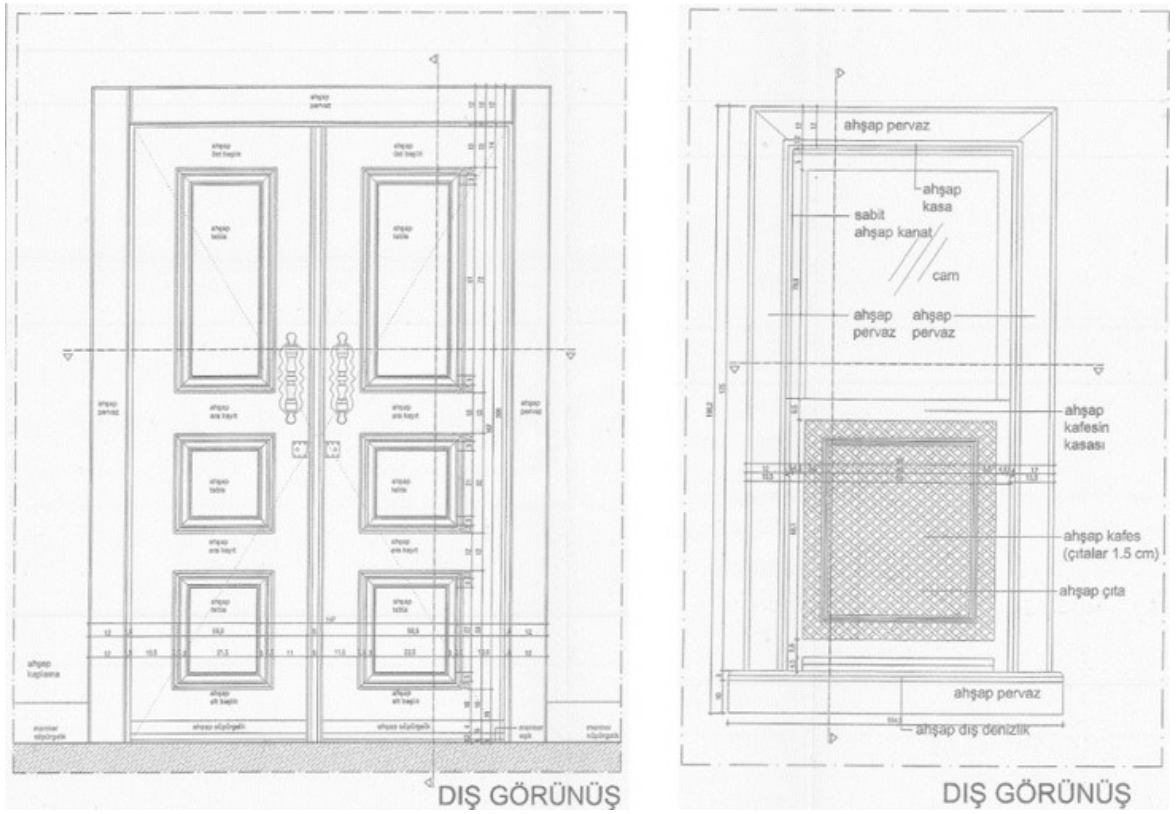

2 Ada 56 Parsele ait rölöve projesinde cephe çizimleri, 2019

[507] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-29: 2 Ada 56 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[508]

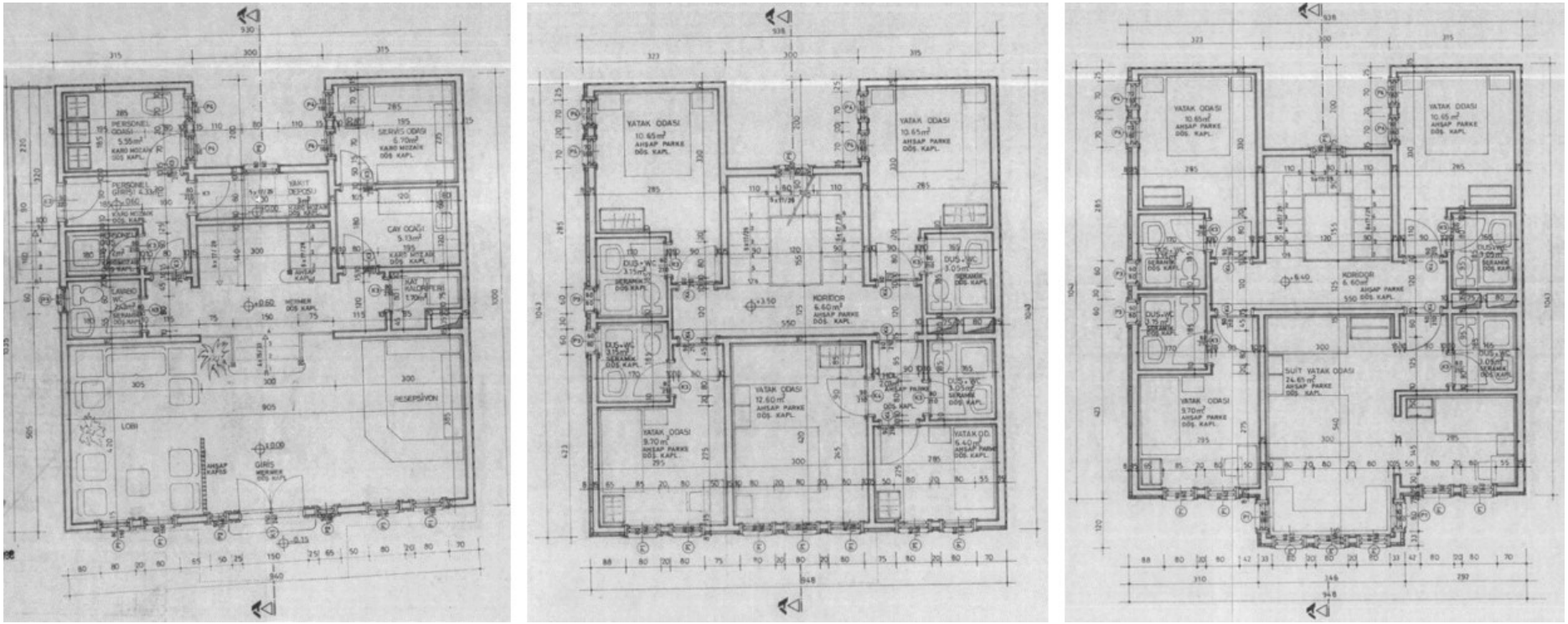

2 Ada 56 Parsele ait rölöve projesinde kapı ve pencere detay çizimleri, 2019

[508] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-30: 2 Ada 55 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hasan G. Karabey ve Serdar S. Haybat tarafından çizilen 1986 yılındaki mimari projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[509]

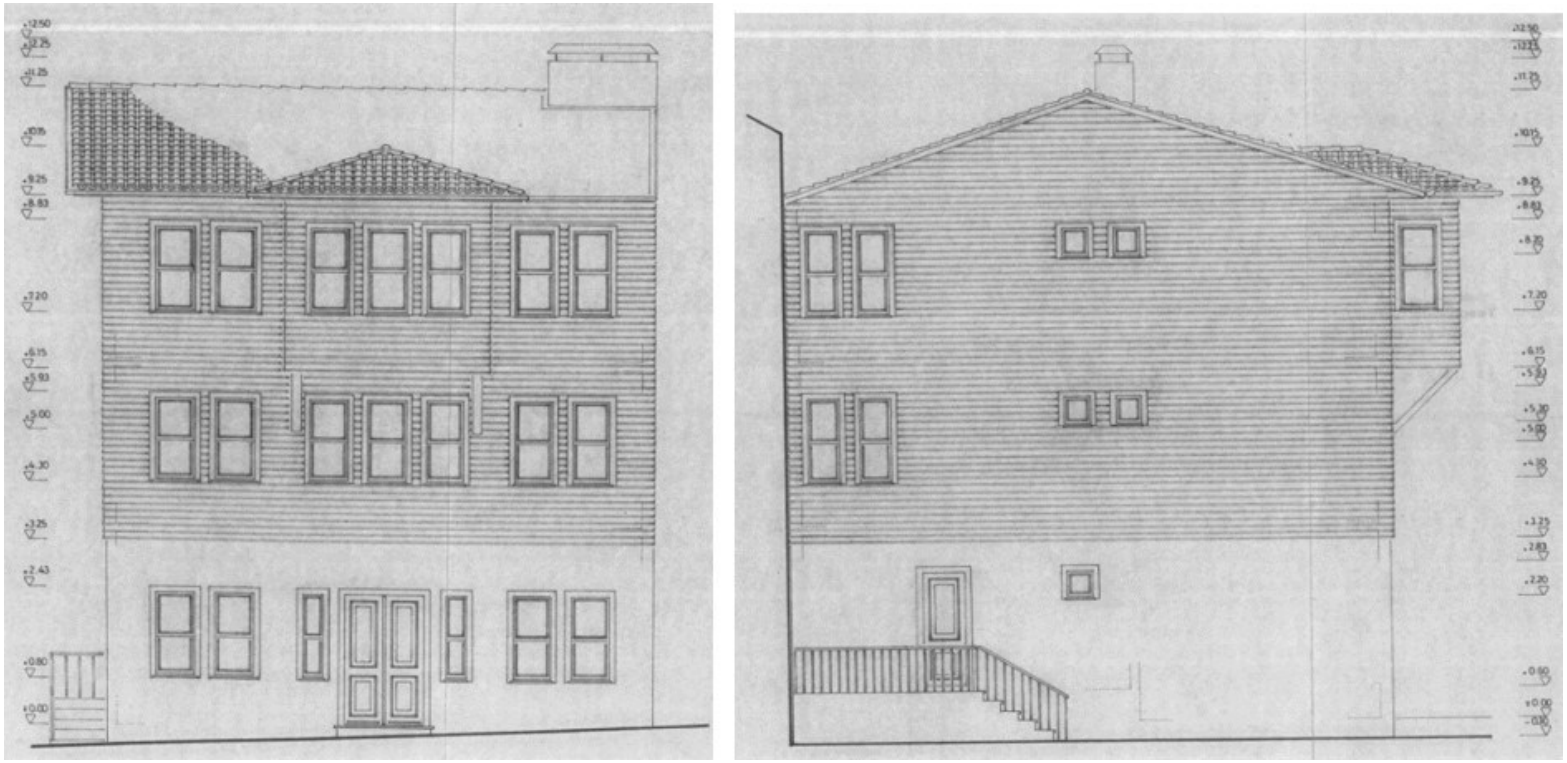

2 Ada 55 Parseline ait restorasyon projesinde kat planları, 2019

[509] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Hasan G. Karabey, Serdar S. Haybat

Ek-30: 2 Ada 55 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hasan G. Karabey ve Serdar S. Haybat tarafından çizilen 1986 yılındaki mimari projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[510]

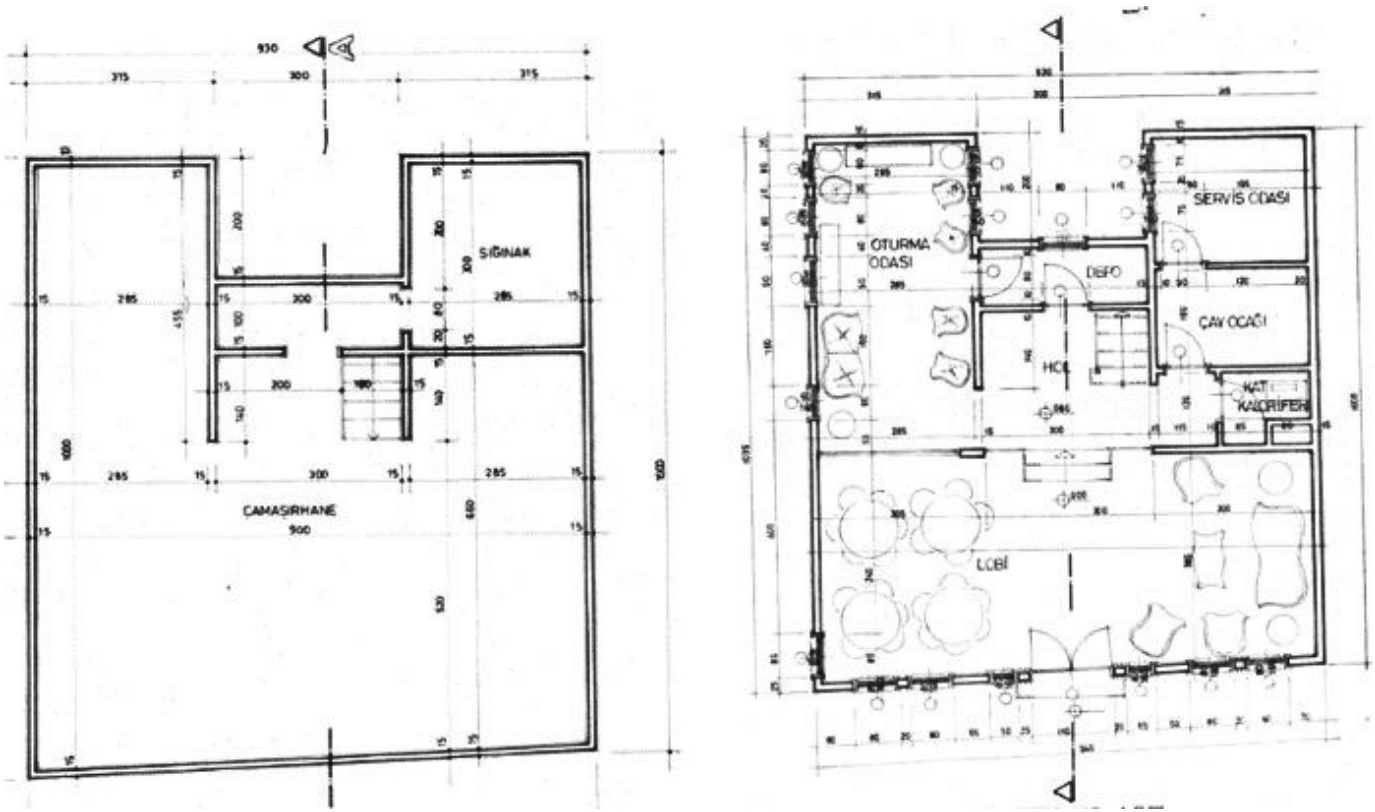

2 Ada 55 Parseline ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 2019

[510] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Hasan G. Karabey, Serdar S. Haybat

Ek-30: 2 Ada 55 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[511]

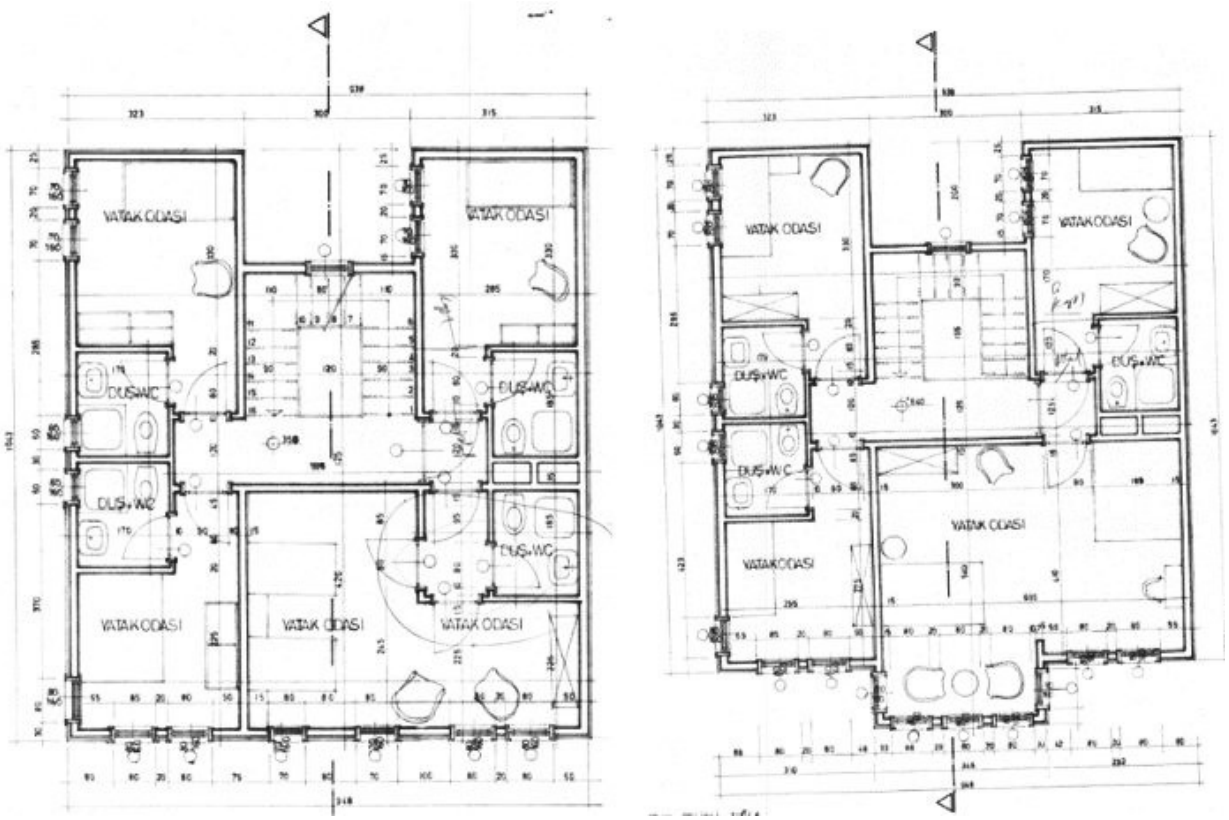

2 Ada 55 Parsele ait tadilat projesinde kat planları, 1990

[511] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-30: 2 Ada 55 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[512]

2 Ada 55 Parsele ait tadilat projesinde kat planları, 1990

[512] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-30: 2 Ada 55 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[513]

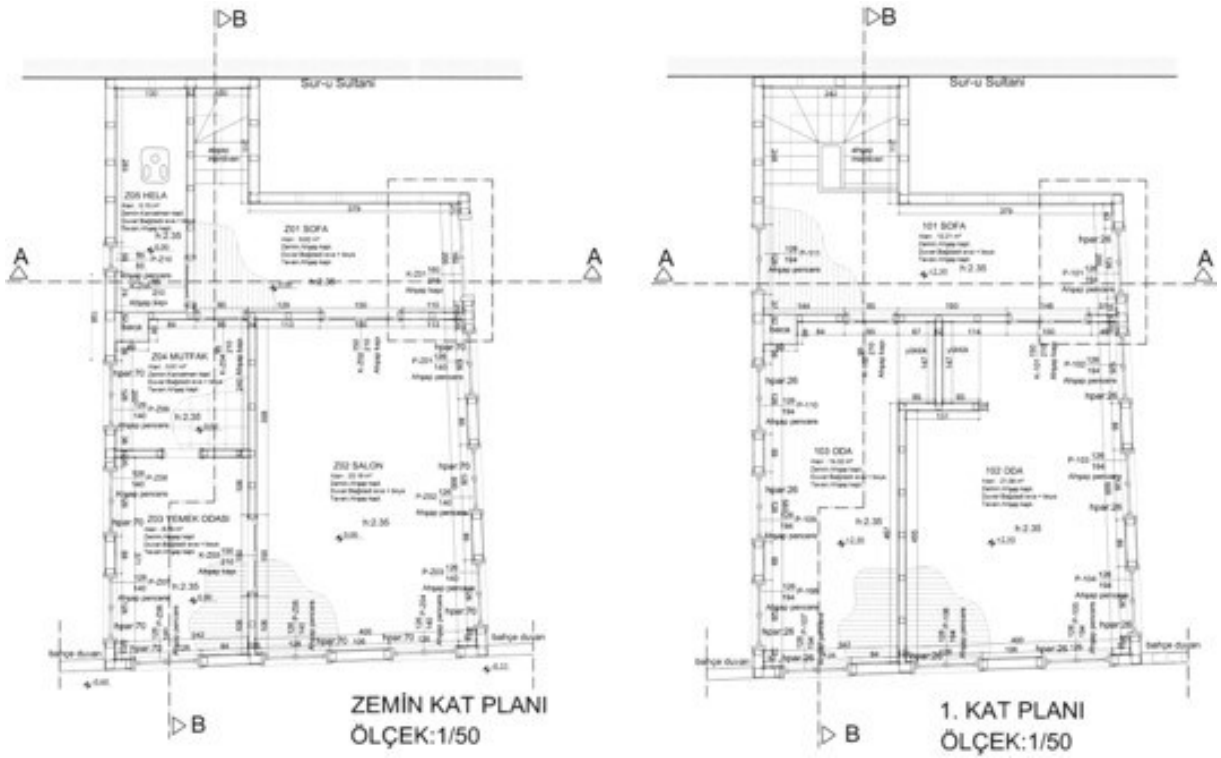

2 Ada 55 Parsele ait tadilat projesinde kat planları, 1990

[513] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-31: 2 Ada 54 Parsele Proje çizimleri

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından çizilen restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir; [514]

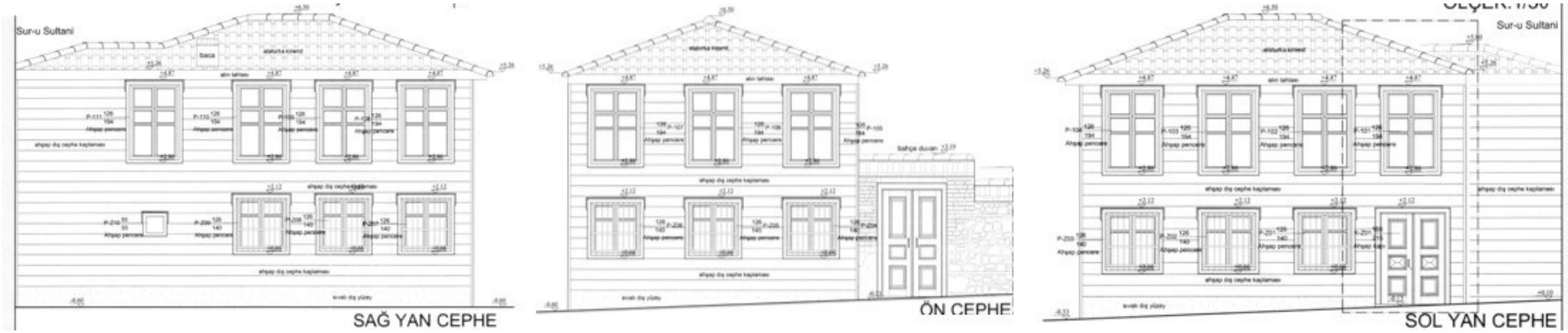

Görsel 2 : 2 Ada 54 Parseline ait restitüsyon projesinde kat planaları

[514] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

Ek-31: 2 Ada 54 Parsele Proje çizimleri

Yapının Mimarane İnşaat Ebru Elmas tarafından çizilen restitüsyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir; [515]

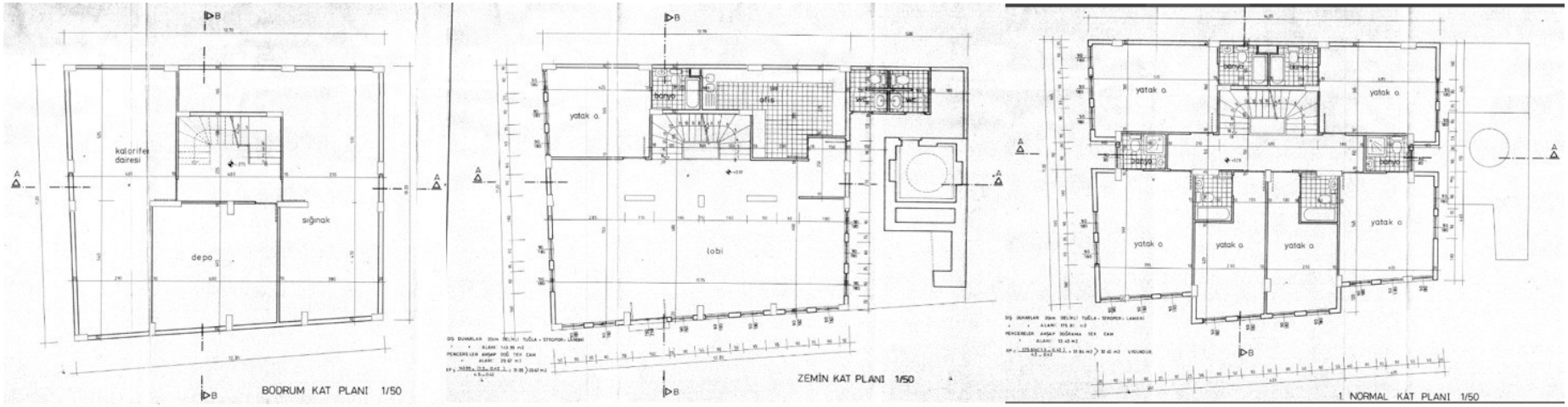

Görsel 3 : 2 Ada 54 Parseline ait restitüsyon projesinde cephe çizimleri

[515] Fatih Belediyesi arşivi, Mimarane İnşaat, Proje müellifi: Ebru Elmas

Ek-31: 2 Ada 54 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[516]

2 Ada 51 Parseline ait restorasyon projesinde kat planları, 1990

[516] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-31: 2 Ada 54 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[517]

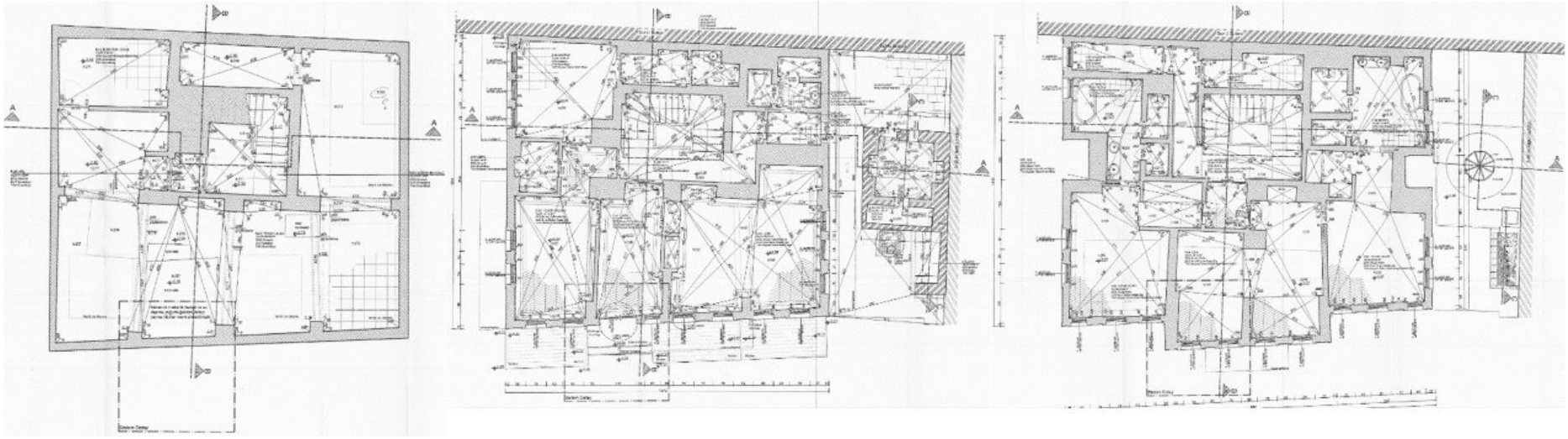

2 Ada 51 Parseline ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1990

[517] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-31: 2 Ada 54 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[518]

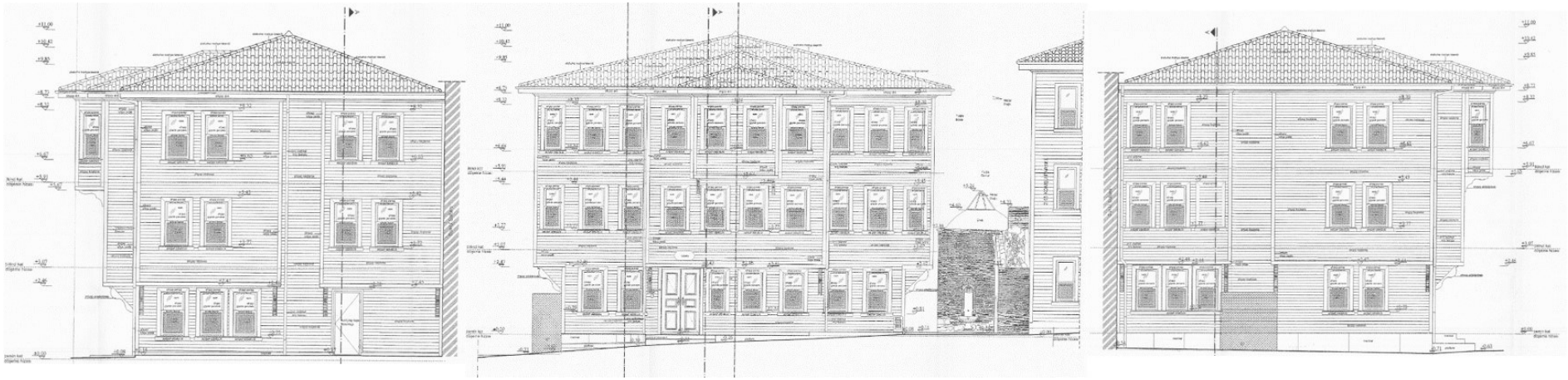

2 Ada 54 parsele rölöve projesinde kat planları, 2019

[518] Fatih Belediyesi arşivi,Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-31: 2 Ada 54 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[519]

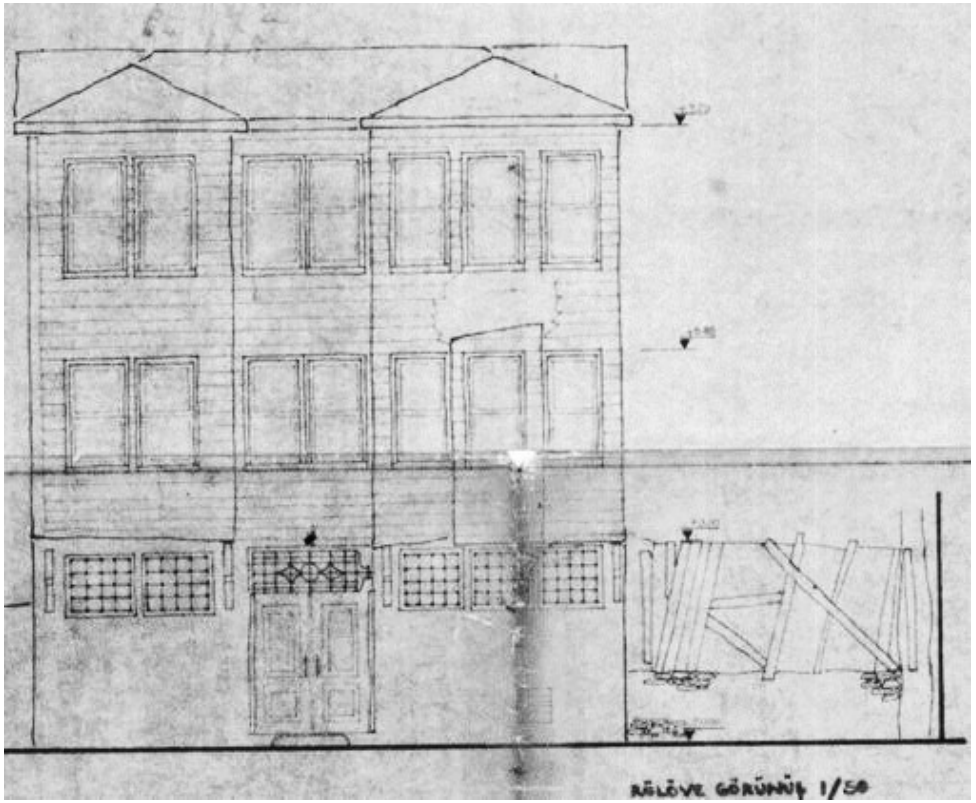

2 Ada 54 parsele rölöve projesinde cephe çizimleri, 2019

[519] Fatih Belediyesi arşivi,Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-32: 2 Ada 52 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ülkü Altınoluk tarafından çizilen 1986 yılındaki rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[520]

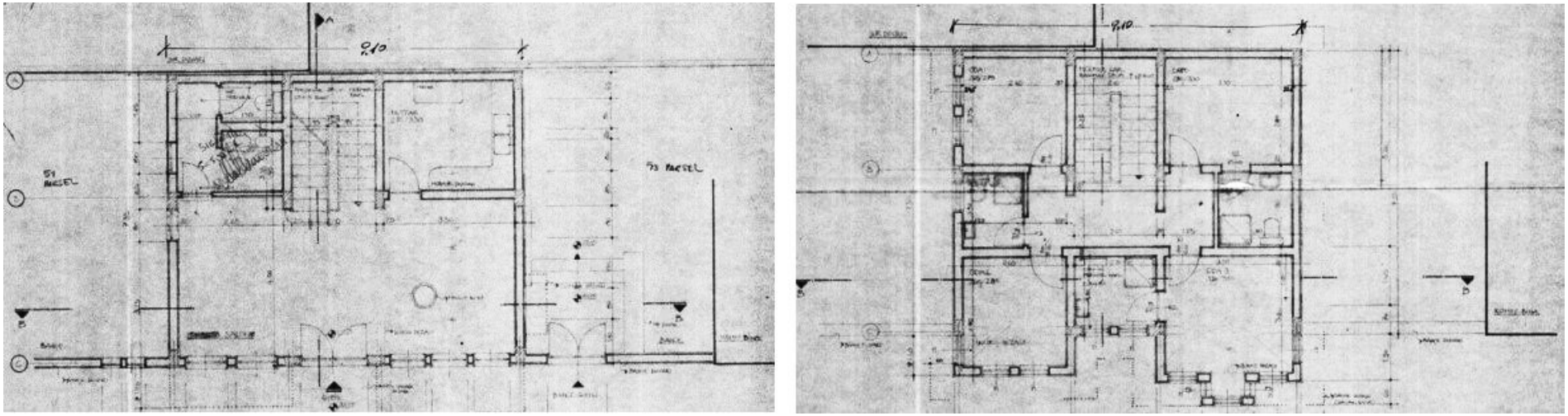

2 Ada 52 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimi, 1986

[520] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Ülkü Altınoluk

Ek-32: 2 Ada 52 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ülkü Altınoluk tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[521]

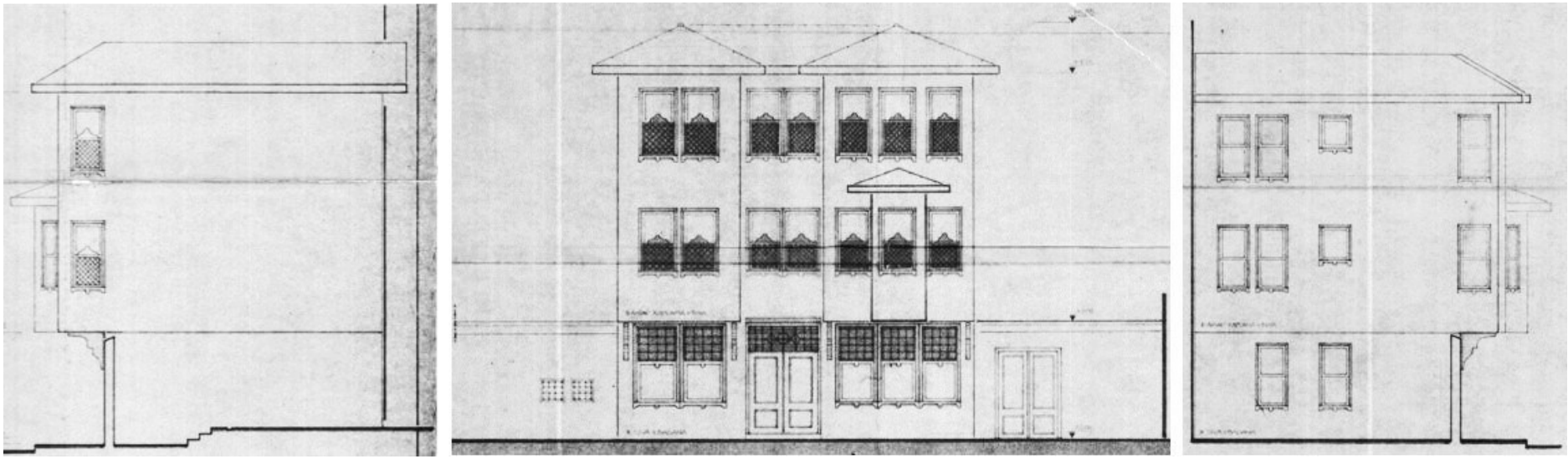

2 Ada 52 parsele ait restorasyon projesinde kat planları, 1986[522]

[521] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Ülkü Altınoluk
[522]Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Ülkü Altınoluk

Ek-32: 2 Ada 52 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ülkü Altınoluk tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[523]

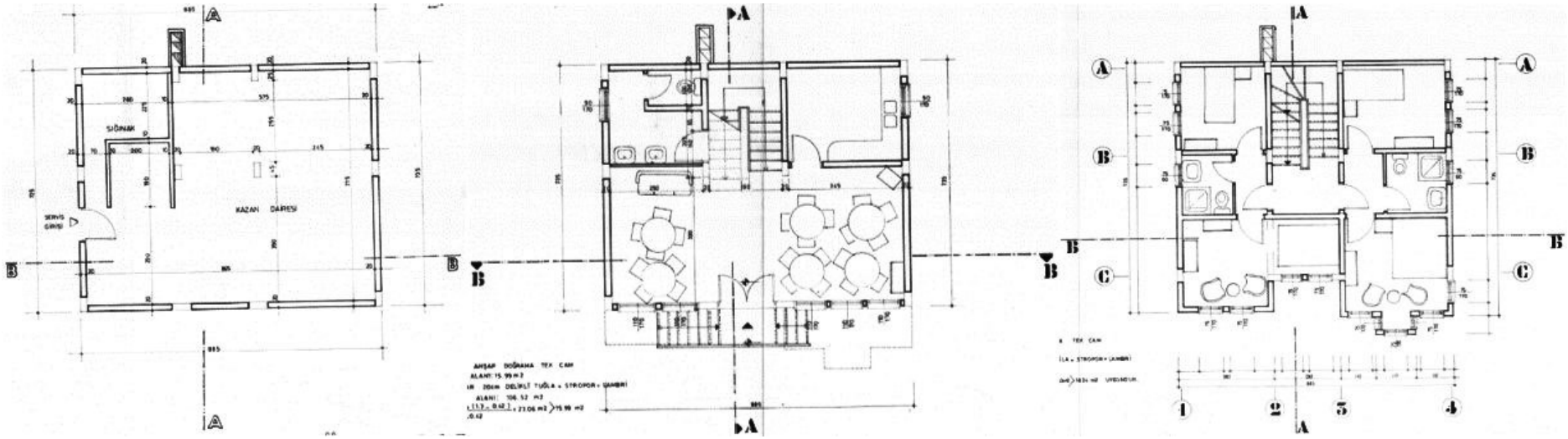

2 Ada 52 parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1986

[523] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Ülkü Altınoluk

Ek-32: 2 Ada 52 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[524]

2 Ada 52 parsele ait tadilat projesinde kat planları, 1990

[524] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-32: 2 Ada 52 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[525]

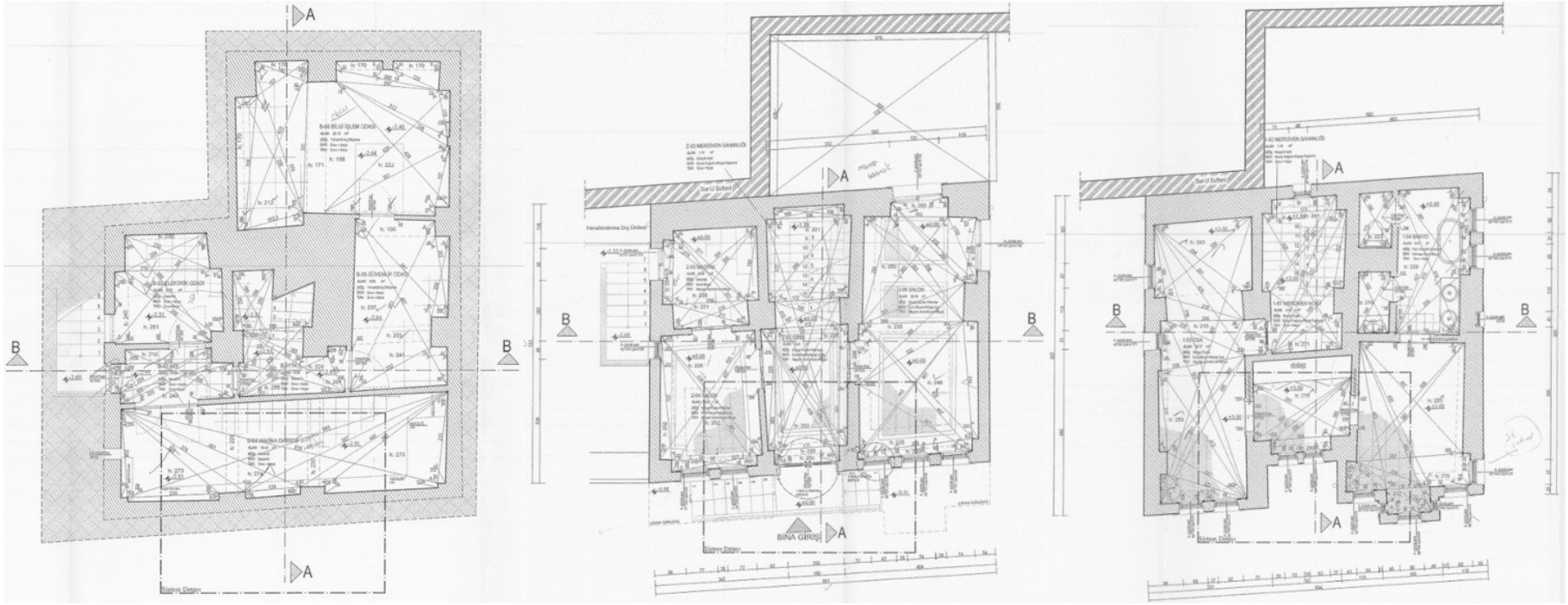

2 Ada 52 parsele ait tadilat projesinde kat planları, 1990

[525] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-32: 2 Ada 52 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[526]

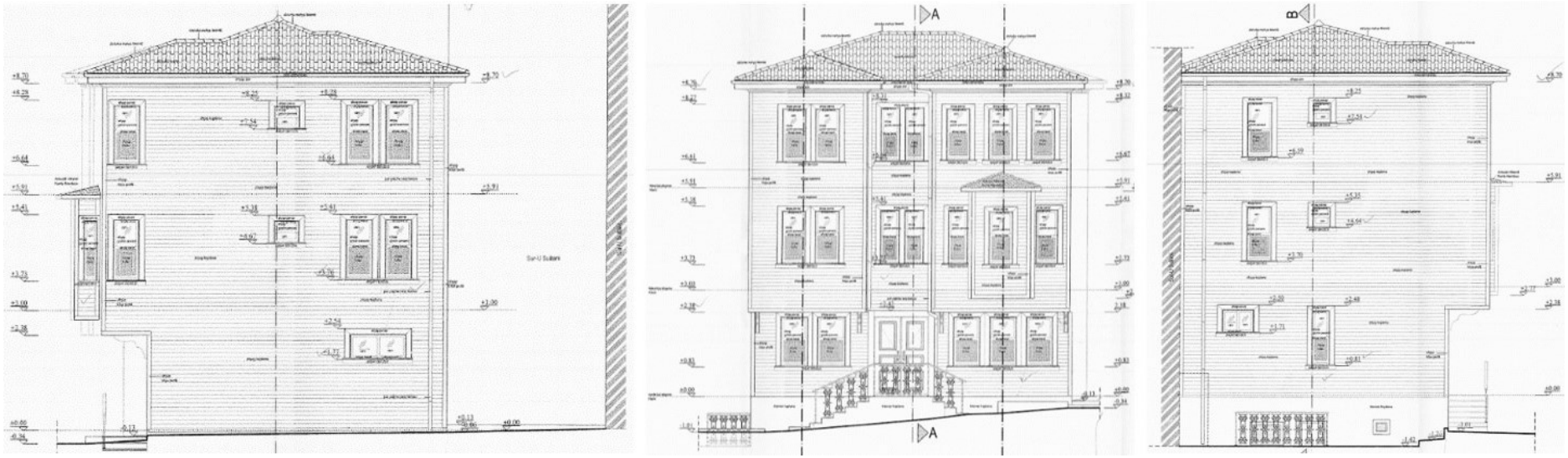

2 Ada 52 parsele ait rölöve projesinde kat planları, 2019

[526] Fatih Belediyesi arşivi,Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-32: 2 Ada 52 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[527]

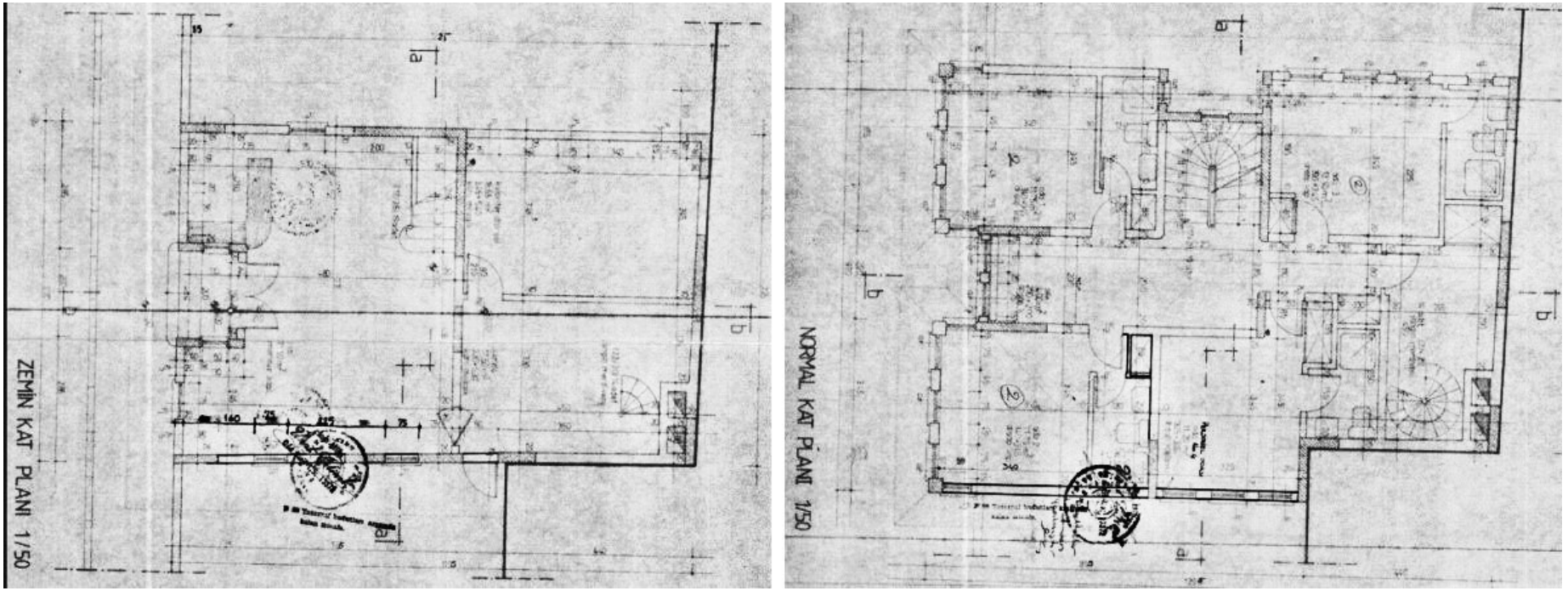

2 Ada 52 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimleri, 2019

[527] Fatih Belediyesi arşivi,Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-33: 2 Ada 51 Parsele Proje çizimleri

Yapının Reşit Soley tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[528]

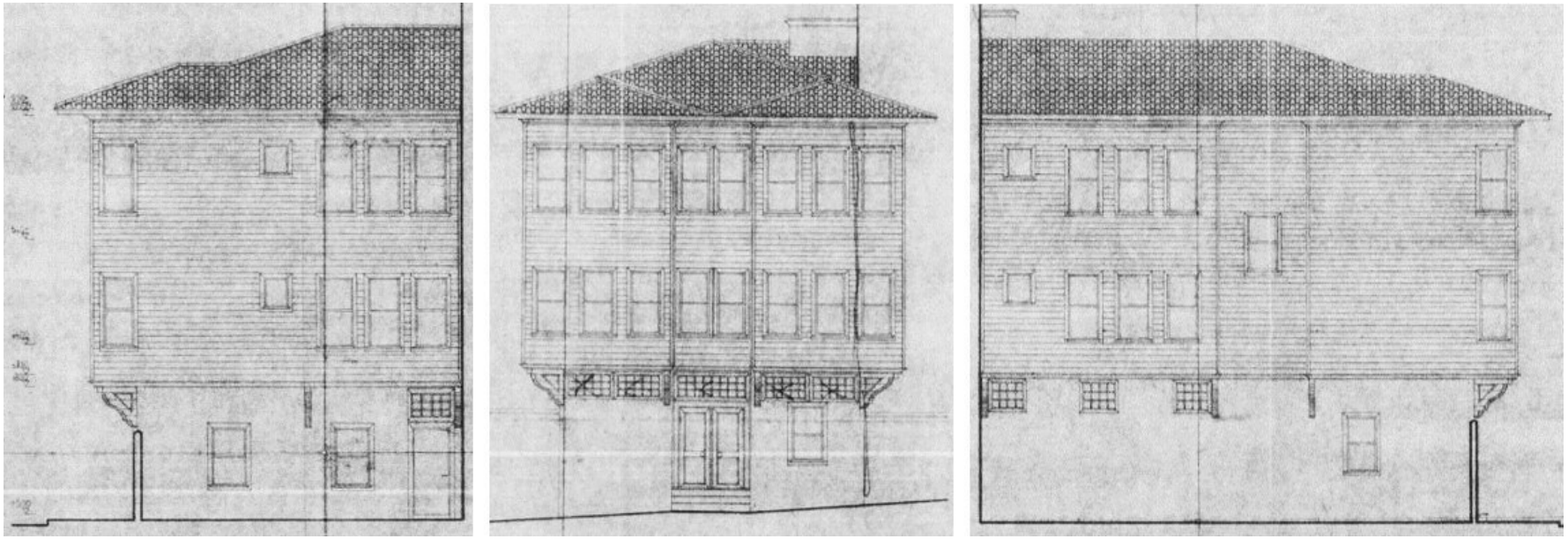

2 Ada 51 Parsele ait restorasyon projesinde kat planları, 1986

[528] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Nezih Sönmez

Ek-33: 2 Ada 51 Parsele Proje çizimleri

Yapının Reşit Soley tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[529]

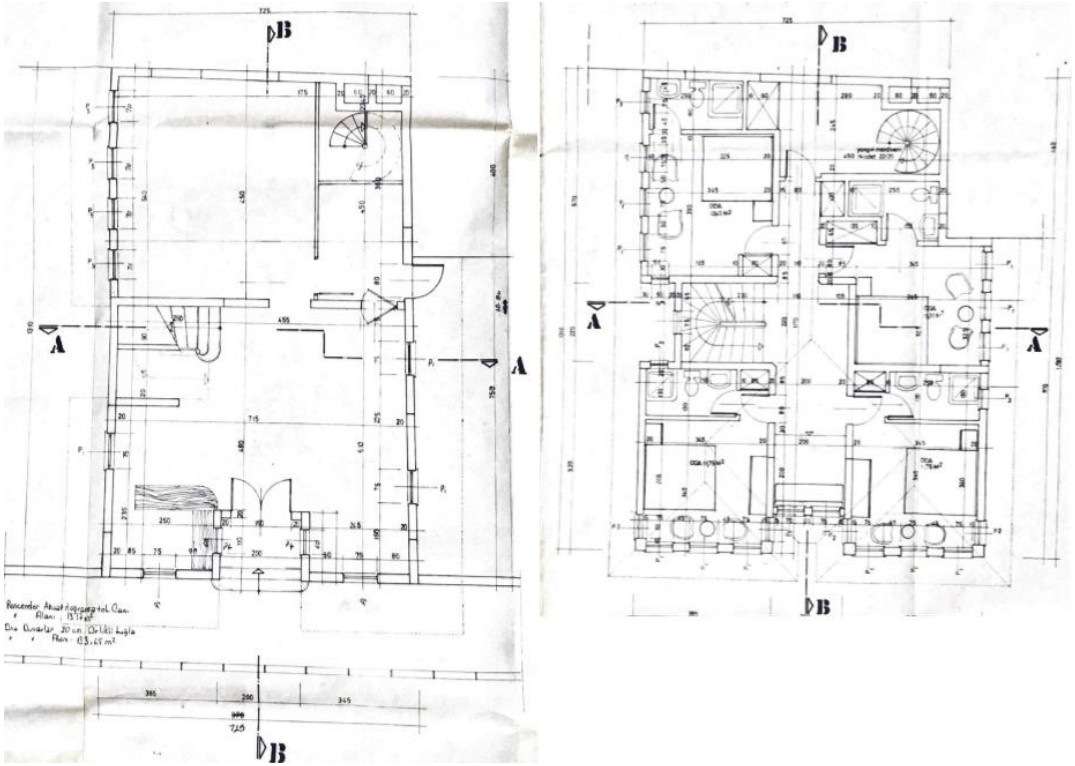

2 Ada 51 Parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1986

[529] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Nezih Sönmez

Ek-33: 2 Ada 51 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından tarafından çizilen 1990 yılındaki mimari projesine göre yapının cephesine dokulnulmadan iç mekan da tadilat işlermleri yapılmıştır. Proje aşağıdaki gibidir;[530]

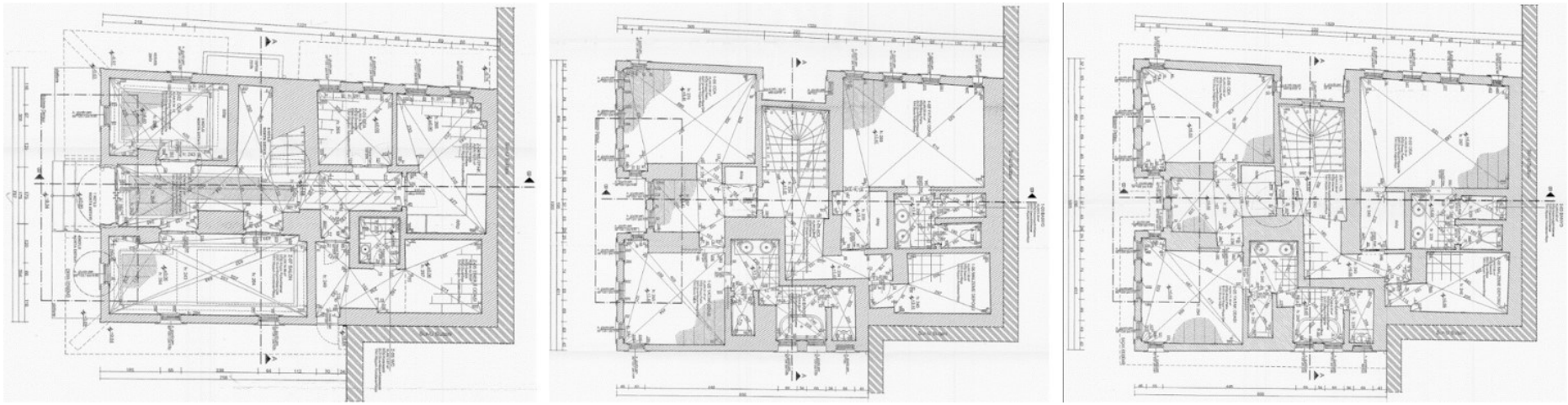

2 Ada 51 parsele ait tadilat projesinde kat planları, 1990

[530] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-33: 2 Ada 51 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[531]

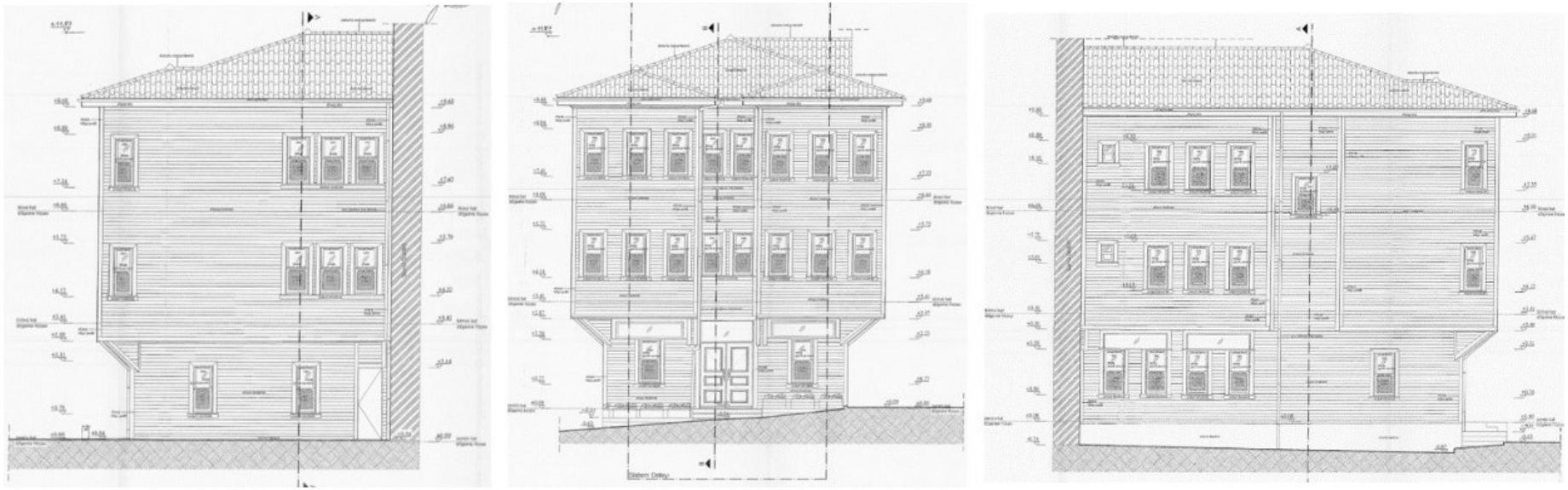

2 Ada 51 parsele ait rölöve projesinde kat planları, 2019

[531] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-33: 2 Ada 51 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[532]

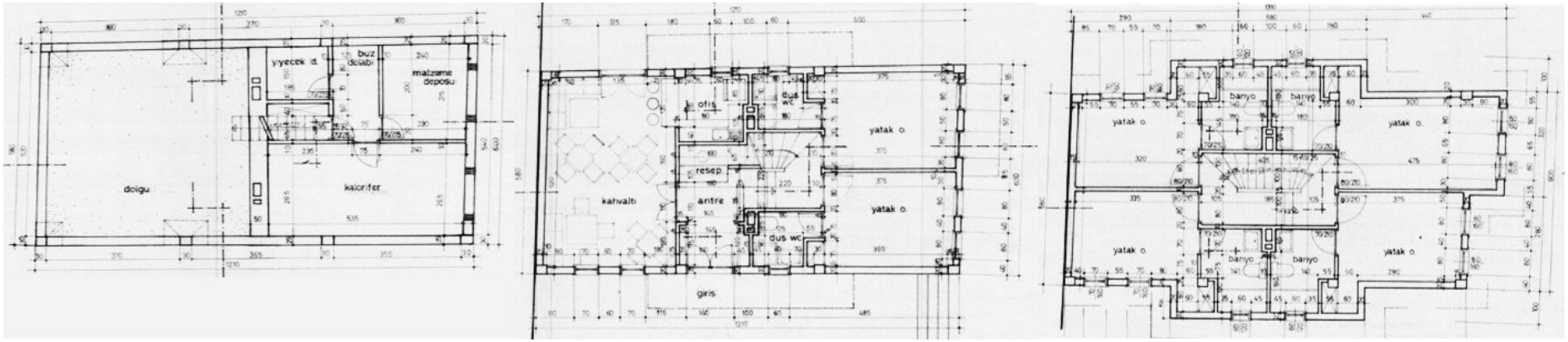

2 Ada 51 parsele ait rölöve cephe çizimleri, 2019

[532] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-34: 2 Ada 49 Parsele Proje çizimleri

Yapının Nezih Sönmez tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[533]

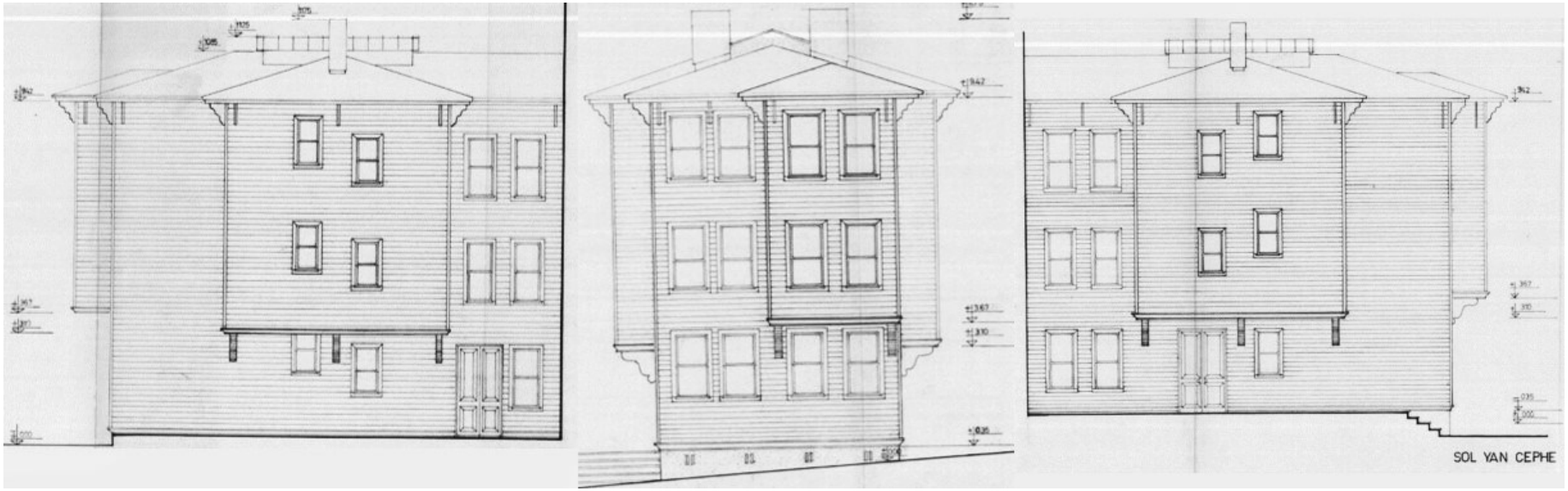

2 Ada 49 parsele ait restorasyon projesinde kat planları,1986

[533] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Nezih Sönmez

Ek-34: 2 Ada 49 Parsele Proje çizimleri

Yapının Nezih Sönmez tarafından çizilen 1986 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[534]

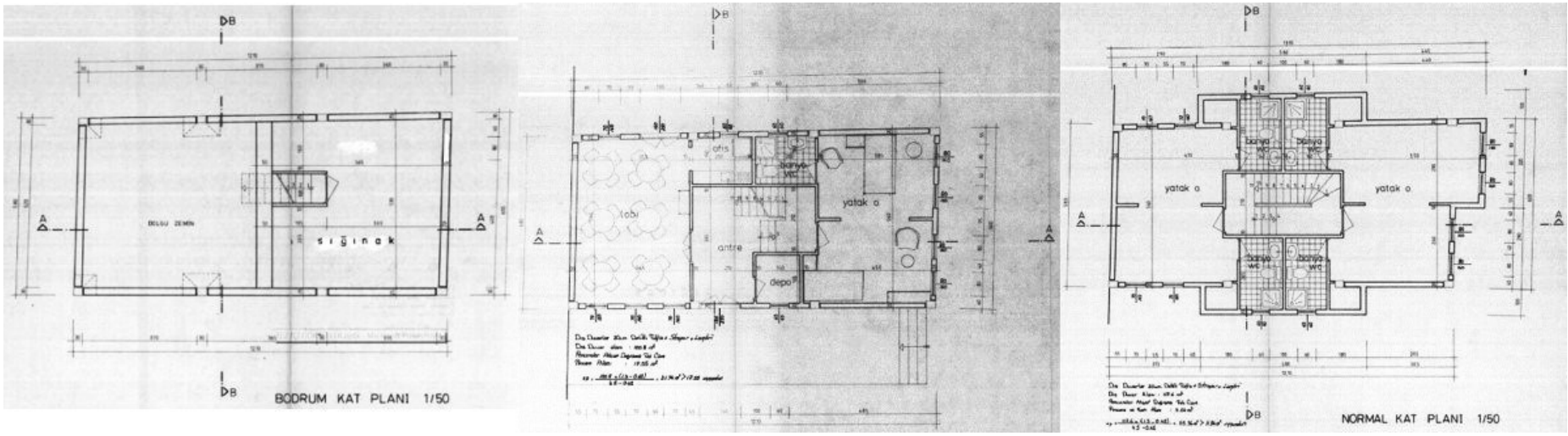

2 Ada 49 parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1986

[534] Fatih Belediyesi arşivi, Proje müellifi: Nezih Sönmez

Ek-34: 2 Ada 49 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[535]

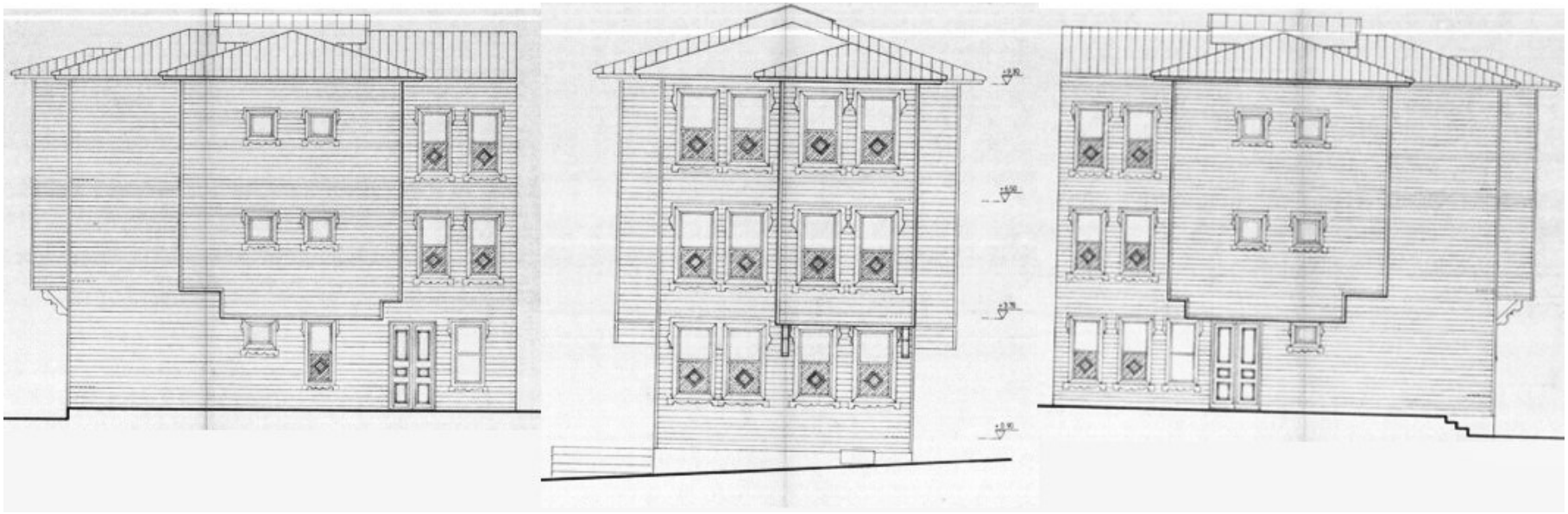

2 Ada 49 parsele ait tadilat projesinde kat planları,1990[536]

[535] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: MustafaPehlivanoğlu
[536]Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-34: 2 Ada 49 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından tarafından çizilen 1990 yılındaki tadilat projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[537]

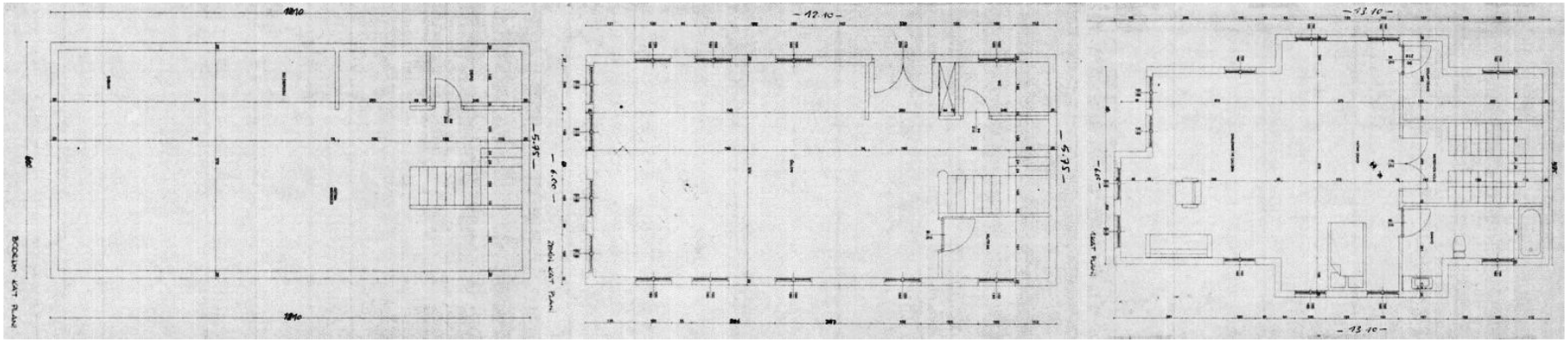

2 Ada 49 parsele ait tadilat projesinde cephe çizimleri,1990

[537] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifi: MustafaPehlivanoğlu

Ek-34: 2 Ada 49 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP Tasarım tarafından tarafından çizilen 1997 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[538]

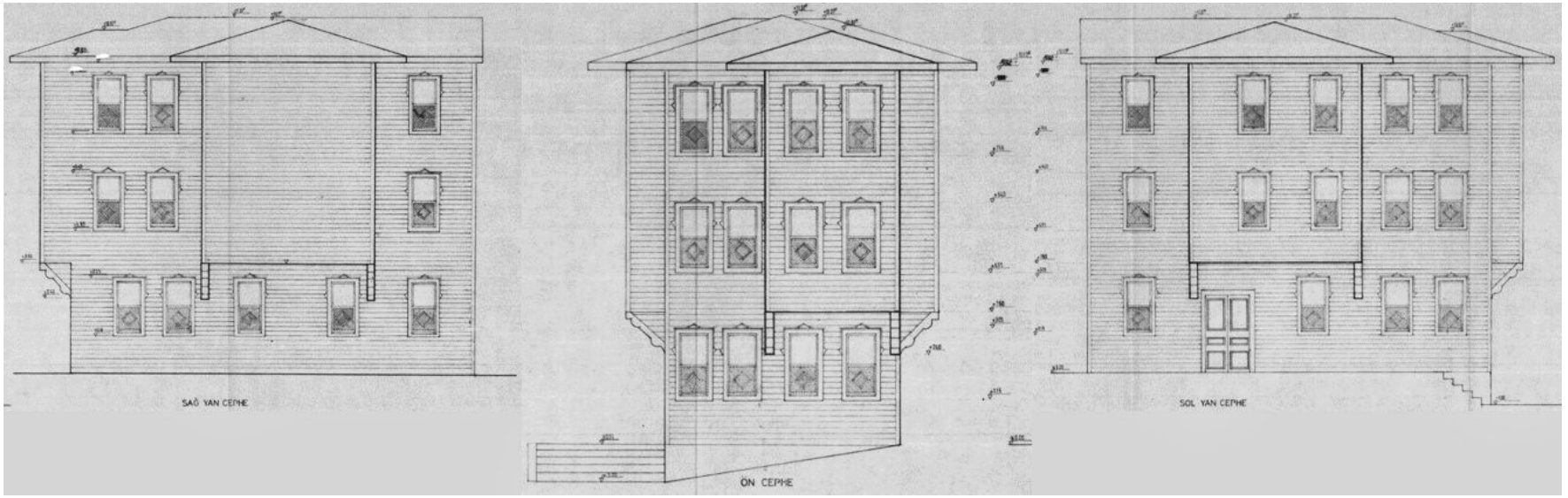

2 Ada 49 parsele ait restorasyon projesinde kat planları, 1997

[538] Fatih Belediyesi arşivi, MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-34: 2 Ada 49 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP Tasarım tarafından tarafından çizilen 1997 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[539]

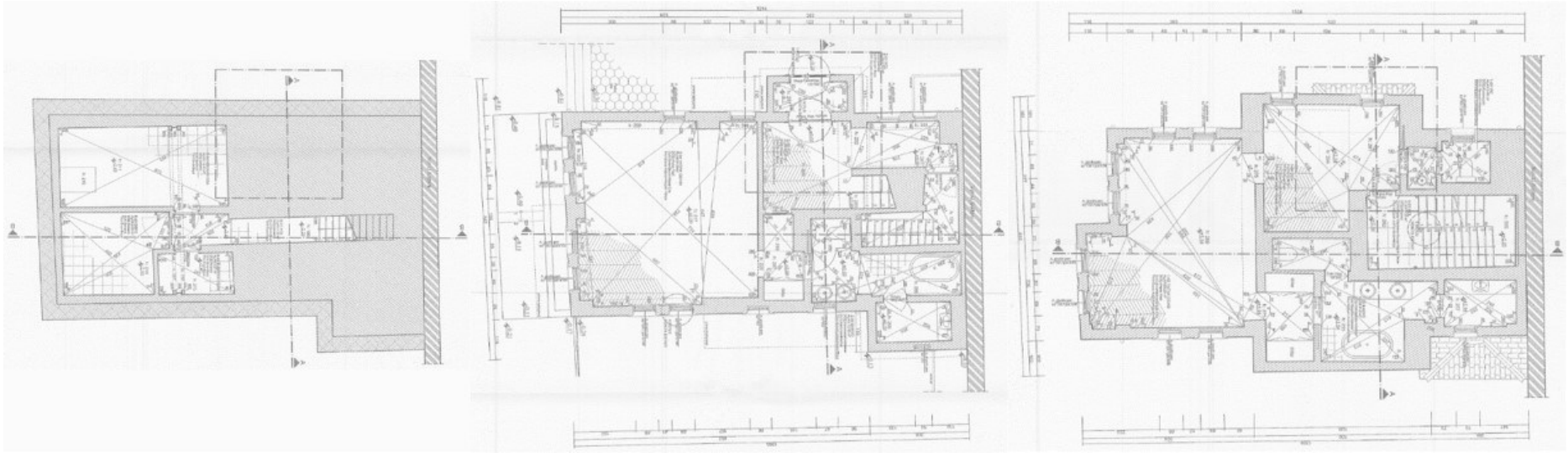

2 Ada 49 parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1997

[539] Fatih Belediyesi arşivi, MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-34: 2 Ada 49 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[540]

2 Ada 49 parsele ait rölöve projesinde kat planları, 2019

[540] Fatih Belediyesi arşivi,Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-34: 2 Ada 49 Parsele Proje çizimleri

Yapının Barış Göktaş tarafından çizilen kurul onaylı 2019 yılına ait rölöve projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[541]

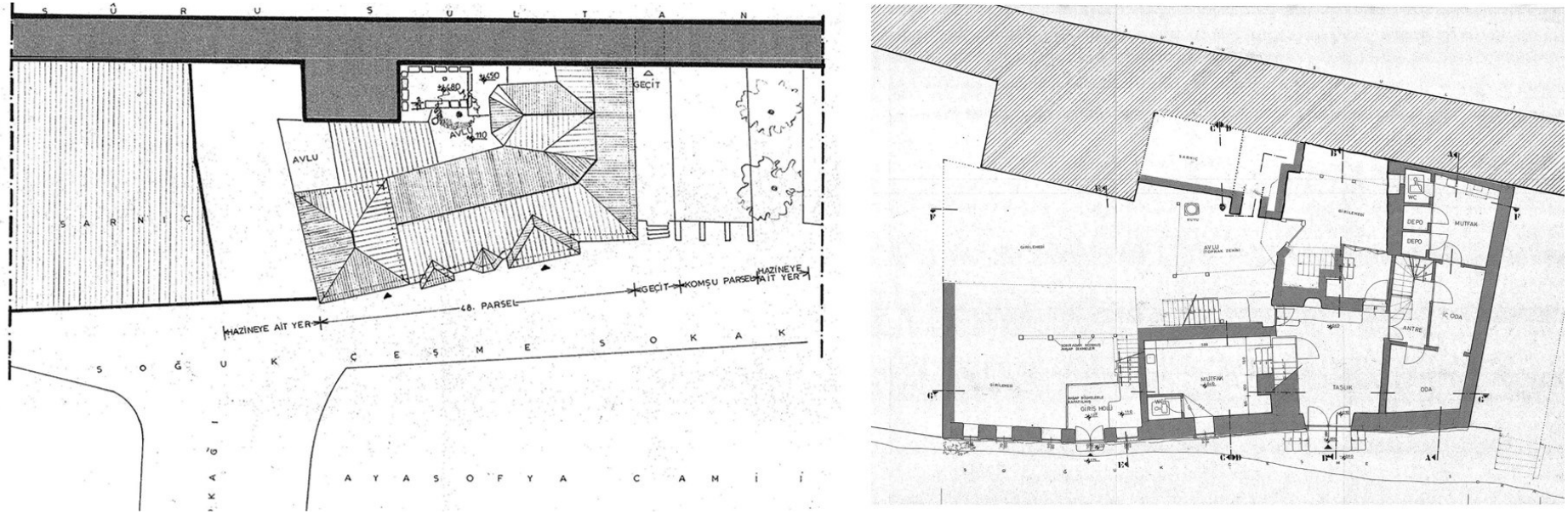

2 Ada 49 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimleri, 2019

[541] Fatih Belediyesi arşivi,Proje müellifi: Barış Göktaş

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1984 yılında çizilen rölöve projesi aşağıdaki gibidir;[542]

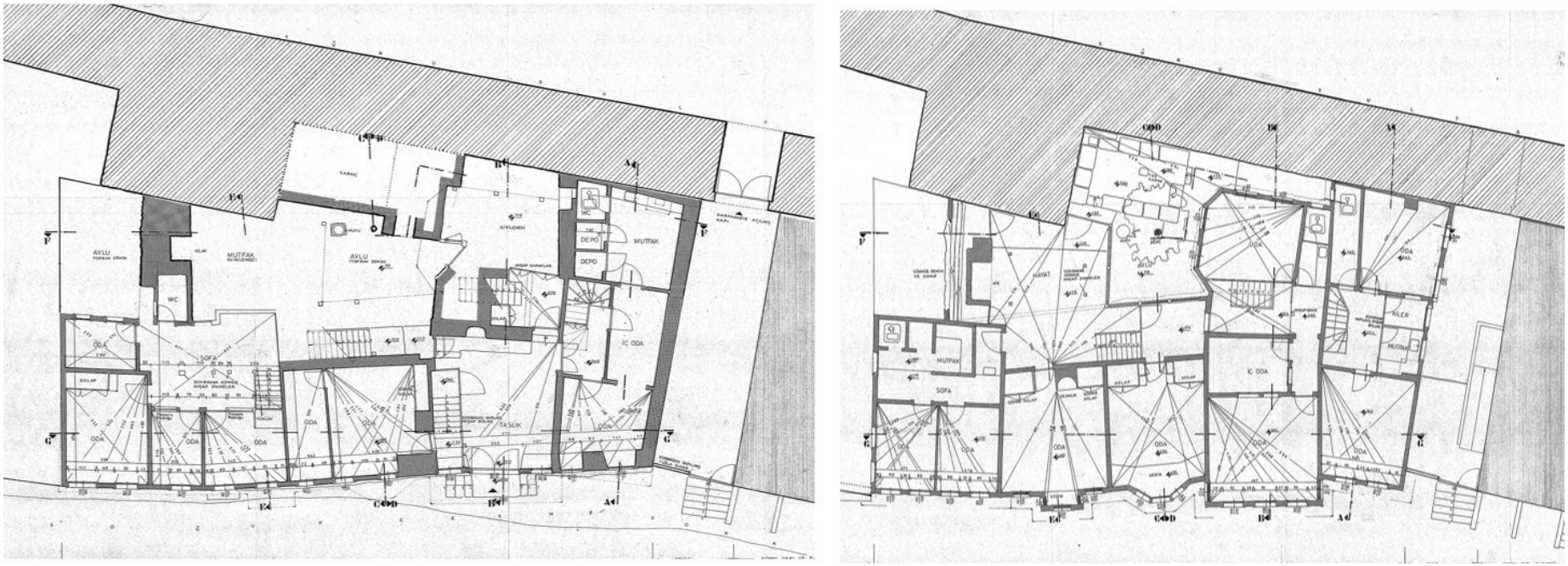

2 Ada 108 parsele ait rölöve projesinde vaziyet planı ve bodrum kat planları, 1984

[542] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1984 yılında çizilen rölöve projesi aşağıdaki gibidir;[543]

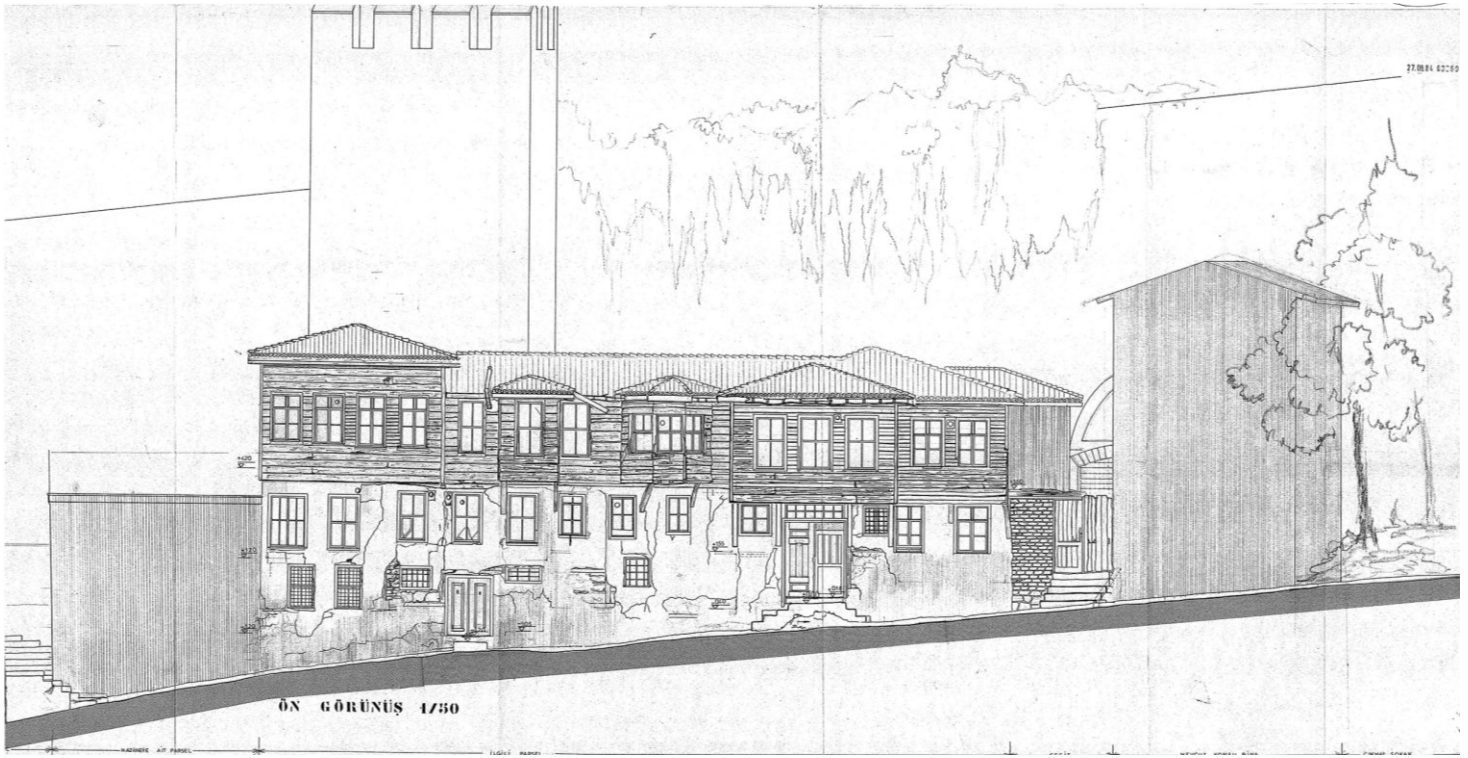

2 Ada 108 parsele ait rölöve projesinde kat planları, 1984

[543] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1984 yılında çizilen rölöve projesi aşağıdaki gibidir;[544]

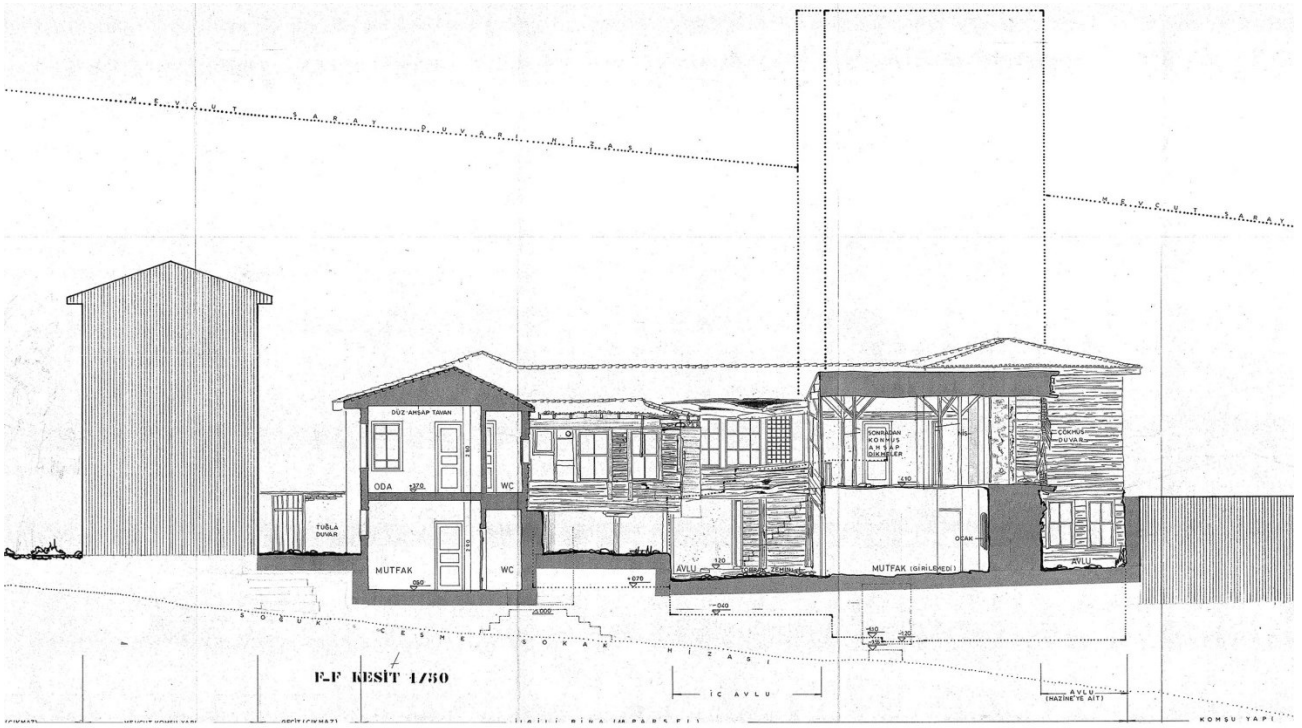

2 Ada 108 parsele ait rölöve projesinde cephe çizimi, 1984

[544] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1984 yılında çizilen rölöve projesi aşağıdaki gibidir;[545]

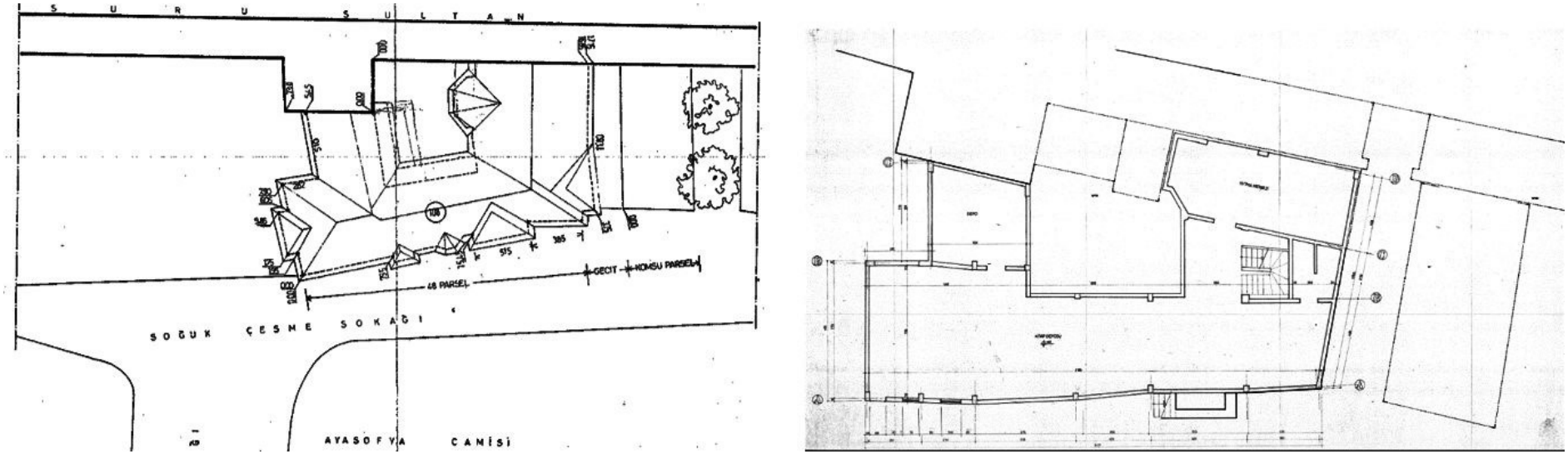

2 Ada 108 parsele ait rölöve projesinde kesit çizimi, 1984

[545] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1988 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[546]

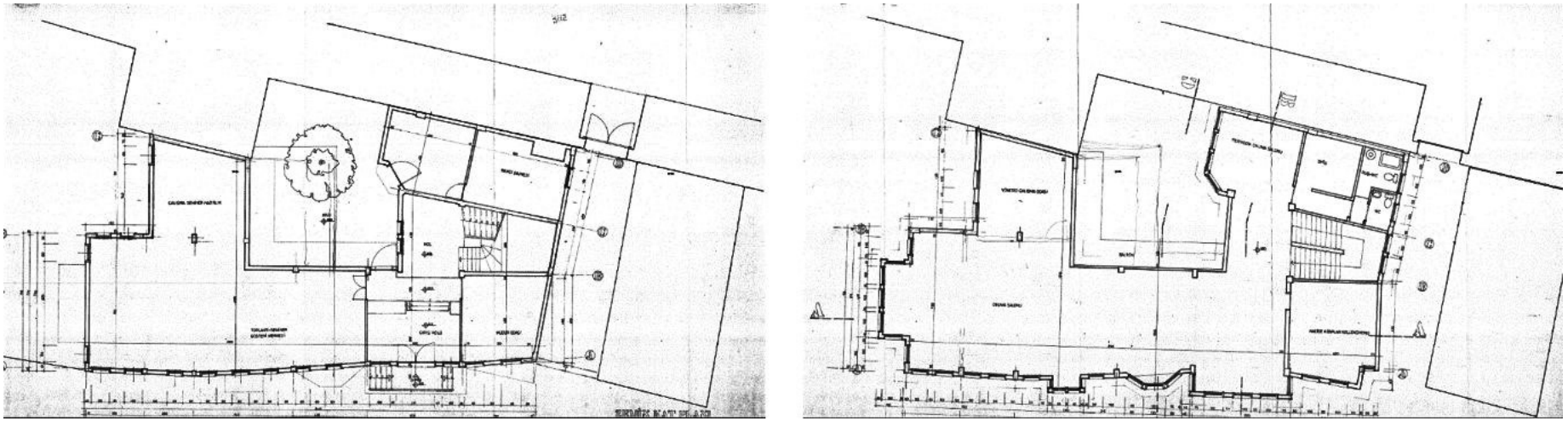

2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde vaziyet planı ve bodrum kat planları, 1988

[546] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1988 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[547]

2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde kat planları, 1988.[548]

[547] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya
[548] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1988 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[549]

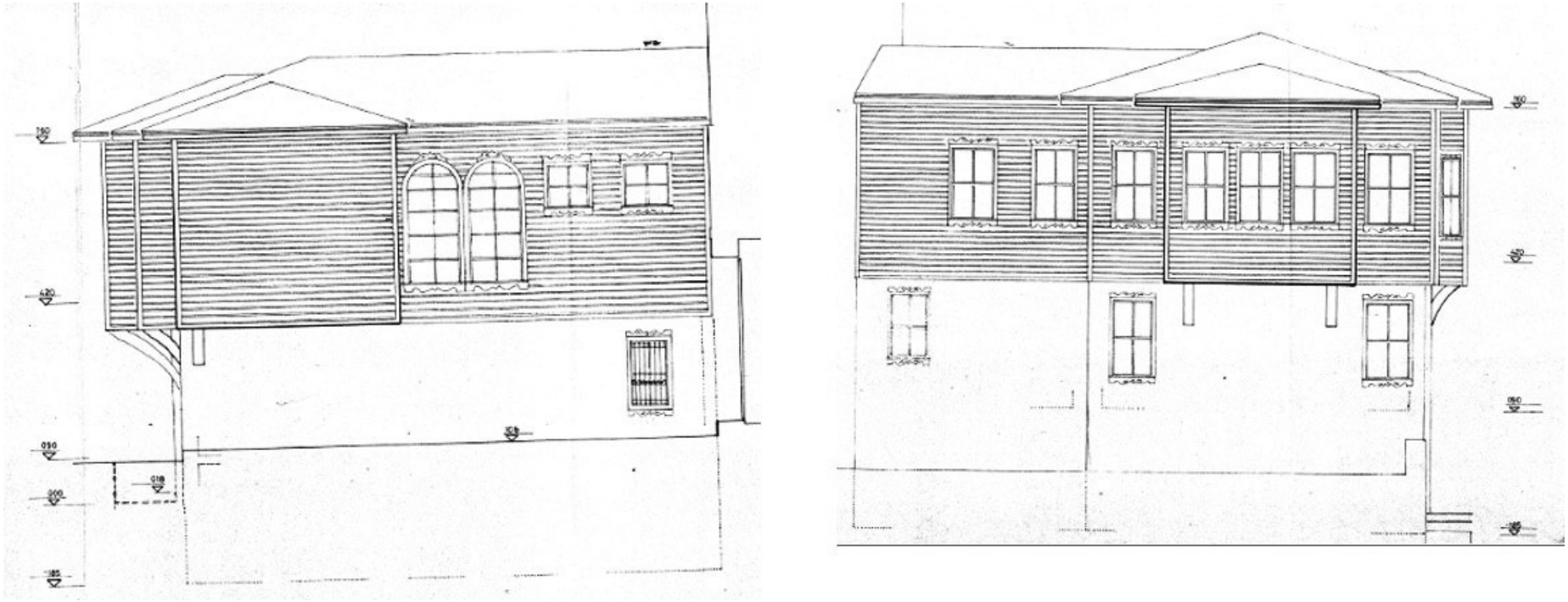

2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1988

[549] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının Hatice Karakaya tarafından 1988 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[550]

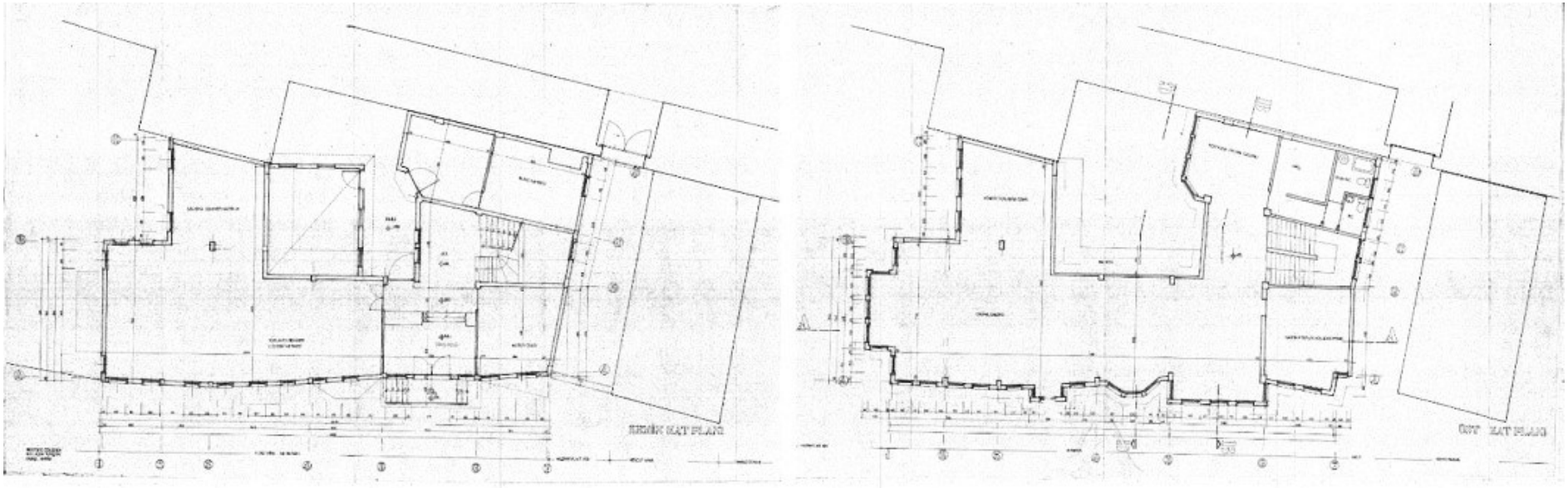

2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 1988

[550] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından 2005 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[551]

2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde kat planaları, 2005

[551] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından 2005 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[552]

2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 2005

[552] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-35: 2 Ada 108 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından 2005 yılında çizilen restorasyon projesi aşağıdaki gibidir;[553]

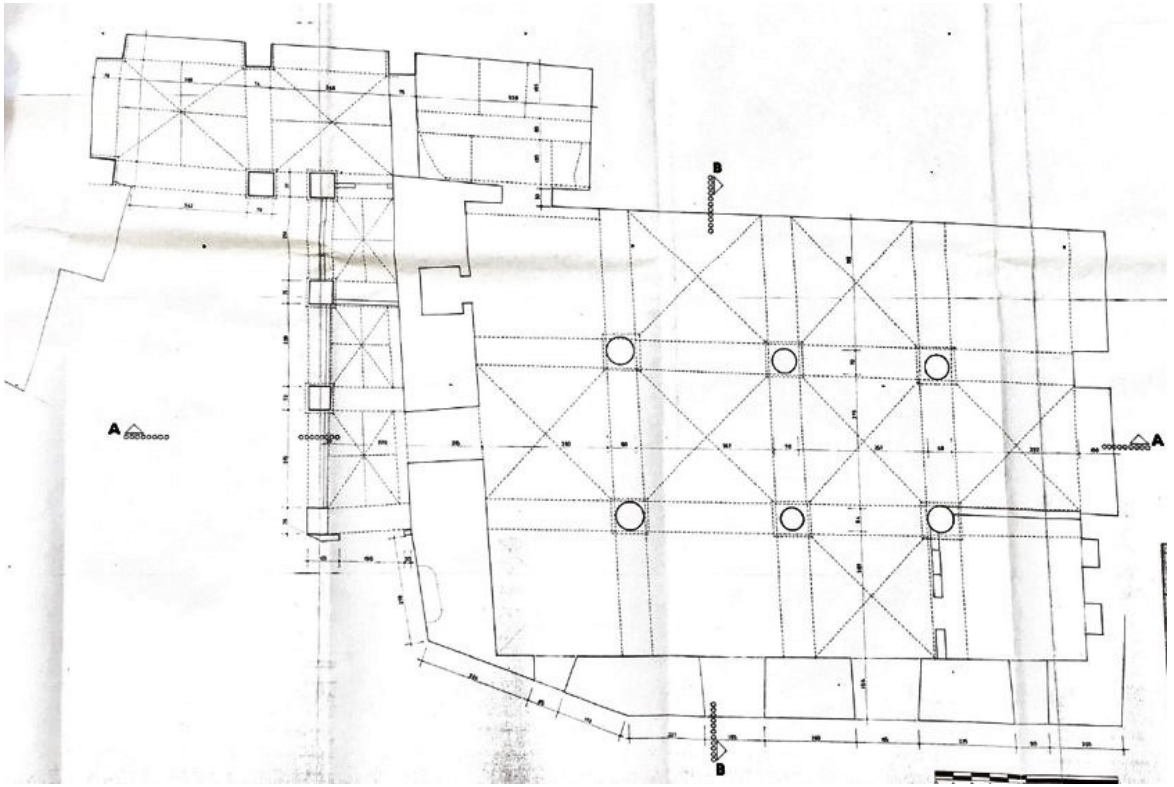

2 Ada 108 parsele ait restorasyon projesinde cephe çizimleri, 2005

[553] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Proje Müellifi: Hatice Karakaya

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 1985 yılına ait rölöve projesi Ser Mimarlık tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir:[554]

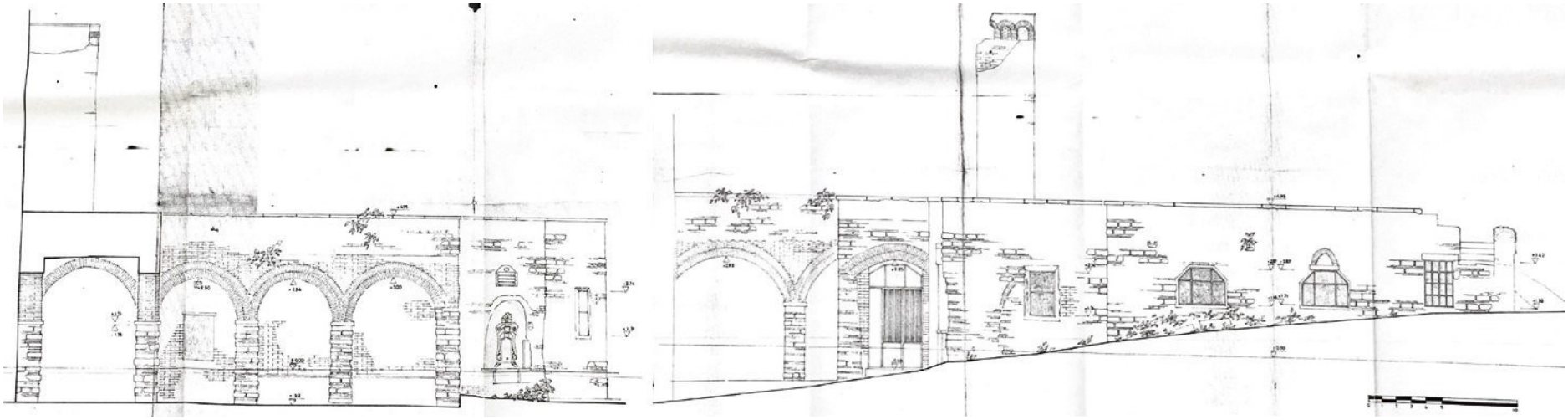

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın rölöve projesi planı, 1985

[554] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, T. Saner Serdem

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 1985 yılına ait rölöve projesi Ser Mimarlık tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir:[555]

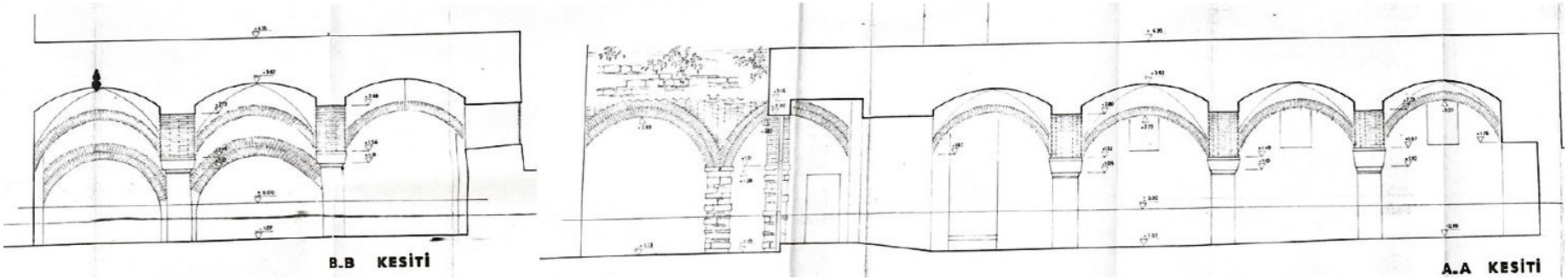

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın rölöve projesi cephe çizimleri, 1985

[555] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, T. Saner Serdem

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 1985 yılına ait rölöve projesi Ser Mimarlık tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir:[556]

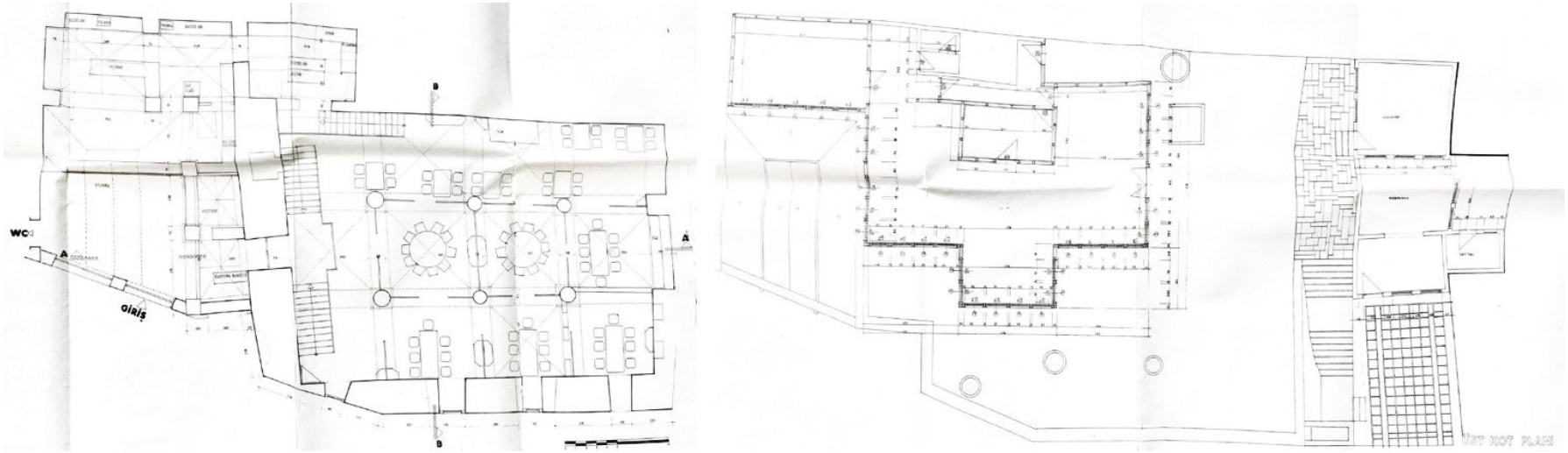

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın rölöve projesi kesit çizimleri, 1985

[556] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, T. Saner Serdem

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 1989 yılına ait restorasyon projesi Ser Mimarlık tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir:[557]

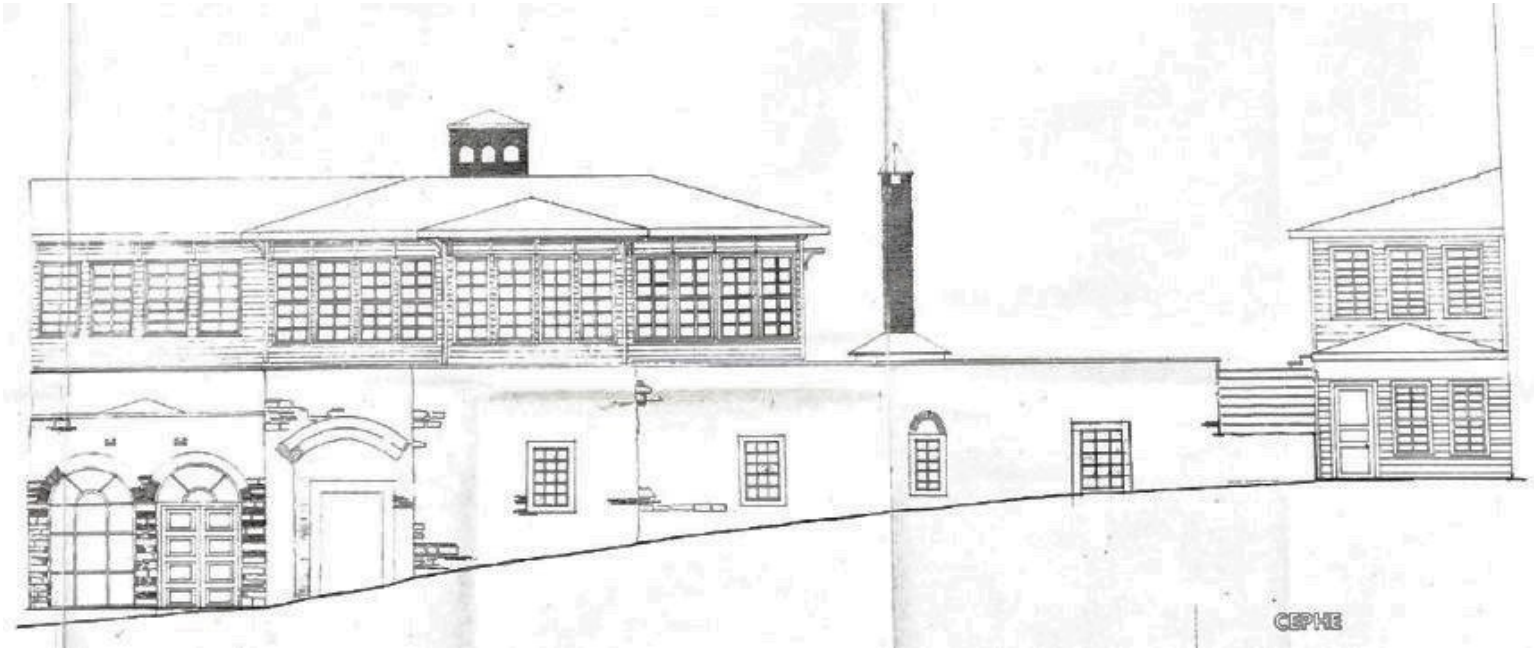

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın restorasyon projesi kat planları, 1989

[557] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, T. Saner Serdem

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 1989 yılına ait restorasyon projesi Ser Mimarlık tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir:[558]

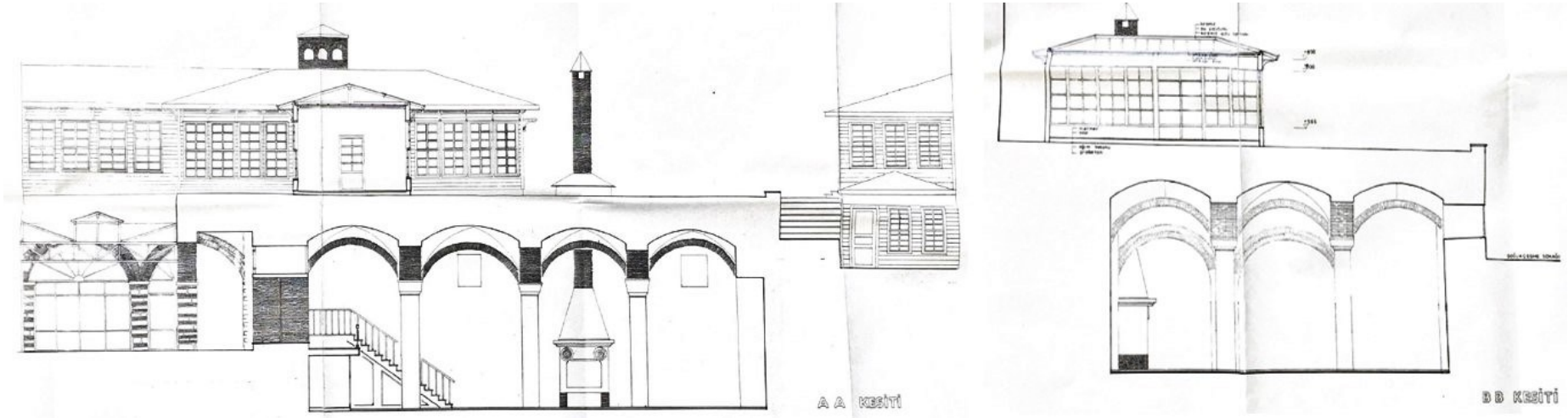

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın restorasyon projesi cephe çizimleri, 1989

[558] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, T. Saner Serdem

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 1989 yılına ait restorasyon projesi Ser Mimarlık tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir:[559]

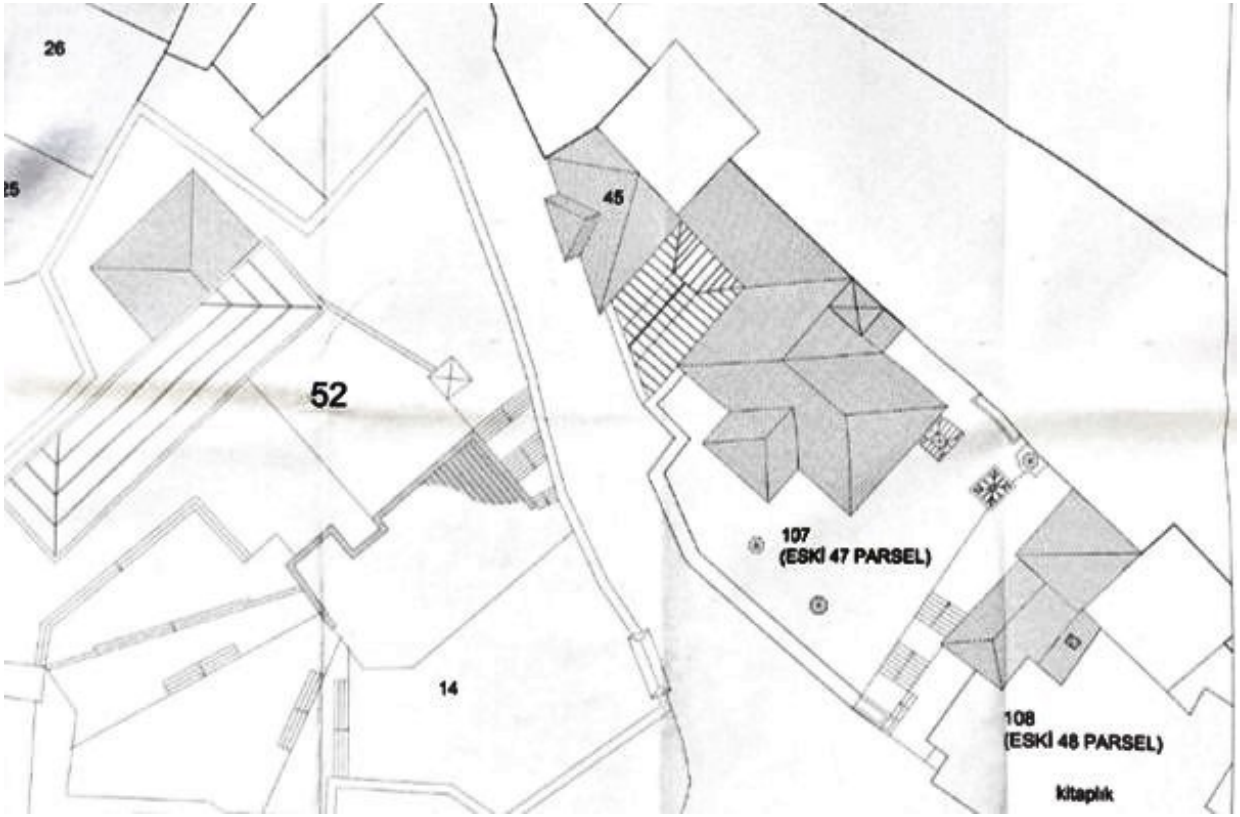

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın restorasyon projesi kesit çizimleri, 1989

[559] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, T. Saner Serdem

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 2009 yılına ait renovasyon projesi MP Tasarım tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir: [560]

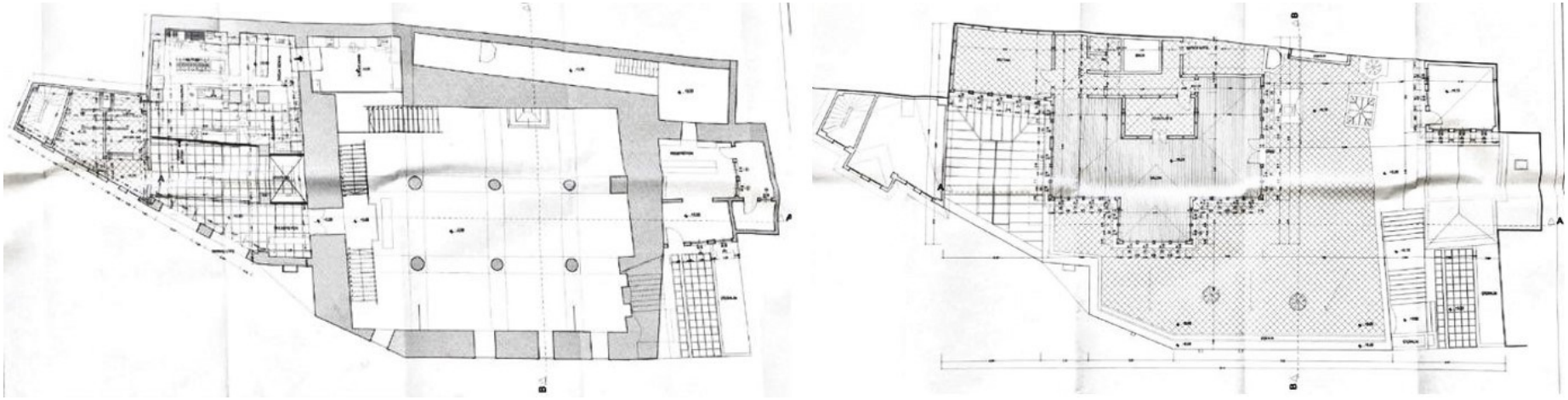

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın renovasyon projesi vaziyet planı, 2009

[560] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Mp Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje Müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 2009 yılına ait renovasyon projesi MP Tasarım tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir: [561]

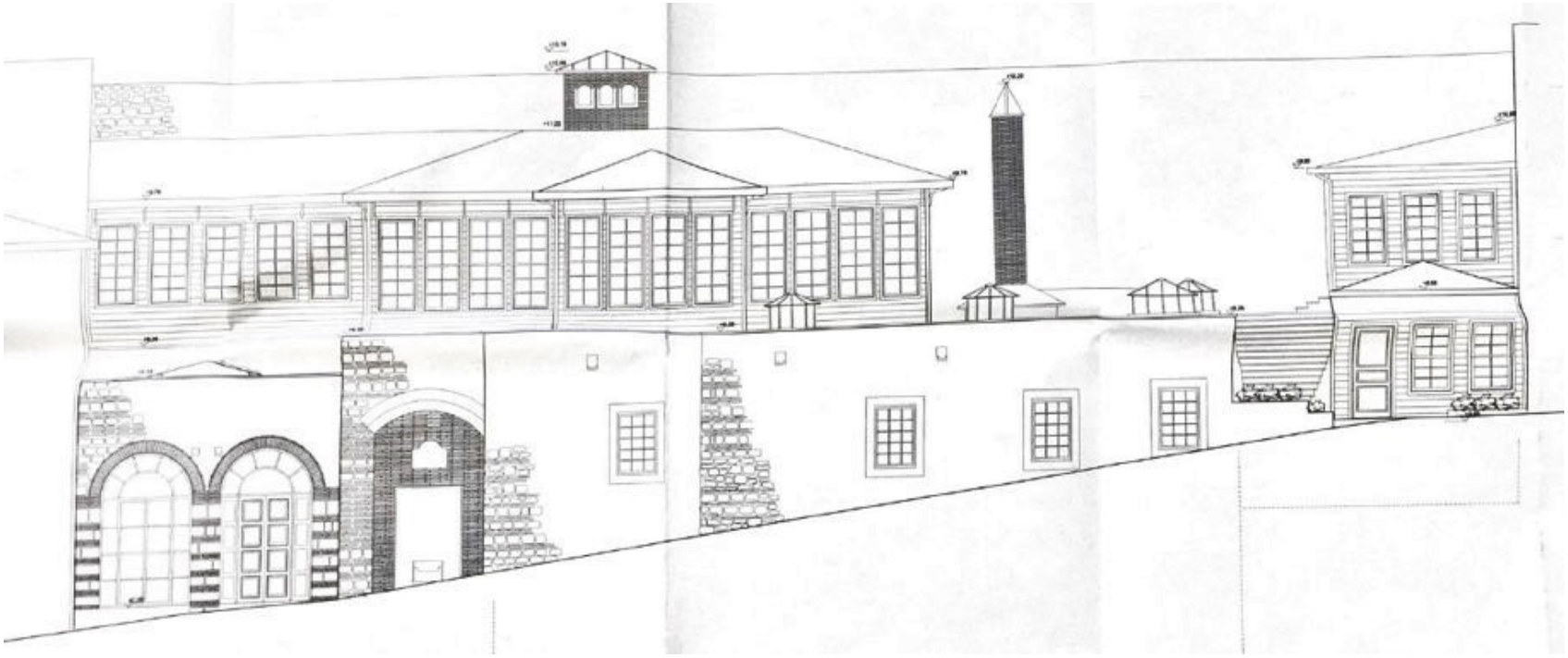

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın renovasyon projesi kat planları, 2009

[561] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Mp Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje Müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 2009 yılına ait renovasyon projesi MP Tasarım tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir: [562]

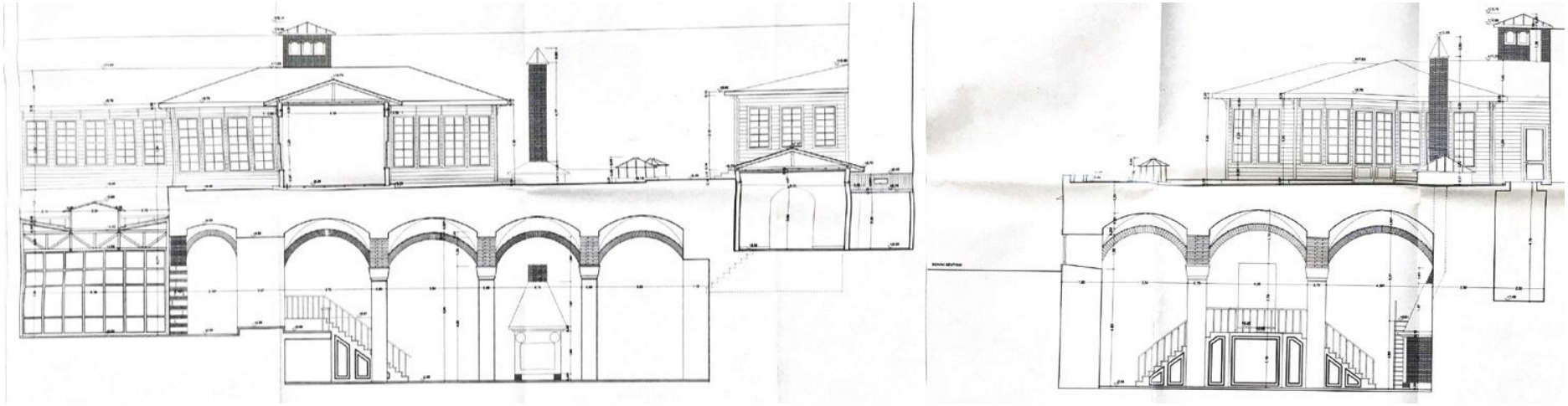

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın renovasyon projesi cephe çizimleri, 2009

[562] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Mp Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje Müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-36: 2 Ada 107 Parsele Proje çizimleri

Soğukçeşme Sarnıcı'nın 2009 yılına ait renovasyon projesi MP Tasarım tarafından çizilmiştir. Proje aşağıdaki gibidir: [563]

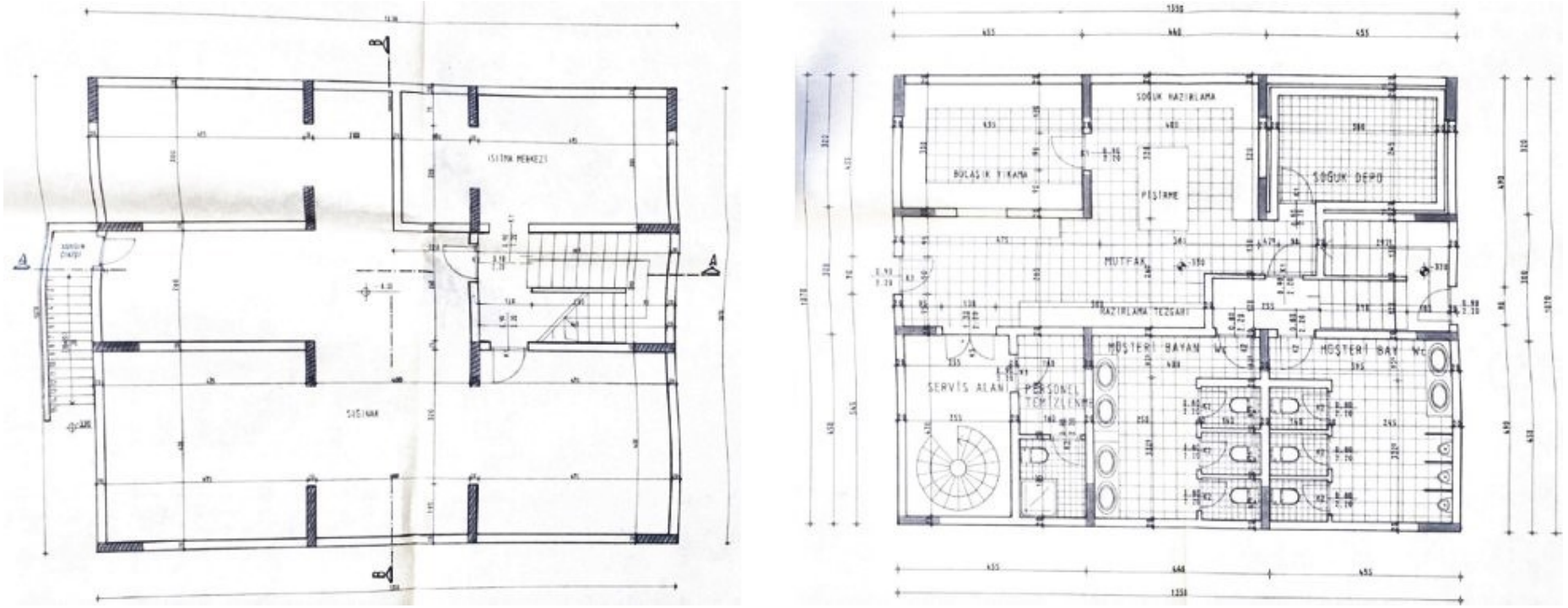

2 Ada 107 parselde yer alan Soğukçeşme Sarnıcı'nın renovasyon projesi kesit çizimleri, 2009

[563] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Mp Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje Müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1988 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[564]

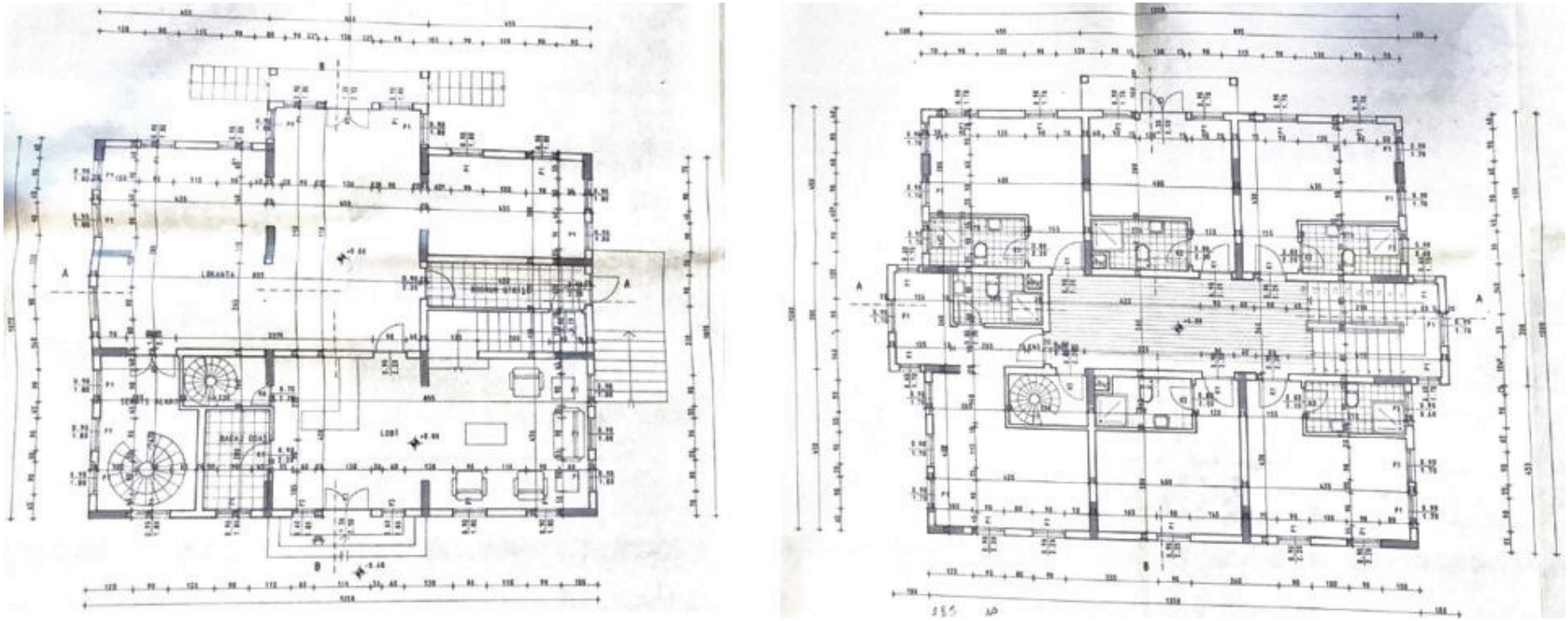

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi kat planları, 1988

[564] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Zekiye Yücel

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1988 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[565]

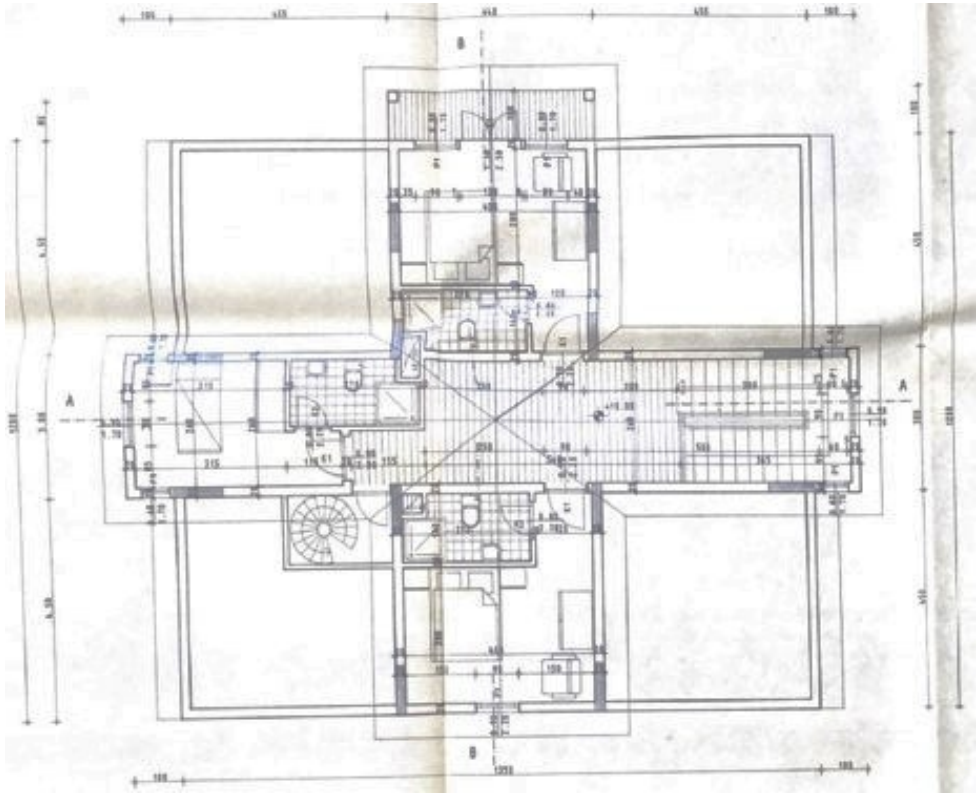

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi kat planları, 1988

[565] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Zekiye Yücel

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1988 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[566]

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi çatı katı planı, 1988

[566] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Zekiye Yücel

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1988 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[567]

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon cephe çizimleri, 1988

[567] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Zekiye Yücel

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1988 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[568]

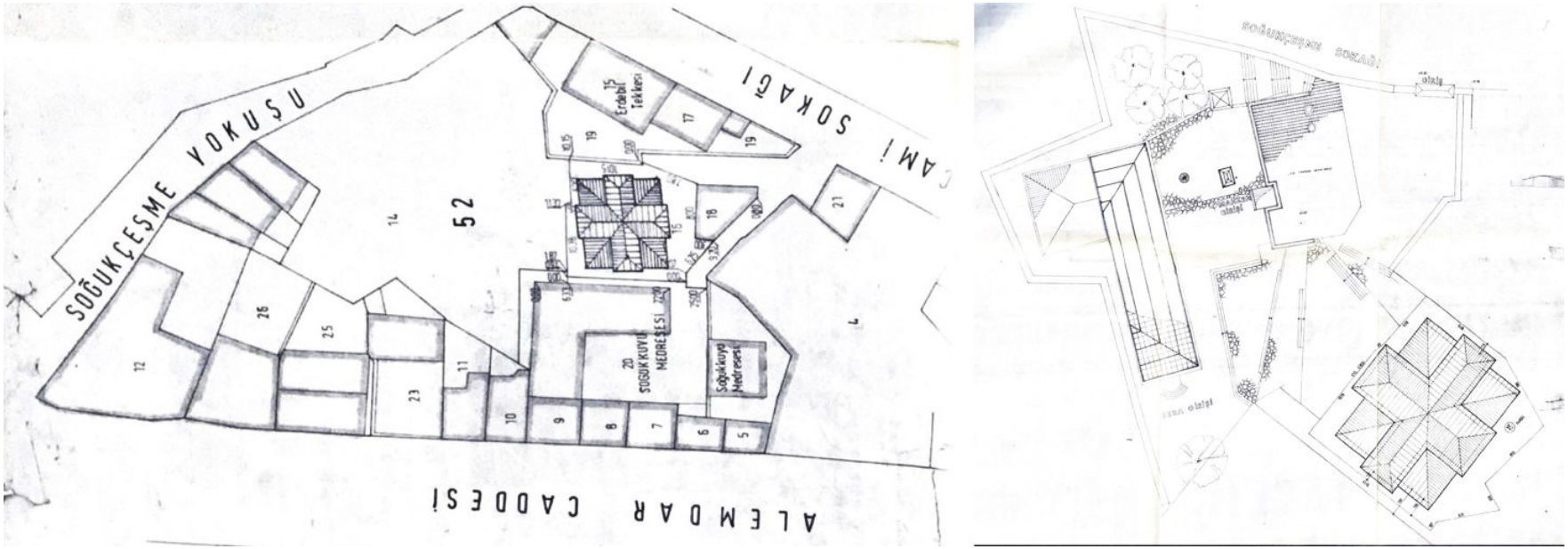

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon cephe çizimleri, 1988

[568] Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Zekiye Yücel

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1994 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[569]

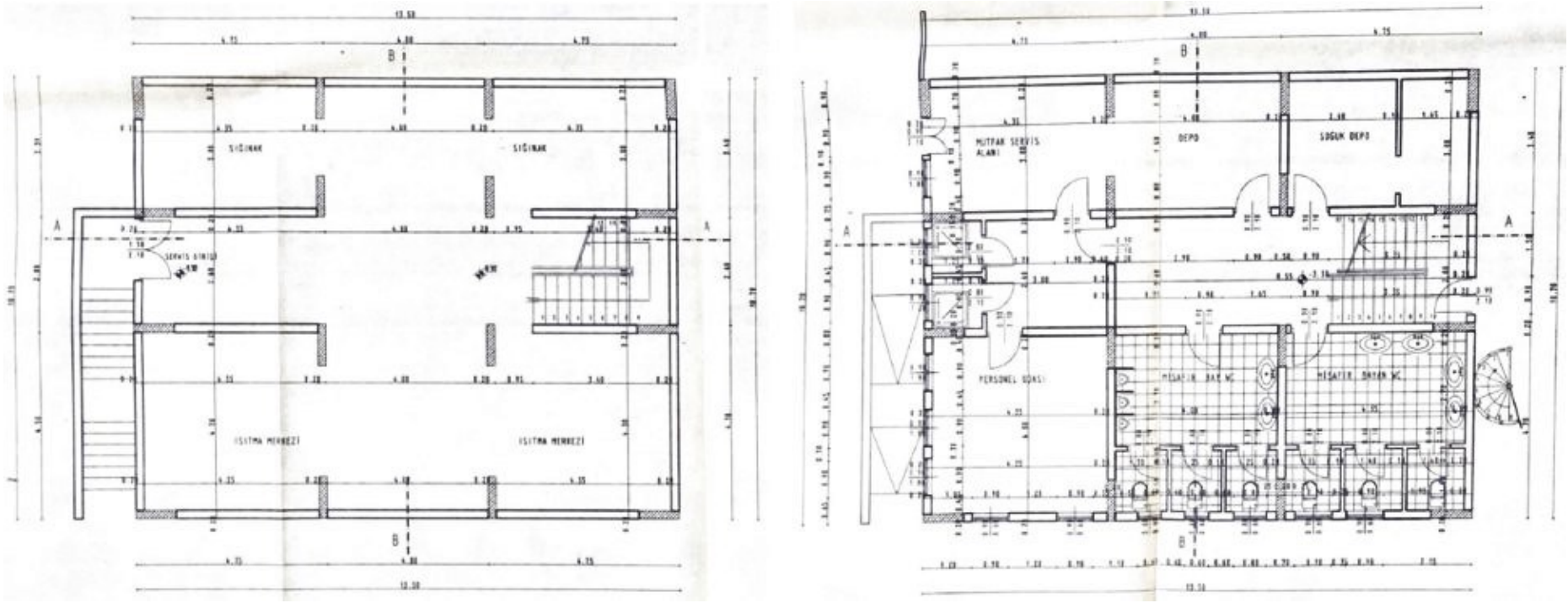

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi vaziyet planı,1994

[569] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Aynur Göktaş

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1994 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[570]

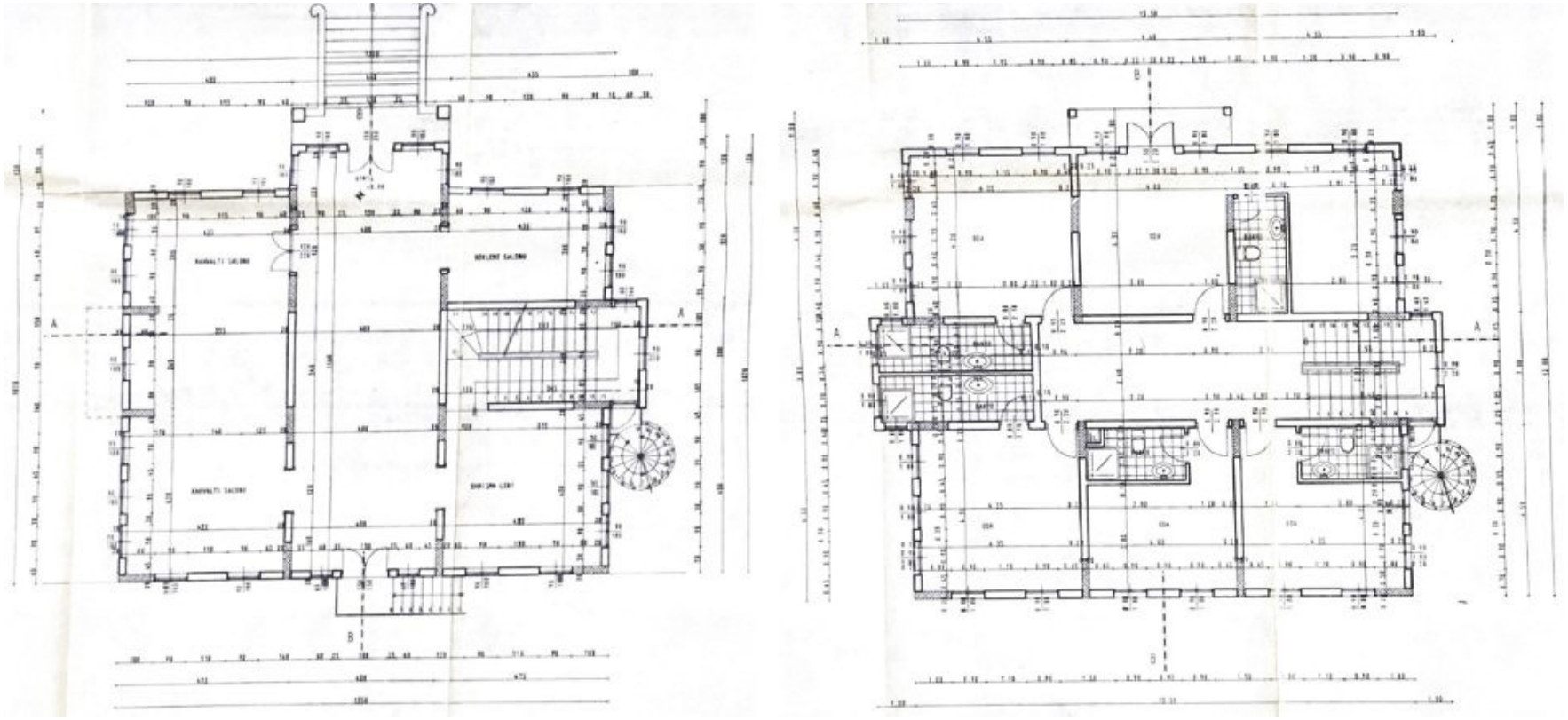

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi kat planları,1994

[570] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Aynur Göktaş

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1994 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[571]

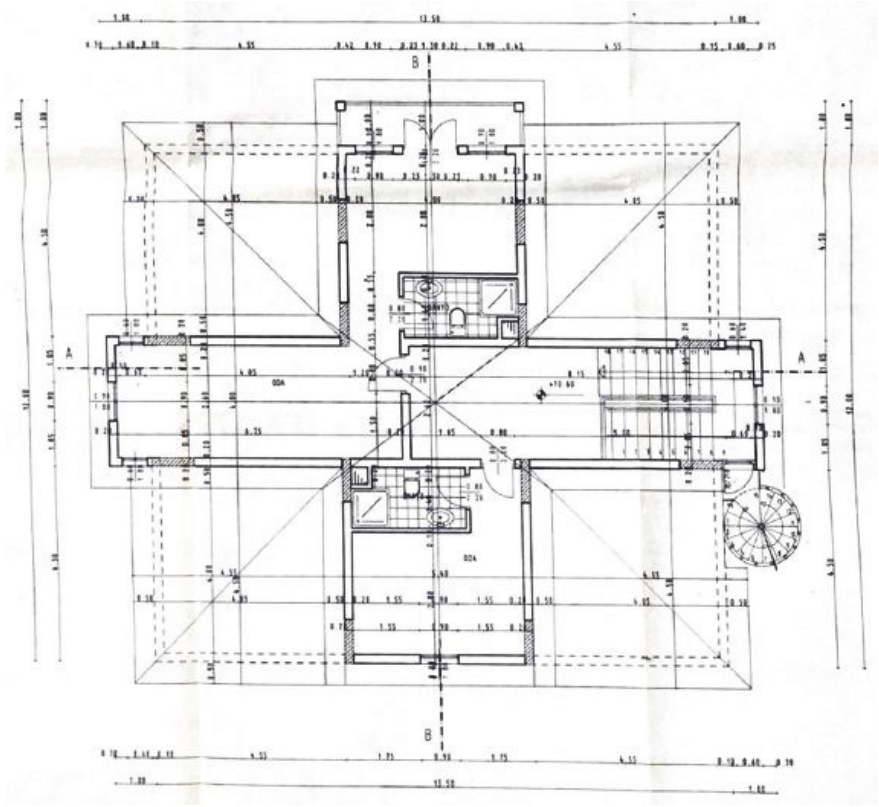

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi kat planları,1994

[571] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Aynur Göktaş

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1994 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[572]

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi çatı katı planı,1994

[572] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Aynur Göktaş

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1994 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[573]

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi cephe çizimleri, 1990

[573] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Aynur Göktaş

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının Ser Mimarlık tarafından çizilen 1994 yılındaki restorasyon projesine göre yapı aşağıdaki gibidir;[574]

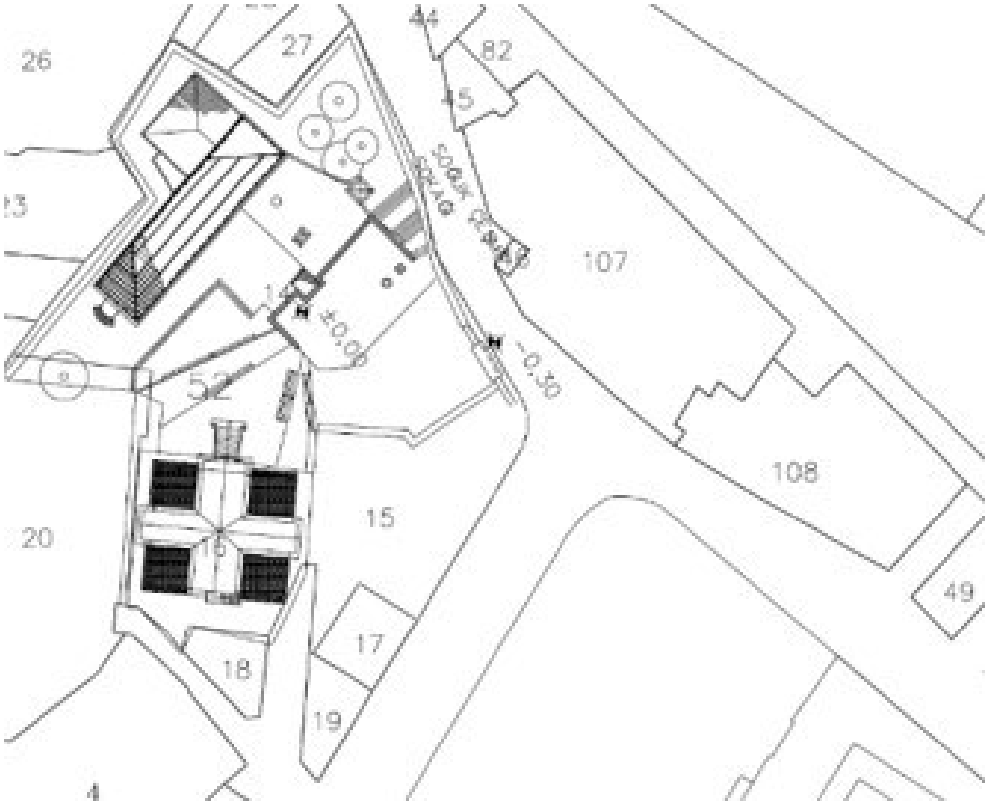

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin restorasyon projesi cephe çizimleri, 1990

[574] Fatih Belediyesi arşivi, Ser Mimarlık ve Restorasyon Bürosu, Proje müellifleri: Mustafa Pehlivanoğlu, Aynur Göktaş

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından çizilen 2009'daki Konuk Evi renovasyon projesi aşağıdaki gibidir;[575]

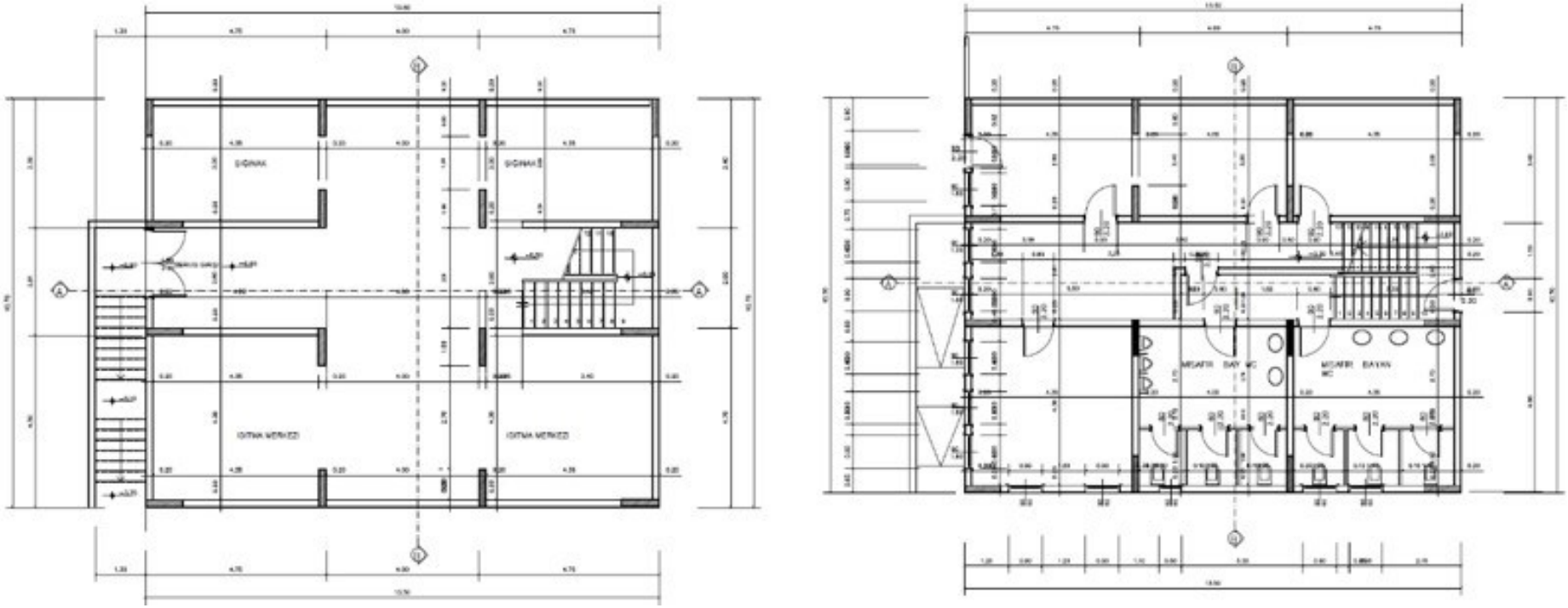

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin renovasyon projesi vaziyet planı, 2009

[575] MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından çizilen 2009'daki Konuk Evi renovasyon projesi aşağıdaki gibidir;[576]

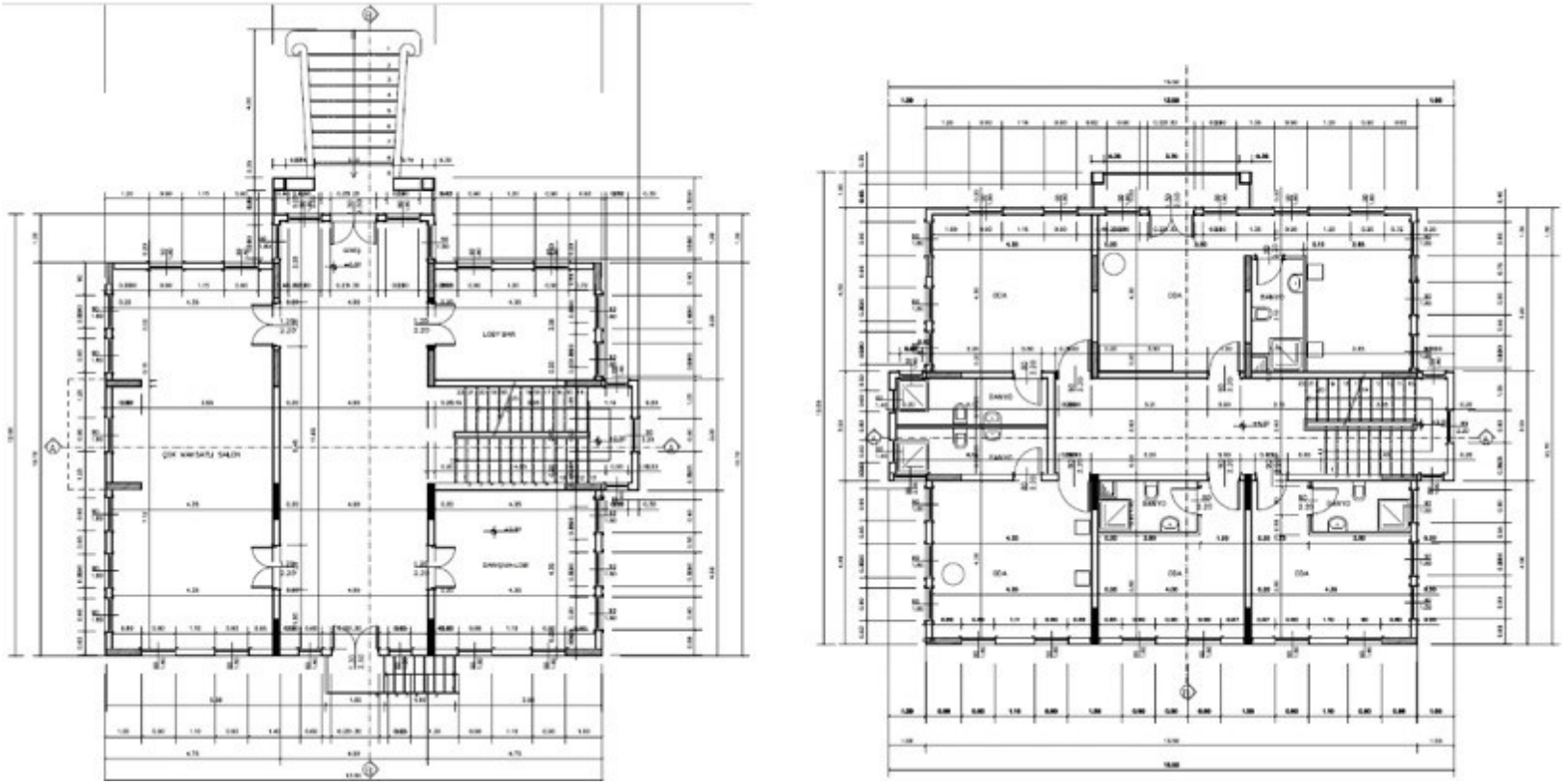

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin renovasyon projesi kat planları, 2009

[576] MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından çizilen 2009'daki Konuk Evi renovasyon projesi aşağıdaki gibidir;[577]

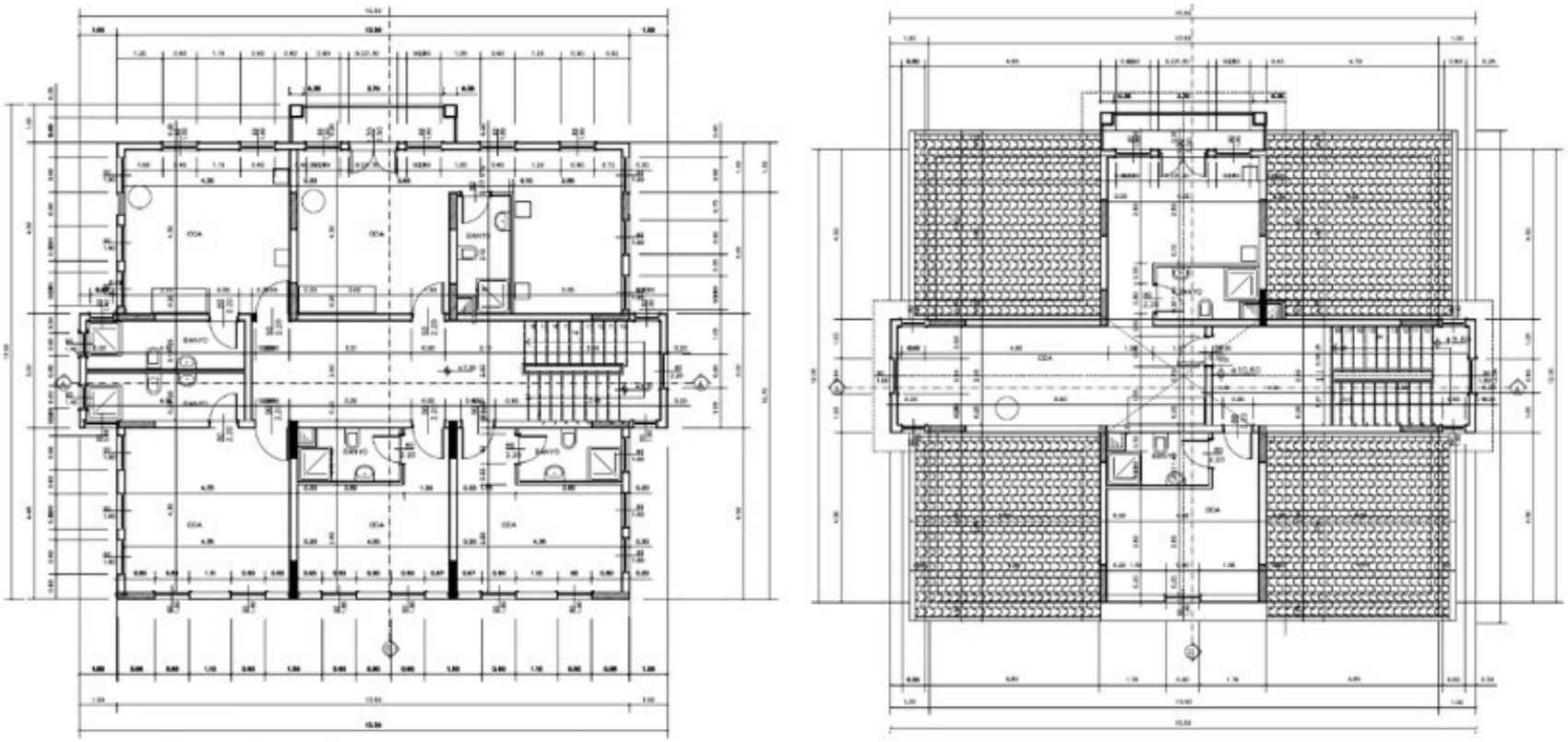

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin renovasyon projesi kat planları, 2009

[577] MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından çizilen 2009'daki Konuk Evi renovasyon projesi aşağıdaki gibidir;[578]

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin renovasyon projesi kat planları, 2009

[578] MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından çizilen 2009'daki Konuk Evi renovasyon projesi aşağıdaki gibidir;[579]

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin renovasyon projesi cephe çizimleri, 2009

[579] MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-37: 52 Ada 16 Parsele Proje çizimleri

Yapının MP tasarım tarafından çizilen 2009'daki Konuk Evi renovasyon projesi aşağıdaki gibidir;[580]

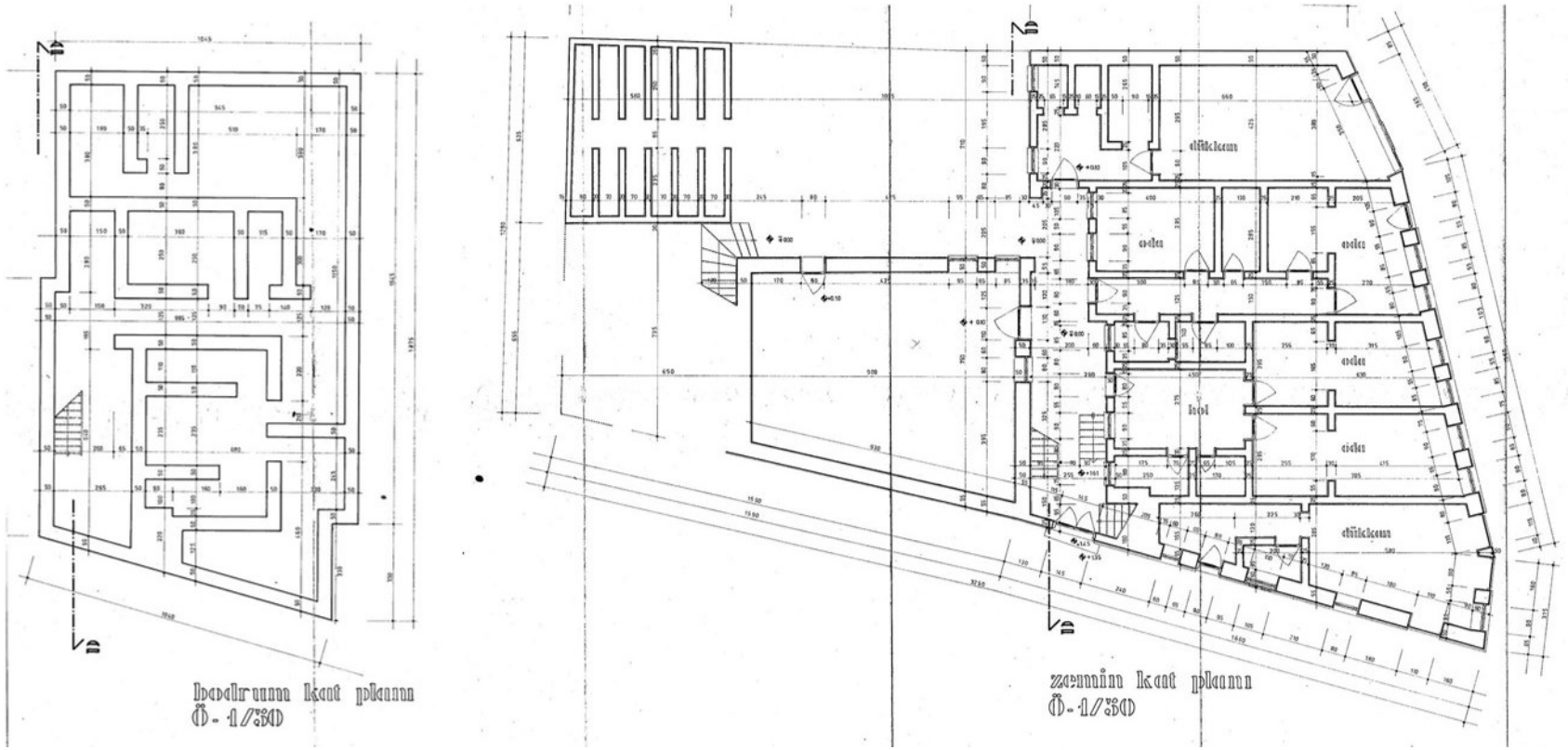

52 Ada 16 Parselde yer alan Konuk Evi Oteli'nin renovasyon projesi cephe çizimleri, 2009

[580] MP Tasarım ve Uygulama Limited Şirketi, Proje müellifi: Mustafa Pehlivanoğlu

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.01.1976 gün 9493 sayılı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [581]

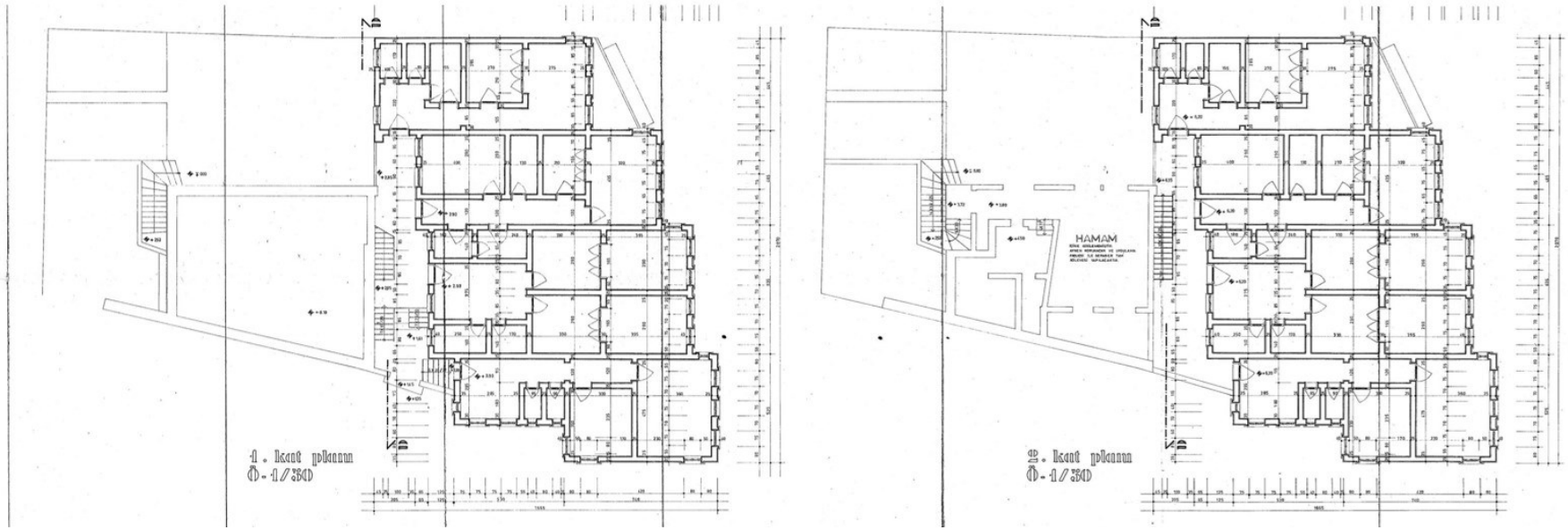

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde kat planları, 1976

[581] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.01.1976 gün 9493 sayılı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [582]

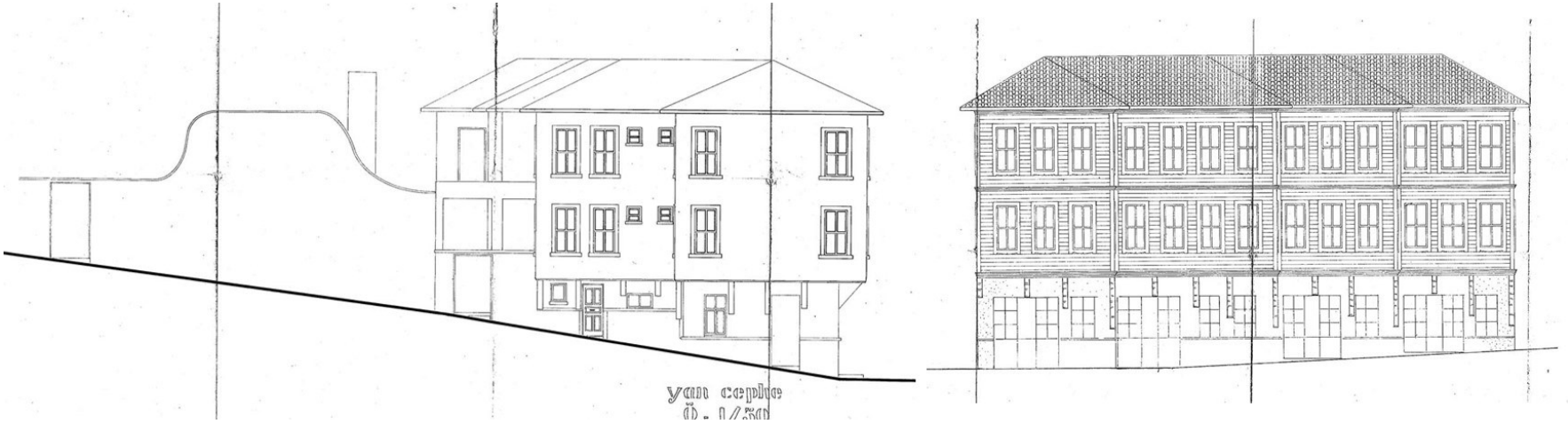

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde kat planları, 1976

[582] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.01.1976 gün 9493 sayılı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [583]

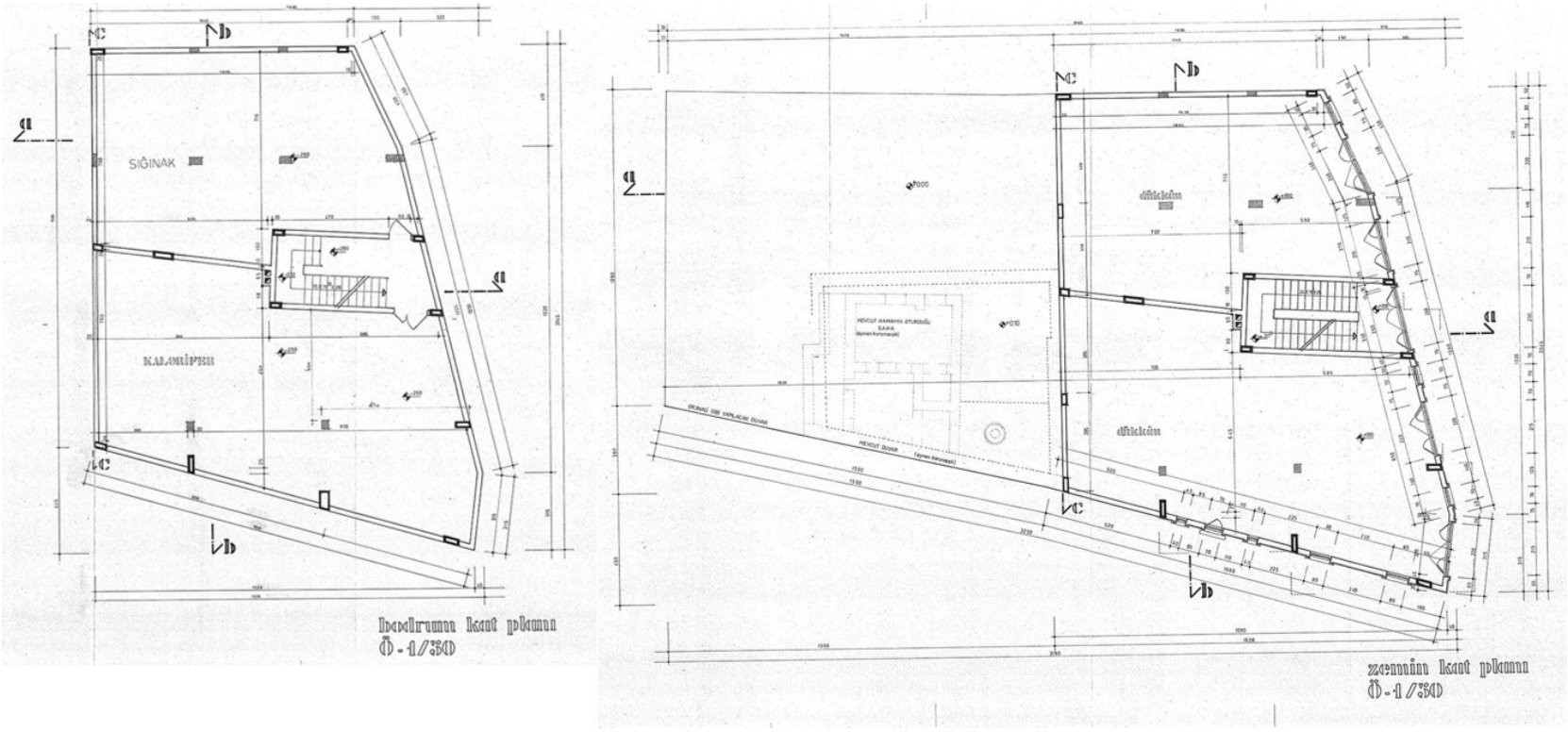

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1976

[583] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 18.01.1978 gün 10805 sayılı restorasyon projesi aşağıdaki gibidir; [584]

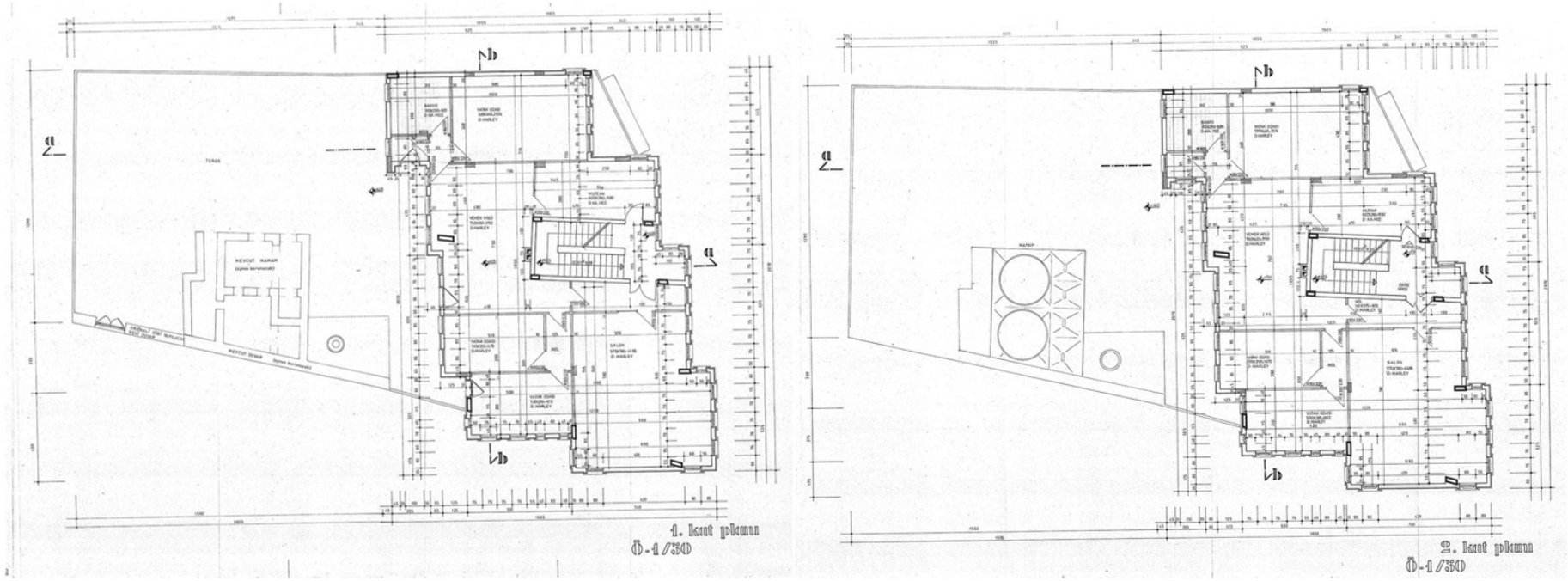

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde kat planları, 1978

[584] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi; Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 18.01.1978 gün 10805 sayılı restorasyon projesi aşağıdaki gibidir; [585]

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde kat planları, 1978

[585] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi; Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele ait Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 18.01.1978 gün 10805 sayılı restorasyon projesi aşağıdaki gibidir; [586]

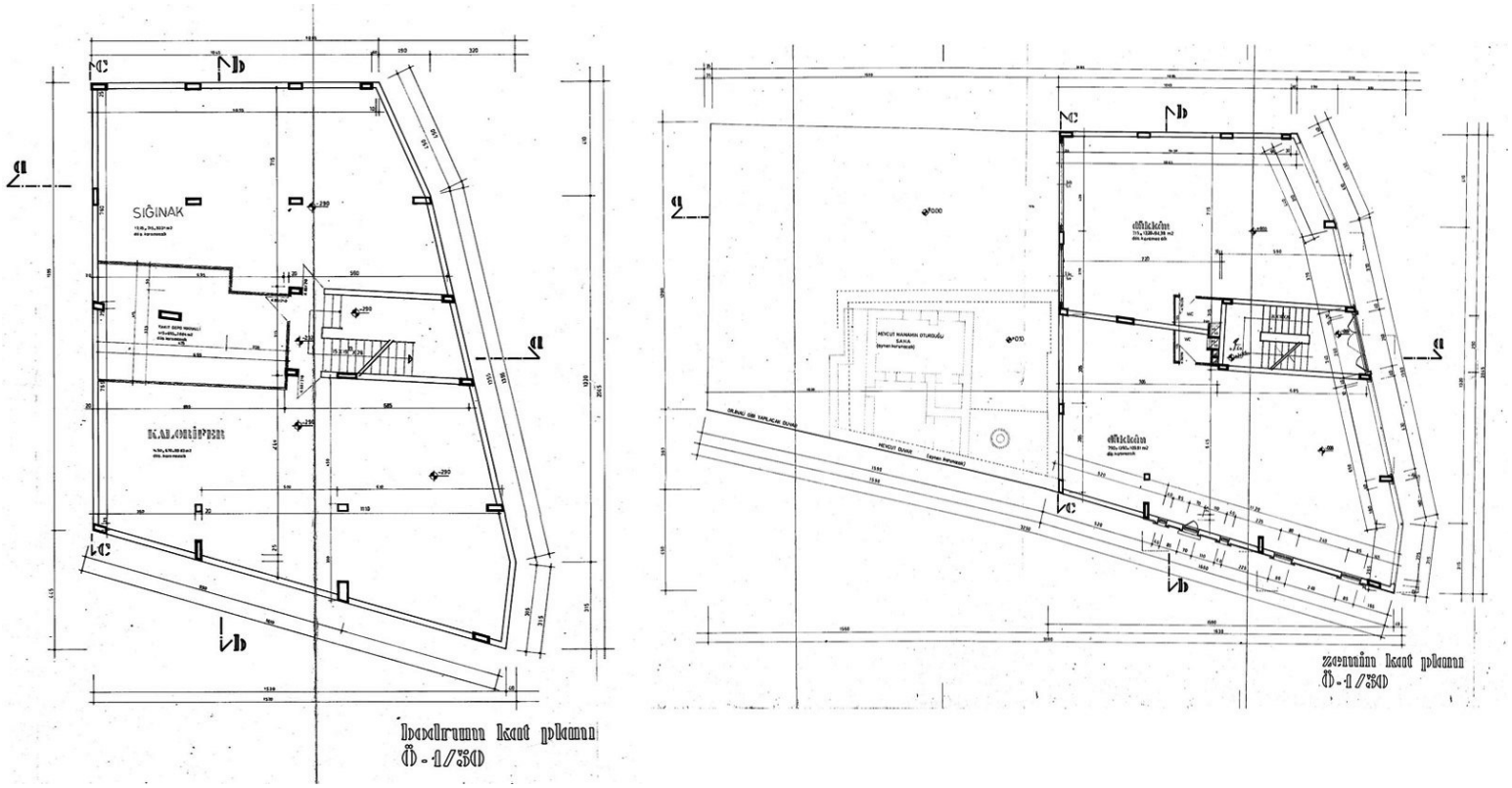

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1978

[586] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi; Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele ait Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 06.03.1982 gün 13707 sayılı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [587]

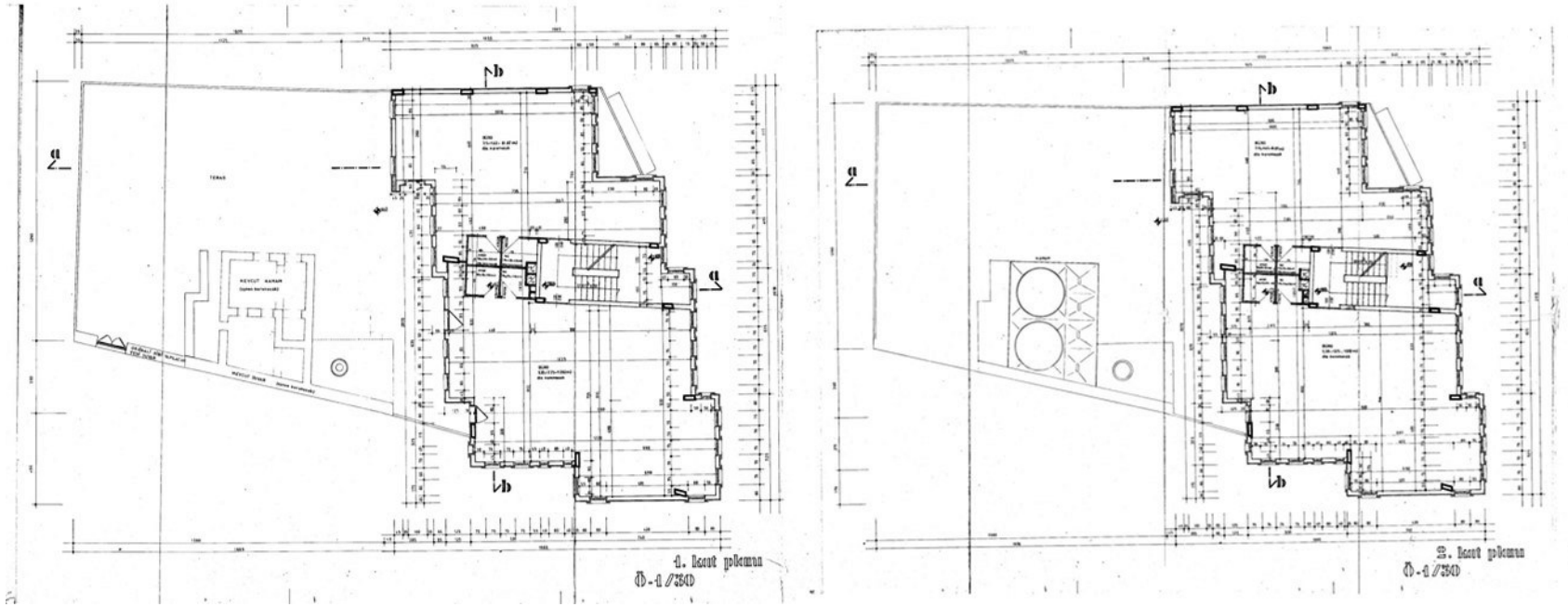

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde kat planları, 1976

[587] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi; Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele ait Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 06.03.1982 gün 13707 sayılı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [588]

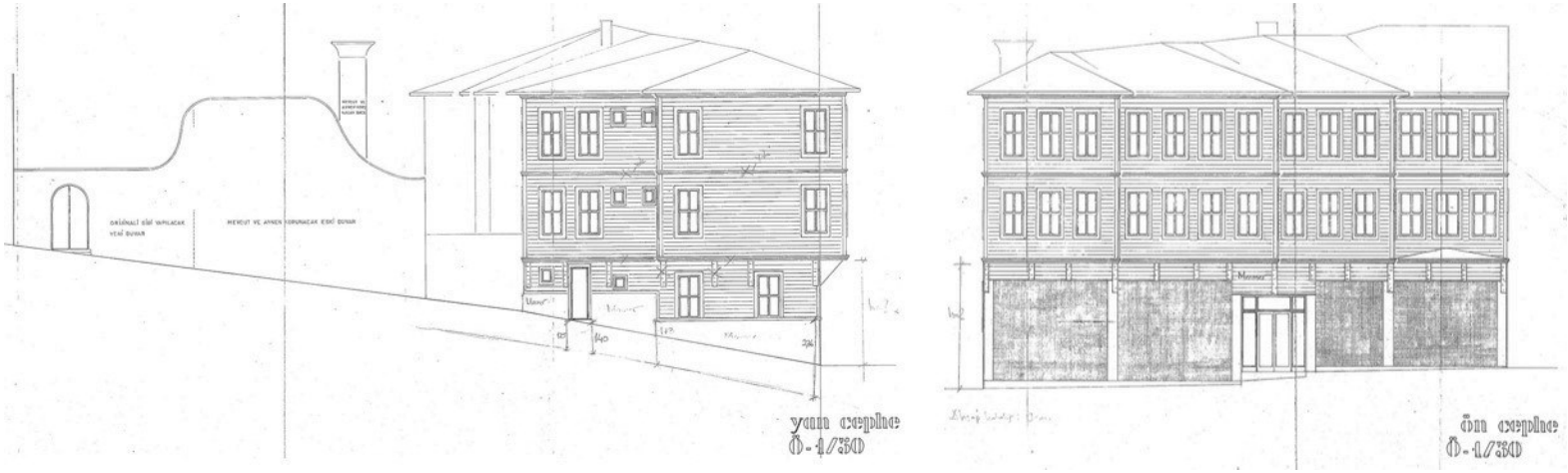

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde kat planları, 1976

[588] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi; Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici

Ek-38: 52 Ada 12 Parsele ait Proje çizimleri

Yapının, G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 06.03.1982 gün 13707 sayılı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [589]

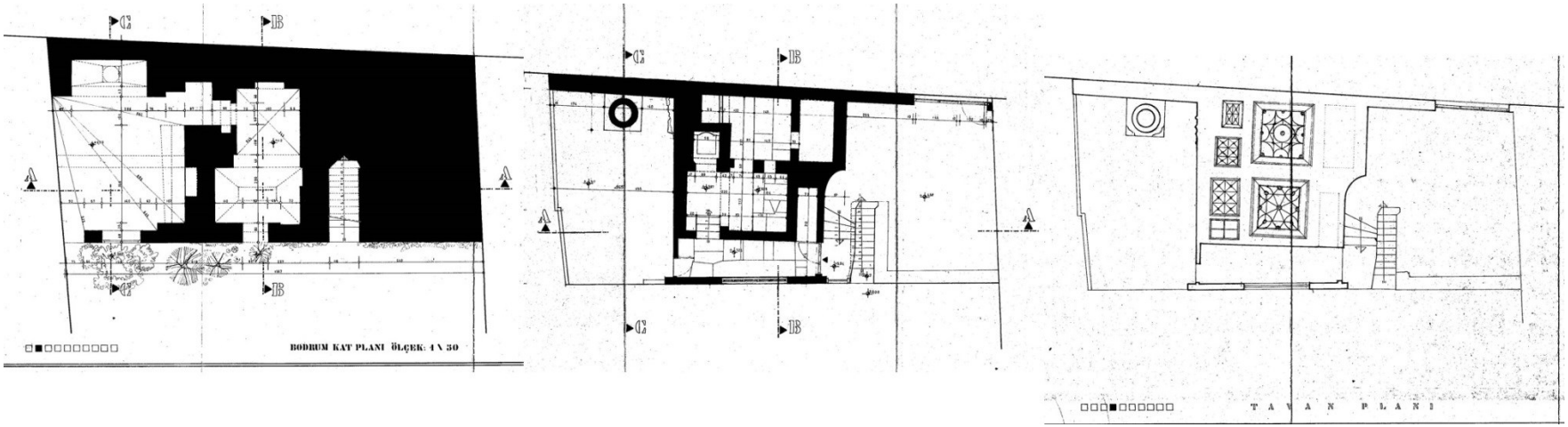

52 Ada 12 Parsele ait rölöve projesinde cephe görünümleri, 1976

[589] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi; Proje Müellifi: Yılmaz Yetiştirici

Ek-39: 52 Ada 12 Parsele ait Proje çizimleri

Yapının, Kültür Bakanlığı İstanbul I.Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 05.02.1992 gün3430 sayılı kararına göre onaylı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [590]

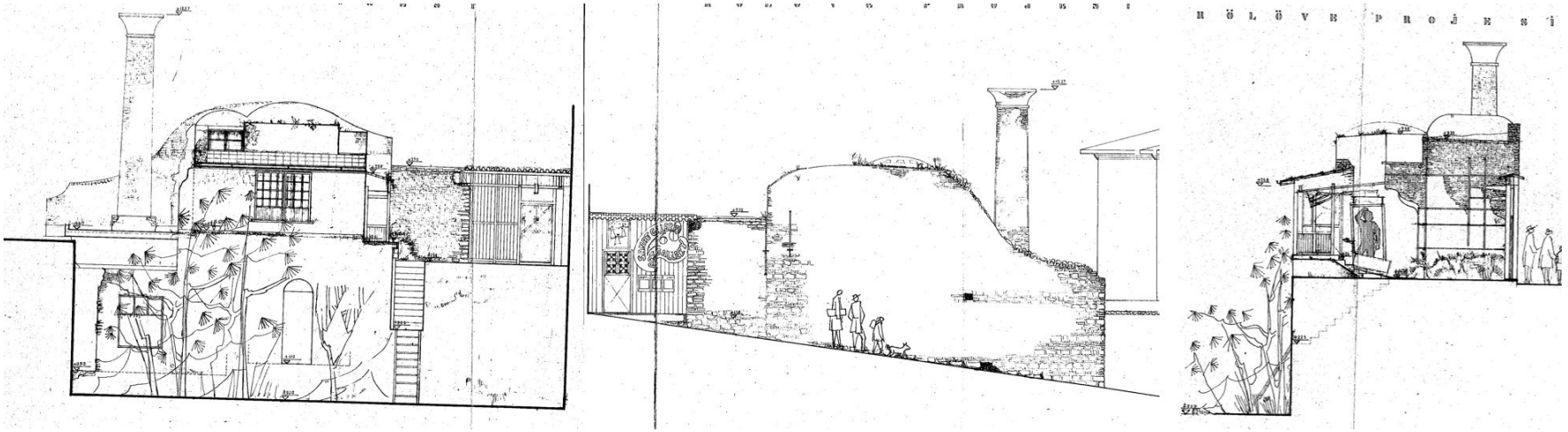

52 Ada 12 Parselde bulunan Konak Hamamı'na ait rölöve projesinde kat planları, 1992

[590] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Ek-39: 52 Ada 12 Parsele ait Proje çizimleri

Yapının, Kültür Bakanlığı İstanbul I.Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 05.02.1992 gün3430 sayılı kararına göre onaylı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [591]

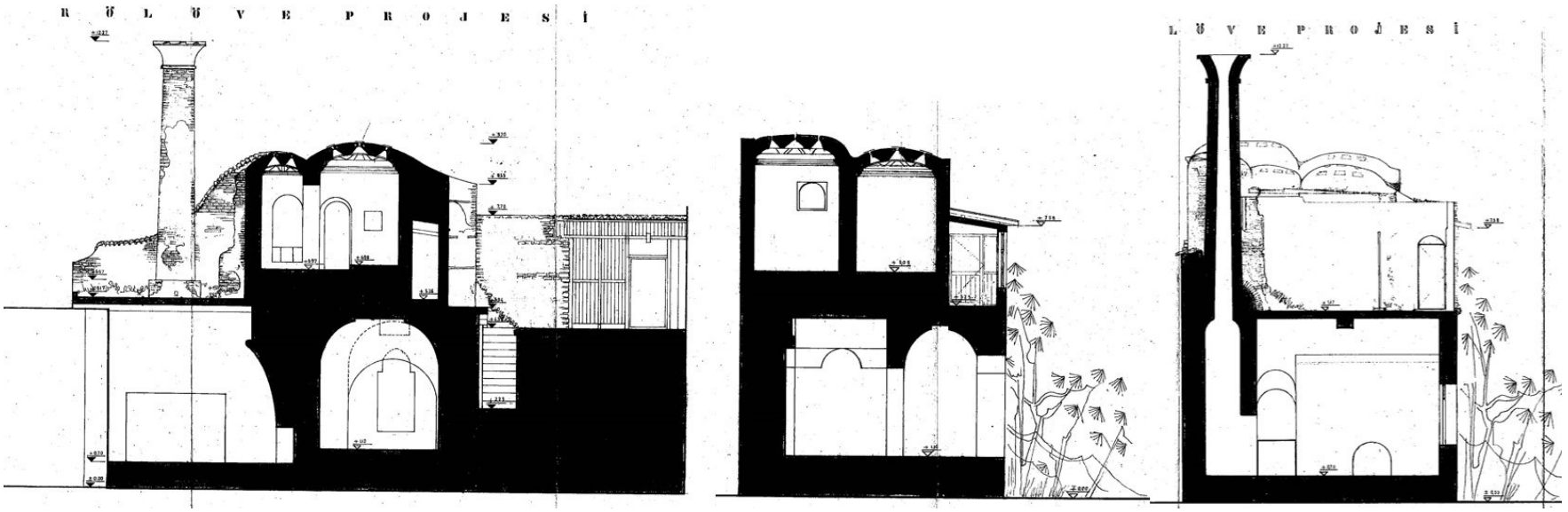

52 Ada 12 Parselde bulunan Konak Hamamı'na ait rölöve projesinde cephe çizimleri, 1992

[591] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi

Ek-39: 52 Ada 12 Parsele ait Proje çizimleri

Yapının, Kültür Bakanlığı İstanbul I.Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 05.02.1992 gün3430 sayılı kararına göre onaylı rölöve projesi aşağıdaki gibidir; [592]

52 Ada 12 Parselde bulunan Konak Hamamı'na ait rölöve projesinde kesit çizimleri, 1992

[592] Sit Alanları Daire Başkanlığı Arşivi